

NOU

Norges offentlige utredninger **2009:2**

Kapital- og organisasjonsformer i sparebanksektoren mv.

Utredning nr. 22 fra Banklovkommissjonen

Norges offentlige utredninger 2009

Seriens redaksjon:
Departementenes servicesenter
Informasjonsforvaltning

---

1. Individ og integritet.
Fornyings- og administrasjonsdepartementet.
2. Kapital- og organisasjonsformer i sparebank-
sektoren mv.
Finansdepartementet.

NOU

Norges offentlige utredninger 2009: 2

Kapital- og organisasjonsformer i sparebanksektoren mv.

Utredning nr. 22 fra Banklovkommissjonen

Utredning fra Banklovkommissjonen oppnevnt ved kongelig resolusjon 6. april 1990.
Avgitt til Finansdepartementet 9. januar 2009.

ISSN 0333-2306
ISBN 978-82-583-1000-3

Lobo Media AS

Til Finansdepartementet

Banklovkommisjonen legger med dette frem sin Utredning nr. 22, NOU 2009: 2 Kapital- og organisasjonsformer i sparebanksektoren mv., med utkast til endringer i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven).

Lovutkastet vil først og fremst gjelde for sparebanker og andre finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, dvs. gjensidige forsikringsselskaper og samvirkeforetak av låntakere (kredittforeninger). Lovutkastet faller i tre deler som foreslås inn tatt i nye kapitler 2b til 2d i finansieringsvirksomhetsloven.

Den første delen (utkastet kapittel 2b) omfatter hovedregler om de ulike kapitalformer i finansinstitusjoner, og utkast til et modernisert regelverk om egenkapitalbevis utstedt av sparebanker, gjensidige forsikringsselskaper og kredittforeninger. Formålet med utkastet til ny lovgivning om egenkapitalbevis er først og fremst å gi finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form tilgang til et egenkapitalinstrument som markedsmessig i hovedsak kan sidestilles med aksjer. Dette er et regelverk som – på samme måte som grunnfondsbevisforskriften – skal gjelde for sparebanker, gjensidige forsikringsselskaper og kredittforeninger.

Det fremlegges samtidig i utkastet kapittel 2c forslag til ny lovgivning om struktur- og foretaksendringer i finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, dvs. transaksjoner som gjelder sammenslåing, deling, virksomhetsoverdragelse, avvikling og omdanning av slike institusjoner. Denne del av lovutkastet skal erstatte reglene om omdanning i finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-18 til 2-24, men omhandler for øvrig først og fremst selskapsrettslige spørsmål som ikke er regulert i gjeldende finanslovgivning.

Den tredje delen (utkastet kapittel 2d) omfatter forslag til ny lovgivning om finans- og sparebankstiftelser som opprettes i forbindelse med slike struktur- og foretaksendringer, og som skal være eier av egenkapitalbevis og i tilfelle aksjer som utstedes som ledd i slike transaksjoner. Finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-18 til 2-24 inneholder en del regler om stiftelser som opprettes ved omdanning til institusjon i aksjeselskaps form, men utover dette inneholder gjeldende lovgivning ikke bestemmelser om finans- og sparebankstiftelser.

Banklovkommisjonens forslag er enstemmig, men utredningen inneholder enkelte særmerknader.

Oslo 22. desember 2009

Erling Selvig
Leder

Olav Breck	Ottar Dalsøren	Sverre Dyrhaug
Kjersti Elvestad	Eystein Gjelsvik	Arnhild Dordi Gjønnnes
Øivind Fegth Knutsen	Øystein Løining	Anne-Lise Løfsgaard
Per Melsom	Anne Nesheim Egeberg	Solveig Nordkvist
Astrid Nyberget	Erling G. Rikheim	Marius Ryel
Rolf A. Skomsvold	Per Anders Stalheim	Liv Synnøve Taraldsrud
Hilde J. Vihovde	Bente Øverli	

Jørgen Keiserud
(fungerende hovedsekretær)

Kari Lærum

Lise Ljungmann Haugen
(hovedsekretær, permisjon)

Innhold

0	Sammendrag	9			
0.1	Sammendrag	9	3.4	Regler for gjensidige forsikrings-	42
0.1.1	Innledning	9	3.5	Regler om grunnfondsbevis	44
0.1.2	Bakgrunnen for arbeidet	9	3.5.1	Innledning	44
0.1.3	Banklovkomisjonens vurderinger		3.5.2	Grunnfondsbevis og grunnfonds-	
	og forslag	10		beviskapital	45
0.2	Summary	13	3.5.3	Utbytte, avsetninger og prioritets-	
0.2.1	Introduction	13		forhold	45
0.2.2	The background for this work	14	3.5.4	Fusjon og avvikling	46
0.2.3	The assessments and proposals of		3.5.5	Andre selskapsrettslige bestemmelser	47
	the Banking Law Commission	14			
0.3	Banklovkomisjonens sammen-		4	Oversikt over Rammevilkår-	
	setning	18		utvalgets innstilling	48
Del I	Utgangspunkter for lovarbeidet...	21	4.1	Innledning	48
1	Oppdragene	23	4.2	Strukturmodeller	49
1.1	Bakgrunnen for utredningen	23	4.2.1	Innledning	49
1.2	Oppdrag knyttet til lovgivningen for		4.2.2	Telemarkmodellen	50
	sparebanker	24	4.2.3	Hallingdalmodellen	50
			4.2.4	Terramodellen	52
2	Opplegget for lovarbeidet	27	4.2.5	Tingvollmodellen	52
2.1	Rammer for lovarbeidet	27	4.2.6	Sparebanken Sogn og Fjordane og	
2.2	Tilnæringsmåten	28		Gjensidige Forsikring	53
2.2.1	Et modernisert egenkapitalinstrument	28	4.3	Formuesanvendelse ved struktur-	
2.2.2	Kapitalformer i finansinstitusjoner ...	29	4.3.1	endringer	53
2.2.3	Struktur- og foretaksendringer.			Formuesanvendelse ved avvikling av	
	Finansstiftelser	29	4.3.2	en sparebank etter fusjon eller	
2.2.4	Saksbehandling og beslutnings-		4.4	overdragelse til annen sparebank	53
	prosess i generalforsamlingen	30	4.4.1	Sparebankstiftelsen	54
2.3	Lovtekniske spørsmål	31	4.4.2	Utvanningsproblematikken	55
2.4	Arbeidsmåten	32	4.4.1	Innledning	55
			4.4.2	Tiltak mot utvanningseffekter	56
			4.5	Andre forhold	57
Del II	Rettslig bakgrunn	33	5	Ordning for grunnfondsbevis i	
3	Gjeldende regulering	35		Gjensidige Forsikring BA	58
3.1	Innledning	35	5.1	Innledning	58
3.2	Sparebanklovens regler	35	5.2	Egenkapital og eierbrøk	58
3.2.1	Anvendelsesområde	35	5.3	Fordeling av over- og underskudd ...	58
3.2.2	Sparebankens organer	36	5.4	Utstedelse av nye grunnfondsbevis	
3.2.3	Sparebankens virksomhet	36		og erverv av egne grunnfondsbevis	59
3.2.4	Sammenslutninger eller avvikling ...	37	5.5	Nedskrivelse av ansvarlig kapital	
3.3	Finansieringsvirksomhetslovens			og nedsettelse av grunnfondsbevis-	
	regler	38	5.6	kapital ved utdeling	60
3.3.1	Innledning	38	5.7	Foretaksendringer	60
3.3.2	Omdanning av finansinstitusjoner ...	38		Andre selskapsrettslige forhold	61
3.3.3	Finans- og sparebankstiftelsers		Del III	Et nytt regelverk om kapital-	
	organisering og virksomhet	40		forhold og foretaksendringer	63
3.3.4	Sammenslåing og avvikling av		6	Kapitalformer i finansinstitu-	
	stiftelsen	41		sjoner. Egenkapitalbevis	65

6.1	Kapitalformer i finansinstitusjoner ...	65	8.2.2	Banklovkommisjonens tilnæringsmåte	107
6.2	Hovedregler om de enkelte kapitalformer	66	8.3	Strukturpolitiske tilnæringsmåter .	108
6.3	Et modernisert regelverk for egenkapitalbevis	69	8.3.1	Behov for lovforankring av strukturpolitikken	108
6.3.1	Utgangspunkter	69	8.3.2	Strukturpolitiske rammer	109
6.3.2	Utstedelse av egenkapitalbevis	70	8.3.3	Omdanningsbehov	110
6.3.3	Eierbeføyelser	71	8.3.4	Sparebankstiftelsens rolle	111
6.3.4	Tegning	73	8.3.5	Sammenfatning	112
6.3.5	Overkurs	73	8.4	Et nytt regelverk for finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form	113
6.3.6	Overdragelse. Pantsettelse	74	8.4.1	Opplegget	113
6.3.7	Erverv av egne egenkapitalbevis	74	8.4.2	Tillatelse mv.	114
6.3.8	Erverv av kvalifiserte eierandeler	75	8.4.3	Gjennomføring av omdanningen	114
6.3.9	Overskudd. Utbytte	76	8.4.4	Vedtak om omdanning	116
6.3.10	Utjevningsfondet	84	8.4.5	Navnespørsmål for omdannede sparebanker	117
6.3.11	Underskudd	84			
6.3.12	Avvikling	87	9	Finans- og sparebankstiftelser	119
6.3.13	Nedsettelse av vedtektsfestet eierandelskapital	87	9.1	Opplegget for et nytt regelverk	119
6.3.14	Forhøyelse av eierandelskapitalen ...	87	9.1.1	Finans- og sparebankstiftelsens oppgaver	119
6.3.15	Tegningsretter mv.	88	9.1.2	Opplegget i lovutkastet	120
6.3.16	Innløsningsrett i fusjonstilfeller	88	9.2	Opprettelse av finansstiftelsen. Tillatelse mv.	121
6.3.17	Generalforsamling	89	9.3	Organisering av finansstiftelsen	122
6.3.18	Overskudd i finansinstitusjon uten eierandelskapital	90	9.4	Forholdet mellom finansinstitusjonen og finansstiftelsen	122
7	Strukturendringer for finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form	91	9.5	Finansstiftelsens virksomhet	123
7.1	Noen utgangspunkter	91	9.6	Avvikling og sammenslåing	124
7.1.1	Konsesjonsregler	91	9.7	Særlige regler for sparebankstiftelser	125
7.1.2	Selskapsrettslige regler	91	9.7.1	Generelt om sparebankstiftelser	125
7.1.3	Rammevilkårutvalgets modeller	92	9.7.2	Vedtekter. Generalforsamling	125
7.1.4	Utredningsoppdraget	94	9.7.3	Sparebankstiftelsers virksomhet	125
7.1.5	Opplegget for et nytt rammeverk for finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form	95	9.7.4	Sammenslåing, avvikling mv.	126
7.2	Et nytt regelverk for struktur- og foretaksendringer	96	10	Administrative og økonomiske konsekvenser	127
7.2.1	Selskapsrettslige utgangspunkter	96	10.1	Innledning	127
7.2.2	Sparebankmodellene i rettslig perspektiv	97	10.2	Administrative og økonomiske konsekvenser for det offentlige	127
7.2.3	Utkast til regler om sammenslåing, deling og avvikling	100	10.3	Administrative og økonomiske konsekvenser for det private	128
8	Omdanning, særlig av sparebanker	104	Del IV	Merknader til de enkelte bestemmelser	129
8.1	Regelverket i finansieringsvirksomhetsloven	104	11	Merknader til de enkelte bestemmelser	131
8.1.1	Omdanning av sparebanker til bank i aksjeselskaps form	104	Del V	Utkast til lov	155
8.1.2	Konsesjonsforhold	104	12	Utkast til endring i finansieringsvirksomhetsloven av 10. juni 1988 nr. 40	157
8.1.3	Oppkjøpsvern	105			
8.2	Omdanning av sparebanker i strukturpolitisk perspektiv	106			
8.2.1	Problemkomplekset	106			

13	Andre lovendringer mv.....	172	4	Forskrift om grunnfondsbevis i sparebanker, kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskaper av 7. februar 2001 nr. 108	191
	Vedlegg			Utdrag av lov om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven) av 13. juni 1997 nr. 45	196
1	Utdrag av lov om sparebanker av 24. mai 1961 nr. 1	174	5	Vedtekter for Gjensidige Forsikring BA	233
2	Utdrag av lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven) av 10. juni 1988 nr. 40	178	6	Oversikt over sparebankstrukturen .	237
3	Utdrag av lov om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsvirksomhetsloven) av 10. juni 2005 nr. 44	186	7	Banklovkomisjonens tidligere utredninger	247
			8		

Kapittel 0

Sammendrag

0.1 Sammendrag

0.1.1 Innledning

Banklovkomisjonens Utredning nr. 22, NOU 2009: 2 Kapital- og organisasjonsformer i sparebanksektoren mv., inneholder utkast til ny lovgivning for sparebanker og andre finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Dette inkluderer for det første forslag til alminnelige bestemmelser om de viktigste kapitalformer i finansinstitusjoner generelt, og i tillegg utkast til et modernisert regelverk for et kapitalinstrument med eierbeføyelser som skal kunne utstedes av finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Slike kapitalinstrumenter er i dag kjent som grunnfondsbevis, men *Banklovkomisjonen* har av ulike grunner valgt å benevne dem som egenkapitalbevis i dette lovforslaget. Grunnfondsbeviskapital er videre benevnt som eierandelskapital. Det vises til avsnitt 6.1 nedenfor. For det andre er det foreslått regler om struktur- og foretaksendringer, herunder omdanning, for sparebanker og andre finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Som del av forslaget om struktur- og foretaksendringer, er det også foreslått særlige regler om finans- og sparebankstiftelser. Det vises for øvrig til avsnitt 2.2 nedenfor om den tilnæringsmåten som er valgt ved utførelsen av dette lovarbeidet.

For at Banklovkomisjonen skulle få et best mulig grunnlag for vurdering av de viktigste spørsmål knyttet til utformingen av et forslag til ny lovgivning om kapital- og organisasjonsformer for sparebanker og andre institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, ble det tidlig i lovarbeidet etablert en bredt sammensatt arbeidsgruppe med representanter for de berørte interessegrupperinger. Det lovutkastet som fremlegges i utredningen har fått bred tilslutning i arbeidsgruppen. Sammensetning av denne arbeidsgruppen fremgår nedenfor avsnitt 2.3.

0.1.2 Bakgrunnen for arbeidet

Siden Banklovkomisjonen ble oppnevnt ved kongelig resolusjon 6. april 1990, har kommisjonen avgitt 21 utredninger. Blant disse inngår flere utredninger som omhandler finansforetakenes institusjonelle forhold og virksomhet mv., herunder utkast til lovregler om organisasjonsformer og andre selskapsrettslige forhold for selveiende finansforetak og om de viktigste kapitalformer i finansinstitusjoner, herunder grunnfondsbevis. Disse emneområdene inngår i det opplegg for en samlet – konsolidert – lovgivning om finansinstitusjoner og deres virksomhet som Banklovkomisjonen har under arbeid. Utredningen her omhandler således spørsmål som allerede har vært gjenstand for utredning og vurdering fra Banklovkomisjonens side som ledd i det pågående arbeidet med utkastet til en ny konsolidert finanslov.

I samsvar med Finansdepartementets prioriteringer er spørsmålene knyttet til kapital- og organisasjonsformer og struktur- og foretaksendringer innenfor sparebanksektoren nå skilt ut til behandling i en særskilt utredning uavhengig av fremdriften i arbeidet med en ny samlet finanslov. Dette må sees i sammenheng med den utredning med forslag til regelverksendringer som i 2006 ble utarbeidet av det Rammevilkårutvalg som Sparebankforeningen hadde nedsatt. I utredningen legges hovedvekten på lovspørsmål knyttet til organisasjonsformer og struktur- og foretaksendringer for sparebanker som ville være alternativer til omdanning til bank i aksjeselskaps form, og på de mangler som man på sparebankhold mente heftet ved gjeldende regelverk for grunnfondsbevis som et kapitalinstrument med eierbeføyelser, se nedenfor kapittel 4.

Banklovkomisjonen har i arbeidet med utkast til ny konsolidert finanslov hatt tilgang til Rammevilkårutvalgets utredning, og har kunnet ta synspunktene der i betraktning ved utformingen av det utkast til finanslov som nå forligger. Ved utarbeidelsen av utredningen om kapital- og organisasjonsformer i sparebanksektoren mv., har Banklovkomisjonen således i stor grad kunnet trekke

på resultatene av allerede utført utredningsarbeid. Nye og vesentlige forhold er imidlertid kommet til, blant annet som følge av innspill fra den arbeidsgruppen som ble etablert, og av at Gjensidige Forsikring BA har fått tillatelse til å utforme sin nye ordning for grunnfondsbevis på en måte som til dels avviker fra gjeldende regelverk. Det lovutkastet som Banklovkommisjonen nå fremlegger, er derfor resultatet av fornyet gjennomgang og vurdering av de emneområder utredningen omfatter. Lovutkastet er utformet som forslag til tre nye kapitler 2b til 2d i finansieringsvirksomhetsloven, men lovutkastet vil likevel lett la seg innpasse uten vesentlige endringer i utkastet til den nye konsoliderte finanslov som er under arbeid.

0.1.3 Banklovkommisjonens vurderinger og forslag

1) Utredningen er først og fremst knyttet opp mot behovet og ønsket om *et modernisert egenkapitalinstrument* i finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Fra sparebankhold er det generelt pekt på behovet for å utvikle regelverket om grunnfondsbevis, det vil si egenkapitalbevis, slik at kapitalinstrumentet blir bedre egnet til innhenting av kapital til sparebanker som har behov for ny egenkapital som grunnlag for, eller videreutvikling av, sin virksomhet. Tilgangen til et slikt kapitalinstrument vil også være av vesentlig betydning som et tiltak for å motvirke at sparebankenes egenart og rolle i bankmarkedet blir vesentlig endret.

Banklovkommisjonen mener videre at det er et viktig formål ved utformingen av et nytt regelverk om egenkapitalbevis at egenkapitalinstrumentet også skal kunne benyttes som et egnet redskap ved håndteringen av kapitalforholdene ved struktur- og foretaksendringer innenfor sparebanksektoren og som bare gjelder foretak som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Siktemålet må etter *Banklovkommisjonens* oppfatning være at egenkapitalbevis i praksis lar seg bruke på ulike måter i samsvar med formålet med de enkelte transaksjoner som institusjonene ønsker gjennomført. *Banklovkommisjonen* har sett det som hensiktsmessig at egenkapitalbevis også kan utstedes etter konvertering av grunnfondskapital til eierandelskapital og som vederlag ved overdragelse av virksomhet.

Banklovkommisjonen mener at det er avgjørende for å sikre egenkapitalinstrumentets best mulig markedsmessige stilling at slike egenkapitalinstrumenter fortsatt er undergitt ett og samme regelverk uavhengig av om utstederen er en spare-

bank, gjensidig forsikringsselskap eller kredittforening. Dette er en forutsetning for at egenkapitalinstrumentet skal kunne få en sikker markedsmessig posisjon i det nasjonale og internasjonale finansmarked. Det vises til avsnitt 2.2.1 nedenfor.

Utkastet til avsnitt II «Egenkapitalbevis» i et nytt kapittel 2b i finansieringsvirksomhetsloven er bygget opp slik at §§ 2b-9 til 2b-21 inneholder alminnelige regler om egenkapitalbevis. Særlige regler om nedsettelse eller forhøyelse av eierandelskapital er inntatt til slutt i utkastet §§ 2b-22 til 2b-25. Reglene om eierandelskapitalens stilling ved foretaksendringer og avvikling av institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, samt ved omdanning av slik institusjon til foretak i aksjeselskaps form, er inntatt i lovutkastet §§ 2b-2 og 2b-3 og et eget kapittel 2c om struktur- og foretaksendringer som gjelder finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. De tilhørende bestemmelser om finans- og sparebankstiftelser som eier av egenkapitalbevis eller aksjer utstedt i forbindelse med slike endringer, er skilt ut i et eget kapittel 2d i lovutkastet.

Når det gjelder reglene om overskudd i finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, har *Banklovkommisjonen* foreslått at dette skal fordeles mellom og tilordnes henholdsvis grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen på grunnlag av forholdet mellom størrelsen av de to kapitalformene etter årsregnskapet. Dette forholdstallet betegnes *eierbrøken*. Dette vil være en ordning bygget på et prinsipp som også ligger til grunn for aksjelovgivningen, nemlig at årets resultat av institusjonens virksomhet skal fordeles forholdsmessig ut fra kapitalgrunnlaget for virksomheten (allmennaksjeloven § 8-3). Lovutkastet § 2b-18 annet ledd er utformet i samsvar med dette. Den del av årets overskudd som skal benyttes som utbyttmidler, fastsettes under ett og fordeles etter eierbrøken mellom grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen. Resten av årets overskudd (opptjent kapital) benyttes til en prosentvis lik økning av bokført grunnfondskapital og eierandelskapital, se lovutkastet § 2b-18 fjerde og femte ledd. *Banklovkommisjonen* mener at disse forslagene langt på vei vil kunne fjerne problemene knyttet til utvanning av eierandelskapitalen, blant annet fordi sparebankloven § 28 foreslås opphevet og sparebankene gis utvidet adgang til å vedtektsfastsette hvordan utbyttmidler tilordnet grunnfondskapitalen skal kunne disponeres. Som det fremgår av særmerknad nedenfor avsnitt 6.3.9.5, reiser ett medlem spørsmål om bestemmelsene i utkastet § 2b-18 er forenlig med hensyn til sparebankenes soliditet.

Lovutkastets § 2b-20 om fordeling av underskudd mellom grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen innebærer at ordningen i gjeldende regelverk blir videreført.

Karakteristisk for eierandelskapitalen er at det er knyttet eierbeføyelser til egenkapitalbevisene, men eierbeføelsene er andre enn de som er knyttet til aksjer etter aksjelovgivningen. I lovutkastet videreføres prinsippet om at eierne av egenkapitalbevis ved vedtektsbestemmelse skal sikres rett til, direkte eller indirekte, å utøve mellom en femdel og to femdel av stemmene i generalforsamlingen. I lovutkastet åpnes det imidlertid også for at vedtektene kan fastsette særlige flertallskrav for visse beslutninger av særlig betydning for eierne av egenkapitalbevis, og at flertallet i generalforsamlingen i slike tilfelle også må omfatte minst to tredeler av de stemmer som avgis av, eller av medlemmer valgt av, eierne av egenkapitalbevis, se utkastet § 2b-10 annet ledd. Dette gjelder blant annet beslutninger om institusjonens erverv av egne egenkapitalbevis, nedsettelse av eierandelskapitalen, vedtak om sammenslåing eller deling og vedtak om omdanning. Det vises for øvrig til avsnitt 6.3.3 punkt 3) nedenfor.

Banklovkommisjonens utgangspunkt ved utformingen av forslaget til et nytt modernisert regelverk om egenkapitalinstrumenter, er at det vil være en klar fordel om utformingen av dette regelverket kan skje på bakgrunn av en fast struktur og lovfastsatte hovedregler når det gjelder alle de viktigste kapitalformer i finansinstitusjoner. Reglene bør også klart reflektere den risiko som er knyttet til de ulike kapitalformer, og være i samsvar med kapitalstrukturen i finansinstitusjoner som er organisert etter aksjelovgivningen. I så måte er prioritetsrekkefølgen mellom ulike kapitalformer og deres rolle ved dekning av underskudd av sentral betydning. På dette området er det imidlertid stort sett ikke nødvendig å skille mellom finansinstitusjoner organisert i aksjeselskaps form og institusjoner som sparebanker og gjensidige forsikringselskaper som er organisert på annen måte. I samsvar med dette har *Banklovkommisjonen* inkludert et utkast til hovedregler om kapitalformer – egenkapital og annen kapital – i finansinstitusjoner (lovutkastet kapittel 2b avsnitt I). I forhold til regelverket om egenkapitalbevis, inneholder dette avsnittet viktige forslag til utbygging av gjeldende regler, innarbeidet i en mer overordnet kapitalstruktur for finansinstitusjoner.

2) Lovutkastet i utredningen inneholder forslag til ny lovregulering av de viktigste spørsmål knyttet til *struktur- og foretaksendringer* i sparebanker og andre finansinstitusjoner som ikke er organi-

sert i aksjeselskaps form. Gjeldende finanslovgivning inneholder kun enkelte spredte bestemmelser om disse forhold. *Banklovkommisjonen* har i denne forbindelse lagt vekt på Rammevilkårutvalgets utredning hvor det blant annet er gitt en bred redegjørelse for, og vurdering av, behovet for regelverksendringer for å legge forholdene bedre til rette for ulike typer av struktur- og foretaksendringer innenfor selve sparebanksektoren. Et hovedpoeng er at disse modellene skal fremtre for den enkelte sparebank som gode alternativer til omdanning til bank i aksjeselskaps form. Innenfor sparebanksektoren er det også lagt vekt på – særlig blant større sparebanker – at omdanning til bank i aksjeselskaps form fortsatt må utgjøre et alternativ ved strukturtilpasninger.

Utkast til ny lovgivning om struktur- og foretaksendringer i sparebanker og finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, er inntatt i lovutkastet kapittel 2c. Kapitlet er inndelt i tre avsnitt: Sammenslåing og deling, Avvikling og Omdanning. Ved gjennomføringen av sammenslåing eller deling og avvikling av finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, vil det oppstå mange spørsmål som i hovedsak svarer til de en møter ved gjennomføringen av fusjoner, fisjoner og avvikling innenfor aksjeselskapsretten. Aksjelovgivningen inneholder allerede et velprøvd regelverk med ordnede fremgangsmåter, beslutninger og gjennomføringsmåter ved slike foretaksendringer, herunder om avvikling av selskaper. Regelverket i aksjelovgivningen vil derfor i meget stor grad kunne benyttes som forbilde og ha stor overføringsverdi ved utformingen av et regelverk for institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Bestemmelsene i lovutkastet kapittel 2c henviser derfor i meget stor grad til de relevante deler av allmennaksjeloven. Det vises til avsnitt 7.2.3 nedenfor.

Bestemmelsene i lovutkastet kapittel 2c avsnitt III om omdanning av finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, viderefører i hovedsak regler som er inntatt i finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-18 til 2-24. Disse bestemmelsene gjelder for omdanning av gjensidige forsikringsselskaper, kredittforeninger og sparebanker til finansinstitusjon i aksjeselskaps form. *Banklovkommisjonen* antar at det generelt sett ikke foreligger behov for vesentlige materielle endringer. Som det fremgår nedenfor i avsnittene 8.1 og 8.2, er det imidlertid behov for en viss utbygging av reglene for omdanning av sparebanker.

3) Finansdepartementet har bedt *Banklovkommisjonen* om en vurdering av om konsesjonsmyndigheten bør gis utvidet skjønnsmyndighet til ikke

å innvilge *søknader om omdanning*, herunder hvilke kriterier som i tilfelle bør legges til grunn for vurderingen.

Banklovkommisjonen mener prinsipielt at det i finanslovgivningen bør utvises forsiktighet når det gjelder å gjøre bruk av lovregler som setter klare grenser eller angir konkrete kriterier for konsesjonsmyndighetens forvaltningsskjønn, og at dette gjelder uavhengig av om slike grenser er begrunnet i strukturpolitiske eller andre hensyn. Slike begrensninger kan gjøre det vanskelig å tilpasse konsesjonspolitikken til utviklingen og til skiftende forhold i finansmarkedet. Ut fra dette mener *Banklovkommisjonen* at en i lovgivningen i tilfelle bør begrense seg til å konkretisere hensyn som *kan* tillegges vekt av konsesjonsmyndigheten.

Banklovkommisjonen mener også at sparebanker som legger særlig vekt på behovet for å begrense adgangen til omdanning, selv vil kunne sørge for at bankens vedtekter er utformet i samsvar med dette, for eksempel ved å fastsette særskilt strenge flertallskrav for omdanningsvedtak i generalforsamlingen (nedenfor avsnitt 8.1.3). I så fall vil en sparebank – og konsesjonsmyndigheten – også kunne påse at vedtektene for den omdannede banken og den tilhørende finansstiftelse blir utformet slik at det så vidt mulig, reelt sett, blir etablert et vern – eventuelt tidsbegrenset – mot uønskede etterfølgende struktur- og foretaksendringer.

Banklovkommisjonen legger til grunn som Finansdepartementets hovedsynspunkt at rammevilkårene for sparebanker bør gi sparebankene frihet til å foreta en samfunnsmessig ønsket strukturtilpasning, mens det samtidig er en overordnet målsetning at sparebankenes egenart bør bevares, og at endring i sparebankstrukturen ikke bør gå på bekostning av sparebankvesenets positive sider. En viktig føring er at rammevilkårene bør legge til rette for videreføring av grunnfondskapitalbank og eierandelskapitalbank som hovedmodeller i sparebanksektoren. Enkelte medlemmer er uenig i dette prinsippet, se særmerknad i avsnitt 8.3.5 nedenfor.

Etter *Banklovkommisjonens* oppfatning må det være rimelig klart at sparebankenes egenart og sparebanksektorens nåværende rolle i finansmarkedet vanskelig lar seg videreføre over tid med mindre det store flertall av eksisterende sparebanker fortsatt beholder sin tradisjonelle organisasjonsform eller etter behov tar form av eierandelskapitalbank. Samtidig er det *Banklovkommisjonens* oppfatning at sparebanksektoren vanskelig vil kunne opprettholde sin rolle i finansmarkedet med mindre rammevilkårene også gir de enkelte ban-

ker adgang til å styrke grunnlaget for og utvikle sin virksomhet ved tiltak basert på tilførsel av ny kapital og/eller på endrede strukturelle rammer. Ved utformingen av lovutkastet har *Banklovkommisjonen* derfor søkt å legge forholdene bedre til rette for videreføring av grunnfondskapitalbank og eierandelskapitalbank som hovedmodeller i sparebanksektoren ved å utarbeide:

- utkast til et nytt regelverk om eierandelskapital med sikte på å gjøre egenkapitalbevis til et kapitalinstrument som stort sett skal kunne markedsmessig sidestilles med aksjer (lovutkastet kapittel 2b avsnitt II), og
- utkast til et nytt regelverk om sammenslåing og andre struktur- og foretaksendringer som gjelder sparebanker og andre institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form (lovutkastet kapitlene 2c avsnitt I og 2d).

Banklovkommisjonen er klar over at disse tiltakene ikke fjerner et hvert behov for omdanning av sparebanker til bank i aksjeselskaps form. Fra sparebankhold er det vektlagt at omdanning fortsatt må være en reell mulighet. Omdanning av en sparebank vil normalt inngå i et opplegg for innhenting av ny kapital eller for strukturelle tilpasninger, eller en kombinasjon av slike forhold. Den spennvidde som preger sparebanksektoren, gjør at en i strukturpolitisk sammenheng vil stå overfor et forholdsvis bredt og variert spekter av enkelttilfeller med innbyrdes til dels ganske fremtredende og vesentlige forskjeller. Ut fra dette mener *Banklovkommisjonen* spørsmålet om tillatelse til omdanning av en sparebank fortsatt må avgjøres etter en samlet vurdering av forholdene i det enkelte tilfelle, hvor strukturpolitiske overveielser kan inngå som en del av vurderingsgrunnlaget. Dette innebærer en avveining av kryssende hensyn i det enkelte tilfellet, basert på en vurdering av det konkretiserte og aktuelle opplegg for omdanningen og betydningen for den enkelte banks utvikling av at de behov for kapital og strukturell tilpasning som utgjør grunnlaget for omdanning, lar seg imøtekomme. Som det fremgår nedenfor avsnitt 8.2.2, inneholder lovutkastet bestemmelser som stiller strengere krav til grunnlaget for og innholdet av beslutninger om omdanning, jf. lovutkastet § 2c-17 annet ledd.

På bakgrunn av Finansdepartementets oppfatning av rammen for forvaltningsskjønnet i slike saker (nedenfor avsnitt 8.1.2), legger *Banklovkommisjonen* til grunn at det er behov for å klargjøre i lovgivningen at også strukturpolitiske overveielser kan tas i betraktning ved vurderingen av om tillatelse til omdanning av sparebank skal gis eller ikke. I lovutkastet § 2c-13 tredje ledd er det derfor

tatt inn en særskilt bestemmelse for tilfelle av omdanning av sparebank som markerer konsesjonsmyndighetens strukturpolitiske ansvar. For øvrig har *Banklovkommisjonen* nedenfor avsnitt 8.3.3 og 8.3.4 søkt å illustrere i forenklet form noen av de typer av strukturpolitiske problemer som kan bli forelagt konsesjonsmyndigheten. Som det fremgår av særmerknad nedenfor avsnitt 8.3.5, er enkelte medlemmer uenig i det prinsipp som ligger til grunn for bestemmelsen i utkastet § 2c-13 tredje ledd.

4) *Banklovkommisjonen* har videre foretatt en redaksjonell omarbeiding av lovstoffet i finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-18 til 2-24. Hovedårsaken er at det anses hensiktsmessig å ta bestemmelsene om *finans- og sparebankstiftelser* ut av den sammenheng de nå inngår i, blant annet fordi finansstiftelser skal kunne forestå forvaltningen av både aksjer og egenkapitalbevis, og ikke – som hittil – bare forvalte aksjer utstedt ved omdanning til finansinstitusjon i aksjeselskaps form. *Banklovkommisjonen* har som følge av dette sett det som nødvendig at reglene om finansstiftelser og sparebankstiftelser bør bygges noe ut, blant annet for å legge forholdene til rette for de hovedmodeller for strukturendringer innenfor sparebanksektoren som omhandles i Rammevilkårutvalgets utredning.

Banklovkommisjonen er ut fra dette kommet til at bestemmelsene om finans- og sparebankstiftelser bør behandles og redaksjonelt presenteres samlet atskilt fra bestemmelsene om de struktur- og foretaksendringer som vil være foranledningen til at den enkelte stiftelse etableres. Regelverket om finans- og sparebankstiftelser er derfor utformet samlet i lovutkastet kapittel 2d. Kapitlet er inndelt i to avsnitt. Avsnitt I omhandler de alminnelige regler om finansstiftelser, og gjelder finansstiftelser etablert i forbindelse med omdanning og andre foretaksendringer som gjelder gjensidige forsikringsselskaper og kredittforeninger, samt – i hovedsak – også sparebankstiftelser. Særlige regler om sparebankstiftelser er inntatt i avsnitt II i kapittel 2d. Det vises til kapittel 9 nedenfor.

5) *Banklovkommisjonen* har også vurdert det som hensiktsmessig å foreslå *lovbestemmelser om generalforsamlingen* i institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Generalforsamlingen i slike institusjoner er tillagt en rekke oppgaver etter det forslag til regelverk om kapitalforhold, egenkapitalbevis og struktur- og foretaksendringer som lovutkastet i utredningen inneholder. Det dreier seg her om oppgaver som både prinsipielt og praktisk vil være av vesentlig betydning for det foreslåtte regelverkets virkemåte. *Banklovkommi-*

sjonen har ut fra dette vurdert at reglene om saksbehandlings- og vedtaksprosedyrer vil være av betydning når det gjelder forholdet mellom flertall og mindretall i institusjonens øverste organ, og fordi det dreier seg om vedtak med virkninger for de ulike interessegrupperinger i generalforsamlingen, herunder eierne av egenkapitalbevis.

Banklovkommisjonen mener at det generelt sett er behov for forholdsvis utførlige regler om saksbehandlingen og beslutningsprosessen også for generalforsamlinger i institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Uavhengig av dette foreligger det et særlig behov for å vurdere disse spørsmål i sammenheng med dette lovarbeidet. Sett i forhold til de bestemmelser som inngår i det lovutkastet som nå fremlegges, vil behovet for en slik lovregulering være betydelig mer markert enn under hittil gjeldende rett. Det vil her ofte dreie seg om vedtak i saker som må ventes å kunne bli preget av interessemotsetninger, ikke minst i sparebankforhold, og som av hensyn til de ulike interessegrupperinger bør bli avgjort etter ordnet og betryggende saksbehandling og beslutningsprosess. Det vises for øvrig til avsnitt 2.2.4 nedenfor.

0.2 Summary

0.2.1 Introduction

The Banking Law Commission's Report No. 22, NOU 2009: 2 «Capital and Organisational Forms in the Savings Bank Sector etc.» contains new draft legislation for savings banks and other financial institutions that are not organised in the form of a company limited by shares (limited company). This includes firstly proposals for general provisions on the most important capital forms in financial institutions generally and in addition a draft for modernised regulations for a capital instrument with ownership voting rules that can be issued by financial institutions that are not organised in the form of a limited company. Such capital instruments are currently known as primary capital certificates, but in this proposed legislation *the Banking Law Commission* has for various reasons chosen to call them equity capital instruments. Primary capital certificate capital is also termed equity share capital. See Section 6.1 below. Secondly, the Commission has proposed rules for structural and corporate changes, including reorganisation, for savings banks and other financial institutions that are not organised in the form of a limited company. As part of the proposals for structural and corporate changes, the Commission has also

suggested special regulations on financial and savings-bank foundations. See also Section 2.2 below on the approach chosen in the design of this legislative work.

In order for the Banking Law Commission to have an optimal basis on which to evaluate the most important questions related to the design of the proposals for new legislation on capital and organisational forms for savings banks and other institutions that are not organised in the form of a limited company, at an early stage in the legislative work a broadly-constituted working party was created, including representatives of the affected interest groups. The draft legislation presented in the report has received broad approval from the working party. The composition of this working party is described below, in Section 2.3.

0.2.2 The background for this work

Since the Banking Law Commission was appointed by Royal Decree of 6 April 1990, the Commission has presented 21 reports. These include several reports that discuss the financial undertakings' institutional affairs and operations etc., including draft statutory rules on organisational forms and other corporate matters for self-owning financial undertakings and the most important capital forms in financial institutions, including primary capital certificates. These topics are included in the proposal for the integrated – consolidated – legislation on financial institutions and their operations with which the Banking Law Commission is in progress. This report thus deals with questions that have already been subject to analysis and evaluation by the Banking Law Commission as part of the ongoing work on the draft for a new consolidated Act on Financing Activity and Financial Institutions.

In conformity with the Ministry of Finance's prioritisations, the questions related to capital and organisational forms and structural and corporate changes in the savings-bank sector have now been separated out for treatment in a special report, independent of the progress in the work on a new integrated Financial Services Act. This must be seen in context with the report containing proposals for regulatory changes that in 2006 was prepared by the Framework Conditions Committee appointed by the Norwegian Savings Banks Association. The report lays its primary emphasis on legislative questions related to organisational forms and structural and corporate changes for savings banks that would be alternatives to conversion to a bank in the form of a limited company, and

to the defects that the savings banks thought afflicted the current regulations for primary capital certificates as a capital instrument with special ownership voting rules, see Section 4 below.

In the work on a new consolidated Financial Services Act, the Banking Law Commission has had access to the Framework Conditions Committee's report, and was able to take the viewpoints into account when designing the draft Financial Services Act that is now ready. In preparation of the report on capital and organisational forms in the savings-bank sector etc. the Banking Law Commission has thus been to a high degree able to draw on the results of already completed reporting work. New and material factors have, however, materialised, inter alia in consequence of input from the working party set up, and because Gjensidige Forsikring BA has received permission to design its new system for primary capital certificates in a manner that deviates from current regulations. The legislative draft that the Banking Law Commission is now presenting is thus the result of renewed review and consideration of the topics covered in the report. The draft legislation is designed in the form of proposals for new Chapters 2b to 2d of the Act on Financing Activity and Financial Institutions, but the draft legislation nevertheless can be incorporated, without major changes, into the draft for the new consolidated Financial Services Act that is in progress.

0.2.3 The assessments and proposals of the Banking Law Commission

1) The report is first and foremost related to the need and desire for *a modernised equity capital instrument* in financial institutions that are not organised in the form of a limited company. The savings banks generally point to the need to develop the regulations for primary capital certificates, that is, equity capital instruments, in such a way that the capital instrument becomes better suited to obtaining capital for savings banks that need new equity as a basis for, or for further development of, their operations. Access to such a capital instrument will also be of great significance as a measure to counteract major changes to the nature and role of the savings banks in the banking market.

The Banking Law Commission also considers that it is an important objective in the design of new regulations on equity capital instruments that the equity capital instrument is also usable as a suitable tool to handle the capital aspects of structural and corporate changes within the savings-bank

sector and that it only applies to undertakings that are not organised in the form of a limited company. In *the Banking Law Commission's* opinion, the aim must be for equity capital instruments in practice to be usable in various ways, in conformity with the purpose of the individual transactions that the institutions want to have performed. *The Banking Law Commission* regards it as expedient that equity capital instruments can also be issued after the conversion of primary capital fund to equity share capital and as compensation in the transfer of operations.

The Banking Law Commission considers that it is crucial, in order to secure the optimal market position of the equity capital instruments, that such equity capital instruments continue to be subject to one and the same set of regulations, irrespective of whether the issuer is a savings bank, mutual insurance company or a credit association. This is a precondition for the equity capital instrument being able to win a secure market position in the national and international financial markets. See Section 2.2.1 below.

The draft of Section II, «Equity capital instruments», in a new Chapter 2b of the Act on Financing Activity and Financial Institutions, is constructed in such a way that Sections 2b-9 to 2b-21 contain general regulations for equity capital instruments. Special regulations for reduction or increase of equity share capital have been included in the draft Sections 2b-22 to 2b-25. The rules on the position of the equity share capital in the event of corporate changes and winding-up of institutions that are not organised in the form of a limited company, and in the event of conversion of such institutions to undertakings in the form of a limited company, have been incorporated into Sections 2b-2 and 2b-3 of the draft legislation, and a separate Chapter 2c on structural and corporate changes that apply to financial institutions that are not organised in the form of a limited company. The appurtenant provisions on financial and savings-bank foundations as owners of equity capital instruments or shares issued in connection with such changes, have been separated out into a special Chapter 2d in the draft legislation.

As regards the rules on profit in financial institutions that are not organised in the form of a limited company, *the Banking Law Commission* has proposed that this be distributed between and allocated to the primary capital fund and the equity share capital on the basis of the ratio between the size of the two capital forms in the annual accounts. This ratio is termed the *ownership ratio*. This system will be based on the principle that also under-

lies the legislation on limited companies, namely that the profit for the year on the institution's operations be distributed proportionately on the basis of the capital basis for the operations (Section 8-3 of the Public Limited Companies Act). The draft legislation's Section 2b-18 second paragraph is formulated in conformity with this. That portion of the profit for the year that is to be used as dividend funds shall be determined as a whole and distributed in accordance with the ownership ratio between the primary capital fund and the equity share capital. The rest of the profit for the year (retained earnings) is to be used for a percentage-wise equal increase of book primary capital fund and equity share capital, see Section 2b-18 fourth and fifth paragraphs of the draft legislation. *The Banking Law Commission* considers that these proposals will go a very long way towards eliminating the problems related to dilution of the equity share capital, inter alia because Section 28 of the Savings Banks Act is proposed revoked and the savings bank is given extended powers to enshrine in its Articles of Association how the dividend funds allocated to the primary capital fund are to be disposed of. As is apparent from the dissenting comment in Section 6.3.9.5 below, one member raises the question whether the provisions of Section 2b-18 of the draft are compatible with the savings banks' financial strength.

Section 2b-20 of the draft legislation, on distribution of loss between the primary certificate capital and the equity share capital, means that the system of the current regulations will be continued.

Characteristic of the equity share capital is that ownership voting rules are linked to the equity capital instruments, but that these voting rules are different from those related to shares under the Companies Acts. The draft legislation continues the principle that the owners of equity capital instruments shall, by decision enshrined in the Articles of Association, be guaranteed the right to exercise between a fifth and two-fifths of the votes at the general meeting. However, the draft legislation also allows for the Articles of Association to lay down special rules for certain decisions of particular significance for the owners of equity capital instruments, also that in such cases the majority at the general meeting must also include at least two-thirds of the votes cast by, or by members elected by, the owners of equity capital instruments, see Section 2b-10 second paragraph of the draft. This applies inter alia to decisions regarding the institution's acquisition of its own equity capital instruments, reduction of the equity share capital, reso-

lutions on merger, demerger and conversion. See also Section 6.3.3 subsection 3) below.

The Banking Law Commission's point of departure for the design of the proposal for new, modernised regulations on equity capital instruments is that it would be a definite advantage if these regulations could be designed on the basis of a fixed structure and statutory main rules as regards all the most important forms of capital in financial institutions. The rules should also clearly reflect the risk related to the various forms of capital, and be in conformity with the capital structure of financial institutions organised under the Companies Acts. In this way the priority sequence between various forms of capital and their role in the coverage of loss is crucial. In this area, however, it is by and large not necessary to distinguish between financial institutions organised in the form of a limited company and institutions such as savings banks and mutual insurance companies organised in a different way. In conformity with this, *the Banking Law Commission* has included a draft of the main regulations for forms of capital – equity and other capital – in financial institutions (Chapter 2b Section I of the draft legislation). In relation to the regulations on equity capital instruments, this Section contains important proposals for development of applicable rules, incorporated in a higher-order capital structure for financial institutions.

2) The draft legislation in the report contains proposals for new statutory regulation of the most important questions related to *structural and corporate changes* in savings banks and other financial institutions that are not organised in the form of a limited company. Current financial legislation only contains certain scattered provisions regarding these matters. In this connection *the Banking Law Commission* has emphasised the Framework Conditions Committee's report, which provides a broad account and evaluation of the need for regulatory changes so as to create better conditions for various kinds of structural and corporate changes within the savings-bank sector itself. A major point is that these models shall present themselves to the individual savings bank as good alternatives to conversion to banks in the form of limited companies. Within the savings-bank sector it is also emphasised – particularly among the larger savings banks – that conversion to a bank in the form of a limited company must remain an alternative for structural adaptations.

Draft new legislation on structural and corporate changes in savings banks and financial institutions that are not organised in the form of a limited company are included in Chapter 2c of the draft

legislation. The chapter is divided into three sections: Mergers and demergers, Winding-up and Conversion. When financial institutions that are not organised in the form of a limited company are merged, demerged or wound up, many questions will be encountered that by and large correspond to mergers, demergers and winding-up in the law of limited companies. The limited-company legislation already includes well-tried regulations with orderly procedures, decisions and implementation methods for such corporate changes, including winding up of companies. The regulations to the limited-companies legislation will therefore, to a very high degree, be usable as a model and have great transfer value for the design of regulations for institutions that are not organised in the form of a limited company. The provisions of Chapter 2c of the draft legislation therefore make wide use of reference to the relevant portions of the Public Limited Companies Act. See Section 7.2.3 below.

The provisions of Chapter 2c Section III of the draft legislation regarding conversion of financial institutions that are not organised in the form of a limited company generally continue rules that are incorporated into Sections 2-18 to 2-24 of the Financial Services Act. These provisions apply to conversion of mutual insurance companies, credit associations and savings banks to financial institutions in the form of a limited company. *The Banking Law Commission* considers that there is no general need for material changes. As stated in Sections 8.1 and 8.2 below, however, there is a need for a certain development of the rules for conversion of savings banks.

3) The Ministry of Finance has asked the Banking Law Commission for an evaluation of whether the licensing authority should be given extended discretionary powers to refuse to grant *applications for conversion*, including what criteria should in that case underpin the assessment.

The Banking Law Commission considers that, in principle, the financial legislation should be careful about the use of statutory rules that set clear boundaries or lay down specific criteria for the administrative discretion of the licensing authority, and that this applies whether or not such boundaries are justified by structure policy or other considerations. Such restrictions may make it difficult to adapt the licensing policy to trends and changing conditions in the financial markets. This being so, *the Banking Law Commission* considers that the legislation should limit any such restrictions to specifying factors that *may* be assigned weight by the licensing authority.

The Banking Law Commission also considers that savings banks that lay special emphasis on the need to restrict access to conversion will themselves ensure that the bank's Articles of Association are formulated in conformity with this, for example by specifying exceptionally stringent majority requirements for conversion resolutions in the general meeting (Section 8.1.3 below). In such cases a savings bank – and the licensing authority – will also be able to ensure that the Articles of Association for the converted bank and appurtenant financial foundation are formulated in such a way that a protection – perhaps time-limited – is as far as possible created against undesirable subsequent structural and corporate changes.

The Banking Law Commission notes that it is the Ministry of Finance's primary position that the framework conditions for savings banks should give them the freedom to undertake a socially-desirable structural adaptation, while at the same time it is a paramount goal that the nature of the savings bank should be preserved, and that changes in the savings bank structure should not be at the expense of the positive aspects of the savings bank institution. An important guideline is that the framework conditions should facilitate the continuation of primary capital fund banks and equity share capital banks as the main models in the savings-bank sector. Certain members are not in agreement with this principle, see dissenting comment in Section 8.3.5 below.

In *the Banking Law Commission's* opinion, it must be reasonably clear that the nature of the savings bank and the present role of the savings-bank sector in the financial markets can only with difficulty be continued over time, unless the great majority of existing savings banks continue to retain their traditional organisational form, or if required take the form of an equity share capital bank. At the same time it is also *the Banking Law Commission's* opinion that it will be difficult for the savings-bank sector to maintain its role in the financial markets unless the framework conditions also allow the individual banks to strengthen the basis for and develop their operations by means of measures based on the supply of new capital and/or changes of structural frameworks. In the formulation of the draft legislation *the Banking Law Commission* has therefore endeavoured to create better conditions for the continuation of the primary capital fund bank and equity share capital bank as main models in the savings-bank sector, by preparing:

- draft new regulations on equity share capital with a view to making equity capital instruments into a capital instrument that has by and

large the same market position as shares (Chapter 2b Section II of the draft legislation), and

- draft new regulations on mergers and other structural and corporate changes that apply to savings banks and other institutions that are not organised in the form of a limited company (Chapters 2c Section I and 2d of the draft legislation).

The Banking Law Commission is aware that these measures will not eliminate all need for conversion of savings banks to banks in the form of limited companies. The savings banks have emphasised that conversion must still be a real possibility. Conversion of a savings bank will normally be part of an arrangement for acquisition of new capital or for structural adaptations, or for a combination thereof. The breadth that characterises the savings-bank sector means that in a structural policy context we will be facing a relatively wide and varied range of individual cases, frequently with quite prominent and material differences. On that basis, *the Banking Law Commission* considers that the question of permission for conversion of a savings bank must still be decided in accordance with an overall evaluation of the situation from case to case, in which structural policy may be part of the assessment basis. This dictates a weighing of conflicting considerations in the individual case, on the basis of an evaluation of the specific and current plan for the conversion and the significance for the individual bank's development of its being able to meet the needs for capital and structural adaptation that drove the conversion. As is apparent below in Section 8.2.2, the draft legislation contains provisions that impose stricter requirements on the basis for and content of decisions on conversion, confer Section 2c-17 second paragraph of the draft legislation.

In the light of the Ministry of Finance's opinion on the framework for administrative discretion in such cases (Section 8.1.2 below), *the Banking Law Commission* finds that there is a need to clarify in the legislation that also structural-policy considerations can be taken into account in considering whether permission for conversion of savings bank is to be granted or not. Section 2c-13 third paragraph of the draft legislation therefore includes a special provision for conversion of savings banks that flags the licensing authority's structure-policy responsibility. *The Banking Law Commission* has, moreover, in Sections 8.3.3 and 8.3.4 below, endeavoured to illustrate – in simplified form – some of the kinds of structure-policy problems that may be submitted to the licensing authority. As is apparent

from the dissenting comment in Section 8.3.5 below, certain members are not in agreement with the principle that underpins the provision of Section 2c-13 third paragraph of the draft.

4) *The Banking Law Commission* has also undertaken an editorial reworking of the legislative material in Sections 2-18 to 2-24 of the Financial Services Act. The main reason is that it is regarded as expedient to take the provisions on *financial and savings bank foundations* out of the context where they now are, inter alia because financial foundations shall be able to do management of both shares and equity capital instruments, and not – as hitherto – only manage shares issued on conversion to financial institutions in the form of a limited company. In consequence of this, *the Banking Law Commission* sees it as necessary that the rules on financial foundations and savings bank foundations be somewhat extended, inter alia in order to facilitate the main models of structural changes within the savings-bank sector as discussed in the report of the Framework Conditions Committee.

This being so, *the Banking Law Commission* has concluded that the provisions on financial and savings bank foundations ought to be considered, and editorially presented, as a unit, separated from the provisions on the structural and corporate changes that will be occasioned by the creation of the individual foundation. The regulations on financial and savings bank foundations have therefore been collected in Chapter 2d of the draft legislation. The chapter is divided into two sections: Section I deals with the ordinary regulations for financial foundations, and applies to financial foundations created in connection with conversion and other corporate changes that concern mutual insurance companies and credit associations, and – in the main – also savings bank foundations. Special regulations for savings bank foundations are included in Section II of Chapter 2d. See Chapter 9 below.

5) *The Banking Law Commission* has also thought it expedient to propose *statutory provisions regarding the general meeting* in institutions that are not organised in the form of a limited company. The general meeting in such institutions is assigned a number of tasks under the proposed regulations on capital factors, equity capital instruments and structural and corporate changes included in the draft legislation in the report. This concerns tasks that in principle and practically will be of material significance for the functioning of the proposed regulations. On this basis *the Banking Law Commission* considers that the rules on procedure

and decision-making will be of significance for the relationship between majority and minority in the institution's paramount body, and because it concerns decisions with effect on the various interest groups in the general meeting, including the owners of equity capital instruments.

The Banking Law Commission considers that there is in general a need for relatively comprehensive regulations for procedure and the decision-making process also for general meetings of institutions that are not organised in the form of a limited company. Irrespective of this, there is a special need to consider these questions in context with this legislative work. Seen in relation to the provisions included in the draft legislation now being presented, the need for such statutory regulation will be considerably more acute than under hitherto applicable law. Here it will often be a matter of decisions on issues that we must expect will be characterised by conflicting interests, not least among the savings banks, and which, for the sake of the various interest groups, should be decided after orderly and satisfactory procedures and decision-making processes. See also Section 2.2.4 below.

0.3 Banklovkommisjonens sammensetning

Banklovkommisjonen har ved avgivelsen av denne utredning følgende 21 medlemmer:

- Professor dr. juris Erling Selvig, leder (Universitetet i Oslo)
- Avdelingsdirektør Olav Breck (Sparebankforeningen i Norge)
- Banksjef Ottar Dalsøren (Sparebanken Sogn og Fjordane/Finansforbundet)
- Direktør Sverre Dyrhaug (Finansnæringens Hovedorganisasjon)
- Seksjonssjef Kjersti Elvestad (Kredittilsynet)
- Økonomisk rådgiver Eystein Gjelsvik (Landsorganisasjonen i Norge)
- Advokat Arnhild Dordi Gjønnnes (Næringslivets Hovedorganisasjon)
- Advokat Øivind Fegth Knutsen (Advokatfirmaet Fegth Knutsen & Co DA)
- Administrerende direktør Anne-Lise Løfsgaard (Finansieringsselskapenes forening)
- Avdelingsdirektør Øystein Løining (Finansdepartementet)
- Direktør Per Melsom, Oslo

- Rådgiver Anne Nesheim Egeberg (Forbrukerrådet)
- Autorisert regnskapsfører Solveig Nordkvist (Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon)
- Seniorrådgiver Astrid Nyberget (Konkurransetilsynet)
- Avdelingsdirektør Erling G. Rikheim (Finansdepartementet)
- Direktør Marius Ryel (Norges Bank)
- Generalsekretær Rolf A. Skomsvold (Norske Pensjonskassers Forening)
- Seniorrådgiver Per Anders Stalheim (Barne- og likestillingsdepartementet)
- Sorenskriver Liv Synnøve Taraldsrud (Eiker, Modum og Sigdal tingrett)

- Advokat Hilde J. Vihovde (DnB NOR ASA)
- Seksjonssjef Bente Øverli (Forbrukerombudet)

Ved to brev av 28. november 2008 fra Finansdepartementet ble advokat Kristin Skrede etter eget ønske fritatt for vervet som medlem i Banklovkommisjonen og advokat Hilde J. Vihovde oppnevnt som nytt medlem av kommisjonen.

Sekretariatet har, ved utarbeidelsen av denne utredningen, bestått av:

- Førstekonsulent Jørgen Keiserud, fungerende hovedsekretær (Finansdepartementet)
- Bankrådgiver Kari Lærum (Norges Bank)
- Seniorrådgiver Lise Ljungmann Haugen, hovedsekretær (permisjon) (Kredittilsynet)

Del I
Utgangspunkter for lovarbeidet

Kapittel 1 Oppdragene

1.1 Bakgrunnen for utredningen

Banklovkommisjonen ble oppnevnt ved kongelig resolusjon av 6. april 1990 og har etter den tid avgitt 21 utredninger. I det opprinnelige mandatet fremgår det blant annet at

«Banklovkommisjonen skal gjennomgå finansinstitusjons- og kredittlovgivningen med sikte på å modernisering, samordning og revisjon. Oppgaven er å skape klare, lovregulerte rammebetingelser for finansinstitusjonene.»

Mandatet er siden oppnevningen av Banklovkommisjonen endret og supplert en rekke ganger. Det opprinnelige mandatet med endringer er blant annet inntatt som vedlegg i Banklovkommisjonens Utredning nr. 7, NOU 2001: 24 Ny livsforsikringslovgivning. Til nå har Banklovkommisjonen avgitt flere utredninger som omhandler finansforetakenes virksomhet mv., herunder lovregler for selveiende finansforetak og utstedelse av grunnfondsbevis.

NOU 1998: 14 Finansforetak m.v. (Utredning nr. 4 fra Banklovkommisjonen) inneholder forslag til første del av lov om finansforetak – en felles lov for banker, kredittforetak, finansieringsselskaper, forsikringsselskaper og pensjonskasser. Det foreslås regler om etablering, konsesjonsplikt, selskapsorganer, omdanning, samt eier- og kapitalforhold, både for finansforetak og finanskonserner. Gjeldende lovbestemmelser om finansforetak er i dag nedfelt i fire lover – sparebankloven, forretningsbankloven, finansieringsvirksomhetsloven og forsikringsvirksomhetsloven (lov 10. juni 2005 nr. 44). *Banklovkommisjonens* forslag i utredningen innebærer en samordning av disse lovene.

Lovforslaget i NOU 2001: 23 Finansforetakenes virksomhet (Utredning nr. 6 fra Banklovkommisjonen) bygger videre på lovforslaget i Utredning nr. 4. I Utredning nr. 6 er det foreslått bestemmelser om organiseringen av finansforetakenes virksomhet, kapitalforvaltning, overdragelse av låneporteføljer (verdipapirisering), store engasjementer, obligasjonslån med pantesikkerhet og behandling av opplysninger om kundene.

NOU 2002: 14 Finansforetakenes virksomhet II (Utredning nr. 8 fra Banklovkommisjonen), bygger videre på de nevnte utredningene, men omhandler også spørsmål knyttet til blant annet utbytte og konsernbidrag, finansforetaks eie av aksjer, andeler og fast eiendom, kredittforetaks adgang til å eie bank eller forsikringsselskap mv.

Arbeidet med en samlet – konsolidert – lovgivning om finansinstitusjoner og deres virksomhet ble stilt i bero i perioden 2001-2006 som følge av prioritering av Banklovkommisjonens arbeid med ulike oppdrag knyttet til forsikrings- og pensjonslovgivningen og enkelte andre utredningsoppdrag. Dessuten var det både innenfor og utenfor Banklovkommisjonen en alminnelig oppfatning av at det var behov for en ny samlet gjennomgang av de foreliggende utredninger, blant annet i lys av utviklingen i finansmarkedslovgivningen innenfor EU/EØS området og utviklingen i finansmarkedene nasjonalt og internasjonalt.

Arbeidet med en ny konsolidert finanslov til avløsning av store deler av gjeldende lovgivning kom godt i gang igjen i løpet av 2006. Resultatet av dette arbeidet foreligger nå i form av et omfattende lovutkast til en ny samordnet og modernisert finanslovgivning for de viktigste typer av finansinstitusjoner. Lovutkastet forutsetter at banklovene fra 1961 og de institusjonelle deler av finansieringsvirksomhetsloven og forsikringsvirksomhetsloven kan oppheves. Det foreliggende utkast til ny finanslov har i hovedsak fått bred tilslutning i Banklovkommisjonen selv om en drøftelse av en del enkeltspørsmål gjenstår.

I løpet av 2007 og 2008 har Finansdepartementet gitt Banklovkommisjonen flere utredningsoppdrag som gjelder emner som også står sentralt i arbeidet med den nye konsoliderte finansloven. I samsvar med dette fremla Banklovkommisjonen i august 2008 Utredning nr. 19 (NOU 2008: 13 Eierkontroll i finansinstitusjoner). De øvrige oppdrag er knyttet til ulike deler av det lov- og forskriftverk som gjelder for sparebanker, særlig spørsmål knyttet til kapital- og organisasjonsformer og struktur- og foretaksendringer innenfor sparebanksektoren. Det gjelder her forhold som stort sett også har vært gjenstand for vurdering av Banklovkommisjo-

nen som ledd i arbeidet med det foreliggende utkastet til den nye finansloven.

Gjennomføringen av oppdragene knyttet til lovgivningen for sparebanker er blitt prioritert fra Finansdepartementets side, og de er derfor nå skilt ut til behandling i egen utredning – Utredning nr. 22 «Kapital- og organisasjonsformer i sparebanksektoren mv.». Det lovutkastet som Banklovkommisjonen nå fremlegger i utredningen, er også et resultat av fornyet gjennomgang og vurdering av de emneområder utredningen omfatter. Lovutkastet er utformet som forslag til tre nye kapitler 2b til 2d i finansieringsvirksomhetsloven, men lovutkastet vil likevel lett la seg innpasse uten vesentlige endringer i utkastet til den nye konsoliderte finanslov som er under arbeid.

1.2 Oppdrag knyttet til lovgivningen for sparebanker

Banklovkommisjonen har i løpet av 2007 og 2008 mottatt i alt fire oppdrag fra Finansdepartementet knyttet til lovgivningen for sparebanker. Det er som det vil fremgå, en nær innbyrdes sammenheng mellom oppdragene, og Banklovkommisjonen har derfor valgt å behandle dem samlet i denne utredningen.

I *brev av 6. mars 2007* skriver Finansdepartementet følgende:

«Etter det departementet er kjent med, utreder Banklovkommisjonen nå utkast til regler for finansforetak på bakgrunn av tidligere utredninger av virksomhetsregler for finansforetak, med sikte på å legge frem et utkast til en samlet finanslov.

Sparebankforeningen har nylig selv utredet behovet for endringer i regelverket med sikte på at sparebankene skal ha tilfredsstillende handlingsrom til å foreta strukturelle tilpasninger, herunder forskjellige modeller for sammenslåing av banker. Det vises til innstillingen fra Sparebankforeningens rammevilkårsutvalg, som ble oversendt til Finansdepartementet 10. januar 2007, jf vedlagte kopi.

Finansdepartementet la i sin orientering til Stortinget om strukturspørsmål i sparebanknæringen vekt på at rammevilkårene for sparebankene gir frihet til å foreta en samfunnsmessig ønsket strukturell tilpasning, samtidig som sparebankenes egenart bør bevares og endring i sparebankstrukturen ikke bør gå på bekostning av sparebankvesenets positive sider, jf. Ot.prp. nr. 11 (2006-2007) s. 86.

Finanskomiteen tok i Innst. O. nr. 41 (2006-2007) redegjørelsen vedrørende spørsmål

knyttet til sparebankstruktur til orientering. Komiteen uttalte videre følgende:

«Komiteen viser til at sparebankloven gir sparebankene andre rammevilkår enn forretningsbanker. Dette lovverket har vært med på å sikre sparebankenes eksistens og at de har forblitt på norske hender, noe som har vært viktig for næringslivet i hele landet, nyskaping og velfungerende konkurranse i næringslivet som helhet.

Komiteen peker på at vi i Norge nå har tre sparebankmodeller (tradisjonell sparebank, grunnfondsbevissparebank og aksjesparebank). Eventuelle endringer i lovverket må innebære at ingen av modellene blir diskriminert.

Komiteen understreker viktigheten av at reglene som utformes tar sikte på å behandle aktørene i bankmarkedet likt, slik at ingen kommer i en svekket stilling i forhold til oppkjøp fra andre aktører, men gis mulighet til å opptre på lik linje.

Komiteen viser videre til at Rammevilkårsutvalget, nedsatt av Sparebankforeningen, nå har avgitt sin innstilling. En samlet sparebanknæring ser behov for noe mer fleksibilitet i regelverket, slik at bankene kan tilpasse seg markedssituasjonen og konkurransen fra utenlandske aktører. Samtidig er næringen delt i synet på viktige prinsipielle spørsmål som blant annet berører de konsesjonssøknadene som departementet skal avgjøre. Komiteen mener det må gjøres en helhetsvurdering i de aktuelle sakene ut fra hva som tjener strukturen i det norske bankmarkedet på sikt.»

(Innst. O. nr 41 (2006-2007) pkt. 8.2)

Finansdepartementet ber på denne bakgrunn om at Banklovkommisjonen, i tilknytning til utredningen av regler for finansforetak, utreder og utarbeider utkast til regler om utkontraktering og regler om sammenslutning og annen strukturell tilpasning for sparebanker. Kommisjonen bes vurdere alternative modeller for omstrukturering av sparebanker, jf. de forslag som er behandlet i rammevilkårsutvalgets innstilling pkt. 3.2. Kommisjonen bes videre utrede regler om anvendelse av formuen ved overdragelse / avvikling av sparebank, herunder om etablering av sparebankstiftelse, jf. de forslag som er behandlet i rammevilkårsutvalgets innstilling pkt. 3.3 og 3.4, samt tiltak som sikrer at den eierløse kapitalen i sparebanker ikke overføres uten korrekt vederlag til eiere av aksjer eller grunnfondsbevis (riktig prising).

I den grad det foreslås å åpne for omdanning, må det også utarbeides utkast til regler som bidrar til langsiktig og stabilt eierskap i den omdannede banken. Det bes også om at

Banklovkommissjonen utarbeider utkast til lovregler for stiftelsen som oppstår ved konvertering av en sparebank etter overdragelse av bankvirksomhet, inkludert regler om tilsyn med slik stiftelse.

Det bes om at Banklovkommissjonen utarbeider utkast til lovregler som legger til rette for en modell for sammenslutning av banker med en simulert «deling» av den sammensluttede sparebankens fond som tilsvarende størrelsesforholdet mellom fondene til de fusjonerte bankene (i Sparebankforeningens rammevilkårsutvalgs utredning kalt «Terra-modellen»).

Det er viktig at utkast til nye rammebetingelser for tilpasning av sparebankstruktur legger til rette for, og bidrar til, videreføring av grunnfondsbank og grunnfondsbevisbank som hovedmodeller.

Det bes om at også disse forslagene innarbeides i utkastet til samlet finanslov.»

Som det fremgår av Finansdepartementets brev, forutsetter departementet at Banklovkommissjonen i sitt utredningsarbeid også behandler og vurderer de ulike forslag som er fremlagt i innstillingen avgitt av Sparebankforeningens rammevilkårsutvalg (her betegnet Rammevilkårsutvalget). Hovedpunktene i denne utredningen er derfor gjengitt i kapittel 4 nedenfor. Som forutsatt av Rammevilkårsutvalget, er utredningen senere supplert av et særskilt oppfølgingsnotat som omtales nedenfor særlig i avsnitt 4.2.3.

I brev av 24. mai 2007 oversendte Finansdepartementet et forslag til endring av finansieringsvirksomhetsloven § 2-22 fjerde ledd fremmet av Sparebankstiftelsen DnB NOR, og ba om Banklovkommissjonens vurdering av forslaget:

«Det vises til Finansdepartementets brev til Banklovkommissjonen 6. mars 2007 om utredning av strukturspørsmål og forslag til lovregler for sparebanker, herunder lovregler om etablering av sparebankstiftelse.

Finansdepartementet har i brev fra Sparebankstiftelsen DnBNOR 26. april 2007 mottatt forslag til endringer i finansieringsvirksomhetsloven § 2-22 fjerde ledd, vedrørende krav til vedtektsendringer for sparebankstiftelser.

Finansdepartementet ber om at Banklovkommissjonen i tilknytning til slik utredning som vist til i brev 6. mars 2007, vurderer forslagene som fremkommer i brevet fra Sparebankstiftelsen DnBNOR.»

På bakgrunn av flere konsesjonssaker om omdanning av sparebanker til bank i aksjeselskapsform, utdypet Finansdepartementet oppdraget til Banklovkommissjonen i brev av 19. oktober 2007:

«Det vises til Finansdepartementets brev til Banklovkommissjonen 6. mars 2007 vedrørende supplering av mandat med utredning av lovregler for sparebanker.

I Finansdepartementets brev 6. mars 2007 er det vist til departementets orientering til Stortinget om strukturspørsmål i sparebanknæringen, der det legges vekt på at rammevilkårene for sparebanker gir frihet til å foreta en samfunnsmessig ønsket strukturell tilpasning, samtidig som sparebankenes egenart bevares. Det er videre gitt uttrykk for at utkast til nye rammebetingelser for tilpasning av sparebankstruktur legger til rette for, og bidrar til, videreføring av grunnfondsbank og grunnfondsbevisbank som hovedmodeller. Stortingets finanskomité har gitt uttrykk for at eventuelle endringer i lovverket ikke må innebære at noen av dagens tre sparebankmodeller blir diskriminert, jf. Innst. O. nr. 41 (2006-2007) pkt. 8.2

Finansdepartementet har gitt to tillatelser til omdanning fra sparebank og aksjesparebank, hhv. tillatelse til omdanning av Gjensidige NOR Sparebank og tillatelse (1. oktober 2007) til omdanning av Sparebanken Bien. En søknad fra Sparebanken Sogn- og fjordane ble tidligere avslått.

Departementets skjønnsmyndighet er begrenset så lenge en søknad om omdanning er begrunnet i et behov for innhenting av kapital, oppfyller de materielle krav i loven, og gir uttrykk for at den sparebankstiftelse som etableres ved omdanningen, skal være stabil og langsiktig eier i den omdannede banken.

Finansdepartementet ber på bakgrunn av dette om at Banklovkommissjonen i forbindelse med sin utredning av lovregler for sparebanker nøye vurderer hvorvidt dagens regler for omdanning av sparebanker til aksjesparebanker i tilstrekkelig grad bidrar til å sikre formålet og ønsket om å bevare sparebankenes egenart i det norske bankmarkedet. Departementet ber Banklovkommissjonen eventuelt foreslå endringer i reglene om omdanning som i større grad ivaretar en samfunnsmessig ønsket strukturell tilpasning for sparebanker. Det bør særskilt vurderes om det bør stilles strengere krav knyttet til innholdet i vedtakene for omdanning til aksjesparebank for de sparebankorganer som skal vedta omdanning. Videre bør det vurderes utvidet skjønnsmessig myndighet til ikke å innvilge en søknad om slik omdanning, og eventuelle kriterier i denne forbindelse.»

Som ledd i oppfølgingen av forslagene i Rammevilkårsutvalgets utredning, sendte Finansdepartementet 20. desember 2007 et forslag om tiltak for å bedre og stabilisere rettighetsforholdet mellom selveid kapital og grunnfondsbeviserens kapital

på høring. Forslaget omfattet endringer blant annet i sparebankloven og forskriften om grunnfondsbevis, herunder reglene om fordeling av overskudd i selveide og kundeeide institusjoner som har utstedt grunnfondsbevis. Flertallet av høringsinstansene, blant annet Sparebankforeningen, frarådte at forslagene ble gjennomført. I sin høringsuttalelse ga Sparebankforeningen uttrykk for ønsket om en fortgang i arbeidet med en stiftelsesmodell omtalt i Rammevilkårutvalgets utredning og som utvalget mente kunne løse utvanningsproblemet. På denne bakgrunn ba Finansdepartementet i *brev av 20. juni 2008* om at Banklovkommisjonen prioriterte dette arbeidet:

«I tilknytning til utredningen av regler for finansforetak, har Banklovkommisjonen i brev av hhv. 6. mars 2007 og 19. oktober 2007 (begge er vedlagt) også blitt bedt om å utrede og utarbeide nye lovregler for sparebanker, på bakgrunn av innstillingen fra Sparebankforeningens rammevilkårutvalg.

Finansdepartementet har nylig hatt på høring et forslag til endring av gjeldende regler for sparebanker vedrørende fordeling av overskudd i selveide og kundeeide finansinstitusjoner som har utstedt grunnfondsbevis. I Finansdepartementets høringsnotat 20. desember 2007 foreslo departementet en pakke på tre tiltak for å bedre og stabilisere rettighetsforholdet mellom selveid kapital og grunnfondsbevis- eiernes kapital, som er:

- ny utbyttebrøk som erstatter dagens grunnfondsbevisbrøk
- utvidet adgang til å gi gaver til allmenn- nyttige formål
- adgang til opprettelse av reservefond

De tre tiltakene har, hver for seg, noe ulike virkninger og formål, men har samlet sett hatt som mål å gjøre regelverket mer fleksibelt og gi adgang til å motvirke overkapitalisering og utvanning av grunnfondsbeviskapital i spare-

banker, kredittforeninger og forsikrings- selskap som har utstedt grunnfondsbevis.

I høringsuttalelsene viser det seg at flertallet av høringsinstansene går i mot forslaget til ny utbyttebrøk som erstatter dagens grunnfondsbevisbrøk.

Sparebankforeningen har i sin høringsuttalelse vist til at de ønsker en fortgang i vurdering av en stiftelsesmodell (Hallingdalmodellen) som Rammevilkårutvalget har pekt på kan løse utvanningsproblematikken. Den såkalte «Hallingdalmodellen» krever imidlertid en nærmere utredning, slik det også er vist til i Finansdepartementets brev 3. mars 2007 til Banklovkommisjonen.

På bakgrunn av Sparebankforeningens ønske om fortgang i arbeidet med en stiftelsesmodell, bes Banklovkommisjonen, i et eget løp og lørevet fra utredningen av regler for finansforetak, prioritere arbeidet med å utrede og utarbeide et utkast til regler om etablering av en stiftelsesmodell, jf. det forslag som er behandlet i rammevilkårutvalgets innstilling pkt. 3.2 c. Kommisjonen bes herunder vurdere om en slik stiftelse skal utøve sin eierinnflytelse i banken via styret eller generalforsamlingen. Det bør videre legges til rette for at grunnfondsbevis-eierne etter regler i vedtektene vil kunne være representert i forstandskapet (generalforsamlingen) ved valgte representanter eller ved møte og utøvelse av egen stemmerett. Det bør også utarbeides lovregler som regulerer forvaltningen av stiftelseskapitalen, herunder forvaltningen av utbytte på kapitalen og de aktiva stiftelseskapitalen kan være plassert i.

Uavhengig av dette bes Banklovkommisjonen utrede et forslag om å gi godt kapitaliserte banker tillatelse til å kjøpe tilbake grunnfondsbevis som alternativ til å utdele gaver, eventuelt at Banklovkommisjonen også vurderer andre alternativer til å utdele gaver.

Det bes om at utredningen foreligger innen 15. desember 2008.»

Kapittel 2

Opplegget for lovarbeidet

2.1 Rammer for lovarbeidet

Finansdepartementet har gitt Banklovkommissjonen ulike oppdrag som alle vedrører viktige deler av det lov- og forskriftsverk som gjelder for sparebanker. *Banklovkommissjonen* viser til at det er en nær sammenheng mellom de forhold som omfattes av oppdragene. Dette fremgår også av departementets sammenfatning i *brevet av 20. juni 2008* hvor det heter at Banklovkommissjonen er bedt om

«å utrede nye lovregler for sparebanker på bakgrunn av innstillingen fra Sparebankforeningens rammevilkårsutvalg».

Utvalgets utredning omfatter i og for seg et stort antall av enkeltspørsmål, men de forhold det gjelder, knytter seg grovt sagt seg til fire emneområder:

1. struktur- og foretaksendringer innenfor sparebanksektoren,
2. grunnfondsbevis både som kapitalinstrument og som redskap ved håndteringen av kapitalforhold ved slike struktur- og foretaksendringer,
3. omdanning av sparebanker til bank i aksjeselskaps form, og
4. finans- og sparebankstiftelser og deres rolle som eier av grunnfondsbevis og aksjer overtatt ved struktur- og foretaksendringer.

Dessuten vil utredningen omfatte ulike enkeltspørsmål som er særskilt nevnt i Finansdepartementets ulike oppdrag. Slik *Banklovkommissjonen* ser det, kan de spørsmål utredningen etter dette skal omfatte, grupperes innenfor tre hovedområder:

En første hovedgruppe vil være spørsmål knyttet til *struktur- og foretaksendringer* innenfor sparebanksektoren:

1. regler om sammenslutning og annen strukturell tilpasning for sparebanker, med sikte på videreføring av grunnfondsbank (her betegnet grunnfondskapitalbank) og grunnfondsbevisbank (her betegnet eierandelskapitalbank, se også avsnitt 6.1 punkt 2) nedenfor) som hovedmodeller i sparebanksektoren, og som alterna-

tiver til omdanning til bank i aksjeselskaps form,

2. regler om anvendelse av sparebankers formue ved strukturendringer i form av sammenslåing, overdragelse av virksomhet og avvikling som bare omfatter sparebanker, herunder grunnfondsbevis som redskap ved håndteringen av egenkapitalforholdene,
3. regler om sparebankstiftelser, særlig om stiftelsen som eier av grunnfondsbevis med sikte på langsiktig og stabilt eierskap i sparebanken, om stiftelsens eierinnflytelse skal utøves via sparebankens styre eller generalforsamlingen, og om stiftelsens formuesforvaltning.

Den andre hovedgruppen av spørsmål knytter seg til *regelverket i forskriften om grunnfondsbevis*. Dette er i hovedsak et felles regelverk for grunnfondsbevis utstedt av sparebanker, gjensidige forsikringsselskaper og kredittforeninger. I Rammevilkårsutvalgets utredning behandles en god del spørsmål som har direkte tilknytning til ulike deler av dette regelverket. Følgende spørsmål av særlig interesse i denne sammenheng er blant annet:

1. utstedelse av grunnfondsbevis ved konvertering av grunnfondskapital eller ved tegning mot innskudd i annet enn penger, herunder bruk av grunnfondsbevis som vederlag ved overdragelse av virksomhet,
2. møte- og representasjonsrett i generalforsamlingen for eierne av grunnfondsbevis,
3. grunnfondsbevis som et egenkapitalinstrument for sparebanker og andre finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, beregnet på å utgjøre et godt markedsmessig alternativ til aksjer som kapitalinstrument,
4. spørsmål i forhold til regler om tilordning av overskudd og underskudd til henholdsvis grunnfonds- og grunnfondsbeviskapitalen, samt andre spørsmål knyttet til utvanningsproblemer.

Den tredje hovedgruppen omfatter ulike spørsmål som gjelder *omdanning av sparebanker til bank organisert i aksjeselskaps form*. Disse spørsmålene knytter seg til regelverket i finansieringsvirksom-

hetsloven §§ 2-18 til 2-24 om omdanning av finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, herunder også gjensidige forsikringselskaper og samvirkeforetak av låntakere (her betegnet *kredittforeninger*). Dette regelverket er av interesse i denne sammenheng også fordi det inneholder de gjeldende regler om finans- og sparebankstiftelser. Viktige omdanningsspørsmål i utredningen er blant annet:

1. konsesjonspolitiske spørsmål, blant annet om reglene om omdanning av sparebanker i tilstrekkelig grad bidrar til å bevare sparebankenes egenart i bankmarkedet,
2. bør det stilles strengere krav til innholdet av en sparebanks vedtak om omdanning,
3. bør konsesjonsmyndigheten ha utvidet myndighet til ikke å innvilge en søknad om slik omdanning,
4. regler om sparebankstiftelser som gjør det mulig å sikre langsiktig og stabilt eierskap i tilfelle av omdanning av sparebank til bank organisert i aksjeselskaps form, herunder regler om sparebankstiftelse som aksjeeier,
5. Sparebankstiftelsen DnB NOR sitt forslag om endring av flertallskravet ved endring av vedtektene for finans- og sparebankstiftelser.

2.2 Tilnæringsmåten

2.2.1 Et modernisert egenkapitalinstrument

Ved valg av tilnæringsmåte til lovarbeidet, har *Banklovkommisjonen* tatt utgangspunkt i den oppfatning at problemene knyttet til struktur- og foretaksendringer i sparebanksektoren vanskelig kan løses på en tilfredsstillende måte uten at det først er utarbeidet utkast til et modernisert regelverk om grunnfondsbevis. Det er flere grunner til dette.

For det første er det fra sparebankhold generelt pekt på behovet for å utvikle regelverket om grunnfondsbevis slik at kapitalinstrumentet blir bedre egnet til innhenting av kapital til sparebanker som har behov for ny egenkapital som grunnlag for, eller videreutvikling av, sin virksomhet. Det er pekt på betydningen av at sparebanker gis tilgang til et kapitalinstrument som i hovedsak kan sidestilles med aksjer markedsmessig, og som muliggjør innhenting av egenkapital fra verdipapirmarkedet på tilfredsstillende vilkår. Det fremgår både av Rammevilkårutvalgets utredning – og av den nye ordningen for grunnfondsbevis som Gjensidige Forsikring BA fikk godkjent av Finansdepartementet 16. november 2007 – at grunnfondsbevis utformet i samsvar med gjeldende lov- og for-

skriftsverk neppe tilfredsstillende de krav til et moderne egenkapitalinstrument som sparebanker og gjensidige forsikringselskaper vil ha behov for.

Et annet synspunkt er at tilgang til et slikt kapitalinstrument også vil være av vesentlig betydning som et tiltak for å motvirke at sparebankenes egenart og rolle i bankmarkedet blir vesentlig endret. Ellers kan særlig større sparebanker se det som fordelaktig å foreta omdanning til bank organisert i aksjeselskaps form for å få dekket sitt kapitalbehov via verdipapirmarkedet. Et modernisert regelverk om grunnfondsbevis, er en forutsetning for at rammevilkårene for sparebanker skal gi frihet til å foreta samfunnsmessig ønskede strukturelle tilpasninger samtidig som sparebankenes egenart bevares.

For det annet, utforming av utkast til nye regler om sammenslåing, virksomhetsoverdragelser og andre struktur- og foretaksendringer innenfor sparebanksektoren vil være en sentral del av dette lovarbeidet. I Rammevilkårutvalgets utredning har ulike modeller for slik strukturell tilpasning fått bred omtale, se nedenfor avsnitt 4.2. Det pekes også på de problemer som oppstår når det gjelder håndteringen av den grunnfondskapital som over tid er opparbeidet i de ulike institusjoner, blant annet spørsmål vedrørende utstedelse av grunnfondsbevis ved konvertering av grunnfondskapital i tilfelle av sammenslåing av sparebanker. Det er på det rene at forskriften om grunnfondsbevis ikke gir adgang til å utstede grunnfondsbevis som ledd i slike struktur- og foretaksendringer.

Ut fra dette mener *Banklovkommisjonen* at et viktig formål ved utformingen av et nytt regelverk om grunnfondsbevis bør være å gjøre egenkapitalinstrumentet til et hensiktsmessig redskap ved håndteringen av ulike problemer knyttet til kapitalforholdene ved struktur- og foretaksendringer som bare gjelder foretak som ikke er organisert i aksjeselskaps form.

For det tredje, disse forhold innebærer at et nytt regelverk bør utformes med henblikk på, for det første, at grunnfondsbevis vil kunne ha en viktig rolle i situasjoner som markedsmessig er nokså ulike og, for det annet, at bruksområdet for grunnfondsbevis vil være betydelig bredere enn det grunnfondsbevisforskriften åpner for. Dette tilsier imidlertid også at det må bygges atskillig fleksibilitet inn i det nye regelverket. Siktemålet må være at grunnfondsbevis i praksis lar seg bruke på ulike måter i samsvar med formålet med de enkelte transaksjoner som institusjonene ønsker gjennomført. Et naturlig utgangspunkt i lovarbeidet har derfor vært at også ny lovgivning om egenkapitalinstrument og om struktur- og foretaksendringer

bør så vidt mulig utformes som et regelverk felles for finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, men det må tas hensyn til at regelverket praktisk sett vil ha størst betydning for sparebanker og gjensidige forsikringsselskaper. Prinsipielt og praktisk, og for å sikre egenkapitalinstrumentets best mulig markedsmessige stilling, er det imidlertid viktig at slike egenkapitalinstrumenter er undergitt ett og samme regelverk uavhengig av om utsteder er en sparebank eller et gjensidig forsikringsselskap. Dette synes å være en forutsetning for at egenkapitalinstrumentet vil kunne få en tilfredsstillende markedsmessig posisjon i det nasjonale og internasjonale finansmarked.

2.2.2 Kapitalformer i finansinstitusjoner

Forskriften om grunnfondsbevis § 28 inneholder regler om prioritetsrekkefølgen for de ulike former for kapital ved inndekning av underskudd i finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, men som har utstedt grunnfondsbevis. For øvrig inneholder imidlertid ikke gjeldende lov- og forskriftverk nærmere regler om prioritetsforholdet eller andre forhold vedrørende de viktigste former for kapital som inngår i egenkapital og annen ansvarlig kapital i finansinstitusjoner generelt. Grovt sagt kan en her skille mellom ulike former for egenkapital, fondsobligasjonskapital (hybridkapital) og ansvarlig lånekapital, men det forekommer også forskjellige undergrupper.

For foretak som er organisert i aksjeselskaps form, gir aksjelovgivningen utførlige regler om aksjekapital og annen egenkapital. De regler som i praksis vil gjelde for fondsobligasjonskapital og ulike former for ansvarlig lånekapital, er imidlertid bare kommet til uttrykk i konsesjonspraksis. Viktige forhold vedrørende prioritet, dekning av tap og utbytte er bare regulert via de vilkår som inngår i den enkelte tillatelse til å oppta fondsobligasjonskapital eller ansvarlig lånekapital. De konsesjonsvilkår som vanligvis vil bli tatt inn i en tillatelse for fondsobligasjonskapital, er kommet til uttrykk i et brev fra Finansdepartementet til Kredittilsynet datert 27. juni 2002. For evigvarende og tidsbegrenset ansvarlig lånekapital er de vanlige vilkår inntatt i to rundskriv fra Kredittilsynet (14/2001 og 21/2001).

For foretak som ikke er organisert i aksjeselskaps form, herunder sparebanker og gjensidige forsikringsselskaper, er bildet mer komplisert, noe som også fremgår av Sparebankforeningens Rammevilkårutvalgs innstilling. På egenkapitalsiden må det her også skilles mellom egenkapital uten eierbe-

føyelser (grunnfondskapital) og egenkapital med eierbeføyelser (grunnfondsbeviskapital, senere betegnet *eierandelskapital*). Disse egenkapitalformene er nærmere beskrevet i avsnitt 6.1.3 punkt 3) nedenfor. I tillegg kommer fondsobligasjonskapital og ansvarlig lånekapital som vanligvis er regulert via konsesjonspraksis på samme måte som for institusjoner i aksjeselskaps form. Når det gjelder innbyrdes prioritet og dekning av underskudd, inneholder grunnfondsbevisforskriften § 28 som nevnt en del regler, men disse gjelder altså bare for institusjoner med grunnfondsbeviskapital.

Banklovkommisjonens utgangspunkt ved utformingen av forslaget til et nytt modernisert regelverk om grunnfondsbevis, er at det vil være en klar fordel om utformingen av dette regelverket kan skje på bakgrunn av en fast struktur og lovfastsatte hovedregler når det gjelder alle de viktigste kapitalformer i finansinstitusjoner. Reglene bør også klart reflektere den risiko som er knyttet til de ulike kapitalformer. I så måte er prioritetsrekkefølgen mellom ulike kapitalformer og deres rolle ved dekning av underskudd av sentral betydning. På dette området er det stort sett ikke nødvendig å skille mellom finansinstitusjoner organisert i aksjeselskaps form og institusjoner som sparebanker og gjensidige forsikringsselskaper som er organisert på annen måte. I samsvar med dette har *Banklovkommisjonen* inkludert et utkast til hovedregler om kapitalformer – egenkapital og annen kapital – i finansinstitusjoner (lovutkastet kapittel 2b avsnitt I). I forhold til regelverket om grunnfondsbevis, inneholder dette avsnittet viktige forslag til utbygging av gjeldende regler, innarbeidet i en mer overordnet kapitalstruktur for finansinstitusjoner. Forslag til et modernisert regelverk om grunnfondsbevis er utformet som et avsnitt II i et nytt kapittel 2b i finansieringsvirksomhetsloven.

2.2.3 Struktur- og foretaksendringer. Finanstiftelser

Struktur- og foretaksendringer som gjelder finansinstitusjoner som er organisert i aksjeselskaps form, er meget utførlig regulert i aksjelovgivningen. Lovgivningen mangler imidlertid et tilsvarende regelverk for finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. For sparebanker inneholder sparebankloven § 47 enkelte hovedregler, og det samme gjelder forsikringsvirksomhetsloven kapittel 13 om sammenslåing og avvikling av gjensidige forsikringsselskaper. I tillegg finnes det utførlige regler om omdanning til aksjeselskap av finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, se finansierings-

virksomhetsloven §§ 2-18 til 2-24. I 2002 ble det åpnet for omdanning av sparebanker slik at også sparebanker kunne skaffe seg tilgang til ny egenkapital via aksjemarkedet, se Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) om lov om endring av lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner mv. (omdanning av sparebanker til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap).

Rammevilkårutvalgets utredning inneholder en bred redegjørelse for, og vurdering av, behovet for regelverksendringer for å legge forholdene bedre til rette for ulike typer av struktur- og foretaksendringer innenfor selve sparebanksektoren. Oppfatningen på sparebankhold er at det er svært viktig å få på plass et modernisert regelverk som adresserer de problemer som gjeldende lovgivning skaper i forhold til strukturendringer for sparebanker etter modeller som Rammevilkårutvalget har utredet. Et hovedpoeng er at disse modellene skal fremtre for den enkelte sparebank som gode alternativer til omdanning til bank i aksjeselskaps form. Videre er det generelt lagt stor vekt på at den lokale innflytelse over sparebankers virksomhet blir bevart, og at i hvert fall den kapital som er opptjent over tid, og avkastningen av den, fortsatt skal komme det område hvor kapitalen er opptjent til gode. Det vises for øvrig til avsnitt 4.2 nedenfor hvor der er gitt en gjengivelse av Rammevilkårutvalgets beskrivelse og vurdering av ulike strukturmodeller.

Innenfor sparebanksektoren blir det imidlertid også lagt vekt på – særlig blant større sparebanker – at omdanning til bank i aksjeselskaps form fortsatt må utgjøre et alternativ ved strukturtilpasninger. Det er samtidig bred tilslutning til forslagene i Rammevilkårutvalgets utredning. Det er således enighet om at det er en prioritert oppgave å få utviklet et regelverk om struktur- og foretaksendringer uavhengig av omdanning, og et modernisert regelverk om grunnfondsbevis slik at grunnfondsbevis som egenkapitalinstrument praktisk sett kan bli markedsmessig sidestilt med aksjer så langt som overhodet mulig. Dette antas å innvirke vesentlig på enkeltbankers holdning til spørsmål vedrørende omdanning til bank i aksjeselskaps form.

Banklovkommisjonen viser til at et hovedformål med lovarbeidet vedrørende struktur- og foretaksendringer innenfor sparebanksektoren er at utkastet til nye rammebetingelser for tilpasning av sparebankstrukturen skal legge til rette for, og bidra til, en videreføring av grunnfondskapitalbanker og grunnfondsbevisbanker som hovedmodeller innenfor sparebanksektoren (foran avsnitt 1.2). Skal sparebanker og andre foretak som ikke er

organisert i aksjeselskaps form, fortsatt kunne utgjøre et vesentlig innslag i det norske finansmarkedet, må det etter *Banklovkommisjonens* oppfatning utformes et lovverk med rammer som i praksis muliggjør foretaksendringer og strukturtilpasninger uten at det vil være påkrevd for slike foretak å gjennomføre en omdanning til foretak i aksjeselskaps form.

En første forutsetning for dette er, etter *Banklovkommisjonens* vurdering, at det foretas en vesentlig utbygging av regelverket om sammenslåing, deling, virksomhetsoverdragelse og avvikling av finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, herunder sparebanker. Generelt sett er dette selskapsrettslige spørsmål som er felles for finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Dessuten er regelverket om omdanning til aksjeselskaps form felles for slike institusjoner. En viktig del av dette er reglene om finans- og sparebankstiftelser, og det er behov for en gjennomgang og modernisering av reglene om slike stiftelser som følge av at regelverket om grunnfondsbevis forutsetter at stiftelsen tillegges en rolle som eier av både aksjer og grunnfondsbevis. Ved utformingen av regelverket er det bare på enkelte punkter nødvendig å ha særlige regler for at dette også skal utgjøre en egnet ramme for gjennomføringen av struktur- og foretaksendringer etter Rammevilkårutvalgets modeller.

En andre forutsetning for dette er, etter *Banklovkommisjonens* oppfatning, at reglene om struktur- og foretaksendringer som gjelder finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, blir utformet som et hele slik at reglene om struktur- og foretaksendringer systematisk og reelt blir satt inn i en sammenheng hvori også reglene om omdanning inngår. Som følge av finans- og sparebankstiftelsenes endrede rolle, er det også behov for å skille disse reglene ut fra regelverket om omdanning og utforme et nytt regelverk felles for finans- og sparebankstiftelser uavhengig av om de er opprettet ved omdanning eller andre struktur- og foretaksendringer.

I samsvar med dette er lovutkastet utformet slik at forslag til struktur- og foretaksendringer, herunder omdanning, er inntatt i et nytt kapittel 2c i finansieringsvirksomhetsloven, og slik at forslag til regler om finans- og sparebankstiftelser er utformet som et eget kapittel 2d i loven.

2.2.4 Saksbehandling og beslutningsprosess i generalforsamlingen

Banklovkommisjonen viser til at generalforsamlingen i institusjoner som ikke er organisert i aksje-

selskaps form, er tillagt en rekke oppgaver etter det forslag til regelverk om kapitalforhold, grunnfondsbevis og struktur- og foretaksendringer som lovutkastet i utredningen inneholder. Det dreier seg her om oppgaver som både prinsipielt og praktisk vil være av vesentlig betydning for det foreslåtte regelverkets virkemåte.

Banklovkommissjonen viser videre til at gjeldende lovgivning inneholder lite av regler om annet enn sammensetningen av generalforsamlingen i institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Slike spørsmål er dermed overlatt til vedtektsregulering i den enkelte institusjon. Prinsipielt er denne tilnæringsmåten lite heldig, blant annet fordi reglene om saksbehandlings- og vedtaksprosedyrer også vil være av betydning når det gjelder forholdet mellom flertall og mindretall i institusjonens øverste organ, og fordi det dreier seg om vedtak med virkninger for de ulike interessegrupperinger i generalforsamlingen, herunder eierne av grunnfondsbevis. Slike spørsmål bør prinsipielt avgjøres innenfor rammen av minstekrav til forsvarlig og forutberegnlig saksbehandling fastsatt ved lovgivning.

Banklovkommissjonen mener at det generelt sett er behov for forholdsvis utførlige regler om saksbehandlingen og beslutningsprosessen også for generalforsamlinger i institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Uavhengig av dette foreligger det et særlig behov for å vurdere disse spørsmål i sammenheng med dette lovarbeidet. Sett i forhold til de bestemmelser som inngår i det lovutkastet som nå fremlegges, vil behovet for en slik lovregulering være betydelig mer markert enn under hittil gjeldende rett. Det vil her ofte dreie seg om vedtak i saker som må ventes å kunne bli preget av interessemotsetninger, ikke minst i sparebankforhold, og som av hensyn til de ulike interessegrupperinger bør bli avgjort etter ordnet og betryggende saksbehandling og beslutningsprosess.

Banklovkommissjonen antar at det ikke vil være hensiktsmessig å utforme særlige regler om saksbehandlingen og beslutningsprosessen for de typer av vedtak som etter det lovutkastet som fremlegges, er lagt til generalforsamlingen. Generelt sett står slike saker ikke i noen særstilling i forhold til andre saker som må behandles av generalforsamlingen. En har derfor valgt å utarbeide utkast til alminnelige regler om generalforsamlingen i finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form (kapittel 2b avsnitt III «Øvrige bestemmelser»). Slike alminnelige regler om saksbehandlingen og beslutningsprosessen i generalforsamlingen foreslås også gjort gjeldende for

generalforsamlingen i finans- og sparebankstiftelser.

2.3 Lovtekniske spørsmål

Arbeidet med en ny konsolidert finanslov til avsløring av store deler av gjeldende lovgivning på finansområdet er nå inne i avslutningsfasen. Resultatet av dette arbeidet foreligger nå i form av et omfattende lovutkast til en ny samordnet og modernisert finanslovgivning for de viktigste typer av finansinstitusjoner. Lovutkastet forutsetter at banklovene fra 1961 og de institusjonelle deler av finansieringsvirksomhetsloven og forsikringsvirksomhetsloven kan oppheves. Det foreliggende utkast til ny finanslov har i hovedsak fått bred tilslutning i Banklovkommissjonen selv om en drøftelse av en del enkeltspørsmål gjenstår.

Arbeidet med den nye finansloven er et meget omfattende lovprosjekt. Det foreliggende utkast omfatter i alt 20 kapitler og de aller fleste av dem omfatter et meget betydelig antall paragrafer. Finansområdet er preget generelt av betydelige endringer i de senere år, både nasjonalt og internasjonalt, og tempoet i utvikling er tiltagende. Utviklingen i finansmarkedslovgivningen innenfor EU/EØS området fortsetter i høyt tempo. En må derfor regne med at det vil bli foretatt forholdsvis hyppige, til dels også ganske omfattende endringer i en ny samlet – konsolidert – lovgivning for finansområdet. Dette har ledet *Banklovkommissjonen* til den konklusjon at det lovteknisk foreligger et sterkt behov for å utforme den nye finansloven etter et system med en oversiktlig kapittelinnledning og med egen paragrafering for hvert enkelt kapittel. Et slikt systematisk opplegg vil imøtekomme behovet for oversikt og brukervennlighet når det gjelder tilgang til et så omfattende og komplisert lovstoff, og dessuten legge forholdene enkelt til rette for fortløpende innarbeidning av nødvendige endringer. *Banklovkommissjonen* legger vesentlig vekt på disse forhold. *Banklovkommissjonen* viser for øvrig til at dette er det systematiske opplegg som er blitt benyttet i all sentral finansmarkedslovgivning som er blitt vedtatt i løpet av de siste 20 årene.

Disse synspunkter har vært bestemmende for *Banklovkommissjonens* lovtekniske utforming av så vel det lovutkastet som fremlegges i utredningen her, som for utformingen av tidligere lovutkast som emnemessig omfattes av denne konsoliderte finansloven som kommissjonen tidligere har fremlagt. Det vises blant annet til at Banklovkommissjo-

nen i august 2008 fremla Utredning nr. 19, NOU 2008: 13 Eierkontroll i finansinstitusjoner.

I løpet av 2007 og 2008 har Finansdepartementet gitt Banklovkommisjonen flere utredningsoppdrag som gjelder emner som også står sentralt i arbeidet med den nye konsoliderte finansloven. Disse oppdragene er knyttet til ulike deler av det lov- og forskriftverk som gjelder for sparebanker, særlig spørsmål knyttet til kapital- og organisasjonsformer og struktur- og foretaksendringer innenfor sparebanksektoren. Det gjelder her spørsmål som – sammen med tilsvarende spørsmål for andre finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form – også har vært gjenstand for vurdering av *Banklovkommisjonen* som ledd i arbeidet med det foreliggende utkastet til den nye finansloven.

Gjennomføringen av oppdragene knyttet til lovgivningen for sparebanker er blitt prioritert fra Finansdepartementets side, og de er derfor nå skilt ut til behandling i egen utredning – Utredning nr. 22 «Kapital- og organisasjonsformer i sparebanksektoren mv.». Det lovutkastet som Banklovkommisjonen nå fremlegger i utredningen, er også et resultat av fornyet gjennomgang og vurdering av de emneområder utredningen omfatter. Lovutkastet er utformet som forslag til tre nye kapitler 2b til 2d i finansieringsvirksomhetsloven, basert på prinsippet om egen paragrafering av bestemmelsene i hvert av kapitlene. Denne fremgangsmåten er benyttet fordi de tre kapitlene som omfattes av det lovutkastet som fremlegges i utredningen, senere lett skal la seg innpasse uten vesentlige endringer i utkastet til den nye konsoliderte finanslov som er under arbeid.

2.4 Arbeidsmåten

En utredning av lovregler for sparebanker, kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskaper inngår som del av Banklovkommisjonens mandat om å utarbeide en samlet lovgivning for finansforetak og finanskonsern. Under arbeidsprosessen er det avgitt flere utredninger som vedrører deler av de temaer og lovregler som vil inngå i en slik konsolidert finanslovgivning. Det siste eksemplet på dette er Banklovkommisjonens Utredning nr. 19 (NOU

2008: 13 Eierkontroll i finansinstitusjoner). Som omtalt foran avsnitt 1.1, omhandler også denne utredningen kapital- og organisasjonsformer i sparebanksektoren mv., emneområder som vil være en del av en samlet finanslov.

Banklovkommisjonens utgangspunkt har vært at det vil kunne knytte seg ulike interessemotsetninger til de spørsmål som omhandles i denne utredningen. Det er på det rene at det innenfor sparebanknæringen har gjort seg gjeldende ulike synspunkter på hvordan sparebankenes behov for strukturell tilpasning bør håndteres. Dette fremgår også av deler av Rammevilkårutvalgets innstilling.

Ut fra dette har *Banklovkommisjonen* lagt vesentlig vekt på å få førstehåndskjennskap til de ulike synspunkter som har gjort seg gjeldende når det gjelder utformingen av ny lovgivning som vil ha særlig betydning for sparebanker og gjensidige forsikringsselskaper. I forbindelse med utarbeidelsen av arbeidsgrunnlaget for Banklovkommisjonen, har en derfor etablert en bredt sammensatt arbeidsgruppe med representanter for de berørte næringer og interessegrupperinger. I tillegg til lederen for Banklovkommisjonen Erling Selvig, Banklovkommisjonens fung. hovedsekretær Jørgen Keiserud og bankrådgiver Kari Lærum, har arbeidsgruppen bestått av:

- avdelingsdirektør Olav Breck i Sparebankforeningen,
- banksjef Ottar Dalsøren i Sparebanken Sogn og Fjordane,
- direktør Kaj-Martin Georgsen i Terra-Gruppen AS.
- juridisk direktør Jørn Hammer i Gjensidige Forsikring BAs konsernjuridiske avdeling,
- direktør Bjørn Hamre i KLP,
- administrerende direktør Hans Henrik Klouman i SEB Enskilda ASA,
- konserndirektør Torbjørn Martinsen i Sparebank1 gruppen,
- direktør og tidligere leder i Rammevilkårutvalget Knut Ravnå,

Banklovkommisjonens utredning og lovforslag er utformet i samsvar med konklusjoner og synspunkter som har fått meget bred tilslutning i arbeidsgruppen.

Del II
Rettslig bakgrunn

Kapittel 3

Gjeldende regulering

3.1 Innledning

Lovgivningen om finansinstitusjoners etablering, virksomhet og styring går relativt langt tilbake i tid. Sparebankene har vært lovregulert siden 1824, forretningsbankene siden 1920-årene, forsikringsselskaper siden 1911 og finansieringsforetak siden 1976. Gjeldende lovgivning er blitt til over en periode på om lag 50 år. Sentralt står lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker, lov 24. mai 1961 om sparebanker, lov 10. juni 1988 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner, herunder finanskonsern (finansieringsvirksomhetsloven), og lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsvirksomhetsloven). I tillegg kommer lov 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker, forsikringsselskaperes garantiordninger og offentlig administrasjon mv. av finansinstitusjoner (banksikringsloven).

Karakteristisk for lovverket på finansområdet er at det i hovedsak bygger på et institusjonsrettet opplegg. Det har lenge vært en alminnelig oppfatning at det foreligger behov for en alminnelig gjennomgang av lovverket på finansområdet med henblikk på regelforenklning, modernisering og utforming ut fra et helhetlig systematisk opplegg. Uavhengig av behovet for en redaksjonell gjennomarbeiding av lovverket, foreligger det trolig også behov for en fornyet vurdering av det materielle innhold av reglene på en del områder. Et slikt utredningsarbeid er forutsatt gjennomført av Banklovkommisjonen, jf. også foran avsnitt 1.1. Som følge av flere delmandat tilnyttet dette utredningsarbeidet – i tillegg til andre sideordnede mandat – er imidlertid en utredning om en samlet finanslov ennå ikke avgitt. Det foreliggende utredningsarbeidet vil imidlertid inngå som en viktig del av en samlet finanslov, og omfatter spørsmål som uansett er hensiktsmessig å behandle separat.

I avsnittene 3.2 til 3.5 er det gitt en oversikt over gjeldende regler som er aktuelle i forhold til dette utredningsarbeidet. Det gjelder særlig regler knyttet til sparebanker, herunder regler om virksomhet og strukturendringer, jf. nedenfor avsnitt 3.2 flg. I forlengelsen av dette, og særlig knyttet til struktur-

endring som omdanning til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, er finansieringsvirksomhetslovens regler om slik omdanning, i tillegg til regler om finans- og sparebankstiftelser i tilknytning til omdanningsprosessen, også gjennomgått i avsnitt 3.3 flg. nedenfor. Deler av Banklovkommisjonens forslag til nye regler på dette området er forutsatt å være anvendelig også for kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskaper, slik at regelverket skal omfatte de institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. En kort oversikt over regler for disse institusjonene er derfor gitt i avsnitt 3.4 nedenfor.

Sparebankene, kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskaper kan utstede grunnfondsbevis. Slike grunnfondsbevis er underlagt særlige regler som er gitt i forskrift med hjemmel i sparebankloven, finansieringsvirksomhetsloven og forsikringsvirksomhetsloven. Dette er et viktig fellesområde for disse typene av institusjoner, og reglene om grunnfondsbevis er gjennomgått nedenfor avsnitt 3.5 flg.

3.2 Sparebanklovens regler

3.2.1 Anvendelsesområde

Etter sparebankloven § 1 første ledd gjelder loven alle foretak som har til formål å fremme sparing ved å ta imot innskudd fra en ubestemt krets av innskytere og å forvalte de midler foretaket rår over, uten at stifterne eller andre har rett til utbytte av virksomheten utover eventuell forrentning av grunnfondsbevis, se loven § 2 annet ledd. Etter § 1 annet ledd gjelder loven likevel ikke foretak som er opprettet i medhold av særskilt lov. Tredje ledd første punktum fastsetter at foretak som kommer inn under loven har plikt og enerett til å bruke ordet «sparebank» eller liknende sammensetninger med ordet «spare» i sitt navn (foretaksnavn). Dette gjelder dersom ikke annet er bestemt ved særskilt lov.

I henhold til annet punktum kan sparebank som er omdannet etter bestemmelsene i finansieringsvirksomhetsloven kapittel 2 avsnitt III, fortsette å benytte ordet «sparebank» og ordet «spare» i sitt foretaksnavn. Dette gjelder likevel

ikke dersom stiftelsen som er opprettet ved omdanningen faller inn under finansieringsvirksomhetsloven § 2-24 sjette ledd som fastsetter at reglene i finansieringsvirksomhetsloven kapittel 2 ikke gjelder for en stiftelse som er opprettet ved omdanning av en sparebank, hvis stiftelsen eier mindre enn 10 prosent av aksjene i den omdannede sparebanken eller i tilfelle i den omdannende sparebanks morselskap. Bestemmelsen kom inn i loven etter forslag fra departementet i Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) om lov om endring av lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner mv. (omdanning av sparebanker til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap) om at en stiftelse opprettet ved omdanning av en sparebank, skal omdannes til en stiftelse etter stiftelsesloven dersom den eier mindre enn 10 prosent av aksjene i den omdannede banken eller dennes morselskap. Departementet foreslo i tråd med dette og Sparebankforeningens forslag, at en omdannet sparebank skal kunne benytte ordet «spare» eller ordet «sparebank» i sitt firma dersom en finansstiftelse eier 10 prosent eller mer av aksjene i banken eller morselskapet, se Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 21. Det vises for øvrig til avsnitt 3.3.4 nedenfor. Tredje ledd fjerde punktum fastsetter at heller ikke andre kan bruke ord som nevnt ved omtale av sin virksomhet. Det følger av fjerde ledd at aksjeloven ikke gjelder for foretak som kommer inn under loven, med mindre noe annet er bestemt.

I sparebankloven § 2 er det gitt flere regler om stiftelse av sparebanker. Etter første ledd kan en sparebank stiftes av minst 20 personer, eller av én eller flere kommuner. Det er stilt som krav at bankens grunnfond ikke er mindre enn et beløp tilsvarende 5 millioner euro, jf. sparebankloven § 2 første ledd annet punktum. En sparebank kan dessuten utstede omsettelige grunnfondsbevis med representasjonsrett i forstanderskapet, jf. loven § 2 annet ledd.

3.2.2 Sparebankens organer

I henhold til sparebankloven § 7 første ledd skal en sparebank ha et forstanderskap, en kontrollkomité og et styre. Det er også lagt opp til at en sparebank kan ha andre organer, se bestemmelsens annet ledd. I dette avsnittet begrenses oversikten til sparebankenes forstanderskap.

I henhold til sparebankloven § 8 annet ledd skal forstanderskapet i sparebankene sammensettes, og medlemmene velges, etter nærmere bestemmelser i vedtektene. Minst tre fjerdedeler av medlemmene skal være personer som ikke er ansatt i sparebanken. Det skal legges vekt på at de valgte

medlemmer til sammen avspeiler sparebankens kundestruktur og andre interessegrupper samt samfunnsfunksjon. I sparebank som har utstedt omsettelige grunnfondsbevis, jf. loven § 2 annet ledd, velges minst en femdel og ikke mer enn to femdel av forstanderskapets medlemmer og varamedlemmer av eierne av grunnfondsbevisene etter nærmere bestemmelser i vedtektene. Sistnevnte regel har sin bakgrunn i Banklovkommisjonens Utredning nr. 4 (NOU 1998: 14 Finansforetak m.v.) hvor Banklovkommisjonen foreslo å åpne for at grunnfondsbevisene kan velge inntil 40 prosent av forstanderskapet i en sparebank, se utredningen side 113. Departementet sluttet seg til forslaget, jf. Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 22 og 23. Det ble vist til at en slik styrking av grunnfondsbeviserens representasjonsrett vil kunne styrke grunnfondsbevisets markedsmessige stilling.

Etter § 8 tredje ledd kan det i sparebankens vedtekter bestemmes at de medlemmene som innskyterne (kommunestyrene, fylkestinget) skal velge, helt eller delvis skal velges av de(t) lokale forstanderskap. Ifølge § 8a velger de innskytere som har, og i de siste seks måneder har hatt, et innskudd i banken på minst 500 kroner, hvert år så mange medlemmer av forstanderskapet og varamedlemmer som vedtektene bestemmer. Etter § 8b velger kommunestyret (kommunestyrene) hvert fjerde år så mange medlemmer av forstanderskapet og varamedlemmer som vedtektene bestemmer. De ansatte i sparebanken velger medlemmer av forstanderskapet og varamedlemmer i samsvar med bestemmelsen i § 8 annet ledd, jf. loven § 8c.

Etter sparebankloven § 12 første ledd skal forstanderskapet se til at sparebanken virker etter sitt formål i samsvar med lov, vedtekter og forstanderskapets vedtak. Etter forslag fra styret avgjør forstanderskapet videre fordeling av det beløp som etter § 28 kan gis til allmenntilretteleggende formål, jf. bestemmelsens femte ledd nr. 2. Det vises for øvrig til avsnitt 3.2.3 nedenfor.

3.2.3 Sparebankens virksomhet

I sparebanklovens kapittel 4 er det gitt flere bestemmelser om sparebankens virksomhet. Det er særlig reglene i forhold til sparebankens overskudd som er viktig. Etter sparebankloven § 28 første ledd første punktum skal overskudd av en sparebanks virksomhet etter fradrag av renter av eventuelle grunnfondsbevis i henhold til § 2 annet ledd, legges til sparebankens fond. Inntil 25 prosent av gjenværende overskudd kan likevel brukes til allmenntilretteleggende formål eller avsettes helt eller del-

vis til et gavefond med samme formål, jf. § 28 første ledd annet punktum og annet ledd. Utdelingen skal likevel være i samsvar med forsiktig og god forretningsmessig, jf. Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 27. En forutsetning er at bankens næringsrettede tiltak i form av støtte eller gaver ikke må blandes med bankvirksomheten etter sparebankloven § 24, og at det ikke er bygget inn noe kredittlement eller krav om motytelse. Utviklingen hos enkelte av særlig de større sparebankene synes å gå i retning av en stadig mer profesjonalisering av organiseringen og saksbehandlingen rundt gaveinstituttet, se Rammevilkårutvalgets innstilling side 44 og for så vidt kapittel 4 nedenfor.

Reglene om gaver i sparebankloven § 28 er gitt tilsvarende anvendelse for sparebankstiftelser, jf. finansieringsvirksomhetsloven § 2-23 tredje ledd og nedenfor avsnitt 3.3.3.

Størrelsen av det årlige gavebeløp vedtas av forstandskapet i tilknytning til fastsettelsen av årsregnskapet, jf. også foran avsnitt 3.2.2.

3.2.4 Sammenslutninger eller avvikling

I sparebanklovens kapittel 8 er det gitt regler om sammenslutninger eller avvikling av sparebanker. Loven § 47 er sentral på dette området og lyder som følger:

«§ 47. Vedtak om at en sparebank skal avvikle sin virksomhet, eller at den skal sluttes sammen med eller overdras til en annen bank eller flyttes, skal gjøres etter de regler som er fastsatt i § 5. Før et slikt vedtak blir godkjent, skal kommunestyret (kommunestyrene) ha hatt anledning til å uttale seg. Vedtaket skal meldes til Foretaksregisteret og kunngjøres i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon og to ganger i de aviser som er vanlig lest i distriktet.

Før vedtak som nevnt i første ledd kan godkjennes, skal banken godtgjøre at følgende er gjennomført til beskyttelse av bankens innskyttere:

1. Banken skal gi innskytterne skriftlig informasjon om vedtaket og om hva vedtaket innebærer for innskytternes rettigheter og sikkerhet.
2. Dersom vedtaket innebærer endringer av betydning for innskytternes rettigheter eller for sikkerheten for innskytternes krav, har innskytterne rett til å si opp kontoen uten kostnader. Banken skal gi innskytterne skriftlig varsel om denne retten, samt fastsette en rimelig frist for når oppsigelsen må være foretatt.

Vedtaket som nevnt i første ledd skal meldes til Foretaksregisteret og kunngjøres i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon og to ganger i de aviser som er vanlig lest i distriktet.

Sammenslutning med eller overdragelse til annen bank kan ikke foretas uten at alle kjente skyldnader er sikret, og kan ikke gjennomføres før tre måneder etter kunngjøringen i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon.

Når en sparebank avvikler sin virksomhet, skal Kredittilsynet oppnevne et avviklingsstyre og kan fastsette nærmere regler for avviklingen. Etter at alle sparebankenes skyldnader er dekket, skal det overskytende gå til fremme av sparebankvirksomhet i vedkommende kommune (kommuner) etter vedtak av forstanderskapet og godkjenning av Kongen.

Dersom en sparebank sluttes sammen med eller overdras til en forretningsbank, skal departementet oppnevne en nemnd på tre medlemmer til å fastsette overtakelsesbeløpet. Hele dette beløp skal gå til formål som bestemt i forrige ledd. Utgiftene ved skjønnet betales av sparebanken.

Paragrafen her gjelder ikke når sparebanker omdannes etter bestemmelsene i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner kapittel 2 avsnitt III.»

Etter første ledd skal avvikling, sammenslåing eller overdragelse til en annen bank, gjøres etter de regler som gjelder ved vedtektsendringer i loven § 5. Gyldigheten av et slikt vedtak er betinget av at minst to tredeler av de som er til stede, og minst halvdel av alle forstandere stemmer for det. Vedtaket kan videre ikke settes i verk før det er godkjent av Kongen, jf. loven § 5 tredje punktum.

Ved endringslov av 15. mai 1970 nr. 29, ble det foretatt visse endringer i bestemmelsens femte og sjette ledd som gjaldt formuesanvendelsen ved avvikling, sammenslutning eller overdragelse. Tidligere var det forutsatt at de aktuelle midler skulle gå til allmenntilgode formål. I Ot.prp. nr. 55 (1968-69) la departementet til grunn at allmenne hensyn ikke alltid kan tilsi at en avviklende sparebanks formue går til fremme av sparebankvirksomheten i distriktet. Det ble i den forbindelse lagt vekt på at sparebankene har til formål å drive kredittformidling uten at stiftere eller andre skal ha økonomisk utbytte av driften. Det ble videre fremhevet at sparebankens lokale forankring også bør opprettholdes under en endret sparebankstruktur. På side 31 i Ot.prp. nr. 55 (1968-69) uttalte departementet at etter

«departementets oppfatning ville det være lite rimelig om en avvikling av en sparebank eller en mulig sammenslutning av en sparebank med en forretningsbank, skulle føre til en reduksjon av sparebankenes egenkapital som samlet gruppe».

I kommentarutgaven til sparebankloven side 236, er det lagt til grunn at ovennevnte lovmotiv må innebære at «*det overskytende i en avviklet sparebank skal tilføres egenkapitalen i en annen eller i en ny sparebank hvis valgdistriktet omfatter distriktet til den avviklede bank*».¹

3.3 Finansieringsvirksomhetslovens regler

3.3.1 Innledning

Lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner av 10. juni 1988 nr. 40 (finansieringsvirksomhetsloven) § 1-1 fastslår at loven gjelder finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner når ikke annet følger av bestemmelse i eller i medhold av loven. Loven har vært gjenstand for flere endringer gjennom årene.

I Ot.prp. nr. 42 (1989-1990) om lov om endringer i finansinstitusjonsloven 1988 (lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner) og i visse andre lover – omdannelse av finansinstitusjoner mv., la departementet blant annet frem forslag til regler om omdannelse av gjensidige forsikringsselskaper og kredittforeninger til aksjeselskaper. På side 3 siteres:

«Etter forslagene får Kongen myndighet til å godkjenne omdannelse etter søknad fra vedkommende finansinstitusjon. Forslagene vil generelt gjøre det lettere å gjennomføre en omdannelse, og vil i enkelte tilfelle (som for UNI Forsikring) innebære at lovmessige hindringer for omdannelse oppheves. Omdannelse reiser spørsmål om disponeringen av institusjonens formue og styringen av det omdannede selskapet. Omdannelse reiser dessuten flere skatte- og avgiftsspørsmål. Departementet har lagt vekt på konkurransepolitiske hensyn. De nye eierne må være i posisjon til å stille krav til lønnsomhet og avkastning. En hovedaksjonær uten markedsmessige krav til avkastning kan få negativ betydning for eksterne investorers vilje til å gå inn som aksjonærer i det omdannede selskapet. Det foreslås at omdannelse kan skje på to måter: Enten ved at det etableres en stiftelse som eier aksjene i det omdannede selska-

pet, eller ved at aksjene tildeles kundene (forsikringstakerne i forsikringsselskaper, låntakerne i kredittforeninger). Institusjonens formue bevares etter begge modeller i det omdannede selskapet. Kontrollen over det nye selskapet gis til kundene, enten gjennom representasjon i stiftelsens organer eller ved tildelingen av aksjene i det omdannede selskapet. For å gjøre kundestyringen i aksjeselskapet gjennom stiftelsen mest mulig reell, må stiftelsen sikres en uavhengig stilling i forhold til det omdannede selskapets organer og administrasjon. Det forutsettes at omdannede selskaper søker børsnotering når kravene for dette ellers er oppfylt.»

Regler om omdanning av finansinstitusjoner til aksjeselskap og allmennaksjeselskap er gitt i finansieringsvirksomhetsloven kapittel 2 avsnitt III §§ 2-18 til 2-24. I henhold til § 2-18 gjelder bestemmelsene gjensidige forsikringsselskaper, kredittforeninger og sparebanker. Forslag til endringer som åpnet for adgang til omdanning av sparebanker til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap ble fremmet av departementet i Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) om lov om endring av lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner mv. (omdanning av sparebanker til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap). Virkeområdet for bestemmelsene i finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-18 til 2-24 ble således utvidet til også å omfatte sparebanker. Forretningsbankloven og sparebankloven bestemmer at lovene gjelder for banker som er omdannet etter bestemmelsene i finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-18 flg., jf. sparebankloven § 1 og forretningsbankloven § 1. Kredittforeninger som omdannes, vil som finansieringsforetak fortsatt fullt ut være underlagt finansieringsvirksomhetsloven, herunder kapittel 3. For gjensidige forsikringsselskaper som omdannes, vil reglene for forsikringsaksjeselskaper i finansieringsvirksomhetsloven komme til anvendelse, jf. forutsetningsvis Ot.prp. nr. 42 (1989-1990) side 30.

3.3.2 Omdanning av finansinstitusjoner

1) Etter sparebankloven § 47, jf. foran avsnitt 3.2.4, kan en sparebank vedta forskjellige strukturendringer, enten det dreier seg om sammenslutning, overdragelse eller avvikling av sparebanken og dens virksomhet. I disse tilfeller er det fastsatt særskilte regler i forhold til formuesanvendelsen av det overskytende beløp eller overtagelsesbeløpet, jf. sparebankloven § 47 femte og sjette ledd.

Sparebanklovens regler om strukturendringer gjelder imidlertid ikke ved omdanning av spare-

¹ Sparebankloven. Kommentaarutgave. Bryhni, Bjørnsen, Breck, Sandvik og Tjomslad. 2. utgave, Oslo 1991.

banker, jf. sparebankloven § 47 syvende ledd. Regler om slik omdanning er gitt i finansieringsvirksomhetsloven kapittel 2 avsnitt III om omdanning av finansinstitusjoner til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap. Etter finansvl. § 2-18 første ledd gjelder disse reglene for gjensidige forsikringsselskaper, kredittforeninger og sparebanker.

Vedtak om omdanning må godkjennes av Kongen, og det kan settes nærmere vilkår for godkjenning og vilkår knyttet til vedtektene i den omdannede institusjonen og dens morselskap, jf. finansvl. § 2-19 første ledd. Når det gjelder adgangen til å stille vilkår, vises det til Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) om lov om endring av lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner mv. side 14 hvor departementet uttaler at

«det i forbindelse med tildeling av slik konsekasjon bør være adgang til å sette vilkår om at vedtektene i aksjeselskapet eller allmennaksjeselskapet skal inneholde regler som innebærer at elementer i regelverket som gjelder sparebanker videreføres for den omdannede institusjonen. Slike vilkår vil også kunne fastsettes i forhold til eventuelt morselskap til en omdannet sparebank. Slike vedtektsregler kan inneholde generelle stemmerettsbegrensninger eller stemmerettsbegrensninger for enkeltaksjonærer. I enkelte situasjoner kan det for eksempel være aktuelt å begrense stiftelsens eierinnflytelse dersom stiftelsen innehar en dominerende eierposisjon. I andre situasjoner kan det være aktuelt å begrense andre aksjonærers stemmerett. Det kan også være aktuelt å fastsette krav om eierbegrensninger i vedtektene.»

2) Omdanningen etter reglene i finansieringsvirksomhetsloven skjer ved at institusjonens aktiva og passiva i sin helhet overføres til et nystiftet aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, jf. loven § 2-19 annet ledd. Når det gjelder den nærmere omdanningen, bestemmer § 2-19 tredje ledd:

«Ved omdannelsen skal det enten

- a) foretas en fordeling av alle aksjene i det nystiftede selskapet til finansinstitusjonens kunder med unntak av aksjer som utstedes ved ombytting av grunnfondskapital eller
- b) opprettes en stiftelse som skal være eier av alle aksjene i aksjeselskapet eller allmennaksjeselskapet med unntak av aksjer som utstedes ved ombytting av grunnfondskapital.»

Det er imidlertid bestemt at sparebanker bare kan omdannes etter reglene i første punktum bokstav b), jf. loven § 2-19 tredje ledd annet punktum.

Dette innebærer at stiftelsesmodellen må benyttes av sparebanker som gjennomfører omdanning av institusjonen til aksjeselskaps form.

Utdeling av aksjer ved omdanning av gjensidige forsikringsselskaper og kredittforeninger skal skje på grunnlag av kundeforholdet. I omdanningsvedtaket kan det bestemmes at kunder med rett til aksjer under en fastsatt grense skal tilføres kontanter i stedet for aksjer. Kongen kan imidlertid gi regler om fordelingen av aksjer. Det vises til finansieringsvirksomhetsloven § 2-19 fjerde ledd.

I loven § 2-19 sjette ledd er det gitt bestemmelser om hvem som har kompetanse til å treffe omdanningsvedtaket. *Banklovkommisjonen* finner ikke grunn til å gå nærmere inn på dette under beskrivelsen av gjeldende rett, men viser særlig til kapittel 8 nedenfor hvor omdanningsspørsmålene er vurdert nærmere.

Stiftelser som er opprettet ved omdanning av en sparebank, skal ha et langsiktig og stabilt formål med sitt eierskap i den omdannede sparebanken eller dens morselskap og videreføre sparebanktradisjonen, jf. finansvl. § 2-19 syvende ledd. Dette er sentrale elementer i gjeldende sparebanklovgivning, jf. departements vurdering i Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 12. Departementet pekte videre på at den eierløse kapitalen i en sparebank blant annet ble skutt inn under forutsetning av at disse elementer skulle videreføres. Det synes derfor etter departementets vurdering rimelig, at den institusjon som overtar aksjer som tilsvarende den eierløse kapitalen (det vil si stiftelsen), skal ha som formål å videreføre disse elementene gjennom utøvelsen av sitt eierskap i den omdannede sparebanken. En nærmere gjennomgang av bestemmelsens betydning i forhold til salg av stiftelsens aksjer i den omdannede sparebanken eller dens morselskap er gjort i avsnitt 3.3.3 punkt 2) nedenfor.

En av virkningene ved omdanning er at konsekasjonen for finansinstitusjonens virksomhet overføres til aksjeselskapet eller allmennaksjeselskapet. Institusjonens forpliktelser overføres videre til aksjeselskapet eller allmennaksjeselskapet. Kreditorer etter de overførte forpliktelsene kan for øvrig ikke motsette seg omdanningsvedtaket. I Ot.prp.nr.59 (2001-2002) side 30, uttalte departementet at omdanningen ikke vil medføre noen tapping av midler fra virksomheten. I tilfelle av avviking, vil stiftelsen og andre aksjonærer få dekning for sine krav etter at alle andre kreditorer har fått dekning. På denne bakgrunn er det vanskelig å tenke seg at det ville være noe reelt grunnlag for at kreditorene skal kunne motsette seg omorganisering. Under enhver omstendighet må slike sider vurderes i konsesjonsbehandlingen. Det vises

ellers til finansieringsvirksomhetsloven § 2-20, se også nedenfor avsnitt 8.4.3.

3) Forholdet til eventuelle grunnfondsbeveiere i institusjonen som omdannes til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, er regulert i finansvl. § 2-21. Her er det bestemt at grunnfondsbeveierne skal tilføres en andel av det samlede antall aksjer som tilsvarer forholdet mellom deres andel av grunnfondsbeviskapitalen og egenkapitalen på omdanningstidspunktet. Grunnfondsbeviskapitalen inkluderer etter denne begrepsbruken overkursfond og utjevningfond, jf. Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 25. På samme vis som ved utdeling av aksjer til eksisterende kunder som bare har rett til et begrenset antall aksjer, jf. loven § 2-19 fjerde ledd, er det fastslått at det i omdanningsvedtaket kan bestemmes at grunnfondsbeveierne med en andel av grunnfondsbeviskapitalen under en fastsatt grense, skal tilføres kontanter i stedet for aksjer, jf. finansvl. § 2-21 annet punktum. Departementet antok at dette særlig vil kunne være praktisk for institusjoner med flere mindre grunnfondsbeveiere, jf. Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 25.

3.3.3 Finans- og sparebankstiftelsers organisering og virksomhet

Som vist i avsnitt 3.3.2 foran, skal omdanning av finansinstitusjonen hovedsakelig enten skje ved at det foretas en fordeling av aksjene i det nystiftede selskapet til finansinstitusjonen eller at det opprettes en stiftelse som skal være eier av alle aksjene i aksjeselskapet eller allmennaksjeselskapet, jf. finansvl. § 2-19 tredje ledd bokstav a) og b). Etter bestemmelsens annet punktum er det videre bestemt at sparebanker bare kan omdannes etter stiftelsesmodellen.

1) Opprettelse av stiftelse ved omdanning av gjensidige forsikringsselskaper og kredittforeninger er således et åpent valg, mens sparebankene er forpliktet til dette ved omdanning til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap. Etter finansvl. § 2-22 er det gitt ulike regler knyttet til organisering av stiftelsen. Det stilles blant annet krav til hva vedtektene skal inneholde og at de skal godkjennes av Kredittilsynet som fører tilsyn med stiftelsens virksomhet etter kredittilsynsloven. Det vises til loven § 2-22 annet og tredje ledd uten at *Banklovkommissionen* finner grunn til å gå inn på det nærmere innholdet av disse bestemmelsene i denne omgang (se for så vidt nedenfor kapittel 9).

Det er gitt noen særskilte regler for sparebankstiftelsene når det gjelder innholdet av vedtektene. Etter finansvl. § 2-22 fjerde ledd annet punktum er det bestemt at vedtektsendring i en stiftelse som er

opprettet ved omdanning av en sparebank, krever tilslutning fra to tredeler av alle medlemmer som har rett til å møte på generalforsamlingen. I tredje punktum er det for slike sparebankstiftelser videre bestemt at ingen av medlemmene i generalforsamlingen kan være personer som er ansatt eller har tillitsverv i den omdannede sparebanken eller et annet selskap i samme konsern som den omdannede sparebanken. Regelen skal sikre uavhengighet mellom stiftelsen og den institusjon stiftelsen har eierandeler i. I Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 16 uttalte departementet at det er

«meget viktig at stiftelsen forvalter sitt eierskap uavhengig av den bank eller det morselskap stiftelsen har eierandel i. Det vises i denne sammenheng til at den eide institusjonen i visse tilfeller vil kunne ha interesser som ikke nødvendigvis samsvarer med stiftelsens formål. Ved å kreve at ingen av medlemmene kan ha slik tilknytning, sikrer en i større grad full uavhengighet mellom bank og stiftelse. Departementet ser slik full uavhengighet som svært viktig, spesielt dersom saker om salg av aksjer, oppkjøp mv. skulle komme opp.»

I fjerde punktum er det gitt visse føringer på sammensetningen av medlemmene i sparebankstiftelsens generalforsamling. Det skal legges vekt på at medlemmene avspeiler den omdannede institusjonens kundestruktur og andre interessegrupper. Departementet understreket at begrepet «andre interessegrupper» ikke er ment å omfatte andre aksjonærer i den omdannede sparebanken, dens morselskap eller andre institusjoner stiftelsen eier aksjer i. Begrepet omfatter blant annet personer som etter gjeldende regler for sparebanker blir valgt inn i sparebankens forstanderskap av kommunestyret/fylkestinget eller andre personer med lokal tilknytning, jf. Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 26. I slike stiftelser skal videre minst halvparten av medlemmene velges av og blant den omdannede institusjonens kunder, jf. bestemmelsen femte punktum. Departementet antok at dette kravet vil følge av prinsippet om at sammensetningen skal avspeile foretakets kundestruktur mv., jf. Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 16.

Etter finansvl. § 2-22 syvende ledd kan ikke en ansatt eller tillitsvalgt i stiftelsen være ansatt eller tillitsvalgt i den omdannede institusjonen eller et annet selskap i samme konsern som den omdannede institusjonen. Denne bestemmelsen gjelder for alle typer stiftelser og er ikke begrenset til sparebankstiftelsene. Etter departementets oppfatning vil bestemmelsen bidra til å sikre uavhengighet mellom stiftelsen og den institusjon stiftelsen

har eierandeler i, jf. Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 26. Det vises for øvrig til avsnitt 9.3 nedenfor.

2) Finansieringsvirksomhetsloven § 2-23 vedrører forvaltning av stiftelsens midler, og fastslår følgende:

«§ 2-23. Stiftelsens virksomhet

Stiftelsen forvalter aksjer som ble tilført stiftelsen ved opprettelsen og midler som mottas som utbetaling på aksjer. Stiftelsen kan utstede grunnfondsbevis for å kjøpe aksjer i selskapet. Stiftelsen kan selge aksjer i det tilknyttede aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, kjøpe aksjer eller grunnfondsbevis i andre institusjoner samt forvalte sin likviditet bl.a. ved bankinnskudd og kjøp av statspapirer.

Utstedelse av grunnfondsbevis krever samtykke av Kredittilsynet. Kongen kan gi nærmere regler om slike grunnfondsbevis.

I en stiftelse som er opprettet ved omdanning av en sparebank må en beslutning om salg av aksjer i den omdannede sparebanken eller dets morselskap treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring. Beslutning i morselskapet til den omdannede sparebanken om salg av aksjer i banken krever tilslutning fra stiftelsens generalforsamling med flertall som for vedtektsendring. En stiftelse som er opprettet ved omdanning av en sparebank kan ta opp lån begrenset oppad til ti prosent av stiftelsens kapital eksklusiv innlån. Slike stiftelser kan kun utstede grunnfondsbevis eller oppta lån etter tilslutning fra stiftelsens generalforsamling med flertall som for vedtektsendring. Ved utdeling av gaver til allmenntilfelle fra slike stiftelser gjelder reglene i lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker § 28 tilsvarende. Vedtektene kan fastsette strengere regler enn det som følger av første og annet punktum.»

Første ledd angir regler for stiftelsen om forvaltning og plassering av aksjer, og stiftelsen har i utgangspunktet en vid adgang til slik virksomhet. Hensikten med dette er at stiftelsen skal gis mulighet til å øve et reelt press mot selskapets ledelse når det gjelder krav til lønnsomhet og avkastning, og ikke bare passivt skal være bundet til å kjøpe aksjer i selskapet, se Ot.prp. nr. 42 (1989-1990).

I tredje ledd er det gitt nærmere regler for stiftelse som er opprettet ved omdanning av en sparebank. Slike stiftelser skal som vist i avsnitt 3.3.2 foran, ha et langsiktig og stabilt formål med sitt eierskap i den omdannede sparebanken eller dens morselskap og videreføre sparebanktradisjonen, se også finansvl. § 2-19 syvende ledd. Etter departementets syn tilsa dette at ethvert salg av stiftelsens aksjer i den omdannede banken eller dens

morselskap skal behandles av stiftelsens generalforsamling, jf. Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 18. Videre var det etter departementets syn naturlig at beslutninger av denne art fattes med det samme flertall som kreves for vedtektsendringer, det vil si krav om kvalifisert flertall. Dette flertallskravet innebærer krav om tilslutning fra to tredeler av de møte- og stemmeberettigede medlemmene av generalforsamlingen.

Etter tredje ledd femte punktum gjelder sparebankloven § 28 tilsvarende når det gjelder utdeling fra stiftelsen av gaver til allmenntilfelle formål. Like regler for utdelinger fra eierstiftelsen til en omdannet sparebank og fra andre sparebanker er i overensstemmelse med at stiftelsen skal ivareta sparebanktradisjonene, samtidig som den skal øve langsiktig og stabilt eierskap i banken. Like regler vil også bidra til at valg av organisasjonsform i størst mulig grad baseres på andre hensyn enn hvilket regelsett som kommer til anvendelse. Departementet uttalte dessuten at adgangen til å foreta utdelinger til allmenntilfelle formål ikke i seg selv skal være et motiv for omdanning av sparebanker. Det vises til Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 18 og 26.

3.3.4 Sammenslåing og avvikling av stiftelsen

Finansieringsvirksomhetsloven § 2-24 regulerer sammenslåing og avviklingssituasjonene. Når kun den ene av de finansinstitusjonene som vil fusjonere tidligere er stiftet ved omdanning, kan stiftelsen velge å avvikle virksomheten. Det kan være det mest naturlige hvis den omorganiserte institusjonen er klart mindre enn den andre og stiftelsens innflytelse av den grunn blir liten i den fusjonerte institusjon. Men det er i et slikt tilfelle ikke noe i veien for at stiftelsen opprettholder virksomheten og blir en minoritetsaksjonær i finansinstitusjonen. Det vises til Ot.prp. nr. 42 (1998-1999) side 32.

Etter finansvl. § 2-24 første ledd kan stiftelsen vedta å avvikle virksomheten. Avvikling krever godkjenning av Kongen. Kongen kan også ellers beslutte at stiftelsen skal avvikles dersom forutsetningene for dens virksomhet er vesentlig endret. Forholdene kan utvikle seg slik at det av forskjellige grunner ikke er hensiktsmessig at stiftelsen fortsetter sin virksomhet. Videre fastsettes det at vedtak om å avvikle eller slå sammen en stiftelse som er opprettet ved omdanning av en sparebank, krever tilslutning fra stiftelsens generalforsamling med flertall som for vedtektsendring, se Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 26. Bestemmelsens annet ledd fastslår at ved avvikling etter første ledd kan Kon-

gen fastsette at formuen skal disponeres på en annen måte enn den som er fastsatt i vedtektene, herunder ved fordeling som nevnt i femte ledd, se straks nedenfor. Det skal i denne forbindelse spesielt legges vekt på å ivareta kundenes eller selskaps interessener eller stiftelsens formål.

Finansvl. § 2-24 tredje ledd fastsetter at hvis stiftelsen ved sammenslåing av to finansinstitusjoner hvorav den ene tidligere er omdannet etter §§ 2-18 flg. i loven, velger å opprettholde virksomheten, skal kretsen av stemmeberettigede utvides til å gjelde hele den sammenslåtte finansinstitusjon. Dette er nødvendig fordi det vil være umulig å skille mellom de forskjellige kundegrupper i den fusjonerte institusjon. Det er de som til enhver tid er kunder, som skal ha stemmerett i stiftelsen.

Ved sammenslåing av to finansinstitusjoner som begge tidligere er omdannet, avgjør Kongen om de to stiftelsene skal slås sammen, med mindre en av stiftelsene treffer vedtak om å avvikle virksomheten, jf. finansvl. § 2-24 fjerde ledd. Reglene i første og annet ledd og § 2-22 om organiseringen av stiftelsen gjelder tilsvarende. For øvrig vil de samme regler gjelde for den nye stiftelsen som for de to opprinnelige.

Det følger av bestemmelsens femte ledd at ved sammenslåing eller avvikling kan Kongen bestemme at stiftelsens formue skal fordeles på den omdannede finansinstitusjonens kunder og på hvilken måte dette skal gjennomføres, det vil si på en annen måte enn fastsatt i stiftelsens vedtekter. Det kan for eksempel oppstå tilfeller hvor det formål som er fastsatt i vedtektene og som tidligere er godkjent av myndighetene, ikke lenger er aktuelt eller vil være umulig å gjennomføre. Fordelingen skal skje etter de samme prinsipper som etter § 2-19 tredje ledd bokstav a), se avsnitt 3.3.2 punkt 2) foran.

Finansvl. § 2-24 sjette ledd bestemmer at reglene i kapitlet ikke gjelder for en stiftelse som er opprettet ved omdanning av en sparebank, hvis stiftelsen eier mindre enn ti prosent av aksjene i den omdannede sparebanken eller i tilfelle i den omdannede sparebankens morselskap. Regelen kom inn etter forslag fra departementet i Ot.prp. nr. 59 (2001-2002). I dette ligger at stiftelsen må omdannes til en stiftelse regulert i sin helhet etter stiftelsesloven. Departementet begrunnet regelen blant annet ut fra synspunktet om at en stiftelse med liten innflytelse på den omdannede sparebanken vil ha mindre mulighet for å oppfylle sitt formål om å bidra til å styrke grunnlaget for bankens selvstendighet og videreføre sparebanktradisjonen, se Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 19-20. Videre ble det – i forhold til størrelsen på skjæringspunktet – lagt

vekt på at eierstrukturen i en omdannet institusjon vil, i alle fall etter hvert, kunne være svært forskjellig i de ulike omdannede institusjonene.

Regelen i finansvl. § 2-24 sjette ledd har også – ut fra gjeldende regler – betydning i forhold til en omdannet sparebanks mulighet til å kunne benytte ordet «sparebank» eller «spare» i sitt foretaksnavn, jf. sparebankloven § 2 tredje ledd og foran avsnitt 3.2.1.

3.4 Regler for gjensidige forsikrings-selskaper og kredittforeninger

Foran avsnitt 3.3 er det redegjort for reglene i finansieringsvirksomhetsloven kapittel 2 avsnitt III om omdanning av finansinstitusjoner til aksjeselskap og allmennaksjeselskap. Som vist i avsnitt 3.3.1 foran, gjelder bestemmelsene gjensidige forsikringsselskaper, kredittforeninger og sparebanker, se også finansieringsvirksomhetsloven § 2-18 første ledd. Disse reglene gjennomgås derfor ikke i det følgende. Grunnfondsbevis som er utstedt av gjensidige forsikringsselskaper og kredittforeninger behandles heller ikke i dette avsnittet, men er inntatt nedenfor avsnitt 3.5.

1) Kredittforening er en forening av låntakere som skal fremme medlemmenes interesser knyttet til deltagelse i foreningen og dennes kredittvirksomhet. Et medlemskap gir ikke eierinteresse i kredittforeningen, og virksomheten kan derfor drives av og til beste for medlemmene og deres fellesinteresser uavhengig av vanlige krav om avkastning på kapitalinnskudd. Dette skiller kredittforeningene fra andre kredittforetak og finansinstitusjoner organisert i aksjeselskaps form.

De kredittforeninger som er omfattet av finansieringsvirksomhetsloven, driver i hovedsak finansieringsvirksomhet. Slik virksomhet kan bare drives av finansieringsforetak som er meddelt tillatelse etter finansieringsvirksomhetsloven kapittel 3, jf. loven § 1-4 nr. 3. Det følger av finansvl. § 3-2 at et finansieringsforetak ikke uten samtykke av Kongen kan organiseres på annen måte enn som aksjeselskap, allmennaksjeselskap, selveiende institusjon (stiftelse) eller samvirkeforetak av låntakere. Tidligere var kredittforeninger eksplisitt inntatt i bestemmelsen, men omfattes nå av formuleringen «samvirkeforetak av låntakere» (også foran avsnitt 2.1). Denne endringen ble gjennomført i forbindelse med arbeidet med en egen lov for samvirkeforetak av 29. juni 2007 nr. 81. Departementet la til grunn at slike kredittforeninger ikke skulle unntas fra samvirkelovens virkeområde. For å understreke dette i lovgivningen, ble slike foreninger i

stedet omtalt som samvirkeforetak. *Banklovkommissjonen* går ikke nærmere inn på dette spørsmålet i denne utredningen, men viser til Ot.prp. nr. 21 (2006-2007) om lov om samvirkeforetak (samvirkelova) side 57. *Banklovkommissjonen* nevner at reglene i samvirkelova heller ikke gjennomgås i det følgende. Forslaget til nye regler for institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, herunder kredittforeninger, er forutsatt inntatt i finansieringsvirksomhetsloven, jf. nedenfor kapittel 12. En gjennomgang av gjeldende regulering for kredittforeninger er i dette henseende derfor knyttet opp til finansieringsvirksomhet, jf. foran og finansvl. § 1-1.

I finansieringsvirksomhetsloven §§ 3-2 til 3-7 er det gitt ulike regler om organisering av finansieringsforetak, herunder kredittforeninger. Etter finansvl. § 3-6 må vedtak om at et finansieringsforetak skal avvikle virksomheten, slutes sammen med eller overdras til et annet foretak eller endre organisasjonsform, godkjennes av Kongen. Vedtaket krever tilslutning fra minst to tredeler av de avgitte stemmer. Foretakets kreditorer kan ikke motsette seg vedtaket såfremt gjennomføringen ikke vil forringe den forutsatte sikkerhet, eller forringelsen må anses som uvesentlig.

I loven §§ 3-8 til 3-15 er det videre inntatt bestemmelser knyttet til foretakets organer, og i §§ 3-16 og 3-18 er det gitt regler for slike foretaks virksomhet. Finansieringsvirksomhetslovens regler om eierforhold og alminnelige regler for virksomheten i §§ 2-1 til 2-17 vil også være anvendelige for kredittforeninger så langt de passer. *Banklovkommissjonen* finner ikke grunn til å gå nærmere inn på disse reglene. Det nevnes ellers at regler knyttet til kredittforeninger i stor grad er fastsatt i institusjonens vedtekter, og at lovreguleringen for kredittforeninger som driver finansieringsvirksomhet er forholdsvis besparelig.

Det nevnes også at kredittforeninger kan opptre som morselskap i et finanskonsern uten å drive annen virksomhet enn å forvalte sine eierinteresser i konsernet, se finansvl. § 2a-2 bokstav d) annet punktum. I slike tilfeller kommer også finansieringsvirksomhetslovens kapittel 2a om finanskonsern mv. til anvendelse. *Banklovkommissjonen* går ikke nærmere inn på disse bestemmelsene i denne omgang. Det vises for så vidt til Banklovkommissjonens Utredning nr. 15 (NOU 2006: 17 Kredittforening som konsernspiss).

2) Gjensidige forsikringsselskaper er omfattet av forsikringsvirksomhetsloven av 10. juni 2005 nr. 44 (forsvl.). Dette følger av loven § 3-1, jf. § 1-1, hvor det er bestemt at forsikringsselskaper må organiseres som aksjeselskaper, allmennaksjesel-

skaper eller gjensidige selskaper. Dette innebærer at også finansieringsvirksomhetsloven kommer til anvendelse på de gjensidige forsikringsselskapene, jf. finansvl. § 1-4 nr. 2 hvor det er fastslått at finansieringsvirksomhet kan drives av selskap eller annen institusjon som omfattes av forsikringsvirksomhetsloven. Reglene i finansieringsvirksomhetslovens kapittel 3 om finansieringsforetak kommer imidlertid ikke til anvendelse på de gjensidige forsikringsselskapene, jf. finansvl. § 3-1 annet ledd. Regler om organisering av gjensidige selskaper er i stedet inntatt i forsikringsvirksomhetsloven. Utover de reglene som er omtalt foran avsnitt 3.3.2 om omdanning, finner ikke *Banklovkommissjonen* grunn til å gå nærmere inn på de øvrige bestemmelser i finansieringsvirksomhetsloven i beskrivelsen av gjeldende rett på området.

I forsikringsvirksomhetslovens kapittel 3 er det gitt alminnelige selskapsrettslige regler for forsikringsselskaper mv. Etter loven § 3-2 skal vedtektene godkjennes av Kongen, og kan ikke endres uten godkjenning av Kongen. Vedtektene i et livsforsikringsselskap skal inneholde regler om fastsettelse av utbytte på aksje- eller garantikapitalen. I forsikringsvirksomhetslovens kapittel 4 er gitt særlige selskapsrettslige regler for gjensidige forsikringsselskaper. Disse reglene bygger i stor grad på de aksjerettslige reglene og er begrunnet i ønsket om at reglene for både gjensidige selskaper og aksjeselskaper bør være mest mulig like, se Ot.prp. nr. 42 (1986-1987) side 108. Etter forsvl. § 4-2 første ledd er det bestemt at garantifondet (garantikapitalen) kan bestå av ansvarlig lånekapital som ytes fra et aksje- eller allmennaksjeselskap som er stiftet for dette formål, fra et annet selskap eller fra andre. I annet ledd er det fastslått at slik lånekapital også kan opptas ved at det utstedes omsettelige grunnfondsbevis med representasjonsrett i generalforsamlingen. De nærmere regler om grunnfondsbevis utstedt av gjensidige forsikringsselskaper er omtalt i avsnitt 3.5 nedenfor.

I selskapets vedtekter skal det blant annet angis regler for medlemmenes ansvar innbyrdes, oppløsning av selskapet og anvendelse av årsoverskuddet og dekning ved eventuelt underskudd, jf. forsvl. § 4-3 bokstavene d) til f). Dersom vedtektene ikke har fastsatt noe annet vedrørende utligning av overskudd og underskudd, skal det utlignes på dem som var medlemmer i samme regnskapsstermin, i forhold til en beregnet forskuddspremie, jf. loven § 4-8.

Regler om generalforsamling og andre organer i selskapet er gitt i §§ 4-6 og 4-7, samt kapittel 5. I loven § 5-3 er det bestemt at reglene i aksjeloven §§

6-1 til 6-3 og §§ 6-6 til 6-34 gjelder tilsvarende for gjensidige forsikringsselskaper, med mindre annet følger av denne loven. Det er videre bestemt at for gjensidige forsikringsselskaper med mer enn 1.000 medlemmer på tidspunktet for valg av styremedlemmer, gjelder samvirkelova § 69 (styrerepresentasjon) tilsvarende. *Banklovkommisjonen* går for øvrig ikke nærmere inn på disse bestemmelsene. I kapittel 6 er det videre gitt regler om selskapets virksomhet, herunder krav til kapitaldekning og solvensmarginkapital, samt krav til kapitalforvaltning.

Forsikringsvirksomhetslovens regler om sammenføring, deling mv. er inntatt i § 3-6. Etter første ledd kan ikke sammenføring (fusjon) og deling (fisjon) av forsikringsselskaper og morselskaper til forsikringsselskaper, gjennomføres uten Kongens tillatelse. Likt med sammenføring og deling regnes overtagelse eller avhendelse av en vesentlig del av virksomheten, herunder forsikringsportefølje, jf. loven § 3-6 første ledd annet punktum.

Avvikling av forsikringsselskap skal videre skje etter de regler som er inntatt i forsikringsvirksomhetsloven kapittel 13. De svarer i stor grad til bestemmelsen i sparebankloven § 47 om avvikling. Etter loven § 13-1 første ledd, skal vedtak om avvikling, oppløsning eller flytting av forsikringsselskap godkjennes av Kongen. Før vedtak kan godkjennes, skal selskapet godtgjøre visse forhold som er ment å beskytte forsikringstakerne og de sikrede. Det vises til forsvl. § 13-1 annet ledd. I visse tilfeller har gjensidige forsikringsselskap plikt til å avvikle selskapet, jf. loven § 13-2. Dette gjelder dersom forsikringsbestanden synker under det som er vedtektsfestet etter loven § 4-3 bokstav c), og forsikringsbestanden ikke øker etter et gitt tidsrom.

Ved omdanning til annen selskapsform er det bestemt at kontrakter inngått med forsikringsselskap før omdanning til annen selskapsform, også etter omdanningen er bindende for forsikringsselskapet og dets medkontrahenter, jf. loven § 13-4.

Etter forsvl. § 13-5 første ledd er det for gjensidige forsikringsselskaper videre bestemt at de kan overdra eiendeler, rettigheter og forpliktelser i sin helhet til et annet gjensidig forsikringsselskap mot at medlemmene blir medlemmer i det overtagende selskapet. Det er også bestemt at aksjelovens regler i kapitlene 13 og 14 og § 4-26 gjelder tilsvarende med unntak av reglene i aksjeloven §§ 13-25 og 14-12, jf. forsikringsvirksomhetsloven § 13-5 annet ledd annet punktum.

Banklovkommisjonen går ikke nærmere inn på andre regler knyttet til gjensidige forsikringsselskap, herunder reglene om konserngruppe bestå-

ende av sparebank og gjensidig forsikringsselskap i finansieringsvirksomhetsloven kapittel 2a V.

3.5 Regler om grunnfondsbevis

3.5.1 Innledning

I forskrift om grunnfondsbevis i sparebanker, kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskaper av 7. februar 2001 nr. 108, er det gitt felles regler for slike egenkapitalinstrumenter. Forskriften samler og opphever tidligere forskrifter om grunnfondsbevis som var knyttet til hver enkelt av de ulike selskapsformene.² Utstedelse av grunnfondsbevis er for sparebanker og gjensidige forsikringsselskaper forankret i lovgivningen. Etter sparebankloven § 2 kan en sparebank utstede omsettelige grunnfondsbevis med representasjonsrett i forstanderskapet. For gjensidige forsikringsselskaper er det forutsatt at garantikapitalen kan opptas ved at det utstedes omsettelige grunnfondsbevis med representasjonsrett i generalforsamlingen, jf. forsikringsvirksomhetsloven § 4-2. Tilsvarende regler for kredittforeninger med representasjonsrett i deres representantskap er ikke fastslått ved lov, men i tidligere forskrift om grunnfondsbevis i kredittforeninger. Nåværende forskrift forutsetter at også slike institusjoner kan utstede grunnfondsbevis.

Etter forskriften § 1 gjelder den for grunnfondsbevis i sparebanker, kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskaper når ikke annet følger av bestemmelsene i forskriften. Utstedelse av grunnfondsbevis i de aktuelle institusjonene skal besluttes av øverste myndighet med flertall som for vedtektsendring, jf. forskriften § 4. For sparebankene innebærer dette at minst to tredeler av de som er til stede under møte i forstanderskapet, og minst halvdel av alle forstandere stemmer for det, jf. sparebankloven § 5. For gjensidige forsikringsselskaper er ikke slike regler inntatt i forsikringsvirksomhetsloven. Det følger imidlertid av forsikringsvirksomhetsloven § 5-8 om generalforsamling at aksjelovens bestemmelser om generalforsamling får tilsvarende anvendelse på gjensidige selskaper. Etter aksjeloven § 5-18 første ledd er det bestemt at beslutning om vedtektsendring «*krever tilslutning fra minst to tredeler så vel av de avgitte stemmer som av den aksjekapital som er representert på general-*

² Forskrift om grunnfondsbevis i sparebanker av 9. februar 1999 nr. 202, forskrift om grunnfondsbevis i kredittforeninger av 19. oktober 1990 nr. 810 og forskrift om grunnfondsbevis i gjensidige forsikringsselskaper 19. oktober 1990 nr. 811.

forsamlingen». Lignende bestemmelser for kredittforeninger er ikke vedtatt i lovs form, men følger normalt av slike finansinstitusjoners vedtekter.

3.5.2 Grunnfondsbevis og grunnfondsbeviskapital

Grunnfondsbevisforskriften § 6 har videre regler om overkursfond. Det er her bestemt at overkurs ved tegning av grunnfondsbevis etter fradrag for omkostninger i forbindelse med tegningen, tillegges et overkursfond. Videre er det bestemt at overkursfondet

«bare kan brukes til:

- a) dekning av utgifter ved forhøyelse av grunnfondsbeviskapitalen;
- b) dekning av tap som ikke kan dekkes på annen måte, jf. denne forskrift § 28;
- c) fondsemisjon, hvis ikke institusjonen har udekket underskudd».

Når det gjelder forhøyelse av grunnfondsbeviskapitalen, er det i forskriften § 7 bestemt at grunnfondsbeviserne skal ha fortrinnsrett til de nye grunnfondsbevis i samme forhold som de fra før eier grunnfondsbevis i institusjonen. Det er videre bestemt at allmennaksjeloven kapittel 10 om kapitalforhøyelse ved nytegning av aksjer gjelder tilsvarende ved forhøyelse av grunnfondsbeviskapitalen så langt bestemmelsene passer. *Banklovkommisjonen* finner imidlertid ikke grunn til å gå nærmere inn på disse bestemmelsene i denne omgang, men viser særlig til avsnitt 6.3.15 nedenfor.

Ved fondsemisjon bestemmer forskriften § 8 at øverste myndighet i institusjonen kan – med flertall som for vedtektsendring – beslutte at grunnfondsbeviskapitalens pålydende skal forhøyes ved overføring av midler som kan utdeles som utbytte eller ved overføring fra overkursfondet. For gjensidige forsikringsselskaper er det inntatt en særbestemmelse i tredje ledd om at grunnfondsbevisenes pålydende ikke kan forhøyes forholdsmessig mer enn garantifondet.

Ved nedsettelse av grunnfondsbeviskapitalen, må det foreligge en beslutning fra øverste myndighet i institusjonen, jf. forskriften § 12. Det beløp nedsettelsen gjelder

«kan bare brukes til:

- a) dekning av tap som ikke kan dekkes på annen måte, jf. denne forskrift § 28;
- b) utdeling til grunnfondsbevisere eller sletting av institusjonens egne grunnfondsbevis etter denne forskrifts § 13 annet ledd
- c) avsetning til overkursfond».

Det er videre bestemt at slik nedsettelse av grunnfondsbeviskapitalen krever godkjenning av Kredittilsynet. Bestemmelsene i allmennaksjeloven §§ 12-1 annet ledd til og med 12-7 gjelder tilsvarende så langt bestemmelsen passer, se forskriften § 12 annet ledd. Dette innebærer blant annet at beslutningen om nedsettelse skal angi nedsettelsesbeløpet og hva det skal brukes til, jf. allmennaksjeloven § 12-1 annet ledd. *Banklovkommisjonen* finner imidlertid ikke grunn til å gå nærmere inn på de øvrige bestemmelsene i allmennaksjeloven i denne omgang. Det vises for øvrig til avsnitt 6.3.13 nedenfor.

I forskriften § 13 er det ved henvisningen til allmennaksjeloven § 9-1 bestemt at institusjonene som utsteder grunnfondsbevis ikke kan tegne egne grunnfondsbevis. Etter bestemmelsens annet ledd er det imidlertid fastslått at en institusjon kan erverve egne grunnfondsbevis på annen måte enn ved tegning dersom den samlede pålydende verdi av egne grunnfondsbevis etter ervervet ikke overstiger 10 prosent av grunnfondsbeviskapitalen. Det kan videre bare erverves egne grunnfondsbevis dersom institusjonens ansvarlige kapital, fratrukket beholdning av egne grunnfondsbevis, tilfredsstiller finansieringsvirksomhetslovens krav til ansvarlig kapital. Visse bestemmelser i allmennaksjeloven er også her gitt anvendelse så langt de passer. Erverv av egne grunnfondsbevis krever dessuten godkjenning av Kredittilsynet, jf. forskriften § 13 tredje ledd.

3.5.3 Utbytte, avsetninger og prioritetsforhold

Etter forskriften § 14 om utbytte, er det fastslått at allmennaksjeloven § 3-3a om fond for urealiserte gevinster gjelder tilsvarende for institusjoner som har utstedt grunnfondsbevis. Dette innebærer blant annet at dersom institusjonen vurderer eiendeler til virkelig verdi, skal det settes av til fondet en positiv differanse mellom balanseført verdi av hver enkelt eiendel eller gruppe av eiendeler og deres anskaffelseskost under hensyn til effekten av utsatt skatt, jf. allmennaksjeloven § 3-3a første ledd annet punktum.

I forskriften § 14 annet ledd er det videre bestemt at årlig utbytte av grunnfondsbevis etter vedtak av øverste myndighet i institusjonen, bare kan utdeles fra årsoverskuddet i henhold til det fastsatte resultatregnskapet for regnskapsåret. Utbytte kan ikke settes høyere enn det som er forenlig med forsiktig og god forretningsskikk under tilbørlig hensyn til tap som måtte være inntruffet

etter regnskapsårets avslutning, eller som må forutsettes å ville inntreffe.

Summen av det årlige utbyttet og de årlige avsetninger til utjevningsfondet kan ikke utgjøre større andel av korrigerert årsoverskudd enn grunnfondsbeviskapitalens, overkursfondets og utjevningsfondets andel av institusjonens korrigererte ansvarlige kapital. Forskriften § 26 om utjevningsfondet, er det redegjort for straks nedenfor. I forhold til sparebanker som har utstedt grunnfondsbevis, kan den resterende del av overskuddet på inntil 25 prosent utdeles til allmenntilgode formål eller avsettes til et gavefond med samme formål, jf. sparebankloven § 28 og foran avsnitt 3.2.3. I forskriften § 14 tredje og fjerde ledd er det videre gitt bestemmelser om korrigerert ansvarlig kapital og korrigerert årsoverskudd. *Banklovkommissjonen* viser for øvrig til avsnitt 6.3.9 nedenfor.

Avsetning til utjevningsfondet er regulert i forskriften § 26. Etter bestemmelsens første ledd, kan en institusjon avsette årets overskudd til et utjevningsfond som kan brukes til å opprettholde utbytte til grunnfondsbeviserne. Videre kan overføringer fra fond for urealiserte gevinster også avsettes til utjevningsfondet. *Banklovkommissjonen* finner grunn til å nevne her at sparebanknæringen har sett denne ordningen som uheldig, ettersom grunnfondsbeviserens eierandel (grunnfondsbevisbrøken) hvert år kan bli redusert dersom den relative andelen som utbetales i form av kontantutbytte som overstiger den relative andelen av avsetningen til sparebankens fond, blir redusert som følge av gavetildelingen. Det vises her til Rammekårutvalgets innstilling og forslag for å hindre at det oppstår slik «utvanning», se nedenfor avsnitt 4.4. Etter forskriften § 26 annet ledd er det imidlertid satt visse begrensninger. Det er her fastslått følgende:

«Følgende begrensninger skal gjelde for avsetningsadgangen og anvendelsen av fondet:

1. Summen av de årlige avsetninger til fondet og kontantutbytte kan ikke utgjøre større andel av korrigerert årsoverskudd, jf. § 14 femte ledd, enn grunnfondsbeviskapitalens, overkursfondets og utjevningsfondets andel av institusjonens korrigererte ansvarlige kapital, jf. § 14 fjerde ledd.
2. Utbetalinger fra utjevningsfondet kan bare skje når dette er forsvarlig ut fra institusjonens egenkapitaldekning.»

Denne bestemmelsen må således sees i sammenheng med forskriften § 14. Den fastsetter rammene for fordeling av overskudd på henholdsvis kontantutbytte, utjevningsfondet og sparebankens

fond. For sparebanker som har utstedt grunnfondsbevis, vil dessuten sparebankloven § 28 sette rammer for hvor stor del av overskuddet som kan utdeles til gaver (foran avsnitt 3.2.3).

Forskriften § 28 angir videre hvordan de ulike kapitalelementene skal nedskrives i tilfelle en eventuell underskuddssituasjon eller avvikling av institusjonen. Etter bestemmelsens første ledd er følgende prioritetsrekkefølge fastslått: 1) ansvarlig lånekapital, 2) fondsobligasjoner, 3) grunnfondsbeviskapital, 4) overkursfondet og 5) utjevningsfondet, grunnfondet og gavefondet som har lik prioritet. I forskriften § 28 annet ledd er det dessuten bestemt at utjevningsfondet, grunnfondet og gavefondet skal nedskrives forholdsmessig ved en eventuell underskuddssituasjon eller ved avvikling av institusjonen.

I forskriften § 28 tredje ledd er det blant annet gitt særskilte bestemmelser i tilfeller hvor nedskrivningen innebærer at kjernekapitalen eller kapitaldekningen faller under et visst nivå. *Banklovkommissjonen* viser til avsnitt 6.3.13 nedenfor.

3.5.4 Fusjon og avvikling

Ved fusjon er grunnfondsbeviserne gitt visse innløsningsrettigheter. Etter forskriften § 25 første ledd er det bestemt at dersom en institusjon har truffet vedtak om å fusjonere med en annen tilsvarende institusjon, kan grunnfondsbevisere som representerer minst en tidel av grunnfondsbeviskapitalen kreve at det innkalles til grunnfondsbeviseremøte for å ta stilling til om grunnfondsbeviskapitalen skal kreves innløst. Med to tredels flertall kan grunnfondsbeviserne videre beslutte å kreve sine bevis innløst etter markedsverdi. Det er videre gitt visse prosedyre- og innkallingsregler i bestemmelsens sjette og syvende punktum. Disse gjelder imidlertid ikke for gjensidige forsikrings-selskaper, jf. forskriften § 25 annet ledd og forutsetningsvis overskriften i forskriften kapittel 4.

Ved avvikling av institusjonen fastslår forskriften § 27 at grunnfondsbeviskapitalen, overkursfondet og utjevningsfondet skal tilfalle grunnfondsbeviserne forutsatt at alle kreditorer har fått fullt oppgjør. Dette følger også av lovbestemmelser tilknyttet de aktuelle institusjonene. For sparebanker følger det forutsetningsvis av sparebankloven § 47 femte ledd annet punktum. For gjensidige forsikrings-selskaper følger dette av forsikringsvirksomhetsloven § 13-1 fjerde ledd annet punktum, jf. aksjeloven §§ 16-4 og 16-7. For kredittforeninger følger det videre forutsetningsvis av finansieringsvirksomhetsloven § 3-6 første ledd tredje punktum.

3.5.5 Andre selskapsrettslige bestemmelser

I grunnfondsbevisforskriften kapittel 3 er det gitt regler om representasjonsrett og stemmerett. Forskriftens bestemmelser om representasjonsrett (§ 16) er forskjellig alt etter hva slags institusjon som har utstedt grunnfondsbevis. For gjensidige forsikringsselskaper er det bestemt at det i vedtektene kan fastsettes representasjonsrett for eierne av grunnfondsbevis i generalforsamlingen, jf. forskriften § 16 første ledd. Dersom selskapet fastsetter dette

«skal følgende gjelde:

- a) eierne av grunnfondsbevis skal ikke til sammen kunne avgi stemmer for mer enn 25 prosent av stemmene
- b) dersom eierne av grunnfondsbevis representerer mer enn 25 prosent av antall stemmer som er til stede, nedsettes stemmetyngden for det enkelte grunnfondsbevis forholdsmessig».

Etter forskriften § 16 annet ledd er det videre bestemt at gjensidige forsikringsselskaper i vedtektene kan fastsette representasjonsrett for eierne av grunnfondsbevis i representantskapet.

For kredittforeninger og eierforeninger som er morselskap i finanskonsern uten å drive annen virksomhet enn å forvalte sine eierinteresser i konsernet, og som har overført virksomhet som kredittinstitusjon til foretak i konsernet jf. finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 bokstav d) annet punktum, kan det i vedtektene fastsettes at eierne av grunnfondsbevisene skal ha rett til å velge inntil en fjerdedel av medlemmene i representantskapet, jf. forskriften § 16 tredje ledd første punktum. Det er videre bestemt at forskriften § 16 første ledd bokstav b) i så fall skal gjelde tilsvarende, jf. tredje ledd annet punktum.

Etter forskriften § 16 fjerde ledd er det gitt regler for sparebanker som har utstedt omsettelige grunnfondsbevis, jf. sparebankloven § 2 annet ledd. Her er det bestemt at minst en femdel og ikke mer enn to femdeler av forstanderskapets medlemmer og varamedlemmer skal velges av eierne av grunnfondsbevisene etter nærmere bestemmelser i vedtektene.

I forskriften § 17 er det gitt felles regler om stemmerett. Det er her bestemt at hvert grunnfondsbevis gir en stemme. Videre er finansieringsvirksomhetsloven § 2-6 om konsolidering av eierandeler gitt tilsvarende anvendelse.

I forskriften kapittel 4 er det gitt regler om valg av representanter for eierne av grunnfondsbevis i sparebanker og kredittforeninger. Reglene i forskriften §§ 18-24 gjelder således ikke for de gjensidige forsikringsselskaper. Det vises i denne sammenheng til forskriften § 16 første ledd hvor gjensidige forsikringsselskaper i vedtektene kan fastsette representasjonsrett for eierne av grunnfondsbevis i generalforsamlingen. Slik sett vil regler om valg av representanter for grunnfondsbeviseierne være unødvendig. Det nevnes i denne sammenheng at eksempelvis Gjensidige Forsikring BA, som har utstedt grunnfondsbevis, gjennom vedtektene gir alle grunnfondsbeviseierne representasjonsrett i generalforsamlingen. Det vises for øvrig til kapittel 5 nedenfor hvor ordningen for grunnfondsbevis i Gjensidige Forsikring BA er gjennomgått.

Banklovkommisjonen finner ellers ikke grunn til å gå nærmere inn på innholdet av bestemmelsene i grunnfondsbevisforskriften kapittel 4, og det legges opp til at disse reglene fortsatt skal gjelde, se nedenfor avsnitt 13.4.

Kapittel 4

Oversikt over Rammevilkårutvalgets innstilling

4.1 Innledning

Siden 1970- og 80-tallet har antall sparebanker blitt kraftig redusert særlig som følge av omfattende fusjoner i sparebanknæringen. På nåværende tidspunkt består næringen av tre typer sparebanker: De tradisjonelle sparebanker (det vil si grunnfondskapitalbanker), grunnfondsbevisbanker og aksjesparebanker. I tillegg er det dessuten flere sparebanker som samarbeider og ulike allianser innenfor sparebanksektoren.¹ Omdanningen av Gjensidige NOR og fusjonen mellom Sparebanken Sogn og Fjordane og Sparebanken Flora Bremaner hvor en tradisjonell sparebank fusjonerte med en grunnfondsbevisbank, innebar et behov for å vurdere hvilke konsekvenser tilsvarende eller lignende omstruktureringer ville få for sparebanksektoren. Sparebankforeningen så behov for å undersøke alternative modeller der egenkapitalen i en overdratt bank blir værende i lokalsamfunnet. Videre ble det aktuelt å analysere en modell der flere mindre sparebanker omdannes til aksjebanker helheid av sparebankstiftelser, og at sparebankene deretter fusjonerer til en stor aksjesparebank. Det videre utredningsarbeidet for den såkalte «struktursaken» ble av foreningens styre satt bort til et eget utvalg – Rammevilkårutvalget – med en bred sammensetning som representerte de ulike grupperinger og interesser i sparebanknæringen.

Av hensyn til den videre fremstillingen og sammenfatingen av utvalgets forslag og begrunnelser, har *Banklovkommisjonen* funnet det hensiktsmessig å gjengi utvalgets mandat:

«I de nærmeste årene vil det skje betydelige markedsmessige og regulatoriske endringer i finansmarkedet som sparebankene må tilpasse seg. Dette aktualiserer spørsmålet om sparebankenes ulike organisasjonsformer (tradisjonelle sparebanker, grunnfondsbevisbanker og aksjesparebanker) har rammevilkår som gir tilstrekkelig fleksibilitet til å møte denne utviklingen på en aktiv og fremtidsrettet måte.

¹ Se også vedlegg 7 nedenfor hvor det er gitt en oversikt over sparebankstrukturen per 2. oktober 2008.

Utvalget skal vurdere overordnede trender og utviklingstrekk som kan påregnes å bli viktige for sparebankene i de nærmeste år. Det legges til grunn at sparebankene skal ha som mål å opprettholde sin ledende posisjon som nasjonalt baserte, lokalt forankrede og effektive banker med høy kompetanse, tilgjengelighet og konkurransekraft. En primær målsetting for sparebankene er å drive aktiv bankvirksomhet i tråd med sparebankverdiene.

Utvalget skal legge til grunn at det fortsatt skal være opp til den enkelte bank ut fra egen strategi å treffe beslutninger om sin fremtid. Sparebankforeningen skal ikke ha oppfatninger om den enkelte banks valg av strukturell løsning.

Utvalget skal gjennomgå og analysere behovet for endringer i regelverket for at sparebankene skal ha tilfredsstillende handlingsrom. Det skal i denne forbindelse bl.a. tas utgangspunkt i administrasjonens rapport om «Strukturelle problemstillinger ved fusjoner mellom sparebanker» og påfølgende diskusjoner på bankkonferansene 2006. Spesielt bør drøftes:

- hvordan det best mulig kan legges til rette for en fortsatt aktiv og livskraftig norsk sparebanknæring,
- hvilke føringer som skal legges på formuesanvendelsen ved avvikling og sammenslutning av sparebanker,
- mulige behov for endringer i reglene for gaveinstituttet,
- mulige endringer i lovkravet om at sparebankstiftelsen skal ha et «langsiktig og stabilt formål med sitt eierskap»,
- om 10 prosentkravet skal videreføres som nedre grense for å kunne bruke begrepet sparebank, og om stiftelsen skal forbli sparebankstiftelse så lenge det er midler,
- om behov for alternative modeller, jfr. særlig den såkalte «Telemarkmodellen», d.v.s. der flere mindre sparebanker omdanner seg til aksjesparebanker heleid av sparebankstiftelser, og at disse deretter fusjonerer til en aksjesparebank. Det bør også vurderes en analog grunnfondsbevismodell.

Det forutsettes at utvalget innenfor realistiske rammer også drøfter mulige sparebank-

politiske og strukturpolitiske konsekvenser av sine forslag.

Utvalget skal avgi sin innstilling innen 31.12. 2006. Dersom det i mellomtiden skjer avklaring på myndighetshold i forhold som berører mandatet, kan dette tilsi raskere behandling i utvalget.»

Rammevilkårutvalget avga sin innstilling 15. desember 2006. Av særlige hensyn bak utvalgets drøftelser og forslag, står sparebankenes lokale tilhørighet og bidrag til lokalt samfunns- og næringsliv. I dette henseende la utvalget til grunn at hovedspørsmålet er hvor stor fleksibilitet det bør legges opp til med hensyn til hvilke strukturelle valg sparebankene skal ha, jf. innstillingen side 25. Som utgangspunkt uttalte Rammevilkårutvalget – i dette henseende – at «det bør være stor fleksibilitet, og at denne bør økes i forhold til nåværende nivå». Utvalget tar utgangspunkt i de tre sparebankmodellene (tradisjonell sparebank, grunnfondsbevisbank og aksjesparebank) og undersøker rammevilkårene under den enkelte modell. Forslagene og vurderingene fra utvalget viser at det må legges opp til atskillig fleksibilitet for bankene, slik at de ut fra egne prioriteringer og strategiske valg kan finne fram til konkrete løsninger som best tjener banken, dens kunder og berørte lokalsamfunn. Viktigheten av å videreføre en sterk norsk sparebanknæring har vært et sentralt moment i utvalgets utredningsarbeid.

I det følgende gis en sammenfatning av de forhold som utvalget redegjorde nærmere for. I tilknytning til hvert tema ga utvalget sin vurdering av om det burde foreslås endringer av gjeldende regler og eventuelt det nærmere innholdet av endringsforslaget. Dette henspiller seg på bestemmelser i sparebankloven av 24. mai 1961 nr. 1, finansieringsvirksomhetsloven av 10. juni 1988 nr. 40 og forskrift om grunnfondsbevis i sparebanker, kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskaper av 7. februar 2001 nr. 108. *Banklovkommisjonen* har imidlertid ikke funnet grunn til å gjengi utvalgets konkrete forslag til endringer i de nevnte regelverk. Utvalgets forslag til tiltak fremgår imidlertid forholdsvis klart av de vurderinger som fremkommer i innstillingen og som gjengis i dette kapitlet. Ettersom det i avsnitt 3 flg. foran er redegjort for gjeldende rett på sparebankområdet har heller ikke *Banklovkommisjonen* sett det hensiktsmessig å gå nærmere inn på utvalgets beskrivelse av gjeldende rett enn det som er nødvendig av fremstillingsmessige grunner.

4.2 Strukturmodeller

4.2.1 Innledning

Utvalget undersøker alternative modeller for omstruktureringer for sparebankene. Sparebankloven § 47 har tradisjonelt dannet det rettslige grunnlaget for fusjoner, i tillegg til at den også åpner for at en bank overdrar aktiva og passiva til en annen bank. Dette omfatter både tradisjonelle sparebanker, grunnfondsbevisbanker og aksjesparebanker. De siste årene har det imidlertid vært fremme en rekke alternative modeller for omstruktureringer i sparebanksektoren, hvorav noen er særskilt fremhevet. Utvalget peker imidlertid på at det er viktig å se rammevilkårene under den enkelte modell, slik at alle modellene er «levedyktige», herunder at ingen av modellene blir negativt diskriminert. Det foreslås for øvrig ingen endringer i det generelle hjemmelsgrunnlag som åpner for omdanning til aksjeselskap. Viktigheten av at det faktisk er en reell adgang til omdanning, er sett på som viktig dersom det er et begrunnet behov for å kunne bedre sparebankens tilgang til egenkapital. Dette er et strukturpolitisk spørsmål vedrørende myndighetenes mulighet til å godkjenne eller nekte en omdanning. Disse spørsmålene er drøftet nærmere i avsnitt 8.2 nedenfor. Utvalget reiser for øvrig spørsmålet om omdanningsadgangen skal utvides til også å omfatte strukturelle behov, se nedenfor avsnitt 4.2.2 om Telemarkmodellen.

Hallingdalmodellen er redegjort for i større detalj enn de andre modellene. Dette vedrører konvertering av sparebank til grunnfondsbevisbank når sparebanken har utstedt grunnfondsbevis. Utvalget foretok en gjennomgang av denne modellen i innstillingen, men tok forbehold om at enkelte forhold måtte utredes nærmere, særlig ved konvertering av sparebankfondet i banker som allerede har utstedt grunnfondsbevis. Dette ble gjort i oppfølgingsnotat til innstillingen som ble sendt både Banklovkommisjonen og Finansdepartementet 16. april 2007. Under beskrivelsen av Hallingdalmodellen i avsnitt 4.2.3 nedenfor redegjøres først for de situasjoner hvor sparebanken som konverteres til grunnfondsbevisbank ikke allerede har utstedt grunnfondsbevis. Til slutt redegjøres det for den situasjon hvor sparebanken har utstedt grunnfondsbevis hvor mye av beskrivelsen og utvalgets vurderinger er hentet fra det ovennevnte oppfølgingsnotatet.

4.2.2 Telemarkmodellen

Telemarkmodellen er basert på at flere sparebanker omdannes til bank i aksjeselskaps form, hver heleid av en sparebankstiftelse, og deretter fusjonerer til én stor aksjesparebank. Samtlige aksjer i den sammenslåtte banken blir fordelt ut fra kapitalforholdene mellom de sparebankstiftelsene som eide de fusjonerende bankene. Modellen bygger på aksjeomdanningsmodellen og innebærer at det kan etableres en større bank, samtidig som den lokale tilknytningen opprettholdes gjennom stiftelsens eierinnflytelse som aksjeeier, og gjør det mulig å støtte allmenntilgode formål i de områder hvor bankene har sin opprinnelse.

Modellen reiser imidlertid spørsmål ved rekkevidden av omdanningsadgangen, blant annet om disse overhodet kan benyttes når omdanningen er begrunnet ut fra strukturformål og ikke kapitalformål, og om enkelte av reglene om sparebankstiftelser passer for slike tilfelle. Lovendringene som åpnet for omdanning i 2002, er etter utvalgets oppfatning generell, og motivene utelukker ikke også at strukturelle behov kan være relevante hensyn for omdanning. Flertallet av utvalgsmedlemmene mener det bør vektlegges om en omdanningsløsning vil gi en spesiell positiv effekt for kjerneområdet som vil bli betjent av den omdanningssøkende sparebanken, jf. innstillingen side 27.

Utvalget påpeker at finansieringsvirksomhetsloven § 2-19 om vedtak om omdanning ikke tar hensyn til etterfølgende sammenslåinger. I tråd med dette foreslår utvalget at det i fjerde ledd inntas en presisering om at kravet til at stiftelsen skal ha et langsiktig og stabilt eierskap også gjelder i forhold til en bank (og dens morselskap) som den omdannede sparebank måtte bli sammenslått med. Det vises for øvrig til avsnitt 4.3.2 punkt 1) nedenfor om sparebankstiftelsen og utvalgets vurderinger av de nåværende regler for slike stiftelser.

Modellen har også en side mot reglene i sparebankloven § 1 fjerde ledd om at en omdannet sparebank ikke kan benytte «sparebank» i sitt navn dersom stiftelsen som er opprettet ved omdanningen eier mindre enn 10 prosent av aksjene i den omdannede sparebanken, jf. også finansieringsvirksomhetsloven § 2-24 sjette ledd. Dersom ingen av stiftelsene oppnår denne eierandelen i den fusjonerte banken, vil ikke banken kunne benytte «sparebank» i sitt navn. Utvalget mener dette kan løses ved at reglene endres slik at stiftelsenes eierandel konsolideres dersom stiftelsene har inngått vedtektsfestet samarbeid om eierskap i banken, og at finansieringsvirksomhetsloven § 2-24 sjette ledd oppheves. Det vises for øvrig til avsnitt 4.3.2 neden-

for om stiftelsens adgang til å være en sparebankstiftelse selv om eierandelen i den omdannede banken er mindre enn 10 prosent.

4.2.3 Hallingdalmodellen

Som nevnt i avsnitt 4.2.1 foran, har Hallingdalmodellen vært gjenstand for en forholdsvis bred vurdering og drøftelse. Utover innstillingen har Rammekårutvalget i et oppfølgingsnotat gjennomgått de særlige forhold ved konvertering av sparebank til grunnfondsbevisbank når sparebanken har utstedt grunnfondsbevis. Dette behandles særskilt nedenfor i punkt 2) til 5). I punkt 1) tas det utgangspunkt i at alle deltakende banker er tradisjonelle sparebanker.

Hallingdalmodellen representerer ulike strukturelle løsninger og er alle basert på konvertering av grunnfondskapital til grunnfondsbeviskapital, og at grunnfondsbevisene overføres til sparebankstiftelse. Modellen skal kunne benyttes ved sammenslåing av flere sparebanker, blant annet slik at kapital i de deltagende banker kan bevares for lokalmiljøene, men modellen omfatter også de tilfeller hvor en sparebank erverver annen sparebank mv. mot vederlag i grunnfondsbevis.

Det er således ulike alternativer under Hallingdalmodellen, men alle er ment å ivareta samme hensyn: Bankvirksomheten organiseres etter sparebankloven, eierinstrumentet skal være grunnfondsbevis, verdier som er bygget opp gjennom sparebankvirksomheten skal forvaltes av en lokal stiftelse og modellene skal bygge på kjente trekk i sparebanklovgivningen. Utvalget mener at Hallingdalmodellen er et godt alternativ til aksjeomdanningsmodellen og at den til en viss grad vil avhjelpe utvanningseffekter, jf. for så vidt nedenfor avsnitt 4.4.

1) Hallingdalmodellen innebærer at en sparebank konverterer det meste av sparebankens grunnfondskapital til grunnfondsbeviskapital, hvorefter grunnfondsbevisene overføres vederlagsfritt til en sparebankstiftelse. Modellen antas å være et godt grunnfondsbevisalternativ til omdanning til bank i aksjeselskaps form. Modellen forutsetter imidlertid en endring av regelen om at grunnfondsbevis skal innbetales i penger, og at det åpnes for at en sparebankstiftelse kan være forvalter av grunnfondsbevis.

Hallingdalmodellen åpner også for en sammenslåing av flere tradisjonelle sparebanker etter at alle deltakende banker først foretar en konvertering til grunnfondsbevisbank, noe som skal medføre at grunnfondsbevisene som den sammen-

slåtte banken vil overta ansvaret for, blir fordelt mellom samtlige sparebankstiftelser. Det vil imidlertid oppstå særlige spørsmål ved et slikt ombytte av grunnfondsbevis, herunder verdsettingsspørsmål som må avklares ved avtale, eller hvis én eller flere av de deltagende sparebanker allerede har grunnfondsbeviskapital.

Modellen åpner også for en sammenslåing av flere sparebanker, hvor én bank konverterer grunnfondskapital til grunnfondsbeviskapital, og hvor de øvrige banker overdrar aktiva og passiva til den overtagende banken mot oppgjør i grunnfondsbevis. De overdragende banker blir deretter avvirket, og de grunnfondsbevis den enkelte bank har mottatt, blir tilført en sparebankstiftelse.

2) Ved konvertering av grunnfondskapital til grunnfondsbevis tilordnet en stiftelse når sparebanken allerede har utstedt grunnfondsbevis, er det særlig forholdet til *stemmerettsregler og prioriteten* til den nye klasse av grunnfondsbeviskapital som er problematisk. Der hvor det er andre grunnfondsbevisiere, kan sparebankstiftelsen få en dominerende innflytelse som største eier av grunnfondsbevis. En slik posisjon kan gjøre det vanskelig å få eiere av grunnfondsbevis til å medvirke til en konvertering av grunnfondet. Etter utvalgets mening bør det derfor åpnes for en regulering av stemmeretten utover de gjeldende regler, jf. sparebankloven § 8 annet ledd og foran avsnitt 3.2.2. Den mest fleksible løsningen vil etter utvalgets oppfatning være å regulere stemmeretten i vedtektene. Hver sparebank kan da selv tilpasse reguleringen av stemmeretten i egne vedtekter. Utvalget foreslår etter dette en endring i grunnfondsbevisforskriften § 17 om stemmerett, se for så vidt avsnitt 3.5.5 foran.

Omklassifisering av egenkapital gjennom konvertering av egne fonds til grunnfondsbeviskapital reiser ikke spesielle spørsmål i forhold til reglene om kapitaldekning og ansvarlig kapital. Både sparebankens egne fonds og grunnfondsbeviskapital er klassifisert som likestilt kjernekapital etter forskriften om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner m.v. § 3 nr. 2, 3, 4 og 5.

Utvalget antar at konvertering av sparebankens egne fonds til grunnfondsbeviskapital vil reise prioritetspørsmål i forhold til utstedt grunnfondsbeviskapital. En slik omklassifisering vil redusere den fortrinnsrett som er gitt utstedt grunnfondsbeviskapital etter grunnfondsbevisforskriften § 28 og kan ikke gjennomføres uten at grunnfondsbevisierne samtykker i en prioritetsvikeelse. Utvalget angir et alternativ slik at grunnfondsbevisene deles i to klasser, men fastslår at dette vil etablere to markeder og to priser for spa-

rebankens grunnfondsbevis, noe som vil komplisere en børsnotering, jf. oppfølgingsnotatet side 3. Det naturlige vil etter utvalgets oppfatning være å gjennomføre konvertering av grunnfond til grunnfondsbeviskapital med lik prioritet som øvrig grunnfondsbeviskapital. Utvalget legger til grunn at konvertering av grunnfond til grunnfondsbeviskapital ikke skiller seg fra de løsninger som gjelder for aksjer som finansielt instrument utover at det dreier seg om grunnfondsbevis. Slik regelverket for omdanning av selveiende finansinstitusjoner til aksjeselskaper/allmennaksjeselskaper er utformet, er det ifølge utvalget vanskelig å se at det på prinsipielt grunnlag kan reises innvendinger mot at den eierløse kapitalen omdannes til grunnfondsbeviskapital eiet av en sparebankstiftelse.

3) Ved forhøyelse av grunnfondsbeviskapitalen skal grunnfondsbevisierne ha fortrinnsrett til å tegne nye grunnfondsbevis, jf. grunnfondsbevisforskriften § 7. Utvalget vurderer det slik at grunnfondsbevisforskriften ikke utgjør noe selvstendig grunnlag for å hindre konvertering av sparebankens egne fonds til grunnfondsbeviskapital dersom vedtaket treffes med to tredeler flertall, se oppfølgingsnotatet side 5. Dette vil være situasjonen ved de ordinære emisjoner rettet mot stiftelsen i forbindelse med nyutstedelse av grunnfondsbevis.

I tilfeller hvor det skal skje en konvertering av sparebankens egne fonds, forutsetter utvalget, som nevnt i punkt 1) foran, en endring av regelen om at grunnfondsbevis skal innbetales i penger, og at det åpnes for tingsinnskudd.

4) I samsvar med utvalgets oppfatning om at det naturlige vil være å gjennomføre konvertering av grunnfond til grunnfondsbeviskapital med lik prioritet som øvrig grunnfondsbeviskapital, antar utvalget at grunnfondsbevisierens interesser må gis beskyttelse. Dette følger direkte av at grunnfondsbeviskapitalens prioritet endres. En konvertering av sparebankens fonds til grunnfondsbeviskapital vil påvirke alle grunnfondsbevisierne som får sine rettigheter redusert. Etter utvalgets oppfatning kan det derfor argumenteres for at et kvalifisert flertall av grunnfondsbevisierne må stemme for en slik konvertering. Utvalget viser til at en i forskriften om grunnfondsbevis har valgt en litt annen tilnærming ved fusjon, jf. grunnfondsbevisforskriften § 25 og foran avsnitt 3.5.4. Her kan ikke grunnfondsbevisierne påvirke selve fusjonsbeslutningen, men et kvalifisert flertall kan kreve grunnfondsbeviskapitalen innløst. Av hensyn til enkelthet og sammenheng i regelverket, tilsier dette etter utvalgets oppfatning, at man velger

samme løsning ved konvertering av sparebankens fond som ved fusjoner, jf. oppfølgingsnotat side 7.

5) Et annet spørsmål er hvordan emisjonen skal prises, det vil si fordelingen av konvertert kapital mellom grunnfondsbeviskapital og overkursfond. Det naturlige er etter utvalgets oppfatning at sparebankens fond konverteres til grunnfondsbeviskapital til bokført verdi uavhengig av om sparebanken allerede har utstedt grunnfondsbevis, jf. således også konvertering av tradisjonelle sparebanker. Ved å bruke bokførte verdier, vil den utstedte grunnfondsbeviskapitalens andel av sparebankens samlede ansvarlige kapital opprettholdes også etter konverteringen. Utvalget legger da til grunn at sparebankens fond fordeles på overkursfond og grunnfondsbevis i samme forhold som grunnfondsbevisbrøken før konverteringen. Ved bruk av børskurs, vil det etter utvalgets oppfatning skje en forskyvning i favør av utstedt grunnfondsbeviskapital som ville øke sin relative andel av sparebankens ansvarlige kapital i forhold til situasjonen før konverteringen. Ved å bruke bokførte verdier, vil sparebankens skjulte verdier kunne fordeles likt mellom konvertert kapital og utstedt grunnfondsbeviskapital, jf. oppfølgingsnotatet side 3.

6) Rammevilkårutvalget har ikke gått inn på de skattemessige forhold som kan reise særskilte problemstillinger under Hallingdalmodellen. Utvalget viser for øvrig til at grunnfondsbevisene overføres til den avviklende bank som betaling for avgivelse av kapital, for deretter å bli overført til stiftelsen. Dette spørsmålet ble heller ikke videre utredet i utvalgets oppfølgingsnotat.

4.2.4 Terramodellen

Terramodellen innebærer at det gjennomføres en fullstendig sammenslåing etter sparebankloven § 47 av to eller flere tradisjonelle sparebanker uten at vederlag ytes av den sammenslåtte banken. Det opprettes heller ingen stiftelse for den banken som avvikles. Den fusjonerte banken vil normalt videreføre virksomheten i de deltagende bankenes lokalområder. Ettersom det vil være det til enhver tid sittende forstanderskap i den fusjonerte banken som avgjør til hvilke formål, og i hvilke områder, det skal gis gaver, er det reist spørsmål om det er mulig å sikre at de ulike lokalområder for de deltagende bankene blir tilgodesett med avkastning og gavetildelinger i samsvar med de midler som var bygget opp i de respektive områder.

I den sammenslåtte banken kan det imidlertid etableres en slags «simulert» – vedtektsfestet – deling av tilført grunnfondskapital basert på størrelsesforholdet mellom grunnfondskapitalen i de

deltagende bankene. Formålet er å sikre at oppjent kapital i hver av bankene fortsatt sikres for det området der kapitalen er opparbeidet, slik at de aktuelle områder får en forholdsmessig del av overskuddet i den sammenslåtte banken i form av årlige gaver til allmenntilrette formål. Det er imidlertid ikke gitt at bokført grunnfondskapital er representativ for en banks reelle – markedsmessige – verdi, og en må regne med at den vedtektsfestede fordeling vil måtte fastsettes ved avtale.

Et tilsvarende alternativ kan være at den overtagende banken som fastsatt i planen for sammenslåingen, yter vederlag til de overdragende banker i form av grunnfondsbevis til de avviklende banker. En kan imidlertid ikke alltid gå ut fra at fordelingen av vederlaget vil bli bestemt av bokførte verdier. Grunnfondsbevisene mottatt av hver bank forutsettes å bli overført til en sparebankstiftelse som vil motta utbyttet tilordnet grunnfondsbevisene. Utvalget forutsetter her at sparebankloven § 47 åpner for at det kan opprettes en stiftelse ved avvikling av banken, se nærmere om Rammevilkårutvalgets synspunkt på de nåværende regler om formuesanvendelse ved avvikling i avsnitt 4.3 nedenfor.

4.2.5 Tingvollmodellen

Tingvollmodellen er basert på en tidligere konsesjons sak. Tingvoll Sparebank hadde inngått avtale om å overdra sin virksomhet til Sparebanken Møre som dermed ville overta aktiva og passiva i Tingvoll Sparebank. Sparebankloven § 47 antas å åpne for en slik modell. Størrelsen av vederlaget var fastsatt i avtalen etter forhandling mellom partene. Vederlaget fra Sparebanken Møre var etter avtalen forutsatt gjort opp dels ved nye grunnfondsbevis utstedt av Sparebanken Møre ved konvertering av grunnfondskapital, og dels gjennom Sparebanken Møres egne grunnfondsbevis eller kontant betaling. Tingvoll Sparebank skulle deretter avvikles – omdannes – til en stiftelse som eier av grunnfondsbevis og annet vederlag fra Sparebanken Møre.²

Rammevilkårutvalget la til grunn at denne modellen ville vært aktuell, særlig ut fra de forslag som fremmes i forhold til formuesanvendelsen ved avvikling av og sammenslutning av banker, se nedenfor avsnitt 4.3. Utvalget presiserer at også tradisjonelle sparebanker og aksjesparebanker – ut fra gjeldende rett og de nevnte forslag som fremmes i forhold til formuesanvendelsen – må kunne benytte denne modellen ved at «innmat» kjøpes

² Finansdepartementet har for øvrig avslått søknaden, jf. brev fra Finansdepartementet til Sparebanken Møre av 6. mars 2007.

kontant og at den overdragende bank avvikles ved at mottatte kontanter, fratrukket eventuelle forpliktelser, overføres en stiftelse.

4.2.6 Sparebanken Sogn og Fjordane og Gjensidige Forsikring

Også denne modellen var basert på en konkret sak og innebar at Sparebanken Sogn og Fjordane skulle omdannes til aksjesparebank. Aksjene skulle i utgangspunktet eies av en stiftelse som skulle opprettes ved omdanningen. Stiftelsen var forutsatt å selge 34 prosent av aksjene i den omdannede banken til Gjensidige med mulighet for videre nedsalg. Gjensidige skulle deretter skyte denne aksjeposten inn som tingsinnskudd i holdingselskapet Gjensidige Bank Holding AS. Dette holdingselskapet skulle eies av Gjensidige og stiftelsen med henholdsvis 90 og 10 prosent av aksjene. Holdingselskapet skulle videre eie samtlige aksjer i en ny nasjonal nettbank gjennom Gjensidige Bank ASA. Kredittilsynet har i sin tilråding av 20. juni 2006 til Finansdepartementet lagt til grunn at det er betydelig usikkerhet i forhold til stiftelsens uavhengighet og langsiktighet.³

Rammevilkårutvalget pekte på at det er vanskelig å vurdere alle sidene av denne saken. Det ble vist til at saken gjaldt et større strategisk samarbeid som omfattet mer og noe annet enn en ren omstrukturering innen banksektoren. Utvalget anså at saken på prinsipielt grunnlag dreide seg om anvendelsen av reglene for omdanning til aksjesparebank, og viste til sine vurderinger i forhold til Telemarkmodellen, se foran avsnitt 4.2.2.

4.3 Formuesanvendelse ved strukturerendringer

4.3.1 Formuesanvendelse ved avvikling av en sparebank etter fusjon eller overdragelse til annen sparebank

Utvalget gjennomgår gjeldende regler i sparebankloven § 47 når det gjelder avvikling og sammenslutning av sparebanker. Disse reglene er det redegjort for i avsnitt 3.2.4 foran. Når det gjelder det nærmere innholdet av disse reglene, vises det derfor til dette avsnittet.

Rammevilkårutvalget fastslår at sparebankloven § 47 skiller mellom de tilfeller hvor en sparebank slutes sammen med eller overdras til en

annen bank. Nærmere regler om dette er det imidlertid *bare* gitt for de tilfeller hvor en sparebank slutes sammen med eller overdras til en forretningsbank. Her skal det fastsettes et overtagelsesbeløp som skal gå til fremme av sparebankvirksomhet, jf. sparebankloven § 47 sjette ledd, jf. femte ledd. Tilfeller hvor en sparebank «kjøper opp» en annen sparebank har tidligere ikke vært like aktuelt. Dette er imidlertid en sentral problemstilling i forhold til Tingvollmodellen, jf. foran avsnitt 4.2.5. Utvalget viser til at Kredittilsynet i sin innstilling av 25. januar 2006 til Finansdepartementet har fastslått at det ved sammenslutninger mellom sparebanker har vært en selvfølge at alle midler skal inn i den sammenslåtte sparebankens fond. Utvalget legger til grunn at Kredittilsynet med dette utelukker overdragelsesalternativet mellom sparebanker, og at dette ikke kan være riktig lovførståelse. Det foreslås derfor at bestemmelsen i sparebankloven § 47 om sammenslutning og overdragelse ikke er knyttet opp til forholdet mellom sparebank og forretningsbank, men mellom sparebank og bank slik at både sparebank og forretningsbank omfattes.

Videre ser utvalget på spørsmålet om formuesanvendelsen ved avvikling, herunder overdragelse til forretningsbank. Utvalget viser til at lovmotivene er antatt å innebære at det overskytende i en avviklet sparebank skal tilføres egenkapitalen i en annen eller i en ny sparebank hvis valgdistrikt omfatter distriktet til den avviklede bank.⁴ Det vises for øvrig til avsnitt 4.2.4 foran om Terramodellen. I forhold til Tingvollmodellen er et sentralt spørsmål i hvilken grad dette er til hinder for at overtagelsesbeløpet eies og forvaltes av en stiftelse. Utvalget mener at eventuelle overskytende midler ved avvikling av en sparebank skal overføres til en stiftelse og at dette skal komme eksplisitt til uttrykk i sparebankloven § 47. Utvalget legger også til grunn at disse reglene knyttes direkte til regelverket for sparebankstiftelser etablert ved omdanning til aksjesparebank etter finansieringsvirksomhetsloven.

Utvalget bemerker at forslaget innebærer at en går bort fra nåværende regel om at departementet skal oppnevne en nemnd ved overdragelse til forretningsbank. En slik regel kan etter Rammevilkårutvalgets oppfatning anses som en usaklig forskjellsbehandling og hinder for fri bevegelse av kapital som kan fremtre som tvilsom i forhold til EU-reglene. Endringen innebærer etter utvalgets syn at det blir like regler for formuesanvendelsen

³ Finansdepartementet har for øvrig avslått søknaden, jf. brev fra Finansdepartementet til Sparebanken Sogn og Fjordane av 6. mars 2007.

⁴ Kommentartutgaven til sparebankloven side 236.

enten det gjelder overdragelse til sparebank eller forretningsbank.

4.3.2 Sparebankstiftelsen

1) Rammevilkårutvalget ser for det første nærmere på bestemmelsen i finansieringsvirksomhetsloven § 2-19 syvende ledd om stiftelsens formål og eierskap. Innholdet av denne bestemmelsen er det for øvrig redegjort for i avsnitt 3.3.2 foran.

Utvalget stiller spørsmål ved om det foreligger noen reelle grunner til at eierstiftelsen i en omdannet sparebank skal være undergitt noen andre lovbestemte formålkrav enn stiftelser som etableres på grunnlag av overdragelse av sparebank til annen bank, jf. forslaget fra utvalget i avsnitt 4.3.1 foran. Det reises spørsmål ved om eierstiftelsen skal ha sin primære «lovbundne» lojalitet overfor aksjesparebanken eller om dens grunnleggende oppgave skal være å fremme sparebankformål i de(t) område(r) dens midler er generert, jf. innstillingen side 38. Utvalget foreslår at sistnevnte formål inntas i finansieringsvirksomhetsloven, og at kravet om at stiftelsen skal ha et langsiktig og stabilt eierskap opprettholdes.

Som nevnt i avsnitt 4.2.2 foran, mener utvalget – som følge av Telemarkmodellen – at kravet om langsiktig og stabilt eierskap også skal gjelde for den bank den omdannede banken måtte inngå i, eller deres morselskap. Utvalget legger også til grunn at sparebankloven § 28 om gavetildeling vil være styrende for begge typer stiftelser, jf. forslaget om at overskytende midler skal legges inn i en stiftelse enten det dreier seg om avvikling, fusjon eller overdragelse.

2) For det andre vurderer utvalget reglene i finansieringsvirksomhetsloven om stiftelsens forhold til banken. Utvalget slutter seg til nåværende regler som skal styrke stiftelsens selvstendighet og sikre etterlevelse av dens formålsbestemte interesser. Når det gjelder uavhengighetskravet «den andre veien», det vil si stiftelsens innflytelse i banken eller dens morselskap, jf. finansieringsvirksomhetsloven § 2-22 syvende ledd, mener utvalget at det gjør seg gjeldende andre hensyn, jf. innstillingen side 40. Etter utvalgets oppfatning er det naturlig at stiftelsen skal kunne utøve aktiv eierinnflytelse i samsvar med generelle prinsipper om god eierstyring og selskapsledelse. Det bemerkes at gjeldende bestemmelser ikke er til hindre for at stiftelsens ansatte og tillitsvalgte opptrer som eier på bankens eller dens morselskaps generalforsamling. Bestemmelsene hindrer imidlertid at stiftelsens ansatte og tillitsvalgte er styremedlemmer i banken eller dens morselskap.

Utvalget legger til grunn at stiftelsen som eier bør ha rett til å være representert i bankens styre eller andre organer hvor eierne kan være representert direkte eller indirekte. Imidlertid mener utvalget at stiftelsen ikke bør få en helt dominerende stilling i bankens styre, og foreslår at stiftelsens ansatte eller tillitsvalgte ikke skal kunne ha flertall av medlemmene i bankens styre. I tråd med dette foreslår utvalget visse tilføyelser i finansieringsvirksomhetsloven § 2-22 syvende ledd.

3) For det tredje drøfter utvalget sammensetningen av stiftelsens generalforsamling. Det vises til finansieringsvirksomhetsloven § 2-22 fjerde ledd og at bestemmelsen må anses å være preget av Banklovkommisjonens forslag om forstanderskaps sammensetning i sparebankloven § 8. Utvalget reiser spørsmålet om det kan være grunn til å diskutere nærmere om det næringspolitisk gjør seg gjeldende andre hensyn ved sammensetningen av stiftelsens generalforsamling enn i forstanderskapet til en sparebank, jf. innstillingen side 41. Det kan etter utvalgets oppfatning være hensyn som taler for at sammensetningen av generalforsamlingen i en sparebankstiftelse bør være en annen enn i forstanderskapet til en operativ sparebank, idet representasjon fra den omdannede banks ansatte og eventuelle grunnfondsbeveiere er uaktuelt. Etter utvalgets syn er det imidlertid hensiktsmessig å videreføre den fleksibilitet som ligger nedfelt i gjeldende lovverk. Utvalget legger vekt på at dette innebærer at stiftelsen blir «kunde-styrt» i den forstand at generalforsamlingens flertall skal være kundevalgte, samtidig som det offentlige skal være representert. Det nærmere representasjonsforhold mellom disse to grupperinger må fastsettes i vedtektene. Utvalget fremmer derfor ingen forslag til endringer i finansieringsvirksomhetsloven § 2-22 fjerde ledd.

4) For det fjerde reiser utvalget spørsmålet om stiftelsen skal forbli sparebankstiftelse uansett eierandel i den omdannede sparebanken. Finansieringsvirksomhetsloven § 2-24 sjette ledd krever at stiftelsen har en eierandel på minimum 10 prosent av aksjene i den omdannede sparebanken, eller dens eventuelle morselskap, for at de særlige reglene i loven, herunder krav om tilsyn fra Kredittilsynet, skal komme til anvendelse jf. for så vidt foran avsnitt 3.3.3. Utvalget viser til at sparebanknæringen under lovendringene som åpnet for omdanning av sparebanker i 2002, gikk inn for regelen hvor stiftelsens eierandel minimum burde ligge på dette nivået for at banken skulle kunne betegnes som sparebank. Det samme gjaldt også stiftelsens adgang til å være en sparebankstiftelse. Begrunnelsen var at en lavere eierandel ville

kunne medføre at stiftelsen ikke har den nødvendige robusthet til å utgjøre et effektivt oppkjøpsvern for banken. Det ble videre antatt at den heller ikke med tilstrekkelig tyngde kunne medvirke til å videreføre sparebankens identitet og tradisjonelle forretningsidé, jf. innstillingen side 41 og 42.

Utvalget ser det imidlertid slik at det er viktig at stiftelsen kan videreføre sparebanktradisjoner selv om eierandelen faller under 10 prosent. Det sentrale blir da stiftelsens formål, slik at midlene fra den omdannede sparebanken forvaltes i samsvar med sparebanktradisjonen og i interesse av den kommune eller region hvor kapitalen er opptjent over generasjoner. Etter utvalgets oppfatning synes det svært tilfeldig at disse verdiene ikke lenger skal være underlagt de samme lovmessige sparebankformål straks grensen på 10 prosent er underskredet. Utvalget foreslår i tråd med dette at finansieringsvirksomhetsloven § 2-24 sjette ledd oppheves og at det i loven § 2-19 syvende ledd tilføyes at en stiftelse som er opprettet ved omdanningen, skal ha rett og plikt til å benytte «sparebank» i sitt foretaksnavn.

5) I forlengelsen av spørsmålet om stiftelsens rett til å kunne bruke «sparebank» i sitt foretaksnavn uavhengig av sin eierandel i den omdannede sparebanken, drøfter utvalget spørsmålet om eierandelskravet likevel skal gjelde for at banken skal kunne betegnes som en sparebank. Utvalget foreslår imidlertid ingen endringer på dette området. Som nevnt i avsnitt 4.2.2 foran foreslår imidlertid utvalget at banken bør kunne benytte «sparebank» i sitt navn, dersom stiftelser som er opprettet etter omdanningsreglene i finansieringsvirksomhetsloven og som etter vedtektene samarbeider har en samlet eierandel på minst 10 prosent.

4.4 Utvanningsproblematikken

4.4.1 Innledning

Utvalget gir en bred redegjørelse av utvanningsproblematikken. Dette er gitt i både innstillingens hoveddel og i et vedlegg til innstillingen.⁵ Dette er først og fremst aktuelt i sparebanker som har utstedt grunnfondsbevis. De utvanningseffekter som kan oppstå i forhold til grunnfondsbevis, er at sparebankens fond over tid vil få tildelt en større andel av verdiskapningen i sparebanken enn grunnfondsbeviserne. Fra investorenes side er dette negativt og reduserer verdien av grunnfondsbevisene. Sparebankens egenkapital i en grunn-

fondsbevisbank har to eiere, sparebankens fond og grunnfondsbeviserne. Overskuddsdisponeringen for disse to grupperinger er forskjellig. Grunnfondsbeviserne mottar i stor utstrekning sitt resultat i form av utbytte, mens sparebankens fond holder sin andel av overskuddet tilbake (eventuelt etter utdeling til gaver). De to grupperinger tilbakefører derfor forskjellig andel av overskuddet som tilbakeholdt kapital. I og med at sparebankens fond holder tilbake hele overskuddet (etter eventuelle gaver), vil dets andel av egenkapitalen i banken øke relativt i forhold til grunnfondsbeviserne. I realiteten er dette det samme som å gjennomføre en emisjon rettet mot sparebankens fond til pari kurs, jf. innstillingen side 66 til 67.

Utvalget bemerker at utvanningseffekten er problematisk, fordi det vil kunne ramme interesse, kursutvikling og likviditet i papiret, samt at grunnfondsbeviskapitalen blir så marginalisert over tid at tiltak kan bli påkrevd med mindre innløsning vurderes.

Når det gjelder den nærmere årsak til slike utvanningseffekter, ser utvalget først på gjeldende regler for overskuddsdisponering, det vil si gavetildelingen. Sparebankloven § 28 inneholder regler om hva det kan gis gaver til og hvor mye av bankens overskudd som kan utdeles som gaver. Utvalget foreslår ingen endringer i forhold til hva det kan gis gaver til, det vil si begrepet «allmennyttig formål». Det nærmere innholdet av dette redegjøres det derfor ikke for her, men det vises til avsnitt 3.2.3 foran hvor dette er beskrevet mer utførlig.

Grunnfondsbevisforskriften §§ 14 og 26 fastsetter rammene for fordeling av overskudd mellom kontantutbytte, utjevningfond og sparebankens fond. Disse reglene er omtalt i avsnitt 3.5.3 foran og redegjøres ikke for nærmere her. Av den resterende del av overskuddet kan inntil 25 prosent utdeles til allmennyttige formål eller avsettes til et gavefond med samme formål. Det resterende overskuddet avsettes til sparebankens fond. Dette innebærer at sparebankens fond får den «eierløse kapital» relative andel av overskuddet i form av en fondsavsetning fratrukket utdeling til allmennyttige formål. Avsetningen til grunnfondsbevisernes fond (utjevningfondet) blir på tilsvarende måte redusert med den andelen som utbetales som utbytte. Grunnfondsbevisernes eierandel (grunnfondsbevisbrøken) blir dermed hvert år redusert dersom den relative andelen som utbetales i form av kontantutbytte overstiger den relative andelen avsetningen til sparebankens fond (fratrukket eventuell gavetildeling), jf. innstillingens side 46. Utvalget viser i denne forbindelse til at det vanlige er at grunnfondsbevisbankene utbetaler

⁵ Som notat fra Torbjørn Martinsen til Strukturutvalget i Sparebankforeningen av 2. november 2006.

vesentlig mer i kontantutbytte enn 25 prosent av grunnfondsbeveiseiernes andel av overskuddet, og brøken blir dermed redusert.

4.4.2 Tiltak mot utvanningseffekter

1) Rammevilkårutvalget anser at utvanningseffekten under dagens rammebetingelser kan motvirkes ved ulike tiltak.

Utvalget nevner at en mulighet kan være at det utbetales intet eller lavt kontantutbytte. I dette tilfelle vil det meste av avkastningen til grunnfondsbeveiseierne komme i form av avsetning til utjevningsfondet, og grunnfondsbevisbrøken holdes da konstant eller øker. Et annet tiltak kan etter utvalgets oppfatning være at det gjennomføres emisjoner som medfører en økning i grunnfondsbeveiseiernes andel av sparebankens egenkapital, slik at grunnfondsbevisbrøken øker. Etersom eventuell overkurs innbetales til fond eiet av kun grunnfondsbeveiseierne, kan emisjonen betraktes som en innvanning av grunnfondsbeveiseierne til pari kurs. Problemet ved å tilbakeholde overskudd eller ved emisjoner, er imidlertid at banken får økt egenkapital og dermed overkapitalisering som en mulig konsekvens. I perioder der banken tilbakeholder en større andel av overskuddet enn hva som er veksten i bankens beregningsgrunnlag, vil bankens kapitaldekning øke. Den kan fort bli større enn hva som er nødvendig for bankens drift. Dette kan medføre at banken blir overkapitalisert. I kapitalmarkedet vil en slik kapitalstruktur kunne ha negative konsekvenser for prissettingen av bankens egenkapital.

2) Et av tiltakene som Rammevilkårutvalget mener er hensiktsmessig, vedrører størrelsen på gavetildelingen etter sparebankloven § 28. Det pekes på at rammen for gavetildeling etter bestemmelsen på 25 prosent i dag blir fullt utnyttet av flere grunnfondsbevisbanker. Ved å tildele gaver, oppnår de både å markere seg som samfunnsinstitusjoner og å hindre for sterk utvanning av grunnfondsbevisbrøken. For grunnfondsbevisene vil det således være en stor fordel at bankene står friere til å utdele til allmenntilgode formål. Utvalget mener på prinsipielt grunnlag og etter en samlet vurdering at gavetildelingen etter sparebankloven § 28, ikke lenger bør være underlagt en kvantitativ begrensning, men en generell forsvarlighetsstandard. Det vises til at utdeling til grunnfondsbeveiseierne (utbytte) ikke bør være begrenset på en slik måte, jf. sparebankloven § 2 annet ledd, men at den følger aksjelovens utbyttesystem om forsvarlighet. Gavetildelingen må være basert på en forsvarlighetsvurdering og være saklig begrunnet, for

eksempel ut fra et formål om å hindre utvanning, tilpasse kapitalstrukturen og forsterke samfunns-gagnlig virksomhet, jf. innstillingen side 52. Etter utvalgets oppfatning er bankens styrende organer nærmest til å foreta denne vurderingen. I tråd med dette foreslår utvalget visse endringer i sparebankloven § 28 første ledd.

Utvalget viser ellers til at det skal gjelde parallelle regler for gavetildeling enten det dreier seg om stiftelsen i aksjesparebank eller tradisjonelle sparebanker. For sparebanker som baserer hele sin kapitaloppbygging på akkumulert overskudd, vil det være mindre aktuelt å anvende en utvidet gavetildelingsadgang.

3) Et annet alternativ etter utvalgets oppfatning er at det opprettes et fond i banken som ikke gir rett til andel av overskuddet. Dette kan gjøres ved at forstandskapet kan fatte vedtak om at inntil den del av avkastningen til den «eierløse kapital» som ikke anvendes til gaver og gavefond, plasseres i et såkalt «reservefond». Det bemerkes at dette forutsetter at det ved avsetning til utjevningsfond skal avsettes tilsvarende til sparebankens fond slik at det ikke avsettes mer til reservefond enn at grunnfondsbevisbrøken holdes konstant. Det legges til grunn at reservefondet bør ha visse egenskaper for at det skal kunne fungere på en hensiktsmessig måte:

- Fondet unntas ved beregning av brøken i grunnfondsbevisforskriften §§ 14 og 26,
- Reservefondet gir dårligst prioritet etter grunnfondsbevisforskriften § 28, slik at fondet i en underskuddssituasjon blir belastet først,
- Ved en emisjon kan økningen av grunnfondsbevisbrøken nøytraliseres ved å overføre deler av reservefondet til sparebankens fond for å hindre en «innvanningseffekt»,
- Overkursfondet får eventuelt svekket prioritet og likestilles med reservefondet eller fremtidig opparbeidet overkursfond tilfaller reservefondet.

Utvalget foreslår på denne bakgrunn at det vurderes å innføre reservefondsløsningen ved at det foretas endringer i grunnfondsbevisforskriften, og at det åpnes for etablering av et reservefond som forutsettes holdt utenom ved brøkberegning for beregning av overskudd. Det påpekes at forslagene fra utvalget ikke nødvendigvis er uttømmende og at et reservefond reiser en del problemstillinger og spørsmål som må utredes nærmere, se innstillingen side 53.

4) Utvalget vurderer også Hallingdalmodellen når det gjelder konvertering av grunnfond til grunnfondsbeviskapital som et mulig tiltak mot

utvanningseffekten. Muligheten for å etablere en slik grunnfondsstiftelse vil kunne gi de børsnoterte grunnfondskapitalbankene to muligheter. Enten å konvertere deler av sparebankens fond til grunnfondsbeviskapital, eller å gi hele eller deler av sparebankens fond overskudd for det enkelte år som grunnfondsbevis til sparebankstiftelsen, jf. innstillingen side 73. De utfordringer som en slik løsning innebærer er omtalt i avsnitt 4.2.3 foran om Hallingdalmodellen.

4.5 Andre forhold

Rammevilkårutvalget ser også på en del andre sider av sparebankenes virksomhet. Dette gjelder for det første forholdet til rådgivere og formidlere innen finansielle tjenester. Utvalget viser til at det er innført en rekke adferdsregler som regulerer agents og formidlers virksomhet utad mot kunden. Det pekes imidlertid på at reglene er fragmentariske ved at de ulike virksomheter er regulert av ulike regelsett med varierende innhold. Dels er også virksomhetene regulert direkte, og dels er dette avledet ved at den som utøver den konsesjonspliktige virksomhet har ansvaret for at agents eller formidlers virksomhet utøves i samsvar med loven, se innstillingen side 55. Utvalget viser videre til at forsikringsformidlere er regulert i en egen lov, jf. lov av 10. juni 2005 nr. 41 om forsikringsformidling, og tilråar at det blir tatt initiativ til å lage en mer enhetlig og samlet regulering av rådgivnings- og formidlingsvirksomhet innen finansielle tjenester.

For det andre ser utvalget nærmere på reglene om kreditorsamtykke i de tilfeller hvor det skjer en omstrukturering i form av sammenslåing, omdanning, mv. etter sparebankloven § 47. Det vises til at det alminnelige rettslige utgangspunkt er at bankens kreditorer må samtykke til et slikt debitorskifte. Når det gjelder det nærmere innholdet av sparebankloven § 47, vises det til avsnitt 3.2.4 foran. Utvalget peker på at omdanningsreglene etter finansieringsvirksomhetsloven § 2-20 annet ledd bestemmer at kreditorene ikke kan motsette

seg omdanning til aksjebank. Begrunnelsen for denne regelen synes – med utgangspunkt i forarbeidene til bestemmelsen, jf. Ot.prp. nr. 42 (1989-90) – etter utvalgets oppfatning å bygge på at den omdannede virksomhet videreføres i ny «drakt», og således ikke svekker kreditorene fordi alle aktiva og passiva overføres til et nystiftet selskap, og at det ikke skjer noen tapping av midler i virksomheten. Det vises til at det er grunnleggende forskjell mellom omdanning og sammenslutning med og overdragelse til annen bank etter utvalgets forslag til endringer i sparebankloven § 47, og foreslår ingen endringer på dette punkt.

For det tredje undersøker utvalget behovet for nærmere lovregulering av bankenes utkontraktering av enkelte oppgaver. Det vises i den forbindelse til at utviklingen i de finansielle markedene gjør det stadig mer komplisert å drive bank. Konkurransesituasjonen er slik at markedet i større grad forutsetter at bankene er totalleverandør av finansielle tjenester. Det utvidede tjenestespekteret medfører også at bankene må forholde seg til langt flere og spesialiserte rammevilkår og ulike konsesjonsregler, for eksempel verdipapirlovgivningen. I tillegg vil etter utvalgets oppfatning nye regnskaps- og kapitaldekningsregler medføre store utfordringer for bankene, ikke minst for de små. Det vises ellers til at Banklovkommissjonen i sin Utredning nr. 6 (NOU 2001: 23 Finansforetakenes virksomhet) har foreslått regler for utkontraktering, og nevner at Finansdepartementet på nytt må ta stilling til forslaget når Banklovkommissjonen skal avgi sin utredning om en samlet lovgivning for finansinstitusjoner. Utvalget viser også til at The Committee of European Banking Supervisors (CEBS) utarbeider en standard for utkontraktering. Det legges til grunn at både Banklovkommissjonens utkast og CEBS' utkast til standarder åpner for at det kan foretas en slik nødvendig utkontraktering, herunder deler av den konsesjonspliktige virksomheten. På bakgrunn av dette antar utvalget at det ikke ennå er behov for å foreslå konkrete regler for utkontraktering, se innstillingen side 59.

Kapittel 5

Ordning for grunnfondsbevis i Gjensidige Forsikring BA

5.1 Innledning

Gjensidige Forsikring BA (her betegnet Gjensidige) fikk i brev fra Finansdepartementet 16. november 2007 tillatelse til å omklassifisere grunnfondskapital til grunnfondsbeviskapital og til å utstede grunnfondsbevis (egenkapitalbevis i Gjensidiges språkbruk). Samtidig godkjente departementet en rekke vedtektsendringer tilpasset dette opplegget. Finansdepartementet ga også Gjensidige flere dispensasjoner slik at opplegget skulle kunne gjennomføres uten å komme i strid med ulike bestemmelser i forskriften om grunnfondsbevis av 7. februar 2001 nr. 108. Dette gjaldt blant annet:

- bestemmelsen om at grunnfondsbevis skal innbetales i penger (§ 4),
- bestemmelsene om fondsemisjon (§ 8),
- bestemmelsene om de ulike kapitalformers prioritetsrekkefølge (§28).

Ved sin godkjennelse av vedtektene for Gjensidige godkjente Finansdepartementet også en del regler for Gjensidiges grunnfondsbevis som omhandler forhold som ikke er direkte regulert i forskriften om grunnfondsbevis og som dels utfyller og dels reelt endrer bestemmelser i forskriften. De nye vedtektene inneholder bestemmelser som adresserer og regulerer mange av de spørsmål som er reist i Rammevilkårutvalgets innstilling (foran kapittel 4). I det følgende gis en oversikt over Gjensidiges vedtekter (avsnittene 5.2 til 5.6).

5.2 Egenkapital og eierbrøk

Etter vedtektene § 3.1 skal selskapet ha to klasser av egenkapital. Klasse I-kapital er grunnfondsbeviskapitalen og består av pålydende grunnfondsbeviskapital, overkursfond, utjevningsfond og annen kapital av klasse I-kapital. Klasse II-kapital er øvrig egenkapital og består av opptjent kapital av klasse II-kapital, kompensasjonsfond og annen egenkapital av klasse II-kapital. Etter § 3.1 annet ledd er det videre bestemt at selskapets eierbrøk utgjør forholdet mellom klasse I-kapital og sum-

men av klasse I-kapital og klasse II-kapital etter siste reviderte selskapsregnskap godkjent av generalforsamlingen.

Kompensasjonsfondet som er en del av klasse II-kapitalen, kan etter vedtektene § 3.1 siste ledd bare brukes til dekning av utgifter ved forhøyelse av grunnfondsbeviskapitalen når dette er vedtatt av generalforsamlingen etter § 3.6 siste ledd, og til dekning av tap etter § 3.5 annet punktum. Kompensasjonsfondet kan også brukes til aksjekapital ved en omdanning av selskapet eller utbetales til kundene ved oppløsning og avvikling, se nedenfor avsnitt 5.6.

I vedtektene § 3-2 er selskapets pålydende grunnfondsbeviskapital fastsatt til kr. 3.860.000.000 fordelt på 77.200.000 grunnfondsbevis, det vil si egenkapitalbevis, à kr. 50.

Selskapet kan ta opp fondsobligasjonslån, ansvarlig lånekapital og annen ansvarlig kapital, jf. vedtektene § 3.3. Prioritetsrekkefølgen i vedtektene § 3.4 er forholdsvis lik grunnfondsbevisforskriften § 14. Den avviker imidlertid noe. Etter vedtektene § 3.4 første ledd er prioritetsrekkefølgen slik:

- a) Ansvarlig lånekapital.
- b) Fondsobligasjoner.
- c) Pålydende grunnfondsbeviskapital.
- d) Overkursfond og kompensasjonsfond.
- e) Opptjent egenkapital av klasse II-kapital, annen egenkapital av klasse II-kapital, utjevningsfond og annen egenkapital av klasse I-kapital.»

Forskjellen fra forskriften er særlig at det er innført et kompensasjonsfond som er likestilt med overkursfondet. Forholdet mellom disse fondene fremgår blant annet ved fordeling av den overkurs som kan oppstå ved utstedelse av nye grunnfondsbevis, se nedenfor avsnitt 5.4.

5.3 Fordeling av over- og underskudd

Etter vedtektene § 7.5 bokstav f) er det styret i Gjensidige som skal fastsette anvendelse av årsoverskuddet. Den nærmere fordeling av overskuddet er bestemt i vedtektene § 3.5 første punktum

hvor det er fastslått at selskapets overskudd skal fordeles på klasse I-kapitalen og klasse II-kapitalen i samsvar med eierbrøken. Eierbrøken er som nevnt forholdet mellom klasse I-kapital og summen av klasse I-kapital og klasse II-kapital etter siste reviderte selskapsregnskap, se § 3.1 annet ledd. Det nevnes for øvrig at kunden ikke har krav på noen andel av overskuddet dersom forsikringsforholdet opphører, jf. vedtektene § 2.2 siste punktum.

Overskuddet kan også utdeles som utbytte til kundene og grunnfondsbeveiseierne i henhold til det fastsatte resultatregnskapet for regnskapsåret, jf. vedtektene § 15.1 Utbyttet kan ikke settes høyere enn det som er forenlig med forsiktig og god forretningsskikk under tilbørlig hensyn til tap som måtte være inntruffet etter regnskapsårets avslutning, eller som må forutsettes å ville inntreffe, jf. § 15.1 første ledd annet punktum. Slik beslutning skal treffes av generalforsamlingen.

Utbytte til grunnfondsbeveiseierne og utbytte til kundene skal utbetales i samsvar med eierbrøken, jf. vedtektene § 15.2. Overskudd som ikke skal utdeles som utbyttedmidler, fordeles etter eierbrøken og tilordnes henholdsvis grunnfondsbeviskapitalen og grunnfondskapital som opptjent kapital.

Dersom det har oppstått et underskudd, kan imidlertid denne regelen fravikes etter bestemmelsene i § 15.4 som er beskrevet straks nedenfor. I en underskuddssituasjon er det også styret som skal fastsette dekning av dette, jf. vedtektene § 7.5 bokstav f). Etter vedtektene § 3.5 annet punktum er det fastslått at det i en slik situasjon er den ansvarlige kapital som skal nedskrives i samsvar med vedtektene § 3.4, se også § 15.4 første ledd. Slik nedskrivning beskrives i avsnitt 5.5 nedenfor.

I de tilfeller hvor generalforsamlingen godkjenner et revidert selskapsregnskap med underskudd, vil eierbrøken bli endret fordi klasse II-kapital vil utgjøre en forholdsvis mindre andel av egenkapitalen enn tidligere. I vedtektene § 15.4 annet ledd er det bestemt at generalforsamlingen ved behandling av årsregnskapet for påfølgende år kan beslutte at utbetaling av utbytte til kundene skal unnlates eller reduseres for helt eller delvis å rette opp en slik endring av eierbrøken, selv om utbytte utbetales til grunnfondsbeveiseierne. Beslutning om unnlatt eller redusert utbytte kan ikke treffes senere enn på den tredje ordinære generalforsamling etter den generalforsamling som godkjente regnskapet med underskudd, jf. vedtektene § 15.4 annet ledd siste punktum.

I også andre tilfeller er det lagt opp til at det kan foretas visse grep for å forsøke å gjenopprette eierbrøken. Utgangspunktet etter vedtektene § 3.8 er

at en transaksjon som føres direkte mot egenkapitalen, skal føres slik at endring av eierbrøken søkes unngått når ikke annet følger av ufravikelig lovregel eller er et resultat av et kapitalinnskudd eller kapitaluttak fra grunnfondsbeveiseiere eller kunder. Denne regelen gjelder tilsvarende ved endring av regnskapsprinsipp, ved korrigerende av tidligere årsregnskap og andre lignende regnskapsposterings som ikke føres etter kongruensprinsippet. For slike regnskapsposterings gjelder ikke regelen i § 3.5. annet punktum om at en ansvarlig kapital skal nedskrives ved en eventuell underskuddssituasjon i samsvar med § 3.4 (nedenfor avsnitt 5.5). Hvis det er nødvendig for å unngå en endring av eierbrøken ved slike begivenheter, kan generalforsamlingen for det aktuelle regnskapsåret fravike fordelingsregelen i § 3.5 ved å tilordne en større andel av selskapets overskudd til klasse II-kapitalen inntil eierbrøken er gjenopprettet.

5.4 Utstedelse av nye grunnfondsbevis og erverv av egne grunnfondsbevis

1) Utstedelse av nye grunnfondsbevis er etter vedtektene knyttet opp mot særlig to situasjoner. For det første ved forhøyelse av pålydende grunnfondsbeviskapital og for det andre ved overtagelse av et forsikringsselskap eller annen finansinstitusjon.

Kapitalutvidelse ved forhøyelse av pålydende grunnfondsbeviskapital kan besluttes av generalforsamlingen med samtykke av Kredittilsynet, jf. vedtektene § 3.6 første ledd første punktum. Beslutningen må få tilslutning fra minst fire femdeler av det antallet stemmer som er representert på generalforsamlingen, jf. § 3.6 første ledd annet punktum og § 3.9. Utgiftene til kapitalforhøyelsen skal dekkes av overkursen med mindre annet er vedtatt av generalforsamlingen i forbindelse med emisjonen, jf. vedtektene § 3.6 siste ledd. Som nevnt foran avsnitt 5.2, er det lagt opp til at utgiftene i tilfelle skal dekkes av kompensasjonsfondet, se også vedtektene § 3.1 siste ledd.

Ved overtagelse av et forsikringsselskap eller annen finansinstitusjon er det videre bestemt at generalforsamlingen kan vedta at grunnfondsbevis skal utstedes som oppgjør for slik overtagelse, jf. vedtektene § 3.6 tredje ledd.

Ved utstedelse av nye grunnfondsbevis har grunnfondsbeveiseierne fortrinnsrett til de nye grunnfondsbevisene i samme forhold som de fra før eier grunnfondsbevis i selskapet, jf. vedtektene § 3.6 annet ledd første punktum. Denne fortrinns-

retten kan imidlertid fravikes under visse gitte omstendigheter, og er regulert i vedtektene, særlig § 3.6 annet ledd annet og tredje punktum, jf. også vedtektene § 3.10 annet punktum. For det første må generalforsamlingen etter forslag fra styret gi sin tilslutning med minst to tredeler av det antall stemmer som er representert på generalforsamlingen. For det andre må minst to tredeler av det antall grunnfondsbevisstemmer som er representert på generalforsamlingen også gi sin tilslutning til forslaget.

Dersom det vedtas at det skal utstedes nye grunnfondsbevis, kan det oppstå situasjoner hvor kursen settes høyere enn grunnfondsbevisenes pålydende verdi. I disse situasjoner skal det beløp som overstiger pålydende fordeles mellom overkursfondet og kompensasjonsfondet, jf. vedtektene § 3.6 fjerde ledd. Omfanget av tilføringen til kompensasjonsfondet fastsettes av generalforsamlingen før emisjonen kan gjennomføres. I vedtektene er det imidlertid gitt visse føringer, blant annet at beløpet må være innenfor rammen av styrets forslag og formålet med kompensasjonsfondet, og at beslutningen må få tilslutning fra minst fire femdel av det antallet stemmer som er representert på generalforsamlingen, jf. vedtektene § 3.6 fjerde ledd tredje punktum. Dersom deler av overkursen tilføres kompensasjonsfondet, kan dette brukes til dekning av utgifter ved forhøyelse av grunnfondsbeviskapitalen når dette er vedtatt av generalforsamlingen, jf. vedtektene § 3.6 siste ledd.

2) Generalforsamlingen kan med tilslutning fra minst to tredeler av det antall stemmer som er representert på generalforsamlingen, beslutte å gi styret fullmakt til å erverve egne grunnfondsbevis innen lovgivningens ramme, jf. vedtektene § 3.10. Beslutning om slik fullmakt krever i tillegg tilslutning fra minst to tredeler av det antall grunnfondsbevisstemmer som er representert på generalforsamlingen. Så vidt Banklovkommisjonen er bekjent har ikke Gjensidige gjennomført slikt erverv. Banklovkommisjonen viser for øvrig til avsnitt 6.3.7 nedenfor hvor lovutkastets bestemmelser om erverv av egne egenkapitalbevis er beskrevet.

5.5 Nedskrivelse av ansvarlig kapital og nedsettelse av grunnfondsbeviskapital ved utdeling

I vedtektene § 3.4 annet ledd er det bestemt at dersom selskapets ansvarlige kapital skal nedskrives, foretas nedskrivningen forholdsmessig ut fra stør-

relsen på henholdsvis klasse II-kapitalen og klasse I-kapitalen innenfor hver kapitalklasse, jf. § 3.4 første ledd. Dette gjelder imidlertid bare så lenge ikke annet følger av regler gitt i eller i medhold av lov. Det er særlig grunnfondsbevisforskriften § 12 som er aktuell her (se foran avsnitt 3.5.2). Den nærmere forholdsmessige nedskrivningen er gitt i § 3-4 annet ledd annet punktum:

«Først nedskrives ... klasse II-kapital og klasse I-kapitalen i [§ 3.4 første ledd] bokstav e) forholdsmessig ut fra summen av de kapitaltyper som i bokstav e) inngår i klasse II-kapitalen og summen av de kapitaltyper som i bokstav e) inngår i klasse I-kapitalen.»

I bestemmelsen tredje punktum er det videre bestemt at dersom all kapital i § 3.4 første ledd bokstavklasse e) er nedskrevet, og det er behov for ytterligere kapitalnedskrivning, foretas nedskrivning av de typer kapital som er nevnt i bokstavklasse d) på tilsvarende måte. Deretter foretas nedskrivning på tilsvarende måte for kapital innen bokstavklasse c), b) og a) i nevnte rekkefølge. Det vises for øvrig til avsnitt 5.2 foran hvor bestemmelsen om prioritetsrekkefølge i § 3.4 første ledd er inntatt.

Som nevnt foran avsnitt 5.3 i omtalen av vedtektene § 3.5 annet punktum, skal den ovennevnte nedskrivningsprosessen også følges i en eventuell underskuddssituasjon. Dette omfatter også kompensasjonsfondet og er forutsatt i vedtektene § 3.1 siste ledd i forhold til hva kompensasjonsfondet kan brukes til (foran avsnitt 5.2)

Det er også gitt regler om nedsettelse av grunnfondsbeviskapitalen helt eller delvis med utdeling til grunnfondsbeviserne, jf. vedtektene § 3.11. Slik nedsettelse kan besluttes av generalforsamlingen med tilslutning fra minst to tredeler av det antall stemmer som er representert på generalforsamlingen. I tillegg er det satt som vilkår at slik beslutning gis tilslutning fra minst to tredeler av det antall grunnfondsbevisstemmer som er representert på generalforsamlingen.

5.6 Foretaksendringer

Vedtektene inneholder flere regler knyttet til situasjoner med foretaksendringer. I § 3.7 er det gitt bestemmelser om virkningene av omdanning og fusjon. Etter første ledd skal grunnfondsbeviserne, ved en omdanning av selskapet til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, tilføres en andel av det samlede antall aksjer som tilsvarer deres andel av eierbrøken på omdanningstidspunktet.

Etter vedtektene § 3.7 annet ledd skal egenkapital som tilføres ved fusjon med annet gjensidig forsikringsselskap, tillegges klasse II-kapitalen, hvor blant annet kompensasjonsfondet inngår. Differansen mellom bokført egenkapital og transaksjonsverdi fordeles mellom klasse I-kapitalen og klasse II-kapitalen etter tilsvarende prinsipp som fordeling av overkurs etter vedtektene § 3.6 (foran avsnitt 5.4). I § 3.7 tredje ledd er det bestemt at grunnfondsbeveiserens rett etter lovgivningen til å kreve innløsning av grunnfondsbevisene til markedsverdi ved fusjon med annet gjensidig forsikringsselskap, ikke kan gjøres gjeldende etter utløpet av kreditorfristen, jf. forsikringsvirksomhetsloven § 13-5 og aksjeloven § 13-14. Det nevnes at reglene om innløsning ved fusjon i grunnfondsbevisforskriften § 25 er beskrevet foran avsnitt 3.5.4. I vedtektene § 3.7 tredje ledd er det videre bestemt at § 5.8 annet og tredje ledd gjelder tilsvarende så langt de passer når det gjelder utøvelse av møte-, tale- og stemmerett på det grunnfondsbeveiser-møtet som behandler spørsmål om innløsning (se nedenfor avsnitt 5.7).

Når det gjelder utgifter ved omdanning og fusjon, skal disse dekkes i samsvar med prinsippene i § 3.6 siste ledd så langt de passer, jf. vedtektene § 3.7 siste ledd. Det vises særlig til avsnitt 5.4 foran.

Vedtektenes regler om oppøsning og avvikling er gitt i § 16. Det er her bestemt at dersom generalforsamlingen beslutter at selskap skal oppløses, foregår oppløsningen i samsvar med lovgivningen (se foran avsnitt 3.4 punkt 2)). Det er videre bestemt at klasse I-kapitalen skal tilfalle grunn-

fondsbeveiserne forutsatt at alle kreditorer har fått fullt oppgjør. Klasse II-kapitalen fordeles i tilfelle på kundene i forhold til betalt premie i de siste tre driftsår. Dersom det er nødvendig å nedskrive kapitalen ved oppløsning eller avvikling, gjelder vedtektene § 3.4 (foran avsnitt 5.5).

5.7 Andre selskapsrettslige forhold

I vedtektene §§ 4-14 er det gitt regler om selskapets organer, generalforsamling, representantskap, styre, kontrollkomité mv. *Banklovkommisjonen* finner ikke grunn til å gå nærmere inn på samtlige av disse bestemmelsene. Noen av bestemmelsene er imidlertid hensiktsmessig å beskrive:

I vedtektene § 5.1 fjerde ledd er det fastslått at grunnfondsbeveiserne har representasjonsrett i generalforsamlingen. Etter bestemmelsens siste ledd er det videre bestemt at det i generalforsamlingen skal avgis til sammen 1.600 stemmer. Disse stemmene skal fordeles etter nærmere bestemte regler, se §§ 5.7 og 5.8. Når det gjelder grunnfondsbeveiserne, er det i vedtektene § 5.8 første ledd fastslått at grunnfondsbeveiserne har til sammen 400 stemmer på selskapets generalforsamling. Disse stemmene skal fordeles mellom de grunnfondsbeveiserne som er representert på generalforsamlingen.

Grunnfondsbeveiserne skal også velge en sjettedel av medlemmene av representantskapet (§ 6.1 tredje ledd) og en fjerdedel av medlemmene i valgkomiteen (§ 9.1 første ledd). I vedtektene § 12 er det gitt regler om kundenes eierstyring.

Del III
Et nytt regelverk om kapitalforhold og
foretaksendringer

Kapittel 6

Kapitalformer i finansinstitusjoner. Egenkapitalbevis

6.1 Kapitalformer i finansinstitusjoner

1) Utkastet til ny lovgivning om kapitalforhold og egenkapitalbevis er utformet som et utkast til nytt kapittel 2b i finansieringsvirksomhetsloven. Kapitlet er bygget opp i to hovedavsnitt. Avsnitt I «Egenkapital og annen kapital» inneholder bestemmelser om de ulike former for ansvarlig kapital i finansinstitusjoner. Disse bestemmelsene er utformet som hovedregler felles for foretak i aksjeselskaps form og foretak som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Avsnitt II «Egenkapitalbevis» inneholder et utkast til et modernisert regelverk om et egenkapitalinstrument til bruk for foretak som ikke er organisert i aksjeselskaps form, først og fremst sparebanker og gjensidige forsikringsselskaper. Bestemmelsene i avsnitt II skal erstatte regelverket i grunnfondsbevisforskriften (forskrift 7. februar 2001 nr. 108) og de ulike lovbestemmelser som er hjemmel for denne forskriften, se foran avsnitt 3.5.

Det er en nær sammenheng mellom utkastets avsnitt I og II. Hovedreglene om de ulike kapitalformers prioritet i forhold til dekning av underskudd i finansinstitusjoner fremgår av avsnitt I. Disse bestemmelsene danner deretter bakgrunnen for særlige regler i avsnitt II om prioritetsforholdet for egenkapitalbevis i forhold til andre kapitalformer. I gjeldende regelverk er slike prioritetsregler bare gjort gjeldende for de foretak som har utstedt grunnfondsbevis (grunnfondsbevisforskriften § 28). Tilsvarende prioritets spørsmål oppstår imidlertid også i forhold til andre institusjoner, uavhengig av om de er organisert i aksjeselskaps form eller ikke, og uavhengig av om de har utstedt egenkapitalbevis eller ikke. Dette er prinsipielt sett meget viktige spørsmål, og her er det derfor behov for generell avklaring og utforming av et enhetlig regelverk.

2) Gjeldende lov- og forskriftverk inneholder ikke nærmere regler om en del av de praktisk viktige former for kapital som inngår i den ansvarlige kapital i finansinstitusjoner. Grovt sagt kan en skille mellom ulike former for egenkapital, fondsobligasjonskapital (hybridkapital) og ansvarlig lånekapital, men det forekommer også forskjellige undergrupper.

For foretak som er organisert i aksjeselskaps form, gir aksjelovgivningen utførlige regler om aksjekapital og annen egenkapital. De regler som i praksis vil gjelde for fondsobligasjonskapital og ulike former for ansvarlig lånekapital, er imidlertid bare kommet til uttrykk i konsesjonspraksis. Viktige forhold vedrørende prioritet, dekning av tap og utbytte er bare regulert via de vilkår som inngår i den enkelte tillatelse til å oppta fondsobligasjonskapital eller ansvarlig lånekapital. De konsesjonsvilkår som vanligvis vil bli tatt inn i en tillatelse for fondsobligasjonskapital, er kommet til uttrykk i et brev fra Finansdepartementet til Kredittilsynet datert 27. juni 2002. For evigvarende og tidsbegrenset ansvarlig lånekapital er de vanlige vilkår inntatt i to rundskriv fra Kredittilsynet (14/2001 og 21/2001).

For foretak som ikke er organisert i aksjeselskaps form, herunder sparebanker og gjensidige forsikringsselskaper, er bildet mer komplisert, noe som også fremgår av Sparebankforeningens Rammevilkårutvalgs utredning, se foran kapittel 4. På egenkapitalsiden må det her også skilles mellom egenkapital uten eierbeføyelser (grunnfondskapital) og egenkapital med eierbeføyelser (grunnfondsbeviskapital, her betegnet *eierandelskapital*, se nedenfor punkt 3)). I tillegg kommer fondsobligasjonskapital og ansvarlig lånekapital som vanligvis er regulert via konsesjonspraksis på samme måte som for institusjoner i aksjeselskaps form. Når det gjelder innbyrdes prioritet og dekning av underskudd, inneholder imidlertid grunnfondsbevisforskriften § 28 en god del regler. Reglene om viktige spørsmål som fordeling av overskudd og endringer i det innbyrdes forhold mellom de ulike former for egenkapital og annen kapital i foretakene, er imidlertid forholdsvis uoversiktlige og til dels lite hensiktsmessige. Her er det en god del som bør avklares gjennom ny lovgivning. Også for øvrig er det andre viktige forhold som er ufullstendig regulert.

3) Gjeldende regler om et eget egenkapitalinstrument for sparebanker og gjensidige forsikringsselskaper er inntatt i forskriften om grunnfondsbevis, utferdiget med hjemmel i sparebankloven § 2, forsikringsvirksomhetsloven § 4-2 og finansieringsvirksomhetsloven § 3-1. Dette begre-

pet ligger imidlertid svært nær begrepet grunnfond, som er en vanlig betegnelse for vanlig egenkapital i institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Det er ikke knyttet eierbeføyelser til grunnfondskapital som derfor ofte også betegnes som «eierløs» kapital. Til grunnfondsbeviskapitalen er det derimot knyttet bestemte, men i omfang begrensede eierbeføyelser. Det generelle utgangspunkt er videre at grunnfondsbeviskapitalen har bedre prioritet enn grunnfondskapitalen når det gjelder dekning av underskudd mv., men også grunnfondsbeviskapitalen må stå tilbake for andre former for ansvarlig kapital, det vil si fondsobligasjonskapital og ansvarlig lånekapital.

På denne bakgrunn mener *Banklovkommisjonen* at det er grunn til å overveie om en bør gå over til en begrepsbruk som på en mer markert måte skiller mellom de ulike egenkapitalformer. Markedsmessige hensyn taler for at grunnfondsbevis erstattes av et begrep som markerer at det her dreier seg om en form for kapital som gir eierbeføyelser i institusjonen og som langt på vei kan sidestilles med aksjer i allmennaksjeselskaper. For dette taler også at det ikke er lett å finne en brukbar oversettelse til engelsk av begrepet grunnfondsbevis. Det er ofte anført at dette er en vesentlig ulempe ved markedsføring av slike egenkapitalinstrumenter i internasjonale markeder. Dette tilsier at en finner frem til et annet begrep enn grunnfondsbevis som klart markerer at det i virkeligheten dreier seg om et egenkapitalinstrument, og at grunnfondsbeviskapital i hovedsak kan sidestilles med «equity capital».

Gjensidige Forsikring BA (her betegnet *Gjensidige*) har ut fra slike forhold valgt *egenkapitalbevis* som betegnelse på sine grunnfondsbevis. *Banklovkommisjonen* mener at dette er en egnet betegnelse, også med henblikk på oversettelse til engelsk. *Egenkapitalbeviskapital* er imidlertid ikke noe godt ord som betegnelse på summen av de egenkapitalbevis som er utstedt av en institusjon. *Banklovkommisjonen* er derfor kommet til at en – i de tilfelle hvor det er behov for det – heller bør kunne bruke uttrykket *eierandelskapital*, et uttrykk som markerer at det dreier seg om en kapitalform med eierbeføyelser. I samsvar med dette benyttes derfor begrepene *egenkapitalbevis* («equity capital instruments») og *eierandelskapital* («equity share capital») i denne utredningen i stedet for uttrykkene grunnfondsbevis og grunnfondsbeviskapital. Denne begrepsbruken ligger også til grunn ved utformingen av utkastet til det nye regelverket om kapitalforhold i finansinstitusjoner som foreslås tatt inn i et nytt kapittel 2b i finansieringsvirksomhetsloven, se nedenfor kapittel 12.

6.2 Hovedregler om de enkelte kapitalformer

Banklovkommisjonens utgangspunkt ved utformingen av forslaget til bestemmelsene i lovutkastet kapittel 2b avsnitt I «Egenkapital og annen kapital» har vært at hovedreglene når det gjelder alle de viktigste kapitalformer i finansinstitusjoner, bør være lovfestet. Reglene bør også klart reflektere den risiko som er knyttet til de ulike kapitalformer, og være i samsvar med kapitalstrukturen i finansinstitusjoner som er organisert etter aksjelovgivningen. I så måte er prioritetsrekkefølgen mellom ulike kapitalformer og deres rolle ved dekning av underskudd av sentral betydning. På dette området er det imidlertid stort sett heller ikke nødvendig å skille mellom finansinstitusjoner organisert i aksjeselskaps form og institusjoner som sparebanker og gjensidige forsikringsselskaper som er organisert på annen måte. Derimot vil spørsmål knyttet til disponering av overskudd vanskelig kunne fellesreguleres på samme måte. For reglene om overskudd og disponeringen av overskudd vil det til dels ha betydning om foretaket er organisert i aksjeselskaps form eller ikke. Behovet for ny lovgivning er på dette området dessuten i hovedsak begrenset til foretak som ikke er organisert i aksjeselskaps form og som derfor ikke er undergitt aksjelovgivningen.

1) I *utkastet § 2b-1* defineres de sentrale begrepene egenkapital, grunnfondskapital og eierandelskapital. Det er lagt vekt på å markere at eierandelskapital er en form for egenkapital. Karakteristisk for eierandelskapitalen er at det er knyttet eierbeføyelser til egenkapitalbevisene. Det dreier seg om andre former for eierbeføyelser enn de som vanligvis knytter seg til aksjer etter allmennaksjeloven. Det vises til utkastet §§ 2b-1 tredje ledd og §§ 2b-10 til 2b-12. For øvrig har bestemmelsene som fastlegger hva som skal inngå i grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen særlig betydning i forbindelse med regler om overskuddsdeling og andre forhold. Disse er inntatt i utkastet avsnitt II «Egenkapitalbevis». Det gjøres klart i lovutkastet § 2b-1 fjerde ledd at overkursfondet og kompensasjonsfondet inngår i henholdsvis eierandelskapitalen og grunnfondskapitalen i de sammenhenger hvor dette er særskilt fastsatt, se blant annet utkastet §§ 2b-18, 2b-21 og 2c-4.

2) *Utkastet §§ 2b-2 og 2b-3* om utstedelse av egenkapitalbevis og innbetaling av egenkapitalinnskudd må sees i sammenheng. Disse bestemmelsene inneholder viktige hovedregler om utstedelse av egenkapitalbevis og fastlegger dermed også reelt sett anvendelsesområdet for egenkapitalbevi-

set som kapitalinstrument. Det er lagt vekt på at hovedtrekkene i det nye regelverket om slike egenkapitalinstrumenter skal være fellesregler som i hovedsak er uavhengig av hvilken sparebank, kredittforening eller gjensidig forsikrings-selskap som er utsteder, og uavhengig av i hvilken situasjon institusjonen befinner seg ved utstedelsen.

Utkastet § 2b-2 fastslår prinsippet om at det skal knyttes eierbeføyelser til egenkapitalbevis. I utkastet §§ 2b-10 til 2b-12 gis det nærmere regler om de to alternative måter – direkte eller indirekte eierinnflytelse – som vil være aktuelle (nedenfor avsnitt 6.3.3). Videre fastslås prinsippet om at egenkapitalbevis kan utstedes ved omklassifisering eller konvertering av grunnfondskapital. Slike egenkapitalbevis skal som hovedregel overføres vederlagsfritt til finans- eller sparebankstiftelser som er undergitt reglene i lovutkastet kapittel 2d. Det er imidlertid gjort unntak for tilfelle hvor egenkapitalbevisene blir tegnet eller avhendet i forbindelse med foretaksendringer som nevnt i utkastet § 2b-3 annet ledd. Dette er regler som trengs blant annet for at egenkapitalbevis skal kunne benyttes som et egnet egenkapitalinstrument i forbindelse med omstruktureringer i sparebanksektoren etter reglene i lovutkastet kapittel 2c.

Hvis institusjon som har eierandelskapital fra før, utsteder nye egenkapitalbevis til kurs som overstiger pålydende, skal overkursen fordeles mellom overkursfondet og kompensasjonsfondet etter reglene i utkastet § 2b-14. Skal en unngå at institusjonens eierandelskapital blir utvannet som følge av at det utstedes nye egenkapitalbevis ved konvertering av grunnfondskapital, må det imidlertid legges vekt på at tegningskursen blir fastsatt på et nivå som reflekterer verdiforholdet på tegningstidspunktet. Tegningskursen vil derfor være en viktig del av vedtaket om forhøyelse av eierandelskapitalen og omfattes av generalforsamlingens vedtak etter reglene i lovutkastet § 2b-23. Det vises særlig til § 2b-23 fjerde ledd som åpner for at det i vedtektene fastsettes særskilt flertallskrav for vedtak om forhøyelse av eierandelskapitalen. For øvrig vises til avsnittene 6.3.5 og 6.3.14 punkt 2) nedenfor.

Videre fastslås det i *§ 2b-2 fjerde ledd* at eierandelskapital ikke kan kreves tilbakebetalt med mindre annet følger av særlige lovregler, jf. utkastet §§ 2b-21 og 2b-22.

Utkastet § 2b-3 bygger på prinsippet i grunnfondsbevisforskriften § 4 om at kapital som skal være egenkapital, herunder eierandelskapital, skal innbetales i penger. Det er gjort klart at en slik regel også gjelder for aksjeinnskudd, medlemsinn-

skudd, og innskudd av grunnfondskapital i finansinstitusjoner. Paragrafens annet og tredje ledd inneholder imidlertid unntak fra dette prinsippet. Et av unntakene gjelder tilfeller av foretaksendringer (sammenslutning, deling og virksomhetsoverdragelse), og utstedelse av egenkapitalbevis som vederlag ved erverv av virksomhet eller annet foretak. Det vises til avsnittene 7.2.2 og 7.2.3 nedenfor om forholdet til ulike modeller for strukturendringer i sparebanksektoren. Det gjøres videre klart at eierandelskapital kan innbetales ved konvertering av grunnfondskapital, jf. bemerkningene ovenfor om de særlige problemer som knytter seg til fastsettelse av tegningskursen dersom institusjonen allerede har eierandelskapital. I begge disse unntakstilfellene bør imidlertid bestemmelsene i allmennaksjeloven om innbetaling av aksjekapital i annet enn penger gis tilsvarende anvendelse (lovutkastet § 2b-3 fjerde ledd). Dette vil sikre at de tilførte verdier er tilstrekkelige til å dekke pålydende verdi av de egenkapitalbevis som utstedes. Det er nødvendig å få dokumentert at kapitaltilførselen er reell, og at det ikke reelt skjer utvanning av eksisterende egenkapital i foretaket.

Bestemmelsene i utkastet §§ 2b-2 og 2b-3 er i hovedsak i samsvar med Rammevilkårutvalgets forslag, samt de dispensasjoner Finansdepartementet i brev av 16. november 2007 ga til Gjensidige vedrørende tillatelse til å konvertere grunnfondskapital til egenkapitalbevis, herunder godkjenning av vedtektsendringer, se foran avsnitt 5.1.

3) *Utkastet § 2b-4* omhandler fondsobligasjonskapital som skal regnes som institusjonens kjernekapital. Reglene er utformet på grunnlag av vilkårene for opptak av slik kapital i Finansdepartementets brev til Kredittilsynet datert 27. juni 2002 hvor det heter:

«Som beskrevet i brev 9. mars 2000 fra Finansdepartementet til Kredittilsynet, samt Ot.prp. nr. 1 (2001-2002) kapittel 13, setter departementet som vilkår for samtykke etter forskriften at fondsobligasjoner skal oppfylle følgende krav:

- Avhengig av risikoprofil minimum mellom 6 og 7 pst. kjernekapital i institusjonen før kapitalopptaket (minstenivå ble redusert fra 6,5 pst. til 6 pst. våren 2001)
- Fondsobligasjonene må kunne skrives ned pro rata med aksjekapitalen hvis kjernekapitalen faller under 5 pst. eller kapitaldeknin-gen faller under 8 pst.
- Fondsobligasjonskapitalen kan maksimalt utgjøre 15 pst. av total kjernekapital
- Ingen renteakkumulering

- Fondsobligasjoner kan ikke benyttes til å danne grunnlag for opptak av tidsbegrenset ansvarlig lånekapital
  - Hvis fondsobligasjoner skrives ned, kan de skrives opp før aksjekapital betjenes
  - Hvis hele aksjekapitalen er tapt, så skrives fondsobligasjoner ned med endelig virkning
  - Fondsobligasjoner skal være evigvarende i betydningen at investor ikke kan kreve dem tilbakebetalt
  - Renteberegningsgrunnlaget skal justeres ned ved en eventuell nedskrivning
  - Tilbakebetaling av fondsobligasjoner kan ikke foretas uten Kredittilsynets samtykke
- Kredittilsynet kan etter gjeldende regelverk gi samtykke til tilbakebetaling av fondsobligasjoner, jf. siste kulepunkt. Finansdepartementet anser det som naturlig at Kredittilsynets myndighet utvides til å gjelde samtykke i saker som oppfyller de ovennevnte standardvilkårene.»

Fondsobligasjonskapitalen har bedre prioritet enn alle former for egenkapital, men må stå tilbake for alle andre krav mot finansinstitusjonen. Institusjonen kan derfor ikke tilbakebetale eller kjøpe tilbake fondsobligasjonskapital uten etter samtykke av Kredittilsynet.

Utkastet § 2b-4 sjette ledd om nedskrivning av fondsobligasjonskapital viderefører grunnfondsbevisforskriften § 28, jf. også utkastet § 2b-20 om dekning av underskudd. Nedskrivningen krever samtykke av Kredittilsynet, men kan skje uavhengig av om vilkårene for å sette foretaket under offentlig administrasjon er til stede.

Syvende ledd åpner for at andre typer av hybridkapital kan bli utviklet og tatt i bruk, jf. EUs utkast til direktiv COM(2008) 602/3 om endringer i de konsoliderte bankdirektivene 2006/48/EF og 2006/49/EF.

Utkastet § 2b-5 om evigvarende og tidsbegrenset ansvarlig lånekapital som skal være del av institusjonens ansvarlige kapital er basert på Kredittilsynets rundskriv 14/2001 og 21/2001. Ansvarlig lånekapital som skal utgjøre tilleggskapital etter ellers gjeldende regler, kan ikke opptas uten etter samtykke av Kredittilsynet. Ansvarlig lånekapital har bedre prioritet enn fondsobligasjonskapital og alle former for egenkapital, men må stå tilbake i forhold til alle andre krav mot institusjonen. Banksikringsloven § 3-6 inneholder særlige regler om nedskrivning av ansvarlig kapital.

Utkastet § 2b-6 om medlemsansvar er i samsvar med forsikringsvirksomhetsloven § 4-8, men har intet motstykke i reglene om kredittforeninger.

4) *Utkastet § 2b-7* omhandler nedsettelse av vedtektsfastsatt kapital og omfatter alle former for vedtektsfestet egenkapital. Nedsettelsen vil normalt føre til reduksjon av institusjonens kjernekapital. Hovedpoenget er at nedsettelse ikke skal kunne skje eller settes i verk uten samtykke av Kredittilsynet. Beslutningsprosessen følger av paragrafens annet ledd. Aksjekapital nedsettes etter reglene i aksjelovgivningen. For nedsettelse av eierandelskapital er det tilsvarende særlige regler i utkastet § 2b-22, og denne bestemmelsen må også sees i sammenheng med utkastet § 2b-20 om dekning av underskudd i foretak som har utstedt egenkapitalbevis.

5) *Utkastet § 2b-8* omhandler finansinstitusjonenes adgang til å redusere egen ansvarlig kapital ved erverv av egne aksjer eller av egne egenkapitalbevis, herunder lån mot avtalepant i egne aksjer eller egenkapitalbevis. Bestemmelsen gjelder bare erverv av allerede utstedte aksjer eller egenkapitalbevis. Erverv ved tegning i forbindelse med en emisjon rammes av forbudet i allmennaksjeloven § 9-1 og i lovutkastet § 2b-16 første ledd.

Allmennaksjeloven §§ 9-2 flg. inneholder bestemmelser om erverv av egne aksjer. Bestemmelsene der setter grenser for i hvilket omfang dette kan skje, og fastsetter dessuten at erverv bare kan skje etter fullmakt fra generalforsamlingen. Et hovedsynspunkt er at egenkapitalbevis markedsmessig i hovedsak skal kunne oppfattes som sidestilt med aksjer, og dette tilsier at en institusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, bare bør kunne erverve egne egenkapitalbevis i samme utstrekning som selskaper i aksjeselskaps form kan erverve egne aksjer. Allmennaksjelovens regler på disse områdene foreslås derfor gjort gjeldende også for erverv av egne egenkapitalbevis. Dette er i samsvar med prinsippet i forskriften om grunnfondsbevis § 13.

Av hensyn til Kredittilsynets mulighet til å føre kontroll med institusjonenes ansvarlige kapital, er det imidlertid her behov for en generell bestemmelse om at generalforsamlingens fullmakt til å erverve egne aksjer eller egenkapitalbevis må være begrenset i tid og dessuten godkjennes av Kredittilsynet, se lovutkastet § 2b-8 tredje ledd. Dessuten fastsettes at egne aksjer/egenkapitalbevis kommer til fradrag ved beregningen av finansinstitusjonens kjernekapital.

I Gjensidiges vedtekter er det inntatt en bestemmelse som krever at generalforsamlingens fullmakt til å erverve egne egenkapitalbevis må ha tilslutning fra to tredeler av det antall stemmer som eiere av egenkapitalbevis representert på generalforsamlingen kan avgi. Det prinsipielle spørsmål er

her om det skal oppstilles særlige flertallskrav ved disposisjoner som kan påvirke stillingen til eiere av egenkapitalbevis, se herom nedenfor avsnitt 6.3.3. Når det særlig gjelder erverv av egne egenkapitalbevis, er vel dette et forhold som etter behov og markedssituasjon bør kunne reguleres av det enkelte foretak i vedtekter eller tegningsinnbydelse. Lovutkastet § 2b-16 annet ledd er utformet i samsvar med dette.

Allmennaksjeloven § 9-1 setter forbud mot at selskapet deltar som tegner av aksjer ved en kapitalemisjon. Dette forbud er gjort gjeldende også ved emisjon av egenkapitalbevis, se lovutkastet § 2b-16, men det er gjort unntak for tilfelle hvor egenkapitalbevisene utstedes ved konvertering av grunnfondskapital etter reglene i utkastet § 2b-2, og deretter overføres til en finansstiftelse.

6.3 Et modernisert regelverk for egenkapitalbevis

6.3.1 Utgangspunkter

1) Utkastet til et nytt kapittel 2b i finansieringsvirksomhetsloven inneholder et modernisert regelverk for egenkapitalbevis utstedt av institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, det vil si gjensidige forsikringsselskaper, kredittforeninger og sparebanker. Det er utformet som et regelverk som i alt vesentlig skal være felles for egenkapitalbevis utstedt av disse typer av finansinstitusjoner. Et hovedformål har vært å gjøre egenkapitalbevis til et kapitalinstrument som – slik som aksjer – kan bli brukt på ulike måter, både ved innhenting av ny egenkapital og ved gjennomføringen av forskjellige typer av struktur- og foretaksendringer, særlig innenfor sparebanksektoren. Det er lagt vesentlig vekt på at finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, skal ha tilgang til et fleksibelt egenkapitalinstrument som i hovedsak kan markedsmessig sidestilles med aksjer.

Dette er et synspunkt som i og for seg også ligger til grunn for forskriften om grunnfondsbevis, særlig ved at den gir en rekke av bestemmelsene i allmennaksjeloven tilsvarende anvendelse. På en del punkter er nok regelverket der likevel noe ufullstendig. Det kan med fordel bygges videre ut med utgangspunkt i aksjerettslige regler, blant annet når det gjelder regulering av ulike spørsmål vedrørende tegning av egenkapitalbevis og forhøyelse av eierandelskapitalen. Formålet med bestemmelsene i forskriften har imidlertid først og fremst vært å gjøre grunnfondsbevis til et egnet redskap ved innhenting av ny egenkapital ved innskudd i

penger. Det er fra ulike hold, blant annet i Rammevilkårutvalgets utredning, pekt på at regelverket i forskriften derfor ikke i alle henseender kan virke på en tilfredsstillende måte, særlig i forhold til spørsmål som oppstår i tilfelle av struktur- og foretaksendringer innenfor sparebanksektoren.

På denne bakgrunn mener *Banklovkommisjonen* at et viktig formål ved utformingen av et nytt regelverk må være å gjøre egenkapitalbevis også til et hensiktsmessig redskap ved håndteringen av ulike problemer knyttet til kapitalforholdene i tilfelle av struktur- og foretaksendringer som bare gjelder foretak som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Særlig innenfor sparebanksektoren er det påvist behov for et slikt egenkapitalinstrument i forbindelse med strukturendringer etter de ulike modeller som har fått bred omtale i Rammevilkårutvalgets utredning (foran avsnitt 4.2). I denne sammenheng er det problemer knyttet til håndteringen av den grunnfondskapital som over tid er opparbeidet i de ulike institusjoner, som vil stå i forgrunnen. I Rammevilkårutvalgets utredning adresseres en del slike problemområder, blant annet spørsmål vedrørende utstedelse av egenkapitalbevis ved konvertering av grunnfondskapital ved sammenslåing av sparebanker.

Disse forhold innebærer at det nye regelverket må utformes med henblikk på, for det første, at egenkapitalbevis vil kunne ha en viktig rolle i situasjoner som markedsmessig er nokså ulike og, for det annet, at bruksområdet for egenkapitalbevis vil være av betydelig bredde. Dette tilsier også at det må bygges atskillig fleksibilitet inn i det nye regelverket. Siktemålet må være at egenkapitalbevis i praksis lar seg bruke på ulike måter i samsvar med formålet med de ulike transaksjoner institusjonene ønsker gjennomført.

2) Utkastet til avsnitt II «Egenkapitalbevis» i et nytt kapittel 2b i finansieringsvirksomhetsloven er bygget opp slik at §§ 2b-9 til 2b-21 inneholder de alminnelige regler om egenkapitalbevis. Særlige regler om nedsettelse eller forhøyelse av eierandelskapital er inntatt til slutt i utkastet §§ 2b-22 til 2b-25. Reglene om eierandelskapitalens stilling ved foretaksendringer og avvikling av institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, samt ved omdanning av slik institusjon til foretak i aksjeselskaps form, er inntatt i lovutkastet §§ 2b-2 og 2b-3 og et eget kapittel 2c om struktur- og foretaksendringer som gjelder finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. De tilhørende bestemmelser om finans- og sparebankstiftelser som eier av egenkapitalbevis eller aksjer utstedt i forbindelse med slike endringer, er skilt ut i et eget kapittel 2d i lovutkastet.

Systematikken i kapittel 2b avsnitt II «Egenkapitalbevis» er således følgende:

- utstedelse av egenkapitalbevis (§ 2b-9),
- eierbeføyelser knyttet til egenkapitalbevis (§§ 2b-10 til 2b-12),
- tegning og overkurs (§§ 2b-13 og 2b-14),
- overdragelse, pantsettelse og erverv av egenkapitalbevis (§§ 2b-15 til 2b-17),
- overskudd, utbytte og underskudd (§§ 2b-18 til 2b-20),
- fordeling av eierandelskapital ved avvikling (§ 2b-21),
- nedsettelse og forhøyelse av eierandelskapitalen (§§ 2b-22 til 2b-25).

3) I utkastet kapittel 2b avsnitt III «Øvrige bestemmelser» er det tatt inn alminnelige regler om generalforsamlingen i institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form (*lovutkastet § 2b-26*). Bakgrunnen er at vedtak om utstedelse av egenkapitalbevis, herunder ved konvertering av grunnfondskapital, vil være vedtak som må treffes av generalforsamlingen i institusjonen med flertall som for vedtektsendringer. Det samme vil gjelde beslutninger om sammenslåing og andre strukturendringer, herunder avvikling. Gjeldende lovgivning inneholder imidlertid ikke regler om behandling og vedtak i generalforsamlingen i institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Slike spørsmål er dermed overlatt til vedtektsregulering.

Prinsipielt er denne tilnæringsmåte lite heldig, blant annet fordi reglene også er av betydning når det gjelder forholdet mellom flertall og mindretall i institusjonens øverste organ. Vedtak i generalforsamlingen i slike institusjoner vil ha virkninger ikke bare for ulike interessegrupperinger, men også for eierne av egenkapitalbevis. Også av hensyn til tilliten til egenkapitalbevis som kapitalinstrument er det derfor prinsipielt viktig at saker som behandles i generalforsamlingen avgjøres innenfor rammen av alminnelige krav til forsvarlig og forutberegnlig saksbehandling fastsatt ved lovgivning. Sett i forhold til de bestemmelser som inngår i det lovutkastet som nå fremlegges, vil behovet for en slik lovregulering være betydelig mer markert enn under hittil gjeldende rett.

På disse områdene vil spørsmålene knyttet til ordnede behandlings- og vedtaksprosedyrer stå i hovedsak i samme stilling for finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, som for institusjoner i aksjeselskaps form. I lovutkastet § 2b-26 er det derfor foreslått lovbestemmelser på dette området som i alt vesentlig bygger på aksjelovgivningens velprøvde regelverk når det gjelder

krav til saksbehandlingen og beslutningsprosessen i generalforsamlingen. I aksjelovgivningens regler er det dessuten bygget inn atskillig fleksibilitet, blant annet slik at den enkelte institusjon på en del områder kan fastsette avvikende regler i sine vedtekter.

4) Det er videre i *lovutkastet § 2b-27* tatt inn bestemmelser om disponering av overskudd i institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, og som ikke har utstedt egenkapitalbevis. Dette er av særlig betydning på sparebankområdet, jf. sparebankloven § 28, se nedenfor avsnitt 6.3.18. Poenget med disse bestemmelsene er så vidt mulig å likestille tradisjonelle sparebanker med sparebanker som har utstedt egenkapitalbevis, i forhold til reglene om disponering av overskudd og utbyttemidler. Det er ikke inntatt bestemmelser om dekning av underskudd tilsvarende § 2b-20 fordi reglene i avsnitt I, særlig §§ 2b-4 til 2b-7, her gir nødvendige prioritetsregler.

6.3.2 Utstedelse av egenkapitalbevis

Utkastet § 2b-9 inneholder de alminnelige regler om beslutninger om utstedelse av egenkapitalbevis, og svarer i hovedsak til forskriften om grunnfondsbevis § 4. Utstedelse av egenkapitalbevis er betinget av godkjennelse av Kredittilsynet.

Bestemmelsene i § 2b-9 må sees i sammenheng med reglene i utkastet §§ 2b-2 og 2b-3. Disse paragrafene åpner for at egenkapitalbevis kan utstedes ved konvertering av grunnfondskapital, samt utstedes etter tegning mot innskudd i annet enn penger og til bruk som vederlag for helt eller delvis erverv av foretak som skal inngå i finanskonsern eller av virksomhet i slikt foretak, se foran avsnitt 6.2. Bestemmelsene i § 2b-9 må også sees i sammenheng med de særlige regler om forhøyelse av eierandelskapitalen i lovutkastet § 2b-23, se nedenfor avsnitt 6.3.14.

Utkastet § 2b-9 annet ledd inneholder regler om utstedelse i henhold til styrefullmakt, jf. også utkastet § 2b-13 om tegning mv. Bestemmelsene svarer til forskriften om grunnfondsbevis § 5. I tilfelle hvor utstedelsen innebærer utvidelse av eierandelskapital, vil reglene i utkastet § 2b-23 annet ledd også komme til anvendelse. De særlige spørsmål som vil oppstå ved forhøyelse av eierandelskapitalen i et foretak, er nærmere regulert i utkastet §§ 2b-23 til 2b-25.

6.3.3 Eierbeføyelser

1) Av utkastet § 2b-2 første ledd følger at det til egenkapitalbevis skal knyttes eierbeføyelser i insti-

tusjonen i samsvar med bestemmelsene i utkastet §§ 2b-10 til 2b-12. Hovedregelen er inntatt i *utkastet § 2b-10* hvoretter eierne av egenkapitalbevis enten direkte eller via valgte representanter skal ha rett til å utøve minst en femdel og ikke mer enn to femdel av stemmene i generalforsamlingen. De nærmere regler fremgår av utkastet §§ 2b-11 og 2b-12.

I forskriften om grunnfondsbevis § 16 er disse to former for eierinnflytelse knyttet til henholdsvis gjensidige forsikringsselskaper og sparebanker (foran avsnitt 3.5). Dette har sammenheng med at generalforsamlingen i de to typer av institusjoner er forskjellig sammensatt og har forskjellig myndighet. Dessuten skal gjensidige forsikringsselskaper også ha representantskap etter forsikringsvirksomhetsloven § 5-4, og det er åpnet for at eierne av egenkapitalbevis kan velge en fastsatt del av dets medlemmer, jf. forskriften § 16 annet ledd.

Prinsipielt vil det imidlertid være en fordel om reglene om eierbeføyelser blir utformet som fellesregler for gjensidige forsikringsselskaper, sparebanker og kredittforeninger. Fra lovgiverens side er hovedspørsmålet knyttet til omfanget av den eierinnflytelse som eierne av egenkapitalbevis kan utøve. Her er det neppe grunnlag for å differensiere mellom de ulike typer av institusjoner. Utkastet § 2b-10 er utformet i samsvar med dette. Bestemmelsen viderefører på dette punkt den regel som gjelder for sparebanker som en fellesregel, og avviker derfor noe fra reglene i forskriften § 16. Etter utkastet § 2b-10 vil det være opp til den enkelte institusjon å vedtektsfastsette hvilken innflytelse eierandelskapitalen skal gis innenfor lovens ramme, og på hvilken måte innflytelsen skal utøves, jf. §§ 2b-11 og 2b-12.

Lovutkastet legger til grunn at det prinsipielt bør være opp til den enkelte institusjon ved utarbeidelse av sine vedtekter å velge hvilken av de to former for eierinnflytelse – representasjonsrett i generalforsamlingen eller møte- og stemmerett i generalforsamlingen – som skal knyttes til egenkapitalbevisene.

Det legges videre til grunn at sparebanker, som ikke har representantskap, vil velge en ordning som gir eierne av egenkapitalbevis rett til å velge et vedtektsfastsatt antall av medlemmene i generalforsamlingen (utkastet § 2b-11), jf. sparebankloven § 8. Tilsvarende gjelder for kredittforeninger hvor representantskapet er generalforsamling, jf. utkastet § 2b-26. Regler om valg av representanter til generalforsamlingen forutsettes fastsatt ved forskrift, jf. grunnfondsbevisforskriften §§ 18 flg.

Selv om Gjensidige, som følge av sammensetningen av sin generalforsamling, har valgt den annen modell med direkte møte- og stemmerett for

eiere av egenkapitalbevis (utkastet § 2b-12), er det neppe grunn til å gå ut fra at alle andre gjensidige forsikringsselskaper skal eller vil foretrekke å gjøre det samme. Forsikringsvirksomhetsloven § 4-3 bokstav b) åpner for at generalforsamlingens sammensetning fastsettes i vedtektene for det enkelte selskap, og en kan ikke generelt gå ut fra at andre gjensidige forsikringsselskaper vil velge samme modell som Gjensidige med en generalforsamling som har 1600 medlemmer. For øvrig videreføres den regel at det i vedtektene kan fastsettes at eierne av egenkapitalbevis skal kunne velge et fastsatt antall av medlemmene av representantskapet, jf. utkastet § 2b-12 fjerde ledd.

For tilfelle hvor eierne av egenkapitalbevis har møte- og stemmerett i generalforsamlingen, vil det være behov for supplerende regler om utøvelse av stemmerett. Etter utkastet § 2b-12 annet ledd er det gitt bestemmelser om aksjonærers utøvelse av stemmerett. Ulike regler i allmennaksjeloven vedrørende generalforsamlingen, herunder møtere- gler og flertallskrav, er gitt tilsvarende anvendelse. I utkastet § 2b-12 tredje ledd er det inntatt regler om reduksjon av stemmetyngde for å sikre at det samlede antall stemmer som avgis av eiere av egenkapitalbevis ikke overstiger den samlede grense for eierinnflytelsen som følger av loven og vedtektene.

2) Regelen i utkastet § 2b-10 er som nevnt at den eierinnflytelse som skal kunne utøves av eiere av egenkapitalbevis, skal ligge i området en femdel til to femdel av stemmene i generalforsamlingen. Det kan reises spørsmål om denne regelen skal – som hittil – være absolutt, eller om det for særlige tilfelle kan være behov for en dispensasjonshjemmel. Det kan for eksempel tenkes tilfelle hvor en institusjon ut fra markedsmessige forhold overhodet ikke vil kunne få dekket sitt kapitalbehov ved en emisjon av egenkapitalbevis på dette grunnlag. Det kan også tenkes tilfelle som nevnt i utkastet § 2b-2 annet ledd, jf. § 2b-3 tredje ledd, hvor egenkapitalbevisene utstedes etter konvertering av grunnfondskapital og skal overføres vederlagsfritt til en finans- eller sparebankstiftelse, og hvor det kan være naturlig/hensiktsmessig å knytte en noe høyere eierinnflytelse til egenkapitalbevisene.

Ved utformingen av utkastet er det likevel ansett som vesentlig å videreføre prinsippet om at den innflytelse eiere av egenkapitalbevis skal kunne utøve i institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, skal være begrenset og skal ikke kunne gi en flertallsposisjon. Dette er viktig for fortsatt å markere et prinsipielt skille mellom en selveiet institusjon og en institusjon organisert i aksjeselskaps form.

3) I tilfelle hvor eierandelskapitalen forhøyes på annen måte enn ved fondsemisjon, vil utstedelse av nye egenkapitalbevis på forskjellig vis innvirke på stillingen til eierne av allerede utstedte egenkapitalbevis. Dette gjelder både i forhold til verdien av egenkapitalbevisene og omfanget av eierbeføyelser knyttet til disse. Også ulike andre disposisjoner som en institusjon med eierandelskapital vil kunne være interessert i å få gjennomført som ledd i sin forretningmessige utvikling, for eksempel omdanning, sammenslåing og andre strukturendringer, kan ha tilsvarende virkninger for eierne av egenkapitalbevis. En må regne med at det i verdipapirmarkedet eller ved den enkelte emisjon vil bli lagt betydelig vekt på om eierne av egenkapitalbevis i slike tilfelle sikres medinnflytelse, og dermed gis et særlig vern mot typer av flertallsbeslutninger som vil innvirke vesentlig på deres stilling. Selv om det prinsipielle utgangspunkt for et nytt regelverk om egenkapitalbevis er klart nok (lovutkastet § 2b-10), bør imidlertid dette ikke stenge for særlige løsninger av vesentlig betydning for den markedsmessige vurdering av egenkapitalbevisene som kapitalinstrument.

I forskriften om grunnfondsbevis § 25, er interessene til eierne av egenkapitalbevis i fusjonstilfelle søkt ivaretatt. Etter denne bestemmelsen kan eierne av egenkapitalbevis med to tredelers flertall beslutte å kreve at egenkapitalbevisene innløses etter markedsverdi. Noen tilsvarende rett til å kreve innløsning gjelder imidlertid ikke ved andre typer av beslutninger som kan innvirke negativt på stillingen til eierne av egenkapitalbevis, for eksempel ulike former for sammenslåing og deling av foretak, og vedtak om forhøyelse eller nedsettelse av eierandelskapitalen. Det kunne derfor synes rimelig å utvide innløsningsretten til å gjelde også slike tilfelle. Det prinsipielle spørsmål er likevel om en innløsningsrett som i forskriften § 25 overhodet bør videreføres. Hovedregelen er at eierandelskapitalen ikke skal kunne tilbakebetales (utkastet § 2b-2 fjerde ledd).

En annen tilnæringsmåte vil være å gi eierne av egenkapitalbevis en mer markert rolle i beslutningsprosessen når det gjelder enkelte typer av beslutninger som normalt vil innvirke vesentlig på deres stilling og rettigheter. Dette kan for eksempel gjøres ved regler om særlige flertallskrav som i slike tilfelle vil gi eierne en større innflytelse i selve beslutningsprosessen i slike saker. Slike løsninger vil innebære en form for eierinnflytelse som kjennetegner selskaper organisert i aksjeselskaps form.

De vedtekter for Gjensidige som nylig er godkjent av Finansdepartementet, inneholder sær-

skilte flertallskrav for beslutning om forhøyelse av eierandelskapitalen, herunder ved fravikelse av fortrinnsrett til tegning (§§ 3.6 første, annet og tredje ledd og 3.9), og ved fusjon eller annen overtagelse av andre institusjoner, til dels avhengig av om nye egenkapitalbevis utstedes eller ikke (§§ 3.9 og 3.6 tredje ledd). Gjensidiges vedtekter har også særlige flertallskrav for beslutning om fullmakt til erverv av egne eierkapitalbevis og nedsettelse av eierandelskapitalen (§§ 3.10 og 3.11). Derimot har Gjensidiges vedtekter ikke særlige flertallskrav for beslutning om omdanning, sammenslåing, deling eller avvikling, og heller ikke for beslutning om utdeling av utbytte eller dekning av underskudd.

Særlig flertallskrav for beslutninger som har særlige virkninger for eierne av egenkapitalbevis, kan prinsipielt tenkes utformet på to forskjellige måter. Et første alternativ vil være å fastsette slike flertallskrav i loven selv. Dette vil innebære at spørsmålet løses på samme måte for alle utstedere av egenkapitalbevis, og vil bidra til å gi egenkapitalbevisene en ensartet rettslig karakter. Et annet alternativ vil være å utforme lovbestemmelser som overlater til den enkelte institusjon som utsteder egenkapitalbevis, å fastsette særskilte flertallskrav for visse typer av beslutninger i sine vedtekter. Det vil gi fleksibilitet, blant annet fordi slike vedtektsfastsatte regler vil kunne tilpasses den markedssituasjon som foreligger på den tid egenkapitalbevis første gang utstedes. På den annen side kan dette føre til at det ved omsetningen av egenkapitalbevis vil oppstå en viss usikkerhet om hvilke regler som egentlig gjelder for de egenkapitalbevis som den enkelte institusjon har utstedt.

Et alternativ når det gjelder slik vedtektsbestemmelse, kan være et krav om kvalifisert flertall i generalforsamlingen, for eksempel basert på tilslutning fra fire femdelers – og ikke som vanlig to tredelers – av stemmene i generalforsamlingen. I Gjensidiges vedtekter finnes en slik løsning i:

- § 3.6 første ledd (forhøyelse av eierandelskapitalen),
- § 3.6 fjerde ledd (fordeling av overkurs),
- § 3.9 (fullmakt for styret til å forhøye eierandelskapitalen).

Et slikt flertallskrav kan i og for seg gjennomføres generelt for vedtektsendringer eller for visse typer av vedtak, se allmennaksjeloven §§ 5-17 og 5-18, jf. utkastet § 2b-26. Et annet alternativ som direkte knytter seg til stillingen til eierne av egenkapitalbevis, vil være å fastsette at slike beslutninger kan vedtas med flertall som for vedtektsendring, men under forutsetning av at flertallet også omfatter minst to tredelers av de stemmer som avgis av

eierne av egenkapitalbevis eller av deres representanter i generalforsamlingen. En slik løsning finnes i Gjensidiges vedtekter i:

- §§ 3.6 annet ledd og 3.9 (fravikelse av fortrinnsrett til tegning av ny eierkapitalbevis),
- § 3.6 tredje ledd (fravikelse av fortrinnsrett ved rettet emisjon ved overtagelse av foretak eller virksomhet),
- § 3.10 (erverv av egne egenkapitalbevis),
- § 3.11 (nedsettelse av eierandelskapitalen med utdeling til eierne).

Lovutkastet § 2b-10 annet ledd bygger på det sistnevnte alternativ. Utgangspunktet er at de typer av beslutninger det her gjelder, skal treffes med flertall som for vedtektsendring. Dette vil normalt bety to tredelers flertall, med mindre vedtektene har et høyere flertallskrav for vedtektsendring, jf. utkastet § 2b-26 fjerde ledd. I § 2b-10 annet ledd åpnes det imidlertid uttrykkelig for at det i vedtektene kan fastsettes et særlig flertallskrav for visse typer av beslutninger av særlig betydning for eierne av egenkapitalbevis, se utkastet §§ 2b-16, 2b-22 til 2b-25, 2c-3 og 2c-17. I så fall kan det fastsettes at vedtektsflertallet også må omfatte minst to tredeler av de stemmer som avgis av, eller av medlemmer valgt av, eierne av egenkapitalbevis. Dersom denne løsningen legges til grunn, kan innløsningsretten etter forskriften om grunnfondsbevis § 25 oppheves. Denne bestemmelsen har i alle tilfelle meget begrenset rekkevidde fordi den er knyttet til aksjerrettens fusjonsbegrep (allmennaksjeloven § 13-2), og derfor ikke omfatter mange typer av beslutninger av minst like stor betydning for eierne av egenkapitalbevis.

6.3.4 Tegning

Egenkapitalbevis vil i de fleste tilfelle bli utstedt i henhold til tegningsinnbydelse og prospekt, og vil etter utstedelsen være beregnet på å bli omsatt i verdipapirmarkedet via register i Verdipapirsentralen. Forskriften om grunnfondsbevis §§ 2 og 4 inneholder enkelte bestemmelser om dette som gir bestemmelsene i allmennaksjeloven henholdsvis §§ 10-1 til 10-3 om beslutning om nyttegning av aksjer og §§ 4-1 til 4-10 om aksjeeierregisteret mv. tilsvarende anvendelse. Bestemmelsen i utkastet § 2b-13 annet ledd svarer til forskriften § 2. Utkastet § 2b-9 første ledd svarer til forskriften § 4.

Det er her behov for en viss utbygging av regelverket, særlig når det gjelder regler om selve tegningen og gjennomføringen av emisjonen. Av *ukastet § 2b-13* følger at reglene i allmennaksjeloven §§ 10-7 til 10-13 og 10-18 til 10-19 om tegning, tildeling og melding til Foretaksregisteret gjelder tilsva-

rende for egenkapitalbevis. Disse reglene vil ikke få direkte betydning ved utstedelse av egenkapitalbevis ved konvertering av grunnfondskapital fordi allmennaksjeloven § 10-7 første ledd åpner for tegning i generalforsamlingsprotokollen.

For øvrig bemerkes at henvisningen til allmennaksjeloven §§ 10-18 til 10-19 i utkastet § 2b-13 første ledd gjelder utstedelse av egenkapitalbevis i henhold til styrefullmakt og må sees i sammenheng med § 2b-9 annet ledd.

6.3.5 Overkurs

1) Etter forskriften om grunnfondsbevis § 6 skal overkurs ved tegningen av egenkapitalbevis i sin helhet tilføres overkursfondet. Overkursfondet er nært knyttet til eierandelskapitalen og har bedre prioritet enn grunnfondskapitalen, se forskriften §§ 27 og 28, jf. § 6 annet ledd om anvendelsen av overkursfondet. Denne løsningen er blitt kritisert i Rammevilkårutvalgets utredning, først og fremst fordi ordningen antas å ha en utvanningseffekt for grunnfondsbeviskapitalen.

I Gjensidiges nye vedtekter (§ 3.6 fjerde ledd) har en søkt å forhindre slik utvanning ved bestemmelser om at overkursen skal fordeles ut fra forholdet mellom grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen og deretter overføres til henholdsvis *overkursfondet* og *kompensasjonsfondet*. Denne løsningen er godkjent i Finansdepartementets brev av 16. november 2007. Den nærmere begrunnelse for Gjensidiges løsning fremgår av selskapets høringsuttalelse av 3. mars 2008 til departementets utkast til regler om eierbrøk mv.

Banklovkommisjonen antar at Gjensidiges løsning i hovedsak vil imøtekomme det behov for regelendring når det gjelder overkurs som Rammevilkårutvalgets utredning omhandler. *Utkastet § 2b-14* om overkurs bygger derfor på Gjensidiges løsning, og legger til grunn at overkursen skal fordeles mellom overkursfondet og kompensasjonsfondet ut fra forholdet etter nyttegningen mellom bokført eierandelskapital og summen av bokført grunnfondskapital og eierandelskapital. Reglene om anvendelsen av de to fondene bygger også på Gjensidige opplegg, jf. også forskriften om grunnfondsbevis § 6. Etter utkastet § 2b-20 annet ledd om dekning av underskudd har de to fondene samme prioritet, men står prioritetsmessig foran grunnfondskapitalen og ikke vedtektsfestet eierandelskapital, se utkastet § 2b-20 første ledd. For øvrig vises til lovutkastet § 2b-1 fjerde ledd og bemerkningene foran avsnitt 6.2.

2) Lignende utvanningsspørsmål kan også oppstå dersom en institusjon med eierandelskapital

utsteder nye egenkapitalbevis ved konvertering av grunnfondskapital, jf. utkastet § 2b-2 annet ledd. Denne bestemmelsen fastslår at bokført verdi av grunnfondskapitalen skal legges til grunn ved konverteringen. Dette er imidlertid ikke ensbetydende med at også egenkapitalbevisenes pålydende alltid skal legges til grunn ved konverteringen. Har institusjonen eierandelskapital fra før, må tegningskursen fastsettes ut fra verdiforholdene og kan derfor komme til å avvike fra egenkapitalbevisenes pålydende. Skal utvanning av tidligere utstedt eierandelskapital unngås i slike tilfelle, må tegningskursen reflektere verdiforholdet på konverteringstidspunktet og overkursen fordeles etter reglene i utkastet § 2b-14. I utkastet § 2b-2 annet ledd er dette sagt uttrykkelig. Det vises for øvrig til lovutkastet § 2b-23 om forhøyelse av eierandelskapitalen og til avsnitt 6.3.14 nedenfor.

Etter Gjensidiges vedtekter § 3.7 annet ledd, som gjelder ved fusjon (sammenslåing) av institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, skal en differanse mellom overført bokført egenkapital og transaksjonsverdien fordeles mellom eierandelskapitalen og grunnfondskapitalen i overtagende institusjon etter reglene om fordeling av overkurs. Dette er en regel som i tilfelle skal motvirke utvanning av grunnfondskapitalen som følge av at egenkapitalen i den institusjon som blir overtatt ved fusjonen, blir regnet etter bokført verdi i overtagende institusjon. Det vil derfor være behov for en slik lovregel i tilfelle hvor overtagende institusjon har eierandelskapital fra før. Bli det utstedt nye egenkapitalbevis som vederlag for overtagelse av virksomhet, bør således også reglene om fordeling av overkurs gis tilsvarende anvendelse, se utkastet § 2b-3 annet ledd.

Denne bestemmelsen vil ikke være til hinder for at kapitalforholdene i den institusjon som blir overtatt, i stedet helt eller delvis blir håndtert etter reglene om sammenslåing i lovutkastet § 2c-4, ved at det forut for overføringen av aktiva og passiva blir utstedt egenkapitalbevis som overføres til en finans- eller sparebankstiftelse. I så fall må overtagende institusjon overta forpliktelsene etter slike egenkapitalbevis ved selv å utstede egenkapitalbevis og foreta ombytting. En annen løsning vil være at egenkapitalen helt eller delvis forblir i den institusjon hvis virksomhet skal overtas, og deretter – ved avviklingen av institusjonen – disponeres etter reglene i lovutkastet § 2c-12.

6.3.6 Overdragelse. Pantsettelse

Utkastet § 2b-15 inneholder regler om omsettelighet og pantsettelse av egenkapitalbevis. Reglene

om omsettelighet svarer til forskriften om grunnfondsbevis § 3. Reglene i allmennaksjeloven § 4-15a om pantsettelse av aksjer etter reglene i verdipapirregisterloven foreslås også gjort gjeldende for egenkapitalbevis, jf. også utkastet § 2b-13 annet ledd.

6.3.7 Erverv av egne egenkapitalbevis

1) Forskriften om grunnfondsbevis § 13 inneholder regler om institusjonens erverv av egne egenkapitalbevis. Bestemmelsene som bygger på reglene i allmennaksjeloven §§ 9-1 flg., setter et generelt forbud mot at institusjonen tegner egne egenkapitalbevis og begrenser adgangen til etterfølgende erverv av utstedte egenkapitalbevis.

Utkastet § 2b-16 første ledd viderefører forbudet mot *tegning* av egne egenkapitalbevis, men gjør unntak for tilfelle hvor egenkapitalbevis utstedes ved konvertering av grunnfondskapital. Lovutkastet § 2b-16 *annet ledd* henviser til de alminnelige reglene i § 2b-8 om erverv av egne aksjer og egenkapitalbevis og gir dessuten regler om vedtak i generalforsamlingen som åpner for erverv av egne egenkapitalbevis.

De nærmere regler om *annet erverv* av egne egenkapitalbevis er inntatt i utkastet § 2b-8 som inneholder fellesregler for erverv av egne aksjer og egne egenkapitalbevis, se særlig § 2b-8 annet til fjerde ledd. Disse reglene er utformet på bakgrunn av slike ervervs betydning for institusjonens egenkapitalforhold, jf. bemerkningene foran avsnitt 6.2.

Etter allmennaksjeloven § 9-4 første ledd kan egne aksjer bare erverves av styret i henhold til fullmakt fra generalforsamlingen, og den tilsvarende regel gjøres gjeldende for egenkapitalbevis. Av hensyn til soliditetsvirkningene av slike erverv, er det i *utkastet § 2b-8 tredje ledd* stillet krav om at fullmakten skal være godkjent av Kredittilsynet, og denne bestemmelse vil også gjelde ved erverv av egenkapitalbevis. Det er neppe praktisk å kreve at også det enkelte erverv skal godkjennes av Kredittilsynet.

Lovutkastet § 2b-16 *annet ledd* gir dessuten regler om særlig flertallskrav ved vedtak i generalforsamlingen som åpner for erverv av egne egenkapitalbevis. Av allmennaksjeloven § 9-4 følger at fullmakt til styret må være vedtatt med flertall som for vedtektsendring, og det samme vil gjelde for erverv av egne egenkapitalbevis. Ettersom erverv av egne egenkapitalbevis vil få virkninger for de øvrige eierne av egenkapitalbevis, kan det reises spørsmål om det bør gjelde et særskilt flertallskrav for slike vedtak, jf. foran avsnitt 6.3.3 punkt 3). Gjensidiges vedtekter § 3.10 inneholder en slik

regel, og utkastet § 2b-16 annet ledd åpner derfor for vedtektsbestemmelse om et annet flertallskrav enn det som følger av allmennaksjeloven § 9-4.

2) I brev til Banklovkommisjonen av 20. juni 2008 har Finansdepartementet bedt om at Banklovkommisjonen i forbindelse med arbeidet med regler om en stiftelsesmodell (Hallingdalmodellen) tilpasset behovet for strukturendringer i sparebanksektoren, også vurderer om en sparebank bør gis adgang til å kjøpe tilbake egne egenkapitalbevis, blant annet for å kunne disponere overskudd tilordnet grunnfondskapitalen på annen måte enn til gaver til allmenntilretteleggelse.

Banklovkommisjonen er som det fremgår ovenfor, kommet til at det ut fra hensynet til egenkapitalbevis som kapitalinstrument bør gis adgang til erverv av egne egenkapitalbevis etter regler tilsvarende regler for erverv av egne aksjer i allmennaksjeloven. *Banklovkommisjonen* antar imidlertid at en adgang til erverv av egne egenkapitalbevis i hovedsak ikke vil kunne være et egnet tiltak som ledd i institusjonens disponering av overskudd tilordnet grunnfondskapitalen.

Vederlaget for erverv av egne egenkapitalbevis vil måtte utredes av institusjonen som sådan, og vil tilsynelatende kun innebære en omplassering av midler på aktivasiden i balansen. I så fall vil ervervet være uten virkning for det interne forholdet mellom grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen slik dette fremgår på passivasiden. Det er imidlertid fast regnskapspraksis at vederlaget ved kjøp av egne aksjer eller egenkapitalbevis ikke blir resultatført, men blir ført som egenkapitaltransaksjon. Dette betyr i første omgang at egenkapitalbevisenes pålydende må føres til fradrag i vedtektsfestet eierandelskapital, og at den overskytende del av vederlaget ved ervervet blir ført direkte mot den fri (ikke bundet) egenkapital, uavhengig av om dette er grunnfondskapital eller kapital tilordnet eierandelskapitalen. En slik regnskapsføring vil i seg selv innebære at forholdet mellom bokført grunnfondskapital og eierandelskapital etter kjøpet vil bli endret. Det må derfor samtidig foretas korreksjoner ved overføringer mellom bokført grunnfondskapital og eierandelskapital som innebærer at denne virkningen blir nøytralisert. Målet må være at bokført grunnfondskapital og eierandelskapital til slutt hver er belastet en så stor del av vederlaget som eierbrøken tilsier. Overføring mellom overkursfondet og kompensasjonsfondet, eller mellom grunnfondskapitalen og eierandelskapitalens andeler av den fri egenkapital, kan gi en slik løsning.

6.3.8 Erverv av kvalifiserte eierandeler

Finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-2 flg. gjennomfører EU/EØS systemet om kontroll med erverv av kvalifiserte eierandeler i finansinstitusjoner. Bestemmelsene er gitt tilsvarende anvendelse ved erverv av egenkapitalbevis (forskriften om grunnfondsbevis § 15). I *lovutkastet § 2b-17 første ledd* er denne regelen videreført. Det er her uten direkte betydning at EU nå har vedtatt et nytt direktiv på området, og at lovens regler nå er foreslått endret på en del punkter, se Banklovkommisjonens Utredning nr. 19, NOU 2008:13 Eierkontroll i finansinstitusjoner.

Det kan reises spørsmål om reglene om eierkontroll også bør gjelde egenkapitalbevis som utstedes ved konvertering av grunnfondskapital og deretter overføres vederlagsfritt til en finans- eller sparebankstiftelse, jf. utkastet §§ 2b-2 tredje ledd, 2c-4 første ledd og 2c-12 første eller annet ledd. Det fremgår av Finansdepartementets brev av 16. november 2007 til Gjensidige Forsikring BA vedrørende tillatelse til å konvertere grunnfondskapital til eierandelskapital og av de vilkår som er satt for tillatelsen (§§ 6 og 7), at departementet legger til grunn at Gjensidige Stiftelsens erverv og eie av henholdsvis 100 og 20 prosent av egenkapitalbevisene omfattes av lovreglene om eierkontroll. Det dreide seg imidlertid her om eie av egenkapitalbevis som i hovedsak var beregnet på forholdsvis snarlig etterfølgende markedsføring, og det er ikke gitt at vurderingen vil være den samme dersom for eksempel en sparebankstiftelse skal erverve den samlede eierandelskapital.

Utgangspunktet i *lovutkastet* er at overføringen av egenkapitalbevis til finansstiftelsen ikke bygger på avtale, men følger av lovens egne regler. Hovedregel bør da være at reglene om eierkontroll ikke gjelder ved overføring til finansstiftelsen av egenkapitalbevis utstedt ved konvertering av grunnfondskapital. *Lovutkastet §§ 2b-2 tredje ledd og 2c-4 første ledd*, jf. § 2c-14 første ledd bygger på dette prinsipp, noe som også fremgår av *lovutkastet § 2b-17 første ledd*. I samtykket til konverteringen vil det i så fall likevel kunne settes vilkår som setter grenser for overføringen til finansstiftelsen.

Ved anvendelsen av reglene om eierkontroll er det i forhold til egenkapitalbevis behov for å presisere hva som skal forstås med en kvalifisert eierandel. Dette er gjort i *utkastet § 2b-17 annet ledd*. Hovedregelen er at en eierandel i egenkapitalbevis regnes som en kvalifisert eierandel hvis den representerer minst 10 prosent av summen av grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen i institusjonen eller av stemmene i generalforsamlingen.

6.3.9 Overskudd. Utbytte

6.3.9.1 Ordningen i grunnfondsbevisforskriften

Forskriften § 14 inneholder regler om hva som skal anses som årets overskudd, og om hvor meget av årets overskudd som kan disponeres til fordel for eierandelskapitalen, det vil si i form av årlig utbytte på egenkapitalbevis og avsetninger til utjevningsfondet. Den del av årets overskudd som ikke disponeres til utbytte eller avsetning i utjevningsfondet, blir å tilføre grunnfondskapitalen i institusjonen. Dette er imidlertid ikke sagt uttrykkelig i forskriften § 14, men det følger av alminnelige regnskapsregler.

Det fremgår videre av forskriften § 14 tredje og femte ledd at en i utbyttesammenheng skal ta utgangspunkt i årets overskudd etter godkjent resultatregnskap for siste regnskapsår, men at det skal foretas korreksjoner som nøytraliserer virkningene av overføringer til eller fra fondet for vurderingsforskjeller og fondet for urealiserte gevinster (jf. allmennaksjeloven §§ 3-3 og 3-3a). Det er således et «korrigert overskudd» som skal legges til grunn ved anvendelsen av reglene om utbytte og overføring til utjevningsfondet. Det er også satt en grense for hvor stor del av korrigert overskudd institusjonen kan beslutte å disponere til fordel for eierandelskapitalen, en grense som beregnes ut fra forholdet mellom samlet eierandelskapital (inklusive overkurs- og utjevningsfond) og institusjonens korrigerte ansvarlige kapital.

Forskriften forutsetter at beslutning om utdeling av utbytte og overføring til utjevningsfondet i et regnskapsår treffes av generalforsamlingen i institusjonen, formentlig ved vanlig flertall. Generalforsamlingen har betydelig handlefrihet på dette området, både når det gjelder samlet beløp og selve fordelingen mellom utbetaling av utbytte og overføring til utjevningsfondet. Av forskriften § 14 tredje ledd følger bare at den del av korrigert årsoverskudd som kan disponeres på denne måten, ikke kan utgjøre en større andel av årets overskudd enn «grunnfondsbeviskapitalens, overskuddsfondets og utjevningsfondets andel av institusjonens korrigerte ansvarlige kapital». I forlengelsen av denne bestemmelsen inneholder § 14 fjerde ledd en utførlig definisjon av begrepet «korrigert ansvarlig kapital» som forutsetter at det skal gjøres fradrag for fondsobligasjonskapital, ansvarlig lånekapital og fondene for vurderingsforskjeller og urealiserte gevinster.

Forskriftens regler på dette området har vært sterkt kritisert i Rammevilkårutvalgets utredning punkt 3.6. Det er blant annet pekt på at det vil knytte seg usikkerhet til de årlige utbyttene, og

at ordningen over tid fører til en gradvis «utvanning» av eierandelskapitalen i forhold til grunnfondskapitalen, det vil si at eierandelskapitalens prosentvise andel av summen av grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen blir gradvis redusert. Dette skyldes at grunnfondskapitalen gradvis vil øke fordi den del av årets overskudd som ikke blir disponert til fordel for eierandelskapitalen, vil bli tilordnet og vil inngå i grunnfondskapitalen til enhver tid. Resultatet kan også bli overkapitalisering av sparebanken.

Denne «utvanningen» anses som en vesentlig markedsmessig ulempe for egenkapitalbeviset som omsettelig verdipapir, særlig i internasjonale markeder. Den kan derfor generelt innvirke negativt på kursforholdene. I økende grad må dette kompenseres med høyere årlig utbytte til eierandelskapitalen, noe som igjen forsterker skjevhetene.

Rammevilkårutvalget mener at disse forhold over tid vil kunne svekke egenkapitalbevisene som egenkapitalinstrument og føre til at flere banker med eierandelskapital i stedet vil se seg tjent med omdanning til bank i aksjeselskaps form. I utredningen fra Rammevilkårutvalget fremmes derfor ulike forslag til tiltak for å motvirke «utvanningen» av eierandelskapitalen, blant annet utvidet adgang for gaver til allmenntilgode formål, etablering av gavefond og reservefond, og konvertering av grunnfondskapital til ny eierandelskapital for overføring til finansstiftelse. Hovedformålet er å motvirke at forholdet mellom eierandelskapital og grunnfondskapital endrer seg vesentlig over tid.

En noe annen tilnæringsmåte til utvanningsproblemet fremgår i den utredning utarbeidet av Finansdepartementet som var vedlagt høringsbrev av 20. desember 2007 om tiltak for å bedre og stabilisere rettighetsforholdet mellom selveid kapital og grunnfondsbeviserens kapital. I Finansdepartementets utredning punkt 3.1 uttales følgende:

«Når en sparebank utsteder grunnfondsbevis, følger det automatisk at bankens fremtidige overskudd ikke utelukkende tilhører grunnfondet (den selveide kapitalen), men at det skal deles forholdsmessig mellom eierne av grunnfondsbevisene og grunnfondet.

Grunnfondsbeviserens andel av overskuddet utbetales i stor utstrekning som utbytte, mens andelen til den selveide kapitalen i større utstrekning reinvesteres, ved at kapitalen legges til grunnfondet. Over tid vil en slik utbyttepraksis innebære at grunnfondet vokser relativt til grunnfondsbeviserens kapital, slik at grunnfondet år om annet vil få rett til en større relativ andel av overskuddet i virksom-

heten. En slik relativ reduksjon, kalt utvanning, er en naturlig følge av at to «eiere» disponerer overskudd ulikt.

Analytisk kan man imidlertid inndele den såkalte utvanningseffekten som etter gjeldende rett oppstår i grunnfondsbevisinstitusjonene, i to deler. Den ene delen representerer en økonomisk korrekt reduksjon av grunnfondsbevis-eiernes eierandel som følge av at de investerer mindre i institusjonen enn den selveide kapitalen. Den andre delen utgjør en verdiutvanning, hvilket betyr at grunnfondsbevis-eierens eierandel faller i verdi.

Verdiutvanning innebærer at det foregår en verdioverføring mellom eiergrupper. Ved egenkapitaltransaksjoner i grunnfondsbevisinstitusjonene kan det i realiteten skje en tilfeldig fordeling av verdier, til fordel for den eiergruppen som eier kapitalen som blir investert i foretaket. I grunnfondsbevisinstitusjoner skjer det for eksempel en utvanning av grunnfondsbevisenes verdi som følge av at reinvestert overskudd på selveid kapital reelt sett «kjøper» andeler i sparebanken til pålydende verdi, hvilket betyr at den selveide kapitalen gis en «rabatt» tilsvarende differansen mellom markedsverdi og pålydende. Ved emisjon blir imidlertid grunnfondsbevis-eierne tilsvarende begunstiget.»

Det er ikke nødvendig for Banklovkommissjonen å foreta en nærmere vurdering av disse synspunktene som først og fremst knytter seg til regelverket i grunnfondsbevisforskriften. Banklovkommissjonens lovutkast bygger på et annet utgangspunkt enn denne forskriften. Det vises til fremstillingen nedenfor i avsnitt 6.3.9.4 til 6.3.9.6 (se også utkastet §§ 2b-18 og 2b-20).

6.3.9.2 Gjensidiges ordning

Den ordning for egenkapitalbevis som Gjensidige nå har etablert og fått godkjent av Finansdepartementet, bygger til dels på enklere og mer utførlige og konsekvente prinsipper enn forskriften om grunnfondsbevis.

1) Utgangspunktet i Gjensidiges vedtekter (§ 3.1) er et prinsipielt skille mellom (1) samlet eierandelskapital med tillegg av overkursfondet, utjevningsfondet og tilført, ikke disponert andel av årlige overskudd tilordnet eierandelskapitalen, og (2) samlet grunnfondskapital med tillegg av kompensasjonsfondet og tilført, ikke disponert andel av årlige overskudd tilordnet grunnfondskapitalen, jf. definisjonene i lovutkastet § 2b-1. Forholdet mellom de to former for egenkapital betegnes *eierbrøken*, og denne bestemmes til enhver tid ut fra det siste regnskap for institusjonen som er godkjent av

generalforsamlingen. En bygger altså her direkte på de regnskapsførte egenkapitalverdier (inklusive opptjent kapital), og en unngår dermed – i motsetning til forskriften § 14 tredje og fjerde ledd – å gå omveien om begrepet «institusjonens ansvarlige kapital» og de korreksjoner dette gjør påkrevd.

Opplegget for vedtektenes regler om disponering av årets overskudd er følgende:

- årets overskudd er overskuddet etter det fastsatte resultatregnskap for regnskapsåret. Selv om det ikke er sagt, må det nok foretas de korreksjoner som forskriften § 14 femte ledd om «korrigert årsoverskudd» omhandler,
- årets «korrigerte» overskudd blir fordelt mellom og tilordnet henholdsvis eierandelskapitalen og grunnfondskapitalen på grunnlag av eierbrøken til enhver tid (vedtektene § 3.5),
- generalforsamlingen fastsetter hvor stor del av årets samlede korrigerede overskudd som skal disponeres som utbyttmidler til fordeling mellom, og utbetaling til, henholdsvis forsikringskundene og eierne av egenkapitalbevis (vedtektene § 15.1). Generelt gjelder – på samme måte som i aksjelovgivningen – at de samlede utbyttmidler for et år ikke skal overstige det som er forenlig med forsiktig og god forretningsskikk under tilbørlig hensyn til tap som måtte være inntruffet etter regnskapsårets avslutning, eller som må forutsettes å ville inntreffe (jf. allmennaksjeloven § 8-1 fjerde ledd),
- de samlede utbyttmidler som er fastsatt av generalforsamlingen, blir deretter fordelt mellom forsikringskundene og eierne av egenkapitalbevis etter eierbrøken (vedtektene § 15.2),
- den del av årets overskudd som (etter vedtektene § 3.5) er tilordnet henholdsvis grunnfondskapitalen og eierandelskapital på grunnlag av eierbrøken, men som ikke er besluttet disponert som utbyttmidler, blir som opptjent kapital tilordnet og inngår i henholdsvis grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen, jf. lovutkastet § 2b-1. Eierandelskapitalens andel blir enten overført til utjevningsfondet eller regnet som annen kapital tilordnet eierandelskapitalen. Etter forskriften om grunnfondsbevis § 14 derimot, blir eierandelskapitalen ikke tilført andel av opptjent kapital som overstiger utdelingen av utbyttmidler.

2) Gjensidiges opplegg for disponering av årets overskudd og utdeling av utbyttmidler er utformet med henblikk på 1) å gi eierne av egenkapitalbevis sikkerhet for hvor stor del av årets overskudd som tilordnes eierandelskapitalen, og 2) å

unngå at forholdet mellom samlet grunnfondskapital og eierandelskapital – eierbrøken – vesentlig endrer seg over tid, det vil si en søker å unngå utvanningsvirkninger. Ved at den del av årets «korrigerte overskudd» som skal benyttes til utbytte til forsikringskunder og eiere av egenkapitalbevis, fastsettes under ett, og at resten fordeles mellom eierandelskapitalen og grunnfondskapitalen etter eierbrøken, vil forholdet mellom eierandelskapitalen og grunnfondskapitalen normalt ikke endres fra år til annet.

Denne ordningen innebærer at *grunnfondskapitalen* vil bestå av vedtektsfestet grunnfond, kompensasjonsfondet og ulike egenkapitalfond eller annen kapital tilordnet grunnfondskapital som andel av overskudd (jf. utkastet § 2b-1 annet ledd). Tilsvarende vil også *eierandelskapitalen* bestå av vedtektsfestet eierandelskapital, overkursfondet, utjevningfondet og annen kapital tilordnet eierandelskapitalen som andel av overskudd (jf. utkastet § 2b-1 tredje ledd). Eierbrøken vil således være bestemt av samlet bokført grunnfondskapital og eierandelskapital til enhver tid. Det er dessuten gjort klart at utjevningfondet inngår i eierandelskapitalen, noe som blant annet medfører at overføring til utjevningfondet i tilfelle må tas fra den del av bruttooverskuddet som er tilordnet eierandelskapitalen, men som ikke blir utdelt som utbytte til eierne av egenkapitalbevis.

3) Gjensidiges vedtekter inneholder også enkelte andre bestemmelser som omhandler tiltak for å motvirke at særskilte forhold fører til endring i eierbrøken.

Den ene bestemmelsen retter seg mot reduksjon av bokført grunnfondskapital som følge av regnskapsregler eller regnskapstekniske forhold (vedtektene § 3.8). I så fall kan selskapet fravike prinsippet om fordeling av årets overskudd etter eierbrøken inntil eierbrøken er gjenopprettet.

Den andre bestemmelsen gjelder tilfelle hvor grunnfondskapitalen blir redusert som følge av at årsregnskapet viser underskudd (vedtektene § 15.4). En slik reduksjon skyldes at fordelingsregelen for underskudd i vedtektene § 3.5 annet punktum, sammenholdt med prioritetsreglene for ulike former for kapital i vedtektene § 3.4, vil medføre at grunnfondskapitalen vil bli belastet med en forholdsmessig større del av underskuddet i et år enn eierandelskapitalen, se nedenfor avsnitt 6.3.10. Forklaringen er at det i prioritetsreglene ikke skilles mellom vedtektsfestet og ikke vedtektsfestet grunnfondskapital i forhold til fordelingsgrunnlaget i Gjensidiges vedtekter § 3.4 bokstav e), og at vedtektsfestet eierandelskapital har bedre prioritet og ikke deltar i fordeling av underskudd etter

bokstav e). For å motvirke slik reduksjon av grunnfondskapitalen og gjenopprette eierbrøken kan selskapet gjøre unntak fra bestemmelsene om utdeling av utbyttmidler til forsikringskundene, selv om vanlig utbytte utbetales til eierne av egenkapitalbevis. Utbyttmidler som skulle ha vært utbetalt til forsikringskunder, blir dermed i stedet tilordnet grunnfondskapitalen.

6.3.9.3 Forskjeller mellom forskriften og Gjensidiges vedtekter

Forskriften om grunnfondsbevis og vedtektene i Gjensidige har altså ganske forskjellige regler for disponering av årets overskudd, og utbetaling av utbytte til eierne av egenkapitalbevis. Forskriften § 14 annet ledd gjentar prinsippet fra allmennaksjeloven § 8-1. For øvrig setter forskriften § 14 tredje ledd kun et tak for hvor stor del av overskuddet som kan benyttes til utbytte til eiere av egenkapitalbevis eller til overføring til utjevningfondet. Innenfor denne rammen fastsetter institusjonen hvert år størrelsen på utbytte til eierandelskapitalen og overføringen til utjevningfondet.

Etter forskriftens ordning blir ingen del av udisponert årsoverskudd og opptjent kapital tilordnet eierandelskapitalen. Den del av årets overskudd som ikke besluttes tilordnet eierandelskapitalen som utbytte eller overført til utjevningfondet, vil i sin helhet inngå i grunnfondskapitalen i institusjonen. Generelt sett må derfor forskriftens ordning medføre at grunnfondskapitalen år om annet øker i forhold til eierandelskapitalen, og derfor at det skjer en kontinuerlig utvanning av eierandelskapitalen. Dette er særlig et problem for sparebanker med eierandelskapital fordi sparebankloven § 28 gjør det i praksis umulig for bankene å unngå en slik utvikling, særlig fordi adgangen til å benytte tilført overskudd til gaver til allmenntilrette formål er så sterkt begrenset. Gjensidige forsikringsselskaper derimot har – eller kan skaffe seg – en ganske annen grad av handlefrihet fordi forsikringsvirksomhetsloven § 4-3 bokstav f) gir selskapene adgang til å vedtektsfastsette regler om disponering av årets overskudd – en adgang Gjensidige altså har benyttet seg av. Også kredittforeninger kan vedtektsregulere dette spørsmål, se finansieringsvirksomhetsloven § 3-2.

Etter ordningen i vedtektene for Gjensidige kan slik utvanning av eierandelskapitalen unngås. Hele årets overskudd fordeles mellom og tilordnes henholdsvis grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen på grunnlag av eierbrøken. Den del som tilordnes eierandelskapitalen og som ikke utbetales som utbytte til eierne, blir enten overført til utjev-

ningsfondet eller regnskapsført som annen kapital tilordnet eierandelskapitalen. I alle tilfelle blir resultatet at samlet eierandelskapital øker med den del av overskudd tilordnet etter eierbrøken, men som ikke blir utbetalt som utbytte til eierne av egenkapitalbevis.

I Gjensidige vil således samlet eierandelskapital bestå av både vedtektsfestet og ikke vedtektsfestet kapital. Denne ordningen medfører i seg selv en begrensning av den forholdsmessige økningen av grunnfondskapitalen som følge av tilordnet overskudd. Selv etter Gjensidiges ordning vil imidlertid grunnfondskapitalen øke vesentlig med tilordnet overskudd med mindre den del av overskuddet som tilordnes grunnfondskapitalen etter eierbrøken, blir disponert på annen måte i stedet for etter hvert å bli lagt til grunnfondskapitalen slik at eierbrøken endres og eierandelskapitalen utvannes.

Dette problemet er i Gjensidiges opplegg løst ved vedtektenes regler om at den andel av årets overskudd som blir tilordnet grunnfondskapitalen som utbyttmidler, skal utbetales som «utbytte» til forsikringskundene. Grunnfondskapitalen vil dermed årlig bare kunne øke med den del av tilordnet overskudd som ikke blir utbetalt som slikt utbytte. Som følge av at generalforsamlingen skal fastsette under ett hvor stor del av årets samlede overskudd som overhodet skal kunne disponeres som utbyttmidler, og av at samlede utbyttmidler deretter fordeles mellom forsikringskundene og eierne av egenkapitalbevis etter eierbrøken, vil også resten av overskuddet bli fordelt etter eierbrøken og tilordnet henholdsvis grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen. Denne ordningen vil normalt gi forholdsmessig lik årlig økning av de to former for egenkapital og dermed en henholdsvis konstant eierbrøk.

6.3.9.4 Prinsipper for et nytt regelverk

Etter *Banklovkommisjonens* oppfatning er det klart at et moderne regelverk for egenkapitalbevis, for det første, må utformes slik at det i hovedsak gjør det mulig for Gjensidige å videreføre den ordning for disponering av årets overskudd som nylig er etablert og godkjent av Finansdepartementet. Denne ordningen innebærer at egenkapitalbevis i langt større grad enn hittil vil kunne fremtre som et omsettelig verdipapir som i hovedsak kan side-stilles med omsettelige aksjer. Det er, for det annet, *Banklovkommisjonens* oppfatning at et nytt regelverk basert på prinsippene i Gjensidiges ordning vil kunne fjerne grunnlaget for svært mye av den kritikk av ordningen i forskriften for grunnfonds-

bevis som har kommet fra sparebankhold, herunder i Rammevilkårutvalgets utredning. For det tredje mener *Banklovkommisjonen* at det vil være av vesentlig betydning for den markedsmessige stilling for egenkapitalbevis som kapitalinstrument, at lovreglene om disponering av overskudd – og adgangen til å unngå utvanning – i hovedsak vil være den samme for alle utstedere av egenkapitalbevis.

Med dette som utgangspunkt bør det derfor i denne sammenheng vurderes i hvilken utstrekning Gjensidiges ordning – eller sentrale elementer i denne – også kan ha overføringsverdi i forhold til et nytt regelverk for disponering av årets overskudd i sparebanker. I så fall vil hovedpunktene være følgende:

For det første, det etableres, som i Gjensidiges vedtekter, et prinsipielt skille mellom samlet grunnfondskapital og samlet eierandelskapital basert på bokførte verdier. Det vesentlige nye er her både at det klargjøres hvilke kapitalformer som skal anses som henholdsvis grunnfondskapital og eierandelskapital, og at også eierandelskapitalen tilordnes den del av opptjent kapital som kommer fra eierandelskapitalens overskuddsandel, men som ikke utbetales som utbytte til eierne av egenkapitalbevis. *Lovutkastet § 2b-1* etablerer et slikt skille.

For det annet, årets samlede overskudd skal, som i Gjensidiges vedtekter, fordeles mellom og tilordnes henholdsvis grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen på grunnlag av forholdet mellom størrelsen av de to kapitalformene etter årsregnskapet. Dette forholdstallet betegnes *eierbrøken*. Dette vil være en ordning bygget på et prinsipp som også ligger til grunn for aksjelovgivningen, nemlig at årets resultat av institusjonens virksomhet skal fordeles forholdsmessig ut fra kapitalgrunnlaget for virksomheten (allmennaksjeloven § 8-3). *Lovutkastet § 2b-18 annet ledd* er utformet i samsvar med dette.

For det tredje, institusjonen skal, som etter Gjensidiges vedtekter, fastsette under ett hvor stor del av årets bruttooverskudd som skal kunne disponeres som utbyttmidler. Utbytteprosenten i et år vil dermed bli den samme for grunnfondskapitalen som for eierandelskapitalen, se *lovutkastet § 2b-18 tredje ledd*. For institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, bør en lovfastsatt begrensning når det gjelder hvor stor del av samlet overskudd som skal kunne disponeres som utbyttmidler, som hovedregel være den samme som for institusjoner organisert i aksjeselskaps form, det vil si bygge på prinsippet i allmennaksjeloven § 8-1 fjerde ledd.

For det fjerde, den resterende del av samlet overskudd forblir i institusjonen, og fordeles mellom og tilordnes henholdsvis grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen på grunnlag av eierbrøken, likevel slik at eierandelskapitalens andel kan fordeles mellom utjevningfondet og annen kapital tilordnet eierandelskapitalen, se *lovutkastet § 2-18 fjerde og femte ledd*. Den del av bruttooverskuddet som blir tilbake etter at størrelsen av de samlede utbyttmidlene er fastsatt, vil dermed føre til en prosentvis lik økning av grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen.

For det femte, den del av bruttooverskuddet som etter institusjonens beslutning skal disponeres som utbyttmidler, fordeles etter eierbrøken som utbytte til eierne av egenkapitalbevis (*utkastet § 2b-18 fjerde ledd*) og utbyttmidler til grunnfondskapitalen som institusjonen kan disponere etter regler fastsatt i vedtektene (*utkastet § 2b-18 femte ledd*).

Disse prinsippene burde i hovedsak også kunne gis anvendelse når det gjelder disponeringen av årets overskudd i sparebanker – og i andre institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. *Lovutkastet § 2b-18* om disponering av årets overskudd er – som det fremgår ovenfor – utformet med utgangspunkt i en slik tilnæringsmåte.

Utgangspunktene i § 2b-18 er således at årets resultat fordeles forholdsmessig mellom grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen (*utkastet § 2b-18 annet ledd*), og at det ikke skal kunne disponeres en større del av årets samlede overskudd som utbyttmidler enn det som er forenlig med forsiktig og god forretningsskikk (*utkastet § 2b-18 tredje ledd*). Resten av overskuddet går til oppbygging av den ansvarlige kapitalen i institusjonen, men blir regnskapsmessig fordelt forholdsmessig og tilordnet grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen (*utkastet § 2b-18 fjerde og femte ledd*).

Kredittilsynet må imidlertid gis adgang – ut fra hensyn til institusjonens soliditet – til å kreve at årets overskudd først og fremst benyttes til å styrke institusjonens kapitalgrunnlag (*utkastet § 2b-18 sjette ledd*). I så fall vil imidlertid virkningene av pålegget også bli fordelt forholdsmessig mellom henholdsvis grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen. I soliditetssammenheng er det institusjonens samlede kapitalgrunnlag som er avgjørende, ikke selve fordelingen mellom de to kapitalformer.

6.3.9.5 Disponering av utbyttmidler tilordnet grunnfondskapitalen i sparebanker

Innenfor sparebanksektoren vil det oppstå særlig problemer når det gjelder å forhindre eller mot-

virke at disponeringen av den del av utbyttmidlene som tilordnes grunnfondskapitalen, fører til en forholdsmessig større økning av grunnfondskapitalen og dermed til utvanning av eierandelskapitalen. Etter Gjensidiges ordning er dette problemet løst på den måten at den del av årets utbyttmidler som er tilordnet grunnfondskapitalen, blir utbetalt til forsikringskundene etter regler fastsatt i henhold til vedtektene, og dermed ikke for noen del blir tilordnet grunnfondskapitalen som opptjent kapital. En tilsvarende løsning er ukjent i sparebanksektoren. Der medfører sparerbankloven § 28 at alt overskudd som ikke tilordnes eierandelskapitalen, blir del av grunnfondskapitalen i banken. I § 28 er det imidlertid åpnet for at inntil 25 prosent av dette overskuddet kan brukes til gaver til allmennyttige formål, men 75 prosent skal altså i alle tilfelle tilordnes grunnfondskapitalen som opptjent kapital. Det er da ikke til å unngå at grunnfondskapitalen må øke over tid i forhold til eierandelskapitalen.

Erfaringen med praktiseringen av sparebankloven § 28 er – som det fremgår av Rammevilkårutvalgets utredning – at en slik sterkt begrenset adgang til å gi gaver til allmennyttige formål langt fra er tilstrekkelig til å forhindre eller motvirke utvanningen av eierandelskapitalen. Det er derfor foreslått i utredningen side 51 flg. at gaveadgangen utvides ved at begrensningen til 25 prosent oppheves, og at det også skal åpnes for at det overskudd som blir tilbake etter utdeling av gaver mv., kan overføres til et reservefond eller gavefond. Er dette tilstrekkelige eller egnede tiltak?

1) Etableringen av et gavefond kan i og for seg begrunnes ut fra et ønske om å kunne holde et forholdsviss jevnt årlig nivå på gaver til allmennyttige formål. Gavefondet vil imidlertid fortsatt være et egenkapitalfond og – i forhold til eierandelskapitalen – være en del av bankens grunnfondskapital.

Det samme vil for øvrig i utgangspunktet også være tilfellet når det gjelder et reservefond. Fondet skal i tilfelle bygges opp av midler som er overskudd tilordnet grunnfondskapitalen, og vil prinsipielt også være et vanlig egenkapitalfond. Det opplegg som skisseres i Rammevilkårutvalgets utredning (side 52-53), tar sikte på å begrense virkningen av dette, for det første, ved en regel om at reservefondet ikke skal tas i betraktning ved fordelingen av årets overskudd etter forholdet mellom grunnfondskapital og eierandelskapital. Den reelle virkning av en slik regel vil imidlertid være at eierandelskapitalen tilordnes en større andel av årets overskudd enn størrelsen av eierandelskapitalen i forhold til grunnfondskapitalen skulle tilsi. Dette bryter med selv hovedprinsippet om for-

holdsmessig fordeling av årets overskudd (lovutkastet § 2b-18 annet ledd). For det annet foreslår Rammevilkårutvalget at reservefondet i år med negativt resultat skal utgjøre en førsterisikokapital med laveste prioritet som skal kunne benyttes til å dekke tap før det trekkes på all annen kapital, herunder utjevningfondet og annen kapital tilordnet eierandelskapitalen. Også dette vil være en ordning til fordel for eierandelskapital som bryter med prinsippet om forholdsmessig fordeling av underskudd (lovutkastet § 2b-20 første ledd).

Uavhengig av om etablering av et reservefond og et gavefond kan ha gode grunner for seg, mener *Banklovkommisjonen* at disse tiltakene neppe vil bidra til å løse utvanningsproblemet på en egnet måte, og at de dessuten bryter med sentrale prinsipper når det gjelder forholdet mellom grunnfondskapital og eierandelskapital. Begge disse fondene er i sin helhet bygget opp av midler som er overskudd tilordnet grunnfondskapitalen. Prinsipielt bør derfor både et gavefond og et reservefond anses som del av grunnfondskapitalen i forhold til reglene om fordeling av årets samlede overskudd mellom grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen etter eierbrøken (lovutkastet § 2b-18 annet ledd). Et reservefond som foreslått av Rammevilkårutvalget, vil ellers føre til at eierandelskapitalen blir tilordnet en for stor del av årets resultat. Forslaget fra Rammevilkårutvalget om at reservefondet skal være en form for førsterisikokapital ved inndekning av årets underskudd, reiser de samme prinsipielle betenkeligheter i forhold til hovedregelen om forholdsmessig inndekning av underskudd i lovutkastet § 2b-20 første ledd.

2) I Rammevilkårutvalgets utredning fremmes det forslag om at begrensningen når det gjelder gaver til allmennyttige formål i sparebankloven § 28 blir opphevet. Dette antas å gjøre det mulig for en sparebank i hvert fall å begrense utvanningsvirkningen av eierandelskapitalen som følge av gradvis økning av grunnfondskapitalen. *Banklovkommisjonen* viser til at dette også er et forslag som – slik som allmennaksjeloven § 8-1 – bygger på prinsippet om at det ikke bør legges større begrensninger når det gjelder institusjoners disponering av årets resultat enn det soliditetshensyn tilsier. I denne sammenheng synes det prinsipielt heller ikke å være grunn til å ha forskjellige regler for finansinstitusjoner organisert i aksjeselskaps form og finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, herunder sparebanker. I forhold til andre finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, innebærer sparebankloven § 28 også at sparebankene står i en særstilling. Gjensidige forsikringsselskaper har således

en ganske annen grad av handlefrihet fordi forsikringsvirksomhetsloven § 4-3 bokstav f) gir selskapene en alminnelig adgang til å vedtektsfastsette regler om disponering av årets overskudd – en adgang Gjensidige altså har benyttet seg av. Også kredittforeninger kan som nevnt foran avsnitt 6.3.9.3 vedtektsregulere dette spørsmål, se finansieringsvirksomhetsloven § 3-2.

Etter *Banklovkommisjonens* oppfatning kan utvanningsproblemet i sparebanksektoren neppe løses eller reduseres i tilstrekkelig grad med mindre reglene om disponering av årets overskudd baseres på følgende prinsipper:

- årets bruttooverskudd fordeles forholdsmessig mellom grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen (utkastet § 2b-18 annet ledd). Dette vil hindre skjevdeling sett i forhold til de to kapitalformers betydning for driftsresultatet,
- generalforsamlingen i sparebanken fastsetter under ett hvor stor andel av årets bruttooverskudd som skal kunne disponeres som utbyttemidler (utkastet § 2b-18 tredje ledd). Dette vil forhindre at utvanningsproblemet søkes løst ved å øke utbyttet til eierne av egenkapitalbevis. At den andel av samlet overskudd som blir tilordnet eierandelskapitalen, men ikke brukt til utbytte til eierne av egenkapitalbevis, betraktes som annen kapital tilordnet eierandelskapitalen, vil også bidra til å minske utvanningsvirkningene. Soliditetshensyn kan ivaretas i forbindelse med fastsettelsen av hvor stor del av samlet overskudd som skal disponeres som utbyttemidler, eventuelt ved pålegg fra Kredittilsynet (utkastet §§ 2b-18 tredje og sjette ledd),
- årets utbyttemidler fordeles forholdsmessig mellom grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen (utkastet § 2b-18 fjerde og femte ledd),
- sparebankloven § 28 oppheves og erstattes av en bestemmelse som vil gi sparebankene adgang til å fastsette vedtektsbestemmelser om disponeringen av utbyttemidler tilordnet grunnfondskapitalen (utkastet § 2b-18 femte ledd).

3) Skal utvanningsvirkninger kunne elimineres eller i det minste kunne holdes på et forholdsvis beskjedent nivå, må sparebankene sikres en forholdsvis høy grad av handlefrihet når det gjelder disponeringen av den del av de fastsatte utbyttemidler som tilordnes grunnfondskapitalen. Etter *Banklovkommisjonens* oppfatning bør handlefriheten prinsipielt være den samme som den handlefrihet finansinstitusjoner organisert i aksjeselskaps form har etter allmennaksjeloven § 8-1, og som også gjensidige forsikringsselskaper har etter for-

sikringsvirksomhetsloven § 4-3. I Gjensidiges vedtekter som nylig er godkjent av Finansdepartementet, er hovedregelen den samme som etter allmennaksjeloven.

Etter aksjelovgivningen har bank organisert i aksjeselskaps form, normalt en høy grad av handlefrihet når det gjelder disponeringen av årets resultat. På dette området er det ikke grunnlag for å hevde at en banks disposisjonsadgang bør undergis ulike begrensninger avhengig av om institusjonen er organisert i aksjeselskaps form eller ikke. Behovet i så måte bestemmes ikke av organisasjonsformen, men av den enkelte banks kapital- og soliditetssituasjon. En sparebank bør derfor kunne gis tilsvarende handlefrihet når det gjelder disponeringen av den del av årets utbyttemidler som etter eierbrøken tilordnes grunnfondskapitalen. Konkurrans hensyn tilsier også dette. Uten slik handlefrihet vil heller ikke utvanning av en sparebanks eierandelskapital kunne unngås eller holdes på et beskjedent nivå. På samme måte som Gjensidige bør således en sparebank med eierandelskapital i sine vedtekter kunne fastsette de rammer som skal gjelde ved disponeringen av utbyttemidler tilordnet grunnfondskapitalen. Det samme bør for øvrig også gjelde for sparebanker uten eierandelskapital, se lovutkastet § 2b-27 og nedenfor avsnitt 6.3.18.

Soliditetshensyn er ikke til hinder for dette. Innenfor en ordning, slik som Gjensidiges, vil utbyttemidlenes andel av årets bruttooverskudd fastsettes under ett for utbytte på eierandelskapital og grunnfondskapital, og en vil dermed også ha fastsatt hvor stor del av årets samlede avkastningsresultat som bør gå til oppbygging av kapitalgrunnlaget i institusjonen, fordelt internt enten i form av tilordnet grunnfondskapital eller som tilordnet eierandelskapital. Dette er spørsmål som avgjøres av generalforsamlingen i sparebanken, blant annet ut fra hvilket egenkapitalbehov sparebanken har for å kunne gjøre seg gjeldende i konkurransen innenfor bankmarkedet. Disse forhold vil også bli tillagt vesentlig vekt ved avgjørelsen av utbytteprosenten generelt, og dermed ved avgjørelsen av hvor stor del av avkastning tilordnet eierandelskapitalen etter eierbrøken som skal utbetales som utbytte, og hvor stor del som skal forbli i sparebanken som opptjent eierandelskapital. Soliditetshensyn må derfor ivaretas i forbindelse med fastsettelsen av størrelsen av de samlede utbyttemidler, blant annet slik at virkningen av at overskudd må benyttes til kapitaloppbygging – reduksjon av samlede utbyttemidler – fordeles forholdsmessig mellom eierandelskapitalen og grunnfondskapital. Hovedretningslinjen bør her som i aksjelovgivnin-

gen baseres på prinsippet om forsiktig og god forretningsskikk. Utover dette inneholder verken aksjelovgivningen, forsikringslovgivningen eller Gjensidiges vedtekter særskilte begrensninger når det gjelder disponering av årets resultat. Det er vanskelig å se at særlige hensyn her skulle kunne gi grunnlag for å sette sparebanker generelt i en særstilling.

En av Kredittilsynets sentrale oppgaver i forhold til finansinstitusjoners soliditet er å vurdere og i tilfelle gripe inn dersom årets avkastningsresultat ikke i tilstrekkelig grad blir benyttet til å styrke den samlede egenkapital i den enkelte institusjon. Dette gjelder uavhengig av om institusjonen er organisert i aksjeselskaps form eller ikke. De vurderinger Kredittilsynet i så fall må basere seg på, er vurderinger som Kredittilsynet allerede foretar i forbindelse med gjennomføringen av det nye regimet for krav til ansvarlig kapital som følger av Basel II regelverket. For å markere dette har *Banklovkommisjonen* tatt inn en særskilt bestemmelse i *utkastet § 2b-18 sjette ledd* som uttrykkelig gir Kredittilsynet adgang til å gripe inn overfor den enkelte finansinstitusjon hvis soliditetshensyn skulle tilsi at årets overskudd først og fremst bør benyttes til å styrke kapitalgrunnlaget i finansinstitusjonen.

Medlemmet Elvestad vil bemerke at i aksjeselskaper har aksjonærene en felles interesse i hele selskapets kapital. Det vil ikke være situasjonen for egenkapitalbeveiserne i finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Det regelverket som Banklovkommisjonen foreslår for fordeling av overskudd og underskudd, inneholder elementer som kan tenkes å motvirke oppbygging av egenkapital i sparebanker. Bakgrunnen for merknaden er at det til nå har vært stor konkurranse mellom sparebankene knyttet til det å gi høy avkastning på egne grunnfondsbevis. Også på gaveutdelingssiden har det vært «konkurranse» mellom sparebankene. Det har likevel skjedd en oppbygging av kapitalen fordi adgangen til å utdele gaver har vært lovmessig begrenset til en del av bankens andel av overskuddet. Situasjonen etter det regelverket som her foreslås vil kunne bli at egenkapitalbeveiserne ønsker utbetalt sin andel av årets overskudd, ikke bare for å oppnå høyest mulig avkastning men også for å hindre at noe blir værende igjen i banken som i så fall kan bli brukt til å dekke et eventuelt fremtidig underskudd. Dersom egenkapitalbeveiserne tar ut sin andel av overskuddet, vil banken måtte dele ut sin andel av årets overskudd som gaver dersom forholdet mellom grunnfondsbeviskapitalen og eierandelskapitalen skal opprettholdes for å hindre den såkalte

utvanningseffekten, jf. den oppfordringen til dette som ligger i lovforslaget. Dette kan tenkes å svekke kapitaloppbygging i bankene fordi det også vil kunne skape et press i retning av å fastsette en så stor del av årets overskudd som mulig som utbytte. Lovforslagets begrensning på hvor stor del av årets overskudd som kan fastsettes som utbytte er hva som er «forenlig med forsiktig og god forretningsskikk». Dersom gjeldende utbytte- og gaveutdelingspolitikk ikke endres som følge av nytt regelverk, vil Kredittilsynet tenkes å måtte gripe inn og bestemme hvor stort utbytte som må anses for å være forenlig med forsiktig og god forretningsskikk i den enkelte sparebank. Å ta bort den skjermingen av vedtektsfestet eierandelskapital som ligger i lovforslaget § 2b-20 slik at denne kapitalen risikomessig likestilles fullt ut med grunnfondskapitalen vil kunne avhjelpe dette, i tillegg til å ta bort den føringen som ligger i lovforslaget § 2b-18 femte ledd, tredje punktum. *Medlemmet Elvestad* legger til grunn at dette vil bli vurdert nærmere, blant annet på bakgrunn av det som måtte fremkomme av høringsuttalelsene.

Ovennevnte merknad gjelder sparebanker, men vil kunne gjelde også for gjensidige forsikringsselskaper. Det er likevel en prinsipiell forskjell i organisasjonsformen. Gjensidige selskaper er ikke eierløse slik som sparebanker, men kunde-eiet. Dette gjenspeiles blant annet ved at det gjensidige selskapets midler skal tilfalle kundene ved avvikling med mindre annet er fastsatt i vedtektene eller at departementet bestemmer annet. Adgangen for departementet til å bestemme at midlene skal brukes til noen annet er ny i det lovforslaget som her legges frem fra Banklovkommisjonen. Også ved omdanning til aksjeselskap er reglene forskjellige for sparebanker og gjensidige forsikringsselskaper. For sistnevnte åpnes det for at aksjene kan fordeles blant foretakets kunder istedenfor at det opprettes en stiftelse som blir eier av aksjene, selv om hovedreglen er at aksjene skal legges inn i en stiftelse. I gjeldende regelverk er disse to omdanningsmodellene likestilte for gjensidige forsikringsselskaper.

6.3.9.6 Vedtektsbestemmelser om disponering av utbytte midler i sparebanker

1) Lovutkastet § 2b-18 femte ledd viderefører utgangspunktet i sparebankloven § 28 om at utbytte midler og annet overskudd tilordnet grunnfondskapitalen, skal tillegges grunnfondskapitalen. Etter forbilde av forsikringsvirksomhetsloven § 4-3 åpner imidlertid § 2b-18 femte ledd samtidig for at det i bankens vedtekter kan fastsettes bestemmel-

ser som gir adgang til å disponere utbytte midler tilordnet grunnfondskapitalen på annen måte. Vedtektsbestemmelse om opprettelse av et reservecfond eller gavefond som foreslått av Rammekårutvalget, vil imidlertid i seg selv ikke bidra til å redusere utvanningsproblemet fordi – som tidligere nevnt – midler i slike fond vil fortsatt regnes som del av samlet grunnfondskapital. Skal utvanningsproblemet løses, må også sparebanker gis adgang til å benytte vedtektsbestemmelser som innebærer at utbytte midler i større grad kan disponeres til formål utenfor sparebanken.

I sparebanksektoren er det tradisjon for å benytte overskuddsmidler til gaver til allmenntilgittige formål. En sparebanks vedtekter bør derfor kunne gi adgang til dette, eventuelt fastsette de begrensninger som skal gjelde i den enkelte bank, jf. også lovutkastet § 2c-4 tredje ledd som legger forholdene til rette for gjennomføring av Terramodellen (foran avsnitt 4.2.4). Dette forutsetter at sparebankloven § 28 blir opphevet. Øvrige tiltak med tilsvarende virkning vil være vedtektsbestemmelser om overføring av utbytte midler til en sparebankstiftelse eller annen stiftelse med allmenntilgittige formål, eller – slik som i Gjensidiges ordning – utdeling av utbytte til bankens kunder (innskytere, eventuelt også låntakere), jf. lovutkastet § 2b-18 femte ledd annet punktum.

2) Finansdepartementet har i *brev 20. juni 2008* bedt Banklovkommisjonen om å utrede «*et forslag som gir godt kapitaliserte banker tillatelse til å kjøpe tilbake grunnfondsbevis som alternativ til å utdele gaver, eventuelt at Banklovkommisjonen også vurderer andre alternativer til å utdele gaver*». Til dette vil *Banklovkommisjonen* bemerke:

For det første, etter lovutkastet § 2b-2 annet og tredje ledd vil en sparebank kunne konvertere grunnfondskapital til ny eierandelskapital og overføre de utstedte egenkapitalbevis til en finans- eller sparebankstiftelse. For en sparebank som allerede har eierandelskapital, vil en slik utvidelse av eierandelskapitalen by på en del særlige problemer, jf. lovutkastet § 2b-23 om forhøyelse av eierandelskapitalen. For slike banker er regelmessig disponering av årets utbytte midler på denne måten generelt sett antagelig ingen farbar vei. Slik konvertering kan imidlertid være et egnet tiltak for å gjenopprette en mer varig endring av forholdet mellom grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen dersom konverteringen skjer til en tegningskurs som er høyere enn pålydende, og overkursen fordeles mellom overkursfondet og kompensasjonsfondet etter lovutkastet § 2b-14.

For det annet, i forhold til disponering av årets utbytte midler vil direkte overføring av midler til en

slik stiftelse kunne være et alternativ, for eksempel hvis sparebanken allerede tidligere har opprettet en sparebankstiftelse. Imidlertid kan det også tenkes at en sparebank vil opprette en stiftelse som mottaker når det gjelder utbyttmidler fra år til annet, for eksempel med henblikk på senere å kunne tilføre banken ny eierandelskapital etter behov.

For det tredje, disponering av utbyttmidler ved utbetaling av utbytte til kunder er et tiltak som hittil har vært ukjent i sparebanksektoren. Innenfor samvirkeområdet har imidlertid utbytte til kunder som er medlemmer lang tradisjon, jf. nå samvirkelova §§ 26 til 31. En tilsvarende ordning med utbytte til forsikringskunder er nå etablert av Gjensidige. Det er neppe grunn til uten videre å utelukke at en slik ordning også kan vise seg å være av interesse innenfor sparebanksektoren. Det nærmere opplegg ville i tilfelle kunne tilpasses sammensetningen av kundekretsene i den enkelte bank.

For det fjerde, erverv av egne egenkapitalbevis etter lovutkastet §§ 2b-8 og 2b-16 vil generelt sett ikke være et alternativ til utdeling av gaver til allmennyttige formål eller andre tiltak for å motvirke at forholdet mellom grunnfondskapital og eierandelskapital endrer seg vesentlig. Dette er det redegjort nærmere for i avsnitt 6.3.7 foran, hvor det særlig er påpekt at den omplassering av aktiva som slike eller andre erverv av nye eiendeler medfører normalt vil være uten virkning for den interne forholdsmessige fordeling av institusjonens egenkapital til enhver tid mellom grunnfondskapital og eierandelskapital. Beslutter institusjonen å slette egne egenkapitalbevis som den eier, må reglene om nedsettelse av vedtektsfestet eierandelskapital følges (lovutkastet §§ 2b-7 og 2b-22), og det beløp nedsettelsen gjelder, dekkes i så fall forholdsmessig av overkursfondet og kompensasjonsfondet etter reglene i lovutkastet § 2b-14 tredje ledd.

For det femte, også sparebanker med eierandelskapital bør ved disponeringen av utbyttmidler tilordnet grunnfondskapitalen legge vekt på å unngå at forholdet mellom grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen endres vesentlig, og bør ha adgang – på samme måte som fastsatt i Gjensidiges vedtekter – til å treffe særlige tiltak for å motvirke endring av eierbrøken, jf. lovutkastet § 2b-18 fjerde ledd tredje punktum.

6.3.9.7 En oppsummering.

Det fremgår av bemerkningene ovenfor at lovutkastets bestemmelser om kapitalforhold og overskudd, samt prioritetsrekkefølgen ved dekning av

underskudd, er basert på prinsipper tilsvarende de som ligger til grunn for vedtektene for Gjensidige. De sentrale bestemmelser som må ses i sammenheng, er:

- utkastet § 2b-1 annet til fjerde ledd, med definisjoner av begrepene grunnfondskapital og eierandelskapital,
- utkastet § 2b-14 om overkurs, overkursfond og kompensasjonsfond,
- utkastet § 2b-18 om disponering av årets overskudd, utbytte mv.,
- utkastet § 2b-20 om underskudd og prioritetsrekkefølgen ved inndekning av årets underskudd.

6.3.10 Utjevningsfondet

Lovutkastet § 2b-19 om utjevningsfondet svarer til forskriften om grunnfondsbevis § 26. Reglene om utjevningsfondet er likevel endret ved at det er klargjort at fondet inngår i eierandelskapitalen både ved fordelingen av årets overskudd på grunnlag av eierbrøken (utkastet § 2b-1 tredje ledd) og ved inndekning av underskudd (utkastet § 2b-20 første ledd). Dessuten følger det av utkastet § 2b-18 at overføring til utjevningsfondet må foretas ved anvendelse av den del av årets overskudd som tilordnes eierandelskapitalen, men som ikke utdeles som utbytte til eierne av egenkapitalbevis (utkastet § 2b-18 fjerde ledd).

6.3.11 Underskudd

1) Forskriften om grunnfondsbevis § 28 inneholder regler om prioritetsrekkefølgen når det gjelder de ulike former for kapital i institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, og som har utstedt egenkapitalbevis. Det følger av § 28 annet ledd at underskudd i første omgang skal dekkes ved forholdsmessig nedskrivning av utjevningsfondet, gavefondet og grunnfondskapitalen, og deretter – i annen omgang – ved nedskrivning av overkursfondet og i tilfelle – i tredje omgang – grunnfondsbeviskapitalen (eierandelskapitalen). Eierandelskapitalen i den form denne har etter reglene i grunnfondsbevisforskriften, det vil si vedtektsfestet eierandelskapital, har altså bedre prioritet enn samlet grunnfondskapital.

Den ordning for eierandelskapital som er etablert i Gjensidiges vedtekter avviker fra forskriftens regler på flere punkter, noe som også fremgår av de dispensasjoner som Finansdepartementets godkjenning inneholder. Det vesentlige nye er at Gjensidiges vedtekter:

- skiller klart mellom hva som er samlet grunnfondskapital og samlet eierandelskapital,
- fordeler overkurs mellom et overkursfond som inngår i eierandelskapitalen, og et kompensasjonsfond som er del av grunnfondskapitalen,
- forutsetter at den del av årets overskudd som tilordnes eierandelskapitalen etter eierbrøken, men som ikke skal utbetales som utbytte til eierne av egenkapitalbevis, skal tilordnes eierandelskapitalen, enten via utjevningsfondet eller som annen opptjent kapital,
- fastsetter at eierandelskapitalen også omfatter utjevningsfondet og annen kapital tilordnet eierandelskapitalen,
- etablerer et prioritetsmessig skille mellom vedtektsfestet og opptjent eierandelskapital, herunder utjevningsfondet,
- benytter et begrep for grunnfondskapital som omfatter både vedtektsfestet grunnfond, og annen opptjent kapital tilordnet grunnfondskapitalen.

I samsvar med dette fastsetter Gjensidiges vedtekter (§ 3.4) at underskudd i første omgang skal inndekkes ved forholdsmessig overføring fra henholdsvis – på den ene side – grunnfondskapitalen, herunder gavefondet og andre egenkapitalfond, og – på den annen side – utjevningsfondet og annen eierandelskapital som ikke er vedtektsfestet eierandelskapital. I tillegg til samlet grunnfondskapital vil således også deler av eierandelskapitalen være førsterisikokapital på linje med grunnfondskapitalen.

For underskudd som ikke dekkes på denne måte ved forholdsmessig belastning av all kapital med laveste prioritet, skjer inndekningen deretter først ved forholdsmessig overføring fra overkursfondet og kompensasjonsfondet, og i tilfelle – i annen omgang – ved nedsettelse av vedtektsfestet eierandelskapital, eventuelt i kombinasjon med tilsvarende nedsettelse av fondsobligasjonskapitalen etter grunnfondsbevisforskriften § 28 tredje ledd.

I forhold til *inndekning av underskudd* bygger således Gjensidiges ordning reelt sett på samme prioritetsregler som forskriften § 28, men formelt markeres at ikke vedtektsfestet eierandelskapital er risikokapital på linje med samlet grunnfondskapital. Dette gjelder utjevningsfondet og annen opptjent kapital tilordnet eierandelskapitalen som følge av Gjensidiges ordning for fordeling av årets overskudd (foran avsnitt 6.3.9.2). Ved *tilordningen av årets overskudd* og ved fordelingen av den del av overskuddet som skal benyttes som utbyttedmidler, inngår imidlertid disse to former for kapital som eierandelskapitalen, det vil si summen av vedtekts-

fastsatt og ikke vedtektsfastsatt eierandelskapital (lovutkastet § 2b-18). Ved dekning av underskudd derimot er *ikke vedtektsfestet eierandelskapital* – som etter forskriften var regnet som grunnfondskapital – likevel fortsatt prioritetsmessig likestilt med grunnfondskapitalen. At overkurs er fordelt på to fond, innebærer heller ingen endring i forhold til prioritetsreglene ved dekning av underskudd.

2) *Banklovkommisjonen* har utformet lovutkastet § 2b-20 om underskudd i hovedsak i samsvar med opplegget i Gjensidiges vedtekter. Dette er en konsekvens av prinsippet i lovutkastet § 2b-18 som legger til grunn at årets overskudd skal fordeles forholdsmessig mellom grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen, og av de øvrige regler i § 2b-18 som gjennomfører dette prinsippet. *Banklovkommisjonen* har ikke funnet grunn til å inkorporere det forslaget om et særlig reservefond som Rammevilkårutvalget har fremmet, i utkastet til regler om inndekning av underskudd, se foran avsnitt 6.3.9.5.

Bestemmelsene om fordeling av årets overskudd i Gjensidiges vedtekter har til formål å sikre en balansert fordeling av overskuddet, beregnet forholdsmessig ut fra eierandelskapitalens og grunnfondskapitalens andel av det samlede kapitalgrunnlaget for institusjonens virksomhet. Vedtektenes bestemmelser om inndekning av underskudd er, for det første, tilpasset dette opplegget og, for det andre, utformet slik at inndekningen av underskudd og prioritetsreglene i forskriften om grunnfondsbevis reelt sett ikke blir endret. Både overkursfondet (nå overkursfondet og kompensasjonsfondet) og vedtektsfestet eierandelskapital har således samme prioriteter som etter forskriften § 28 (henholdsvis risikogruppe nr. 2 og 3, se figur 1 nedenfor).

Banklovkommisjonen mener at det neppe er tilrådelig å forlate prinsippet om at vedtektsfestet eierandelskapital har bedre prioritet ved dekning av underskudd enn grunnfondskapitalen. Dette er motstykket til at eierandelskapitalens eierinnflytelse vil være begrenset (lovutkastet § 2b-10).

Prioritetsforholdet mellom – på den ene side – grunnfondskapital og eierandelskapital, og – på den annen side – ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonskapital, følger av lovutkastet §§ 2b-4 og 2b-5. Utkastet § 2b-20 tredje ledd er utformet i samsvar med dette. De særlige regler i forskriften § 28 tredje ledd om samtidig nedskrivning av fondsobligasjonskapital og vedtektsfestet eierandelskapital fremgår av lovutkastet § 2b-20 annet ledd som viser til § 2b-4 sjette ledd. Det vises for øvrig til bemerkningene foran avsnitt 6.2.

For øvrig bemerkes at nedsettelse av eierandelskapital nå vil være et begrep som bare omfatter nedsettelse av vedtektsfestet eierandelskapital. I lovutkastet § 2b-20 skiller det derfor mellom «overføring» fra ikke vedtektsfestet eierandelskapital til

dekning av underskudd, og «nedsettelse» av vedtektsfestet eierandelskapital, jf. utkastet §§ 2b-4 sjette ledd, 2b-7 første ledd, 2b-20 annet ledd og 2b-22. De særlige regler om nedsettelse av vedtektsfastsatt eierandelskapital er inntatt i utkastet § 2b-22.

Risikogrupper:	Lovutkastet:	Gjeldende rett:
Første risikogruppe (tar tap først)	Forholdsmessig overføring (nedskrivning) fra: <ul style="list-style-type: none"> • Grunnfondskapital, herunder gavefondet, og • Eierandelskapital som overstiger vedtektsfestet eierandelskapital, det vil si kapital tilordnet opptjent eierandelskapitalen og utjevningfondet (Utkastet § 2b-20 første ledd første punktum)	Forholdsmessig nedskrivning av: <ul style="list-style-type: none"> • Utjevningfondet • Grunnfondet, tillagt all kapital som ikke er utbetalt som utbytte • Gavefondet (Forskrift om grunnfondsbevis § 28 første og annet ledd)
Annen risikogruppe	Forholdsmessig overføring (nedskrivning) fra: <ul style="list-style-type: none"> • Overkursfondet og • Kompensasjonsfondet (Utkastet § 2b-20 annet ledd)	Nedskrivning av: <ul style="list-style-type: none"> • Overkursfondet (innbefattet kompensasjonsfondet) (Forskrift om grunnfondsbevis § 28 første ledd)
Tredje risikogruppe	<ul style="list-style-type: none"> • Nedsettelse av vedtektsfestet eierandelskapital, eller • Når de særlige vilkår etter utkastet § 2b-4 om forholdsmessig nedsettelse av eierandelskapitalen og fondsobligasjonskapitalen er oppfylt (Utkastet § 2b-20 annet ledd)	<ul style="list-style-type: none"> • Grunnfondsbeviskapital, eller • Når de særlige vilkår etter forskriften § 28 tredje ledd om forholdsmessig nedsettelse av grunnfondsbeviskapitalen og fondsobligasjonskapitalen er oppfylt (Forskrift om grunnfondsbevis § 28 første ledd)
Fjerde risikogruppe	<ul style="list-style-type: none"> • Nedskrivning av fondsobligasjonskapital (Utkastet § 2b-20 tredje ledd)	<ul style="list-style-type: none"> • Nedskrivning av fondsobligasjonskapital (Forskrift om grunnfondsbevis § 28 første ledd)
Femte risikogruppe	<ul style="list-style-type: none"> • Nedskrivning av ansvarlig lånekapital (Utkastet § 2b-20 tredje ledd)	<ul style="list-style-type: none"> • Nedskrivning av ansvarlig lånekapital (Forskrift om grunnfondsbevis § 28 første ledd)

Figur 6.1 Risikogrupper ved inndekning av årlig underskudd etter reglene i henholdsvis lovutkastet og gjeldende rett

6.3.12 Avvikling

Lovutkastet § 2b-21 gir regler om disponering av eierandelskapitalen i tilfelle hvor institusjonen og dennes virksomhet blir avviklet. Bestemmelsen svarer til forskriften om grunnfondsbevis § 27. Bestemmelsen må ses i sammenheng med utkastet § 2c-11 om disponering av gjenværende grunnfondskapital i tilfeller hvor en sparebank avvikles, for eksempel i forbindelse med sammenslåing av banken eller virksomheten etter reglene i lovutkastet § 2c-12.

For øvrig er reglene om avvikling mv. inntatt i lovutkastet §§ 2c-8 flg.

6.3.13 Nedsettelse av vedtektsfestet eierandelskapital

Lovutkastet § 2b-22 første, tredje og fjerde ledd om nedsettelse av vedtektsfestet eierandelskapital bygger på en kombinasjon av reglene i forskriften om grunnfondsbevis §§ 12 og 28 tredje ledd. I forskriften § 12 er det ikke presisert at det her dreier seg om nedsettelse av vedtektsfestet eierandelskapital, men forklaringen er at forskriften – i motsetning til lovutkastet – ikke omhandler opptjent kapital tilordnet eierandelskapitalen, se foran avsnitt 6.3.9 om overskudd og utbytte.

Gjensidiges vedtekter inneholder ikke egne regler tilsvarende forskriften §§ 12 og 28 tredje ledd, men inneholder i vedtektene § 3.11 en bestemmelse om særskilt flertallskrav for vedtak om nedsettelse av eierandelskapitalen med *utdeling til eierne av egenkapitalbevis* som kommer i tillegg til forskriftens regler. Et hovedspørsmål er her om vedtak om nedsettelse av eierandelskapitalen med utdeling til eierne av egenkapitalbevis er et vedtak med slike virkninger for eierne at en bør – slik som i Gjensidiges vedtekter – sikre eierne en viss medinnflytelse ved særskilt flertallskrav. Dette spørsmålet er drøftet generelt foran avsnitt 6.3.3 punkt 3). Lovutkastet § 2b-22 annet ledd inneholder i samsvar med dette en adgang til å fastsette i vedtektene at flertallet i generalforsamlingen i slike tilfelle skal omfatte minst to tredeler av stemmene knyttet til egenkapitalbevis, jf. utkastet § 2b-10 annet ledd.

6.3.14 Forhøyelse av eierandelskapitalen

1) Forskriften om grunnfondsbevis § 7 har enkelte regler om forhøyelse av eierandelskapitalen, dels regler om fortrinnsrett til tegning for eierne av egenkapitalbevis, og dels om tilsvarende anvendelse av allmennaksjeloven kapittel 10 avsnitt I (§§ 10-1 til 10-13) så langt bestemmelsene passer. For-

skriften § 8 inneholder dessuten regler om forhøyelse av eierandelskapitalen ved fondsemisjon i samsvar med allmennaksjeloven §§ 10-20 flg.

Gjensidiges vedtekter §§ 3.6 og 3.9 inneholder meget utførlige regler om forhøyelse av eierandelskapitalen, herunder om utstedelse av egenkapitalbevis etter fullmakt til styret, og utstedelse av egenkapitalbevis som vederlag ved rettet emisjon ved overtagelse av annen institusjon. Bestemmelsene omhandler også fortrinnsrett til tegning for eierne av egenkapitalbevis og vedtak som innebærer at fortrinnsretten fravikes. Gjensidiges vedtekter har ikke egne regler om fondsemisjon av egenkapitalbevis, og her gjelder forskriften § 8.

Felles for bestemmelsene i Gjensidiges vedtekter §§ 3.6 og 3.9 er at de stiller særskilte flertallskrav for vedtak om:

- utstedelse av nye egenkapitalbevis til forhøyelse av eierandelskapitalen (§ 3.6 første ledd),
- fullmakt for styret til å utstede nye egenkapitalbevis (§ 3.9 første punktum),
- fravikelse av fortrinnsrett til tegning for eierne av egenkapitalbevis, (§§ 3.6 annet ledd og 3.9 annet punktum),
- utstedelse av nye egenkapitalbevis som ledd i rettet emisjon i tilfelle av overtagelse av annen institusjon, herunder sammenslåing, noe som også medfører fravikelse av fortrinnsrett (§ 3.6 tredje ledd).

Gjensidiges vedtekter krever generelt at vedtak om utstedelse av nye egenkapitalbevis må ha tilslutning med minst fire femdelers flertall på generalforsamlingen. Skal fortrinnsretten til tegning for eierne av egenkapitalbevis fravikes, kreves i tillegg tilslutning fra minst to tredeler av stemmene avgitt på generalforsamlingen av eierne av egenkapitalbevis.

2) Vedtak om utstedelse av nye egenkapitalbevis vil være en beslutning av vesentlig betydning for eierne av egenkapitalbevis, særlig i forhold til reglene om eierinnflytelse. Fortrinnsretten til å tegne nye egenkapitalbevis foreslås derfor videreført i utkastet § 2b-23 tredje ledd. Et hovedspørsmål er imidlertid om en – som i Gjensidiges vedtekter – skal ta hensyn til at alle beslutninger vedrørende utvidelse av eierandelskapitalen vil være av vesentlig betydning for eierne av allerede utstedte egenkapitalbevis, og om dette tilsier at det kan fastsettes særskilte flertallskrav for slike beslutninger.

Skal eierandelskapitalen forhøyes ved emisjon i henhold til vanlig tegningsinnbydelse, vil de viktigste spørsmål for eierne av egenkapitalbevis gjelde emisjonskursen og hvilke virkninger forhøyelsen av eierandelskapitalen får for deres eier-

innflytelse i institusjonen. Etter *Banklovkommisjonens* oppfatning tilsier dette at en institusjon må ha adgang til å vedtektsfastsette flertallskrav som gir eierne av egenkapitalbevis en mer markert innflytelse i beslutningsprosessen.

I sparebanksektoren vil utstedelse av nye egenkapitalbevis etter konvertering av grunnfondskapital kunne være et viktig ledd ved intern omstrukturering, særlig ved sammenslåing av sparebanker eller av sparebank med annen bank. Utstedelse av egenkapitalbevis ved omstrukturering i sparebanksektoren skaper ikke særlige problemer med mindre sparebanken allerede har eierandelskapital. Er dette tilfellet, og det skal utstedes nye egenkapitalbevis for overføring til en sparebankstiftelse eller til bruk som vederlag ved overtagelse av virksomhet, må emisjonen nødvendigvis være rettet og unntatt fra reglene om fortrinnsrett til tegning for eierne av egenkapitalbevis (*utkastet § 2b-23 tredje ledd*). Et annet spørsmål gjelder tegningskursen ved konverteringen. Også den må fastsettes i vedtaket. Oppstår det overkurs, må denne fordeles mellom overkursfondet og kompensasjonsfondet for å hindre at det skjer utvanning av eierandelskapitalen, se foran avsnitt 6.3.5.

Ved sammenslåing av sparebanker som begge har eierandelskapital, vil den overtagende bank normalt også måtte overta den eierandelskapital som er utstedt av den bank som blir overtatt, eventuelt utstedte nye egne egenkapitalbevis. I den sammenslåtte banken vil det dermed også måtte skje en forhøyelse av eierandelskapitalen, noe som særlig vil ha betydning i forhold til reglene om eierinnflytelse. Dette vil få virkning for samtlige egenkapitalbevis, og det følger av utkastet § 2c-4 annet ledd at bytteforholdet må fremgå av planen for sammenslåingen.

Ut fra dette mener *Banklovkommisjonen* at det i vedtektene bør kunne fastsettes at vedtak om forhøyelse av eierandelskapitalen, herunder beslutninger om kursforhold og fravikelse av eller unntak fra fortrinnsretten til tegning, kreves at flertallet i generalforsamlingen også omfatter minst to tredeler av stemmene knyttet til eierandelskapitalen, se *lovutkastet § 2b-23 fjerde ledd*. For øvrig vises til *lovutkastet § 2b-10* annet ledd og bemerkningene foran avsnitt 6.3.3 punkt 3).

Ved omdanning av sparebanken til bank organisert i aksjeselskaps form, vil eierne av egenkapitalbevis få ombyttet egenkapitalbevisene til aksjer, jf. *lovutkastet § 2c-16*. Et vedtak om omdanning etter *utkastet § 2c-17* vil på forskjellig vis kunne få betydning for eierne av egenkapitalbevis, blant annet fordi vedtaket skal angi foredelingen av aksjene i den omdannede institusjonen. Vedtektene bør der-

for kunne inneholde tilsvarende flertallskrav for vedtak om omdanning, se utkastet § 2c-17 første ledd.

6.3.15 Tegningsretter mv.

Forskriften om grunnfondsbevis §§ 9 til 11 inneholder bestemmelser om vedtak om å utstede tegningsretter for egenkapitalbevis og opptak av konvertible lån med rett til å kreve egenkapitalbevis. Slike vedtak vil legge grunnlaget for en fremtidig forhøyelse av eierandelskapitalen uavhengig av nytt vedtak fra institusjonens side.

Det har vært reist spørsmål om det er behov for bestemmelser om tegningsretter mv. i regelverket om egenkapitalbevis. Gjensidige har gitt uttrykk for at dette kan vise seg å være tilfellet, og det er heller ikke utelukket at det samme vil være tilfellet innenfor sparebanksektoren. *Lovutkastet §§ 2b-24* og *2b-25* inneholder derfor tilsvarende regler.

Reglene om fravikelse av fortrinnsrett og særlig flertallskrav for vedtak om forhøyelse av eierandelskapitalen i *lovutkastet § 2b-23* tredje og fjerde ledd er derfor gitt tilsvarende anvendelse. Det er derfor inntatt en henvisning til denne bestemmelsen i begge paragrafene.

6.3.16 Innløsningsrett i fusjonstilfeller

Forskriften om grunnfondsbevis § 25 inneholder særlige regler om en rett for eierne av egenkapitalbevis til å kreve innløsning av eierandelskapital i tilfelle institusjonen har truffet vedtak om fusjon (sammenslåing) med annen institusjon. Bestemmelsen er knyttet til det aksjerettslige begrep fusjon (allmennaksjeloven § 13-2) som imidlertid langt fra omfatter alle tilfelle av sammenslåing som kan involvere institusjoner som er organisert i aksjeselskaps form og slett ikke passer for institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form (nedenfor avsnitt 7.2.1). Det må nok likevel ha vært meningen at innløsningsretten etter forskriften § 25 også skal gjelde ved sammenslåing av institusjoner hvorav ingen er organisert i aksjeselskaps form.

Banklovkommisjonen mener at bestemmelsen ikke bør videreføres. Den bryter med prinsippet i *lovutkastet § 2b-2* fjerde ledd om at eierandelskapitalen ikke skal kunne kreves tilbakebetalt uten etter vedtak om nedsettelse av eierandelskapitalen med utbetaling til eierne av egenkapitalbevis (*utkastet § 2b-22*) eller ved avvikling av institusjonen eller dennes virksomhet (*utkastet § 2b-21*).

Hvis bestemmelsen skal gjelde i tilfelle av sammenslåing av to institusjoner hvorav ingen er orga-

nisert i aksjeselskaps form, vil en innløsningsrett lett kunne forrykke grunnlaget for sammenslåingen. Realiteten i bestemmelsen er således at sammenslåingen må ha tilslutning fra to tredeler av eierne av egenkapitalbevis i en eller begge institusjoner. Dette er imidlertid et forhold som i tilfelle bør avklares under selve beslutningsprosessen i forbindelse med vedtaket om sammenslåingen, og ikke løst fra dette i et separat og etterfølgende møte av grunnfondsbeviserne. Det vil derfor være en bedre løsning å søke interessene til eierne av egenkapitalbevis ivaretatt ved særskilte vedtektsfastsatte flertallskrav i samsvar med lovutkastet § 2b-10 og de bestemmelser det der henvises til, blant annet utkastet §§ 2b-23 fjerde ledd og 2c-3 første ledd. Det vises til bemerkningene foran avsnitt 6.3.3 punkt 3).

6.3.17 Generalforsamling

Lovutkastet § 2b-26 første ledd klarlegger begrepet generalforsamling slik dette begrepet er benyttet i lovutkastet. Generalforsamlingen er en ren lovteknisk betegnelse som – i samsvar med allmennaksjelovens terminologi – omfatter det øverste organ i institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. *Lovutkastet § 2b-26 annet til femte ledd* inneholder forslag til et felles regelverk om møter, saksbehandling og beslutninger i slike organer.

Gjeldende lovgivning inneholder lite av regler om annet enn sammensetningen av generalforsamlingen i institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Slike spørsmål er dermed overlatt til vedtektsregulering i den enkelte institusjon. Prinsipielt er denne tilnæringsmåte lite heldig, blant annet fordi reglene om saksbehandlings- og vedtaksprosedyrer også vil være av betydning når det gjelder forholdet mellom flertall og mindretall i institusjonens øverste organ, og fordi det dreier seg om vedtak med virkninger for de ulike interessegrupperinger i generalforsamlingen, herunder eierne av egenkapitalbevis. Slike spørsmål bør prinsipielt avgjøres innenfor rammen av minstekrav til forsvarlig og forutberegnlig saksbehandling fastsatt ved lovgivning.

Banklovkommisjonen mener at det generelt sett er behov for forholdsvis utførlige regler om saksbehandlingen og beslutningsprosessen også for generalforsamlinger i institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Det foreligger dessuten et særlig behov for å vurdere disse spørsmål i sammenheng med dette lovarbeidet. Sett i forhold til de bestemmelser som inngår i det lovutkastet som nå fremlegges, vil behovet for en slik lovregulering være betydelig mer markert enn

under hittil gjeldende rett. I forhold til det regelverk om kapitalforhold, egenkapitalbevis og struktur- og foretaksendringer som det fremmes forslag til i utredningen her, er generalforsamlingen i institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form tillagt en rekke oppgaver som både prinsipielt og praktisk vil være av vesentlig betydning for det foreslåtte regelverkets virkemåte. Det vil her ofte dreie seg om vedtak i saker som kan være preget av interessemotsetninger, og som av hensyn til de ulike interessegrupperinger bør bli avgjort etter ordnet og betryggende saksbehandling. Eksempelvis kan dette gjelde vedtak knyttet til utstedelse av egenkapitalbevis, herunder i tilfelle av konvertering av grunnfondskapital. Tilsvarende vil forholdet kunne være når det gjelder beslutninger om sammenslåing og andre struktur- og foretaksendringer, for eksempel innen sparebanksektoren, eller beslutninger om omdanning til finansinstitusjon i aksjeselskaps form. Dette er derfor normalt vedtak som må treffes av generalforsamlingen i institusjonen med flertall som for vedtektsendringer.

Banklovkommisjonen antar at det ikke vil være hensiktsmessig å utforme særlige regler om saksbehandlingen og beslutningsprosessen for de typer av vedtak som etter det lovutkastet som fremlegges er lagt til generalforsamlingen. Generelt sett står slike saker ikke i noen særstilling i forhold til andre saker som må behandles av generalforsamlingen. En har derfor valgt å utarbeide utkast til alminnelige regler om generalforsamlingen i finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Forslag til slike alminnelige regler om saksbehandlingen og beslutningsprosessen i generalforsamlingen er inntatt i *lovutkastet § 2b-26 annet til femte ledd*.

De spørsmål som knytter seg til saksbehandlingen og beslutningsprosessen i finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, vil i hovedsak være spørsmål av samme type som de som oppstår i aksjeselskapsforhold, og som er utførlig regulert i et omfattende regelverk i aksjelovgivningen. Allmennaksjeloven inneholder i alt 27 til dels omfattende paragrafer om generalforsamlingen. I forhold til krav til ordnede saksbehandlings- og vedtaksprosedyrer står også institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, i hovedsak i samme stilling som institusjoner organisert i aksjeselskaps form. I lovutkastet § 2b-26 er det derfor foreslått lovbestemmelser på dette området som i alt vesentlig bygger på aksjelovgivningens velprøvde regelverk når det gjelder krav til saksbehandlingen og beslutningsprosessen i generalforsamlingen. Dessuten er det i aksjelovgivningen

gens regler på en del områder bygget inn en viss fleksibilitet, blant annet slik at det på en del områder fortsatt kan fastsettes avvikende regler også i vedtektene for institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Dette gjelder blant annet særlige flertallskrav, stemmerettsbegrensninger mv.

Utkastet § 2b-26 annet til femte ledd er bygget opp slik:

- annet ledd omhandler reglene om innkalling og møter i generalforsamlingen,
- tredje ledd inneholder stemmereglene, herunder regler om adgang til vedtektsregulering,
- fjerde ledd inneholder regler om flertallskrav ved vedtektsendringer, og
- femte ledd inneholder regler om ugyldighet og granskning av vedtak.

6.3.18 Overskudd i finansinstitusjon uten eierandelskapital

Forskriften om grunnfondsbevis § 14 inneholder regler om disponering av inntil en fastsatt del av årets overskudd til utbytte til eiere av egenkapitalbevis, jf. foran avsnitt 6.3.9.1. Disponeringen av resten av årets overskudd er etter gjeldende rett bestemt for sparebanker av reglene i sparebankloven § 28, mens for gjensidige forsikringsselskaper vil regler fastsatt i vedtektsbestemmelser i henhold til forsikringsvirksomhetsloven § 4-3 bokstav f) bli lagt til grunn.

I avsnitt 6.3.9.4 foran om disponering av overskudd og utdeling av utbytte, er det fremhevet at prinsippene for disponering av årets overskudd og utbyttedmidler prinsipielt ikke bør bero på om en finansinstitusjon er organisert i aksjeselskaps form eller ikke. En likestilling på dette området tilsier at den begrensning som etter allmennaksjeloven § 8-1 fjerde ledd gjelder for institusjoner organisert i aksjeselskaps form, bør gjøres tilsvarende gjeldende også for institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Dette vil innebære at en slik institusjon ikke vil kunne disponere mer av årets overskudd som utbyttedmidler enn det som er forenlig med forsiktig og god forretningsskikk.

Med dette som utgangspunkt er det foran avsnitt 6.3.9.5 anført at sparebanker med eierandel-

skapital bør gis anledning til å disponere en tilsvarende del av overskudd tilordnet grunnfondskapitalen som utbyttedmidler i samsvar med det som måtte være fastsatt i sparebankens vedtekter. Det er også vist til at gjensidige forsikringsselskaper har adgang til å gjøre dette. Det er derfor også foreslått å oppheve sparebankloven § 28 og den begrensning den inneholder.

Det er mange tradisjonelle sparebanker som ikke har utstedt egenkapitalbevis. Reglene i lovutkastet § 2b-18 om overskudd og utbytte vil således ikke gjelde eller få betydning for disse sparebankene. *Banklovkommisjonen* mener at det ikke vil være noen god eller begrunnet løsning å videreføre sparebankloven § 28 for sparebanker som ikke har eierandelskapital. Konkurrans hensyn og andre hensyn tilsier at disse bankene prinsipielt bør – så vidt mulig – være undergitt samme regelverk på dette området som sparebanker med eierandelskapital. Reglene om disponering og utbytte for sparebanker uten eierandelskapital bør derfor gi banken den samme handlefrihet når det gjelder å disponere overskudd som sparebanker med eierandelskapital og banker organisert i aksjeselskaps form.

I samsvar med dette er det i *lovutkastet § 2b-27* tatt inn bestemmelser om disponering av årets overskudd og utbyttedmidler som er utformet etter samme prinsipper som lovutkastet § 2b-18. Disse reglene er utformet som generelle regler for finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form og som ikke har eierandelskapital. I forhold til gjensidige forsikringsselskaper og kredittforeninger, som for tiden ikke er undergitt regler tilsvarende sparebankloven § 28, vil bestemmelsene ikke medføre materielle endringer. Selv om det ikke fremgår direkte av gjeldende lovgivning, vil prinsippet om forsiktig og god forretningsskikk og adgangen for Kredittilsynet til å gi pålegg om at overskudd skal benyttes til å styrke institusjonens soliditet, også gjelde for disse typer av institusjoner. I lovutkastet § 2b-27 annet ledd annet punktum og tredje ledd er det tatt inn uttrykkelig bestemmelser om disse forhold.

Kapittel 7

Strukturendringer for finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form

7.1 Noen utgangspunkter

Spørsmål som gjelder sammenslåing, deling og andre foretaksendringer av finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, er i liten grad regulert i gjeldende lovgivning. De konsesjonsrettslige og selskapsrettslige problemer en her står overfor er i stor grad felles for sparebanker og andre finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. For finansinstitusjoner i aksjeselskaps form er spørsmål om struktur- og foretaksendringer meget utførlig regulert i aksjelovgivningen.

7.1.1 Konsesjonsregler

Finanslovgivningen inneholder en rekke bestemmelser som stiller krav om at struktur- og foretaksendringer ikke kan gjennomføres uten tillatelse fra konsesjonsmyndigheten, se for eksempel finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-19 (omdanning), 2a-14 og 2a-15 (fusjon/fisjon og avvikling), 3-6 (avvikling, fusjon mv.) sparebankloven § 47 (avvikling, sammenslåing), forretningsbankloven § 31 (sammenslutning, avvikling), forsikringsvirksomhetsloven §§ 3-6 (sammenslåing/deling), 13-1 (avvikling mv.), og 13-5 (fusjon/fisjon). I forhold til samtykkekravet i konsesjonsreglene regnes også overdragelse av virksomhet eller en vesentlig del som sammenslåing eller deling. Det er altså den alminnelige regel at foretaks- og strukturendringer og avvikling av finansinstitusjoner er betinget av tillatelse eller samtykke fra konsesjonsmyndigheten. Det fremgår imidlertid i liten grad av de ulike lovbestemmelsene hvilke forhold som konsesjonsmyndigheten skal legge vekt på ved vurderingen av om tillatelse skal gis eller ikke. Regelen er at det ikke er satt særlige grenser for forvaltnings-skjønn eller angitt retningslinjer for skjønnsutøvelsen.

Generelt gjelder videre at endringer av vedtekter for finansinstitusjoner skal godkjennes av konsesjonsmyndigheten. Dette kravet vil ha betydning også ved strukturendringer fordi omdanning, sam-

menslåing og andre foretaksendringer normalt gjør det påkrevd å endre vedtektene i hver institusjon som omfattes.

7.1.2 Selskapsrettslige regler

Det er generelt sett i meget begrenset utstrekning fastsatt nødvendige selskapsrettslige regler når det gjelder håndtering av og beslutning om struktur- og foretaksendringer som gjelder finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. For sparebanker inneholder sparebankloven § 47 enkelte hovedregler. Reglene i forsikringsvirksomhetsloven kapittel 13 om sammenslåing og avvikling av gjensidige forsikringsselskaper er også knappe. Struktur- og foretaksendringer som gjelder finansinstitusjoner som er organisert i aksjeselskaps form, vil derimot være regulert av det meget utførlige regelverket i aksjelovgivningen.

På denne bakgrunn vil det forholdsvis utførlige regelverket om omdanning til aksjeselskap av finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, derfor stå i en slags særstilling, se finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-18 til 2-24. Disse reglene kom inn i loven i 1990, men gjaldt opprinnelig bare omdanning av gjensidige forsikringsselskaper og kredittforeninger til aksjeselskap og – fra 1997 – til allmennaksjeselskap. Omdanningen gjennomføres ved at institusjonens virksomhet med tilhørende eiendeler og forpliktelser overføres i sin helhet til et nystiftet aksjeselskap eller allmennaksjeselskap. Dette er forhold som i hovedsak reguleres av aksjelovgivningen. Reglene i finansieringsvirksomhetsloven omhandler først og fremst adgangen til omdanning, beslutningen om og gjennomføringen av omdanningen, herunder fordelingen og forvaltningen av eierinteresser i det nystiftede selskapet som skal videreføre virksomheten etter omdanningen.

Ved en lovendring i 2002 ble virkeområdet til bestemmelsene om omdanning utvidet til også å omfatte sparebanker. Av Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) Om lov om endring av lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner mv.

(omdanning av sparebanker til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap), fremgår det at lovforslaget bygger på forslagene om omdanning i Banklovkommisjonens Utredning nr. 4 (NOU 1998: 14 Finansforetak mv.). Et hovedformål med å åpne for omdanning av sparebanker, var å gjøre det mulig for sparebankene å skaffe seg tilgang til ny egenkapital via aksjemarkedet.

7.1.3 Rammevilkårutvalgets modeller

Rammevilkårutvalgets utredning av 15. desember 2006 inneholder en bred redegjørelse for og vurdering av behovet for regelverksendringer for å legge forholdene bedre til rette for ulike typer av struktur- og foretaksendringer innenfor sparebanksektoren. Hovedpoenget er at disse modellene skal for den enkelte sparebank fremtre som alternativer til omdanning til bank i aksjeselskaps form. I utredningen er det riktignok også foreslått enkelte endringer i finansieringsvirksomhetslovens bestemmelser om omdanning, men hovedvekten legges på andre former for strukturendringer enn omdanning til aksjeselskaps form. Generelt uttales det i utredningen side 25:

«Utvalget peker innledningsvis på at sparebankenes lokale tilhørighet og bidrag til lokalt samfunns- og næringsliv må være utgangspunktet for utvalgets drøftelser og forslag til endringer i rammevilkårene. Utvalget legger til grunn at hovedspørsmålet er hvor stor fleksibilitet det bør legges opp til med hensyn til hvilke strukturelle valg sparebankene skal ha. Utvalget skal imidlertid ikke komme med synspunkter på hvilke konkrete valg en sparebank bør gjøre. Utvalget mener at det i utgangspunktet bør være stor fleksibilitet, og at denne bør økes i forhold til nåværende nivå.

Utvalget viser til at vi i dag har tre sparebankmodeller (tradisjonell, grunnfondsbevisbank og aksjebank), og at det kan være naturlig å legge de tre modellene til grunn for utvalgets videre arbeid. Utvalget peker på at det er viktig å se på rammevilkårene under den enkelte modell, slik at alle modellene er «levedyktige», herunder at ingen av modellene blir negativt diskriminert.»

I samsvar med dette antar *Banklovkommisjonen* at det i utredningen er naturlig å ta utgangspunkt i en inndelingen av sparebanksektoren basert på tre typiske sparebankmodeller (tradisjonell sparebank, grunnfondsbevisbank og aksjebank). I utredningen betegnes dette som vanlig sparebank uten eierandelskapital (grunnfondskapitalbank), sparebank med eierandelskapital og sparebank omdannet til aksjeselskaps form.

Medlemmet Elvestad vil bemerke at det i flere sammenhenger er lagt til grunn at det foreligger tre sparebankmodeller; tradisjonell sparebank, grunnfondsbevisbank og aksjesparebank. *Medlemmet Elvestad* finner grunn til å reise spørsmål ved om det gir et riktig bilde å fremstille aksjesparebank som en av tre sparebankmodeller. Det som kjennetegner sparebanker er etter *dette medlemmets* oppfatning primært organisasjonsformen. Sparebanker er stiftelser og vil derfor ikke ha eiere slik som er situasjonen for banker organisert som aksjeselskaper. Heller ikke i sparebanker som har utstedt grunnfondsbevis vil det være noen som eier banken. Dette gjelder selv om grunnfondsbeviserne har enkelte rettigheter og interesser knyttet til bankens virksomhet og resultat som kan likestilles med en aksjonærs rettigheter. På denne bakgrunn vil lovgivers avgjørelse av om, og eventuelt på hvilken måte omdanningsadgangen for sparebanker skal begrenses, måtte baseres på at en sparebank etter omdanning til aksjebank ikke vil være i en annen stilling enn det som er situasjonen for forretningsbanker. Det at en omdannet bank fortsatt kan kalle seg «sparebank» er uten betydning. At stiftelsen som etableres som følge av en omdanning vil eie samtlige aksjer på omdannings-tidspunktet gir i praksis ikke vern mot at det ikke kommer andre inn på eiersiden – i hvert fall ikke på sikt. Eventuelle særlige bestemmelser om eier- og stemmerettsbegrensninger i konsesjonsvilkårene eller i kravene til vedtektene vil kunne vanskeliggjøre innhenting av ny aksjekapital dersom det skulle være behov for det, noe som igjen vil kunne redusere hensiktsmessigheten av dette som et virkemiddel.

I Rammevilkårutvalgets utredning gis det en utførlig beskrivelse av *fire hovedmodeller* når det gjelder strukturendringer innenfor sparebanksektoren:

- *Telemarkmodellen* tar utgangspunkt i aksjeomdanningsmodellen. Modellen innebærer at flere sparebanker omdanner seg til aksjesparebanker heleid av sparebankstiftelser. Aksjesparebankene fusjonerer deretter til én stor aksjesparebank slik at samtlige aksjer i den sammenslåtte banken blir fordelt ut fra kapitalforholdene mellom de sparebankstiftelsene som eide de fusjonerende bankene. Med Telemarkmodellen kan man oppnå at det etableres en større bank, samtidig som en beholder de lokale tilknytninger gjennom stiftelsenes eierinnflytelse som aksjeeier. Stiftelsen vil også kunne videreføre en ordning for støtte til allmenntilretteleggende formål i de områder hvor bankene har sin opprinnelse. Modellen reiser imidlertid visse

spørsmål i forhold til reglene om omdanning, blant annet om disse overhodet kan benyttes når omdanningen er begrunnet ut fra strukturformål og ikke kapitalformål, og om enkelte av reglene om sparebankstiftelser passer for slike tilfelle (foran avsnitt 7.2.2). Utvalget uttaler (side 27) blant annet: «Omdanningsadgangen og lovens ordlyd er imidlertid generell, og motive- ne utelukker ikke at også strukturelle behov kan være relevante hensyn ved omdanningen.»

- *Hallingdalmodellen* innebærer at en sparebank konverterer det meste av sparebankens grunnfondskapital til eierandelskapital, hvorefter egenkapitalbevisene overføres vederlagsfritt til en sparebankstiftelse. Modellen antas å være et godt egenkapitalbevisalternativ til omdanning av sparebank til bank i aksjeselskaps form. Modellen forutsetter imidlertid en endring av regelen om at egenkapitalbevis alltid skal innbetales i penger, og at det åpnes for at en sparebankstiftelse kan være forvalter av egenkapitalbevis.

Hallingdalmodellen skal legge til rette for en sammenslåing av flere tradisjonelle sparebanker etter at alle deltagende banker først foretar en konvertering til eierandelskapitalbank etter en stiftelsesmodell. Poenget er at egenkapitalbevisene som den sammenslåtte banken vil utstede eller overta ansvaret for, blir fordelt mellom samtlige sparebankstiftelser. Det vil imidlertid oppstå særlige spørsmål ved et slikt ombytte av egenkapitalbevis, herunder verdsettingsspørsmål som må avklares ved avtale, eller hvis en eller flere av de deltagende sparebanker allerede har eierandelskapital.

Modellen åpner også for en sammenslåing av flere sparebanker, hvor én bank konverterer grunnfondskapital til eierandelskapital, og hvor de øvrige banker overdrar aktiva og passiva til den overtagende banken mot oppgjør i egenkapitalbevis. De overdragende banker blir deretter avvirket, og de egenkapitalbevis den enkelte bank har mottatt, blir tilført en sparebankstiftelse. Egenkapitalbevisene vil i så fall bli utstedt mot innskudd i annet enn penger.

Hallingdalmodellen reiser en rekke spørsmål i forhold til gjeldende regelverk som det er utførlig redegjort for i et notat fra Sparebankforeningen av 16. april 2007 som utgjør et tillegg til Rammevilkårutvalgets utredning. Vanskelige spørsmål antas således å oppstå hvis en eller flere av de deltagende banker allerede har eierandelskapital, blant annet når det gjelder prioritets- og stemmerettsforhold for tidligere og ny eierandelskapital.

- *Terramodellen* innebærer at det gjennomføres en fullstendig sammenslåing etter sparebankloven § 47 av to eller flere tradisjonelle sparebanker uten at vederlag ytes av den sammenslåtte banken. Sammenslåingen er ikke basert på en stiftelsesmodell. I den sammenslåtte banken legges det imidlertid en slags «simulert» – vedtektsfestet – deling av tilført grunnfondskapital basert på størrelsesforholdet mellom grunnfondskapitalen i de deltagende bankene. Formålet er å sikre at opptjent kapital i hver av bankene fortsatt sikres for det området der kapitalen er opparbeidet, slik at de aktuelle områder får en forholdsmessig del av overskuddet i den sammenslåtte banken i form av årlige gaver til allmennyttige formål. Det er imidlertid ikke gitt at bokført grunnfondskapital er representativ for den enkelte banks reelle – markedsmessige – verdi, og en må regne med at den vedtektsfestede fordeling vil måtte fastsettes ved avtale.

Et tilsvarende alternativ – basert på stiftelsesmodellen – kan være at den overtagende banken som fastsatt i planen for sammenslåingen, yter vederlag til de overdragende banker i form av egenkapitalbevis til de avvirkende banker. En kan imidlertid ikke alltid gå ut fra at fordelingen av vederlaget vil bli bestemt av bokførte verdier. Egenkapitalbevisene mottatt av hver bank forutsettes å bli overført til en sparebankstiftelse som vil motta utbyttet tilordnet egenkapitalbevisene.

- *Tingvollmodellen* er basert på en tidligere konsesjonssak. Tingvoll Sparebank hadde inngått avtale om å overdra sin virksomhet til Sparebanken Møre som dermed ville overta samtlige eiendeler og forpliktelser i Tingvoll Sparebank. Sparebankloven § 47 antas å åpne for en slik modell. Størrelsen av vederlaget var fastsatt i avtalen etter forhandling mellom partene. Vederlaget fra Sparebanken Møre var forutsatt gjort opp dels ved nye egenkapitalbevis utstedt av Sparebanken Møre ved konvertering av grunnfondskapital, og dels gjennom Sparebanken Møres egne – allerede utstedte – egenkapitalbevis eller kontant betaling. Tingvoll Sparebank skulle deretter avvirkles ved omdanning til en stiftelse som eier av egenkapitalbevis og annet vederlag fra Sparebanken Møre. Konverteringen av grunnfondskapital til egenkapitalbevis viser seg også i dette tilfellet å reise særlige spørsmål i forhold til gjeldende regelverk, herunder reglene om finansstiftelser.

Bakgrunnen for disse modeller for struktur- og foretaksendringer for sparebanker, særlig Halling-

dal- og Terramodellene, er først og fremst at det fra sparebankhold i ulike sammenheng er gitt uttrykk for skepsis til strukturendringer som innebærer «oppkjøp» av sparebanker, herunder etter omdanning til aksjeselskaps form. Dette fremgår blant annet av Rammevilkårutvalgets utredning, hvor enkelte medlemmer ga uttrykk for en restriktiv holdning både i forhold til adgangen til omdanning til bank i aksjeselskaps form og til adgangen for en sparebank til å overta en annen sparebank mot vederlag i form av egne egenkapitalbevis. Generelt er det lagt stor vekt på at den lokale innflytelse over sparebankers virksomhet blir bevart, og at i hvert fall den kapital som er opptjent over tid, og avkastningen av den, fortsatt skal komme det område hvor kapitalen er opptjent til gode. På sparebankhold er derfor oppfatningen – slik Rammevilkårutvalgets utredning viser – at det er svært viktig å få på plass et modernisert regelverk som adresserer de problemer som gjeldende lovgivning skaper i forhold til strukturendringer for sparebanker etter modeller som ikke gjør omdanning påkrevd. Dette er nødvendig hvis sparebankene skal ha gode alternativer til omdanning til bank i aksjeselskaps form. I denne sammenheng er det særlig lagt vekt på rask utvikling av Hallingdalmodellen.

Innenfor sparebanksektoren er det imidlertid også mange – særlig blant de større sparebanker – som legger vekt på at omdanning til bank i aksjeselskaps form fortsatt må utgjøre et reelt alternativ. Dette gjelder særlig i forhold til sparebanker som har behov for å skaffe ny egenkapital fra aksjemarkedet, og banker som vil gjennomføre strukturendringer innenfor en aksjeomdanningsmodell. Det er imidlertid samtidig bred enighet innenfor sparebanksektoren om at det er en prioritert oppgave å få utviklet regelverket om egenkapitalbevis slik at egenkapitalbevis som egenkapitalinstrument praktisk sett kan bli markedsmessig sidestilt med aksjer så langt som overhodet mulig. Dette antas å innvirke vesentlig på enkeltbankers holdning til spørsmål vedrørende omdanning til bank i aksjeselskaps form. Dessuten er det behov for et nytt regelverk om egenkapitalbevis som også er tilpasset de oppgaver egenkapitalbevisene må fylle innenfor de modeller for strukturendringer internt i sparebanksektoren som er omhandlet i Rammevilkårutvalgets utredning.

7.1.4 Utredningsoppdraget

Finansdepartementet oversendte Rammevilkårutvalgets utredning til Banklovkommisjonen ved brev av 6. mars 2007. I brevet fremgår det som departementets oppfatning at rammevilkårene bør

gi sparebankene frihet til å foreta en samfunnsmessig ønsket strukturtilpasning, samtidig som sparebankenes egenart bør bevares og at endring i sparebankstrukturen ikke bør gå på bekostning av sparebankvesenets positive sider. I brevet vises det til uttalelse fra finanskomiteen i Innst. O. nr. 41 (2006-2007) hvor det blant annet sies:

«Komiteen peker på at vi i Norge nå har tre sparebankmodeller (tradisjonell sparebank, grunnfondsbevisbank og aksjebank). Eventuelle endringer i lovverket må innebære at ingen av modellene blir diskriminert.»

Med utgangspunkt i finanskomiteens uttalelser vedrørende de ulike modeller og forslag i Rammevilkårutvalgets utredning, ba Finansdepartementet om at Banklovkommisjonen utarbeider et utkast til lovgivning om følgende hovedspørsmål:

1. regler om sammenslutning og annen strukturell tilpasning for sparebanker, som legger til rette for videreføring av grunnfondskapitalbank og eierandelskapitalbank som hovedmodeller i sparebanksektoren,
2. regler om anvendelse av sparebankers formue ved strukturendring så som sammenslåing, overdragelse av virksomhet/avvikling, herunder regler om sparebankstiftelser som eier av egenkapitalbevis,
3. regler om håndteringen av egenkapital og overskudd i sparebank etablert ved sammenslåing av sparebanker, herunder bruk av egenkapitalbevis,
4. i den grad det åpnes for omdanning av sparebank til bank organisert i aksjeselskaps form, regler som gjør det mulig å sikre langsiktig og stabilt eierskap, herunder regler om sparebankstiftelse som eier av aksjer.

Den hovedlinje som ligger til grunn for dette utredningsoppdraget er senere fulgt opp av Finansdepartementet i et brev til Banklovkommisjonen av 20. juni 2008. Departementet ber der om at Banklovkommisjonen prioriterer arbeidet med regler om en stiftelsesmodell (Hallingdalmodellen) som er tilpasset og kan imøtekomme behovet for strukturendringer i sparebanksektoren, og som ikke innebærer omdanning til bank i aksjeselskaps form. Banklovkommisjonen bes også å vurdere om en sparebankstiftelse i tilfelle skal utøve sin innflytelse i sparebanken via dennes styre eller generalforsamling, og hvilke regler som bør gjelde for stiftelsens forvaltning av sin kapital. Det fremgår av departementets brev at dette er spørsmål som må vurderes i tilknytning til reglene om egenkapitalbevis og reglene om overskuddsfordeling og dis-

ponering av utbytte midler tilordnet stiftelsen og grunnfondskapitalen.

7.1.5 Opplegget for et nytt rammeverk for finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form

Banklovkommisjonen viser til at et hovedformål med lovarbeidet vedrørende struktur- og foretaksendringer innenfor sparebanksektoren er at utkastet til nye rammebetingelser for tilpasning av sparebankstrukturen skal legge til rette for og bidra til en videreføring av grunnfondskapitalbanker og eierandelskapitalbanker som hovedmodeller innenfor sparebanksektoren.

En første forutsetning for dette er etter *Banklovkommisjonens* vurdering at det foretas en vesentlig utbygging av regelverket om sammenslåing, deling, virksomhetsoverdragelse og avvikling av finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, herunder sparebanker. Generelt sett er dette selskapsrettslige spørsmål som er felles for finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Ved utformingen av regelverket er det imidlertid på enkelte punkter nødvendig å ta særlig hensyn til at dette skal fungere som en ordnet ramme for gjennomføringen av struktur- og foretaksendringer etter noen av Rammevilkårutvalgets modeller som er omtalt foran avsnitt 7.1.3.

Banklovkommisjonen viser til at aksjelovgivningen inneholder et utførlig og velprøvd regelverk som er utformet med henblikk på ordnet håndtering av tilsvarende struktur- og foretaksendringer, og som vil gjelde for finansinstitusjoner organisert i aksjeselskaps form. *Banklovkommisjonen* legger til grunn at dette regelverket vil ha betydelig overføringsverdi ved utformingen av nye lovregler om sammenslåing, virksomhetsoverdragelse og andre foretaksendringer for finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Ved utformingen av det utkast til et nytt regelverk som er inntatt i lovutkastet kapittel 2c som generelt omfatter sparebanker og andre finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, har en derfor søkt å nyttiggjøre seg den veiledning og erfaring aksjelovgivningen representerer på dette området.

For det andre må det utarbeides utkast til et moderne regelverk for egenkapitalbevis. Ett formål må være å gjøre egenkapitalbevisene til et egnet kapitalinstrument for sparebanker og andre finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksje-

selskaps form, og som har behov for tilførsel av ny egenkapital fra verdipapirmarkedet. I forhold til sparebanksektoren er dette også av strukturpolitisk betydning.

Skal en motvirke at sparebanker ser omdanning til bank i aksjeselskaps form som en forutsetning for å få dekket sitt kapitalbehov, må målsetningen være at egenkapitalbevis som kapitalinstrument i det store og hele skal kunne markedsmessig sidestilles med aksjer. I tillegg må det legges vesentlig vekt på at egenkapitalbevisene også skal være et så vidt fleksibelt kapitalinstrument at det også vil kunne fylle de oppgaver som egenkapitalbevis er tiltenkt innenfor de modeller for struktur- og foretaksendringer innenfor sparebanksektoren som er omtalt foran avsnitt 7.1.3, herunder Hallingdalmodellen. Sentrale elementer i denne sammenheng er at:

- egenkapitalbevis skal kunne benyttes som et fleksibelt kapitalinstrument på samme måte som aksjer ved gjennomføringen av sammenslåing og andre foretaksendringer internt innenfor sparebanksektoren, det vil si ved transaksjoner som bare omfatter sparebanker som ikke er omdannet til bank i aksjeselskaps form,
- egenkapitalbevis skal også kunne benyttes i tilfelle av slike strukturendringer på en måte som vil sikre at eierinnflytelse og kapital fortsatt har tilknytning til det lokale miljø hvor en sparebank har drevet sin virksomhet,
- egenkapitalbevisene utstedt i forbindelse med struktur- og foretaksendringer må kunne overføres til finansstiftelser som en langsiktig og stabil eier med en sentral rolle ved utøvelsen av eierbeføyelser knyttet til egenkapitalbevisene.

Det er *Banklovkommisjonens* oppfatning at det utkast til nye lovbestemmelser om eierandelskapital og egenkapitalbevis som er inntatt i lovutkastet kapittel 2b, er i samsvar med disse målsetningene. Lovbestemmelsene er utformet med sikte på at egenkapitalbevisene skal kunne benyttes både som et instrument for innhenting av ny egenkapital til sparebanker og andre finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, og som et egnet redskap når kapital- og avkastningsforhold skal håndteres ved gjennomføringen av struktur- og foretaksendringer som omfatter sparebanker og andre finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form.

7.2 Et nytt regelverk for struktur- og foretaksendringer

7.2.1 Selskapsrettslige utgangspunkter

1) Et første problem ved gjennomføringen av utredningsoppdraget er at det i forhold til finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, ikke er utviklet en konsistent begrepsbruk for ulike tilfelle av sammenslåing, overdragelse av virksomhet og andre foretaksendringer. Som det fremgår foran avsnitt 7.1, er det således forskjell mellom det konsesjonsrettslige og det selskapsrettslige begrepsapparat. Aksjelovgivningen kan her gi en viss veiledning, men også begrepsapparatet der har enkelte særtrekk.

I aksjelovgivningen benyttes begrepet *fusjon* bare om tilfelle av sammenslåing hvor et selskap skal overta et annet selskaps virksomhet, eiendeler og forpliktelser som en helhet mot at aksjeeierne i det overdragende selskap får vederlag i form av aksjer i det overtagende selskap og i tilfelle et tilleggsvederlag som ikke overstiger 20 prosent av samlet vederlag (allmennaksjeloven § 13-2). De aksjer som det overtagende selskap skal utstede som vederlag, kan utstedes etter reglene om kapitalforhøyelse (*fusjon ved overtagelse*), eller etter reglene om stiftelse (*fusjon ved stiftelse av nytt selskap*), jf. allmennaksjeloven § 13-4. I begge tilfelle foretas det i hovedsak aksjeinnskudd i annet enn penger, det vil si i form av den overførte virksomhet.

I aksjelovgivningen er begrepet *fisjon* (deling, fradeling) avgrenset på samme måte. Reglene om fisjon vil gjelde i tilfelle hvor en vesentlig del av virksomheten i en institusjon skilles ut og overtas av en annen institusjon mot vederlag som i hovedsak består i aksjer, se allmennaksjeloven § 14-2. Det selskap som overtar den utfisjonerte delen av virksomheten, kan utstede vederlagsaksjene etter reglene om kapitalutvidelse eller stiftelse av nytt selskap, jf. allmennaksjeloven § 14-3 annet ledd.

Aksjelovgivningens fusjons- og fisjonsregler er således tilpasset sammenslåing av selskaper og andre foretaksendringer som i hovedsak ikke innebærer noe vesentlig inngrep i kontinuiteten i eierforholdene når det gjelder den virksomhet de deltagende selskaper inntil da har drevet. Skatterettslig er dette viktig, og fusjons- og fisjonsreglene i aksjelovgivningen er tilpasset dette. Reglene omfatter således ikke tilfelle av sammenslåing eller overdragelse av virksomheten i et selskap, eller en vesentlig del derav, som ikke er forenlig med prinsippet om kontinuitet på eiersiden, jf. NOU 1996: 3 Ny aksjelovgivning side 83-84.

Aksjelovgivningen inneholder ikke særlige regler for tilfelle av sammenslåing, deling eller overdragelse av virksomhet i et selskap mot vederlag som i sin helhet eller for mer enn 20 prosent består i annet enn aksjer i det overtagende selskapet. Slike tilfelle må reguleres ved avtale mellom de deltagende selskapene, og fører i tilfelle til at en eller flere av de deltagende (tømte) selskapene til slutt blir avvirket etter reglene i aksjelovgivningen. Selskapsrettslig vil imidlertid slike foretaksendringer stort sett reise mange av de samme spørsmål som fusjoner og fisjoner. Det er derfor ikke avgjørende selskapsrettslige hensyn som taler mot at nye lovregler om sammenslåing, deling eller virksomhetsoverdragelse som omfatter institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, også kan gjøres gjeldende for slike foretaksendringer. De offentligrettslige konsesjonskrav på finansområdet gjør således bruk av begreper som også omfatter slike transaksjoner (foran avsnitt 7.1.1). *Banklovkommisjonen* mener dette må være avgjørende her, uavhengig av de skatterettslige tradisjoner på aksjeselskapsområdet. Det tilligger for øvrig ikke *Banklovkommisjonen* å gå inn på særlige skatterettslige spørsmål som oppstår ved sammenslåing eller deling av institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form.

2) Begrepsapparatet i konsesjonsbestemmelsene på finansområdet vil således kunne gi et godt utgangspunkt når det gjelder å skille mellom de ulike typer av sammenslåing, overdragelse og deling av virksomheter i institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Dette gjelder også ved gjennomføringen av slike transaksjoner innenfor sparebanksektoren.

Ser vi bort fra «Telemarkmodellen», vil det sentrale i de øvrige modeller være overdragelse av virksomhet mellom sparebanker mot vederlag i form av egenkapitalbevis, eventuelt på annen måte fastsatte andeler av overskudd. Bli det åpnet for utstedelse av egenkapitalbevis ved konvertering av grunnfondskapital (utkastet § 2b-2 annet ledd) og for utstedelse og tegning av egenkapitalbevis mot innskudd i annet enn penger (utkastet § 2b-3 annet ledd), vil de sparebanker som deltar i en sammenslåing kunne sitte igjen med egenkapitalbevis utstedt av den sammenslåtte banken, og dermed utøve eierinnflytelse via og få avkastning av egenkapitalbevisene. Tilsvarende vil en sparebank kunne overta virksomhet, eller en del av den, fra en annen sparebank mot vederlag i form av egenkapitalbevis i en fusjons- eller fisjonslignende transaksjon.

En kan videre – på samme måte som i aksjelovgivningen – skille mellom tilfelle hvor den overta-

gende sparebank utsteder egne egenkapitalbevis ved nytegning eller ved utvidelse av eierandelskapital (jf. *fusjon/fisjon ved overtagelse*) og tilfelle hvor den overtagende bank er en nystiftet sparebank som utsteder egenkapitalbevisene (jf. *fusjon/fisjon ved stiftelse av nytt selskap*). Innenfor sparebanksektoren er det derimot ikke selskapsrettslig verken behov for eller nødvendig også å gjøre bruk av aksjelovgivningens begrensninger av fusjons- og fisjonsbegrepet som følger av kravene til vederlagsform i allmennaksjeloven §§ 13-2 og 14-2. Karakteristisk for sparebanker er at de er selveiet og at kapitalen således er «eierløs». Dette utelukker ikke at det også i sparebankforhold kan være aktuelt med foretaksendringer mot fullt eller delvis vederlag i annet enn egenkapitalbevis.

3) Flere av Rammevilkårutvalgets modeller (foran avsnitt 7.1.3) forutsetter at det ved gjennomføringen av sammenslåing, overdragelse av virksomhet eller deling av sparebanker er behov for at en eller flere av de deltagende banker kan utstede egenkapitalbevis mot innskudd i annet enn penger. De roller egenkapitalbevis vil bli tillagt innenfor slike transaksjoner, er omtalt foran avsnitt 7.1.5 hvor det fremgår at egenkapitalbevisene forutsettes overført til en eller flere sparebankstiftelser.

Ved utstedelse av egenkapitalbevis mot vederlag i annet enn penger, det vil si mot overtagelse av virksomhet eller konvertering av grunnfondskapital, vil det imidlertid selskapsrettslig være viktig å sikre at verdien av kapitalinnskuddet i den sparebank som har utstedt egenkapitalbevisene, *minst* tilsvarer egenkapitalbevisenes nominelle pålydende. Problemet er her det samme som ved utstedelse av aksjer mot innskudd i annet enn penger, jf. allmennaksjeloven §§ 2-4, 2-6 og 2-7, og §§ 10-1 og 10-2. Utover dette omhandler imidlertid disse bestemmelsene ikke noe krav om egentlig vurdering av verdien av de deltagende banker og av de innbyrdes verdiforholdene.

En slik verddivurdering vil det normalt være behov for i forbindelse med fastsettelsen av egenkapitalbevisenes nominelle pålydende og tegningskursen, samt ved fordelingen av utstedte egenkapitalbevis mellom de deltagende banker. Det kan synes naturlig at verddivurderingen må ta utgangspunkt i bokført grunnfondskapital i den enkelte bank. Reelt sett vil det imidlertid dreie seg om en vurdering av verdien av hver enkelt av de deltagende banker som en operativ virksomhet og dennes antatte bidrag til verdiskapingen innenfor den overtagende sparebank som skal videreføre den samlede virksomhet. Her gis ikke fasitsvar for hva som er korrekt verddivurdering generelt eller i det enkelte tilfelle som kan gi grunnlag for utformin-

gen av konkrete lovregler. Det er praktisk sett ikke til å unngå at slike spørsmål normalt vil måtte avklares ved avtale etter forhandlinger mellom de deltagende banker. Dette er vel kjent fra foretaksendringer på aksjeselskapsområdet.

4) Ved gjennomføringen av sammenslåing eller deling av finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, vil det oppstå mange spørsmål som i hovedsak svarer til de en møter ved gjennomføringen av fusjoner eller fisjoner innenfor aksjeselskapsretten. Aksjelovgivningen inneholder allerede et velprøvd regelverk med ordnede fremgangsmåter, beslutninger og gjennomføringsmåter ved slike foretaksendringer, herunder om avvikling av selskaper. Regelverket i aksjelovgivningen vil derfor i meget stor grad kunne benyttes som forbilde og ha stor overføringsverdi ved utformingen av et regelverk for institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form.

Det er i denne sammenheng vesentlig at det egenkapitalinstrument som vil være tilgjengelig for institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, både generelt og i tilfelle av foretaksendringer, vil være beregnet på omsetning via verdipapirmarkedet på samme måte som aksjene i allmennaksjeselskaper. Både for institusjoner og markedsaktører vil det derfor være en stor fordel om en i så fall også vil ha en sikkerhet når det gjelder rettsforholdene, som i hovedsak tilsvarer den som aksjelovgivningens velprøvede regelverk antas å gi. Aksjelovgivningen har derfor vært benyttet som et forbilde både når det gjelder hvilke forhold som bør reguleres i lovutkastet, og ved utformingen av store deler av regelverket. En rekke bestemmelser gir således bestemmelser i allmennaksjeloven tilsvarende anvendelse, eventuelt med den begrensning at dette bare gjelder så langt bestemmelsene passer.

7.2.2 Sparebankmodellene i rettslig perspektiv

Formålet med dette avsnitt er å klargjøre hvilke rettslige disposisjoner som vil måtte inngå i gjennomføringen av de ulike modeller for sammenslåing og andre foretaksendringer som gjelder sparebanker (omtalt foran avsnitt 7.1.3).

1) *Telemarkmodellen* er basert på et opplegg hvor to eller flere sparebanker omdannes til aksjeselskaper og deretter slår seg sammen (fusjonerer) i et nytt aksjeselskap. Det første stadium av prosessen er selve omdanningen av den enkelte bank etter reglene i finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-18 flg. Hver av de omdannede banker må stiftes og for øvrig etableres etter reglene i aksje-

lovgivningen om stiftelse mot aksjeinnskudd i annet enn penger. Dernest må det for hver bank opprettes en finansstiftelse som skal være eier av samtlige aksjer og fastsettes vedtekter etter loven § 2-22, samt utpekes styrende organer for stiftelsen.

Det tredje stadium vil være at de deltagende aksjeselskaper utarbeider en felles fusjonsplan etter reglene i aksjelovgivningen som det vil være opp til de enkelte finansstiftelser som aksjeeiere, og ved vedtak i generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendringer, å gi sin tilslutning til. Med mindre en av de omdannede banker skal være overtagende selskap, må det stiftes et nytt selskap for den sammenslåtte banken.

Et viktig forhold i fusjonsplanen vil i alle tilfelle være det avtalte bytteforholdet mellom aksjer utstedt av det overtagende selskap og aksjene i hvert av de overdragende selskaper. Deretter gjennomføres fusjonen etter reglene i allmennaksjeloven §§ 13-14 flg. Aksjene i de deltagende selskaper anses byttet om i aksjer i det sammenslåtte selskapet, og de mottatte aksjene inngår deretter i og eies av hver av finansstiftelsene.

Et særskilt spørsmål som oppstår i forhold til Telemarkmodellen gjelder sparebankens foretaksnavn etter omdanningen, eventuelt foretaksnavnet på den nystiftede sammenslåtte banken. Etter sparebankloven § 1 tredje ledd annet punktum kan en omdannet sparebank fortsatt benytte ordet «sparebank» eller lignende uttrykk i sitt foretaksnavn. Bakgrunnen er at et flertall i Banklovkommissjonen i kommisjonens Utredning nr. 4, NOU 1998:14 side 163, foreslo at en sparebank omdannet til aksjeselskap etter eget valg skulle kunne videreføre ordet «sparebank» i sitt foretaksnavn, men det var forutsatt at den omdannede bankens foretaksnavn i alle tilfelle inneholdt tillegget «AS» eller «ASA» (jf. Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 34). Dette forslaget ble fulgt opp av Finansdepartementet i Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 25, men dette ble gjort betinget av at den finansstiftelse som ble opprettet ved omdanningen av sparebanken fortsatt eiet minst 10 prosent av aksjene i den omdannede banken, se sparebankloven § 1 tredje ledd tredje punktum. I Rammevilkårutvalgets utredning side 43, hvor dette spørsmålet drøftes sammen med spørsmålet om en finansstiftelses rett og plikt til å benytte «sparebankstiftelse» i sitt foretaksnavn, foreslås denne bestemmelsen videreført, men utbygget med visse konsolideringsregler (også foran avsnitt 4.3.2 punkt 5).

Banklovkommissjonen mener at det kan reises tvil om denne «kombinasjonsløsningen» bør vide-

reføres. I virkeligheten står en her overfor to forskjellige spørsmål.

Ett spørsmål er hvor lenge en finansstiftelse skal kunne *beholde* «sparebankstiftelse» i stiftelsens foretaksnavn. Dette spørsmålet søkes løst i utkastet § 2d-5 tredje ledd, jf. § 2d-9 annet ledd, blant annet på bakgrunn av om det er behov for at stiftelsen fortsatt er undergitt tilsyn etter finanslovgivningen. Uavhengig av dette dreier det seg her om en stiftelse som ikke driver omfattende økonomisk virksomhet under et vel innarbeidet foretaksnavn.

Det annet spørsmål er *om en omdannet sparebank skal være nødt til å skifte sitt innarbeidede foretaksnavn* av den grunn at det ikke lenger er en eller flere (sparebank)stiftelser som til sammen eier minst 10 prosent av aksjene i banken. Selv om eierforholdene ikke lenger er i samsvar med dette, vil det for banken dreie seg om et kostnadskrevende skifte av foretaksnavn som er vel innarbeidet over tid. At stiftelsens eierandel synker under 10 prosent, vil normalt ikke være av betydning for innretningen av bankens virksomhet og for hvordan banken velger å profilere seg i bankmarkedet. *Banklovkommissjonen* mener derfor at den omdannede banken fortsatt må kunne bruke sitt innarbeidede foretaksnavn uavhengig av finansstiftelsens eierandel i banken. *Banklovkommissjonen* foreslår etter dette at sparebankloven § 1 tredje ledd tredje punktum oppheves.

For øvrig forutsettes at «sparebank» også skal kunne benyttes i foretaksnavnet for en bank som er nystiftet ved omdanning i henhold til «Telemarkmodellen» for å overta den samlede virksomhet i de overdragende sparebanker som deltar ved sammenslåingen. Det bør derfor tas inn et nytt tredje punktum i sparebankloven § 1 tredje ledd som lyder: «Det samme gjelder bank som er stiftet ved sammenslåing av flere banker som er stiftet ved omdanning etter reglene i kapittel 2c i finansieringsvirksomhetsloven.» Det vises for øvrig til avsnitt 13.1 punkt 1) nedenfor.

2) I *Hallingdalmodellen* er første stadium at de deltagende sparebanker beslutter å konvertere det vesentligste eller en passende del av sin grunnfondskapital til eierandelskapital, i alle tilfelle med fradrag for minstekravet til egenkapital (5 millioner euro). Lovutkastet §§ 2b-2 og 2b-3 åpner for dette, og etter lovutkastet vil egenkapitalbevisene være undergitt reglene i lovutkastet §§ 2b-9 flg. Hver bank må i så fall samtidig opprette en finansstiftelse med vedtekter og styrende organer som skal stå som eier av de egenkapitalbevis som utstedes ved konverteringen. Etter gjeldende lovgivning vil slike stiftelser ikke omfattes av reglene om

finansstiftelser i finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-18 flg., men av reglene i stiftelsesloven. Det vil imidlertid følge av lovutkastet §§ 2b-2 tredje ledd, 2c-4 og 2c-12 første ledd, jf. § 2d-1, at reglene om sparebankstiftelser skal gjelde tilsvarende.

Deretter vil de deltagende sparebankene måtte inngå avtale om sammenslåing. Sparebankloven har ikke nærmere regler om dette. Lovutkastet § 2c-3 bygger på den forutsetning at reglene i aksjelovgivningen her bør gis tilsvarende anvendelse når det gjelder utarbeidelse, vedtagelse og gjennomføringen av en plan for sammenslåingen (allmennaksjeloven §§ 13-6 til 13-11), og at det samme gjelder reglene om kreditorvarsel og registrering i Foretaksregisteret, se lovutkastet §§ 2c-5 og 2c-6. Dette er for øvrig stort sett i samsvar med sparebankloven § 47 første, tredje og fjerde ledd. Etter at sammenslåingen er gjennomført, vil de deltagende sparebanker kunne avvikles, jf. lovutkastet § 2c-12. Beslutning om sammenslåing vil ha betydning for allerede eksisterende eierandelskapital. Lovutkastet åpner derfor for at vedtektene fastsetter særskilt flertallskrav for slike tilfelle, jf. også utkastet § 2b-26 fjerde ledd.

Forutsetningen for Hallingdalmodellen er at hver av de deltagende sparebanker overdrar sine eiendeler og forpliktelser som en helhet til en nystiftet – overtagende – sparebank. Dette vil innebære at også de forpliktelser som er knyttet til de egenkapitalbevis som hver enkelt av de deltagende banker har utstedt, vil bli overført til den overtagende bank. Av mange grunner skaper dette særlige problemer, og det må derfor også her skje et bytte slik at de ulike sparebankstiftelser til slutt i stedet mottar egenkapitalbevis utstedt av den overtagende sparebank. Dette betyr også at bytteforholdet må være avklart ved forhandlinger og avtale på forhånd, se foran avsnitt 7.2.2 punkt 3), jf. utkastet § 2c-4 annet ledd.

En slik fremgangsmåte synes å være unødig komplisert, og det synes som om en overdragelsesmodell hvor egenkapitalbevisene utstedes direkte av den overtagende bank som vederlag for overtagelsen av virksomheten i den enkelte bank, vil være enklere i praksis. Avtalen om sammenslåingen vil imidlertid kunne utformes slik at det økonomiske oppgjør likevel reelt blir det samme i forhold til den enkelte bank.

Hvor stor andel av grunnfondskapitalen i de deltagende sparebanker som skal konverteres til eierandelskapital, vil også måtte avtales mellom bankene. Det må her skje en tilpasning til det forhold mellom grunnfondskapital og eierandelskapital i den sammenslåtte sparebanken som de deltagende bankene antar vil være optimalt. Det må tas

hensyn til både hvor stor andel av stemmene i generalforsamlingen i den sammenslåtte bank som stiftelsene hver for seg og til sammen skal kunne utøve, og hvilket behov man antar måtte foreligge for kapitaltilførsel ved en senere emisjon av egenkapitalbevis.

Hallingdalmodellen vil også kunne benyttes selv om en eller flere av de deltagende sparebanker ikke ønsker å overdra hele sin virksomhet til den sammenslåtte banken. Avhengig av verdiforholdene kan det for eksempel tenkes at en bank vil beholde og fortsatt drive en bestemt del av sin virksomhet, eller beholde en bestemt del av sin grunnfondskapital. I så fall vil det måtte skje en *fradeling* (utfisjonering) av den del av virksomheten som skal overføres til den sammenslåtte banken, se også lovutkastet § 2c-1 annet ledd. Av lovutkastet § 2c-3 tredje ledd fremgår at det i så fall skal utarbeides en delingsplan etter reglene i allmennaksjeloven §§ 14-4 og 14-5, og at gjennomføringen av fradelingen for øvrig følger reglene i allmennaksjeloven §§ 14-7 og 14-8 som igjen viser til lovens fusjonsregler, se lovutkastet §§ 2c-5 og 2c-6. Etter at fradelingen og overdragelsen er gjennomført, vil en deltagende bank i tilfelle kunne avvikles etter lovutkastet § 2c-12 og gjenværende kapital overføres til en stiftelse.

Hvis én eller flere av de deltagende sparebanker har eierandelskapital etablert før sammenslåingen, vil det oppstå særlige spørsmål i forholdet mellom slik eierandelskapital og egenkapitalbevis som utstedes av overtagende bank. Utstedes det nye egenkapitalbevis som ledd i sammenslåingen, vil dette i så fall måtte skje i forbindelse med en forhøyelse av eierandelskapitalen i den bank det gjelder, se lovutkastet § 2b-23 og bemerkningene foran avsnitt 6.3.14. Dette vil være tilfellet uavhengig av om det er den overtagende eller en overdragende sparebank som møter problemet. I begge tilfeller forutsettes en medvirkning fra den tidligere eierandelskapitalens side ved gjennomføringen av sammenslåingen, for eksempel bytte til nye egenkapitalbevis, jf. også lovutkastet § 2c-3 første ledd annet punktum om adgang til å fastsette særskilt flertallskrav for beslutning om sammenslåing og bytteforhold. Dette vil kunne være en aktuell løsning dersom eierne av de utstedte egenkapitalbevisene ser det som fordelaktig at sammenslåingen blir gjennomført. Det må i alle tilfelle også fastsettes regler om valg av medlemmer til generalforsamlingen av eierne av egenkapitalbevis (lovutkastet § 2b-11.) I tilfelle hvor det er en overdragende bank som har eldre eierandelskapital, vil et alternativ også kunne være å gå til nedsettelse av eierandelskapitalen

med full innløsning av denne, jf. lovutkastet § 2b-22 og bemerkningene avsnitt 6.3.13.

3) *Terramodellen* vil som nevnt foran avsnitt 7.1.3, kunne gjennomføres som en sammenslåing hvor den overtagende sparebank utsteder egenkapitalbevis som vederlag for overdragelsen av de andre deltagende sparebankers virksomhet. Den overtagende bank kan enten være en nystiftet sparebank eller en av de deltagende banker. En slik transaksjon vil stort sett reise de samme spørsmål som allerede er omtalt foran i bemerkningene om Hallingdalmodellen.

Hovedalternativet for Terramodellen er imidlertid basert på at det ikke utstedes egenkapitalbevis, og at det derfor heller ikke opprettes sparebankstiftelser for hver av de deltagende banker. I stedet innebærer modellen at det i vedtektene for den overtagende bank fastsettes en bestemt fordeling mellom de deltagende banker av det overskudd som kan utdeles som utbyttmidler, jf. lovutkastet § 2b-27. Fordelingen skal baseres på forholdet mellom grunnfondskapitalen i de deltagende banker, slik at den andel som allokeres til en sparebank forutsettes disponert til fordel for allmenntilgitt formål i det område hvor banken har drevet sin virksomhet. Denne fordelingsnøkkelen forutsettes også lagt til grunn for fordelingen av grunnfondskapitalen i den overtagende bank dersom denne senere blir avvirket.

Denne ordningen forutsettes basert på en «simulert» – fingert – oppdeling av grunnfondskapitalen i den overtagende bank. Dette synes å være en teknikk som var tilpasset bestemmelsene i gjeldende forskrift om grunnfondsbevis. I forhold til lovutkastet § 2b-27 er det imidlertid ikke nødvendig å gjøre bruk av fiksjoner fordi bestemmelsen gir en sparebank uten eierandelskapital betydelig frihet med hensyn til hvordan bestemmelsene i vedtektene om disponering av overskudd utformes. Det samme gjelder for øvrig etter lovutkastet § 2b-18 om overskudd i banker som har eierandelskapital.

Uavhengig av dette er det opplegget som inngår i Terramodellen uttrykkelig regulert i lovutkastet § 2c-4 tredje ledd. I alle tilfelle vil imidlertid de deltagende sparebanker måtte forhandle seg frem til den fordelingsnøkkel som anses hensiktsmessig ut fra verdien av virksomheten i de deltagende bankene. Det er således ikke gitt at forholdet mellom grunnfondskapitalen alltid vil være det beste utgangspunkt for fordelingsnøkkelen, i hvert fall ikke hvis denne skal bygge på bokført grunnfondskapital. Dette er imidlertid spørsmål som må vurderes og løses av partene i det enkelte tilfelle,

og som det ikke er noen lovgiveroppgave å fastlegge løsningen på i regelverket.

Har en deltagende bank allerede eierandelskapital, oppstår det i forhold til den sammenslåtte banken de samme problemer når det gjelder bytteforhold og medlemmer i generalforsamlingen som er omtalt i forbindelse med Hallingdalmodellen.

4) *Tingvollmodellen* er en modell for overføring av den samlede virksomhet i en sparebank til en annen sparebank mot vederlag i egenkapitalbevis utstedt av denne banken og eventuelt i tillegg annet vederlag. Lovutkastets bestemmelser om sammenslåing vil komme til anvendelse i dette opplegget (lovutkastet § 2c-1 annet ledd) som i og for seg også lar seg gjennomføre innenfor rammen av en Hallingdalmodell, se omtalen av disse spørsmål ovenfor under punkt 2). De egenkapitalbevis og annet vederlag som den overdragende bank mottar som vederlag fra overtagende sparebank, skal legges inn i den sparebankstiftelse som opprettes av overdragende bank, jf. lovutkastet §§ 2c-12. Den overdragende bank kan deretter avvikles etter § 2c-8.

Tingvollmodellen kan også benyttes ved overdragelse av en vesentlig del av virksomheten som utfisjonerer fra en annen sparebank.

Har den overdragende bank eierandelskapital, vil det i forholdet mellom ny og gammel eierandelskapital oppstå de samme problemer som er omtalt i forbindelse med Hallingdal- og Terramodellen.

7.2.3 Utkast til regler om sammenslåing, deling og avvikling

1) *Virkeområde*. Bestemmelsene i kapittel 2c avsnitt I omhandler sammenslåing og deling av finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form (§ 2c-1), det vil si sparebanker, gjensidige forsikringsselskaper og kredittforeninger. I regelverket skilles det i liten grad mellom de ulike typer av institusjoner, men det er innarbeidet enkelte særlige regler for sparebanker. Forholdet til gjeldende lovregler fremgår av avsnitt 7.1 foran.

Likt med sammenslåing og deling regnes her også – slik vanlige konsesjonsregler gjør – avhendelse og overtagelse av en vesentlig del av virksomheten i slik institusjon. I alle tilfelle dreier det seg om overdragelse av virksomhet med tilhørende eiendeler og forpliktelser.

For en institusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, gjelder bestemmelsene også ved sammenslåing som innebærer at virksomheten i institusjonen overdras til en institusjon som er organisert i aksjeselskaps form, men etter § 2c-4

fjerde ledd skal vederlaget og annen gjenværende kapital i institusjonen i så fall disponeres etter reglene i §§ 2c-11 eller 2c-12. Denne regelen erstatter sparebankloven § 47 sjette ledd.

2) *Tillatelse*. Konesesjonsrettslige spørsmål ved sammenslåing eller deling er omhandlet i *utkastet § 2c-2*. Sammenslåingen og delingen og opprettelse av finansstiftelse i forbindelse med sammenslåingen eller delingen, kan bare skje etter tillatelse gitt av Kongen. Bestemmelsene svarer til de tilsvarende bestemmelser i gjeldende lovgivning som allerede er omtalt foran avsnitt 7.1.1. En må imidlertid her skille mellom den konsesjonsmessige vurderingen av en transaksjon som sådan og konsesjonsrettslige spørsmål som knytter seg direkte til finansinstitusjon eller finansstiftelse som forutsettes opprettet som ledd i gjennomføringen av transaksjonen.

Etter lovutkastet § 2c-2 første ledd tredje punktum skal finansinstitusjon som opprettes i forbindelse med transaksjonen, ha tillatelse etter ellers gjeldende regler. Hvis for eksempel to sparebanker slås sammen etter Hallingdal- eller Terramodellen, vil således den sammenslåtte banken måtte ha ny egen tillatelse etter sparebankloven § 3 og vedtekter godkjent etter loven §§ 4 og 5. Det vises også til bestemmelsene i lovutkastet §§ 2c-5 og 2c-6 om meldinger til Foretaksregisteret, kreditorvarsel mv. På samme måte skal det gis egen tillatelse til opprettelsen av finansstiftelsen (lovutkastet § 2c-2 første ledd), blant annet for å sikre at stiftelsen er betryggende organisert og har egnet ledelse. Dette er utgangspunktet for og en del av det tilsyn etter finanslovgivningen som Kredittilsynet skal føre med finansstiftelser (lovutkastet § 2d-1 annet ledd), og vil dessuten gi konsesjonsmyndigheten adgang til å fastsette særskilte vilkår i den enkelte tillatelse, se nedenfor avsnitt 9.2.

Banklovkommisjonen forutsetter at konsesjonsmyndighetens vurdering av om det skal gis tillatelse etter utkastet § 2c-2 til de struktur- og foretaksendringer det gjelder, vil knytte seg til det samlede opplegg for transaksjonen i det enkelte tilfellet. Av lovutkastet §§ 2c-3 annet og tredje ledd og 2c-17 annet ledd følger at generalforsamlingens vedtak skal baseres på en samlet plan for struktur- og foretaksendringene, og at utkast til stiftelsesdokument og vedtekter for finansstiftelse som skal opprettes, skal følge som vedlegg. Dette vil gjøre det mulig for konsesjonsmyndigheten til samtidig å foreta en særskilt vurdering av spørsmål som for eksempel gjelder organisering og ledelse, samt vedtekter for finansstiftelsen, og å knytte særlige vilkår til tillatelsen for finansstiftelse, jf. lovutkastet

§§ 2c-2 første ledd og 2c-8 annet ledd, jf. § 2c-17 første ledd.

En sammenslåing av en finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, og en finansinstitusjon organisert i aksjeselskaps form, kan gjennomføres på flere måter. For det første kan sammenslåingen forutsette at den institusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, først omdannes til institusjon i aksjeselskaps form. Ved omdanningen gjelder i så fall reglene i utkastet kapittel 2c avsnitt III, og selve fusjonen gjennomføres deretter i samsvar med aksjeselskapslovgivningen. Bytteforhold for aksjer og andre forhold vedrørende vederlag må da fastsettes i planen for sammenslåingen etter utkastet § 2c-3 annet og fjerde ledd. Sammenslåingen har den virkning at et overdragende selskap blir oppløst ved gjennomføringen av fusjonen (allmennaksjeloven § 13-17 første ledd bokstav a)), og reglene i utkastet §§ 2c-11 og 2c-12 vil gjelde for disponeringen av vederlaget eller annen gjenværende kapital i selskapet.

For det annet kan en slik sammenslåing innebære at virksomheten i den institusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, overdras til en institusjon organisert etter aksjelovgivningen mot vederlag i aksjer og/eller annet vederlag. Virksomheten i overdragende institusjon blir da så å si kjøpt opp og videreført som en del av den overtagende institusjons virksomhet, og overdragende institusjon som er blitt «tømt», vil måtte avvikles etter reglene i utkastet kapittel 2c avsnitt II. Vederlaget og annen gjenværende kapital i overdragende institusjon vil da bli å disponere etter reglene i utkastet §§ 2c-11 eller 2c-12. En slik form for sammenslåing krever ingen forutgående omdanning av den institusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, men transaksjonen vil reelt sett i hovedsak medføre samme virkninger som omdanning, det vil si at virksomheten blir videreført i aksjeselskaps form. Er det virksomheten i en sparebank som ved slik sammenslåing overdras til en bank i aksjeselskaps form, oppstår derfor de samme konsesjonsrettslige spørsmål som ved omdanning av sparebank, se nedenfor avsnitt 8.3. Sammenhengen i regelverket tilsier derfor at den særlige regel for omdanning av sparebanker i utkastet § 2c-13 tredje ledd også vil måtte gis tilsvarende anvendelse i slike tilfelle. For ordens skyld er dette sagt uttrykkelig i utkastet § 2c-2 annet ledd. Noe annet ville åpne for omgåelse av reglene om omdanning av sparebanker.

3) *Vedtak om sammenslåing eller deling*. Et vedtak om sammenslåing eller deling skal treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring (*utkastet § 2c-3 første ledd*). Bestemmelsen

må sees i sammenheng med alminnelige regler om saksbehandling og vedtak i generalforsamlingen i lovutkastet § 2b-26 annet til fjerde ledd, hvor det blant annet fremgår at det i vedtektene kan fastsettes strengere flertallskrav enn to tredelers flertall. Det er også åpnet adgang til å fastsette i vedtektene at flertallet i generalforsamlingen skal omfatte to tredeler av de stemmer som kan avgis av eller på vegne av eierne av egenkapitalbevis (§ 2c-3 første ledd), jf. utkastet § 2b-10 annet ledd. For øvrig vil eiere av egenkapitalbevis kunne reise innsigelse etter reglene om kreditorvarsel ved foretaksendringer, jf. utkastet § 2c-5.

Det er lagt vekt på at saksbehandlingen skal foregå i ordnede former i samsvar med aksjelovgivningens krav. Store deler av regelverket i allmennaksjeloven kapittel 13 og 14 om utarbeidelse av en plan for sammenslåingen (fusjon mv.) eller delingen (fisjon mv.) og vedtagelsen og gjennomføringen av vedtaket er derfor gitt tilsvarende anvendelse, se *utkastet § 2c-3 annet til fjerde ledd*. Dette omfatter også blant annet regler om registrering i Foretaksregisteret og kreditorvarsel (*utkastet §§ 2c-5 og 2c-6*), samt varsel til kunder (*utkastet § 2c-3 femte ledd*), samt varsel til kunder (*utkastet §§ 2c-5 og 2c-6*). I *utkastet § 2c-7* er reglene om søksmål om gyldigheten av slike vedtak i allmennaksjeloven gitt tilsvarende anvendelse, jf. henvisningen til utkastet § 2b-26 femte ledd. Det enkelte medlem av generalforsamlingen kan reise søksmål om gyldigheten av vedtak om sammenslåing eller deling.

Ved sammenslåing av gjensidige forsikringselskaper vil bestemmelsen i forsikringsvirksomhetsloven § 13-5 også komme til anvendelse.

4) *Utstedelse av egenkapitalbevis mv.* I forbindelse med sammenslåing av to institusjoner hvorav ingen er organisert i aksjeselskaps form, kan en deltagende institusjon utstede egenkapitalbevis ved konvertering av grunnfondskapital, se *utkastet § 2c-4*. Som nevnt foran avsnitt 4.3.1, mener Rammvilkårutvalget at bruk av en stiftelsesmodell her vil være en bedre løsning enn den som nå er angitt i sparebankeloven § 47 sjette ledd annet punktum. Egenkapitalbevisene skal i tilfelle vederlagsfritt overføres til en finansstiftelse som opprettes av institusjonen, med mindre de etter den vedtatte planen for sammenslåingen skal benyttes som vederlag for overtagelse av virksomhet, jf. lovutkastet § 2b-2 tredje ledd.

Av lovtekniske grunner er regelverket om finansstiftelser, herunder sparebankstiftelser, inn tatt i et eget kapittel 2d (foran avsnitt 2.2.3). Disse reglene gjelder både finansstiftelser opprettet i tilfelle av sammenslåing mv. og finansstiftelser opprettet ved omdanning til finansinstitusjon i aksje-

selskaps form, *lovutkastet §§ 2d-1 første ledd og 2d-6 første ledd*.

Bestemmelsene i utkastet § 2c-4 vil være en sentral del av det regelverk som trengs for å gjennomføre strukturendringer etter Hallingdal- eller Terramodellen. Som nevnt i bemerkningene til disse modellene i avsnitt 7.2.2 foran, vil omfanget av konverteringen av grunnfondskapital, bytte av egenkapitalbevis med egenkapitalbevis utstedt av overtagende bank, og fordelingen av egenkapitalbevisene mellom de deltagende banker måtte fastlegges ved avtale og inntas i planen for sammenslåingen eller delingen i det enkelte tilfellet. Forholdet mellom nye og tidligere utstedte egenkapitalbevis må likeledes avklares ved avtale, jf. *utkastet § 2c-4 annet ledd*. Av grunner som angitt av Rammvilkårutvalget (foran avsnitt 4.3.1), er bestemmelsen om en takstnemnd i sparebankloven § 47 sjette ledd første punktum ikke videreført.

Utkastet § 2c-4 tredje ledd inneholder bestemmelser til gjennomføring av Terramodellen og åpner for vedtektsfesting av fordelingen av den del av overskuddet i den sammenslåtte sparebanken som skal disponeres som utbyttedmidler til fordel for de miljøer som var omfattet av de sparebanker som deltar i sammenslåingen, samt fordeling av egenkapital ved en senere avvikling av den sammenslåtte banken. Samlet omfang av utbyttedmidler fastsettes etter reglene i utkastet §§ 2b-18 eller 2b-27. Det vises for øvrig til bemerkningene til Terramodellen foran avsnitt 7.2.2.

Skal en av de deltagende sparebanker ved sammenslåing etter Hallingdal- eller Terramodellen deretter avvikles, gjelder bestemmelsene i utkastet § 2c-12, se *§ 2c-4 fjerde ledd*. Når sammenslåing av andre institusjoner enn sparebanker fører til at en av de deltagende institusjoner skal avvikles, gjelder reglene om disponeringen av gjenværende kapital i § 2c-11, jf. også utkastet § 2c-4 fjerde ledd.

For ordens skyld nevnes at sammenslåing av sparebanker etter Telemarkmodellen i hovedsak skjer etter reglene om omdanning i utkastet kapittel 2c avsnitt III, og for øvrig etter aksjelovgivningen. Det vises til bemerkningene foran avsnitt 7.2.2. De finansstiftelser som opprettes ved omdanningen av de deltagende banker vil således være undergitt reglene i lovutkastet §§ 2d-6 til 2d-9.

5) *Avvikling.* Bestemmelsene om avvikling i *utkastet §§ 2c-8 og 2d-9* bygger på prinsippene i sparebankloven § 47 og forsikringsvirksomhetsloven § 13-1. Det skilles ikke formelt mellom avvikling som følge av strukturendringer etter reglene i § 2c-1 flg. og avvikling av en institusjon som følge av andre forhold. I den førstnevnte gruppe av tilfeller vil avviklingen være en konsekvens av vedtak

om sammenslåing eller deling, og normalt måtte fremgå av vedtaket etter § 2c-3 og inngå i konsekvensvurderingen etter § 2c-2.

Etter § 2c-9 annet og tredje ledd skal det kunnngjøres kreditorvarsel og gis varsel til kunder (jf. utkastet § 2c-3 femte ledd). Aksjelovgivningens regler om kreditorvarsel og registrering ved avvikling gis tilsvarende anvendelse.

Regler for fremgangsmåten ved selve avviklingen er inntatt i *lovutkastet § 2c-10*. Kredittilsynet skal oppnevne et avviklingsstyre som trer i stedet for institusjonens styre og daglig leder. Allmennaksjeloven §§ 6-12 til 6-34 gjelder i så fall tilsvarende for avviklingsstyret og i tilfelle daglig leder. Etter utkastet § 2c-10 tredje ledd vil avviklingen gjennomføres i henhold til deler av regelverket i allmennaksjeloven kapittel 16 avsnitt I. Allmennaksjeloven §§ 16-9 til 16-14 gjelder tilsvarende anvendelse så langt de passer. Kredittilsynet skal kunne fastsette regler for avviklingen, se utkastet § 2c-10 fjerde ledd.

Den del av institusjonens kapital som er tilbake etter at alle kreditorer har fått fullt oppgjør, skal som hovedregel disponeres som fastsatt i vedtektene, med mindre annet følger av utkastet § 2c-12 eller Kongen ut fra allmenne hensyn eller ut fra hensynet til kundene bestemmer noe annet, jf. *lovutkastet § 2c-11*. Bestemmelsen er utformet etter forbilde av finansieringsvirksomhetsloven § 2-24 annet og femte ledd. Bestemmelsen må sees i sam-

menheng med utkastet § 2b-21 om fordelingen av den del av eierandelskapitalen som er tilbake ved avviklingen.

For sparebanker er det gitt særlige regler om disponering av den gjenværende kapital i sparebanken i tilfelle hvor banken avvikles etter at dens virksomhet er overdratt til annen bank, se *utkastet § 2c-12*. Denne bestemmelsen knytter seg særlig til sammenslåing av sparebanker etter Hallingdalmodellen, Terramodellen eller Tingvollmodellen. Hovedregelen i § 2c-12 første ledd er at gjenværende kapital, herunder egenkapitalbevis, skal tilføres en eller flere stiftelser som delvis er undergitt reglene om finansstiftelser, herunder reglene i utkastet § 2c-12 annet ledd. Ved fordelingen mellom flere stiftelser vil vedtektsbestemmelse som nevnt i § 2c-4 tredje ledd bli å legge til grunn. Reglene om finans- og sparebankstiftelser gjelder fullt ut i tilfelle som omhandlet i § 2c-12 annet ledd vedrørende stiftelser som mottar eller er forpliktet til å erverve aksjer eller egenkapitalbevis i den overtagende bank.

Bestemmelsene i utkastet § 2c-12 skal også gjelde i andre tilfelle hvor en sparebank blir avviklet etter reglene i kapittel 2d avsnitt II. Bestemmelsen erstatter sparebankloven § 47 femte ledd annet punktum og sjette ledd annet punktum. Dette er i samsvar med forslag fremmet av Rammevilkårutvalget, se foran avsnitt 4.3.1.

Kapittel 8

Omdanning, særlig av sparebanker

8.1 Regelverket i finansieringsvirksomhetsloven

8.1.1 Omdanning av sparebanker til bank i aksjeselskaps form

Ved lovendring i 2002 ble som nevnt virkeområdet for bestemmelsene i finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-18 til 2-24 utvidet til også å omfatte omdanning av sparebanker til bank i aksjeselskaps form (foran avsnitt 7.1.2). Det ble imidlertid samtidig innarbeidet en del nye bestemmelser for å ivareta særlige ønskemål fra sparebankhold som ikke var reflektert i regelverket.

Det ble ved lovendringen generelt fastsatt at den omdannede banken som aksjebank skulle være undergitt reglene i forretningsbankloven, jf. loven § 1 annet ledd annet punktum. Finansdepartementet mente imidlertid at det var naturlig

«å videreføre enkelte elementer av sparebankregimet for omdannede sparebanker, slik at omdannede sparebanker reguleringsmessig kommer i en «mellomstilling» i forhold til sparebanker og alminnelige forretningsbanker»

(Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 9). Regelverket i finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-18 til 2-24 var ikke utformet med henblikk på dette, og på en rekke punkter måtte det derfor fastsettes særlige regler basert på tradisjoner innenfor sparebanksektoren.

Viktig i denne sammenheng var en tilføyelse i § 2-19 hvoretter omdanning av en sparebank bare kunne skje etter stiftelsesmodellen. Dette innebar at aksjene i den omdannende sparebanken som hovedregel skulle overføres til en (sparebank)stiftelse, og § 2-23 tredje ledd inneholdt derfor opprinnelig et unntak fra eierbegrensingsreglene i §§ 2-2 flg. Samtidig ble det i §§ 2-22 til 2-24 gitt bestemmelser med krav til stiftelsens vedtekter og regler om generalforsamlingens sammensetning og særlige flertallskrav ved viktige beslutninger (§ 2-22 fjerde, sjette og syvende ledd). Det ble også gitt egne regler om sparebankstiftelsens virksomhet, herunder om disponering av mottatt utbytte, salg av aksjer tilført stiftelsen og stiftelsens adgang til å skaffe seg den kapitalen som trengs for å opprett-

holde eierandelen i den omdannede banken (§ 2-23 fjerde ledd).

Stiftelsen skulle etter sine vedtekter ha et langsiktig og stabilt formål med sitt eierskap, og den ville dermed få en helt sentral stilling når det gjaldt å videreføre sparebanktradisjonene innenfor den omdannede banken. Stiftelsesmodellen skulle sikre at banken så vidt mulig skulle beholde en lokal forankring. De lokale miljøer som hadde sognet til sparebanken, skulle fortsatt via stiftelsens eierandel kunne utøve en betydelig eierinnflytelse over virksomheten og samtidig – via gaver til allmennyttige formål – få del av det utbyttet den ga. Endelig ble det fastsatt at stiftelsen skulle ha «sparebankstiftelse» eller tilsvarende betegnelse i sitt foretaksnavn for å markere tilknytningen til sparebanksektoren (sparebankloven § 1 tredje ledd).

8.1.2 Konesjonsforhold

Av loven § 2-19 første ledd følger at omdanning av en finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form er betinget av tillatelse gitt av Kongen. På samme måte som i en rekke andre bestemmelser i finanslovgivningen som stiller krav om tillatelse, er det imidlertid heller ikke i denne bestemmelsen angitt noe om hvilke forhold eller hensyn konsesjonsmyndigheten kan eller skal tillegge vekt ved vurderingen av om tillatelse til omdanning skal gis eller ikke i det enkelte tilfelle (også foran avsnitt 7.1.1). Den vanlige forståelse av slike konsesjonsbestemmelser er at konsesjonsmyndigheten i det enkelte tilfelle er tillagt en meget vid skjønnsmyndighet, blant annet basert på strukturpolitiske målsetninger. Det kan likevel ikke legges vekt på formål som ligger utenfor de som ligger til grunn for lovgivningen på finansområdet, og forvaltningsskjønnet må heller ikke utøves på en måte som er i strid med alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper. Skal konsesjonsmyndighetens skjønsmessige kompetanse være undergitt andre – særlige – begrensninger i forhold til de rammer for forvaltningsskjønnet som generelt gjelder, vil slike begrensninger følgelig måtte fremgå av lovteksten selv eller følge klart av forarbeidene til den enkelte lovbestemmelse.

I forhold til omdanning innenfor sparebanksektoren er det i senere tid likevel reist spørsmål om det bare kan gis tillatelse til omdanning etter loven § 2-19 første ledd i tilfelle hvor hovedformålet med omdanningen er å gjøre det mulig for den omdannede banken å skaffe seg ny egenkapital via aksjemarkedet. Ordlyden inneholder ingen slik begrensning, men i så fall vil dette få betydning i forhold til spørsmålet om tillatelse også kan gis i tilfelle hvor hovedformålet med omdanning er å få gjennomført strukturendringer innenfor sparebanksektoren, for eksempel etter Telemarkmodellen. Fra sparebankhold er det i ulike sammenheng gitt uttrykk for skepsis til en adgang til å foreta omdanning og slike strukturendringer fordi omdanning uunngåelig vil innebære risiko for etterfølgende «oppkjøp» av banker som opprinnelig var sparebanker. Dette fremgår blant annet av Rammevilkårutvalgets utredning, hvor enkelte medlemmer ga uttrykk for en restriktiv holdning både i forhold til adgangen til omdanning til bank i aksjeselskaps form og til adgangen for en sparebank til å overta – «kjøpe» – en annen sparebank mot vederlag i form av egne egenkapitalbevis.

Disse spørsmål drøftes i Rammevilkårutvalgets utredning. Av mandatet til utvalget fremgår at dets utredning forutsettes bygget på prinsippet om «at det fortsatt skal være opp til den enkelte bank ut fra egen strategi å treffe beslutninger om sin egen fremtid» (side 5). Utvalget kommer derfor ikke med synspunkter på hvilke strukturelle valg den enkelte sparebank bør gjøre, men utvalget uttaler generelt at «det i utgangspunktet bør være stor fleksibilitet, og at denne bør økes i forhold til nåværende nivå» (side 25). Spørsmålene knyttet til konsesjonsregelen i loven § 2-19 behandles i utredningen blant annet på side 26-27 i omtalen av «Telemarkmodellen». Det fremgår der som utvalgets oppfatning at det ved vurderingen av om det skal gis tillatelse etter § 2-19, også kan legges vekt på strukturelle behov. Utvalget uttaler (side 27) blant annet: «Omdanningsadgangen og lovens ordlyd er imidlertid generell, og motivene utelukker ikke at også strukturelle behov kan være relevante hensyn ved omdanningen.» Dette er i samsvar med utvalgets generelle synspunkt (side 25) at rammevilkårene for de hovedmodeller for strukturendringer som utvalget utreder, bør være slik «at alle modellene er «levedyktige», herunder at ingen av modellene blir negativt diskriminert». Fra sparebankhold er det også påpekt at det er av vesentlig betydning at adgangen til å omdanne en sparebank til bank i aksjeselskaps form fortsatt er et reelt alternativ, særlig i tilfelle hvor dette er en forutsetning for innhenting av ny egenkapital.

Rammevilkårutvalgets lovtolkning her er i samsvar med de alminnelige forvaltningsrettslige synspunkter nevnt ovenfor. Særlige begrensninger i forhold til de rammer for konsesjonsmyndighetens forvaltningsskjønn som gjelder generelt, vil i tilfelle måtte forankres i lovteksten selv eller følge klart av forarbeidene til den enkelte lovbestemmelse. I forhold til finansieringsvirksomhetsloven § 2-19 foreligger ikke holdepunkt for noen slik begrensning.

8.1.3 Oppkjøpsvern

I forbindelse med lovendringen i 2002 ble det reist spørsmål om konsesjonsordningen for omdanning bør utformes slik at den åpner for et vern mot «oppkjøp» av sparebanker eller omdannede sparebanker. Dette spørsmålet ble utførlig drøftet i Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 8-13. Departementet mente at en i stedet burde utforme reglene om sparebankstiftelser slik at stiftelsens adgang til å selge aksjer i den omdannede banken ble gjort betinget av at det forelå et kvalifisert flertall i stiftelsen, og slik at stiftelsen for øvrig kunne utøve en vesentlig eierinnflytelse basert på sparebanktradisjonene. Finansdepartementet uttalte (side 9-10):

«Omdannelse av en sparebank innebærer at en institusjon som ble etablert under «sparebankregimet» skifter identitet og blir et aksjeselskap eller allmennaksjeselskap. Dette skiller et «omdannet» aksjeselskap/allmennaksjeselskap – som forutsettes å bevare en sparebankorientert filosofi – fra andre finansinstitusjoner etablert som et aksjeselskap eller et allmennaksjeselskap, og denne forskjellen kan etter departementets syn tilsi enkelte særregler for en omdannet sparebank. Et sentralt element i en slik filosofi bør være å bevare uavhengighet. Opprinnelig var sparebankene ment å inneha en annen samfunnsfunksjon enn forretningsbankene, og kapitalbidrag fra stiftere og grunnfondsbeveiere ble gjort under forutsetning av at institusjonen skulle være underlagt sparebankloven og de særskilte begrensninger som følger av denne. Etter departementets syn er det derfor naturlig å videreføre enkelte elementer av sparebankregimet for omdannede sparebanker, slik at omdannende sparebanker reguleringsmessig kommer i en «mellomstilling» i forhold til sparebanker og alminnelige forretningsbanker. Som nevnt ovenfor, er nettopp den begrensede eierinnflytelse og fraværet av oppkjøpsadgang et av de sentrale elementer i gjeldende sparebankregulering. Det synes på denne bakgrunn naturlig å videreføre enkelte særregler om eierinnflytelse og eierskifte også for omdannende sparebanker, selv om tilsva-

rende regler ikke skal gjelde for andre finansinstitusjoner som opprinnelig ble etablert som aksjeselskaper eller allmennaksjeselskaper.»

Resultatet av Finansdepartementets vurdering ble et lovforslag med de elementer som allerede er omtalt foran avsnitt 8.1.1, hvor det særlig ble lagt vekt på utformingen av et nytt regelverk for sparebankstiftelser som eier av aksjer i den omdannede banken. Departementet uttalte (side 12):

«Etter dette har stiftelsen en sentral rolle i reglene som tar sikte på å videreføre enkelte av de elementer om eierinnflytelse og eierskifte som finnes i sparebankloven.»

Finansdepartementet trakk videre et prinsipielt skille mellom det som her var en lovgiveroppgave, og de tiltak som det ville være opp til sparebanken selv og den omdannende aksjesparebanken eller sparebankstiftelsen å sette i verk. I proposisjonen side 12 uttaler departementet:

«En omdannet sparebank, dens morselskap og eierstiftelsen kan uavhengig av slike lovregler fastsette vedtekter som regulerer eierkontroll og eierskifte i banken. Slike vedtektsbestemmelser vil på mange måter kunne tilpasses situasjonen i den aktuelle banken på en bedre måte enn tilfellet vil være for generelle lovregler. Etter departementets vurdering vil det i mange tilfeller være naturlig at en omdannet sparebank eller dens eventuelle morselskap har vedtektsbestemmelser som viderefører enkelte elementer i gjeldende regelverk for sparebanker, herunder regler som begrenser eierinnflytelse. På den annen side vil behovet for slike vedtektsbestemmelser variere, avhengig av bl.a. stiftelsens eierandel i den omdannede banken. Departementet vil derfor ikke foreslå å lovfeste en plikt til at den omdannede banken, dens morselskap eller eierstiftelsen skal ha vedtekter av et visst innhold om slike forhold. I stedet foreslås hjemmel for departementet til å fastsette regler om dette i tilknytning til konsesjonsbehandling av søknad om omdanning.»

I forlengelse av disse synspunkter uttaler departementet i proposisjonen side 14-15 følgende om hvilke krav til vedtektene det kan være aktuelt å fastsette i konsesjonsvilkårene:

«Slike vedtektsregler kan inneholde generelle stemmerettsbegrensninger eller stemmerettsbegrensninger for enkeltaksjonærer. I enkelte situasjoner kan det for eksempel være aktuelt å begrense stiftelsens eierinnflytelse dersom stiftelsen innehar en dominerende eierposisjon. I andre situasjoner kan det være aktuelt å begrense andre aksjonærers stemmerett. Det

kan også være aktuelt å fastsette krav om eierbegrensninger i vedtektene.»

8.2 Omdanning av sparebanker i strukturpolitisk perspektiv

8.2.1 Problemkomplekset

Da bestemmelsene i finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-18 til 2-24 om omdanning av finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, ble endret i 2002 for å åpne for omdanning av sparebanker (foran avsnitt 8.1.1), ble det innarbeidet en del nye bestemmelser for å ivareta særlige ønskemål fra sparebankhold som ikke var reflektert i regelverket (foran avsnitt 8.1.3). Etter loven § 2-19 ville slik omdanning være betinget av tillatelse av konsesjonsmyndigheten, men den generelle ordlyden i bestemmelsen ble beholdt. Det ble den gang ikke gitt nærmere retningslinjer om hvilke forhold som skulle tillegges vekt ved avgjørelsen av om tillatelse skulle gis eller ikke (foran avsnitt 8.1.2).

Fra sparebankhold er det i ulike sammenheng gitt uttrykk for skepsis – nærmest en restriktiv holdning – til en adgang til å foreta omdanning av sparebanker, blant annet fordi omdanning innebærer risiko for «oppkjøp» av sparebanker. Dette er omtalt foran avsnitt 8.1.2. Rammevilkårutvalgets holdning var til dels en annen. Flertallet uttalte, på side 27, blant annet:

«Omdanningsadgangen og lovens ordlyd er imidlertid generell, og motivene utelukker ikke at også strukturelle behov kan være relevante hensyn ved omdanningen.»

Videre har Sparebankforeningens formann i møte med Sekretariatet i Banklovkommisjonen fremhevet at det er av vesentlig betydning at adgangen til å omdanne en sparebank til bank i aksjeselskaps form fortsatt er et reelt alternativ.

1) Ved *brev av 6. mars 2007* oversendte Finansdepartementet utredningen fra Rammevilkårutvalget til Banklovkommisjonen. I brevet ga departementet uttrykk for at rammevilkårene bør gi sparebankene frihet til å foreta en samfunnsmessig ønsket strukturtilpasning, samtidig som sparebankenes egenart bør bevares, og at endring i sparebankstrukturen ikke bør gå på bekostning av sparebankvesenets positive sider. Videre uttalte departementet som føring for Banklovkommisjonens lovarbeid at utkastet til nye regler om sammenslutning og annen strukturell tilpasning for sparebanker skal legge til rette for videreføring av grunnfondskapitalbank og eierandelskapitalbank

som hovedmodeller i sparebanksektoren (foran avsnitt 2.1). I den grad det i utkastet til ny lovgivning åpnes for omdanning av sparebank til bank organisert i aksjeselskaps form, skal det også utarbeides utkast til regler som gjør det mulig å sikre langsiktig og stabilt eierskap, herunder regler om sparebankstiftelse som eier av aksjer og om tilsynet med slike stiftelser.

Denne tilnæringsmåten ble senere fulgt opp av Finansdepartementet i *brev av 19. oktober 2007*. Utgangspunktet der er at departementets skjønnsmyndighet ved vurderingen etter gjeldende lover og regler av om det skal gis tillatelse til omdanning av sparebank eller ikke, vil være begrenset dersom en søknad om omdanning oppfyller de særlige krav som finansieringsvirksomhetsloven stiller, først og fremst til sparebankstiftelser (foran avsnitt 8.1.3). På denne bakgrunn ber departementet om at Banklovkommisjonen vurderer om gjeldende omdanningsregler i tilstrekkelig grad bidrar til å sikre formålet og ønsket om å bevare sparebankenes egenart i banksektoren, og om at kommisjonen i tilfelle foreslår regler som i større grad legger til rette for «en samfunnsmessig ønsket strukturell tilpasning» for sparebanker (side 1 i bevet). Det angis imidlertid ikke nærmere hva som ligger i dette uttrykket, men departementet ber om særskilt vurdering av:

1. om det bør stilles strengere vilkår knyttet til innholdet av vedtak om omdanning til bank i aksjeselskaps form, og
2. om konsesjonsmyndigheten bør gis utvidet skjønnsmyndighet til ikke å innvilge søknader om omdanning, herunder hvilke kriterier som i tilfelle bør legges til grunn for vurderingen.

2) Etter dette legger *Banklovkommisjonen* til grunn at de oppdrag som er mottatt fra Finansdepartementet, ikke gjør det påkrevd for kommisjonen å foreta fornyet vurdering av om det overhodet skal være adgang for sparebanker til å foreta omdanning til bank i aksjeselskaps form. Dette spørsmålet ble grundig vurdert av departementet i Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) som førte til endringer i finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-18 til 2-24. Også fra sparebankhold er det fremhevet som viktig at lovgivningen fortsatt gir adgang til omdanning (foran avsnitt 8.1.2). *Banklovkommisjonen* viser videre til uttalelsen fra finanskomiteen i Innst. O. nr. 41 (2006-2007) hvor det heter:

«Komiteen peker på at vi i Norge nå har tre sparebankmodeller (tradisjonell sparebank, grunnfondsbevisbank og aksjebank). Eventu-

elle endringer i lovverket må innebære at ingen av modellene blir diskriminert.»

Etter dette ser *Banklovkommisjonen* det som sin oppgave å foreta en samlet gjennomgang av bestemmelsene om omdanning i finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-18 til 2-24, og i denne forbindelse særskilt å vurdere behovet for endringer når det gjelder de forhold som er særskilt nevnt av departementet. For øvrig tilsier også rent lovtekniske hensyn at det foretas en redaksjonell gjennomgang av dette regelverket.

8.2.2 Banklovkommisjonens tilnæringsmåte

De sentrale føringer som fremgår at Finansdepartementets oppdrag til Banklovkommisjonen, er at kommisjonens utkast til nye rammevilkår skal:

- gi sparebankene frihet til å foreta en samfunnsmessig ønsket strukturtilpasning, samtidig som sparebankenes egenart bør bevares, og at endring i sparebankstrukturen ikke bør gå på bekostning av sparebankvesenets positive sider,
- legge til rette for videreføring av grunnfondskapitalbank og eierandelskapitalbank som hovedmodeller i sparebanksektoren.

Banklovkommisjonen oppfatter disse føringene fra departementets side som et uttrykk for at de tiltak som ble gjennomført ved lovendringen i 2002 da det ble åpnet adgang til omdanning av sparebanker (foran avsnitt 8.1.3), ikke uten videre kan sees som tilstrekkelige til å ivareta departementets målsetninger på dette området. *Banklovkommisjonen* legger videre til grunn at Finansdepartementet synes å oppfatte sin strukturpolitiske handlefrihet under gjeldende lovgivning som forholdsvis begrenset, særlig i forhold til adgangen til å avslå tillatelse til omdanning til bank i aksjeselskaps form. De to konkrete spørsmål som departementet har forelagt kommisjonen til vurdering og som er gjengitt foran avsnitt 8.2.1, synes å bekrefte dette.

1) Det første av disse spørsmålene er om det bør stilles strengere vilkår knyttet til innholdet av vedtak om omdanning til bank i aksjeselskaps form. *Banklovkommisjonen* oppfatter dette som et spørsmål om det bør gis lovbestemmelser som skal sikre en forsvarlig beslutningsprosess i saker som gjelder omdanning av en sparebank. Det vises særskilt til at en sparebank selv i sine vedtekter kan fastsette særskilte flertallskrav for beslutninger om omdanning, og at dette fremgår uttrykkelig

av lovutkastet §§ 2c-17 første ledd og 2b-26, jf. også nedenfor avsnitt 8.4.3 og Finansdepartementets bemerkninger gjengitt foran avsnitt 8.1.3. Tilbake blir imidlertid spørsmålet om det i lovgivningen bør stilles krav til selve beslutningsgrunnlaget for et slikt vedtak.

Banklovkommisjonens utgangspunkt er at *beslutningsgrunnlaget* må omhandle de forhold som må antas å være av vesentlig betydning ved generalforsamlingens vurdering og avgjørelse av omdanningsspørsmålet. Hovedformålet med en adgang til omdanning til institusjon i aksjeselskaps form, er å åpne for etablering av et nytt organisatorisk grunnlag for banken som ut fra forholdene vurderes som bedre egnet for en videreføring og utvikling av institusjonens virksomhet. Det bør derfor kreves at styret i sparebanken forelegger generalforsamlingen en plan for omdanningen som blant annet redegjør for hva som er det aktuelle formålet med omdanningen, og som angir retningslinjer for den videre virksomheten i den omdannede banken. Planen bør også vedlegges utkast til stiftelsesdokument med vedtekter for den omdannende banken og for den finansstiftelse som skal tilføres aksjene i banken, eventuelt de aksjer som ikke tilordnes eierne av egenkapitalbevis. *Lovutkastet § 2c-17 annet ledd* er utformet i samsvar med dette. De nærmere krav til innholdet av stiftelsesdokument og vedtekter for den omdannede banken vil for øvrig fremgå av aksjelovgivningen.

Banklovkommisjonen viser for øvrig til at de krav som stilles til generalforsamlingens beslutningsgrunnlag, også vil bidra til at konsesjonsmyndigheten vil bli forelagt *et konkretisert og aktuelt prosjekt* som grunnlag for sin vurdering av spørsmålet om tillatelse til omdanning skal gis eller ikke. Med utgangspunkt i de opplysninger som beslutningsgrunnlaget for generalforsamlingen inneholder om formålet med omdanningen, og om stiftelsesdokument og vedtekter for den omdannede banken og for finansstiftelsen som vil bli tilført en stor aksjepost i banken, vil konsesjonsmyndigheten få et godt utgangspunkt for i tilfelle å vurdere det samlede opplegg for omdanningen også i et strukturpolitisk perspektiv. *Banklovkommisjonen* viser for øvrig til at en søknad om tillatelse generelt vil måtte oppfylle de alminnelige krav til innhold som følger av konsesjonssystemet for finanssektoren, og til at lovutkastet § 2c-13 annet ledd ved henvisningen til finansieringsvirksomhetsloven § 3-3 annet til syvende ledd gir disse reglene tilsvarende anvendelse.

2) Det andre spørsmålet Finansdepartementet ber om å få vurdert, er om konsesjonsmyndigheten bør gis utvidet skjønnsmyndighet til ikke å inn-

vilge søknader om omdanning, og i så fall hvilke kriterier som bør legges til grunn. *Banklovkommisjonen* oppfatter dette som et spørsmål om strukturpolitiske vurderinger skal kunne vektlegges eller vektlegges i større grad enn hittil ved avgjørelsen av om det skal gis tillatelse til omdanning av en sparebank. Departementets utgangspunkt er som nevnt at gjeldende lovregler begrenser dets skjønnsmyndighet i så måte.

Banklovkommisjonen viser til at finansieringsvirksomhetsloven § 2-19 ikke inneholder særlige begrensninger når det gjelder konsesjonsmyndighetens forvaltningsskjønn, og til at bestemmelsen dermed prinsipielt åpner for at den til enhver tid gjeldende strukturpolitikk kan tillegges vekt (foran avsnitt 8.1.2). På den annen side kan forarbeidene i Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) gi et inntrykk av at det som regel vil være forholdsvis kurant å få tillatelse til omdanning så lenge den finansstiftelse som skal overta aksjene i den omdannede banken oppfyller de krav som følger av finansieringsvirksomhetslovens bestemmelser om omdanning. I den utstrekning departementet akter å følge en mer restriktiv linje med større vekt på strukturpolitiske betraktninger, vil derfor et forslag om lovendring i alle tilfelle være en hensiktsmessig måte å markere dette på overfor både aktørene i bankmarkedet og for Stortinget. Uavhengig av om det formelt foreligger behov for lovendring for å sikre et hjemmelsgrunnlag for en mer restriktiv konsesjonspolitik, vil det være i samsvar med vår forvaltningsskikk at Stortinget blir orientert på forhånd om vesentlige endringer i konsesjonspolitikken, og at også berørte interessegrupperinger får et forhåndsvarsel om slike endringer.

I samsvar med oppdraget fra Finansdepartementet vil Banklovkommisjonen nedenfor avsnitt 8.3 drøfte ulike strukturpolitiske synspunkter som kan være relevante ved vurdering av om det skal gis tillatelse til omdanning av sparebank til bank i aksjeselskaps form. Drøftelsen er begrenset til forhold som kan være relevante innenfor rammen av oppdraget fra Finansdepartementet.

8.3 Strukturpolitiske tilnæringsmåter

8.3.1 Behov for lovforankring av strukturpolitikken

Finansdepartementet har bedt Banklovkommisjonen om en vurdering av om konsesjonsmyndigheten bør gis utvidet skjønnsmyndighet til ikke å innvilge søknader om omdanning, herunder hvilke kriterier som i tilfelle bør legges til grunn for vur-

deringen. Dette må sees i sammenheng med at departementet også har bedt Banklovkommisjonen utarbeide utkast til lovbestemmelser som legger til rette for videreføring av grunnfondskapitalbank og eierandelskapitalbank som hovedmodeller i sparebanksektoren,

Banklovkommisjonen mener prinsipielt at det i finanslovgivningen bør utvises forsiktighet når det gjelder å gjøre bruk av lovregler som setter klare grenser eller angir konkrete kriterier for konsesjonsmyndighetens forvaltningsskjønn, og at dette gjelder uavhengig av om slike grenser er begrunnet i strukturpolitiske eller andre hensyn. Slike begrensninger kan gjøre det vanskelig å tilpasse konsesjonspolitikken til utviklingen og til skiftende forhold i finansmarkedet. Tilsvarende gjelder for så vidt også i forhold til konkretiserte bemerkninger i lovforarbeidene, selv om det nok på finansområdet må settes grenser for rekkevidden i tid av slike uttalelser. Ut fra dette mener *Banklovkommisjonen* at en i lovgivningen i tilfelle bør begrense seg til å konkretisere hensyn som *kan* tillegges vekt av konsesjonsmyndigheten eller til å angi *ikke uttømmende* retningslinjer om forhold som konsesjonsmyndigheten bør ta i betraktning ved en samlet vurdering i det enkelte tilfellet.

Ved vurderingen av behovet for slike føringer eller retningslinjer bør det etter *Banklovkommisjonens* oppfatning også tas i betraktning at sparebanker som legger særlig vekt på behovet for å begrense adgangen til omdanning, selv vil kunne sørge for at bankens vedtekter er utformet i samsvar med dette, for eksempel ved å fastsette særskilt strenge flertallskrav for omdanningsvedtak i generalforsamlingen (foran avsnitt 8.1.3). I så fall vil en sparebank også kunne påse at vedtektene for den omdannede banken og den tilhørende finansstiftelse blir utformet slik at det så vidt mulig reelt sett blir etablert et vern – eventuelt tidsbegrenset – mot uønskede etterfølgende struktur- og foretaksendringer. På samme måte vil konsesjonsmyndigheten ved vurderingen av om tillatelse skal gis til omdanning, kunne – ut fra strukturpolitiske overveielser – legge vekt på om vedtektene for den omdannede banken og den tilhørende finansstiftelsen i tilstrekkelig grad sikrer at den omdannede banken viderefører sin virksomhet i samsvar med det opplegg som konsesjonsmyndigheten i tilfelle legger til grunn for sin tillatelse.

I denne sammenheng må det imidlertid også tas i betraktning at det verken generelt eller i enkelttilfelle nødvendigvis vil være sammenfall mellom konsesjonsmyndighetens strukturpolitiske overveielser og holdningen i den enkelte sparebank til spørsmål om omdanning. Selv om den

enkelte sparebank i og for seg kan treffe tiltak som gir en høy grad av sikkerhet for at banken og dens virksomhet vil forbli hjemmehørende innenfor sparebanksektoren, vil det knytte seg betydelig usikkerhet til i hvilken grad en kan legge til grunn at dette vil være tilstrekkelig til å sikre gjennomføringen av en myndighetsartikulert mer overordnet strukturpolitisk linje for sparebanksektoren. Etter *Banklovkommisjonens* oppfatning vil en slik usikkerhet bare kunne elimineres ved at det strukturpolitiske ansvaret via egnet lovgivning legges til konsesjonsmyndigheten selv.

8.3.2 Strukturpolitiske rammer

Banklovkommisjonen legger til grunn som Finansdepartementets utgangspunkt at mulige retningslinjer for forvaltningsskjønnet ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til omdanning av sparebank til bank i aksjeselskaps form, vil måtte ligge innenfor og være tilpasset de generelle føringer for lovarbeidet som er gjengitt foran avsnitt 8.2.1. Departementets hovedsynspunkt er at rammevilkårene for sparebanker bør gi sparebankene frihet til å foreta en samfunnsmessig ønsket strukturtilpassning, men det er samtidig en overordnet målsetning at sparebankenes egenart bør bevares, og at endring i sparebankstrukturen ikke bør gå på bekostning av sparebankvesenets positive sider. Departementets konkretiserte videreføring av dette synspunktet er at rammevilkårene bør legge til rette for videreføring av grunnfondskapitalbank og eierandelskapitalbank som hovedmodeller i sparebanksektoren.

Etter *Banklovkommisjonens* oppfatning må det være rimelig klart at sparebankenes egenart og sparebanksektorens nåværende rolle i finansmarkedet vanskelig lar seg videreføre over tid med mindre det store flertall av eksisterende sparebanker fortsatt beholder sin tradisjonelle organisasjonsform eller etter behov tar form av eierandelskapitalbank. Samtidig er det *Banklovkommisjonens* oppfatning at sparebanksektoren vanskelig vil kunne opprettholde sin rolle i finansmarkedet med mindre rammevilkårene også gir de enkelte banker adgang til å styrke grunnlaget for og utvikle sin virksomhet ved tiltak basert på tilførsel av ny kapital og/eller på endrede strukturelle rammer.

Av Rammevilkårutvalgets utredning fremgår det at gjeldende rammebetingelser i så måte ikke er optimale sett fra sparebankenes side. Forskriften om grunnfondsbevis antas således å ha vesentlige svakheter og skaper problemer. Reglene om strukturendringer som omfatter sparebanker og andre finansinstitusjoner som ikke er organisert i

aksjeselskaps form, fremtrer dessuten som fragmentariske og lite utviklet. Ved utformingen av lovutkastet har *Banklovkommisjonen* derfor søkt å legge forholdene bedre til rette for videreføring av grunnfondskapitalbank og eierandelskapitalbank som hovedmodeller i sparebanksektoren ved å utarbeide:

- utkast til et nytt regelverk om eierandelskapital med sikte på å gjøre egenkapitalbevis til et kapitalinstrument som stort sett skal kunne markedsmessig sidestilles med aksjer (lovutkastet kapittel 2b avsnitt II), og
- utkast til et nytt regelverk om sammenslåing og andre struktur- og foretaksendringer som gjelder sparebanker og andre institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form (lovutkastet kapitlene 2c avsnitt I og 2d).

En kan likevel ikke legge til grunn at disse tiltakene fjerner ethvert behov for omdanning av sparebanker. At «hovedmodellene» i sparebanksektoren skal være enten grunnfondskapitalbank eller eierandelskapitalbank, utelukker heller ikke i seg selv at en sparebank kan gis adgang til å velge annen organisasjonsform. Synspunktet forutsetter således at det fortsatt vil være mulig for en sparebank å foreta omdanning til bank i aksjeselskaps form. Dette fremgår klart nok foran avsnitt 8.2.1. Banklovkommisjon har derfor også foretatt en gjennomgang av reglene om slik omdanning, se lovutkastet kapittel 2c avsnitt III. Omdanning er imidlertid betinget av tillatelse fra konsesjonsmyndigheten (finansieringsvirksomhetsloven § 2-19 tredje ledd), og denne bestemmelsen videreføres i lovutkastet § 2c-13). Hovedspørsmålet her er i hvilken utstrekning særlige strukturpolitiske synspunkter skal tillegges vekt ved vurderingen av om tillatelse skal gis eller ikke, og dermed reelt kunne medføre begrensninger i adgangen til å foreta omdanning til bank i aksjeselskaps form.

8.3.3 Omdanningsbehov

Det kan være ulike grunner til at en sparebank overveier å foreta omdanning til bank i aksjeselskaps form.

1) Normalt vil et hovedhensyn være at omdanningen vil gjøre det mulig å innhente *ny egenkapital via aksjemarkedet*, og at dette ofte antas å gjøre det både lettere og billigere å få ny egenkapital enn å skaffe den på annen måte, for eksempel ved å utstede egenkapitalbevis. Dette hensynet må antas å være av vesentlig betydning i tilfelle hvor en sparebank er av en størrelse som gjør det mulig eller påkrevd for banken via en aksjeemisjon å få tilgang

til det internasjonale kapitalmarked eller å vekke interessen hos internasjonale investorer som er aktive i det norske verdipapirmarked. Alternativet for sparebanken vil i tilfelle være å skaffe ny kapital ved emisjon av egenkapitalbevis. Det har imidlertid ofte vært hevdet at egenkapitalbevis er et særnorsk kapitalinstrument som det kan være vanskelig å få aksept for hos internasjonale investorer, og at gjeldende forskrift om grunnfondsbevis har svakheter som forsterker slik skepsis. På den annen side foreligger det også et ganske godt utviklet nasjonalt marked for egenkapitalbevis som er blitt benyttet av ikke rent få sparebanker, og *Banklovkommisjonen* mener at det regelverk om egenkapitalbevis som foreslås i lovutkastet, vil bidra til å styrke dette markedet.

Det er antagelig bare et forholdsvis lite antall av sparebankene som er av en slik størrelse, eller for øvrig har en slik stilling, at kapitalinnhenting fra utenlandske kapitalmarkeder eller investorer vil være mulig eller by på særlige fordeler. Det store flertall av sparebankene vil derfor i alle tilfelle måtte henvende seg til det nasjonale kapitalmarked for å få dekket et behov for ny egenkapital. Det er noe usikkert hvilken betydning det i tilfelle vil ha for slike banker om det kapitalinstrument som benyttes ved en kapitalemisjon er egenkapitalbevis eller aksjer. En må vel likevel regne med at hvilket kapitalinstrument som blir benyttet, vil kunne være av betydning for hvilken interesse en emisjon kan vekke hos ulike investorgrupper.

I en strukturpolitisk sammenheng vil vurderingstemaet være om konsesjonsmyndigheten skal kunne avslå tillatelse til omdanning så lenge sparebanken ikke først har klarlagt mulighetene for eller forsøkt å innhente ny egenkapital til utviklingen av sin virksomhet i markedet for egenkapitalbevis. *Banklovkommisjonen* mener at et slikt prinsipp vanskelig kan gis anvendelse i forhold til en sparebank som har mulighet til og finner det påkrevd eller fordelaktig å henvende seg til internasjonale investorgrupper, blant annet fordi bankens valg mellom innhenting av aksjekapital eller eierandelskapital i slike tilfelle normalt vil være basert på forretningsmessige vurderinger som vanskelig kan overprøves av konsesjonsmyndigheten. For det store flertall av sparebanker vil imidlertid en slik fremgangsmåte neppe være en realistisk mulighet, og en bank i denne gruppen vil derfor svært ofte være henvist til å måtte innhente ny egenkapital ved en emisjon av egenkapitalbevis. I slike tilfelle vil sparebankens behov for omdanning langt på vei være begrunnet i forhold som ikke gjelder kapitaltilgang og formen på en kapitalemisjon, og – i mangel av et aktuelt kapitalprosjekt – vil

grunnlaget for en tillatelse til omdanning i så fall måtte være et annet. *Banklovkommisjonen* kan ikke se vesentlige betenkeligheter ved at konsesjonsmyndigheten i slike tilfelle inntar en avventende holdning til spørsmålet og nekter å gi tillatelse til omdanning så lenge sparebanken ikke har fremlagt et rimelig konkretisert og aktuelt behov for omdanning og innhenting av egenkapital i aksjemarkedet.

2) Omdanningen av en sparebank kan imidlertid også ha en *strukturell begrunnelse*. Som nevnt foran avsnitt 8.2.1 uttaler Rammevilkårutvalget, i sin innstilling på side 27, at «strukturelle behov kan være relevante hensyn ved omdanning», og utvalget benytter Telemarkmodellen til å illustrere dette. Telemarkmodellen forutsetter at to eller flere sparebanker samtidig omdannes til bank i aksjeselskaps form og deretter fusjoneres til en stor bank (foran avsnitt 7.2.2). Det dreier seg her om en form for konsentrasjon innenfor sparebanksektoren som er et aksjebankalternativ til tilsvarende konsentrasjon ved sammenslåing av sparebanker til en stor sparebank etter Hallingdal- eller Terramodellen (foran avsnitt 7.2.2).

Banklovkommisjonen har utformet regelverk for sammenslåing og andre foretaksendringer i lovutkastet §§ 2c-1 flg. med sikte på å legge forholdene til rette for strukturendringer innenfor sparebanksektoren basert på Hallingdal- og Terramodellene. Reglene i §§ 2c-1 flg. vil innebære en vesentlig endring av rettstilstanden nå, og åpne for strukturendringer som gjeldende lovgivning ikke gir hjemmel for. Behovet for å benytte Telemarkmodellen er dermed vesentlig redusert. Legger en til grunn Finansdepartementets føring om at grunnfondskapitalbank og eierandelskapitalbank skal være hovedmodellene på sparebankområdet, er *Banklovkommisjonen* tilbøyelig til å mene at det bare i få tilfelle vil være aktuelt for konsesjonsmyndigheten å gi tillatelse til omdanning etter Telemarkmodellen.

Karakteristisk for alle de tre modeller er reelt at grunnfondskapitalen i de deltagende banker skal reflekteres i kapitalinstrumenter – aksjer eller egenkapitalbevis – som fordeles forholdsmessig mellom og overføres til sparebankstiftelser etablert av hver av de deltagende banker. Uavhengig av om sparebankstiftelsene mottar aksjer eller egenkapitalbevis, skal sparebankstiftelsen videreføre sparebanktradisjonene og ha et langsiktig og stabilt formål med sitt eierskap i den sammenslåtte banken (lovutkastet § 2d-7 første ledd). Dette vil sikre eierinnflytelse, utbytte og lokal forankring til de områder hvor hver av de deltagende banker tidligere drev sin virksomhet. Det er da vanskelig å se

at det skulle foreligge særlig hensyn som taler for at gjennomføring av sammenslåingen av bankene etter Telemarkmodellen vil gi særskilte fordeler, med mindre omdanning og etterfølgende sammenslåing inngår som en del av et opplegg for innhenting av ny egenkapital til den samlede virksomheten. I så fall vil forhold som nevnt ovenfor under punkt 1) måtte inngå i vurderingen.

Også andre typer av strukturelle hensyn kan føre til at en sparebank vil omdannes til bank i aksjeselskaps form. Poenget kan for eksempel være å legge grunnlaget for et strukturelt samarbeid med annen bank som forutsetter at banken blir deleier i den omdannende sparebanken, eller at de to bankene fusjonerer eller i felleskap engasjerer seg i eller slår sammen bestemte virksomhetsområder. Det kan også være at omdanningen av en sparebank kan være en forutsetning for tilknytning til en gruppering av sparebanker av den type som det allerede er flere av innenfor sparebanksektoren. Etter *Banklovkommisjonens* oppfatning er det av vesentlig betydning for videreføring av sparebanksektorens rolle i finansmarkedet at også de enkelte sparebanker gis adgang til å utvikle sin virksomhet innenfor strukturelle samarbeidsformer. En restriktiv holding til slike opplegg vil kunne ha negativ innvirkning på sparebankenes stilling konkurransemessig sett fordi deres mulighet til markedstilpasning vil være mer begrenset enn for konkurrerende banker etablert i aksjeselskaps form.

8.3.4 Sparebankstiftelsens rolle

Ved omdanning av sparebank til bank i aksjeselskaps form skal alle aksjene i den omdannede banken som ikke tilordnes eierne av egenkapitalbevis, overføres til en sparebankstiftelse som opprettes ved omdanningen (lovutkastet § 2c-16 første ledd). Det fremgår klart av Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) at denne ordningen har til formål å motvirke virkninger av omdanningen som sett fra sparebankhold oppfattes som uønskede (foran avsnitt 8.1.3). Departementet uttalte således (side 12):

«Etter dette har stiftelsen en sentral rolle i reglene som tar sikte på å videreføre enkelte av de elementer om eierinnflytelse og eierskifte som finnes i sparebankloven.»

I hvilken utstrekning en sparebankstiftelse kan fylle en slik oppgave, vil imidlertid etter *Banklovkommisjonens* oppfatning kunne variere med hvordan det enkelte omdanningsopplegget er utformet, og ganske særlig med sparebankstiftelsens eieran-

del. Dette kan illustreres ved følgende typeeksempler:

- *Omdanning til bank i aksjeselskaps form med sikte på innhenting av ny egenkapital ved etterfølgende emisjon av aksjer i verdipapirmarkedet.* Realiteten i et slikt opplegg vil være at kapitalinnhenting vil måtte skje ved et spredningssalg av aksjer som i første omgang egentlig skulle tilføres sparebankstiftelsen, eller ved en kapitalutvidelse ved etterfølgende emisjon. Begge deler vil innebære betydelig reduksjon av sparebankstiftelsens eierandel i den omdannede banken. Sparebankstiftelsen vil deretter vanskelig kunne utøve vesentlig eierinnflytelse i banken med mindre stiftelsen fortsatt har eiermajoritet eller i hvert fall «negativt flertall», det vil si kan blokkere vedtak som krever vedtektsflertall.
- *Omdanning til bank i aksjeselskaps form med sikte på etterfølgende sammenslåing med en eller flere andre banker, jf. «Telemarkmodellen» (foran avsnitt 7.2.2).* En slik omdanning kan i første omgang ha strukturpolitiske formål, begrunnet i fordeler ved konsentrasjon og etablering av en større – og ventelig mer konkurransekraftig – bankenhet. I slike tilfelle vil aksjene i den sammenslåtte banken være fordelt på ulike sparebankstiftelser som minoritetsaksjonærer og som normalt bare vil kunne utøve vesentlig eierinnflytelse i den utstrekning en eller flere av dem vil kunne forfølge samme formål ved sin eierutøvelse og etablere nødvendig majoritet eller eventuelt «negativt flertall». Ved etterfølgende kapitalutvidelse vil dessuten stiftelsenes samlede eierandel reduseres.
- *Omdanning av en eller flere banker basert på en kombinasjon av de to nevnte formål slik at den omdannede eller sammenslåtte banken etablerer et strukturelt samarbeid med en annen bank som via en rettet emisjon erverver en betydelig eierandel i den omdannede banken.* Hvilken eierinnflytelse som i tilfelle kan utøves av sparebankstiftelse(r) etablert ved omdanningen av sparebanken(e), vil særlig bero på størrelsen av den eierandel i den sammenslåtte banken som skal erverves av den samarbeidende banken.

Disse eksemplene på tilfelle av omdanning begrunnet i kapital- eller strukturformål viser at prinsippet i finansieringsvirksomhetsloven § 2-19 tredje ledd – og lovutkastet § 2c-14 annet ledd – hvoretter samtlige aksjer i den omdannede banken skal overføres til en sparebankstiftelse, ikke nødvendigvis vil innebære at sparebankstiftelsen reelt sett også vil

kunne utøve en avgjørende eller vesentlig eierinnflytelse i den omdannede/sammenslåtte bank som skal videreføre virksomheten. Formålet med sparebankstiftelsen er at den skal videreføre sparebanktradisjonene og ha et langsiktig og stabilt formål med sitt eierskap (finansieringsvirksomhetsloven § 2-19 syvende ledd, jf. lovutkastet § 2d-7 første ledd). Etter *Banklovkommisjonens* oppfatning vil dette formålet vanligvis neppe kunne realiseres med mindre det kreves at en sparebankstiftelse – eller flere stiftelser i samarbeid – har en eierandel som vil gi «negativt flertall», det vil si en eierandel som kan blokkere vedtak som krever tilslutning som ved vedtektsendring. Det vil kunne være aktuelt å fastsette vilkår i tillatelsen til omdanningen som reflekterer dette.

8.3.5 Sammenfatning

Drøftelsen foran avsnittene 8.3.1 til 8.3.4 viser at grunnlaget for omdanning av en sparebank til bank i aksjeselskaps form normalt vil ha sammenheng med bankens opplegg for innhenting av ny kapital eller for strukturelle tilpasninger, eller en kombinasjon av slike forhold. I strukturpolitisk sammenheng vil en imidlertid kunne stå overfor et forholdvis bredt og variert spekter av enkelttilfeller med innbyrdes til dels ganske fremtredende og vesentlige forskjeller. Dette har sammenheng med den betydelige spennvidde som preger sparebanksektoren selv. Ut fra dette mener *Banklovkommisjonen* at spørsmålet om tillatelse til omdanning av en sparebank fortsatt må avgjøres etter en samlet vurdering av forholdene i det enkelte tilfelle. Strukturpolitiske overveielser vil i tilfelle inngå som en del av vurderingsgrunnlaget, men hvilken vekt de bør tillegges, kan vanskelig bestemmes generelt. Det bør her foretas en avveining av kryssende hensyn i det enkelte tilfellet, basert på en vurdering av det konkretiserte og aktuelle opplegg for omdanningen og betydningen for den enkelte banks utvikling av at de behov for kapital og strukturell tilpasning som utgjør grunnlaget for omdanning, lar seg imøtekomme.

Med dette som utgangspunkt, og på bakgrunn av Finansdepartementets oppfatning av rammen for forvaltningsskjønnet (foran avsnitt 8.2.2), mener imidlertid *Banklovkommisjonen* at det er behov for å klargjøre i lovgivningen at også strukturpolitiske overveielser kan tas i betraktning ved vurderingen av om tillatelse til omdanning av sparebank skal gis eller ikke. *Banklovkommisjonen* er kommet til at dette enkelt kan markeres ved at det i lovutkastet tas inn en særskilt bestemmelse for tilfelle av omdanning av sparebank. Denne bestem-

melsen kan utformes med utgangspunkt i Finansdepartementets føring om at lovutkastet skal legges til rette for at grunnfondskapitalbank og eierandelskapitalbank bør være hovedmodellene i sparebanksektoren. I lovutkastet § 2c-13 tredje ledd er det i samsvar med dette inntatt følgende bestemmelse:

«Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til omdanning av sparebank, kan det blant annet legges vekt på at sparebanker som hovedregel bør være organisert som vanlig sparebank eller som sparebank med eierandelskapital.»

Banklovkommisjonen mener at en slik bestemmelse markerer konsesjonsmyndighetens strukturpolitiske ansvar, og at det verken er behov for eller hensiktsmessig at loven selv mer presist angir kriterier for skjønnsutøvelsen i enkelttilfeller. Det vises til bemerkningene foran avsnitt 8.3.1. For øvrig har *Banklovkommisjonen* foran avsnittene 8.3.3 og 8.3.4 søkt å illustrere i forenklet form noen av de typer av strukturpolitiske problemer som kan bli forelagt konsesjonsmyndigheten. Mener konsesjonsmyndigheten at det er behov for å sikre at en omdannet bank ikke senere foretar struktur- og foretaksendringer som er uforenelig med den plan for omdanningen som er grunnlaget for en tillatelse, vil konsesjonsmyndigheten kunne fastsette vilkår i tillatelsen eller krav til bankens vedtekter.

Medlemmene Dyrhaug, Gjønnnes, Løfsgaard, Skomsvold og Vihovde er uenig i det prinsipp som ligger til grunn for bestemmelsen i lovforslaget § 2c-13 tredje ledd om myndighetenes skjønnsutøvelse i omdanningssaker, og føringen i Finansdepartementets mandat på dette punktet.

En tilsvarende regel finnes ikke i dagens lov og synes unødvendig. Norsk rett bygger på prinsippet om sammenslutningsfrihet. I dette ligger at det også bør være frihet for et foretak til å endre organisasjonsform når vedtak om dette treffes i lovlige former i foretakets egne besluttede organer. Dette bør også ligge til grunn for lovgivningen om finansinstitusjonene. Myndighetenes overprøving av lovlige vedtak om omdanning til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap bør primært bygge på soliditetshensyn mv. som finanslovgivningen generelt skal ivareta.

For øvrig støtter *disse medlemmer* forslagene i utredningen, som nettopp skal bidra til at sparebanker og andre finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form skal ha gode rammevilkår og tilfredsstillende handlingsrom til å foreta strukturelle tilpasninger.

8.4 Et nytt regelverk for finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form

8.4.1 Opplegget

Bestemmelsene i lovutkastet kapittel 2c avsnitt III om omdanning av finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, viderefører i hovedsak regler som er inntatt i finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-18 til 2-24. Disse bestemmelsene gjelder for omdanning av gjensidige forsikringsselskaper, kredittforeninger og sparebanker til finansinstitusjon i aksjeselskaps form.

Banklovkommisjonen antar at det generelt sett ikke foreligger behov for vesentlige materielle endringer. Regelverket synes generelt sett å ha virket tilfredsstillende. Som det fremgår foran i avsnittene 8.1 og 8.2 er det imidlertid behov for en viss utbygning av reglene særlig med henblikk på omdanning av sparebanker.

Banklovkommisjonen mener også at det er behov for en redaksjonell omarbeidning av lovstoffet. Hovedårsaken er at det anses hensiktsmessig å ta bestemmelsene om finans- og sparebankstiftelser ut av den sammenheng de nå inngår i. En årsak er at det i lovutkastet åpnes for at finansstiftelser skal kunne forestå forvaltningen av både aksjer og egenkapitalbevis, og ikke – som hittil – bare forvalte aksjer utstedt ved omdanning til finansinstitusjon i aksjeselskaps form. Dessuten medfører dette at reglene om finansstiftelser og sparebankstiftelser bør bygges noe ut, blant annet for å legge forholdene til rette for de hovedmodeller for strukturendringer innenfor sparebanksektoren som omhandles i Rammevilkårutvalgets utredning, se foran avsnitt 7.1.5.

Banklovkommisjonen er derfor kommet til at bestemmelsene om finans- og sparebankstiftelser bør behandles og redaksjonelt presenteres samlet atskilt fra bestemmelsene om de struktur- og foretaksendringer som vil være foranledningen til at den enkelte stiftelse etableres. Regelverket om finans- og sparebankstiftelser er derfor utformet samlet i lovutkastet kapittel 2d. Kapitlet er inndelt i to avsnitt. Avsnitt I omhandler de alminnelige regler om finansstiftelser, og gjelder finansstiftelser etablert i forbindelse med omdanning og andre foretaksendringer som gjelder gjensidige forsikringsselskaper og kredittforeninger, samt – i hovedsak – også sparebankstiftelser. Særlige regler om sparebankstiftelser er inntatt i avsnitt II i kapittel 2d.

8.4.2 Tillatelse mv.

Av *utkastet § 2c-13* fremgår at bestemmelsene gjelder omdanning av gjensidige forsikringsselskaper, kredittforeninger (samvirkeforetak av låntakere, se også foran avsnitt 2.1) og sparebanker. Dette er i samsvar med finansieringsvirksomhetsloven § 2-18. Reglene om finansstiftelser som etableres i forbindelse med omdanning, omfattes som nevnt av reglene i lovutkastet kapittel 2d.

I § 2c-13 *annet ledd* stadfestes prinsippet om at omdanning og opprettelse av finansstiftelse i forbindelse med omdanningen bare kan skje etter tillatelse gitt av Kongen, jf. finansieringsvirksomhetsloven § 2-19 første ledd. På samme måte som i en rekke andre bestemmelser i finanslovgivningen som stiller krav om tillatelse, er det imidlertid heller ikke i denne bestemmelsen angitt noe om hvilke hensyn konsesjonsmyndigheten kan eller skal tillegge vekt ved vurderingen av om tillatelse skal gis eller ikke i det enkelte tilfelle. Slike bestemmelser tillegger således konsesjonsmyndigheten en vid skjønnsmyndighet, blant annet basert på strukturpolitiske målsetninger. Det kan likevel ikke legges vekt på formål som ligger utenfor de som ligger til grunn for lovgivningen på finansområdet, og forvaltningsskjønnet må heller ikke utøves på en måte som er i strid med alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper. Andre begrensninger må i tilfelle fremgå av lovteksten selv eller følge klart av forarbeidene til bestemmelsen.

I samsvar med bemerkningene foran avsnitt 8.3.5 er det i § 2c-13 *tredje ledd* tatt inn en særlig bestemmelse vedrørende konsesjonsmyndighetens vurdering av om det skal gis tillatelse til omdanning av sparebank. Det foreslås der at det ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til omdanning av sparebank, blant annet kan legges vekt på at sparebanker som hovedregel bør være organisert som vanlig sparebank eller som sparebank med eierandelskapital. For øvrig vises det til bemerkningene foran avsnitt 8.3.

Ved søknad om tillatelse gjelder bestemmelsene i loven § 3-3 *annet til syvende ledd* tilsvarende. For øvrig vil en søknad måtte vedlegges det materiale som etter *utkastet § 2c-17 annet ledd* utgjør beslutningsgrunnlaget for generalforsamlingens vedtak om omdanning (foran avsnitt 8.2.2). I samsvar med alminnelige forvaltningsrettslige regler kan det fastsettes vilkår for tillatelsen. Det vises for øvrig til uttalelsene i Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 14-15 som er gjengitt foran avsnitt 8.1.3, hvor det er gitt eksempler på ulike typer av vilkår som kan være aktuelle.

Det må imidlertid her prinsipielt skilles mellom den konsesjonsmessige vurderingen av omdanningen som sådan og de konsesjonsrettslige spørsmål som knytter seg direkte til finansstiftelse eller finansinstitusjon som forutsettes opprettet som ledd i gjennomføringen av transaksjonen. Ved omdanning til finansinstitusjon i aksjeselskaps form er regelen at institusjonens konsesjon overføres til den omdannede institusjonen, det vil si en institusjon stiftet i aksjeselskaps form (lovutkastet § 2c-14). Det nystiftede selskapet trenger således ikke særskilt konsesjon. Dette utelukker likevel ikke at det må gis egen tillatelse til opprettelsen av finansstiftelsen (lovutkastet § 2c-13), blant annet for å sikre at stiftelsen er betryggende organisert og har egnet ledelse. Dette er utgangspunktet for og en del av det tilsyn etter finanslovgivningen som Kredittilsynet skal føre med finansstiftelser (lovutkastet § 2d-1 *annet ledd*), og vil dessuten gi konsesjonsmyndigheten adgang til å fastsette særskilte vilkår for tillatelse for finansstiftelsen.

Utkastet § 2c-13 *fjerde ledd* inneholder en forskriftshjemmel tilsvarende finansieringsvirksomhetsloven § 2-18 *annet ledd*.

8.4.3 Gjennomføring av omdanningen

Omdanningen skal gjennomføres ved at finansinstitusjonens konsesjon, eiendeler og forpliktelser i sin helhet overføres til et nystiftet aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, se *utkastet § 2c-14 første ledd*, jf. § 2-20 første og annet ledd i finansieringsvirksomhetsloven. I forhold til reglene i aksjelovgivningen dreier det seg her om innbetaling av aksjekapital i form av tingsinnskudd.

Det er presisert i § 2c-14 *første ledd* at verken institusjonens kreditorer eller eiere av egenkapitalbevis skal kunne kreve utløsning eller motsette seg omdanningen. Dette er i samsvar med finansieringsvirksomhetsloven § 2-20 *annet ledd annet punktum* og § 2-21, jf. Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 31-32. Omdanningen som sådan vil ikke innvirke på kreditorenes utsikt til å få dekket sine krav, og eiere av egenkapitalbevis får byttet egenkapitalbevisene til aksjer i samsvar med størrelsen av eierandelskapitalen (utkastet § 2c-16). En annen sak er at institusjonens vedtekter – i samsvar med *utkastet § 2c-17 første ledd* – kan innholde bestemmelse som innebærer at vedtak om omdanning må treffes med et vedtektsflertall som også omfatter minst to tredeler av stemmene knyttet til egenkapitalbevisene. Det vises til avsnitt 6.3.3 punkt 3) foran.

1) Etter *utkastet § 2c-14 annet ledd* skal det ved omdanningen opprettes en finansstiftelse som skal

være eier av alle aksjene i det nye selskapet, med unntak av aksjer som etter § 2c-16 tilordnes eiere av egenkapitalbevis, jf. loven § 2-19 tredje ledd. Det vises til bemerkningene foran avsnitt 8.3.4. Ved omdanning av en sparebank vil det her dreie seg om en sparebankstiftelse etter utkastet § 2d-6. I utkastet § 2c-14 annet ledd annet punktum er det presisert at reglene om eierkontroll i finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-2 flg. ikke gjelder ved overføring av aksjer til finansstiftelse eller eiere av egenkapitalbevis som følge av omdanning. Loven § 2-23 tredje ledd inneholdt tidligere en uttrykkelig bestemmelse om dette, jf. Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 25-26. Bestemmelsen innebærer således at en eier av egenkapitalbevis som utgjør en kvalifisert eierandel (utkastet § 2b-16), vil tilordnes en tilsvarende eierandel i aksjer uten egnethetsprøving etter loven §§ 2-2 flg.

Bestemmelsen i § 2c-14 annet ledd må sees i sammenheng med utkastet § 2c-14 tredje ledd som omhandler det annet omdanningsalternativ i finansieringsvirksomhetsloven § 2-19 tredje ledd. Det fremgår av bestemmelsen i § 2c-14 annet ledd at stiftelsesmodellen er foreslått gjort til den generelle omdanningsmodell. Etter § 2c-14 tredje ledd kan imidlertid Kongen i særlige tilfelle gi samtykke til at gjensidige forsikringsselskaper og kredittforeninger omdannes etter en modell hvor aksjene fordeles mellom institusjonens kunder. Denne omdanningsmodellen innebærer at den kapital som over årene er oppsamlet i institusjonen, reelt sett blir fordelt over institusjonens kundemasse på omdanningstidspunktet, eller over en nærmere bestemt del av kundemassen. Sammenlignet med omdanning etter stiftelsesmodellen hvor opptjent kapital i sin helhet tilordnes en stiftelse, reiser derfor denne modellen en rekke særlige og til dels vanskelige avveiningsspørsmål som i tilfelle krever nærmere vurdering og avklaring under konsesjonsbehandlingen. Tilsvarende spørsmål oppstår for så vidt også ved anvendelsen av § 2-19 tredje og fjerde ledd i gjeldende lov.

Banklovkommisjonen mener at en ved å markere at stiftelsesmodellen er hovedmodellen, på en egnet måte viser at konsesjonsmyndigheten ikke uten videre er bundet av at institusjonens styrende organer har valgt å gå inn for det annet omdanningsalternativ. Hovedformålet med en adgang til omdanning til institusjon i aksjeselskaps form, er å åpne for etablering av et grunnlag som ut fra forholdene vil være bedre egnet for en videreføring og utvikling av institusjonens virksomhet. Dette gjelder også i forhold til omdanning etter det annet omdanningsalternativ. Ut fra allmenne hensyn bør det derfor søkes unngått at omdanning til aksjesel-

skap i enkelte tilfelle reelt kan komme til å virke først og fremst som et tiltak for å fordele institusjonens kapital mellom institusjonens kunder, eller som en slags mellomstasjon i forhold til senere avvikling av institusjonen og fordeling av kapitalen etter aksjelovgivningens regler.

Utkastet § 2c-14 fjerde ledd viderefører bestemmelsen i § 2-20 tredje ledd.

2) *Utkastet § 2c-15* åpner for at omdanningen gjennomføres ved at det opprettes et holdingselskap som skal være morselskap i et finanskonsern hvor det selskap som skal videreføre virksomheten i den omdannede institusjonen er datterselskap. En slik bestemmelse finnes også i finansieringsvirksomhetsloven § 2-19 femte ledd. Denne fremgangsmåten påvirker ikke aksjefordelingen, men det er i slike tilfelle aksjene i morselskapet som blir å fordele etter utkastet § 2c-14 og i tilfelle § 2c-16. Aksjene i datterselskapet som skal videreføre virksomheten, vil være eiet av morselskapet. Morselskapet skal etter sine vedtekter ikke ha adgang til å drive annen virksomhet enn å forvalte sine eierinteresser i konsernet, jf. finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 bokstav d).

I utkastet § 2c-15 tredje ledd er det gitt enkelte særlige regler om holdingselskapet. Dette gjelder blant annet fremgangsmåten ved morselskapets salg av de aksjer i omdannet sparebank som morselskapet eier, jf. finansieringsvirksomhetsloven § 2-23 tredje ledd første og annet punktum.

3) Ved omdanning av institusjon som ikke har eierandelskapital, skal alle aksjene i den omdannede institusjonen eller morselskapet bli tilordnet finansstiftelsen, jf. utkastet § 2c-14 annet ledd. *Utkastet § 2c-16* inneholder regler om fordelingen av aksjer mellom finansstiftelsen og eierne av egenkapitalbevis i tilfelle av omdanning av institusjon med eierandelskapital. Bestemmelsen svarer til finansieringsvirksomhetsloven § 2-21, men presiserer at fordelingen skal baseres på forholdet mellom grunnfondskapitalen med tillegg av kompensasjonsfondet (utkastet § 2b-1 annet ledd) og eierandelskapitalen med tillegg av overkursfondet (§ 2b-1 tredje ledd).

Lovutkastet § 2c-16, som tilsvarende § 3.7 i vedtektene for Gjensidige, sikrer at eierne av egenkapitalbevis vil motta en andel av aksjene i det nye selskapet som tilsvarende eierandelskapitalens andel av den samlede kapital i den institusjon som omdannes. Dette er for så vidt et motstykke til at eierne av egenkapitalbevis ikke kan motsette seg omdanningen (utkastet § 2c-14 første ledd). Når eierbrøken legges til grunn sikrer en også at eierne av egenkapitalbevis ikke får større eierandel, eierinnflytelse eller mer av overskuddet i institusjonen enn de

hadde rett til før omdanningen, jf. Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 16.

Utkastet § 2c-16 annet ledd viderefører regelen i loven § 2-21 annet punktum om forenklet oppgjør i penger for eiere av mindre poster av egenkapitalbevis. Det er imidlertid presisert at det ved fordelingen av aksjer etter eierbrøken i så fall skal gjøres et fradrag i eierandelskapitalen tilsvarende det beløp som utbetales til slike eiere av egenkapitalbevis. Det dreier seg her om en utdeling av en del av eierandelskapitalen.

8.4.4 Vedtak om omdanning

1) Finansieringsvirksomhetsloven § 2-19 sjette ledd krever at vedtak om omdanning skal treffes av generalforsamlingen i institusjonen med minst to tredelers flertall, det vil si normalt vedtektsflertall. I utkastet § 2c-17 første ledd er dette endret til krav om flertall som for vedtektsendring. *Banklovkommisjonen* viser til at dette er et mer presist minstekrav, og til at utkastet § 2b-26 fjerde ledd – på samme måte som allmennaksjeloven § 5-18 tredje ledd – åpner for å fastsette et strengere flertallskrav for vedtektsendringer.

Banklovkommisjonen viser også til de bemerkninger om vedtektenes rolle i omdanningssammenheng som er inntatt i Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 12-13 og som er gjengitt foran avsnitt 8.1.3. Det kan ikke utelukkes at enkelte institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, vil gjøre bruk av denne adgangen og fastsette i vedtektene enten et strengere flertallskrav for vedtektsendringer eller et særskilt flertallskrav for vedtak om omdanning. Også i aksjelovgivningen åpnes det for fastsettelse av særskilte flertallskrav for bestemte typer av vedtak, jf. allmennaksjeloven § 5-17 tredje ledd. Eksempelvis kan det tenkes at sparebanker som legger særlig vekt på at bankens virksomhet blir videreført innenfor sparebanklovgivningen, vil ønske å gjøre bruk av den adgang til å fastsette særskilte flertallskrav for vedtak som innebærer omdanning av sparebanken. Det dreier seg her om et tiltak som den enkelte sparebank selv kan treffe med henblikk på at grunnfondskapitalbank og eierandelskapitalbank skal forbli hovedmodeller innenfor sparebanksektoren, jf. føringen fra Finansdepartementet gjengitt foran avsnitt 8.2.1.

2) Som nevnt har Finansdepartementet i brev av 6. mars 2007 gitt uttrykk for at grunnfondskapitalbank og eierandelskapitalbank bør være hovedmodeller innenfor sparebanksektoren (blant annet foran avsnitt 8.2.1 punkt 1)). På denne bakgrunn har *Banklovkommisjonen* vurdert om det i loven

selv burde fastsettes særskilt flertallskrav for vedtak om omdanning. *Banklovkommisjonen* er imidlertid kommet til at dette ikke er hensiktsmessig, og viser til at sparebanknæringen omfatter et betydelig antall banker av høyst forskjellig størrelse og med varierende virksomhetsområder. En viser også til at spørsmålet om omdanning kan melde seg for den enkelte sparebank i ganske forskjellige situasjoner. *Banklovkommisjonen* er derfor blitt stående ved at hovedregelen bør være at vedtak om omdanning treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring, jf. *utkastet § 2c-17 første ledd*, og at de sparebanker som finner det ønskelig at det skal gjelde et strengere flertallskrav får gjøre bruk av den adgang lovgivningen gir til å vedtektsfastsette dette.

3) Vedtak om omdanning av en institusjon med eierandelskapital vil også kunne være av vesentlig betydning for eierne av egenkapitalbevis, og det er ikke gitt at et slikt vedtak alltid vil være i samsvar med deres interesser. I samsvar med avsnitt 6.3.3 punkt 3) foran, kan dette tilsi at eierne av egenkapitalbevis tillegges en mer markert rolle i beslutningsprosessen også i tilfelle av omdanning. I *utkastet § 2c-17 første ledd annet punktum* åpnes det derfor for at det i institusjonens vedtekter kan fastsettes at vedtak om omdanning må treffes med et vedtektsflertall som også omfatter minst to tredeler av stemmene knyttet til egenkapitalbevisene.

4) Finansdepartementet har i brev av 19. oktober 2007 reist spørsmålet om det bør stilles strengere krav til innholdet av vedtak om omdanning av sparebank til bank i aksjeselskaps form. Dette spørsmål er drøftet nærmere foran avsnitt 8.2.2.

Hovedformålet med adgangen til omdanning er at en institusjon ved omdanning til aksjeselskaps form skal kunne få etablert et nytt institusjonelt grunnlag for sin virksomhet som ut fra forholdene er bedre egnet for videreføring og utvikling av institusjonens virksomhet. *Banklovkommisjonen* mener derfor at det i lovgivningen bør stilles krav som sikrer at generalforsamlingen i så vel sparebanker som andre institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, vil ha et godt beslutningsgrunnlag for sin avgjørelse av spørsmålet om omdanning. I samsvar med dette inneholder således lovutkastet *§ 2c-17 annet ledd første punktum* et krav om at styret skal utarbeide en plan for omdanningen som blant annet redegjør for formålet med omdanningen og angir retningslinjer for virksomheten i den omdannede finansinstitusjonen.

Banklovkommisjonen legger videre til grunn at det ved vurderingen av om det skal treffes vedtak om omdanning etter stiftelsesmodellen, vil være av vesentlig betydning at opplegget for organiserin-

gen av det omdannede selskapet og den finansstiftelse som skal opprettes, herunder rammene for selskapets og stiftelsens virksomhet, er klart utformet. Etter *utkastet § 2c-17 annet ledd annet punktum* skal derfor utkast til stiftelsesdokument og vedtekter for den omdannede banken og for stiftelsen fremlegges for generalforsamlingen ved behandlingen av spørsmålet om omdanning. De nærmere krav til innholdet av stiftelsesdokument og vedtekter for den omdannede banken vil fremgå av aksjelovgivningen. Bestemmelsen angir imidlertid visse minstekrav til innholdet av stiftelsesdokumentet for finansstiftelsen, blant annet opplysninger om styrets sammensetning og revisor, og dokumentet skal være vedlagt en åpningsbalanse for stiftelsen. Alminnelige krav til vedtektene i finansstiftelsen fremgår for øvrig av utkastet §§ 2d-2 og 2d-3, og disse bestemmelsene suppleres av enkelte særlige krav til vedtektene for sparebankstiftelser i utkastet § 2d-7.

Etter *utkastet § 2d-1* anses en finansstiftelse opprettet når generalforsamlingen har truffet vedtak om omdanningen, og dermed har gitt sin tilslutning til stiftelsesdokumentet og vedtektene for stiftelsen. Styret i finansinstitusjonen anses som stiftere. Stiftelse av det omdannede selskapet skjer i henhold til aksjelovgivningen. Dette betyr at selskapet er stiftet når stiftelsesdokumentet er undertegnet (allmennaksjeloven § 2-9). Etter allmennaksjeloven § 2-3 skal dokumentet angi hvem som er stiftere og antallet aksjer som skal tegnes av hver av stifterne. Det praktiske her er at institusjonen selv er stifter og at alle aksjene tegnes av institusjonen, hvoretter aksjene overføres til finansstiftelsen og i tilfelle til eierne av egenkapitalbevisene.

5) Ved omdanningen av institusjoner med eierandelskapital skal generalforsamlingens vedtak også omfatte fordelingen av aksjene etter reglene i utkastet § 2c-16 i den omdannede institusjonen, eller i tilfelle dens morselskap, se *utkastet § 2c-17 tredje ledd*. Ved omdanning som forutsetter at aksjer som ikke tilkommer eierne av egenkapitalbevis, skal fordeles mellom institusjonens kunder, skal generalforsamlingens vedtak omfatte retningslinjene for fordelingen, se *utkastet § 2c-17 tredje ledd*. Selv om det ikke er sagt uttrykkelig, vil vedtaket kunne fastsette at kunder som i tilfelle ville bli tilordnet et antall aksjer under en fastsatt grense, skal gis oppgjør i penger, jf. utkastet § 2c-16 annet ledd første punktum.

6) Vedtekter for selskap og finansstiftelse som opprettes ved omdanningen, skal godkjennes av Kongen, se *utkastet § 2c-18*. Videre skal både omdanningsvedtaket og stiftelsen av det omdannede

selskapet og finansstiftelsen meldes til Foretaksregisteret.

8.4.5 Navnespørsmål for omdannede sparebanker

Etter sparebankloven § 1 tredje ledd annet punktum kan en omdannet sparebank fortsatt benytte ordet «sparebank» eller lignende uttrykk i sitt foretaksnavn. Bakgrunnen er at et flertall i Banklovkommisjonen i Utredning nr. 4, NOU 1998:14 Finansforetak mv., side 163 foreslo at en sparebank omdannet til aksjeselskap etter eget valg skulle kunne videreføre ordet «sparebank» i sitt foretaksnavn, men det var forutsatt at den omdannede bankens foretaksnavn i alle tilfelle inneholdt tillegget «AS» eller «ASA» (jf. Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 34). Dette forslaget ble fulgt opp av Finansdepartementet i Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 25, men dette ble gjort betinget av at den finansstiftelse som ble opprettet ved omdanningen av sparebanken fortsatt eiet minst 10 prosent av aksjene i den omdannede banken, se sparebankloven § 1 tredje ledd tredje punktum. I Rammevilkårutvalgets utredning side 43, hvor dette spørsmålet drøftes sammen med spørsmålet om en finansstiftelses rett og plikt til å benytte «sparebankstiftelse» i sitt foretaksnavn, foreslås denne bestemmelsen videreført, men utbygget med visse konsolideringsregler.

Banklovkommisjonen mener at det kan reises tvil om denne «kombinasjonsløsningen» bør videreføres. I virkeligheten står en her overfor to forskjellige spørsmål.

Ett spørsmål er hvor lenge en finansstiftelse skal kunne *beholde* «sparebankstiftelse» i stiftelsens foretaksnavn. Dette spørsmålet søkes løst i utkastet § 2d-5 tredje ledd, jf. § 2d-9, blant annet på bakgrunn av om det er behov for at stiftelsen fortsatt skal undergis tilsyn av Kredittilsynet etter reglene i finanslovgivningen. Uavhengig av dette dreier det seg her om en stiftelse som ikke driver omfattende økonomisk virksomhet under et vel innarbeidet foretaksnavn.

Det annet spørsmål er *om en omdannet sparebank skal være nødt til å skifte sitt innarbeidede foretaksnavn* av den grunn at det ikke lenger er en eller flere (sparebank)stiftelser som til sammen eier minst 10 prosent av aksjene i banken. Selv om eierforholdene ikke lenger er i samsvar med dette, vil det for banken dreie seg om et kostnadskrevenne skifte av foretaksnavn som er vel innarbeidet over tid. At stiftelsens eierandel synker under 10 prosent, vil normalt ikke være av betydning for innretningen av bankens virksomhet og for hvordan ban-

ken velger å profilere seg i bankmarkedet. *Banklovkommisjonen* mener derfor at den omdannede banken fortsatt må kunne bruke sitt innarbeidede foretaksnavn uavhengig av finansstiftelsens eierandel i banken. *Banklovkommisjonen* foreslår etter dette at sparebankloven § 1 tredje ledd tredje punktum oppheves.

For øvrig forutsettes at «sparebank» også skal kunne benyttes i foretaksnavnet for en bank som er nystiftet ved omdanning i henhold til «Telemark-

modellen» for å overta den samlede virksomhet i de overdragende sparebanker som deltar ved sammenslåingen. Det bør derfor tas inn et nytt tredje punktum i sparebankloven § 1 tredje ledd som lyder: «Det samme gjelder bank som er stiftet ved sammenslåing av flere banker som er stiftet ved omdanning etter reglene i kapittel 2c i finansieringsvirksomhetsloven.» Det vises for øvrig til avsnitt 13.1 nedenfor.

Kapittel 9

Finans- og sparebankstiftelser

9.1 Opplegget for et nytt regelverk

9.1.1 Finans- og sparebankstiftelsens oppgaver

Finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-18 til 2-24 inneholder en god del bestemmelser om finansstiftelser og i tillegg en del særlige regler for sparebankstiftelser. Reglene der er utformet med henblikk på tilfelle hvor en sparebank eller annen finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, omdannes til institusjon i aksjeselskaps form. Etter §§ 2-19 og 2-21 skal alle aksjer i den omdannede institusjonen med unntak av aksjer som i tilfelle tilordnes eiere av egenkapitalbevis, overføres vederlagsfritt til en finansstiftelse. Når det gjelder omdanning av sparebank, fremgår det av Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 12 at stiftelsen via sine aksjer skal ha «en sentral rolle i reglene som tar sikte på å videreføre enkelte av de elementer om eierinnflytelse og eierskifte som finnes i sparebankloven». Dette er bakgrunnen for finansieringsvirksomhetslovens særlige regler for sparebankstiftelser. Disse forhold er omtalt foran avsnitt 8.1.3, jf. også foran avsnitt 8.3.4.

1) I Rammevilkårutvalgets utredning er tilnæringsmåten vesentlig bredere enn i finansieringsvirksomhetsloven. Den forutsetter at finans- og sparebankstiftelser tillegges et videre virkefelt og også omfatter struktur- og foretaksendringer i sparebanksektoren uavhengig av omdanning. I så fall kan reglene om finans- og sparebankstiftelser ikke lenger sees på bare som et vedheng til reglene om omdanning til institusjoner i aksjeselskaps form. Rammevilkårutvalget beskriver ulike modeller for sammenslåing av sparebanker, overdragelse av virksomhet og andre foretaksendringer innenfor sparebanksektoren, beregnet på å utgjøre alternativer til endringer basert på omdanning til sparebank i aksjeselskaps form (foran avsnitt 7.2.2). En forutsetning for modellene er imidlertid at bruksområdet for egenkapitalbevis og finans- og sparebankstiftelser utvides, og at det foretas tilpasninger i lov- og forskriftsverket som åpner for dette.

Et sentralt element i Rammevilkårutvalgets modeller er, for det første, at egenkapitalbevis også

skal kunne utstedes og benyttes som vederlag for overdragelse av virksomhet ved gjennomføringen av slike transaksjoner, eventuelt utstedes i forkant av transaksjonen (foran avsnitt 7.1.5). Poenget er at sammenslåing, deling eller overdragelse av virksomhet mellom sparebanker vanskelig lar seg gjennomføre i samsvar med partenes ønskemål, behov og forhandlingsstyrke med mindre en ved gjennomføringen, og ved det økonomiske oppgjøret mellom deltagende sparebanker, kan bruke egenkapitalbevis som kapitalinstrument omtrent på samme måte som aksjer ved foretaksendringer etter aksjelovgivningen.

Et annet sentralt element i modellene er at egenkapitalbevis utstedt og tilordnet en deltagende sparebank i slike tilfelle skal overføres vederlagsfritt til en finansstiftelse opprettet av banken (foran avsnitt 7.1.5). Stiftelsens oppgave er – på samme måte som når en finansstiftelse tilføres aksjer ved omdanning av sparebank til bank i aksjeselskaps form – å forestå forvaltningen av egenkapitalbevisene og utøve de eierbeføyelser som er knyttet til dem. En slik ordning sikrer at stiftelsen – som eier egenkapitalbevis i den sammenslåtte sparebanken – kan bidra til å bevare lokal forankring til, og innflytelse over, den bank som viderefører virksomheten. Dette innebærer også at stiftelsen vil bli tilført fremtidig utbytte på egenkapitalbevisene, og at avkastning av lokalt opparbeidet kapital fortsatt vil bli tilført områder hvor kapitalen er opparbeidet.

2) Det er på det rene at verken finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-18 til 2-24 eller forskriften om grunnfondsbevis er utformet med henblikk på den rolle egenkapitalbevis og finansstiftelser er tiltenkt ved de former for struktur- og foretaksendringer innenfor sparebanksektoren som Rammevilkårutvalget omtaler. Av brev til Banklovkommissjonen av 6. mars 2007 hvor Finansdepartementet oversendte utredningen fra Rammevilkårutvalget, fremgår det som departementets oppfatning at rammevilkårene for sparebanker bør gi bankene frihet til å foreta en samfunnsmessig ønsket strukturtilpasning, samtidig som sparebankenes egenart bør bevares (foran avsnitt 7.1.4). I samsvar med dette ba således Finansdepartementet om at Bank-

lovkommisjonen utarbeider et utkast til lovgivning blant annet om følgende spørsmål:

1. regler om anvendelse av sparebankers formue ved strukturendring så som omdanning og sammenslåing, herunder regler om sparebankstiftelser som eier av aksjer og egenkapitalbevis,
2. regler som gjør det mulig å sikre langsiktig og stabilt eierskap i tilfelle av omdanning av sparebank til bank organisert i aksjeselskaps form.

I brev til Banklovkommisjonen av 20. juni 2008 har Finansdepartementet videre bedt om at Banklovkommisjonen prioriterer arbeidet med regler om en stiftelsesmodell (Hallingdalmodellen) tilpasset strukturendringer i sparebanksektoren som ikke innebærer omdanning til bank i aksjeselskaps form. Banklovkommisjonen bes også å vurdere om en sparebankstiftelse i tilfelle skal utøve sin innflytelse i sparebanken via dennes styre eller generalforsamling, og hvilke regler som bør gjelde for stiftelsens forvaltning av sin kapital. Det fremgår av departementets brev at dette er spørsmål som må vurderes i tilknytning til reglene om egenkapitalbevis og reglene om overskuddsfordeling og disponering av utbytte midler tilordnet stiftelsen og grunnfondskapitalen. Denne siste gruppe av spørsmål er foreslått løst ved bestemmelser i lovutkastet § 2b-18, se foran avsnitt 6.3.9.

3) De spørsmål som omtales av Rammevilkårutvalget, oppstår i hovedsak på tilsvarende måte i forhold til struktur- og foretaksendringer som gjelder gjensidige forsikringsselskaper og kredittforeninger. Finansstiftelser vil kunne ha tilsvarende oppgaver i slike tilfelle, noe gjennomføringen av Gjensidiges nye ordning for egenkapitalbevis illustrerer (foran avsnitt 5). Regelverket om finans- og sparebankstiftelser bør derfor som hittil i hovedsak være et regelverk felles for disse tre institusjonstypene uavhengig av om finansstiftelsens oppgaver knytter seg til tilfelle av omdanning eller til andre struktur- og foretaksendringer som omhandlet i lovutkastet kapittel 2c.

9.1.2 Opplegget i lovutkastet

1) Banklovkommisjonen har ved utformingen av det nye regelverket om egenkapitalbevis som fremlegges i utredningen her (lovutkastet kapittel 2b avsnitt II), lagt vesentlig vekt på å gjøre egenkapitalbevisene til et kapitalinstrumentet som også skal kunne benyttes på ulike måter ved gjennomføringen av struktur- og foretaksendringer som gjelder sparebanker eller andre foretak som ikke er organisert i aksjeselskaps form. I lovutkastet blir

det således åpnet for at egenkapitalbevis kan utstedes ved konvertering av grunnfondskapital (utkastet § 2b-2 annet ledd), og for at egenkapitalbevis kan utstedes og tegnes mot innskudd i annet enn penger (utkastet § 2b-3 annet ledd). Dette innebærer blant annet at egenkapitalbevis også kan benyttes som vederlag ved overtagelse av virksomhet fra en sparebank eller annen finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, i forbindelse med fusjons- og fisjonslignende transaksjoner, jf. lovutkastet §§ 2c-4 og 2c-12.

I samsvar med dette legger *Banklovkommisjonen* derfor til grunn at det er behov for å utvide bruksområdet for finansstiftelser til også å omfatte forvaltning av egenkapitalbevis som overføres til en stiftelse i forbindelse med slike struktur- og foretaksendringer. Finansdepartementet har også bedt om forslag til slike regler (foran avsnitt 9.1.1 punkt 1)). Disse forhold innebærer at det nye regelverket må utformes med henblikk på at egenkapitalbevis og finans- og sparebankstiftelser kan bli tillagt en viktig rolle i situasjoner som markedsmessig er nokså ulike, og at bruksområdet – i tillegg til å omfatte omdanningstilfelle – vil være av betydelig bredde. Dette tilsier at det må bygges atskillig fleksibilitet inn i det nye regelverket. Siktemålet må være at egenkapitalbevis og finansstiftelser i praksis lar seg bruke på ulike måter i samsvar med formålet med de enkelte transaksjoner institusjonene ønsker gjennomført.

Ut fra dette mener *Banklovkommisjonen* at det er hensiktsmessig å ta bestemmelsene om finans- og sparebankstiftelser ut av den sammenheng de nå inngår i, det vil si at de bør skilles ut fra reglene om omdanning av finansinstitusjoner. Et godt utgangspunkt ved utformingen av lovutkastets bestemmelser vil likevel være de regler om finans- og sparebankstiftelser som i dag er inntatt i ulike bestemmelser i finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-18 til 2-24. Det er imidlertid behov for en viss utbygging av regelverket, særlig for å legge forholdene til rette for de hovedmodeller for struktur- og foretaksendringer innenfor sparebanksektoren som omhandles i Rammevilkårutvalgets utredning, se foran avsnitt 9.1.1. Dessuten har Finansdepartementet pekt på noen enkeltspørsmål som bør utredes (foran avsnitt 9.1.1 punkt 1)). Departementet har blant annet lagt vekt på at reglene om sparebankstiftelser skal gjøre det mulig å sikre langsiktig og stabilt eierskap i tilfelle av omdanning av sparebank til bank organisert i aksjeselskaps form. *Banklovkommisjonen* mener at dette hensynet i hovedsak også gjør seg gjeldende når det gjelder forvaltningen av egenkapitalbevis som er overført

til en sparebankstiftelse ved struktur- og foretaksendringer innenfor sparebanksektoren.

2) *Banklovkommisjonen* er etter dette kommet til at bestemmelsene om finans- og sparebankstiftelser bør behandles samlet og holdes systematisk atskilt fra bestemmelsene i lovutkastet kapittel 2c om de struktur- og foretaksendringer som vil være foranledningen til at den enkelte stiftelse blir etablert. Regelverket om finans- og sparebankstiftelser er derfor utformet samlet i *et nytt kapittel 2d* i lovutkastet. Kapitlet er inndelt i to avsnitt. *Avsnitt I* inneholder de alminnelige regler om finansstiftelser etablert ved omdanning og andre foretaksendringer av finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, det vil si gjensidige forsikringsselskaper, kredittforeninger og sparebanker. I et eget *avsnitt II* er det tatt inn enkelte særlige regler for sparebankstiftelser som kommer i tillegg til de alminnelige reglene i avsnitt I, og som også på enkelte punkter avviker fra disse reglene. Dette opplegget betyr at de alminnelige reglene i avsnitt I også omfatter sparebankstiftelser unntatt på de punkter hvor annet følger av særlige regler i avsnitt II.

9.2 Opprettelse av finansstiftelsen. Tillatelse mv.

Etter lovutkastet § 2d-1 anses en finansstiftelse opprettet når en finansinstitusjon har truffet vedtak om:

- konvertering av grunnfondskapital til eierandelskapital og overføring av egenkapitalbevisene til den finansstiftelse som institusjonen skal opprette (lovutkastet §§ 2b-2 annet og tredje ledd),
- plan for sammenslåing eller deling (lovutkastet § 2c-3 annet ledd) hvoretter institusjonen skal utstede egenkapitalbevis ved konvertering av grunnfondskapital, og overføre egenkapitalbevis som ikke skal benyttes som vederlag etter § 2b-3 annet ledd, til den finansstiftelse som institusjonen skal opprette (lovutkastet § 2c-4 første ledd første punktum),
- plan om sammenslåing eller deling hvoretter institusjonen skal motta egenkapitalbevis ved tegning eller som vederlag mot overdragelse av sin virksomhet helt eller delvis, og overføre egenkapitalbevisene til den finansstiftelse som skal opprettes (lovutkastet § 2c-4 første ledd annet punktum),
- avvikling av en sparebank etter at virksomheten er overdratt til en annen bank og overføringen av gjenværende egenkapital til den finans-

stiftelse som sparebanken skal opprette (lovutkastet § 2c-12),

- omdanning til finansinstitusjon organisert i aksjeselskaps form og overføring av aksjer motsvarende grunnfondskapitalen til den finansstiftelse som institusjonen skal opprette (lovutkastet § 2c-17).

En finansstiftelse vil således i de fleste tilfelle bli opprettet i forbindelse med transaksjoner som gjelder ulike typer av struktur- og foretaksendringer, eventuelt i forkant av gjennomføringen av slike transaksjoner. Dette er transaksjoner som både etter gjeldende rett (foran avsnitt 7.1.1) og etter lovutkastet bare kan gjennomføres etter tillatelse fra konsesjonsmyndigheten, se utkastet §§ 2b-2, 2c-2 og 2c-13. En må imidlertid her skille mellom den konsesjonsmessige vurderingen av en transaksjon som et hele og de konsesjonsrettslige spørsmål som knytter seg direkte til en finansstiftelse eller finansinstitusjon som forutsettes opprettet som ledd i gjennomføringen av transaksjonen.

Ved omdanning av finansinstitusjon til aksjeselskaps form, er regelen at institusjonens konsesjon overføres til den omdannede institusjonen, det vil si en institusjon stiftet i aksjeselskaps form (lovutkastet § 2c-14). Det nystiftede selskapet trenger således ikke særskilt konsesjon. Dette utelukker likevel ikke at det også må gis egen tillatelse til opprettelsen av finansstiftelsen (lovutkastet § 2c-13), blant annet for å sikre at stiftelsen er betryggende organisert og har egnet ledelse. Dette er utgangspunktet for, og en del av, det tilsyn etter finanslovgivningen som Kredittilsynet skal føre med finansstiftelser (lovutkastet § 2d-1 annet ledd), og det gir dessuten konsesjonsmyndigheten adgang til å fastsette særskilte vilkår i den enkelte tillatelse. Tilsvarende blir forholdet ved opprettelse av finansstiftelse etter lovutkastet §§ 2b-2 tredje ledd, 2c-4 og 2c-12 i forbindelse med sammenslåing, deling og overdragelse av virksomhet, samt avvikling som omfattes av reglene i lovutkastet kapittel 2c avsnitt I eller II. Det samme gjelder for øvrig i forhold til ny finansinstitusjon som opprettes i forbindelse med gjennomføringen av slike transaksjoner

I samsvar med dette følger det av *lovutkastet § 2c-2 første ledd, § 2c-8 annet ledd og § 2c-13 annet ledd* at opprettelsen av en finansstiftelse krever særskilt tillatelse.

Banklovkommisjonen forutsetter at konsesjonsmyndighetens vurdering av om det skal gis tillatelse etter utkastet §§ 2c-2, 2c-8 og 2c-13, til de struktur- og foretaksendringer det gjelder, vil knytte seg til det samlede opplegg for transaksjo-

nen i det enkelte tilfellet. Av lovutkastet §§ 2c-3 annet og tredje ledd, 2c-8 første ledd og 2c-17 annet ledd følger at generalforsamlingens vedtak skal baseres på en samlet plan for struktur- og foretaksendringene, og at utkast til stiftelsesdokument og vedtekter for finansstiftelse som skal opprettes, skal følge som vedlegg (lovutkastet §§ 2c-3 fjerde ledd, 2c-8 første ledd og 2c-17 annet ledd annet punktum). Dette vil gjøre det mulig for konsesjonsmyndigheten samtidig å foreta en særskilt vurdering av spørsmål som for eksempel gjelder organisering og ledelse, samt vedtekter for finansstiftelsen, og å knytte særlige vilkår til tillatelsen for finansstiftelsen.

Lovutkastet § 2d-1 annet ledd svarer til finansieringsvirksomhetsloven § 2-22 første og annet ledd.

9.3 Organisering av finansstiftelsen

Finansieringsvirksomhetsloven § 2-22 annet og tredje ledd inneholder krav til innholdet i en finansstiftelses vedtekter, samt krav om at vedtektene skal være godkjent av Kredittilsynet. Disse bestemmelsene er videreført i *lovutkastet § 2d-2*. Vedtektene må utformes i samsvar med krav som følger av reglene i lovutkastet § 2d-3, blant annet om generalforsamlingens sammensetning.

Lovutkastet § 2d-3 inneholder for det første bestemmelser som forutsetter at en finansstiftelse har generalforsamling, styre og revisor. Dernest gis det visse retningslinjer for sammensetningen av generalforsamlingen og regler for behandlingen av saker i generalforsamlingen. Enkelte av bestemmelsene viderefører finansieringsvirksomhetsloven § 2-22 femte og sjette ledd.

Lovutkastet § 2d-3 annet ledd tredje punktum gir bestemmelsene om generalforsamlingen i utkastet § 2b-26 tilsvarende anvendelse. Reglene i § 2b-26 omhandler møter, avstemninger og flertallskrav i generalforsamlingen, samt flertallskrav ved vedtektsendringer. Det følger av bemerkningene foran avsnitt 6.3.17 at vedtektene kan inneholde stemmerettsbegrensninger, jf. allmennaksjeloven § 5-17 tredje ledd.

Av § 2b-26 fjerde ledd fremgår som en hovedregel at vedtak om vedtektsendring krever tilslutning fra minst to tredeler av de avgitte stemmer, men bestemmelsen åpner for at det kan fastsettes strengere flertallskrav i vedtektene for den enkelte stiftelse. Finansieringsvirksomhetsloven § 2-22 fjerde ledd annet punktum har her en noe annen regel. Der er det fastsatt at vedtektsendring i sparebankstiftelser krever tilslutning fra minst to tre-

delers av alle medlemmer som har rett til å møte i generalforsamlingen. Dette er bakgrunnen for at Finansdepartementet ved brev av 24. mai 2007 har bedt Banklovkommisjonen om å vurdere et forslag fra Sparebankstiftelsen DnB NOR om oppmykning av denne bestemmelsen.

Etter DnB NORs oppfatning tilsier praktiske hensyn at § 2-22 fjerde ledd uttrykkelig begrenses til endring av stiftelsens formålsbestemmelse. Forslaget forutsetter for øvrig flere endringer i loven § 2-23 tredje ledd første, annet og tredje punktum for å unngå at begrensningen får konsekvenser for flertallskravet i disse bestemmelsene. *Banklovkommisjonen* antar at det spørsmål som er reist av DnB NOR kan løses på to ulike måter. Ett alternativ er at regelen i § 2-22 fjerde ledd oppstilles som et særskilt flertallskrav for vedtektsendringer i sparebankstiftelser, men at det likevel åpnes for at bestemmelsen kan fravikes i vedtektene ved en bestemmelse om at vedtektsendring krever tilslutning fra minst to tredeler av avgitte stemmer, det vil si en regel tilsvarende hovedregelen i lovutkastet § 2b-26 fjerde ledd. Det annet alternativ er at man opphever bestemmelsen i § 2-22 fjerde ledd slik at hovedregelen i § 2b-26 fjerde ledd gjelder direkte, jf. utkastet § 2d-3 annet ledd. Dette vil innebære at det i vedtektene for en sparebankstiftelse – dersom det er ønskelig – kan fastsettes et strengere flertallskrav for vedtektsendring, herunder en regel lik bestemmelsen i finansieringsvirksomhetsloven § 2-22 fjerde ledd annet punktum. Dette vil gi de ulike sparebankstiftelser valgfrihet, og vil dessuten være den lovtekniske enkleste løsningen. Ut fra dette går *Banklovkommisjonen* derfor inn for det annet alternativ, se lovutkastet § 2d-7 tredje ledd.

Lovutkastet § 2d-3 tredje ledd inneholder et krav om at finans- og sparebankstiftelser skal ha eget styre valgt av generalforsamlingen i samsvar med de grupper som etter vedtektene er representert i generalforsamlingen, jf. § 2d-3 første ledd. Stiftelsen kan tilsette daglig leder. Styrets og daglig leders kompetanse er regulert ved en henvisning til de alminnelige regler i allmennaksjeloven §§ 6-27 til 6-34.

9.4 Forholdet mellom finansinstitusjonen og finansstiftelsen

I finansieringsvirksomhetsloven § 2-22 syvende ledd, jf. fjerde ledd tredje punktum, er det fastsatt at en ansatt eller tillitsvalgt i stiftelsen ikke kan være ansatt eller tillitsvalgt i den omdannede finansinstitusjonen eller et annet selskap i samme

konsern som den omdannede institusjonen. Det fremgår av Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 18 at formålet med denne regelen er å sikre «at stiftelsen forvalter sitt eierskap [i institusjonen] uavhengig av den bank eller det morselskap stiftelsen har eierandel i». Det vises til at den eide institusjonen i visse tilfeller vil kunne ha interesser som ikke nødvendigvis samsvarer med stiftelsens formål. Ingen medlemmer av stiftelsens generalforsamling skal derfor kunne være personer med tilknytning til den omdannende institusjonen eller selskap i samme konsern.

Som påpekt i Rammevilkårutvalgets utredning side 39-40, innebærer imidlertid denne bestemmelsen i realiteten også et forbud mot at medlem av generalforsamlingen eller styret i finansstiftelsen kan være styremedlem eller medlem av generalforsamlingen eller styret i den omdannede finansinstitusjonen eller i selskap i samme konsern. Rammevilkårutvalget fremhever (side 40) betydningen av at finansstiftelsen som aksjeeier i den omdannende institusjonen bør kunne «utøve aktiv eierinnflytelse», og foreslår at stiftelsen som eier bør ha rett til å være representert i institusjonens styre eller andre organer hvor eierne kan være representert direkte eller indirekte. Utvalget foreslår derfor et tillegg til § 2-22 syvende ledd som åpner for at ansatte og tillitsvalgte i stiftelsen kan være medlem av styre, generalforsamling og andre organer hvor aksjeeiere ellers kan være representert.

Banklovkommissjonen legger til grunn at dette er bakgrunnen for at Finansdepartementet i brev av 20. juni 2008 har bedt *Banklovkommissjonen* å vurdere om en sparebankstiftelse i tilfelle skal kunne utøve sin innflytelse i sparebanken (herunder den omdannede banken) via dennes styre eller generalforsamling.

Banklovkommissjonen mener – i samsvar med Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 18 – at det er viktig at en finansstiftelsens styrende organer og ledelse sikres uavhengighet i forhold til den finansinstitusjon som har opprettet stiftelsen, og at lovens regel derfor fortsatt bør sette forbud mot at ansatt eller tillitsvalgt i institusjonen kan være ansatt eller tillitsvalgt i stiftelsen (*lovutkastet § 2d-3 fjerde ledd første punktum*). *Banklovkommissjonen* er imidlertid også enig med Rammevilkårutvalget i at det er et helt annet spørsmål om ansatt eller tillitsvalgt i finansstiftelsen skal kunne være med i de styrende organer i finansinstitusjonen, og at dette spørsmål må vurderes ut fra stiftelsens behov for å kunne utøve eierinnflytelse som aksjeeier i institusjonen. Utgangspunktet må være at loven ikke bør frata stiftelsen muligheten til å utøve aktiv eierinnflytelse.

For det første mener *Banklovkommissjonen* at finansstiftelsen i samsvar med omfanget av sin eierandel må ha adgang til å foreslå og å få valgt person(er) som skal representere stiftelsen i finansinstitusjonens generalforsamling, styret eller andre organer (*lovutkastet § 2d-3 fjerde ledd annet punktum*). Formelt stenger loven § 2-22 syvende ledd heller ikke for en slik løsning, men bestemmelsen innebærer at stiftelsen i tilfelle må la seg representere ved person(er) som ikke har tilknytning til stiftelsen.

For det annet mener *Banklovkommissjonen* også at praktiske hensyn tilsier at finansstiftelsen må kunne være representert i finansinstitusjonen ved person(er) som deltar i ledelsen eller de styrende organer i stiftelsen. Det er derfor også behov for et slikt unntak fra det forbud mot slik representasjon som nå følger av loven § 2-22 syvende ledd. *Banklovkommissjonen* mener imidlertid at hensynet til både finansstiftelsens og finansinstitusjonens gjensidige uavhengighet tilsier at det settes en grense for hvor stor del av medlemmene i finansinstitusjonens styrende organer som kan ha tilknytning til finansstiftelsen som ansatt eller tillitsvalgt i denne. Det foreslås derfor at ansatte og tillitsvalgte i finansstiftelsen ikke skal kunne utgjøre mer enn en tredel av medlemmene i henholdsvis generalforsamlingen eller styret i finansinstitusjonen (*lovutkastet § 2d-3 fjerde ledd tredje punktum*).

9.5 Finansstiftelsens virksomhet

Finansieringsvirksomhetsloven § 2-23 første og annet ledd inneholder de alminnelige regler om finansstiftelsers virksomhet. Loven § 2-22 tredje ledd forutsetter at nærmere regler kan fastsettes i vedtektene. Bestemmelsene foreslås med enkelte redaksjonelle endringer videreført i *lovutkastet § 2d-4 første og fjerde ledd*.

Virksomheten og kapitalforvaltningen i finansstiftelsen må, etter *Banklovkommissjonens* oppfatning, først og fremst baseres på egenkapitalbevis og aksjer stiftelsen tilføres i forbindelse med opprettelsen, herunder egenkapitalbevis og aksjer som erverves ved bytte av slike egenkapitalbevis og aksjer ved sammenslåing og andre foretaksendringer som omfatter den finansinstitusjon som opprettet stiftelsen. For øvrig bør stiftelsen kunne forvalte sin kapital i samsvar med alminnelige krav til forsvarlig kapitalforvaltning, og en antar at dette prinsippet bør komme klart til uttrykk i *lovutkastet*.

Finansieringsvirksomhetsloven § 2-22 tredje ledd forutsetter at vedtektene for finansstiftelser

skal inneholde bestemmelser om anvendelse av årets overskudd og underskudd. Underskudd vil i tilfelle måtte belastes finansstiftelsens egne midler. Når det gjelder overskudd, foreslås det at bestemmelsene i lovutkastet § 2b-27 om disponering av overskudd i institusjon som ikke har eierandelskapital, gis tilsvarende anvendelse (*lovutkastet § 2d-4 annet ledd*). De fleste finansstiftelser atskiller seg fra andre finansinstitusjoner ved at deres virksomhet ikke er av en slik art at det foreligger et særlig behov for å sikre oppbygging av ytterligere kapital i stiftelsen. I hvilken utstrekning dette skal skje, bør det vanligvis være opp til generalforsamlingen i den enkelte stiftelse å avgjøre. Det bør således være opp til generalforsamlingen å fastsette hvor stor del av årets overskudd som skal kunne disponeres som utbyttmidler ved gaver og andre disposisjoner til allmenntilgode formål i samsvar med vedtektenes bestemmelser. *Banklovkommisjonen* viser til at lovutkastet § 2b-27 åpner for at vedtektenes bestemmelser kan utformes noe forskjellig alt etter om finansstiftelsen er opprettet av gjensidig forsikringsselskap, kredittforening eller sparebank, og dessuten kan tilpasses den virksomhet den enkelte institusjon tidligere har drevet.

Har en finansstiftelse utstedt egenkapitalbevis, følger det av lovutkastet § 2d-4 fjerde ledd at reglene om overskudd og underskudd i utkastet §§ 2b-18 og 2b-20 skal komme til anvendelse.

I *lovutkastet § 2d-4 tredje ledd* foreslår *Banklovkommisjonen* at det tas inn nye regler om nedskrivning av finansstiftelsens vedtektsfestede grunnfondskapital (i finansieringsvirksomhetsloven § 2-22 tredje ledd betegnet som «grunnkapital»). Reglene bygger på prinsippene i utkastet § 2b-22, og angir at det beløp nedsettelsen gjelder, kan benyttes til å dekke underskudd eller til utdeling av utbyttmidler i samsvar med bestemmelsene i vedtektene. En antar at det i samsvar med stiftelsens formål vil kunne være aktuelt for stiftelsen å kunne ha utbyttmidler til disposisjon selv om årlige overskudd i noen tid har ligget på et lavt nivå.

Bestemmelsen om finansstiftelsens adgang til å utstede egenkapitalbevis i finansieringsvirksomhetsloven § 2-23 annet ledd er videreført i *lovutkastet § 2d-4 fjerde ledd*. Reglene om egenkapitalbevis i lovutkastet §§ 2b-2, 2b-3 og 2b-7 til 2b-23 kommer i så fall tilsvarende til anvendelse.

9.6 Avvikling og sammenslåing

Finansieringsvirksomhetsloven § 2-24 inneholder meget detaljerte regler om avvikling og sammenslåing av finansstiftelser. Reglene er utformet med

henblikk på tilfelle av omdanning av finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. *Banklovkommisjonen* viser til at finansstiftelser vil ha et vesentlig videre virkefelt innenfor rammen av lovutkastet (foran avsnitt 9.1.1), og mener at det neppe er behov for eller hensiktsmessig å lovfeste så vidt detaljerte regler. Det er derfor bare hovedreglene i loven § 2-24 første og annet ledd som foreslås videreført i *lovutkastet § 2d-5 første og annet ledd*.

Det fremgår av lovutkastet § 2d-1 annet ledd at finansstiftelser skal være undergitt tilsyn av Kredittilsynet. Tilsynet vil være basert på regelverket i finanslovgivningen. For sparebankstiftelser gjør finansieringsvirksomhetsloven § 2-24 sjette ledd her et unntak. Det er der bestemt at reglene om omdanning i loven §§ 2-18 til 2-24 ikke gjelder for en stiftelse som er opprettet ved omdanning av sparebank hvis stiftelsen eier mindre enn 10 prosent av aksjene i den omdannede banken eller morselskapet til banken. I Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 23 viser Finansdepartementet til at virkningen av å falle inn under særreglene i finansieringsvirksomhetsloven bør opphøre når stiftelsen ikke lenger har en innflytelse i den omdannede institusjonen som overstiger et visst nivå, og uttaler at en stiftelse som eier under 10 prosent av aksjene ikke lenger skal reguleres av finansieringsvirksomhetsloven. Virkningen av dette vil være at stiftelsen deretter er undergitt de alminnelige regler om stiftelser i stiftelsesloven og undergitt tilsyn av Stiftelses-tilsynet.

Banklovkommisjonen er enig i dette prinsippet, men mener at det samme må gjelde i forhold til finansstiftelser opprettet ved omdanning av gjensidig forsikringsselskap eller kredittforening. Av hensyn til behovet for kontinuerlig tilsyn og for at det til enhver tid skal være klart hvilken etat som har tilsynsansvaret, foreslår *Banklovkommisjonen*, for det første, at Kredittilsynet skal konstatere ved eget vedtak at vilkårene for tilsyn etter finanslovgivningen ikke lenger er til stede. For det annet mener *Banklovkommisjonen* at det – avhengig av eierforholdene i den omdannede institusjonen – ikke alltid er slik at en eierandel på mindre enn 10 prosent vil gi beskjeden eierinnflytelse i institusjonen. Et ytterligere vilkår bør derfor være at Kredittilsynet finner at størrelsen av stiftelsens eierandel ikke vil gi grunnlag for slik innflytelse i institusjonen at det er behov for – ut fra de hensyn finanslovgivningen skal ivareta – at stiftelsen fortsatt er undergitt tilsyn av Kredittilsynet. Det vises til *lovutkastet § 2d-5 tredje ledd*. Dessuten vises det til den særlige regel for sparebankstiftelser som er foreslått i lovutkastet § 2d-9 annet ledd.

Som nevnt foran avsnitt 9.1.1, vil en finansstiftelse også kunne ha en eierandel i form av egenkapitalbevis som kan gi grunnlag for tilsvarende eierinnflytelse. Bestemmelsen i lovutkastet § 2d-5 tredje ledd bør i så fall gjelde tilsvarende. Minstekravet til størrelsen av eierandel bør ligge på samme nivå. For å kunne tilsvare en eierandel på 10 prosent av aksjekapitalen, må en eierandel i egenkapitalbevis utgjøre en tidel av summen av institusjonens grunnfondskapital og eierandelskapital.

9.7 Særlige regler for sparebankstiftelser

9.7.1 Generelt om sparebankstiftelser

En finansstiftelse vil være en sparebankstiftelse dersom den er etablert ved konvertering av grunnfondskapital i en sparebank (lovutkastet § 2b-2), ved sammenslåing eller annen foretaksendring som omfatter sparebank (lovutkastet § 2c-4), ved avvikling av en sparebank (lovutkastet § 2c-12) eller ved omdanning av en sparebank (lovutkastet § 2c-17), se *lovutkastet § 2d-7 første ledd*. De alminnelige regler om finansstiftelser gjelder også for sparebankstiftelser for så vidt annet ikke er fastsatt i de særlige reglene for sparebankstiftelser i lovutkastet §§ 2d-7 til 2d-9, se *lovutkastet § 2d-6 annet ledd*. Det er foran avsnitt 9.1.2 redegjort for dette forhold og valget av systematikk i lovutkastet kapittel 2d.

Utgangspunktet ved utformingen av de særlige reglene om sparebankstiftelser i utkastet kapittel 2d avsnitt II, har vært de bestemmelser om sparebankstiftelser som kom inn i regelverket i finansieringsvirksomhetsloven i 2002 (foran avsnitt 7.1.2), særlig finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-19 syvende ledd, 2-22 fjerde ledd og 2-23 tredje ledd. Enkelte av disse bestemmelsene er imidlertid allerede lagt til grunn for bestemmelser i kapittel 2d avsnitt I som inneholder de alminnelige regler om finansstiftelser, og inngår derfor ikke i avsnitt II.

En sparebankstiftelse skal, etter *lovutkastet § 2d-6 annet ledd*, benytte ordet «sparebankstiftelse» i sitt foretaksnavn. Forslaget bygger på et forslag i Rammevilkårutvalgets utredning side 38. Rett og plikt til å benytte et slikt foretaksnavn opphører når sparebankstiftelsen ikke lenger skal være undergitt tilsyn av Kredittilsynet etter finanslovgivningen, se lovutkastet § 2d-9 annet ledd. Dette er det også redegjort for foran avsnitt 8.4.5.

9.7.2 Vedtekter. Generalforsamling

Finansieringsvirksomhetsloven § 2-22 fjerde ledd inneholder en del særlige krav til innholdet av vedtektene for sparebankstiftelser. Disse bestemmelsene er i hovedsak videreført i *lovutkastet § 2d-7*.

Utkastet § 2d-7 første ledd svarer til loven § 2-19 syvende ledd. Det er imidlertid presisert at prinsippet om et langsiktig og stabilt formål med eierskapet skal gjelde også i forhold til eierandeler i annen bank ervervet av stiftelsen i forbindelse med sammenslåing av den sparebank som opprettet stiftelsen, og en annen bank. Det vises til lovutkastet § 2c-4 annet ledd og foran avsnitt 7.2.3 punkt 4).

Utkastet § 2d-7 annet ledd om generalforsamlingens sammensetning bygger på loven § 2-22 fjerde ledd fjerde punktum, men det er presisert at det er tilknytningen til den enkelte sparebankstiftelses virksomhet som det skal legges vekt på ved sammensetningen av generalforsamlingen. Bestemmelsen i loven § 2-22 fjerde ledd femte punktum om kundevalgte representanter er ikke videreført som generell regel. I den utstrekning dette vil være en hensiktsmessig fremgangsmåte ved valg av medlemmer av generalforsamlingen, vil en slik ordning kunne fastsettes i stiftelsens vedtekter.

Bestemmelsen i utkastet § 2d-7 tredje ledd er ny. Bestemmelsen bygger blant annet på bestemmelsene i loven § 2-22 fjerde ledd første og annet punktum, men *Banklovkommisjonen* mener at det er behov for mer utførlige regler om møter, saksbehandling og vedtak i generalforsamlingen som er stiftelsens høyeste organ. En foreslår derfor at de alminnelige bestemmelsene om generalforsamlingen i lovutkastet § 2b-26 gis tilsvarende anvendelse. Dette innebærer at en således har forlatt prinsippet om at vedtektsendring krever tilslutning fra minst to tredeler av de personer som har rett til å møte i generalforsamlingen, se foran avsnitt 9.3 hvor det er redegjort nærmere for dette. Utkastet § 2d-7 tredje ledd annet punktum dekkes i og for seg av henvisningen til bestemmelsene i utkastet § 2b-26, men er tatt med for å unngå misforståelser.

For ordens skyld nevnes at bestemmelsene i loven § 2-22 fjerde ledd tredje punktum og femte til syvende ledd er omfattet av bestemmelser i lovutkastet § 2d-3 annet til fjerde ledd.

9.7.3 Sparebankstiftelsers virksomhet

Banklovkommisjonen viser til at de alminnelige regler om finansstiftelser i lovutkastet § 2d-4 også er ment å gjelde for sparebankstiftelsers virksomhet. Det er likevel behov for enkelte særlige

bestemmelser, først og fremst for å videreføre bestemmelser inntatt i finansieringsvirksomhetsloven § 2-23 tredje ledd.

Lovutkastet § 2d-8 første ledd tilsvarende loven § 2-23 tredje ledd tredje og fjerde punktum.

Lovutkastet § 2d-8 annet ledd gjelder salg av egenkapitalbevis eller aksjer tilført sparebankstiftelsen i forbindelse med opprettelsen av stiftelsen, jf. utkastet §§ 2d-4 første ledd og 2d-7 første ledd. Forslaget tilsvarende loven § 2-23 tredje ledd første punktum. Bestemmelsen presiserer at midler motatt som vederlag kan disponeres som utbyttmidler etter at grunnfondskapitalen er nedsatt etter reglene i utkastet § 2d-4 tredje ledd. For ordens skyld nevnes at bestemmelsen i § 2-23 tredje ledd annet punktum er tatt inn i lovutkastet § 2c-15 tredje ledd annet punktum som gir generelle regler om morselskapet til den omdannede institusjonen.

Lovutkastet § 2d-8 tredje ledd gjelder sparebankstiftelsens disponering av overskudd. Bestemmelsen tilsvarende den alminnelige regel om overskudd i utkastet § 2d-4 annet ledd, se herom foran avsnitt 9.5. Det er presisert i samsvar med et forslag i Rammevilkårutvalgets utredning side 38 at det skal legges vekt på at utbyttmidler som disponeres til allmenntilgode formål skal fremme utviklingen i områder hvor den kapital som er tilført stiftelsen ved opprettelsen, er opparbeidet. Har stiftelsen selv utstedt egenkapitalbevis, gjelder imidlertid disse reglene bare den del av utbyttmidlene som tilordnes stiftelsens grunnfondskapital etter reglene i utkastet § 2b-18, se foran avsnitt 6.3.9.

Bestemmelsene om overskudd i utkastet § 2d-8 tredje ledd avviker fra reglene om disponering av overskudd i finansieringsvirksomhetsloven § 2-23 tredje ledd fjerde punktum som gir begrensningene i sparebankloven § 28 tilsvarende anvendelse. Som det fremgår foran avsnittene 6.3.9.5 og 6.3.18, fremmer *Banklovkommissjonen* forslag om at denne bestemmelsen blir opphevet og erstattet av reglene i lovutkastet §§ 2b-18 og 2b-27. Videre fremgår det foran avsnitt 9.5, at den alminnelige

regel om disponeringen av overskudd i finansstiftelser bør ta utgangspunkt i den nye ordningen for sparebanker. De fleste finansstiftelser atskiller seg fra andre finansinstitusjoner ved at deres virksomhet ikke er av en slik art at det foreligger et særlig behov for å sikre oppbygging av ytterligere kapital i stiftelsen. I hvilken utstrekning det skal skje, bør det vanligvis være opp til generalforsamlingen i den enkelte stiftelse å avgjøre.

9.7.4 Sammenslåing, avvikling mv.

Finansieringsvirksomhetsloven § 2-24 gir utførlige regler om sammenslåing og avvikling av sparebankstiftelser og andre finansstiftelser. Dette er omtalt foran avsnitt 9.6. Det fremgår der at disse bestemmelsene foreslås forenklet og erstattet av bestemmelsene i lovutkastet § 2d-5 som bygger på hovedreglene i loven § 2-24. I samsvar med dette foreslås det i *lovutkastet § 2d-9 første ledd* at bestemmelsene i § 2d-5 første og annet ledd skal gjelde tilsvarende.

Som nevnt foran avsnitt 9.7.1, vil en sparebankstiftelse normalt gå over til å bli (omdannet til) en vanlig stiftelse etter stiftelsesloven hvis stiftelsens eierandel blir mindre enn en tittel av aksjekapitalen eller av summen av grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen i institusjonen. Dette vil blant annet innebære at stiftelsen ikke lenger kan benytte ordet «sparebankstiftelse» i sitt foretaksnavn. I Rammevilkårutvalgets utredning side 39-41 foreslås at kravet om 10 prosent eierandel skal kunne oppfylles i felleskap av flere stiftelser med eierandeler i institusjonen dersom stiftelsene har et vedtektsfestet samarbeid. I så fall skjer det en konsolidering av stiftelsenes eierandeler. *Banklovkommissjonen* ser ingen betenkelighet ved å legge en slik regel til grunn ved anvendelsen av bestemmelsene i lovutkastet § 2d-5 tredje ledd, og utkastet § 2d-9 annet ledd er utformet i samsvar med forslaget. Det vises til at det kan tenkes tilfelle hvor bestemmelsen vil kunne komme til anvendelse ved strukturendringer basert blant annet på Hallingdalmodellen.

Kapittel 10

Administrative og økonomiske konsekvenser

10.1 Innledning

I Utredning nr. 22 *Kapital- og organisasjonsformer i sparebanksektoren mv.* legger *Banklovkommisjonen* frem utkast til ny lovgivning som først og fremst skal gjelde for sparebanker og andre finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, det vil si gjensidige forsikringsselskaper og samvirkeforetak av låntakere (kredittforeninger). Lovutkastet faller i tre deler som foreslås inntatt i nye kapitler 2b til 2d i finansieringsvirksomhetsloven.

Den første delen (utkastet kapittel 2b) omfatter hovedregler om de ulike kapitalformer i finansinstitusjoner, og utkast til et modernisert regelverk om egenkapitalbevis utstedt av sparebanker, gjensidige forsikringsselskaper og kredittforeninger. Dette regelverket skal erstatte forskrift av 7. februar 2001 nr. 108 om grunnfondsbevis i sparebanker, kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskaper.

Det fremlegges samtidig i utkastet kapittel 2c forslag til ny lovgivning om struktur- og foretaksendringer i finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, det vil si transaksjoner som gjelder sammenslåing, deling, virksomhetsoverdragelse, avvikling og omdanning av slike institusjoner. Denne del av lovutkastet skal erstatte reglene om omdanning i finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-18 til 2-24, men omhandler for øvrig først og fremst selskapsrettslige spørsmål som ikke er regulert i gjeldende finanslovgivning.

Den tredje delen (utkastet kapittel 2d) omfatter forslag til ny lovgivning om finans- og sparebankstiftelser som opprettes i forbindelse med slike struktur- og foretaksendringer, og som skal være eier av egenkapitalbevis og i tilfelle aksjer som utstedes som ledd i slike transaksjoner. Finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-18 til 2-24 inneholder en del regler om stiftelser som opprettes ved omdanning til institusjon i aksjeselskaps form, men utover dette inneholder gjeldende lovgivning ikke bestemmelser om finans- og sparebankstiftelser.

Formålet med utkastet til ny lovgivning om egenkapitalbevis er å gi finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form tilgang til et

egenkapitalinstrument som markedsmessig i hovedsak kan sidestilles med aksjer. Dette er et regelverk som – på samme måte som grunnfondsbevisforskriften – skal gjelde for sparebanker, gjensidige forsikringsselskaper og kredittforeninger. Også de øvrige deler av lovutkastet er utformet som et regelverk om struktur- og foretaksendringer som i hovedsak skal være felles for disse tre typer av finansinstitusjoner, og som skal avklare rettstilstanden på en rekke viktige områder som hittil ikke har vært gjenstand for lovregulering. Formålet med denne del av lovutkastet er først og fremst å legge til rette for struktur- og foretaksendringer innenfor sparebanksektoren, men i hovedsak oppstår tilsvarende spørsmål også i forhold til de to andre typer av institusjoner. Ved utformingen av lovutkastet har det bare på enkelte punkter vært behov for å ta hensyn til særlige forhold innenfor sparebanksektoren.

10.2 Administrative og økonomiske konsekvenser for det offentlige

Det er først og fremst utkastet til nye kapitler 2c og 2d om struktur- og foretaksendringer og finans- og sparebankstiftelser som vil kunne være av betydning i forhold til konsesjons- og tilsynsmyndighetene på finansområdet. De typer av transaksjoner det her gjelder, krever imidlertid allerede etter gjeldende lovgivning vanlig konsesjonsbehandling og de involverte institusjoner er undergitt alminnelig tilsyn av Kredittilsynet. Etter *Banklovkommisjonens* vurdering vil den lovgivning det fremmes forslag om, i seg selv ikke medføre en økt mengde av enkeltsaker eller annet merarbeid for det offentlige.

Den lovgivning om kapitalforhold og egenkapitalbevis det fremmes forslag om i utkastet kapittel 2b, vil først og fremst være av betydning for de berørte finansinstitusjoner. Det nye regelverket om egenkapitalbevis antas ikke å medføre arbeidsoppgaver for det offentlige som atskiller seg vesentlig fra de som allerede er knyttet til forvaltningen av forskriften om grunnfondsbevis.

Generelt sett må det antas at det vil være en fordel også for det offentlige at vesentlige deler av tilsynsarbeidet med finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, vil kunne utføres på grunnlag av et modernisert og redaksjonelt gjennomarbeidet regelverk.

10.3 Administrative og økonomiske konsekvenser for det private

---

Lovutkastet vil på de områder dette omhandler, innebære at sparebanker og andre finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, vil kunne forholde seg til et modernisert og redaksjonelt gjennomarbeidet regelverk som avklarer rettsstillingen på områder av til dels vesentlig betydning for deres virksomhet. Generelt sett vil det være en fordel for disse typer av institusjoner at det

etableres et modernisert regelverk som vil gi et sikrere grunnlag for bruk av et egenkapitalinstrument som langt på vei kan markedsmessig sidestilles med aksjer. Videre vil det lovutkastet som fremlegges, åpne for eller legge forholdene bedre til rette for struktur- og foretaksendringer for sparebanker og andre finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, uten først å måtte gå til omdanning til institusjon i aksjeselskaps form. Den fleksibilitet som er bygget inn i lovutkastets ulike deler, vil i stor grad gjøre det mulig for den enkelte finansinstitusjon – alt etter sin størrelse og sin virksomhets egenart – å tilpasse den struktur- eller foretaksendring det gjelder til sine behov og ønskemål.

Banklovkommisjonen kan ikke se at lovutkastet vil ha negative administrative eller økonomiske konsekvenser av noen betydning for sparebanker eller andre institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form.

Del IV
Merknader til enkelte bestemmelser

Kapittel 11

Merknader til de enkelte bestemmelser

Banklovkomisjonens forslag til regler om kapital- og organisasjonsformer i sparebanksektoren mv. er inntatt i finansieringsvirksomhetsloven. Lovutkastet er delt inn i tre kapitler; kapittel 2b om kapitalforhold og egenkapitalbevis, kapittel 2c om struktur- og foretaksendringer av finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form og kapittel 2d om finans- og sparebankstiftelser.

Lovforslaget vil innebære at det må foretas endringer av bestemmelser i enkelte andre lover, se nedenfor kapittel 13. Lovutkastet kapittel 2b er utformet under forutsetning av at store deler av forskriften om grunnfondsbevis blir opphevet. Det nevnes videre at nåværende regler om omdanning av finansinstitusjoner til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap i finansieringsvirksomhetsloven kapittel 2 avsnitt III §§ 2-19 til 2-24 forutsettes opphevet og erstattet av regler inntatt i lovutkastet kapittel 2c og 2d.

Merknadene til de enkelte bestemmelsene i kapitlet her må sees i sammenheng med *Banklovkomisjonen* drøftelser og vurderinger foran i de alminnelige motiver kapittel 6 til 9.

Til endringer i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner:

Til kapittel 2b. Kapitalforhold. Egenkapitalbevis.

Kapitlet er inndelt i tre avsnitt. I avsnitt I «*Egenkapital og annen kapital*» er det gitt regler om de ulike former for ansvarlig kapital i finansinstitusjoner. Bestemmelsene er i alt vesentlig utformet som hovedregler felles for foretak i aksjeselskaps form og foretak som ikke er organisert i aksjeselskaps form, herunder sparebanker, gjensidige forsikringsselskap og kredittforeninger.

I avsnitt II «*Egenkapitalbevis*» er det fremmet forslag til et nytt og modernisert regelverk om et egenkapitalinstrument som gjelder for foretak som ikke er organisert i aksjeselskaps form, først og fremst sparebanker og gjensidige forsikringsselskaper. Bestemmelsene i avsnitt II skal erstatte store deler av regelverket i grunnfondsbevisforskriften (forskrift av 7. februar 2001 nr. 108 om grunnfondsbevis i sparebanker, kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskaper) og de ulike lov-

bestemmelser som er hjemmel for denne forskriften. Det vises for øvrig til kapittel 13 nedenfor hvor det er nærmere angitt hvilke lov- og forskriftsbestemmelser som foreslås opphevet som følge av lovforslaget. *Banklovkomisjonen* viser ellers til avsnitt 7.1 foran.

I avsnitt III «*Øvrige bestemmelser*» er det inntatt bestemmelser om generalforsamling og overskudd i finansinstitusjon uten eierandelskapital. Det vises til merknadene til disse bestemmelsene nedenfor (lovutkastet §§ 2b-27 og 2b-28).

I. Egenkapital og annen kapital

Til § 2b-1. Aksjekapital, grunnfondskapital og annen egenkapital

I *første til fjerde ledd* defineres de sentrale begrepene egenkapital, grunnfondskapital og eierandelskapital. For å markere forskjellen mellom egenkapital som skal anses som grunnfondskapital eller eierandelskapital, er det i *annet ledd* fastslått at grunnfondskapital omfatter innbetalt egenkapital som ikke er eierandelskapital.

I *tredje ledd* er eierandelskapital definert nærmere. Karakteristisk for denne form for egenkapital er at den gir eierbeføyelser som nevnt i utkastet §§ 2b-10 til 2b-12, jf. også utkastet § 2b-2 første ledd. Dette er markert for å skille mellom disse typer av eierbeføyelser og de eierbeføyelser som vanligvis er knyttet til aksjer etter allmennaksjeloven.

Kompensasjonsfondet og overkursfondet som nevnt i utkastet § 2b-14, regnes som henholdsvis grunnfondskapital og eierandelskapital når dette er særskilt fastsatt, jf. *fjerde ledd*. Det vises til avsnitt 7.2 foran.

Til § 2b-2. Utstedelse av egenkapitalbevis

I *første ledd* er det bestemt at sparebank og annen finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, kan utstede omsettelige egenkapitalbevis. Det er stilt som vilkår at Kongen gir sitt samtykke til slik utstedelse. Bestemmelsen må sees i sammenheng med utkastet § 2b-9 hvor de nærmere regler om utstedelse av egenkapitalbevis er

gitt. Bestemmelsen fastslår også prinsippet om at det skal knyttes eierbeføyelser til egenkapitalbevis. Reglene om slik eierbeføyelse er inntatt i utkastet §§ 2b-10 til 2b-12.

Etter *annet ledd første punktum* er det åpnet for at egenkapitalbevis også kan utstedes etter konvertering av grunnfondskapital til eierandelskapital. Dette omfatter også konvertering av medlemsinnskudd i kredittforening og gjensidig forsikringsselskap, se utkastet § 2b-3 tredje ledd. Det er bokført grunnfondskapital som skal legges til grunn ved slik konvertering. Dette er imidlertid ikke ensbetydende med at også egenkapitalbevisenes pålydende alltid skal legges til grunn ved konverteringen. Uavhengig av om institusjonen har eierandelskapital fra før, kan det i det enkelte tilfelle være behov for at tegningskursen fastsettes ut fra verdiforholdene og derfor kommer til å avvike fra egenkapitalbevisenes pålydende. Det vises til avsnitt 6.3.5 punkt 2) foran. Dersom institusjonen har eierandelskapital fra før, vil det kunne oppstå en overkurs ved utstedelse av nye egenkapitalbevis. Slik overkurs skal fordeles etter reglene i utkastet § 2b-14.

Utstedte egenkapitalbevis som motsvarer konvertert grunnfondskapital, skal som utgangspunkt vederlagsfritt overføres til stiftelse(r) som nevnt i utkastet § 2d-1, jf. *tredje ledd*. Det vises til merknaene til utkastet § 2d-1 nedenfor. Bestemmelsen må for øvrig sees i sammenheng med reglene om struktur- og foretaksendringer i utkastet kapittel 2c hvor det er gitt ulike bestemmelser om opprettelse og virksomhet av slike stiftelser. Slik overføring skal imidlertid ikke foretas dersom egenkapitalbevis blir tegnet eller avhendet mot vederlag som nevnt i utkastet § 2b-3 annet ledd, jf. *tredje ledd*. Det vises til merknaene til utkastet § 2b-3 nedenfor. I *tredje ledd annet punktum* er det bestemt at reglene i §§ 2-2 til 2-6 ikke gjelder ved overføring av egenkapitalbevis som overtas av finansstiftelse. Det vises her til avsnitt 6.3.8 foran.

Fjerde ledd fastslår som utgangspunkt at eierandelskapital ikke kan kreves tilbakebetalt av eierne av de egenkapitalbevis som er utstedt. Innløsningsrett ved fusjonstilfeller var tidligere regulert i grunnfondsbevisforskriften § 25, men *Banklovkommisjonen* mener denne regelen ikke bør videreføres. Unntaket gjelder ved vedtak om nedsettelse av eierandelskapitalen med utbetaling til eierne av egenkapitalbevis (utkastet § 2b-22) eller ved avvikling av institusjonen eller dennes virksomhet (utkastet § 2b-21).

Etter *femte ledd* kan Kongen gi nærmere regler om eierandelskapital og egenkapitalbevis.

Til § 2b-3. Innbetaling av egenkapital

I *første ledd* er hovedregelen om innbetaling av egenkapital i finansinstitusjoner gitt. Det er her bestemt at aksjekapital, grunnfondskapital, eierandelskapital og medlemsinnskudd som skal være egenkapital, skal innbetales i penger. Bestemmelsen gjelder så langt ikke noe annet følger av utkastet § 2b-3 annet eller tredje ledd.

I *annet ledd første punktum* er det bestemt at aksjer eller egenkapitalbevis som utstedes ved sammenslåing eller deling av finansinstitusjoner eller av virksomheten i finansinstitusjoner, helt eller delvis kan innbetales i annet enn penger. Det samme gjelder for aksjer eller egenkapitalbevis som utstedes som vederlag for helt eller delvis erverv av annen finansinstitusjon eller annet foretak som kan inngå i finanskonsern, eller av virksomhet i slikt foretak, jf. *annet ledd annet punktum*. Dersom det oppstår overkurs ved slik innbetaling i institusjoner som har eierandelskapital fra før, bestemmer *annet ledd tredje punktum* at overkurs på egenkapitalbevis fordeles etter utkastet § 2b-14, sml. utkastet § 2b-2 annet ledd ved egenkapitalbevis som utstedes etter konvertering av bokført grunnfondskapital, se merknad til denne bestemmelsen foran. Det vises også til avsnitt 6.3.5 punkt 2) foran.

Etter *tredje ledd* kan eierandelskapital også innbetales ved konvertering av grunnfondskapital og innbetalt medlemsinnskudd i kredittforening eller gjensidig forsikringsselskap, jf. utkastet § 2b-2 annet ledd som angir hovedregelen om slik konvertering. Det dreier seg her reelt sett ikke om innbetaling i penger eller andre konkrete eiendeler, men om en regnskapsmessig omklassifisering av en del av disse former for kapital til eierandelskapital.

I de tilfeller hvor det utstedes egenkapitalbevis som helt eller delvis innbetales i annet enn penger, bestemmer *fjerde ledd* at allmennaksjeloven §§ 2-4, 2-6 og 2-7 gjelder tilsvarende. Formålet er å sikre dokumentasjon for at de verdier det dreier seg om, minst gir dekning for eierandelskapitalens pålydende. Det vises for øvrig til avsnitt 6.2 foran.

Til § 2b-4. Fondsobligasjonskapital

Prioritetsforholdet mellom – på den ene side – grunnfondskapital og eierandelskapital, og – på den annen side – ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonskapital, følger av lovutkastet §§ 2b-4 og 2b-5. Dette er regler som blant annet har betydning i forhold til inndekning av underskuddsreglene i utkastet § 2b-20.

For ansvarlig kapital i finansinstitusjoner kan man grovt sagt skille mellom ulike former for egenkapital, fondsobligasjonskapital og ansvarlig lånekapital.

Etter *første ledd første punktum* kan en finansinstitusjon utstede fondsobligasjoner mot innbetaling i penger. Forutsetningen er at Kredittilsynet gir sitt samtykke til slik utstedelse. Kongen kan for øvrig gi nærmere regler om fondsobligasjonskapital, jf. *annet punktum*.

Annet ledd fastslår at fondsobligasjonskapital som ikke er godkjent som kjernekapital av Kredittilsynet, kan regnes som evigvarende ansvarlig lånekapital etter utkastet § 2b-5.

Tredje til sjette ledd inneholder nærmere regler om fondsobligasjonskapital som er godkjent som kjernekapital ved beregningen av institusjonens ansvarlige kapital. Sjette ledd gjelder imidlertid ikke for institusjoner som er organisert i aksjeselskaps form, se merknader til denne bestemmelsen straks nedenfor.

Etter *tredje ledd første punktum* skal slik kapital stå tilbake for andre fordringer på finansinstitusjonen, med unntak av krav på tilbakebetaling av eller utbytte på aksjekapital, eierandelskapital og grunnfondskapital. Prioriteten skal fremgå av avtalevilkårene, jf. *annet punktum*.

I *fjerde ledd* er det gitt bestemmelser om forrentning av fondsobligasjonskapital. Plikten til å svare avtalt rente er resultatavhengig og faller derfor bort i den utstrekning institusjonen på tidspunktet for rentebetaling ikke kan dekke renteterminen ved midler som kan disponeres som utbyttemidler.

Femte ledd fastslår prinsipielt at fondsobligasjonskapital ikke kan kreves tilbakebetalt etter krav fra kreditor. Dette er en regel som er karakteristisk for alle former for kapital som skal inngå ved beregningen av en institusjons kjernekapital. Bestemmelsen åpner imidlertid for at institusjonen selv kan tilbakebetale eller kjøpe tilbake fondsobligasjonskapital dersom dette skjer etter samtykke av Kredittilsynet.

Sjette ledd angir regler om nedskrivning av fondsobligasjonskapital etter nærmere gitte forutsetninger, og gjelder bare finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Bestemmelsen, som svarer til en bestemmelse i grunnfondsbevisforskriften § 28, må sees i sammenheng med utkastet § 2b-20 om nedskrivning ved underskudd i institusjonen. Det vises til merknadene nedenfor til denne bestemmelsen. En betingelse for nedskrivning av fondsobligasjonskapital for å dekke underskudd etter denne bestemmelsen er at institusjonens kapitaldekning er mindre enn 8 pro-

sent, eller at kjernekapital er mindre enn 5 prosent. Videre er det uttrykkelig fastslått at eventuell nedskrivning må besluttes ved flertall som for vedtektsendring i generalforsamlingen og samtykke av Kredittilsynet. Nedskrivningen skal skje i samme forhold som vedtektsfestet grunnfondskapital eller eierandelskapital blir besluttet nedsatt for å dekke tap som ikke kan dekkes på annen måte. I så fall skal grunnlaget for renteberegningen justeres i samsvar med nedskrivningen, jf. *annet punktum*. Etter *tredje punktum* er det blant annet fastslått at det ikke kan betales utbytte på grunnfondskapital og eierandelskapital før det er foretatt oppskrivning av fondsobligasjonskapitalen. Hvis hele den vedtektsfastsatte grunnfondskapitalen og/eller eierandelskapitalen er tapt, nedskrives hele fondsobligasjonskapitalen til å eksempelvis dekke et underskudd så langt det er nødvendig med endelig virkning, jf. *fjerde punktum*.

Bestemmelsen i *syvende ledd* markerer at bestemmelsene i § 2b-4 ikke er til hinder for at en tar i bruk andre typer av kapitalinstrumenter som kan være utformet på en noe annen måte enn fondsobligasjoner, og som Kredittilsynet godkjenner som kjernekapital etter reglene om beregning av ansvarlig kapital. Det er imidlertid et vilkår at det av avtalevilkårene for et slikt kapitalinstrument fremgår i hvilken utstrekning reglene i tredje til femte ledd skal gjelde i forhold til kapitalinstrumentet. Bakgrunnen for bestemmelsen er at det innenfor EU i noen tid har pågått et arbeid med et nytt direktiv som ved endringer til gjeldende direktiver for kredittinstitusjoner (2006/48/EF og 2006/49/EF) blant annet tar sikte på å avklare den rettslige karakter av ulike instrumenter for «hybridkapital». Det vises særlig til avsnitt 6.2 punkt 3) foran.

Til § 2b-5. Ansvarlig lånekapital

Ansvarlig lånekapital er også en form for ansvarlig kapital. Bestemmelsen i utkastet § 2b-5 er til dels basert på Kredittilsynets rundskriv om opptak av ansvarlig lånekapital nr. 14/2001 og 21/2001. Det vises for øvrig til avsnitt 7.2 punkt 3) foran.

Etter *første ledd* kan en finansinstitusjon oppta lån i form av tidsbegrenset eller evigvarende ansvarlig lånekapital. Skal slik kapital inngå ved beregningen av institusjonens ansvarlige kapital, er det nødvendig med samtykke av Kredittilsynet.

Annet ledd klargjør nærmere når ansvarlig lånekapital kan regnes med ved beregningen av ansvarlig kapital. Minstekravet er at løpetiden er på minst 5 år, og at kreditor ikke kan kreve tilbakebetaling ved påkrav før avtalt forfall. Tilbakebetaling

kan bare skje med samtykke av Kredittilsynet. Det vises for øvrig til forskrift om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner, oppgjørssentraler og verdipapirforetak av 1. juni 1990 nr. 435.

Tredje ledd første punktum bestemmer at ansvarlig lånekapital skal stå tilbake for andre fordringer på institusjonen, med unntak av krav på tilbakebetaling av eller utbytte på fondsobligasjonskapital etter utkastet § 2b-4, aksjekapital, grunnfondskapital og eierandelskapital. Prioriteten for ansvarlig lånekapital skal fremgå av avtalevilkårene, jf. *annet punktum*. For øvrig vises til lovutkastet § 2b-20 tredje ledd om ansvarlig lånekapitals stilling ved inndekning av underskudd.

Banksikringsloven § 3-6 inneholder for øvrig særlige regler om nedskrivning av ansvarlig kapital.

Til § 2b-6. Medlemsansvar i kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskap

Bestemmelsen viderefører gjeldende rett for forsikringsselskap (forsikringsvirksomhetsloven § 4-8), men omfatter nå også eksplisitt kredittforeninger. Tredje ledd som bare gjelder for gjensidige livsforsikringsselskaper tilsvarer forsikringsvirksomhetsloven § 4-8 annet ledd, og understreker at en reduksjon av forsikringskravene er en nødvendig konsekvens av bestemmelsen i første ledd om at medlemmene ikke skal ha ansvar for selskapets forpliktelser.

Til § 2b-7. Nedsettelse av finansinstitusjoners egenkapital

I *første ledd første punktum* angis det generelle vilkåret for nedsettelse av alle former for vedtektsfestet egenkapital, se for øvrig tredje ledd. Nedsettelsen vil normalt føre til reduksjon av institusjonens kjernekapital. Hovedpoenget er at nedsettelse ikke skal kunne skje eller settes i verk uten samtykke av Kredittilsynet. For nedsettelse av eierandelskapital er det tilsvarende særlige regler i utkastet § 2b-22, og denne bestemmelsen må også sees i sammenheng med utkastet § 2b-20 om dekning av underskudd i foretak som har utstedt egenkapitalbevis. Det kan for øvrig knyttes slike vilkår til samtykket som er egnet til å ivareta de interesser som skal beskyttes ved finanslovgivningen, jf. *annet punktum*.

Annet ledd første punktum er en konkretisering av det generelle vilkåret i første ledd og er særlig rettet mot registrering i Foretaksregisteret. Den fastslår for det første at vedtak om nedsettelse av vedtektsfastsatt aksjekapital, grunnfondskapital,

medlemsinnskudd eller eierandelskapital treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring. For det andre beror gyldigheten av vedtaket i det enkelte tilfellet på om Kredittilsynet har gitt samtykke. Uten slikt samtykke er ikke vedtaket gyldig og kan ikke registreres i Foretaksregisteret.

Annet punktum setter grenser for omfanget av kapitalnedsettelsen. Det er her bestemt at institusjonens vedtektsfastsatte egenkapital ikke kan settes ned under det lovfastsatte minstekrav til egenkapital som for banker er et beløp i norske kroner tilsvarende 5 millioner euro. Dette gjelder imidlertid ikke dersom nedsettelsen foretas for å dekke tap, uten utbetaling til aksjonærer, eiere av egenkapitalbevis eller andre.

De særlige regler om nedsettelse av eierandelskapital i finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form er inntatt i utkastet § 2b-22, jf. *tredje ledd*. For finansinstitusjoner i aksjeselskaps form gjelder reglene i aksjelovgivningen.

Til § 2b-8. Erverv av egne aksjer og egenkapitalbevis

Utkastet § 2b-8 omhandler finansinstitusjonenes adgang til å erverve egne aksjer eller egne egenkapitalbevis og er utformet på bakgrunn av slike ervervs betydning for institusjonens egenkapitalforhold. Bestemmelsen gjelder bare erverv av allerede utstedte aksjer eller egenkapitalbevis. Erverv ved tegning i forbindelse med en emisjon rammes av forbudet i allmennaksjeloven § 9-1 og i lovutkastet § 2b-16 første ledd. Det vises til avsnitt 6.2 punkt 5) og 6.3.7 foran.

Etter *første ledd* er det fastslått at erverv av egne aksjer må skje i samsvar med reglene i allmennaksjeloven §§ 9-2 og 9-4 til 9-8. Dette innebærer blant annet at ervervet forutsetter fullmakt fra generalforsamlingen (allmennaksjeloven § 9-4). Videre innebærer dette at reglene om erverv av egne aksjer gjelder tilsvarende ved erverv av avtalepant i egne aksjer (allmennaksjeloven § 9-5).

Annet ledd inneholder regler om den adgang finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, herunder sparebanker, gjensidige forsikringsselskap og kredittforeninger, har til å erverve egne egenkapitalbevis. Etter forbilde av allmennaksjeloven § 9-2 første ledd er det satt en grense for samlet pålydende verdi av egne egenkapitalbevis etter ervervet tilsvarende 10 prosent av vedtektsfastsatt eierandelskapital, jf. *annet ledd første punktum*. For slike erverv gjelder for øvrig reglene i allmennaksjeloven §§ 9-2 annet og tredje ledd og 9-4 til 9-8 tilsvarende.

Egne egenkapitalbevis som er ervervet av institusjonen kan slettes ved nedsettelse av eierandelskapitalen etter utkastet § 2b-22, jf. § 2b-7. Etter utkastet § 2b-14 tredje ledd bokstav c) kan sletting av egne egenkapitalbevis dekkes ved forholdsmessig overføring fra overkursfondet og kompensasjonsfondet.

Erverv av egne aksjer eller egenkapitalbevis kan bare foretas i henhold til fullmakt fra generalforsamlingen, jf. allmennaksjeloven § 9-4. Etter *tredje ledd første punktum* er det videre bestemt at fullmakt for styret til slikt erverv ikke kan benyttes før den er godkjent av Kredittilsynet. Godkjennelsen gjelder i seks måneder med mindre annet er fastsatt, eller inntil Kredittilsynet ut fra hensynet til institusjonens soliditet tilbakekaller godkjennelsen, jf. *annet punktum*. Begrunnelsen for disse reglene er at Kredittilsynet bør gis mulighet til å føre kontroll med institusjonenes ansvarlige kapital og eventuelle soliditetsvirkninger. Det vises for øvrig til avsnitt 6.2 punkt 5) og 6.3.7 foran.

I *fjerde ledd* er det videre fastsatt at egne aksjer eller egenkapitalbevis kommer til fradrag ved beregningen av institusjonens kjernekapital. Det er bokført verdi som skal legges til grunn.

II. Egenkapitalbevis

Etter utkastet § 2b-2 første ledd er det bestemt at sparebank og annen finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form med samtykke av Kongen kan utstede omsettelige egenkapitalbevis. De nærmere regler om egenkapitalbevis og utstedelse av disse er gitt i utkastet §§ 2b-9 til 2b-25.

Til § 2b-9. Utstedelse

Bestemmelsen i utkastet § 2b-9 må sees i sammenheng med reglene i utkastet §§ 2b-2 og 2b-3. Disse paragrafene åpner for at egenkapitalbevis kan utstedes også ved konvertering av grunnfondskapital, samt utstedes etter tegning mot innskudd i annet enn penger og til bruk som vederlag for helt eller delvis erverv av foretak som skal inngå i finanskonsern eller av virksomhet i slikt foretak. Det vises til avsnitt 6.3.2 foran.

Etter *første ledd* skal beslutning om utstedelse av egenkapitalbevis treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring. Allmennaksjeloven §§ 10-1 til 10-3 og 10-6 som gir nærmere regler om kapitalforhøyelse ved nyttegning av aksjer gjelder tilsvarende. Av dette følger at egenkapitalbevis kan utstedes ved innbetaling i annet enn penger, jf. allmennaksjeloven § 10-2. I tilfelle hvor utstedelsen innebærer utvidelse av eieran-

delskapital, vil reglene i utkastet § 2b-23 annet ledd også komme til anvendelse. De særlige spørsmål som vil oppstå ved forhøyelse av eierandelskapitalen i et foretak er nærmere regulert i utkastet §§ 2b-23 til 2b-25.

Annet ledd første punktum fastslår at generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring kan gi styret fullmakt til å utstede egenkapitalbevis. Vedtaket skal angi størrelsen av den eierandelskapital fullmakten gjelder, og fastsette en periode på inntil to år som fullmakten skal gjelde for, jf. *annet punktum*. Bestemmelsene svarer til forskriften om grunnfondsbevis § 5. I tilfelle hvor utstedelsen innebærer utvidelse av eierandelskapital, vil reglene i utkastet § 2b-23 annet ledd også komme til anvendelse. De særlige spørsmål som vil oppstå ved forhøyelse av eierandelskapitalen i et foretak er nærmere regulert i utkastet §§ 2b-23 til 2b-25. Allmennaksjeloven §§ 10-14 annet og tredje ledd til 10-17 gjelder tilsvarende, jf. *tredje punktum*. Dette vedrører blant annet hva fullmakten skal inneholde og styrets forslag til generalforsamlingen.

For øvrig er det bestemt at reglene i utkastet § 2b-26 om generalforsamlingen gjelder tilsvarende, jf. *tredje ledd første punktum*. Denne bestemmelsen presiserer at utstedelse som nevnt i første og annet ledd dessuten må følge beslutningsprosedyrer for generalforsamlingen som er fastlagt i utkastet § 2b-26. Vedtak om utstedelse av egenkapitalbevis kan ikke settes i verk før det er godkjent av Kredittilsynet, jf. *annet punktum*.

Til § 2b-10. Eierbeføyelser

Av utkastet § 2b-2 første ledd følger at det til egenkapitalbevis skal knyttes eierbeføyelser i institusjonen i samsvar med bestemmelsene i utkastet §§ 2b-10 til 2b-12. Hovedregelen er inntatt i *utkastet § 2b-10 første ledd* hvoretter eierne av egenkapitalbevis enten direkte eller via valgte representanter skal ha rett til å utøve minst en femdel og ikke mer enn to femdel av stemmene i generalforsamlingen. Det vises for øvrig til særlig avsnitt 6.3.3 punkt 2) foran.

I *annet ledd* åpnes det uttrykkelig for at det i vedtektene kan fastsettes et særlig flertallskrav for visse typer av beslutninger av særlig betydning for eierne av egenkapitalbevis, se utkastet §§ 2b-16, 2b-22 til 2b-25, 2c-3 og 2c-17. Utgangspunktet er at de typer av beslutninger det her gjelder, skal treffes med flertall som for vedtektsendring.

Lovutkastet er utformet slik at det skal erstatte reglene om omdanning i finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-18 til 2-24 og reglene om grunnfondsbevis i forskriften av 7. februar 2001 nr. 108.

De nåværende regler er felles for sparebanker, kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskaper, det vil si finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form vedtektsendring. Dette vil normalt bety to tredelers flertall, med mindre vedtektene har et høyere flertallskrav for vedtektsendring, jf. utkastet § 2b-26 fjerde ledd. Det kan imidlertid fastsettes at vedtektsflertallet også må omfatte minst to tredeler av de stemmer som avgis av, eller av medlemmer valgt av, eierne av egenkapitalbevis. Det vises til avsnitt 6.3.3 punkt 3) foran.

Etter *tredje ledd* er det bestemt at Kongen kan fastsette nærmere regler til gjennomføring og utfylling av bestemmelsene i utkastet §§ 2b-10 til 2b-12.

Til § 2b-11. Representasjonsrett i generalforsamlingen

Regler om indirekte eierinnflytelse for eierne av egenkapitalbevis er gitt i utkastet § 2b-11. Etter *første ledd første punktum* kan det i vedtektene for finansinstitusjon som utsteder egenkapitalbevis fastsettes at eierne av egenkapitalbevis skal velge et antall medlemmer i generalforsamlingen som ikke er mindre enn en femdel og ikke mer enn to femdel av generalforsamlingens medlemmer. Utgangspunktet er at de typer av beslutninger det her gjelder, skal treffes med flertall som for vedtektsendring. Dette vil normalt bety to tredelers flertall, med mindre vedtektene har et høyere flertallskrav for vedtektsendring, jf. utkastet § 2b-26 fjerde ledd. Når det gjelder bestemmelsens betydning for henholdsvis sparebanker, kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskap i forhold til gjeldende regler og ordninger, vises det til avsnitt 6.3.3 punkt 1) foran.

Nærmere regler om valget, herunder om stemmerett, valgbarhet, funksjonstid og bortfall av verv, valg måte og tvister om valget fastsettes i vedtektene, jf. *annet ledd*. Når det gjelder sparebanker, krever sparebankloven § 8 annet ledd at minst tre fjerdedeler av medlemmene skal være personer som ikke er ansatt i sparebanken. Denne bestemmelsen vedrører forstanderskap, men etter denne loven regnes dette som generalforsamling, jf. utkastet § 2b-26 første ledd. I den utstrekning de samme reglene skal gjelde for gjensidige forsikringsselskap, må dette bestemmes gjennom vedtektene, jf. forsikringsvirksomhetsloven § 4-3. For øvrig skal slike institusjoner ha representantskap i samsvar med samme lov § 5-4.

Til § 2b-12. Møterett i generalforsamlingen mv.

Etter utkastet § 2b-12 er det lagt opp til at eierne av egenkapitalbevis kan utøve direkte eierinnflytelse. *Første ledd* fastslår at det i vedtektene kan fastslås at eierne av egenkapitalbevis har rett til å møte i generalforsamlingen og avgi en prosentvis andel av stemmene som er minst en femdel og ikke mer enn to femdel av stemmene i generalforsamlingen.

I *annet ledd* er det gitt bestemmelser om aksjonærs utøvelse av stemmerett. Hvert egenkapitalbevis gir en stemme, jf. *første punktum*. Ulike regler i allmennaksjeloven vedrørende generalforsamlingen, herunder møteregler og flertallskrav er gitt tilsvarende anvendelse, jf. *annet punktum*, se også utkastet § 2b-26.

I *tredje ledd* er det inntatt regler om reduksjon av stemmetyngde for å sikre at det samlede antall stemmer som avgis av eiere av egenkapitalbevis ikke overstiger den samlede grense for eierinnflytelsen som følger av loven og vedtektene. Dersom eierne av egenkapitalbevis representerer mer enn den vedtektsfastsatte prosentandel av det antall stemmer som er til stede i generalforsamlingen, skal stemmetyngden for det enkelte egenkapitalbevis nedsettes forholdsmessig.

Hvis det derimot er bare et fåtall av egenkapitalbevis representert på generalforsamlingen, oppstår et annet spørsmål. Etter utkastet § 2b-12 annet ledd første punktum kan det bare avgis en stemme for hvert egenkapitalbevis. I tilfelle hvor antallet egenkapitalbevis representert på generalforsamlingen, ikke når opp i det antall stemmer som eiere av egenkapitalbevis etter vedtektsbestemmelse i samsvar med § 2b-12 første ledd maksimalt skal kunne avgi stemme for, blir forholdet at eierne av egenkapitalbevis fortsatt bare kan avgi en stemme for hvert egenkapitalbevis. Dette gjelder altså selv om dette antallet ikke når opp i det totale antall stemmer som etter vedtektene kan avgis av egenkapitalbevisiere.

Dersom institusjonen har representantskap i tillegg til generalforsamling, kan det i vedtektene fastsettes at eierne av egenkapitalbevis skal ha representasjonsrett i representantskapet, jf. *fjerde ledd*. I tilfelle gjelder bestemmelsen i utkastet § 2b-11 tilsvarende med de begrensninger dette innebærer.

Det vises til avsnitt 6.3.3 punkt 1) foran.

Til § 2b-13. Tegning. Registrering

Etter *første ledd* er reglene i allmennaksjeloven §§ 10-7 til 10-13 og 10-18 til 10-19 om tegning, tildeling

og melding til Foretaksregisteret gitt tilsvarende anvendelse ved utstedelsen av egenkapitalbevis. Henvisningen til allmennaksjeloven §§ 10-18 til 10-19 gjelder utstedelse av egenkapitalbevis i henhold til styrefullmakt og må sees i sammenheng med § 2b-9 annet ledd. Det vises for øvrig til avsnitt 6.3.4 foran.

Egenkapitalbevisene skal registreres i et verdipapirregister, jf. *annet ledd første punktum*. Bestemmelsen svarer til grunnfondsbevisforskriften § 2. Allmennaksjeloven §§ 4-1 til 4-11 gjelder tilsvarende etter *annet punktum*. Dette er regler om rettigheter i institusjonen, registrering av eierne og regler om tegningsrettsregister (se utkastet § 2b-24).

Til § 2b-14. Overkurs

Regelen i utkastet § 2b-14 gjelder for de tilfeller hvor en institusjon som har eierandelskapital fra før, utsteder nye egenkapitalbevis til kurs som overstiger pålydende. *Første ledd* og *annet ledd* legger da til grunn at overkursen som hovedregel skal fordeles mellom overkursfondet og kompensasjonsfondet ut fra forholdet etter nytegningen mellom bokført eierandelskapital og summen av bokført grunnfondskapital og eierandelskapital, det vil si fordeles etter eierbrøken etter nytegningen. En del av overkursen skal tilføres overkursfondet og inngår i eierandelskapitalen, mens resten tilføres kompensasjonsfondet og blir del av grunnfondskapitalen, jf. *annet ledd annet punktum*. Regelen skal forhindre at det oppstår utvanning. Dersom institusjonen ikke har egenkapitalbevis fra før, skal regelen i utkastet § 2b-2 annet ledd følges.

Tredje ledd angir hva overkursfondet og kompensasjonsfondet kan brukes til. Etter *tredje ledd bokstav a)* kan fondene for det første brukes til forholdsmessig dekning av kostnadene ved forhøyelse av eierandelskapitalen, jf. utkastet § 2b-23. For det andre kan de brukes til forholdsmessig dekning av underskudd som ikke kan dekkes på annen måte etter utkastet § 2b-20, jf. *bokstav b)*. Dette følger også av utkastet § 2b-20 annet ledd første punktum. For det tredje, jf. *bokstav c)* kan overkursfondet og kompensasjonsfondet brukes til forholdsmessig dekning av utdeling til eierne av egenkapitalbevis ved nedsettelse av eierandelskapitalen, eller sletting av institusjonens egne egenkapitalbevis. Det vises til merknadene til utkastet §§ 2b-8 og 2b-22 om nedsettelse av eierandelskapitalen. For det fjerde kan fondene brukes til tilføring til henholdsvis eierandelskapitalen og grunnfondskapitalen ved avvikling, jf. *bokstav d)*.

Fjerde ledd fastslår at overkursfondet også kan benyttes til fondsemisjon, jf. også utkastet § 2b-23 femte ledd. Forutsetningen er at institusjonen ikke har udekket underskudd, se utkastet § 2b-20 annet ledd.

Det vises for øvrig til særlig avsnitt 6.3.5 foran.

Til § 2b-15. Overdragelse. Pantsettelse

Utkastet § 2b-15 inneholder regler om omsettelighet og pantsettelse av egenkapitalbevis. Reglene om omsettelighet svarer til forskrift om grunnfondsbevis § 3. Reglene i allmennaksjeloven § 4-15a om pantsettelse av aksjer etter reglene i verdipapirregisterloven foreslås også gjort gjeldende for egenkapitalbevis, jf. også utkastet § 2b-13 annet ledd om registrering av egenkapitalbevis i verdipapirregisteret.

Etter *første ledd første punktum* kan egenkapitalbevis skifte eier ved overdragelse eller på annen måte om ikke annet følger av bestemmelse gitt i medhold av lov, eller er fastsatt i vedtektene til institusjonen. Det samme gjelder etter *annet punktum* også for tegningsrett til egenkapitalbevis. Allmennaksjeloven §§ 4-12 til 4-14 gjelder tilsvarende, jf. *tredje punktum*. Dette vedrører blant annet særlig meldeplikt for styret, ledende ansatte mv., samt legitimasjons- og rettsvernsregler ved eierskifte.

I *annet ledd første punktum* er det fastslått at vedtektene ikke kan inneholde andre innskrenkninger i forhold til retten til å overdra eller erverve egenkapitalbevis eller tegningsrett enn det som følger av allmennaksjeloven § 4-15 annet ledd. Dette gjelder samtykke til erverv, krav til erverver eller eier og regler om forkjøpsrett. Når det gjelder tegningsretter er det i lovteksten vist til utkastet §§ 2b-23 tredje ledd og 2b-24.

I tilfelle det gjøres slike innskrenkninger i vedtektene, følger det av § 4-15 annet ledd at reglene i allmennaksjeloven §§ 4-16 til 4-23 gjelder. I forhold til omsetning av egenkapitalbevis vil vedtektsfastsatt samtykkekrav kunne være aktuelt. Etter *annet punktum* er derfor også bestemmelsene i allmennaksjeloven §§ 4-15 tredje og fjerde ledd og 4-16 til 4-18 gitt tilsvarende anvendelse.

Regler om pantsettelse av egenkapitalbevis følger av *tredje ledd*, hvor allmennaksjeloven § 4-15a er gitt tilsvarende anvendelse.

Til § 2b-16. Erverv av egne egenkapitalbevis

Allmennaksjeloven § 9-1 setter forbud mot at selskapet deltar som tegner av aksjer ved en kapitalemisjon. Dette forbud er gjort gjeldende også ved emisjon av egenkapitalbevis, jf. *første ledd første*

punktum. Det er i *annet punktum* gjort unntak for tilfelle hvor egenkapitalbevisene utstedes ved konvertering av grunnfondskapital etter reglene i utkastet § 2b-2 annet ledd, og deretter overføres til en finansstiftelse, jf. utkastet § 2b-2 tredje ledd.

Annet ledd første punktum fastslår videre at institusjonen kan erverve egne egenkapitalbevis etter reglene i § 2b-8. Denne bestemmelsen inneholder regler om adgangen til å erverve allerede utstedte egenkapitalbevis. I *annet punktum* er det bestemt at vedtak som gir styret fullmakt til å erverve egne egenkapitalbevis treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendringer. Ettersom erverv av egne egenkapitalbevis kan få virkninger for de øvrige eierne av egenkapitalbevis, er det i *tredje punktum* bestemt at det i vedtektenes kan fastsettes at flertallet i generalforsamlingen også må omfatte minst to tredeler av de stemmer som avgis av, eller av medlemmer valgt av, eierne av egenkapitalbevis.

Det vises for øvrig til avsnitt 6.2 punkt 5) og 6.3.7 foran.

Til § 2b-17. Erverv av kvalifisert eierandel

Finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-2 flg. gjennomfører EU/EØS systemet om kontroll med erverv av kvalifiserte eierandeler i finansinstitusjoner. Bestemmelsene er gitt tilsvarende anvendelse ved erverv av egenkapitalbevis, se også grunnfondsbevisforskriften § 15. I *lovutkastet § 2b-17 første ledd* er denne regelen som et utgangspunkt videreført. Dette gjelder imidlertid ikke ubetinget. I *lovutkastet* er det lagt opp til at overføring av egenkapitalbevis til finansstiftelse ikke bygger på avtale, men følger av lovens egne regler. Det er derfor tatt inn en bestemmelse om at reglene om eierkontroll ikke gjelder ved overføring til finansstiftelsen av egenkapitalbevis utstedt ved konvertering av grunnfondskapital (*lovutkastet § 2b-2 tredje ledd*) og ved foretaksendringer som omfattes av *lovutkastet § 2c-4 første ledd*, jf. § 2c-12, se *første ledd in fine*.

Ved anvendelsen av reglene om eierkontroll er det i forhold til egenkapitalbevis behov for å presisere hva som skal forstås med en kvalifisert eierandel. Etter *annet ledd* skal kvalifisert eierandel regnes som en eierandel som representerer en tidel eller mer av summen av grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen eller av stemmene i generalforsamlingen, eller som for øvrig gir adgang til å utøve en vesentlig innflytelse i ledelsen av institusjonen og dennes virksomhet.

Det vises til avsnitt 6.3.8 foran.

Til § 2b-18. Overskudd, utbytte mv.

Reglene i utkastet § 2b-18 om disponering av overskudd bygger på prinsippet i aksjelovgivningen om at årets resultat av institusjonens virksomhet skal fordeles forholdsmessig over hele kapitalgrunnlaget for virksomheten (allmennaksjeloven § 8-3). I samsvar med dette fastslås det i *annet ledd* at årets overskudd skal fordeles mellom grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen etter forholdet mellom de to former for egenkapital etter balansen i fastsatt årsregnskap (*eierbrøken*).

Hvor stor del av årets overskudd som skal kunne disponeres som utbyttmidler, skal etter *tredje ledd* fastsettes av generalforsamlingen. I *fjerde og femte ledd* er det gitt regler om disponeringen både av utbyttmidler og av resten av den del av overskuddet som er tilordnet henholdsvis eierandelskapitalen og grunnfondskapitalen. Den del av tilordnet overskudd som ikke disponeres som utbyttmidler, skal tilordnes henholdsvis grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen som opptjent kapital.

Når det særskilt gjelder *femte ledd tredje punktum*, kan den komme til anvendelse i tilfelle hvor reglene om fordeling av underskudd i utkastet § 2b-20 fører til at grunnfondskapitalen belastes mer enn opptjent eierandelskapital, herunder utjevningsfondet. Institusjonen har derfor adgang til å benytte deler av utbyttmidlene til å gjenopprette eierbrøkkforholdet ved å styrke grunnfondskapitalen.

Det vises til avsnitt 6.3.9 foran hvor det er redegjort nærmere for de prinsipper som dette regelverket bygger på.

Til § 2b-19. Utjevningsfondet

Lovutkastet § 2b-19 om utjevningsfondet svarer til forskriften om grunnfondsbevis § 26. Reglene om utjevningsfondet er likevel endret ved at det er klargjort at fondet inngår i eierandelskapitalen både ved fordelingen av årets overskudd på grunnlag av eierbrøken (*utkastet § 2b-1 tredje ledd*) og ved inndekning av underskudd (*utkastet § 2b-20 første ledd*). Dessuten følger det av *utkastet § 2b-18 fjerde ledd* at overføring til utjevningsfondet må foretas ved anvendelse av den del av årets overskudd som tilordnes eierandelskapitalen, men som ikke utdeles som utbytte til eierne av egenkapitalbevis.

Etter *første ledd* kan midler i utjevningsfondet benyttes for å opprettholde utbytte på eierandelskapitalen. De midler fondet tilføres, vil først og fremst være den del av årets overskudd som er til-

ordnet eierandelskapitalen, men som ikke er utbetalt som utbytte til eierne av egenkapitalbevis. *Annet ledd* bestemmer at overføringer fra fond for urealiserte gevinster som tidligere er resultatført, også kan avsettes i utjevningsfondet. Utdeling av utbytte fra utjevningsfondet kan bare foretas når dette er forsvarlig ut fra egenkapitalsituasjonen i institusjonen, jf. *tredje ledd*.

Til § 2b-20. Underskudd

Utkastet § 2b-20 må sees i sammenheng med reglene om kapitalformer i finansinstitusjoner i lovutkastet §§ 2b-1 til 2b-6. Bestemmelsene i § 2b-20 bygger på den prioritetsrekkefølge i forhold til dekning av tap som der fremgår.

Grunnfondskapitalen etter utkastet § 2b-1 annet ledd og all eierandelskapital etter utkastet § 2b-1 tredje ledd som ikke er vedtektsfestet eierandelskapital, er likestilt førsterisikokapital. Vedtektsfestet eierandelskapital utgjør en egen – tredje – risikogruppe som står tilbake for fondsobligasjonskapital og ansvarlig lånekapital (utkastet § 2b-4 tredje ledd og § 2b-5 tredje ledd). Dette er i samsvar med grunnfondsbevisforskriften § 28. Vedtektsfestet eierandelskapital kan bare benyttes til å dekke tap etter nedsettelse av eierandelskapitalen i samsvar med reglene i utkastet § 2b-22, jf. § 2b-7.

Etter *første ledd første punktum* skal underskudd etter resultatregnskapet for siste regnskapsår først søkes inndekket ved *forholdsmessig overføring* fra de grupper av kapital som inngår i førsterisikokapitalen, det vil si ved *prosentvis* lik belastning av grunnfondskapitalen, herunder gavefondet, og den eierandelskapital som overstiger vedtektsfestet eierandelskapital, det vil si kapital tilordnet opptjent eierandelskapitalen og utjevningsfondet. Det at gavefondet og utjevningsfondet skal være omfattet følger av utkastet § 2b-1 annet ledd annet punktum og tredje ledd annet punktum. «Vedtektsfestet eierandelskapital» utgjør som nevnt ikke førsterisikokapital, og kan bare benyttes til dekning av tap etter formell nedsettelse av vedtektsfestet eierandelskapital, jf. utkastet § 2b-22. Dette vil normalt innebære at overføringen fra grunnfondskapitalen *beløpsmessig* vil være større enn overføringen fra den del av eierandelskapitalen som er førsterisikokapital.

Annet punktum inneholder en særskilt regel for kredittforening og gjensidig forsikringsselskap, og bestemmer at underskudd i slike institusjoner i stedet kan utlignes på medlemmene etter utkastet § 2b-6 annet eller tredje ledd.

Etter *annet ledd* skal den del av underskuddet som ikke lar seg dekke ved overføring etter første ledd, søkes inndekket ved forholdsmessig overføring fra overkursfondet og kompensasjonsfondet, jf. utkastet § 2b-14 tredje ledd. Fondene har samme prioritet, men står prioritetsmessig foran grunnfondskapitalen og ikke vedtektsfestet eierandelskapital, se utkastet § 2b-20 første og annet ledd. Dersom underskuddet ikke er blitt dekket fullt ut ved slik overføring, kan det gjennomføres nedsettelse av vedtektsfastsatt eierandelskapital etter utkastet § 2b-22 for å få dekket gjenværende underskudd. Det beløp nedsettelsen gjelder kan benyttes til å dekke tap som ikke kan dekkes på annen måte etter reglene i § 2b-20, se § 2b-22 første ledd bokstav a). I de tilfelle som omfattes av utkastet § 2b-4 sjette ledd, kan det imidlertid i stedet foretas inndekning ved forholdsmessig nedsettelse av vedtektsfestet eierandelskapital og fondsobligasjonskapitalen, jf. utkastet § 2b-22 tredje ledd. Utkastet §§ 2b-4 sjette ledd og 2b-22 tredje ledd viderefører en tilsvarende bestemmelse som i grunnfondsbevisforskriften § 28.

Som nevnt i merknadene til utkastet § 2b-4 følger prioritetsforholdet mellom – på den ene side – grunnfondskapital og eierandelskapital, og – på den annen side – ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonskapital av lovutkastet §§ 2b-4 og 2b-5. *Tredje ledd* er utformet i samsvar med dette, og fastslår at underskudd som ikke er dekket etter reglene i § 2b-20 første og annet ledd, skal dekkes ved nedskrivning av fondsobligasjonskapitalen og dernest i tilfelle ved nedskrivning av ansvarlig lånekapital.

Det vises for øvrig til avsnitt 6.3.11 og figur 6.1 foran.

Til § 2b-21. Avvikling av institusjonen

Etter utkastet § 2b-2 fjerde ledd er hovedregelen at eierandelskapital ikke kan kreves tilbakebetalt av eierne av egenkapitalbevis, med mindre annet følger av reglene i utkastet §§ 2b-21 eller 2b-22. I *utkastet § 2b-21* er unntaket formulert slik at ved avvikling av finansinstitusjonen skal den del av eierandelskapitalen og overkursfondet som er tilbake etter at alle kreditorer har fått fullt oppgjør, fordeles forholdsmessig mellom eierne av egenkapitalbevis. Bestemmelsen svarer til grunnfondsbevisforskriften § 27. Bestemmelsen må for øvrig ses i sammenheng med utkastet § 2c-11 om disponering av gjenværende grunnfondskapital i tilfeller hvor sparebank eller annen institusjon avvikles, for eksempel etter sammenslåing eller overdragelse

av virksomheten. For øvrig er reglene om avvikling mv. inntatt i lovutkastet §§ 2c-8 flg.

Til § 2b-22. Nedsettelse av eierandelskapitalen

Lovutkastet § 2b-22 første, tredje og fjerde ledd om nedsettelse av vedtektsfestet eierandelskapital bygger på en kombinasjon av reglene i grunnfondsbevisforskriften §§ 12 og 28 tredje ledd. Det vises for øvrig til avsnitt 6.3.13 foran. Nedsettelse av eierandelskapital vil kunne være aktuelt ved underskudd i institusjonen så langt ikke dette er dekket ut fra den prioritetsrekkefølgen som er fastslått i utkastet § 2b-20, se *første ledd bokstav a*). Det kan også foretas nedsettelse av eierandelskapitalen for å gjøre det mulig helt eller delvis å tilbakebetale eierandelskapitalen, jf. *første ledd bokstav b*).

Etter *første ledd* kan generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring treffe vedtak om å nedsette vedtektsfastsatt eierandelskapital helt eller delvis. Reglene i allmennaksjeloven §§ 12-1 annet ledd til 12-7 skal som hovedregel gjelde tilsvarende. I *annet punktum bokstavene a) til d)* er det imidlertid gitt særlige regler om hva nedsettelsesbeløpet kan brukes til. Disponeringen må etter disse bestemmelsene være knyttet til dekning av underskudd som ikke kan dekkes på annen måte etter reglene i utkastet § 2b-20, utdeling til eierne av egenkapitalbevis, sletting av egenkapitalbevis eiet av institusjonen eller avsetning til overkursfondet og kompensasjonsfondet.

Etter *annet ledd* kan det fastsettes i vedtektene at vedtak om å nedsette eierandelskapitalen helt eller delvis med utdeling til eierne av egenkapitalbevis, krever at flertallet i generalforsamlingen også omfatter minst to tredeler av de stemmer som avgis av, eller av medlemmer valgt av, eierne av egenkapitalbevis. Begrunnelsen for dette er at vedtak med slike virkninger bør sikre eierne en viss medinnflytelse med et slikt særskilt flertallskrav. Det vises særlig til avsnitt 6.3.3 punkt 3) foran.

Tredje ledd tilsvarer i stor grad grunnfondsbevisforskriften § 28 tredje ledd. Hvis finansinstitusjonens kapitaldekning reduseres til mindre enn 8 prosent eller kjernekapitalen blir mindre enn 5 prosent, nedsettes eierandelskapitalen i samme forhold som fondsobligasjonskapitalen blir nedskrevet for å dekke tap som ikke kan dekkes på annen måte. På samme vis som ved tilfeller med underskudd som ikke kan dekkes etter prioritetsrekkefølgen i utkastet § 2b-20 første og annet ledd, gjelder utkastet § 2b-4 sjette ledd tilsvarende.

Vedtak om nedsettelse av eierandelskapitalen krever godkjenning av Kredittilsynet etter reglene i § 2b-7, jf. *fjerde ledd*.

Til § 2b-23. Forhøyelse av eierandelskapitalen

Etter *første ledd første punktum* kan generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring beslutte at eierandelskapitalen skal forhøyes ved nyttegning eller ved konvertering av grunnfondskapital til eierandelskapital. Allmennaksjeloven §§ 10-1 til 10-3 og 10-6 til 10-13 gjelder tilsvarende, jf. *annet punktum*. Der gis alminnelige regler om kapitalforhøyelse som også passer ved nyttegning av egenkapitalbevis.

Utvidelse av eierandelskapitalen gjennomføres ved utstedelse av nye egenkapitalbevis. Kapitalforhøyelse kan også skje på grunnlag av fullmakt som generalforsamlingen har gitt styret, jf. *annet ledd*. Lovutkastet § 2b-9 annet ledd gir de nærmere regler om hva slik fullmakt skal inneholde.

Vedtak om forhøyelse av eierandelskapitalen og utstedelse av nye egenkapitalbevis vil være en beslutning av vesentlig betydning for eierne av egenkapitalbevis, særlig når det gjelder tegningskursen ved emisjonen og virkningene i forhold til reglene om eierinnflytelse. Fortrinnsretten til å tegne nye egenkapitalbevis foreslås derfor videreført i *tredje ledd første punktum*, se grunnfondsbevisforskriften § 7, og bestemmer at ved forhøyelse av eierandelskapitalen har eierne av egenkapitalbevis fortrinnsrett til å tegne de nye egenkapitalbevisene i samme forhold som de fra før eier egenkapitalbevis utstedt av institusjonen. Eventuell overkurs som oppstår i tilfeller hvor institusjonen har eierandelskapital fra før, fordeles etter utkastet § 2b-14, se utkastet §§ 2b-2 annet ledd og 2b-3 annet ledd.

I *tredje ledd annet punktum* er det imidlertid gjort unntak fra fortrinnsretten til å tegne nye egenkapitalbevis i to tilfeller. Ett av unntakene gjelder tilfelle hvor egenkapitalbevis utstedes etter utkastet § 2b-2 annet ledd om konvertering av bokført grunnfondskapital til eierandelskapital. Det annet unntak omhandler egenkapitalbevis som i tilfelle av sammenslåing eller deling av finansinstitusjoner eller av virksomheten i finansinstitusjoner, tegnes eller avhendes mot vederlag etter utkastet § 2b-3 annet ledd. Begrunnelsen for disse unntakene er at i særlig sparebanksektoren vil utstedelse av nye egenkapitalbevis etter konvertering av grunnfondskapital kunne være et viktig ledd ved intern omstrukturering innenfor sparebanksektoren, særlig ved sammenslåing av sparebanker eller av sparebank med annen bank. Utstedelse av egenkapitalbevis ved omstrukturering i sparebanksektoren skaper ikke særlige problemer med mindre sparebanken allerede har eierandelskapital. Er dette tilfellet, og det skal utstedes nye egenkapital-

bevis for overføring til en sparebankstiftelse eller til bruk som vederlag ved overtagelse av virksomhet, må emisjonen nødvendigvis være rettet og unntatt fra reglene om fortrinnsrett til tegning for eierne av egenkapitalbevis. Det vises særlig til avsnitt 6.3.14 punkt 2) foran.

Forhøyelse eller utvidelse av eierandelskapitalen vil som nevnt være av vesentlig betydning for eierne av allerede utstedt egenkapitalbevis. Av denne grunn åpner *fjerde ledd* for at vedtektene kan fastsette at vedtak om forhøyelse av eierandelskapitalen ved utstedelse av nye egenkapitalbevis, herunder beslutning om kursforhold eller fravikelse av eller unntak fra fortrinnsrett som nevnt i tredje ledd, og vedtak etter annet ledd om fullmakt til styret til å utstede nye egenkapitalbevis, krever at flertallet i generalforsamlingen også omfatter minst to tredeler av de stemmer som avgis av, eller av medlemmer valgt av, eierne av egenkapitalbevis.

Femte ledd første punktum bestemmer at generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring kan treffe vedtak om at eierandelskapitalen skal forhøyes ved fondsemisjon ved overføring av midler som kan utdeles som utbytte til eierandelskapitalen etter § 2b-18, eller av midler i overkursfondet. Bestemmelsen må sees i sammenheng med utkastet § 2b-14 fjerde ledd hvor det er forutsatt at slik overføring bare kan skje dersom institusjonen ikke har udekket underskudd. Etter *annet punktum* gjelder allmennaksjeloven §§ 10-20 tredje ledd og 10-21 til 10-23 tilsvarende, og angir nærmere regler om kapitalforhøyelse ved fondsemisjon.

Vedtaket om forhøyelse av eierandelskapitalen skal godkjennes av Kredittilsynet etter § 2b-9 tredje ledd, jf. *sjette ledd*.

Det vises for øvrig til avsnitt 6.3.14 foran.

Til § 2b-24. Tegningsretter

Etter *første ledd første punktum* kan generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring beslutte at institusjonen skal utstede tegningsretter, som gir eierne rett til senere å kreve utstedt egenkapitalbevis. Slike vedtak skal godkjennes av Kredittilsynet, jf. *annet punktum*. Dersom institusjonen har eierandelskapital fra før, bestemmer *tredje punktum* at utkastet § 2b-23 tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende. Dette vedrører fortrinnsrett for allerede eiere av egenkapitalbevis og at det kan fastsettes særskilte flertallskrav ettersom slike vedtak har betydning for eierinnflytelsen, se for så vidt merknader til utkastet § 2b-23 tredje og fjerde

ledd foran. I *fjerde punktum* er det fastslått at dersom slike tegningsretter utøves, forhøyes eierandelskapitalen uten ny beslutning fra generalforsamlingen.

Etter *annet ledd første punktum* gjelder utkastet § 2b-13 om tegning og registrering av tegningsretter tilsvarende. Når det gjelder det beløp som betales for tegningsrettene, skal dette fordeles etter § 2b-14, det vil si mellom overkursfondet og kompensasjonsfondet, jf. *annet punktum*. Etter *tredje punktum* er allmennaksjeloven §§ 11-12 og 11-13 om frittstående tegningsretter videre gitt tilsvarende anvendelse.

Bestemmelsen må også sees i sammenheng med utkastet § 2b-15 hvor det er gitt regler om omsetning av tegningsrett.

Det vises for øvrig til avsnitt 6.3.15 foran.

Til § 2b-25. Lån med rett til å kreve egenkapitalbevis utstedt

Etter *første ledd første punktum* kan institusjonen ved avtale om lån gi långiver rett til å kreve utstedt egenkapitalbevis mot innskudd i penger eller konvertering av lånekapital. I *annet punktum* er det fastslått at allmennaksjeloven §§ 11-2 til 11-7 gjelder tilsvarende så langt de passer.

Utgangspunktet etter *annet ledd første punktum* er for øvrig at vedtak om å oppta lån etter første ledd treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring, sml. allmennaksjeloven § 11-8 første ledd. Etter *annet punktum* gjelder imidlertid utkastet § 2b-23 tredje og fjerde ledd tilsvarende for institusjon som har eierandelskapital, se merknader til utkastet § 2b-23 tredje og fjerde ledd foran. Vedtaket skal godkjennes av Kredittilsynet, jf. *tredje punktum*.

III. Øvrige bestemmelser

Til § 2b-26. Generalforsamling

Første ledd klarlegger begrepet generalforsamling slik dette begrepet er benyttet i lovutkastet. Generalforsamlingen er en ren lovteknisk betegnelse som – i samsvar med allmennaksjelovens terminologi – omfatter det øverste organ i institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form.

Annnet til femte ledd inneholder forslag til et felles regelverk om møter, saksbehandling og beslutninger i slike organer. Det vises til avsnitt 6.3.17 foran. *Sjette ledd* er utformet etter forbilde av forsikringsvirksomhetsloven § 13-5 annet ledd.

Til § 2b-27. Overskudd i finansinstitusjon uten eierandelskapital

I *lovutkastet § 2b-27* er det tatt inn bestemmelser om disponering av overskudd i institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, og som ikke har utstedt egenkapitalbevis. Dette er av særlig betydning på sparebankområdet, jf. sparebankloven § 28. Poenget med disse bestemmelsene er så vidt mulig å likestille tradisjonelle sparebanker med sparebanker som har utstedt egenkapitalbevis, i forhold til reglene om disponering av overskudd og utbyttmidler. Det er ikke inntatt bestemmelser om dekning av underskudd tilsvarende § 2b-20 fordi reglene i særlig §§ 2b-4 til 2b-7, her gir nødvendige prioritetsregler. Det vises for øvrig til avsnitt 6.3.1 punkt 3) og 6.3.18 foran.

Etter *første ledd første punktum* skal årets overskudd i slike finansinstitusjoner tilordnes institusjonens grunnfondskapital, med mindre det i vedtektene er fastsatt at overskuddsmidler skal kunne disponeres som utbyttmidler og benyttes til gaver til allmennyttige formål eller et fond for slike gaver, til gave til en stiftelse med allmennyttig formål, eller til utbytte til forsikringstakere eller andre kunder. Ved beregningen av årets overskudd gjelder § 2b-18 første ledd tilsvarende, jf. *annet punktum*.

I *annet ledd første punktum* er det bestemt at generalforsamlingen, etter at styret har lagt frem forslag om utdeling eller annen anvendelse av årets overskudd, fastsetter hvor stor del av årets overskudd som skal kunne disponeres som utbyttmidler i henhold til vedtektsbestemmelser som nevnt i første ledd. I *annet punktum* er det oppstilt visse begrensninger for slik disponering, og fastslår at det ikke skal disponeres mer av overskuddet til slike formål enn det som er forenlig med forsiktig og god forretningsskikk under tilbørlig hensyn til tap som måtte være inntruffet etter regnskapsårets avslutning, eller som må påregnes å ville inntruffe. Dette tilsvarer allmennaksjeloven § 8-1 fjerde ledd om hva som kan utdeles som utbytte. Det vises til avsnitt 6.3.18 foran.

Etter *tredje ledd* kan Kredittilsynet, når hensynet til institusjonens soliditet tilsier det, gi pålegg om at årets overskudd i stedet helt eller delvis skal benyttes til å styrke institusjonens soliditet.

Til kapittel 2c. Struktur- og foretaksendringer i finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form.

Kapittel 2c omfatter struktur- og foretaksendringer i finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksje-

selskaps form. *Banklovkommisjonen* har sett det som hensiktsmessig å dele opp kapitlet i tre avsnitt. I avsnitt I «*Sammenslåing og deling*» er det gitt regler om sammenslåing og deling av slike finansinstitusjoner, det vil si sparebanker, gjensidige forsikringsselskaper og kredittforeninger. I regelverket skilles det i liten grad mellom de ulike typer av institusjoner, men det er innarbeidet enkelte særlige regler for sparebanker.

I avsnitt II «*Avvikling*» er det inntatt bestemmelser om og konsekvenser av at institusjonen avvikler sin virksomhet. Det skilles ikke formelt mellom avvikling som følge av strukturendringer etter reglene i §§ 2c-1 flg. og avvikling av en institusjon som følge av andre forhold. I den førstnevnte gruppe av tilfelle vil avviklingen være en konsekvens av vedtak om sammenslåing eller deling, og normalt måtte fremgå av vedtaket etter § 2c-3 og inngå i konsesjonsvurderingen etter § 2c-2.

Avsnitt III «*Omdanning*» vedrører omdanning av finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, og viderefører i hovedsak regler som er inntatt i finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-18 til 2-24. Disse bestemmelsene gjelder for omdanning av gjensidige forsikringsselskaper, kredittforeninger og sparebanker til finansinstitusjon i aksjeselskaps form. *Banklovkommisjonen* mener at det er behov for en redaksjonell omarbeidning av gjeldende lovbestemmelser. Hovedårsaken er at det anses hensiktsmessig å ta bestemmelsene om finans- og sparebankstiftelser ut av den sammenheng de nå inngår i. I lovutkastet åpnes det for at finansstiftelser skal kunne forestå forvaltningen av både aksjer og egenkapitalbevis, og ikke – som hittil – bare forvalte aksjer utstedt ved omdanning til finansinstitusjon i aksjeselskaps form. Dessuten medfører dette at reglene om finansstiftelser og sparebankstiftelser bør bygges noe ut, blant annet for å legge forholdene til rette for de hovedmodeller for strukturendringer innenfor sparebanksektoren som omhandles i Rammevilkårutvalgets utredning, se foran avsnitt 7.1.5.

Banklovkommisjonen er kommet til at bestemmelsene om finans- og sparebankstiftelser bør behandles og redaksjonelt presenteres samlet atskilt fra bestemmelsene om de struktur- og foretaksendringer som vil være foranledningen til at den enkelte stiftelse etableres. Regelverket om finans- og sparebankstiftelser er derfor utformet samlet i lovutkastet kapittel 2d. Det vises for øvrig til avsnitt 8.4.1 foran.

I. Sammenslåing og deling

Til § 2c-1. Virkeområde

Banklovkommisjonen har utformet regelverk for sammenslåing og andre foretaksendringer i lovutkastet §§ 2c-1 flg. med sikte på å legge forholdene til rette for strukturendringer innenfor sparebanksektoren basert på Hallingdalmodellen og Terramodellen. Reglene i utkastet §§ 2c-1 flg. vil innebære en klargjøring av rettstilstanden, og – sammen med bestemmelsene i utkastet §§ 2b-2 og 2b-3 – åpner de for strukturendringer som gjeldende lovgivning ikke gir hjemmel for. Dette er i samsvar med Finansdepartementets føring om at grunnfondskapitalbank og eierandelskapitalbank skal være hovedmodellene på sparebankområdet. Det vises særlig til avsnittene 8.3.3 til 8.3.5 foran.

Etter *første ledd* gjelder bestemmelsene i avsnittet om sammenslåing og deling av finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Bestemmelsene gjelder også ved sammenslåing av virksomhet i en institusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, og en finansinstitusjon som er organisert etter aksjelovgivningen.

Likt med sammenslåing og deling regnes her også – slik vanlige konsesjonsregler gjør – avhendelse og overtagelse av en vesentlig del av virksomheten i slik institusjon, omtalt som «en stor og avgrenset del», jf. *annet ledd første punktum*. Dette spørsmålet kan i tvilstilfelle avgjøres av Kongen, jf. *annet punktum*. I alle tilfelle dreier det seg om overdragelse av virksomhet med tilhørende eiendeler og forpliktelser.

Bakgrunnen for bestemmelsen er at sammenslåingen mellom en institusjon organisert i aksjeselskaps form og en institusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form kan gjennomføres på to måter. En fremgangsmåte er at institusjonen som ikke er organisert i aksjeselskaps form, først omdannes til institusjon i aksjeselskaps form, hvoretter det gjennomføres fusjon eller annen sammenslåing etter aksjelovgivningen. I dette tilfellet vil omdanningen kreve tillatelse etter utkastet § 2c-13, og deretter generalforsamlingsvedtak etter § 2c-3 om godkjenning av planen for sammenslåing og tillatelse til å gjennomføre sammenslåingen etter § 2c-2. Den annen fremgangsmåte vil være at sammenslåingen gjennomføres ved at den institusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, mot vederlag overdrar sin virksomhet til institusjonen i aksjeselskaps form. Det dreier seg her om et «oppkjøp» av virksomheten som blir videreført av en institusjon organisert etter aksjelovgivningen, men reglene om omdanning i utkastet §§ 2c-13 flg. kommer ikke til anvendelse til tross for at de reelle virk-

ninger i hovedsak vil være de samme som ved omdanning. Er det en sparebank som overdrar sin virksomhet på denne måten til en bank i aksjeselskaps form, bør derfor konsesjonsmyndigheten ved vurderingen om det skal gis tillatelse etter utkastet § 2c-2, også kunne ta i betraktning de særlige hensyn som gjør seg gjeldende ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til omdanning av sparebank etter utkastet § 2c-13 tredje ledd. Dette er uttrykkelig sagt i *utkastet § 2c-2 annet ledd*.

I *tredje ledd* er det lagt opp til at Kongen kan fastsette nærmere regler om sammenslåing og deling av finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Dette kan blant annet gjelde regler tilknyttet virksomheten til *finansinstitusjon* opprettet som følge av sammenslåingen eller delingen, jf. *bokstav a*). Det kan også gjelde organisering og virksomhet til *finansstiftelse* som opprettes ved sammenslåingen eller delingen.

Det vises for øvrig til avsnitt 7.2 foran.

Til § 2c-2. Tillatelse. Vedtekter

Sammenslåing og deling av finansinstitusjon og opprettelse av finansstiftelse etter reglene i avsnitt I kan bare gjennomføres i henhold til tillatelse gitt av Kongen, jf. *første ledd første punktum*. Dette er i samsvar med gjeldende lovgivning, se foran avsnitt 7.1.1. Regler om tillatelse til opprettelsen av finansstiftelsen er blant annet gitt for å sikre at stiftelsen er betryggende organisert og har egnet ledelse. Dette er utgangspunktet for og en del av det tilsyn etter finanslovgivningen som Kredittilsynet skal føre med finansstiftelser (lovutkastet § 2d-1 annet ledd), og vil dessuten gi konsesjonsmyndigheten adgang til å fastsette særskilte vilkår i den enkelte tillatelse. Det vises til avsnittene 7.2.3 punkt 2) og 9.2 foran.

Det er videre bestemt at bestemmelsene i § 3-3 annet til syvende ledd gjelder tilsvarende for søknader om tillatelse. Dette er regler om hvilke opplysninger søknad om tillatelse skal inneholde, jf. *annet punktum*. Tillatelse til institusjon som stiftes i forbindelse med sammenslåing eller deling skal meddeles etter ellers gjeldende regler, jf. *tredje punktum*. Hvis for eksempel to sparebanker slås sammen etter Hallingdal- eller Terramodellen, vil således den sammenslåtte banken måtte ha ny egen tillatelse etter sparebankloven § 3 og vedtekter godkjent etter loven §§ 4 og 5, se foran avsnitt 7.2.3 punkt 2).

Annet ledd omhandler tilfelle av sammenslåing som innebærer at virksomheten i en sparebank overdras til en bank organisert i aksjeselskaps form. Hensynet til sammenheng i regelverket til-

sier at konsesjonsvurderingen i slike tilfelle i hovedsak må bli den samme som i tilfelle av omdanning av en sparebank, se om dette foran avsnittene 7.2.3 pkt. 2) og 8.3. For ordens skyld er derfor bestemmelsen om omdanning av sparebanker i utkastet § 2c-13 tredje ledd gitt tilsvarende anvendelse, se også bemerkningene til § 2c-1 foran.

Etter *tredje ledd* skal vedtektsendringer i forbindelse med sammenslåingen eller delingen godkjennes av Kongen. Det samme gjelder vedtekter for finansinstitusjon eller finansstiftelse som opprettes som følge av sammenslåing eller deling.

Til § 2c-3. Vedtak om sammenslåing eller deling

Lovutkastet § 2c-3 bygger på den forutsetning at reglene i aksjelovgivningen her bør gis tilsvarende anvendelse når det gjelder utarbeidelse, vedtaks- og gjennomføringen av en plan for sammenslåingen (allmennaksjeloven §§ 13-6 til 13-11), og at det samme gjelder reglene om kreditorvarsel og registrering i Foretaksregisteret, se lovutkastet §§ 2c-5 og 2c-6. Det er lagt vekt på at saksbehandlingen skal foregå i ordnede former i samsvar med aksjelovgivningens krav. Dette er for øvrig stort sett i samsvar med sparebankloven § 47 første, tredje og fjerde ledd. Etter at sammenslåingen er gjennomført, vil de deltagende sparebanker kunne avvikes, jf. lovutkastet § 2c-12.

Et vedtak om sammenslåing eller deling av finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form skal treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring, jf. *første ledd første punktum*. Bestemmelsen må sees i sammenheng med alminnelige regler om saksbehandling og vedtak i generalforsamlingen i lovutkastet § 2b-26 annet til femte ledd, hvor det blant annet fremgår at det i vedtektene kan fastsettes strengere flertallskrav enn to tredelers flertall.

Det er også åpnet adgang til å fastsette i vedtektene at flertallet i generalforsamlingen skal omfatte to tredeler av de stemmer som kan avgis av, eller av medlemmer valgt av, av eierne av egenkapitalbevis, jf. *annet punktum*, se også utkastet § 2b-10 annet ledd. For øvrig vil eiere av egenkapitalbevis kunne reise innsigelse etter reglene om kreditorvarsel ved foretaksendringer, jf. utkastet § 2c-5.

Av *annet og tredje ledd* følger at generalforsamlingens vedtak treffes ved godkjennelse av samlet plan for struktur- og foretaksendringene, og at utkast til stiftelsesdokument og vedtekter for finansstiftelse som skal opprettes, skal følge som vedlegg, jf. henvisningene til allmennaksjelovens regler (allmennaksjeloven § 13-8, jf. § 14-4 tredje

ledd). Dette vil gjøre det mulig for konsesjonsmyndigheten til samtidig å foreta en særskilt vurdering av spørsmål som gjelder organisering og ledelse, samt vedtekter for finansstiftelsen, og å knytte særlige vilkår til tillatelsen for finansstiftelsen, jf. lovutkastet §§ 2c-2 første ledd og 2c-8 annet ledd. Det vises til avsnittene 7.2.2 punkt 2) og 7.2.3 punkt 2) foran.

I *fjerde ledd* er det fastslått at utkast til stiftelsesdokument med vedtekter for selskap og finansstiftelse som skal opprettes ved sammenslåingen eller delingen, skal fremlegges for generalforsamlingen ved behandling av plan som nevnt i annet eller tredje ledd. Stiftelsesdokumentene skal angi hvem som skal være styremedlemmer og revisor inntil valg er foretatt av generalforsamlingen, og skal vedlegges åpningsbalanse utarbeidet etter regler som nevnt i allmennaksjeloven § 2-8.

Forholdet til kundene ved sammenslåing eller deling er regulert i *femte ledd*. Etter *første punktum* skal kundene i finansinstitusjon som skal slås sammen eller deles uten ugrunnet opphold gis informasjon om vedtaket og om hva dette betyr for kundenes rettigheter og sikkerhet, jf. sparebankloven § 47 annet ledd og forsikringsvirksomhetsloven § 13-1 annet ledd. Medfører vedtaket endringer av betydning for kundene, skal det også gis opplysning om kundenes rett til å avslutte kundeforholdet, jf. *annet punktum*. Det samme gjelder ved avviking, jf. utkastet § 2c-9 tredje ledd.

Det vises for øvrig til avsnitt 7.2.3 punkt 3) foran.

Til § 2c-4. Opprettelse av finansstiftelse. Disponering av utbyttemidler mv.

Bestemmelsene i utkastet § 2c-4 vil være en sentral del av det regelverk som trengs for å gjennomføre strukturendringer etter Hallingdal- eller Terramodellen. Som nevnt i bemerkningene til disse modellene i avsnitt 7.2.2 foran, vil omfanget av konverteringen av grunnfondskapital, bytte av egenkapitalbevis med egenkapitalbevis utstedt av overtagende bank, og fordelingen av egenkapitalbevisene mellom de deltagende banker måtte fastlegges ved avtale og inntas i planen for sammenslåingen eller delingen i det enkelte tilfellet.

Etter *første ledd første punktum* er det bestemt at dersom det i planen for sammenslåing eller deling etter § 2c-3 annet eller tredje ledd, er fastsatt at en institusjon skal utstede egenkapitalbevis ved konvertering av grunnfondskapital til eierandelskapital etter § 2b-2 annet ledd, skal egenkapitalbevis som ikke skal avhendes som vederlag etter § 2b-3 annet ledd, overføres til en finansstiftelse opprettet

av institusjonen. Alminnelige regler for slike stiftelser er gitt i utkastet kapittel 2d avsnitt I, jf. blant annet utkastet § 2d-1 første ledd, og det vises til merknadene til bestemmelsene under dette avsnittet nedenfor.

Det samme er bestemt for egenkapitalbevis som en institusjon skal motta etter tegning eller som vederlag ved overdragelse av sin virksomhet helt eller delvis, jf. *annet punktum*.

Etter *tredje punktum* gjelder ikke reglene i §§ 2-2 til 2-6 ved overføring av de egenkapitalbevis som skal overtas av finanstiftelse som nevnt.

Forholdet mellom nye og tidligere utstedte egenkapitalbevis må likeledes avklares ved avtale, jf. *annet ledd*. Dersom én eller flere av de finansinstitusjoner som deltar i sammenslåingen eller delingen har eierandelskapital, skal planen for sammenslåingen eller delingen angi bytteforholdet mellom egenkapitalbevisene og egenkapitalbevis som skal utstedes av den overtagende institusjon.

Tredje ledd inneholder bestemmelser til gjennomføring av Terramodellen og åpner for vedtektsfesting av fordelingen av den del av overskuddet i den sammenslåtte sparebanken som skal disponeres som utbyttmidler til fordel for de miljøer som var omfattet av de sparebanker som deltar i sammenslåingen, samt fordeling av egenkapital ved en senere avvikling av den sammenslåtte banken. Samlet omfang av utbyttmidler fastsettes etter reglene i utkastet §§ 2b-18 femte ledd eller 2b-27. Det vises for øvrig til bemerkningene til Terramodellen foran avsnitt 7.2.2. Skal en av de deltagende sparebanker ved sammenslåing etter Hallingdalmodellen eller Terramodellen deretter avvikles, gjelder bestemmelsene i utkastet § 2c-12, jf. femte ledd, se merknader til denne bestemmelsen nedenfor. I planen for sammenslåing kan også fastsettes at den samme fordelingsnøkkel skal legges til grunn ved disponeringen av egenkapitalen i den sammenslåtte banken dersom denne senere besluttet avviklet, jf. *tredje ledd annet punktum*.

For en institusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, gjelder bestemmelsene også ved sammenslåing ved virksomhetsoverdragelse til en institusjon som er organisert i aksjeselskaps form, men etter § 2c-4 *fjerde ledd* skal vederlaget og annen gjenværende kapital i institusjonen i så fall disponeres etter reglene i utkastet §§ 2-11 eller 2-12. Denne regelen erstatter sparebankloven § 47 sjette ledd. Av grunner som angitt av Rammevilkårutvalget (foran avsnitt 4.3.1), er bestemmelsen om en takstnemnd i sparebankloven § 47 sjette ledd første punktum ikke videreført.

Det vises for øvrig til avsnittene 7.2.2 og 7.2.3 foran.

Til § 2c-5. Meldinger til Foretaksregisteret. Kreditorvarsel

Regler om registrering i Foretaksregisteret og kreditorvarsel er gitt i utkastet §§ 2c-5 og 2c-6.

Etter *utkastet § 2c-5 første ledd* skal Foretaksregisteret gis melding om sammenslåingen eller delingen senest en måned etter at planen for slik strukturendring er godkjent etter utkastet § 2c-3.

Nærmere bestemmelser om kunngjøring og kreditorvarsel i allmennaksjeloven §§ 13-14 til 13-16 og 14-7 gjelder tilsvarende, jf. *annet ledd*.

I *tredje ledd* er det gitt regler om melding av stiftelsen av selskap eller finansstiftelse som er opprettet i forbindelse med sammenslåingen eller delingen. Slik melding skal innen tre måneder sendes til Foretaksregisteret, jf. *første punktum*. Registerføreren skal kontrollere at tillatelse er gitt, og at vedtekter er godkjent, jf. *annet punktum*.

Til § 2c-6. Melding om ikrafttreden. Gjennomføring

Etter *første ledd første punktum* er det bestemt at når fristen fastsatt i kreditorvarselet er utløpt og forholdet til de kreditorer som i tilfelle har fremsatt innsigelse er avklart, skal det gis melding til Foretaksregisteret om at sammenslåingen eller delingen skal tre i kraft. Registerføreren skal kontrollere at det er gitt tillatelse og godkjennelse av vedtekter etter bestemmelsene i § 2c-2, jf. *annet punktum*.

I *annet ledd første punktum* er det poengtert at selve ikrafttredelsen og gjennomføringen av sammenslåingen eller delingen er knyttet til tidspunktet for registreringen i Foretaksregisteret etter første ledd. Allmennaksjeloven §§ 13-17 til 13-19, 14-8 og 14-9 om fremgangsmåte og gjennomføring av henholdsvis fusjon eller fisjon gjelder i så fall tilsvarende, jf. *annet punktum*.

Til § 2c-7. Ugyldig sammenslåing eller deling

Etter *første punktum* er det bestemt at reglene i allmennaksjeloven §§ 13-20 til 13-23 og 14-10 gjelder tilsvarende i tilfelle av søksmål med påstand om at en beslutning om sammenslåing eller deling etter reglene i dette avsnitt er ugyldig. Disse bestemmelsene gir nærmere regler om søksmål knyttet til slike strukturendringer (fusjon eller fisjon i aksjerettslig terminologi).

Det følger av henvisningen til utkastet § 2b-26 femte ledd at det enkelte medlem av generalfor-

samlingen kan reise søksmål om gyldigheten av vedtak om sammenslåing eller deling.

II. Avvikling

Til § 2c-8. Vedtak om avvikling

Bestemmelsene om avvikling i *utkastet §§ 2c-8 og 2d-9* bygger på prinsippene i sparebankloven § 47 og forsikringsvirksomhetsloven § 13-1. Det skiller ikke formelt mellom avvikling som følge av strukturendringer etter reglene i §§ 2c-1 flg. og avvikling av en institusjon som følge av andre forhold. I den førstnevnte gruppe av tilfelle vil avviklingen være en konsekvens av vedtak om sammenslåing eller deling, og normalt måtte fremgå av vedtaket etter § 2c-3 og inngå i konsesjonsvurderingen etter § 2c-2. Det vises til avsnitt 7.2.3 punkt 5) foran.

Etter *første ledd første punktum* treffes vedtak om å avvikle en finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring, med mindre annet følger av lov. Styret skal forelegge generalforsamlingen en avviklingsplan, jf. *annet punktum*. Forutsetter planen opprettelse av stiftelse som nevnt i utkastet § 2c-12, det vil si sparebankstiftelser, gjelder § 2c-3 fjerde ledd tilsvarende.

Vedtaket om avvikling kan ikke settes i verk uten etter tillatelse gitt av Kongen, som kan sette vilkår for godkjenningen, jf. *annet ledd første punktum*. Stiftelse som nevnt i utkastet § 2c-12 kan bare opprettes i henhold til særskilt tillatelse, jf. *annet punktum*. Søknaden om avvikling skal etter *tredje punktum* inneholde de opplysninger som må anses å være av betydning for søknaden. Videre fastslår *fjerde punktum* at § 3-3 sjette ledd og syvende gjelder tilsvarende, blant annet slik at styremedlemmer og ledelse må oppfylle kravene om egnethet.

Tredje ledd gjelder tilfelle hvor Kongen treffer vedtak om å tilbakekalle en finansinstitusjons tillatelse. I så fall skal foretakets styre straks iverksette avvikling.

Etter *fjerde ledd* kan Kongen gi nærmere regler om avvikling etter bestemmelsen i utkastet § 2c-8.

Til § 2c-9. Registrering. Kreditorvarsel

Vedtak som avvikling av finansinstitusjonen etter utkastet § 2c-8, det vil si som Kongen har gitt tillatelse til, skal meldes til Foretaksregisteret, jf. *første ledd*.

Etter at vedtaket er meldt inn til Foretaksregisteret, fastslår *annet ledd første punktum* at Foretaksregisteret skal kunngjøre vedtaket med kreditorvarsel etter reglene i allmennaksjeloven § 16-4 som gjelder tilsvarende, jf. *annet punktum*.

Som ved vedtak om sammenslåing eller deling, skal kundene i finansinstitusjonen gis nærmere informasjon om betydning av vedtaket om avvikling, jf. *tredje ledd* og dens henvisning til utkastet § 2c-3 femte ledd.

Til § 2c-10. Avviklingsstyre mv.

Den nærmere prosedyren ved avvikling av finansinstitusjon er gitt i utkastet § 2c-10. Etter *første ledd* er det bestemt at dersom en finansinstitusjon skal avvikle sin virksomhet etter § 2c-8, oppnevner Kredittilsynet et avviklingsstyre som trer i stedet for foretakets styre og daglig leder. Hvis virksomheten fortsetter i avviklingsperioden er det viktig at de andre organer kan fungere på en vanlig måte. For avviklingsstyret og daglig leder gjelder etter *annet ledd* bestemmelsene i allmennaksjeloven §§ 6-12 til 6-34 tilsvarende.

De nærmere regler i allmennaksjeloven §§ 16-5 til 16-8 om blant annet selskapets stilling og dekning av selskapets forpliktelser i den videre avviklingsperioden gjelder tilsvarende, jf. *første ledd første punktum*. Etter *annet punktum* kan avviklingsstyret i samsvar med forsikringsvirksomhetsloven § 13-3 inngå avtale med annet forsikringsselskap om overføring av hele forsikringsbestanden. Av denne bestemmelsen følger at overføringen må godkjennes av Kredittilsynet. I *tredje punktum* er det videre bestemt at allmennaksjeloven §§ 16-9 til 16-14 gjelder tilsvarende så langt de passer ved avvikling av finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Dette vedrører blant annet utdeling av annet overskudd enn utbytte til eierne av egenkapitalbevis og må sees i sammenheng med reglene i allmennaksjeloven § 16-7 om dekning av selskapets forpliktelser. Etter allmennaksjeloven § 16-14 kan tingretten overta ansvaret for avviklingen. Etter *fjerde punktum* er det imidlertid bestemt at det er Kredittilsynet som trer i tingrettens sted ved anvendelsen av denne bestemmelsen.

I *fjerde ledd* er det fastslått at Kredittilsynet kan fastsette nærmere regler for avviklingen.

Det vises for øvrig til avsnitt 7.2.3 punkt 5) foran.

Til § 2c-11. Disponering av egenkapitalen

I *utkastet § 2c-11* er det gitt særskilte regler om disponering av grunnfondskapitalen ved avvikling av en finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Den del av grunnfondskapitalen som er tilbake etter at alle kreditorer har fått fullt oppgjør og eierandelskapitalen er fordelt etter

utkastet § 2b-21, skal som hovedregel disponeres som fastsatt i vedtektene, med mindre annet følger av de særlige regler for sparebanker i § 2c-12, eller Kongen ut fra allmenne hensyn eller ut fra hensynet til institusjonens kunder fastsetter noe annet.

Det vises for øvrig til avsnitt 7.2.3 punkt 5) foran og til merknadene til utkastet § 2b-21.

Til § 2c-12. Særlige regler for sparebanker

For sparebanker er det i *utkastet § 2c-12* gitt særlige regler om disponering av gjenværende grunnfondskapital i tilfelle hvor en sparebank avvikles etter at dens virksomhet er overdratt til annen bank. Gjenværende grunnfondskapital kan bestå av egenkapitalbevis eller penger. Denne bestemmelsen knytter seg særlig til sammenslåing av sparebanker etter Hallingdalmodellen, Terramodellen eller Tingvollmodellen.

Hovedregelen i *første ledd første punktum* er at gjenværende grunnfondskapital, herunder egenkapitalbevis, etter at alle forpliktelser er dekket, herunder forpliktelser etter planen for sammenslåingen, skal tilføres en eller flere stiftelser. Dette skal i tilfelle skje i samsvar med bestemmelser i vedtektene, jf. utkastet § 2c-4 tredje ledd. Reglene om finansstiftelser i §§ 2d-1 første og annet ledd, 2d-2, 2d-3, 2d-4, 2d-5 og reglene om sparebankstiftelser i 2d-8 fjerde ledd gjelder tilsvarende, jf. *annet punktum*. Ved fordelingen mellom flere stiftelser vil vedtektsbestemmelse i § 2c-4 tredje ledd bli å legge til grunn.

Reglene om finans- og sparebankstiftelser gjelder fullt ut i tilfelle som omhandlet i § 2c-12 annet ledd vedrørende stiftelser som mottar eller er forpliktet til å erverve aksjer eller egenkapitalbevis i den overtagende bank, jf. *annet ledd*.

Bestemmelsene i utkastet § 2c-12 annet og tredje ledd skal også gjelde i andre tilfelle, jf. *tredje ledd*. Dette vil være tilfelle hvor en sparebank blir avviklet etter omdanning eller uten at avviklingen har sammenheng med foretaksendringer. Bestemmelsen erstatter sparebankloven § 47 femte ledd annet punktum og sjette ledd annet punktum. Dette er i samsvar med forslag fremmet av Rammevilkårutvalget, se foran avsnitt 4.3.1.

Det vises for øvrig til avsnitt 7.2.3 punkt 5) foran.

III. Omdanning

Bestemmelsene om omdanning er utformet med utgangspunkt i reglene i finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-18 flg. Det nevnes særskilt at sammenslåing av sparebanker etter Telemarkmodellen i

hovedsak skjer etter reglene om omdanning i avsnitt III, og for øvrig etter aksjelovgivningen. Det vises til bemerkningene foran avsnitt 7.2.2. De finansstiftelser som opprettes ved omdanningen av de deltagende banker vil være undergitt reglene i lovutkastet §§ 2d-6 til 2d-9, se merknadene til disse bestemmelsene nedenfor.

Til § 2c-13. Tillatelse mv.

Etter *første ledd* kan sparebank, gjensidig forsikringsselskap og kredittforening omdannes til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap etter reglene i avsnitt III. Dette er i samsvar med finansieringsvirksomhetsloven § 2-18. Reglene om finansstiftelser som etableres i forbindelse med omdanning, omfattes av reglene i lovutkastet kapittel 2d.

I *annet ledd* stadfestes prinsippet om at omdanning og opprettelse av finansstiftelse i forbindelse med omdanningen bare kan skje etter tillatelse gitt av Kongen, jf. finansieringsvirksomhetsloven § 2-19 første ledd. Det vises særlig til avsnitt 8.4.2 foran. Bestemmelsene i § 3-3 annet til syvende ledd gjelder tilsvarende for søknader om tillatelse. En søknad om tillatelse vil således generelt måtte oppfylle de alminnelige krav til innhold som følger av konsesjonssystemet for finanssektoren.

Det antas ikke å være behov for å videreføre bestemmelsen i finansieringsvirksomhetsloven § 2-19 første ledd annet punktum om adgangen til å fastsette vilkår i tillatelsen til omdanning. Det følger av alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper at en konsesjonsmyndighet har adgang til å fastsette vilkår i den tillatelse som meddeles, herunder vilkår vedrørende vedtekter og andre organisatoriske forhold. Vedtektene skal i alle tilfelle godkjennes etter utkastet § 2c-18.

Tredje ledd klargjør i lovgivningen at også strukturpolitiske overveielser kan tas i betraktning ved vurderingen av om tillatelse til omdanning av sparebank skal gis eller ikke. Bestemmelsen er utformet med utgangspunkt i Finansdepartementets føring om at lovutkastet skal legge til rette for at grunnfondskapitalbank og eierandelskapitalbank bør være hovedmodellene i sparebanksektoren. Det vises for øvrig til avsnitt 8.3 foran.

I *fjerde ledd* er det inntatt en forskriftshjemmel tilsvarende finansieringsvirksomhetsloven § 2-18 annet ledd.

Til § 2c-14. Gjennomføring av omdanningen

Omdanningen skal gjennomføres ved at finansinstitusjonens konsesjon, eiendeler og forpliktelser i

sin helhet overføres til et nystiftet aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, jf. *første ledd første punktum*, se også § 2-20 første og annet ledd i finansieringsvirksomhetsloven. I forhold til reglene i aksjelovgivningen dreier det seg her om innbetaling av aksjekapital i form av tingsinnskudd. Det er presisert i *annet punktum* at verken institusjonens kreditorer eller eiere av egenkapitalbevis skal kunne kreve utløsning eller motsette seg omdanningen. Dette er i samsvar med finansieringsvirksomhetsloven § 2-20 annet ledd annet punktum og § 2-21, jf. Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 31-32. Omdanningen som sådan vil ikke innvirke på kreditorenes utsikt til å få dekket sine krav, og eiere av egenkapitalbevis får byttet egenkapitalbevisene til aksjer i samsvar med størrelsen av eierandelskapitalen (utkastet § 2c-16). En annen sak er at institusjonens vedtekter – i samsvar med utkastet § 2c-17 første ledd – kan inneholde bestemmelse som innebærer at vedtak om omdanning må treffes med et vedtektsflertall som også omfatter minst to tredeler av stemmene knyttet til egenkapitalbevisene. Det vises til avsnitt 6.3.3 punkt 3) foran.

Etter *annet ledd første punktum* skal det ved omdanningen opprettes en finansstiftelse som skal være eier av alle aksjene i det nye selskapet, med unntak av aksjer som etter § 2c-16 første ledd tilordnes eiere av egenkapitalbevis, jf. finansieringsvirksomhetsloven § 2-19 tredje ledd. Det vises til bemerkningene foran avsnitt 8.3.4. Ved omdanning av en sparebank vil det her dreie seg om en sparebankstiftelse etter utkastet § 2d-6. I *annet punktum* er det presisert at reglene om eierkontroll i finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-2 flg. ikke gjelder ved overføring av aksjer til finansstiftelse eller eiere av egenkapitalbevis som følge av omdanning. Loven § 2-23 tredje ledd inneholdt tidligere en uttrykkelig bestemmelse om dette, jf. Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 25-26. Bestemmelsen innebærer således at en eier av egenkapitalbevis som utgjør en kvalifisert eierandel (utkastet § 2b-16), vil tilordnes en tilsvarende eierandel i aksjer uten egnethetsprøving etter loven §§ 2-2 flg. Det vises til avsnitt 8.4.3 punkt 1) foran.

Annet ledd må sees i sammenheng med *tredje ledd* som omhandler det annet omdanningsalternativ i finansieringsvirksomhetsloven § 2-19 tredje ledd. Det fremgår av annet ledd at stiftelsesmodellen er foreslått gjort til den generelle omdanningsmodell. Etter *tredje ledd første punktum* kan imidlertid Kongen i særlige tilfelle gi samtykke til at gjensidige forsikringsselskaper og kredittforeninger omdannes etter en modell hvor aksjene fordeles blant foretakets kunder ut fra kundeforholdets art, omfang og varighet. Denne omdanningsmodellen

innebærer at den kapital som over årene er oppsamlet i institusjonen, reelt sett blir fordelt over institusjonens kundemasse på omdanningstidspunktet, eller over en nærmere bestemt del av kundemassen. Sammenlignet med omdanning etter stiftelsesmodellen hvor opptjent kapital i sin helhet tilordnes en stiftelse, reiser derfor denne modellen en rekke særlige og til dels vanskelige avveiningsproblemer som i tilfelle krever nærmere vurdering og avklaring under konsesjonsbehandlingen. Tilsvarende spørsmål oppstår for så vidt også ved anvendelsen av § 2-19 tredje og fjerde ledd i gjeldende lov. Det vises særlig til avsnitt 8.4.3 punkt 1) foran.

Etter *tredje ledd annet punktum* kan det i omdanningsvedtaket fastsettes at kunder med rett til aksjer under en fastsatt grense i stedet skal gis oppgjør i penger. Kongen kan ellers gi nærmere regler om fordelingen av aksjer mellom kundene, og reglene om prospektkrav ved offentlig tilbud i verdipapirhandelloven kapittel 7 gjelder tilsvarende, jf. *tredje og fjerde punktum*.

Fjerde ledd viderefører bestemmelsen i § 2-20 tredje ledd, og fastslår at medlemsansvar for tap ved virksomheten i forsikringsselskap eller kredittforening også kan gjøres gjeldende etter omdanningen. Nytt tilleggsansvar kan ikke pålegges etter omdanningen. I konsesjonsbehandlingen vil det for så vidt kunne bli tillagt vekt at institusjonen har tilstrekkelig kapital utover eventuelt medlemsansvar dersom institusjonen vil ta bort dette ansvaret for kundene.

Til § 2c-15. Omdanning til morselskap i finanskonsern

Første ledd åpner for at omdanningen gjennomføres ved at det opprettes et holdingselskap som skal være morselskap i et finanskonsern hvor det selskap som skal videreføre virksomheten i den omdannede institusjonen er datterselskap. Morselskapet skal etter sine vedtekter dermed ikke ha adgang til å drive annen virksomhet enn å forvalte sine eierinteresser i konsernet, jf. § 2a-2 bokstav d) i finansieringsvirksomhetsloven.

Denne fremgangsmåten påvirker ikke aksjefordelingen, men det er i slike tilfelle aksjene i morselskapet som blir å fordele etter utkastet § 2c-14 annet og tredje ledd og i tilfelle § 2c-16, jf. *annet ledd*. Aksjene i datterselskapet som skal videreføre virksomheten, vil være eiet av morselskapet.

I *tredje ledd* er det gitt enkelte særlige regler om holdingselskapet. Dette gjelder blant annet fremgangsmåten ved morselskapets salg av de aksjer i omdannet sparebank som morselskapet eier, jf.

finansieringsvirksomhetsloven § 2-23 tredje ledd første og annet punktum.

Det vises for øvrig til avsnitt 8.4.3 punkt 2) foran.

Til § 2c-16. Fordeling av aksjekapital og aksjer

Ved omdanning av institusjon som ikke har eierandelskapital, skal alle aksjene i den omdannede institusjonen eller morselskapet bli tilordnet finansstiftelsen, jf. utkastet § 2c-14 annet ledd. *Første ledd* inneholder regler om fordelingen av aksjer mellom finansstiftelsen og eierne av egenkapitalbevis i tilfelle av omdanning av institusjon med eierandelskapital. Bestemmelsen svarer til finansieringsvirksomhetsloven § 2-21, men presiserer at fordelingen skal baseres på forholdet mellom grunnfondskapitalen med tillegg av kompensasjonsfondet og eierandelskapitalen med tillegg av overkursfondet, jf. utkastet § 2b-1 annet til fjerde ledd.

Annet ledd viderefører regelen i loven § 2-21 annet punktum om forenklet oppgjør i penger for eiere av mindre poster av egenkapitalbevis. Det er imidlertid presisert at det ved fordelingen av aksjer etter eierbrøken i så fall skal gjøres et fradrag i eierandelskapitalen tilsvarende det beløp som utbetales til slike eiere av egenkapitalbevis. Det dreier seg her om en utdeling av en del av eierandelskapitalen.

Det vises til avsnitt 8.4.3 punkt 3) foran.

Til § 2c-17. Vedtak om omdanning

Finansieringsvirksomhetsloven § 2-19 sjette ledd krever at vedtak om omdanning skal treffes av generalforsamlingen i institusjonen med minst to tredelers flertall, det vil si normalt vedtektsflertall. I *første ledd første punktum* er dette endret til krav om flertall som for vedtektsendring. Dette er et mer presist minstekrav, og utkastet § 2b-26 fjerde ledd åpner for å fastsette et strengere flertallskrav for vedtektsendringer. Dessuten kan det etter § 2b-26 tredje ledd, jf. allmennaksjeloven § 5-17 tredje ledd, fastsettes et eget særskilt flertallskrav for vedtak om omdanning. I vedtektene kan det også fastsettes at flertallet i generalforsamlingen skal omfatte minst to tredeler av de stemmer som avgis av, eller av medlemmer valgt av, eierne av egenkapitalbevis, jf. *annet punktum*.

I *annet ledd* er det gitt nærmere regler om de interne beslutningsprosedyrer. Beslutningsgrunnlaget for generalforsamlingen skal bestå av en plan for omdanningen og utkast til stiftelsesdokumenter mv. Det vises til avsnitt 8.4.4 punkt 4) foran.

Etter *tredje ledd* skal generalforsamlingens vedtak omfatte fordelingen av aksjer etter reglene i utkastet § 2c-16. Det samme gjelder i tilfelle retningslinjer for deling av aksjer mellom finansinstitusjonens kunder etter utkastet § 2c-14 tredje ledd.

Til § 2c-18. Vedtekter. Registrering

Vedtekter for selskap og finansstiftelse som opprettes ved omdanningen, skal godkjennes av Kongen, jf. *første ledd*.

Videre skal både omdanningsvedtaket og stiftelsen av det omdannede selskapet og finansstiftelsen meldes til Foretaksregisteret, jf. *annet ledd første punktum*. Etter *annet punktum* skal registerførerene kontrollere at tillatelse er gitt, og at vedtekter er godkjent. Det samme gjelder ved vedtak om sammenslåing eller deling, jf. utkastet § 2c-5 tredje ledd.

Til kapittel 2d. Finans- og sparebankstiftelser.

Banklovkommisjonen har sett det som hensiktsmessig å skille ut reglene om finans- og sparebankstiftelsene fra regelverket om omdanning og utforme et nytt regelverk felles for finans- og sparebankstiftelser uavhengig av om de er opprettet ved omdanning eller andre struktur- og foretaksendringer. Det vises særlig til avsnitt 2.2.3 foran.

Kapittel 2d er delt opp i to avsnitt: Avsnitt I «*Alminnelige regler for finansstiftelser*» og avsnitt II «*Særlige regler for sparebankstiftelser*». Flere av de generelle reglene for finansstiftelser er som utgangspunkt gitt tilsvarende anvendelse for sparebankstiftelsene, jf. utkastet § 2d-1 tredje ledd.

I. Alminnelige regler for finansstiftelser

Til § 2d-1. Opprettelse. Tillatelse mv.

Etter *første ledd første punktum* anses en finansstiftelse som opprettet når generalforsamlingen har godkjent stiftelsesdokumentet med vedtekter og truffet vedtak som nevnt i § 2b-2 annet ledd, jf. § 2b-2 tredje ledd, og §§ 2c-4 eller 2c-12, eller omdanningsvedtak etter § 2c-17. Det vises til avsnitt 9.2 foran. Styret i finansinstitusjonen regnes som stiftere, jf. *annet punktum*.

Annet ledd svarer til finansieringsvirksomhetsloven § 2-22 første og annet ledd. Det fremgår av *første punktum* at reglene om næringsstiftelser i stiftelsesloven gjelder tilsvarende for finansstiftelser så langt de passer, såfremt annet ikke er fastsatt i eller i medhold av loven her. Etter *annet punktum* skal imidlertid finansstiftelser og deres virksom-

het være undergitt tilsyn av Kredittilsynet etter reglene i kredittilsynsloven. I forbindelse med strukturendringer kan det oppstå situasjoner hvor stiftelsens eierandel i institusjonen blir av begrenset karakter. Etter utkastet § 2d-5 tredje ledd er det derfor gitt nærmere retningslinjer for tilfelle hvor tilsynsansvaret kan overføres til Stiftelsestilsynet fordi det ikke lenger foreligger behov for tilsyn etter finanslovgivningen, sml. finansieringsvirksomhetsloven § 2-24 sjette ledd. Det vises for øvrig til avsnitt 9.6 foran. Utgiftene ved tilsynet utlignes etter samme lov, jf. *tredje punktum*.

I *tredje ledd* er det fastslått at reglene om finansstiftelser i avsnitt I gjelder for sparebankstiftelser for så vidt ikke annet følger av reglene i utkastet §§ 2d-6 til 2d-9 om særlige regler for sparebankstiftelser.

Til § 2d-2. Vedtekter

Alminnelige krav til vedtektene i finansstiftelsen fremgår for øvrig av utkastet §§ 2d-2 og 2d-3, og disse bestemmelsene suppleres av enkelte særlige krav til vedtektene for sparebankstiftelser i utkastet § 2d-7. De nærmere krav til innhold i vedtektene er gitt i *første ledd bokstavene a) til l)* som tilsvarende finansieringsvirksomhetsloven § 2-22 første ledd.

Etter *annet ledd* skal vedtektene og vedtektsendringer godkjennes av Kredittilsynet.

Til § 2d-3. Organer

Lovutkastet § 2d-3 inneholder for det første bestemmelser som forutsetter at en finansstiftelse har generalforsamling, styre og revisor. Derneft gis det visse retningslinjer for sammensetningen av generalforsamlingen og regler for behandlingen av saker i generalforsamlingen. Enkelte av bestemmelsene viderefører finansieringsvirksomhetsloven § 2-22 femte og sjette ledd.

Etter *første ledd* skal finansstiftelsen ha en egen generalforsamling som sammensettes og velges etter nærmere bestemmelser i vedtektene. Det skal legges vekt på at medlemmene av generalforsamlingen samlet avspeiler kundestrukturen i finansinstitusjon opprettet ved omdanningen, andre interessegrupper og samfunnsmessige interesser knyttet til stiftelsens virksomhet.

I *annet ledd* er det gitt forskjellige regler om generalforsamlingen. I tillegg er utkastet § 2b-26 gitt tilsvarende anvendelse. Reglene i § 2b-26 omhandler møter, avstemninger og flertallskrav i generalforsamlingen, samt flertallskrav ved vedtektsendringer. Det følger av bemerkningene foran

avsnitt 6.3.17 at vedtektene kan inneholde stemmerettsbegrensninger, jf. allmennaksjeloven § 5-17 tredje ledd. Det vises for øvrig til merknadene til utkastet § 2b-26 foran.

Tredje ledd inneholder et krav om at finans- og sparebankstiftelser skal ha eget styre valgt av generalforsamlingen i samsvar med de grupper som etter vedtektene er representert i generalforsamlingen, jf. første ledd. Stiftelsen kan tilsette daglig leder. Styrets og daglig leders kompetanse er regulert ved en henvisning til de alminnelige regler i allmennaksjeloven §§ 6-27 til 6-34.

Det vises for øvrig til avsnitt 9.3 foran.

Banklovkommisjonen mener – i samsvar med Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 18 – at det er viktig at en finansstiftelses styrende organer og ledelse sikres uavhengighet i forhold til den finansinstitusjon som har opprettet stiftelsen, og at lovens regel derfor fortsatt bør sette forbud mot at ansatt eller tillitsvalgt i institusjonen kan være ansatt eller tillitsvalgt i stiftelsen, eller annet selskap i samme konsern jf. *fjerde ledd første punktum*.

Banklovkommisjonen er imidlertid av den oppfatning at det er et annet spørsmål om ansatt eller tillitsvalgt i finansstiftelsen skal kunne være medlem i de styrende organer i finansinstitusjonen, og at dette spørsmål må vurderes ut fra stiftelsens behov for å kunne utøve eierinnflytelse som aksjeeier i institusjonen. Utgangspunktet må være at loven ikke bør frata stiftelsen muligheten til å utøve aktiv eierinnflytelse. Etter *fjerde ledd annet punktum* er det fastslått at finansstiftelsen i samsvar med omfanget av sin eierandel må ha adgang til å foreslå og å få valgt person(er) som skal representere stiftelsen i finansinstitusjonens generalforsamling, styret eller andre organer, blant annet valg- og kontrollkomiteer. Formelt stenger finansieringsvirksomhetsloven § 2-22 syvende ledd heller ikke for en slik løsning, men bestemmelsen innebærer at stiftelsen i tilfelle må la seg representere ved person(er) som ikke har tilknytning til stiftelsen.

For det annet, *Banklovkommisjonen* mener også at praktiske hensyn tilsier at finansstiftelsen må kunne være representert i finansinstitusjonen ved person(er) som deltar i ledelsen eller styrende organer i stiftelsen. Det er derfor også behov for et slikt unntak fra det forbud mot slik representasjon som nå følger av loven § 2-22 syvende ledd. *Banklovkommisjonen* mener imidlertid at hensynet til både finansstiftelsens og finansinstitusjonens gjensidige uavhengighet tilsier at det settes en grense for hvor stor del av medlemmene i finansinstitusjonens styrende organer som kan ha tilknytning til finansstiftelsen som ansatt eller tillitsvalgt i denne. Etter *fjerde ledd tredje punktum* er det derfor

bestemt at ansatte og tillitsvalgte i finansstiftelsen ikke skal kunne utgjøre mer enn en tredel av medlemmene i henholdsvis generalforsamlingen eller styret i finansinstitusjonen. Kredittilsynet kan imidlertid i særlig tilfelle gjøre unntak fra dette, jf. *fjerde punktum*.

Det vises for øvrig til avsnitt 9.4 foran.

Til § 2d-4. Finansstiftelsens virksomhet

Finansieringsvirksomhetsloven § 2-23 første og annet ledd inneholder de alminnelige regler om finansstiftelsers virksomhet. Loven § 2-22 tredje ledd forutsetter at nærmere regler kan fastsettes i vedtektene. Bestemmelsene foreslås med enkelte redaksjonelle endringer videreført i lovutkastet § 2d-4 første og fjerde ledd.

Etter *første ledd første punktum* forvalter finansstiftelsen egenkapitalbevis eller aksjer som ble tilført stiftelsen i forbindelse med opprettelsen og midler som mottas som utbetaling på egenkapitalbevis eller aksjer, herunder eierandeler ervervet ved ombytting av slike eierandeler. Stiftelsen kan videre utøve tegningsrettigheter og tegne, kjøpe eller selge slike egenkapitalbevis eller aksjer, jf. *annet punktum*. For øvrig skal stiftelsen etter *tredje punktum* forvalte sin kapital på forsvarlig måte i samsvar med de plasseringsregler som vedtektene fastsetter.

Finansieringsvirksomhetsloven § 2-22 tredje ledd forutsetter at vedtektene for finansstiftelser skal inneholde bestemmelser om anvendelse av årets overskudd og underskudd. Underskudd vil i tilfelle måtte belastes finansstiftelsens egne midler. Når det gjelder overskudd, foreslås det at bestemmelsene i lovutkastet § 2b-27 om disponering av overskudd i institusjon som ikke har eierandelskapital, gis tilsvarende anvendelse, jf. *annet ledd første punktum*. Har en finansstiftelse utstedt egenkapitalbevis følger det av *annet punktum* at reglene om overskudd og underskudd i utkastet §§ 2b-18 og 2b-20 skal komme til anvendelse.

I *tredje ledd* er det inntatt nye regler om nedskrivning av finansstiftelsen vedtektsfestede grunnfondskapital (i finansieringsvirksomhetsloven § 2-22 tredje ledd betegnet som «grunnkapital»). Reglene bygger på prinsippene i utkastet § 2b-22, og angir at det beløp nedsettelsen gjelder, kan benyttes til å dekke underskudd eller til utdeling av utbyttmidler i samsvar med bestemmelsene i vedtektene. En antar at det i samsvar med stiftelsens formål vil kunne være aktuelt for stiftelsen å kunne ha utbyttmidler til disposisjon selv om årlige overskudd i noen tid har ligget på et lavt nivå.

Bestemmelsen om finansstiftelsens adgang til å utstede egenkapitalbevis i finansieringsvirksomhetsloven § 2-23 annet ledd er videreført i *fjerde ledd*. Reglene om egenkapitalbevis i lovutkastet §§ 2b-2, 2b-3 og 2b-7 til 2b-23 kommer i så fall tilsvarende til anvendelse, jf. bestemmelsens *annet punktum*.

Det vises for øvrig til avsnitt 9.5 foran.

Til § 2d-5. Sammenslåing, avvikling mv.

Finansieringsvirksomhetsloven § 2-24 inneholder meget detaljerte regler om avvikling og sammenslåing av finansstiftelser. Reglene er utformet med henblikk på tilfelle av omdanning av finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. *Banklovkommisjonen* viser til at finansstiftelser vil ha et vesentlig videre virkefelt innenfor rammen av lovutkastet (foran avsnitt 9.1.1), og mener at det neppe er behov for eller hensiktsmessig å lovfeste så vidt detaljerte regler som loven § 2-24 nå inneholder. Det er derfor bare hovedreglene i loven § 2-24 første og annet ledd som foreslås videreført i lovutkastet § 2d-5 første og annet ledd. Det vises for øvrig til avsnitt 9.6 foran.

Etter *første ledd første punktum* kan generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring vedta avvikling av finansstiftelsen eller at stiftelsen skal slås sammen med annen finansstiftelse. Vedtaket krever godkjenning av Kongen. Kongen kan beslutte at stiftelsen skal avvikles dersom forutsetningene for dens virksomhet er vesentlig endret, jf. *annet punktum*.

Ved avvikling skal formuen disponeres som fastsatt i vedtektene, med mindre Kongen ut fra allmenne hensyn eller ut fra hensynet til det omdannede finansforetaket eller dets kunder fastsetter noe annet, jf. *annet ledd*,

Det fremgår av lovutkastet § 2d-1 annet ledd annet punktum at finansstiftelser skal være undergitt tilsyn av Kredittilsynet. Tilsynet vil være basert på regelverket i finanslovgivningen. For sparebankstiftelser gjør finansieringsvirksomhetsloven § 2-24 sjettede ledd her et unntak. Det er der bestemt at reglene om omdanning i loven §§ 2-18 til 2-24 ikke gjelder for en stiftelse som er opprettet ved omdanning av sparebank hvis stiftelsen eier mindre enn 10 prosent av aksjene i den omdannede banken eller morselskapet til banken. I Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 23 viser Finansdepartementet til at virkningen av at stiftelsen omfattes av finanslovgivningen, bør opphøre når stiftelsen ikke lenger har en innflytelse i den omdannede institusjonen som overstiger et visst nivå, og det uttales at en stiftelse som eier under 10 prosent av aksjene

ikke lenger skal reguleres av finansieringsvirksomhetsloven. Virkningen av dette vil være at stiftelsen deretter er undergitt de alminnelige regler om stiftelser i stiftelsesloven og undergitt tilsyn av Stiftelsestilsynet.

Banklovkommisjonen er enig i dette prinsippet, men mener at det samme må gjelde i forhold til finansstiftelser opprettet ved omdanning av gjensidig forsikringsselskap eller kredittforening. Etter *tredje ledd* er det bestemt at Kredittilsynet treffer vedtak om at en finansstiftelse skal være undergitt tilsyn av Stiftelsestilsynet etter reglene i stiftelsesloven dersom to ulike vilkår er oppfylt. For det første må finansstiftelsens eierandel være mindre enn en tidel av summen av grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen, eller av aksjene i finansinstitusjonen eller morselskapet i det finanskonsern institusjonen inngår, jf. *bokstav a*). For det andre må Kredittilsynet finne at størrelsen av finansstiftelsens samlede eierandel ikke vil gi grunnlag for slik innflytelse på virksomheten i finansinstitusjonen eller morselskapet at det, ut fra de hensyn finanslovgivningen skal ivareta, er påkrevd at finansstiftelsen fortsatt er undergitt bestemmelsene i dette kapittel og tilsyn av Kredittilsynet, jf. *bokstav b*).

Det vises for øvrig til avsnitt 9.6 foran.

II. Særlige regler for sparebankstiftelser

Som nevnt under merknadene til kapittel 2c avsnitt III foran vil de finansstiftelser som opprettes ved omdanningen av sparebank til bank i aksjeselskaps form være undergitt reglene om sparebankstiftelser i lovutkastet §§ 2d-6 til 2d-9. Det vises også til merknadene til utkastet § 2c-14 annet ledd første punktum. Det samme gjelder stiftelse opprettet i forbindelse med konvertering av grunnfondskapital til eierandelskapital eller ved sammenslåing, deling mv. av sparebanker.

Til § 2d-6. Sparebankstiftelser

Etter *første ledd* er det slått fast at finansstiftelse som er opprettet av en sparebank etter reglene i §§ 2b-2 annet og tredje ledd, 2c-4 eller 2c-12, eller ved omdanningsvedtak etter § 2c-17, regnes som en sparebankstiftelse. Dette gjelder etablering av stiftelse ved konvertering av grunnfondskapital i en sparebank (lovutkastet § 2b-2), ved sammenslåing eller annen foretaksendring som omfatter sparebank (lovutkastet § 2c-4), ved avvikling av en sparebank (lovutkastet § 2c-12) eller ved omdanning av en sparebank (lovutkastet § 2c-17, jf. § 2c-14).

En sparebankstiftelse skal etter *annet ledd første punktum* benytte ordet «sparebankstiftelse» i sitt foretaksnavn. Forslaget bygger på et forslag i Rammevilkårutvalgets utredning. Rett og plikt til å benytte et slikt foretaksnavn opphører når sparebankstiftelsen ikke lenger skal være undergitt tilsyn av Kredittilsynet etter finanslovgivningen, se lovutkastet § 2d-9 annet ledd. Dette er det også redegjort for foran avsnitt 8.4.5. Etter § 2d-1 tredje ledd gjelder reglene i utkastet §§ 2d-1 til 2d-5 for sparebankstiftelser for så vidt annet ikke er fastsatt i eller i medhold av utkastet §§ 2d-6 til 2d-9. *Annet ledd annet punktum* er utformet i samsvar med dette.

Etter *tredje ledd* kan Kongen gi nærmere regler om sparebankstiftelser og deres virksomhet.

Til § 2d-7. Vedtekter. Generalforsamling

Finansieringsvirksomhetsloven § 2-22 fjerde ledd inneholder en del særlige krav til innholdet av vedtektene for sparebankstiftelser. Disse bestemmelsene er i hovedsak videreført i lovutkastet § 2d-7.

Første ledd svarer til loven § 2-19 syvende ledd. Stiftelsen skal prinsipielt ha et langsiktig og stabilt formål med eierskapet i sparebanken eller den omdannede banken eller i morselskapet. Det er presisert at dette skal gjelde også i forhold til eierandeler i annen bank ervervet av stiftelsen ved bytte i forbindelse med sammenslåing av den sparebank som opprettet stiftelsen, og en annen bank. Det vises til lovutkastet § 2c-4 annet ledd og foran avsnitt 7.2.3 punkt 4).

Annet ledd om generalforsamlingens sammensetning bygger på loven § 2-22 fjerde ledd fjerde punktum, men det er presisert at det er tilknytningen til den enkelte sparebankstiftelses virksomhet som det skal legges vekt på ved sammensetningen av generalforsamlingen. Bestemmelsen i loven § 2-22 fjerde ledd femte punktum om kundevalgte representanter er ikke videreført som generell regel. I den utstrekning dette vil være en hensiktsmessig fremgangsmåte ved valg av medlemmer av generalforsamlingen, vil en slik ordning kunne fastsettes i stiftelsens vedtekter.

Bestemmelsen i *tredje ledd* er ny, og fastslår at bestemmelsene i § 2b-26 om generalforsamlingen gjelder tilsvarende for sparebankstiftelser. I vedtektene kan det fastsettes strengere flertallskrav for vedtektsendringer og grense for det antall stemmer et medlem kan avgi på generalforsamlingen, jf. *annet punktum*.

Det vises til avsnitt 9.7.2 foran.

Til § 2d-8. Sparebankstiftelsers virksomhet

Første ledd tilsvarende loven § 2-23 tredje ledd tredje og fjerde punktum.

Annet ledd gjelder salg av egenkapitalbevis eller aksjer tilført sparebankstiftelsen i forbindelse med opprettelsen av stiftelsen, jf. utkastet §§ 2d-4 første ledd og 2d-7 første ledd annet punktum. Forslaget tilsvarende loven § 2-23 tredje ledd første punktum. Bestemmelsen presiserer at midler mottatt som vederlag kan disponeres som utbytte midler etter at grunnfondskapitalen er nedsatt etter reglene i utkastet § 2d-4 tredje ledd. For ordens skyld nevnes at bestemmelsen i § 2-23 tredje ledd annet punktum er tatt inn i lovutkastet § 2c-15 tredje ledd annet punktum som gir generelle regler om morselskapet til den omdannede institusjonen.

Lovutkastet § 2d-8 tredje ledd gjelder sparebankstiftelsens disponering av overskudd. Bestemmelsen tilsvarende den alminnelige regel om overskudd i utkastet § 2d-4 annet ledd, se herom foran avsnitt 9.5. Det er presisert i samsvar med et forslag i Rammevilkårutvalgets utredning side 38 at det skal legges vekt på at utbytte midler som disponeres til allmennyttige formål skal fremme utviklingen i områder hvor den kapital som er tilført stiftelsen ved opprettelsen er opparbeidet. Har stiftelsen selv utstedt egenkapitalbevis, gjelder imidlertid disse reglene bare den del av utbytte-

midlene som tilordnes stiftelsens grunnfondskapital etter reglene i utkastet § 2b-18, se foran avsnitt 6.3.9.

Det vises for øvrig til avsnitt 9.7.3 foran.

Til § 2d-9. Sammenslåing, avvikling mv. av sparebankstiftelser

Finansieringsvirksomhetsloven § 2-24 gir utførlige regler om sammenslåing og avvikling av sparebankstiftelser og andre finansstiftelser. Dette er omtalt foran avsnitt 9.6. Det fremgår der at disse bestemmelsene foreslås forenklet og erstattet av bestemmelsene i lovutkastet § 2d-5 som bygger på hovedreglene i loven § 2-24. I samsvar med dette foreslås det i *lovutkastet § 2d-9 første ledd* at bestemmelsene i § 2d-5 første og annet ledd skal gjelde tilsvarende.

Etter *annet ledd* er det videre slått fast at bestemmelsene i § 2d-5 tredje ledd også gjelder for sparebankstiftelser, likevel slik at en sparebankstiftelses samlede eierandel i en bank anses også å omfatte aksjer eller egenkapitalbevis som eies av annen sparebankstiftelse som stiftelsen har vedtektsfestet samarbeid med. Det vises til avsnitt 9.7.4 foran.

Tredje ledd fastslår at Kongen kan gi nærmere regler om sammenslåing og avvikling av sparebankstiftelser.

Del V
Utkast til lov

Kapittel 12

Utkast til endring i finansieringsvirksomhetsloven av 10. juni 1988 nr. 40

Kapittel 2b. Kapitalforhold. Egenkapitalbevis.	159
I. Egenkapital og annen kapital	159
§ 2b-1. Aksjekapital, grunnfondskapital og annen egenkapital	159
§ 2b-2. Utstedelse av egenkapitalbevis	159
§ 2b-3. Innbetaling av egenkapital	159
§ 2b-4. Fondsobligasjonskapital	159
§ 2b-5. Ansvarlig lånekapital	160
§ 2b-6. Medlemsansvar i kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskap	160
§ 2b-7. Nedsettelse av finansinstitusjoners egenkapital	160
§ 2b-8. Erverv av egne aksjer og egenkapitalbevis	160
II. Egenkapitalbevis	161
§ 2b-9. Utstedelse	161
§ 2b-10. Eierbeføyelser	161
§ 2b-11. Representasjonsrett i generalforsamlingen	161
§ 2b-12. Møterett i generalforsamlingen mv.	161
§ 2b-13. Tegning. Registrering	161
§ 2b-14. Overkurs	161
§ 2b-15. Overdragelse. Pantsettelse	162
§ 2b-16. Erverv av egne egenkapitalbevis	162
§ 2b-17. Erverv av kvalifisert eierandel	162
§ 2b-18. Overskudd, utbytte mv.	162
§ 2b-19. Utjevningsfondet	163
§ 2b-20. Underskudd	163
§ 2b-21. Avvikling av institusjonen	163
§ 2b-22. Nedsettelse av eierandelskapitalen	163
§ 2b-23. Forhøyelse av eierandelskapitalen	163
§ 2b-24. Tegningsretter	164
§ 2b-25. Lån med rett til å kreve egenkapitalbevis utstedt	164
III. Øvrige bestemmelser	164
§ 2b-26. Generalforsamling	164
§ 2b-27. Overskudd i finansinstitusjon uten eierandelskapital	164
Kapittel 2c. Struktur- og foretaksendringer i finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form	165
I. Sammenslåing og deling	165
§ 2c-1. Virkeområde	165
§ 2c-2. Tillatelse. Vedtekter	165
§ 2c-3. Vedtak om sammenslåing eller deling	165
§ 2c-4. Opprettelse av finansstiftelse. Disponering av utbyttemidler mv.	165
§ 2c-5. Meldinger til Foretaksregisteret. Kreditorvarsel	166
§ 2c-6. Melding om ikrafttreden. Gjennomføring	166
§ 2c-7. Ugyldig sammenslåing eller deling	166

II. Avvikling	166
§ 2c-8. Vedtak om avvikling	166
§ 2c-9. Registrering. Kreditorvarsel	166
§ 2c-10. Avviklingsstyre mv.	167
§ 2c-11. Disponering av egenkapitalen	167
§ 2c-12. Særlige regler for sparebanker	167
III. Omdanning	167
§ 2c-13. Tillatelse mv.	167
§ 2c-14. Gjennomføring av omdanningen	167
§ 2c-15. Omdanning til morselskap i finanskonsern	168
§ 2c-16. Fordeling av aksjekapital og aksjer	168
§ 2c-17. Vedtak om omdanning	168
§ 2c-18. Vedtekter. Registrering	168
Kapittel 2d. Finans- og sparebankstiftelser.	168
I Alminnelige regler for finansstiftelser	168
§ 2d-1. Opprettelse. Tillatelse mv.	168
§ 2d-2. Vedtekter	169
§ 2d-3. Organer	169
§ 2d-4. Finansstiftelsens virksomhet	169
§ 2d-5. Sammenslåing, avvikling mv	170
II. Særlige regler for sparebankstiftelser III.	170
§ 2d-6. Sparebankstiftelser	170
§ 2d-7. Vedtekter. Generalforsamling	170
§ 2d-8. Sparebankstiftelsers virksomhet	170
§ 2d-9. Sammenslåing, avvikling mv. av sparebankstiftelser	170

Kapittel 2b. Kapitalforhold. Egenkapitalbevis.**I. Egenkapital og annen kapital****§ 2b-1. Aksjekapital, grunnfondskapital og annen egenkapital**

(1) Egenkapitalen i en finansinstitusjon omfatter kapital som i samsvar med vedtektene er innbetalt som aksjekapital, grunnfondskapital eller eierandelskapital, samt andre fond for beskattet egenkapital. Som egenkapital regnes også medlemsinnskudd innbetalt i kredittforening og gjensidig forsikringsselskap.

(2) Grunnfondskapitalen i finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, omfatter innbetalt egenkapital som ikke er eierandelskapital, samt egenkapital som senere er tilført grunnfondskapitalen som avkastning eller overskudd. Som grunnfondskapital regnes også gavefond og annen egenkapital tilordnet grunnfondskapitalen.

(3) Eierandelskapital i finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, omfatter innbetalt kapital som etter vedtektene er knyttet til egenkapitalbevis som gir eierbeføyelser i institusjonen i samsvar med reglene i dette kapittel. Eierandelskapitalen omfatter også utjevningsfondet og annen kapital tilført eierandelskapitalen som avkastning eller overskudd.

(4) Kompensasjonsfondet og overkursfondet som nevnt i § 2b-14, regnes som henholdsvis grunnfondskapital og eierandelskapital når dette er særskilt fastsatt.

§ 2b-2. Utstedelse av egenkapitalbevis

(1) Sparebank og annen finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, kan med samtykke av Kongen utstede omsettelige egenkapitalbevis. Til egenkapitalbevis skal det knyttes eierbeføyelser i institusjonen etter reglene i §§ 2b-10 til 2b-12.

(2) Egenkapitalbevis kan også utstedes etter konvertering av bokført grunnfondskapital til eierandelskapital for så vidt grunnfondskapitalen fortsatt oppfyller det lovfastsatte minstekrav. Har institusjonen eierandelskapital fra før, fordeles overkurs etter § 2b-14.

(3) Egenkapitalbevis utstedt etter annet ledd skal vederlagsfritt overføres til stiftelse(r) som nevnt i § 2d-1, med mindre egenkapitalbevis blir tegnet eller avhendet mot vederlag som nevnt i § 2b-3 annet ledd. Reglene i §§ 2-2 til 2-6 gjelder ikke ved overføring av egenkapitalbevis som overtas av finansstiftelse.

(4) Eierandelskapital kan ikke kreves tilbakebetalt av eierne av de egenkapitalbevis som er

utstedt, med mindre annet følger av reglene i §§ 2b-21 eller 2b-22.

(5) Kongen kan gi nærmere regler om eierandelskapital og egenkapitalbevis.

§ 2b-3. Innbetaling av egenkapital

(1) Aksjekapital, grunnfondskapital, eierandelskapital og medlemsinnskudd som skal være egenkapital i finansinstitusjon, skal innbetales i penger med mindre annet er fastsatt i annet eller tredje ledd.

(2) Aksjer eller egenkapitalbevis som utstedes ved sammenslåing eller deling av finansinstitusjoner eller av virksomheten i finansinstitusjoner, kan likevel helt eller delvis innbetales i annet enn penger. Det samme gjelder aksjer eller egenkapitalbevis som utstedes som vederlag for helt eller delvis erverv av annen finansinstitusjon eller annet foretak som kan inngå i finanskonsern, eller av virksomhet i slikt foretak. Har institusjonen eierandelskapital fra før, fordeles overkurs på egenkapitalbevis etter § 2b-14.

(3) Eierandelskapital kan også innbetales ved konvertering av grunnfondskapital og innbetalt medlemsinnskudd i kredittforening eller gjensidig forsikringsselskap.

(4) Ved utstedelse av egenkapitalbevis som helt eller delvis innbetales i annet enn penger, jf. annet og tredje ledd, gjelder allmennaksjeloven §§ 2-4, 2-6 og 2-7 tilsvarende.

§ 2b-4. Fondsobligasjonskapital

(1) En finansinstitusjon kan med samtykke av Kredittilsynet utstede fondsobligasjoner mot innbetaling i penger. Kongen kan gi nærmere regler om fondsobligasjonskapital.

(2) Fondsobligasjonskapital som ikke er godkjent som kjernekapital av Kredittilsynet, kan regnes som evigvarende ansvarlig lånekapital etter § 2b-5.

(3) Fondsobligasjonskapital skal stå tilbake for andre fordringer på finansinstitusjonen, med unntak av krav på tilbakebetaling av eller utbytte på aksjekapital, eierandelskapital og grunnfondskapital. Fondsobligasjonskapitalens prioritet skal fremgå av avtalevilkårene.

(4) Fondsobligasjonskapitalen forrentes etter avtalt rentesats. Renter utbetales bare i den utstrekning selskapet på fastsatt rentetidspunkt har tilstrekkelige midler som kan disponeres som utbyttemidler.

(5) Fondsobligasjonskapital kan ikke kreves tilbakebetalt etter krav fra kreditor. Foretaket kan

ikke tilbakebetale eller kjøpe tilbake fondsobligasjonskapital uten etter samtykke av Kredittilsynet.

(6) Hvis den ansvarlige kapital i finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form reduseres til mindre enn 8 prosent, eller kjernekapitalen blir mindre enn 5 prosent, kan generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring og samtykke av Kredittilsynet beslutte at fondsobligasjonskapitalen skrives ned i samme forhold som vedtektsfestet grunnfondskapital eller eierandelskapital blir besluttet nedsatt for å dekke tap som ikke kan dekkes på annen måte. Renteberegningsgrunnlaget justeres i samsvar med nedskrivningen av fondsobligasjonskapitalen. Det kan ikke betales utbytte på grunnfondskapital og eierandelskapital før det er foretatt oppskrivning av fondsobligasjonskapitalen. Hvis hele den vedtektsfastsatte grunnfondskapitalen eller eierandelskapitalen er tapt, nedskrives hele fondsobligasjonskapitalen med endelig virkning.

(7) Bestemmelsene i paragrafen her er ikke til hinder for at en finansinstitusjon med samtykke av Kredittilsynet utsteder annen type av kapitalinstrument som Kredittilsynet godkjenner som kjernekapital etter ellers gjeldende regler. Det skal i så fall fremgå av avtalevilkårene i hvilken utstrekning reglene i tredje til sjette ledd skal gjelde for kapitalinstrumentet.

§ 2b-5. Ansvarlig lånekapital

(1) En finansinstitusjon kan ta opp lån i form av tidsbegrenset eller evigvarende ansvarlig lånekapital. Ansvarlig lånekapital som skal inngå i beregningen av institusjonens ansvarlige kapital, kan bare tas opp med samtykke av Kredittilsynet. Kongen kan gi nærmere regler om ansvarlig lånekapital.

(2) Ansvarlig lånekapital kan regnes som ansvarlig kapital etter ellers gjeldende regler dersom løpetiden er på minst 5 år, og kreditor ikke kan kreve tilbakebetaling ved påkrav før avtalt forfall. Tilbakebetaling kan bare skje med samtykke av Kredittilsynet.

(3) Ansvarlig lånekapital skal stå tilbake for andre fordringer på finansinstitusjonen, med unntak av krav på tilbakebetaling av eller utbytte på fondsobligasjonskapital etter § 2b-4, aksjekapital, grunnfondskapital og eierandelskapital. Den ansvarlige lånekapitals prioritet skal fremgå av låneavtalen.

§ 2b-6. Medlemsansvar i kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskap

(1) Medlemmenes ansvar for en kredittforenings eller et gjensidig forsikringsselskaps forpliktelser kan bare gjøres gjeldende av institusjonen.

(2) Underskudd utlignes på medlemmene i den regnskapstermin det gjelder, med mindre annet er fastsatt i vedtektene. Institusjonens krav på bidrag fra medlemmer ved utligning av underskudd kan ikke overdras, pantsettes eller tas til utlegg for gjeld.

(3) I vedtektene for gjensidige livsforsikringselskaper kan det bestemmes at medlemmene ikke skal ha ansvar for selskapets forpliktelser, og at underskudd i stedet skal utlignes ved forholdsmessig reduksjon av forsikringskravene.

§ 2b-7. Nedsettelse av finansinstitusjoners egenkapital

(1) En finansinstitusjons vedtektsfastsatte aksjekapital, grunnfondskapital, medlemsinnskudd eller eierandelskapital, kan ikke besluttes nedsatt eller tilbakebetalt uten samtykke av Kredittilsynet. Det kan knyttes slike vilkår til samtykket som er egnet til å ivareta de interesser som skal beskyttes ved finanslovgivningen.

(2) Vedtak om nedsettelse av vedtektsfastsatt aksjekapital, grunnfondskapital, medlemsinnskudd eller eierandelskapital treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring, men er ikke gyldig og kan ikke registreres uten samtykke av Kredittilsynet. Institusjonens vedtektsfastsatte egenkapital kan ikke settes ned under det lovfastsatte minstekrav til egenkapital, med mindre nedsettelsen foretas uten utbetaling til aksjonærer, eiere av egenkapitalbevis eller andre.

(3) Nedsettelse av eierandelskapital skjer i henhold til § 2b-22.

§ 2b-8. Erverv av egne aksjer og egenkapitalbevis

(1) En finansinstitusjon kan erverve egne aksjer for så vidt ervervet er i samsvar med reglene i allmennaksjeloven §§ 9-2 og 9-4 til 9-8.

(2) En finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, kan erverve egne egenkapitalbevis dersom samlet pålydende verdi av egne egenkapitalbevis etter ervervet ikke overstiger 10 prosent av vedtektsfastsatt eierandelskapital. For øvrig gjelder allmennaksjeloven §§ 9-2 annet og tredje ledd og 9-3 til 9-8 tilsvarende.

(3) Fullmakt for styret til å erverve egne aksjer eller egne egenkapitalbevis kan ikke benyttes før den er godkjent av Kredittilsynet. Godkjennelsen

gjelder i seks måneder med mindre annet er fastsatt, eller inntil Kredittilsynet ut fra hensynet til institusjonens soliditet tilbakekaller godkjennelsen.

(4) Ved beregningen av en finansinstitusjons kjernekapital, skal det gjøres fradrag for bokført verdi av egne aksjer eller egenkapitalbevis til enhver tid.

II. Egenkapitalbevis

§ 2b-9. Utstedelse

(1) Beslutning om utstedelse av egenkapitalbevis treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring. Allmennaksjeloven §§ 10-1 til 10-3 og 10-6 gjelder tilsvarende.

(2) Generalforsamlingen kan med flertall som for vedtektsendring gi styret fullmakt til å utstede egenkapitalbevis. Vedtaket skal angi størrelsen av den eierandelskapital fullmakten gjelder, og fastsette en periode på inntil to år som fullmakten skal gjelde for. Allmennaksjeloven §§ 10-14 annet og tredje ledd til 10-17 gjelder tilsvarende.

(3) For øvrig gjelder reglene i § 2b-26. Vedtak om utstedelse av egenkapitalbevis kan ikke settes i verk før det er godkjent av Kredittilsynet.

§ 2b-10. Eierbeføyelser

(1) Vedtektene for finansinstitusjon som utsteder egenkapitalbevis, skal inneholde bestemmelser som gir eierne av egenkapitalbevis rett etter reglene i §§ 2b-11 eller 2b-12 til enten selv eller ved valgte representanter å utøve minst en femdel og ikke mer enn to femdel av stemmene i generalforsamlingen.

(2) Bestemmelsen i første ledd er ikke til hinder for at det i vedtektene for en institusjon fastsettes i samsvar med bestemmelsene i §§ 2b-16, 2b-22 til 2b-25, 2c-3 og 2c-17, at det skal gjelde særskilte flertallskrav for visse beslutninger av vesentlig betydning for eierne av egenkapitalbevis eller rettighetene i henhold til egenkapitalbevis.

(3) Kongen kan fastsette nærmere regler til gjennomføring og utfylling av bestemmelsene i paragrafen her og i §§ 2b-11 og 2b-12.

§ 2b-11. Representasjonsrett i generalforsamlingen

(1) I vedtektene for finansinstitusjon som utsteder egenkapitalbevis, kan det fastsettes at eierne av egenkapitalbevis skal velge et antall av medlemmer i generalforsamlingen som ikke er mindre enn en femdel og ikke mer enn to femdel av general-

forsamlingens medlemmer. Det kan også velges et antall varamedlemmer.

(2) Nærmere regler om valget, herunder om stemmerett, valgbarhet, funksjonstid og bortfall av verv, valg måte og tvister om valget fastsettes i vedtektene.

§ 2b-12. Møterett i generalforsamlingen mv.

(1) I vedtektene for finansinstitusjon som utsteder egenkapitalbevis, kan det fastsettes at eierne av egenkapitalbevis har rett til å møte i generalforsamlingen og avgi en prosentvis andel av stemmene som er minst en femdel og ikke mer enn to femdel av stemmene i generalforsamlingen.

(2) Hvert egenkapitalbevis gir en stemme. Allmennaksjeloven §§ 5-2, 5-3 og 5-4 første ledd første og annet punktum, og tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende.

(3) Dersom eierne av egenkapitalbevis representerer mer enn den vedtektsfastsatte prosentandel av det antall stemmer som er til stede i generalforsamlingen, skal stemmetyngden for det enkelte egenkapitalbevis nedsettes forholdsmessig.

(4) Har institusjonen representantskap i tillegg til generalforsamling, kan det i vedtektene for institusjonen fastsettes at eierne av egenkapitalbevis skal ha representasjonsrett i representantskapet. I så fall gjelder bestemmelsene i § 2b-11 tilsvarende.

§ 2b-13. Tegning. Registrering

(1) Allmennaksjeloven §§ 10-7 til 10-13 og 10-18 til 10-19 om tegning, tildeling og melding til Foretaksregisteret gjelder tilsvarende ved utstedelsen av egenkapitalbevis.

(2) Foretaket skal sørge for at det uten opphold opprettes et register over egenkapitalbevisene i et verdipapirregister. Allmennaksjeloven §§ 4-1 til 4-11 gjelder tilsvarende.

§ 2b-14. Overkurs

(1) Overkurs ved tegning av egenkapitalbevis skal etter fradrag for kostnader i forbindelse med tegningen fordeles mellom overkursfondet og kompensasjonsfondet.

(2) Den del av overkursen som skal tilføres overkursfondet, beregnes ut fra forholdet mellom bokført eierandelskapital etter nytegningen og summen av bokført grunnfondskapital og eierandelskapital etter nytegningen, med mindre annet er fastsatt i vedtaket om utstedelse av nye egenkapitalbevis. Resten av overkursen tilføres kompensasjonsfondet.

(3) Overkursfondet og kompensasjonsfondet kan bare brukes til:

- a) forholdsmessig dekning av kostnadene ved forhøyelse av eierandelskapitalen,
- b) forholdsmessig dekning av underskudd som ikke kan dekkes på annen måte etter § 2b-20,
- c) forholdsmessig dekning av utdeling til eierne av egenkapitalbevis ved nedsettelse av eierandelskapitalen, herunder nedsettelse ved sletting av institusjonens egne egenkapitalbevis,
- d) tilføring til henholdsvis eierandelskapitalen og grunnfondskapitalen ved avvikling.

(4) Overkursfondet kan også benyttes til fondsemisjon etter § 2b-23 femte ledd, forutsatt at institusjonen ikke har udekket underskudd.

§ 2b-15. Overdragelse. Pantsettelse

(1) Egenkapitalbevis kan skifte eier ved overdragelse eller på annen måte om ikke annet følger av bestemmelse gitt i eller i medhold av lov, eller er fastsatt i vedtektene. Det samme gjelder tegningsrett, jf. §§ 2b-23 tredje ledd og 2b-24, til egenkapitalbevis. Allmennaksjeloven §§ 4-12 til 4-14 gjelder tilsvarende.

(2) I vedtektene kan retten til å overdra eller erverve egenkapitalbevis eller tegningsrett bare innskrenkes ved bestemmelse som nevnt i allmennaksjeloven § 4-15 annet ledd. Reglene i allmennaksjeloven §§ 4-15 tredje ledd og 4-16 til 4-18 gjelder tilsvarende.

(3) Egenkapitalbevis kan pantsettes når annet ikke er fastsatt i vedtektene. Allmennaksjeloven § 4-15a gjelder tilsvarende.

§ 2b-16. Erverv av egne egenkapitalbevis

(1) Forbudet mot tegning av egne aksjer i allmennaksjeloven § 9-1 gjelder tilsvarende for egenkapitalbevis. Dette er ikke til hinder for at institusjonen overtar egenkapitalbevis som utstedes ved konvertering av grunnfondskapital til eierandelskapital etter reglene i § 2b-2 annet ledd.

(2) En finansinstitusjon kan for øvrig erverve egne egenkapitalbevis etter reglene i § 2b-8. Vedtak som gir styret fullmakt til å erverve egne egenkapitalbevis treffes med flertall som for vedtektsendringer. Det kan fastsettes i vedtektene at flertallet i generalforsamlingen også må omfatte minst to tredeler av de stemmer som avgis av, eller av medlemmer valgt av, eierne av egenkapitalbevis.

§ 2b-17. Erverv av kvalifisert eierandel

(1) Bestemmelsene i §§ 2-2 til 2-6 om eierforhold i finansinstitusjoner gjelder tilsvarende ved erverv av egenkapitalbevis, unntatt i tilfelle hvor egenkapitalbevis overføres vederlagsfritt til en finansstiftelse etter reglene i §§ 2b-2 tredje ledd, 2c-4 første eller annet ledd eller § 2c-12.

(2) Som kvalifisert eierandel regnes en eierandel som representerer en tidel eller mer av summen av grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen eller av stemmene i generalforsamlingen, eller som for øvrig gir adgang til å utøve en vesentlig innflytelse i ledelsen av institusjonen og dennes virksomhet.

§ 2b-18. Overskudd, utbytte mv.

(1) Med overskudd menes her årets overskudd etter godkjent resultatregnskap for siste regnskapsår etter at det er foretatt korrigering for overføringer til eller fra fond for vurderingsforskjeller, samt for avsetninger til fond for urealiserte gevinster og overføringer fra fond for urealiserte gevinster som tidligere er resultatført. Allmennaksjeloven § 3-3a gjelder tilsvarende.

(2) Årets overskudd tilordnes eierne av egenkapitalbevis og institusjonen etter forholdet mellom eierandelskapitalen med tillegg av overkursfondet og grunnfondskapitalen med tillegg av kompensasjonsfondet.

(3) Generalforsamlingen fastsetter etter at styret har lagt frem forslag om anvendelse av årets overskudd, hvor stor prosentvis del av årets samlede overskudd som skal disponeres som utbytte midler for året. I det enkelte år kan det ikke i noe tilfelle benyttes mer til utbyttmidler enn det som er forenlig med forsiktig og god forretningsskikk under tilbørlig hensyn til tap som måtte være inntruffet etter regnskapsårets avslutning, eller som må påregnes å ville inntreffe. Årets utbyttmidler skal fordeles mellom eierandelskapitalen og institusjonen etter forholdet mellom eierandelskapitalen med tillegg av overkursfondet og grunnfondskapitalen med tillegg av kompensasjonsfondet.

(4) Utbyttmidler tilordnet eierandelskapitalen etter tredje ledd, utbetales som utbytte til eierne av egenkapitalbevis. Resten av årets overskudd tilordnet eierandelskapital etter annet ledd, skal tilføres utjevningsfondet eller utgjøre annen eierandelskapital.

(5) Den del av årets overskudd som er tilordnet institusjonen etter annet ledd, tillegges grunnfondskapitalen for så vidt vedtektene ikke inneholder bestemmelser om disponeringen av utbytte

midler tilordnet institusjonen etter tredje ledd. Det kan i vedtektene fastsettes at utbyttmidler kan benyttes til gaver til allmenntilgode formål eller overføres til et fond for slike gaver (gavefondet), overføres til stiftelse med allmenntilgode formål, eller benyttes til utbytte til forsikringstakere eller andre kunder. Ved disponeringen av utbyttmidler bør institusjonen legge vekt på at forholdet mellom grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen ikke endres vesentlig, og institusjonen kan treffe særlig tiltak for å motvirke eller rette på slik endring.

(6) Kredittilsynet kan, når hensynet til institusjonens soliditet tilsier det, gi pålegg om at årets overskudd i stedet helt eller delvis skal benyttes til å styrke institusjonens soliditet.

§ 2b-19. Utjevningsfondet

(1) Midler i utjevningsfondet kan benyttes for å opprettholde utbytte på eierandelskapitalen.

(2) Overføringer fra fond for urealiserte gevinster som tidligere er resultatført, kan avsettes i utjevningsfondet.

(3) Utdeling av utbytte fra utjevningsfondet kan bare foretas når dette er forsvarlig ut fra egenkapitalsituasjonen i institusjonen.

§ 2b-20. Underskudd

(1) Underskudd etter resultatregnskapet for siste regnskapsår skal først søkes dekket ved forholdsmessig overføring fra grunnfondskapitalen, herunder gavefondet, og den eierandelskapitalen som overstiger vedtektsfestet eierandelskapital, herunder utjevningsfondet. I kredittforening eller gjensidig forsikringsselskap kan underskudd i stedet utlignes på medlemmene, med mindre annet er fastsatt i vedtektene, jf. § 2b-6 annet eller tredje ledd.

(2) Underskudd som ikke er dekket ved overføring etter første ledd, dekkes ved forholdsmessig overføring fra overkursfondet og kompensasjonsfondet, og dernest ved nedsettelse av vedtektsfastsatt eierandelskapital etter § 2b-22, jf. § 2b-7, eller i tilfelle ved forholdsmessig nedsettelse av eierandelskapitalen og fondsobligasjonskapitalen etter reglene i § 2b-4 sjette ledd.

(3) Underskudd som ikke er dekket ved nedskrivning etter første og annet ledd, dekkes ved nedskrivning av fondsobligasjonskapitalen og dernest ved nedskrivning av ansvarlig lånekapital.

§ 2b-21. Avvikling av institusjonen

Ved avvikling av finansinstitusjonen skal den del av eierandelskapitalen og overkursfondet som er tilbake etter at alle kreditorer har fått fullt oppgjør, fordeles forholdsmessig mellom eierne av egenkapitalbevis.

§ 2b-22. Nedsettelse av eierandelskapitalen

(1) Generalforsamlingen kan med flertall som for vedtektsendring treffe vedtak om å nedsette vedtektsfastsatt eierandelskapital helt eller delvis. Allmennaksjeloven §§ 12-1 annet ledd til 12-7 gjelder tilsvarende, likevel slik at det beløp nedsettningen gjelder bare kan benyttes til:

- dekning av underskudd som ikke kan dekkes på annen måte etter reglene i § 2b-20,
- utdeling til eierne av egenkapitalbevis,
- sletting av egenkapitalbevis eiet av finansinstitusjonen,
- avsetning til overkursfondet og kompensasjonsfondet.

(2) Det kan fastsettes i vedtektene at vedtak om å nedsette eierandelskapitalen helt eller delvis med utdeling til eierne av egenkapitalbevis, krever at flertallet i generalforsamlingen også omfatter minst to tredeler av de stemmer som avgis av, eller av medlemmer valgt av, eierne av egenkapitalbevis.

(3) Hvis finansinstitusjonens kapitaldekning reduseres til mindre enn 8 prosent eller kjernekapitalen blir mindre enn 5 prosent, nedsettes eierandelskapitalen i samme forhold som fondsobligasjonskapitalen blir nedskrevet for å dekke tap som ikke kan dekkes på annen måte. Reglene i § 2b-4 sjette ledd gjelder tilsvarende.

(4) Vedtak om nedsettelse av eierandelskapitalen krever godkjenning av Kredittilsynet etter reglene i § 2b-7.

§ 2b-23. Forhøyelse av eierandelskapitalen

(1) Generalforsamlingen kan med flertall som for vedtektsendring beslutte at eierandelskapitalen skal forhøyes ved nytegning eller ved konvertering av grunnfondskapital til eierandelskapital. Allmennaksjeloven §§ 10-1 til 10-3 og 10-6 til 10-13 gjelder tilsvarende.

(2) Generalforsamlingen kan også gi styret fullmakt til å utstede egenkapitalbevis. § 2b-9 annet ledd gjelder tilsvarende.

(3) Ved forhøyelse av eierandelskapitalen har eierne av egenkapitalbevis fortrinnsrett til å tegne de nye egenkapitalbevisene i samme forhold som de fra før eier egenkapitalbevis utstedt av institu-

sjonen. Dette gjelder ikke egenkapitalbevis som utstedes etter § 2b-2 annet ledd eller egenkapitalbevis som skal tegnes eller avhendes mot vederlag som nevnt i § 2b-3 annet ledd.

(4) Det kan fastsettes i vedtektene at vedtak om forhøyelse av eierandelskapitalen ved utstedelse av nye egenkapitalbevis, herunder beslutning om kursforhold eller fravikelse av eller unntak fra fortrinnsrett som nevnt i tredje ledd, og vedtak etter annet ledd om fullmakt til styret til å utstede nye egenkapitalbevis, krever at flertallet i generalforsamlingen også omfatter minst to tredeler av de stemmer som avgis av, eller av medlemmer valgt av, eierne av egenkapitalbevis.

(5) Generalforsamlingen kan med flertall som for vedtektsendring treffe vedtak om at eierandelskapitalen skal forhøyes ved fondsemisjon ved overføring av midler som kan utdeles som utbytte til eierandelskapitalen eller midler i overkursfondet. Allmennaksjeloven §§ 10-20 tredje ledd og 10-21 til 10-23 gjelder tilsvarende.

(6) Vedtak om forhøyelse av eierandelskapitalen skal godkjennes av Kredittilsynet etter § 2b-9 tredje ledd.

§ 2b-24. Tegningsretter

(1) Generalforsamlingen kan med flertall som for vedtektsendring beslutte at institusjonen skal utstede tegningsretter, som gir eierne rett til senere å kreve utstedt egenkapitalbevis. Vedtaket skal godkjennes av Kredittilsynet. For institusjon som har eierandelskapital gjelder § 2b-23 tredje og fjerde ledd tilsvarende. Utøves slike tegningsretter, forhøyes eierandelskapitalen uten ny beslutning fra generalforsamlingen.

(2) § 2b-13 om tegning og registrering av tegningsretter gjelder tilsvarende. Det beløp som betales for tegningsrettene, fordeles etter § 2b-14. For øvrig gjelder allmennaksjeloven §§ 11-12 og 11-13 tilsvarende.

§ 2b-25. Lån med rett til å kreve egenkapitalbevis utstedt

(1) Institusjonen kan ved avtale om lån gi långiver rett til å kreve utstedt egenkapitalbevis mot innskudd i penger eller konvertering av lånekapital. Allmennaksjeloven §§ 11-2 til 11-7 gjelder tilsvarende så langt de passer.

(2) Vedtak eller fullmakt til å oppta lån etter første ledd treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring. For institusjon som har eierandelskapital gjelder § 2b-23 tredje og

fjerde ledd tilsvarende. Vedtaket skal godkjennes av Kredittilsynet.

III. Øvrige bestemmelser

§ 2b-26. Generalforsamling

(1) Som generalforsamling regnes i kapitlet her generalforsamling i gjensidig forsikringsselskap, samt forstanderskap i sparebank og representantskap i kredittforening.

(2) Reglene om innkalling og møter i generalforsamlingen i allmennaksjeloven §§ 5-5 til 5-16 gjelder tilsvarende for institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form.

(3) Hvert medlem i generalforsamlingen har en stemme med mindre annet følger av loven eller vedtektene. En beslutning krever flertall av de avgitte stemmer. For øvrig gjelder bestemmelsene i allmennaksjeloven §§ 5-2, 5-3, 5-4 første ledd første og annet punktum, tredje og fjerde ledd, og 5-17 tilsvarende.

(4) Beslutning om å endre vedtektene krever tilslutning fra minst to tredeler av de avgitte stemmene. Det kan i vedtektene fastsettes strengere flertallskrav.

(5) Allmennaksjeloven §§ 5-21 til 5-27 gjelder tilsvarende. Et medlem av generalforsamlingen kan utøve den rett som tilkommer aksjeeier etter allmennaksjeloven §§ 5-22 og 5-25.

(6) Kredittilsynet trer i tingrettens sted ved utøvelse av myndighet som nevnt i allmennaksjeloven i §§ 5-8 annet ledd, 5-12 annet ledd, 5-26 og 5-27 annet ledd.

§ 2b-27. Overskudd i finansinstitusjon uten eierandelskapital

(1) Årets overskudd i finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form og som ikke har utstedt egenkapitalbevis, tilordnes institusjonens grunnfondskapital, med mindre det i vedtektene er fastsatt at overskuddsmidler skal kunne disponeres som utbyttedmidler og benyttes til gaver til allmenntilgode formål eller et fond for slike gaver, til gave til en stiftelse med allmenntilgode formål, eller til utbytte til forsikringstakere eller andre kunder. Ved beregningen av årets overskudd gjelder § 2b-18 første ledd tilsvarende.

(2) Generalforsamlingen fastsetter etter at styret har lagt frem forslag om utdeling eller annen anvendelse av årets overskudd, hvor stor del av årets overskudd som skal kunne disponeres som utbyttedmidler i henhold til vedtektsbestemmelser som nevnt i første ledd. I det enkelte år kan det ikke i noe tilfelle disponeres mer av overskuddet til

slike formål enn det som er forenlig med forsiktig og god forretningsskikk under tilbørlig hensyn til tap som måtte være inntruffet etter regnskapsårets avslutning, eller som må påregnes å ville inntreffe.

(3) Kredittilsynet kan, når hensynet til institusjonens soliditet tilsier det, gi pålegg om at årets overskudd i stedet helt eller delvis skal benyttes til å styrke institusjonens soliditet.

Kapittel 2c. Struktur- og foretaksendringer i finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form

I. Sammenslåing og deling

§ 2c-1. Virkeområde

(1) Bestemmelsene i dette avsnitt gjelder sammenslåing og deling av finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Bestemmelsene gjelder også ved sammenslåing av virksomhet i en institusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, og en finansinstitusjon som er organisert etter aksjelovgivningen.

(2) Likt med sammenslåing og deling regnes avhendelse og overtagelse av en stor og avgrenset del av en finansinstitusjons virksomhet med tilhørende eiendeler og forpliktelser. Kongen avgjør i tvilstilfelle om avhendelsen eller overtagelsen omfatter en stor del av virksomheten og eiendelene.

(3) Kongen kan fastsette nærmere regler om sammenslåing og deling av finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, herunder om:

- a) virksomheten til finansinstitusjon opprettet som følge av sammenslåingen eller delingen,
- b) organisering og virksomhet til finansstiftelse som opprettes ved sammenslåingen eller delingen.

§ 2c-2. Tillatelse. Vedtekter

(1) Sammenslåing og deling av finansinstitusjon og opprettelse av finansstiftelse etter reglene i avsnittet her kan bare gjennomføres i henhold til tillatelse gitt av Kongen. Bestemmelsene i § 3-3 annet til syvende ledd gjelder tilsvarende for søknader om tillatelse. Tillatelse til finansinstitusjon som stiftes i forbindelse med sammenslåingen eller delingen meddeles etter ellers gjeldende regler.

(2) I tilfelle av sammenslåing som innebærer at virksomheten i en sparebank skal overdras til en bank organisert i aksjeselskaps form, gjelder § 2c-13 tredje ledd tilsvarende.

(3) Vedtektsendringer i forbindelse med sammenslåingen eller delingen skal godkjennes av Kongen. Det samme gjelder vedtekter for finansinstitusjon eller finansstiftelse som opprettes som følge av sammenslåing eller delingen.

§ 2c-3. Vedtak om sammenslåing eller deling

(1) Vedtak om sammenslåing eller deling av finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring. Det kan fastsettes i vedtektene at vedtak om sammenslåing eller deling av finansinstitusjon krever at flertallet i generalforsamlingen også omfatter minst to tredeler av de stemmer som avgis av, eller av medlemmer valgt av, eierne av egenkapitalbevis.

(2) Finansinstitusjoner som skal slås sammen, skal utarbeide en felles plan for sammenslåingen. I det enkelte foretak treffes vedtaket om sammenslåing ved at generalforsamlingen godkjenner planen. Allmennaksjeloven §§ 13-3, 13-4, 13-6 til 13-11 og 13-13 gjelder tilsvarende for institusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form.

(3) Ved deling av en finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, skal det utarbeides en delingsplan. Allmennaksjeloven §§ 14-3 til 14-5 gjelder tilsvarende. Vedtak om deling treffes ved at generalforsamlingen godkjenner planen.

(4) Utkast til stiftelsesdokument med vedtekter for selskap og finansstiftelse som skal opprettes ved sammenslåingen eller delingen, skal fremlegges for generalforsamlingen ved behandling av plan som nevnt i annet eller tredje ledd. Stiftelsesdokumentene skal angi hvem som skal være styremedlemmer og revisor inntil valg er foretatt av generalforsamlingen, og skal vedlegges åpningsbalanse utarbeidet etter regler som nevnt i allmennaksjeloven § 2-8.

(5) Kundene i finansinstitusjon som skal slås sammen eller deles, skal uten ugrunnet opphold gis informasjon om vedtaket og om hva dette betyr for kundenes rettigheter og sikkerhet. Medfører vedtaket endringer av betydning for kundene, skal det også gis opplysning om kundenes rett til å avslutte kundeforholdet.

§ 2c-4. Opprettelse av finansstiftelse. Disponering av utbyttmidler mv.

(1) Er det i planen for sammenslåing eller deling etter § 2c-3 annet eller tredje ledd, fastsatt at en institusjon skal utstede egenkapitalbevis ved konvertering av grunnfondskapital til eierandelskapital etter § 2b-2 annet ledd, skal egenkapitalbe-

vis som ikke skal avhendes som vederlag etter § 2b-3 annet ledd, overføres til en finansstiftelse opprettet av institusjonen. Egenkapitalbevis som en institusjon skal motta etter tegning eller som vederlag ved overdragelse av sin virksomhet helt eller delvis, skal overføres til en finansstiftelse opprettet av institusjonen. Reglene i §§ 2-2 til 2-6 gjelder ikke ved overføring av de egenkapitalbevis som skal overtas av finansstiftelse som nevnt.

(2) Dersom en eller flere av de finansinstitusjoner som deltar ved sammenslåing eller deling har eierandelskapital, skal planen for sammenslåingen eller delingen angi bytteforholdet mellom egenkapitalbevisene og egenkapitalbevis som skal utstedes av den overtagende institusjon.

(3) Når to eller flere sparebanker slås sammen til en sparebank uten utstedelse av egenkapitalbevis, kan det i planen for sammenslåingen i stedet fastsettes at vedtektene for den sammenslåtte banken skal inneholde bestemmelser som angir hvor stor del av utbyttedmidlene i et år etter §§ 2b-18 femte ledd eller 2b-27 annet ledd som skal disponeres til allmenntilfelle formål innenfor de enkelte områder hvor hver av bankene som omfattes av sammenslåingen har drevet det vesentligste av sin virksomhet. Planen for sammenslåing kan også fastsette at den samme fordelingsnøkkel skal legges til grunn ved disponeringen av egenkapitalen i den sammenslåtte banken dersom denne senere besluttes avvirket.

(4) I tilfelle av sammenslåing som innebærer at virksomheten i en finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, overdras til en annen finansinstitusjon organisert i aksjeselskaps form, disponeres vederlaget og annen gjenværende kapital etter reglene i §§ 2c-11 eller 2c-12.

§ 2c-5. Meldinger til Foretaksregisteret.

Kreditorvarsel

(1) Senest én måned etter at planen for sammenslåing eller deling er godkjent etter § 2c-3, skal Foretaksregisteret gis melding om sammenslåingen eller delingen.

(2) Bestemmelsene om kunngjøring og kreditorvarsel i allmennaksjeloven §§ 13-14 til 13-16 og 14-7 gjelder tilsvarende.

(3) Melding om stiftelsen av selskap eller finansstiftelse som skal opprettes som følge av vedtak etter § 2c-3, skal innen tre måneder sendes til Foretaksregisteret. Registerføreren skal kontrollere at tillatelse er gitt, og at vedtekter er godkjent.

§ 2c-6. Melding om ikrafttreden. Gjennomføring

(1) Når fristen fastsatt i kreditorvarselet er utløpt og forholdet til de kreditorer som i tilfelle har fremsatt innsigelse er avklart, skal det gis melding til Foretaksregisteret om at sammenslåingen eller delingen skal tre i kraft. Registerføreren skal kontrollere at det er gitt tillatelse og godkjenning av vedtekter etter bestemmelsene i § 2c-2.

(2) Når sammenslåingen og delingen er registrert i Foretaksregisteret, trer sammenslåingen eller delingen i kraft og kan gjennomføres. Allmennaksjeloven §§ 13-17 til 13-19, 14-8 og 14-9 gjelder tilsvarende.

§ 2c-7. Ugyldig sammenslåing eller deling

I tilfelle av søksmål med påstand om at en beslutning om sammenslåing eller deling etter reglene i dette avsnitt er ugyldig, gjelder allmennaksjeloven §§ 13-20 til 13-23 og 14-10 tilsvarende. Bestemmelsene i § 2b-26 femte ledd gjelder tilsvarende.

II. Avvikling

§ 2c-8. Vedtak om avvikling

(1) Vedtak om avvikling av en finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring, med mindre annet følger av lov. Styret skal forelegge generalforsamlingen en avviklingsplan. Forutsetter planen opprettelse av stiftelse som nevnt i § 2c-12, gjelder § 2c-3 fjerde ledd tilsvarende.

(2) Vedtaket kan ikke settes i verk uten etter tillatelse gitt av Kongen, som kan sette vilkår for godkjenningen. Stiftelse som nevnt i § 2c-12 kan bare opprettes i henhold til særskilt tillatelse. Søknad om avvikling etter første ledd skal inneholde de opplysninger som må anses å være av betydning for søknaden. § 3-3 sjette og syvende ledd gjelder tilsvarende.

(3) Treffer Kongen vedtak om å tilbakekalle en finansinstitusjons tillatelse, skal foretakets styre straks iverksette avvikling.

(4) Kongen kan gi nærmere regler om avvikling etter paragrafen her.

§ 2c-9. Registrering. Kreditorvarsel

(1) Vedtak om avvikling av finansinstitusjonen etter § 2c-8 skal meldes til Foretaksregisteret.

(2) Foretaksregisteret skal kunngjøre vedtaket med kreditorvarsel. Allmennaksjeloven § 16-4 gjelder tilsvarende.

(3) § 2c-3 femte ledd gjelder tilsvarende.

§ 2c-10. Avviklingsstyre mv.

(1) Skal en finansinstitusjon avvikle sin virksomhet etter § 2c-8, oppnevner Kredittilsynet et avviklingsstyre som trer i stedet for foretakets styre og daglig leder.

(2) For avviklingsstyret gjelder bestemmelsene i allmennaksjeloven §§ 6-12 til 6-34 om foretakets styre og daglig leder tilsvarende.

(3) Allmennaksjeloven §§ 16-5 til 16-8 gjelder tilsvarende. Avviklingsstyret kan i samsvar med forsikringsvirksomhetsloven § 13-3 inngå avtale med annet forsikringsselskap om overføring av hele forsikringsbestanden. For øvrig gjelder allmennaksjeloven §§ 16-9 til 16-14 tilsvarende så langt de passer ved avvikling av finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Kredittilsynet trer i tingrettens sted ved anvendelsen av aksjeloven § 16-14.

(4) Kredittilsynet kan fastsette nærmere regler for avviklingen.

§ 2c-11. Disponering av egenkapitalen

Ved avvikling av en finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, skal den del av grunnfondskapitalen som er tilbake etter at alle kreditorer har fått fullt oppgjør og eierandelskapitalen er fordelt etter § 2b-21, disponeres som fastsatt i vedtektene, med mindre annet følger av § 2c-12 eller Kongen ut fra allmenne hensyn eller ut fra hensynet til institusjonens kunder fastsetter noe annet.

§ 2c-12. Særlige regler for sparebanker

(1) Skal en sparebank avvikles etter at virksomheten er overdratt til en annen bank, skal egenkapitalen i sparebanken etter at alle forpliktelser er dekket, herunder forpliktelser etter planen for sammenslåingen, overføres til en eller flere stiftelser, i tilfelle i samsvar med bestemmelser i vedtektene. Reglene om finansstiftelser i §§ 2d-1 første og annet ledd, 2d-2, 2d-3, 2d-4, 2d-5 og reglene om sparebankstiftelser i § 2d-8 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

(2) Skal en sparebank avvikles etter at virksomheten er overdratt til en annen bank, og egenkapital overføres til en eller flere stiftelser etter første ledd, gjelder reglene om sparebankstiftelser i §§ 2d-6 til 2d-9 for stiftelse som mottar eller er forpliktet til å erverve aksjer eller egenkapitalbevis i den bank som virksomheten er overdratt til, eller det holdingselskap som er morselskap i det finanskonsern banken inngår i.

(3) Bestemmelsene i første ledd gjelder tilsvarende dersom en sparebank avvikles i andre tilfeller.

III. Omdanning**§ 2c-13. Tillatelse mv.**

(1) Sparebank, gjensidig forsikringsselskap og kredittforening kan omdannes til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap etter reglene i avsnitt III.

(2) Omdanning og opprettelse av finansstiftelse etter reglene i avsnitt III kan bare foretas etter tillatelse gitt av Kongen. Bestemmelsene i § 3-3 annet til syvende ledd gjelder tilsvarende for søknader om tillatelse.

(3) Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til omdanning av sparebank, kan det blant annet legges vekt på at sparebanker som hovedregel bør være organisert som vanlig sparebank eller som sparebank med eierandelskapital.

(4) Kongen kan fastsette nærmere regler om omdanning av finansinstitusjon nevnt i første ledd, herunder om:

- a) virksomheten til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap som stiftes ved omdanningen,
- b) organisering og virksomhet til finansstiftelse som opprettes ved omdanningen.

§ 2c-14. Gjennomføring av omdanningen

(1) Omdanningen gjennomføres ved at finansinstitusjonens konsesjon, samt eiendeler og forpliktelser i sin helhet overføres til et nystiftet aksjeselskap eller allmennaksjeselskap. Kreditorer etter de overførte forpliktelser og eiere av egenkapitalbevis kan ikke kreve utløsning på grunn av omdanningen eller motsette seg omdanningen.

(2) Ved omdanningen skal det opprettes en finansstiftelse etter reglene i kapittel 2d som skal være eier av alle aksjene i det nye selskapet, med unntak av aksjer som tilordnes eiere av egenkapitalbevis etter § 2c-16 første ledd. Reglene i §§ 2-2 til 2-6 gjelder ikke ved overføringen av de aksjer som etter vedtaket skal overtas av finansstiftelsen og eiere av egenkapitalbevis.

(3) Ved omdanning av gjensidig forsikringsselskap eller kredittforening kan Kongen i særlige tilfelle samtykke i at aksjer som ellers skulle overføres til finansstiftelsen, i stedet skal fordeles blant foretakets kunder ut fra kundeforholdenes art, omfang og varighet. I omdanningsvedtaket kan det fastsettes at kunder med rett til aksjer under en fastsatt grense i stedet skal gis oppgjør i penger. Kongen kan gi nærmere regler om fordelingen av aksjer mellom kundene. Reglene om prospektkrav

ved offentlig tilbud i verdipapirhandelloven kapittel 7 gjelder tilsvarende.

(4) Medlemsansvar for tap ved virksomheten i forsikringsselskap eller kredittforening kan også gjøres gjeldende etter omdanningen. Nytt tilleggsansvar kan ikke pålegges etter omdanningen.

§ 2c-15. Omdanning til morselskap i finanskonsern

(1) Omdanning etter § 2c-14 kan også gjennomføres ved at det opprettes et aksjeselskap eller allmennaksjeselskap i form av et holdingselskap som skal være morselskap i et nytt finanskonsern, jf. § 2a-2 bokstav d. I så fall skal finansinstitusjonens virksomhet videreføres i et nystiftet datterselskap i konsernet.

(2) Ved omdanning etter første ledd kan det foretas fordeling av aksjene i holdingselskapet etter reglene i §§ 2c-14 annet og tredje ledd og 2c-16.

(3) Reglene i §§ 2a-10 til 2a-15 gjelder for holdingselskapet. Er omdanningen av en sparebank gjennomført etter første ledd, kan holdingselskapet foreta salg av aksjer i den bank som viderefører virksomheten i sparebanken, bare dersom sparebankstiftelsen som er opprettet ved omdanningen, har gitt samtykke etter vedtak i generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring.

§ 2c-16. Fordeling av aksjekapital og aksjer

(1) Ved omdanning av finansinstitusjon som har eierandelskapital, skal aksjekapitalen i det nye selskapet eller morselskapet fordeles mellom finansstiftelsen og eierne av egenkapitalbevis etter forholdet mellom grunnfondskapitalen etter § 2b-1 annet ledd med tillegg av kompensasjonsfondet, og eierandelskapitalen etter § 2b-1 tredje ledd med tillegg av overkursfondet.

(2) I omdanningsvedtaket kan det fastsettes at eiere av egenkapitalbevis med rett til aksjer under en fastsatt grense i stedet skal gis oppgjør i penger. Ved fordelingen av aksjer etter første ledd skal det i så fall gjøres et fradrag i eierandelskapitalen tilsvarende det beløp som skal utbetales til slike eiere av egenkapitalbevis.

§ 2c-17. Vedtak om omdanning

(1) Vedtak om omdanning av et finansforetak treffes av generalforsamlingen ved flertall som for vedtektsendring, med mindre et særskilt flertallskrav er fastsatt for vedtak om omdanning. Det kan fastsettes i vedtektene at vedtak om omdanning, krever at flertallet i generalforsamlingen også

omfatter minst to tredeler av de stemmer som avgis av, eller av medlemmer valgt av, eierne av egenkapitalbevis. For øvrig gjelder bestemmelsene i § 2b-26 tilsvarende.

(2) Styret skal forelegge generalforsamlingen en plan for omdanningen som blant annet redegjør for formålet med omdanningen og angir retningslinjer for virksomheten i den omdannede finansinstitusjonen. Utkast til stiftelsesdokument med vedtekter for selskap og finansstiftelse som skal opprettes ved omdanningen, skal fremlegges for generalforsamlingen ved behandling av spørsmålet om omdanning. Stiftelsesdokumentet for finansstiftelsen skal angi hvem som skal være styremedlemmer og revisor inntil valg er foretatt av generalforsamlingen, og skal vedlegges åpningsbalanse for stiftelsen utarbeidet etter regler som nevnt i allmennaksjeloven § 2-8.

(3) Generalforsamlingens vedtak skal omfatte fordelingen av aksjer etter reglene i § 2c-16. Det samme gjelder i tilfelle retningslinjer for fordeling av aksjer mellom finansinstitusjonens kunder etter § 2c-14 tredje ledd.

§ 2c-18. Vedtekter. Registrering

(1) Vedtekter for selskap og finansstiftelse opprettet ved omdanningen skal være godkjent av Kongen.

(2) Melding om omdanningsvedtaket skal innen tre måneder sendes til Foretaksregisteret. Det samme gjelder melding om stiftelsen av selskap og finansstiftelse som opprettes ved omdanningen. Registerføreren skal kontrollere at tillatelse er gitt, og at vedtekter er godkjent.

Kapittel 2d. Finans- og sparebankstiftelser.

I Alminnelige regler for finansstiftelser

§ 2d-1. Opprettelse. Tillatelse mv.

(1) En finansstiftelse anses opprettet når generalforsamlingen har godkjent stiftelsesdokumentet med vedtekter og truffet vedtak som nevnt i § 2b-2 annet og tredje ledd, jf. § 2b-3 annet ledd, og §§ 2c-4 eller 2c-12, eller omdanningsvedtak etter § 2c-17. Styret i finansinstitusjonen regnes som stiftere.

(2) For finansstiftelser gjelder reglene om næringsstiftelser i stiftelsesloven tilsvarende så langt de passer såfremt annet ikke er fastsatt i eller i medhold av loven her. Kredittilsynet skal føre tilsyn med finansstiftelser og deres virksomhet etter reglene i kredittilsynsloven. Utgiftene ved tilsynet utlignes etter samme lov.

(3) Reglene om finansstiftelser i avsnitt I gjelder for sparebankstiftelser for så vidt ikke annet følger av reglene i eller i medhold av §§ 2d-6 til 2d-9.

§ 2d-2. Vedtekter

(1) Vedtektene for en finansstiftelse skal minst inneholde:

- a) stiftelsens foretaksnavn,
- b) kommunen hvor stiftelsen skal ha sitt forretningskontor,
- c) stiftelsens formål og den virksomhet den skal drive,
- d) stiftelsens grunnfondskapital og hvordan stiftelsens midler skal plasseres,
- e) sammensetningen av generalforsamlingen og valg av medlemmer, samt reglene om stemmerett, inhabilitet og i tilfelle det høyeste antall stemmer som kan avgis av et medlem,
- f) når generalforsamling skal holdes, hvilke saker som skal behandles, og flertallskrav som skal gjelde for beslutninger,
- g) antallet eller laveste eller høyeste antall av styremedlemmer, og regler for valg av styremedlemmer,
- h) hvilke andre organer stiftelsen skal ha og hvilken oppgave og myndighet disse skal ha,
- i) anvendelsen av årets overskudd og dekning av underskudd,
- j) om stiftelsen skal ha adgang til å utstede egenkapitalbevis,
- k) regler om vedtektsendringer,
- l) avvikling av stiftelsen og disponering av formuen ved avvikling.

(2) Vedtektene og vedtektsendringer skal godkjennes av Kredittilsynet.

§ 2d-3. Organer

(1) Finansstiftelsen skal ha egen generalforsamling som sammensettes og velges etter nærmere bestemmelser i vedtektene. Det skal legges vekt på at medlemmene av generalforsamlingen samlet avspeiler kundestrukturen i finansinstitusjon opprettet ved omdanningen, andre interessegrupper og samfunnsmessige interesser knyttet til stiftelsens virksomhet.

(2) Generalforsamlingen innkalles av styret. Et medlem har rett til å få behandlet en sak meldt skriftlig til styret innen én uke før møtet i generalforsamlingen holdes. Bestemmelsene om generalforsamlingen i § 2b-26 gjelder tilsvarende. Generalforsamlingen velger revisor og godkjenner revisors godtgjørelse.

(3) Stiftelsen skal ha eget styre som er valgt av generalforsamlingen i samsvar med de grupper som er representert i generalforsamlingen. Stiftelsen kan ha daglig leder tilsatt av styret. Allmennaksjeloven §§ 6-27 til 6-34 gjelder tilsvarende.

(4) Ansatte og tillitsvalgte i stiftelsen kan ikke være ansatt eller tillitsvalgt i den finansinstitusjon som har etablert stiftelsen etter reglene i § 2d-1, eller annet selskap i samme konsern. Dette er ikke til hinder for at stiftelsen i samsvar med omfanget av sine eierinteresser i finansinstitusjonen foreslår og får valgt personer som skal representere stiftelsen i generalforsamlingen, styret og andre organer i finansinstitusjonen. Personer som er ansatt eller tillitsvalgt i finansstiftelsen kan likevel ikke utgjøre mer enn en tredel av medlemmene i generalforsamlingen og styret i finansinstitusjonen. Kredittilsynet kan i særlige tilfelle gjøre unntak fra dette.

§ 2d-4. Finansstiftelsens virksomhet

(1) Finansstiftelsen forvalter egenkapitalbevis eller aksjer som ble tilført stiftelsen i forbindelse med opprettelsen og midler som mottas som utbetaling på egenkapitalbevis eller aksjer, herunder eierandeler ervervet ved ombytting av slike eierandeler. Stiftelsen kan utøve tegningsrettigheter og tegne, kjøpe eller selge slike egenkapitalbevis eller aksjer. For øvrig skal stiftelsen forvalte sin kapital på forsvarlig måte i samsvar med de plasseringsregler som vedtektene fastsetter.

(2) Bestemmelsene om disponering av overskudd og utdeling av utbyttmidler i § 2b-27 gjelder tilsvarende. Har stiftelsen utstedt egne egenkapitalbevis, gjelder dette bare overskudd som er tilordnet grunnfondskapitalen etter § 2b-18.

(3) Generalforsamlingen kan med flertall som for vedtektsendring og med samtykke av Kredittilsynet treffe vedtak om nedsetting av grunnfondskapitalen. Bestemmelsene i allmennaksjeloven §§ 12-1 annet ledd til 12-7 gjelder tilsvarende, likevel slik at det beløp nedsettingen gjelder bare kan benyttes til:

- a) dekning av underskudd som ikke kan dekkes på annen måte, eller
- b) utdeling av utbyttmidler i samsvar med bestemmelser i vedtektene.

(4) Stiftelsen kan etter vedtak med flertall som for vedtektsendring og med samtykke av Kredittilsynet utstede egenkapitalbevis etter reglene i §§ 2b-2 og 2b-3 for å tegne eller kjøpe egenkapitalbevis eller aksjer som nevnt i første ledd. Bestemmelsene i §§ 2b-7 til 2b-23 gjelder tilsvarende.

§ 2d-5. Sammenslåing, avvikling mv

(1) Generalforsamlingen kan med flertall som for vedtektsendring vedta avvikling av finansstiftelsen eller at stiftelsen skal slås sammen med annen finansstiftelse. Vedtaket krever godkjenning av Kongen. Kongen kan beslutte at stiftelsen skal avvikles dersom forutsetningene for dens virksomhet er vesentlig endret.

(2) Ved avvikling skal formuen disponeres som fastsatt i vedtektene, med mindre Kongen ut fra allmenne hensyn eller ut fra hensynet til det omdannede finansforetaket eller dets kunder fastsetter noe annet.

(3) Kredittilsynet treffer vedtak om en finansstiftelse skal være undergitt tilsyn av Stiftelsestilsynet etter reglene i stiftelsesloven dersom:

- a) finansstiftelsens eierandel er mindre enn en ti-del av summen av grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen eller av aksjene i finansinstitusjonen eller morselskapet i det finanskonsern institusjonen inngår, og
- b) Kredittilsynet finner at størrelsen av finansstiftelsens samlede eierandel ikke vil gi grunnlag for slik innflytelse på virksomheten i finansinstitusjonen eller morselskapet at det, ut fra de hensyn finanslovgivningen skal ivareta, er påkrevd at finansstiftelsen fortsatt er undergitt bestemmelsene i dette kapittel og tilsyn av Kredittilsynet.

II. Særlige regler for sparebankstiftelser**§ 2d-6. Sparebankstiftelser**

(1) Som sparebankstiftelse regnes finansstiftelse som er opprettet av en sparebank etter reglene i §§ 2b-2 annet og tredje ledd, 2c-4 eller 2c-12, eller ved omdanningsvedtak etter § 2c-17.

(2) Sparebankstiftelser skal benytte ordet «sparebankstiftelse» i sitt foretaksnavn. For sparebankstiftelser gjelder reglene i §§ 2d-1 til 2d-5 for så vidt annet ikke er fastsatt i §§ 2d-7 til 2d-9.

(3) Kongen kan gi nærmere regler om sparebankstiftelser og deres virksomhet.

§ 2d-7. Vedtekter. Generalforsamling

(1) I vedtektene for en sparebankstiftelse skal det fastsettes at stiftelsen skal videreføre sparebanktradisjonene og ha et langsiktig og stabilt formål med sitt eierskap i sparebanken eller den omdannede banken, eller i det holdingselskap som er morselskap i det finanskonsern banken inngår i. Tilsvarende gjelder i forhold til eierandeler erver-

vet i annen bank ved ombytting av slike eierandeler i tilfelle av sammenslåing av den sparebank som opprettet stiftelsen, og en annen bank.

(2) Vedtektenes bestemmelser om generalforsamlingens sammensetning og valg av medlemmer skal samlet avspeile kundestrukturen i den sparebank som opprettet stiftelsen, andre interessegrupper og samfunnsmessige interesser knyttet til sparebankstiftelsens virksomhet.

(3) Bestemmelsene i § 2b-26 om generalforsamlingen gjelder tilsvarende for sparebankstiftelser. I vedtektene kan det fastsettes strengere flertallskrav for vedtektsendringer og grense for det antall stemmer et medlem kan avgi på generalforsamlingen.

§ 2d-8. Sparebankstiftelsers virksomhet

(1) En sparebankstiftelse kan utstede egenkapitalbevis etter reglene i § 2d-4 fjerde ledd. Stiftelsen kan også ta opp lån tilsvarende inntil 10 prosent av stiftelsens egenkapital. Vedtak om opptak av lån treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring.

(2) Vedtak om salg av egenkapitalbevis eller aksjer tilført sparebankstiftelsen da den ble opprettet, treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring, med mindre det i vedtektene er fastsatt strengere flertallskrav. Det samme gjelder egenkapitalbevis eller aksjer ervervet ved ombytting av slike aksjer og egenkapitalbevis i tilfelle av sammenslåing av finansinstitusjoner. Midler som frigjøres ved salget kan etter vedtektsendring om nedsettelse av grunnfondskapitalen disponeres som overskuddsmidler etter tredje ledd.

(3) En sparebankstiftelse kan etter reglene i § 2b-27 benytte årets overskudd til gaver til allmennnyttige formål, særlig for å fremme utviklingen i områder hvor den kapital som er tilført stiftelsen da den ble opprettet er frembrakt, eller til avsetning til et gavefond med samme formål. Har stiftelsen utstedt eierandelskapital, gjelder dette bare overskudd som er tilordnet grunnfondskapitalen etter § 2b-18.

§ 2d-9. Sammenslåing, avvikling mv. av sparebankstiftelser

(1) Bestemmelsene om avvikling og sammenslåing i § 2d-5 første og annet ledd gjelder tilsvarende for sparebankstiftelser.

(2) Bestemmelsene i § 2d-5 tredje ledd gjelder også for sparebankstiftelser, likevel slik at en sparebankstiftelsens samlede eierandel i en bank anses

også å omfatte aksjer eller egenkapitalbevis som eies av annen sparebankstiftelse som stiftelsen har vedtektsfestet samarbeid med.

(3) Kongen kan gi nærmere regler om sammenslåing og avvikling av sparebankstiftelser.

Kapittel 13

Andre lovendringer mv.

13.1 Lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker

I sparebankloven gjøres følgende endringer:

1) Sparebankloven § 1 tredje ledd tredje punktum skal lyde:

«Det samme gjelder bank som er stiftet ved sammen-
slåing av flere banker som er stiftet ved omdanning
etter reglene i kapittel 2c i finansieringsvirksomhets-
loven.»

Det vises særlig til avsnittene 7.2.2 punkt 1) og 8.4.5 foran.

2) Sparebankloven § 2 annet ledd oppheves.

Regelen i sparebankloven § 2 annet ledd om utstedelse av omsettelige grunnfondsbevis foreslås opphevet. Regler om slik utstedelse er samordnet for finansinstitusjonene som ikke er organisert i aksjeselskaps form, se utkastet §§ 2b-2 og 2b-9.

3) Sparebankloven § 28 oppheves.

Det vises særlig til avsnitt 6.3.9.5 punkt 2) foran.

4) Sparebankloven § 47 oppheves.

Det vises særlig til avsnitt 7.2.3 foran.

13.2 Lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner

---

I finansieringsvirksomhetsloven gjøres følgende endringer:

1) Finansieringsvirksomhetsloven kapittel 2 avsnitt III og §§ 2-18 til 2-24 oppheves.

Det vises særlig til avsnitt 8.4 flg. foran.

2) Finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 bokstav d) annet punktum skal lyde:

«Som finansinstitusjon og morselskap i finanskonsern regnes også *gjensidig forsikringsselskap*, samvirkeforetak av låntakere og sparebank som etter endring av sine vedtekter ikke har adgang til å drive annen virksomhet enn å forvalte sine eierinteresser i konsernet, og som har overført virksom-

heten som *forsikringsselskap* eller kredittinstitusjon til foretak i konsernet.»

Finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 bokstav d) ble endret i 2007 for å åpne for at kredittforening skal kunne være morselskap i finanskonsern i form av holdingforetak, det vil si være et holdingforetak som bare forvalter eierinteresser i finanskonserner. Dette forutsetter at den operative virksomheten i kredittforeningen overføres til et nytt heleid datterselskap i konsernet (Landkredittmodellen).

Etter lovutkastet § 2c-15 i utredningen her er det videre lagt opp til at omdanning til institusjon i aksjeselskaps form gjennomføres ved at det opprettes et aksjeselskap eller allmennaksjeselskap i form av et holdingselskap som skal være morselskap i et nytt finanskonsern, jf. bestemmelsens første ledd. Dette tilsier at finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 bokstav d) annet punktum endres som angitt foran, for å omfatte også slike morselskap. Kravet om at institusjonene ikke skal ha adgang til å drive annen virksomhet enn å forvalte sine eierinteresser i konsernet bør også gjelde for gjensidige forsikringsselskaper og sparebanker som omdannes på denne måten. Etter gjeldende bestemmelse i finansieringsvirksomhetsloven § 2-19 femte ledd er ikke dette tilfellet.

3) Finansieringsvirksomhetsloven § 3-6 annet ledd første punktum skal lyde:

«Er foretaket organisert på annen måte enn som aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, *gjelder reglene i kapittel 2c.*»

Endringen er en konsekvens av at det nå er foreslått bestemmelser om avvikling av institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form i utkastet kapittel 2c avsnitt II.

13.3 Lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsvirksomhetsloven)

Forsikringsvirksomhetsloven § 4-2 oppheves.

Det vises særlig til avsnitt 6.1 punkt 3 foran.

13.4 Forskrift 7. februar 2001 nr. 108 om grunnfondsbevis i sparebanker, kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskaper

---

Lovutkastet §§ 2b-9 til 2b-25, samt §§ 2b-2 og 2b-3, er utformet med sikte på at det nye regelverket om egenkapitalbevis skal erstatte de vesentligste delene av forskriften om grunnfondsbevis. Det forutsettes derfor at alle bestemmelsene i forskriften unntatt §§ 18 til 24 blir opphevet.

I utredningen er enkelte av de bestemmelsene i grunnfondsbevisforskriften som forutsettes opphevet, særskilt kommentert:

Ad § 2: Det vises særlig til avsnitt 6.3.4 foran.

Ad § 4: Det vises særlig til avsnitt 6.2 punkt 2) foran.

Ad § 6: Det vises særlig til avsnitt 6.3.5 punkt 1) foran.

Ad § 7: Det vises særlig til avsnitt 6.3.14 punkt 1) foran.

Ad §§ 9-11: Det vises særlig til avsnitt 6.3.15 foran.

Ad § 12: Det vises særlig til avsnitt 6.3.13 foran.

Ad § 25: Det vises særlig til avsnittene 6.3.3 punkt 3) og 6.3.16 foran.

Ad § 26: Det vises særlig til avsnitt 6.3.10 foran.

Ad § 27: Det vises særlig til avsnitt 6.3.12 foran.

Ad § 28: Det vises særlig til avsnittene 6.1, 6.2 og 6.3.11 foran.

Vedlegg 1**Utdrag av lov om sparebanker av 24. mai 1961 nr. 1**

§§ 1 – 6, 8, 28 og 47 – 48

Første kapitel. Lovens rekkevidde.

§ 1. Denne lov gjelder alle foretak som har til formål å fremme sparing ved å ta imot innskudd fra en ubestemt krets av innskytere og å forvalte de midler foretaket rår over, uten at stifterne eller andre har rett til utbytte av virksomheten utover eventuell forrentning av grunnfondsbevis, jfr. § 2 annet ledd.

Loven gjelder likevel ikke foretak som er opprettet i medhold av særskilt lov.

Foretak som kommer inn under denne lov har, dersom ikke annet er bestemt ved særskilt lov, enerett og plikt til å bruke ordet « sparebank » eller liknende sammensetninger med ordet spare i sitt navn (foretaksnavn). Sparebank som er omdannet etter bestemmelsene i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner kapittel 2 avsnitt III, kan fortsette å benytte ordet « sparebank » og ordet « spare » i sitt foretaksnavn. Dette gjelder likevel ikke dersom stiftelsen som er opprettet ved omdanningen, faller inn under § 2-24 sjettede ledd i den nevnte loven. Heller ikke kan andre bruke ord som nevnt ved omtale av sin virksomhet.

Aksjeloven gjelder ikke for foretak som kommer inn under denne lov, med mindre noe annet er bestemt.

Annet kapitel. Stiftelse av sparebanker. Ansvarlig kapital.

§ 2. En sparebank kan stiftes av minst 20 personer, eller av en eller flere kommuner. Banken kan ikke stiftes med grunnfond på mindre enn et beløp i norske kroner som svarer til 5 millioner euro. Kongen kan i særlige tilfelle samtykke i at grunnfondet settes til et mindre beløp, men ikke mindre enn et beløp i norske kroner som svarer til 1 million euro. Banken skal til enhver tid ha en ansvarlig kapital som minst svarer til det beløp som ble krevet da tillatelse til å drive virksomhet ble gitt. Sparebankens grunnfond kan økes ved nye tilskudd etter samtykke fra Kongen, og forrentes og betales tilbake i samsvar med bestemmelser i vedtektene.

En sparebank kan dessuten utstede omsettelige grunnfondsbevis med representasjonsrett i

forstanderskapet, jfr. § 8 annet ledd siste punktum. Årlig rente av slike grunnfondsbevis etter vedtak av forstanderskapet, kan bare utdeles fra årsoverskuddet i henhold til det fastsatte resultatregnskap for siste regnskapsår. Renten kan ikke settes høyere enn det som er forenlig med forsiktig og god forretningsskikk under tilbørlig hensyn til tap som måtte være inntruffet etter regnskapsårets avslutning, eller som må forutsettes å ville inntreffe. Kongen kan bestemme at visse regler i aksjeloven får anvendelse for grunnfondsbevis. Vedtak om tilbakebetaling av grunnfondsbevis utstedt etter dette ledd er ikke gyldig uten etter tillatelse av Kongen. Kongen kan fastsette nærmere regler om begrensninger i adgang til å eie grunnfondsbevis, herunder også begrensninger i utlendingers adgang til å eie grunnfondsbevis.

Med samtykke av Kongen kan en sparebank ta opp lån i form av ansvarlig lånekapital. Slike fordringer skal stå tilbake for andre fordringer på sparebanken, med unntak av krav på tilbakebetaling og forrentning av grunnfondstilskudd.

Bankens egenkapital og ansvarlig lånekapital utgjør tilsammen bankens ansvarlige kapital.

Når sparebanken stiftes av fysiske personer, skal det på stiftelsesmøtet legges fram liste over stifterne og bevis for at det i første ledd nevnte beløp for grunnfondet er sikret.

Stifterne skal vedta vedtekter for sparebanken og velge det første forstanderskapet.

§ 3. En sparebank kan ikke drive bankvirksomhet uten tillatelse av Kongen og kan ikke begynne virksomheten før vedtektene er godkjent av Kongen. En sparebank skal ha forretningskontor og hovedkontor i Norge.

Søknad om tillatelse til å drive bankvirksomhet skal inneholde de opplysninger som må anses å være av betydning for behandling av søknaden. Konesjonssøker skal vedlegge vedtekter eller vedtektsutkast og en driftsplan for foretakets tre første driftsår. Driftsplanen skal som hovedregel inneholde:

a) opplysninger om foretakets selskapsstruktur etter etableringen,

- b) en oversikt over driftsopplegg og rutiner for de forretninger og tjenester som foretaket vil tilby,
- c) opplysninger om foretakets kapitalforhold,
- d) budsjetter for etablerings- og administrasjonskostnader,
- e) budsjetter med resultatregnskap, balanseregnskap og finansieringsanalyse for hvert av de tre første driftsår, og
- f) prognose for finansiell stilling i hvert av de tre første år.

Tillatelse skal nektes dersom vilkårene etter denne lov ikke er oppfylt eller dersom styremedlemmene, administrerende direktør eller annen person som faktisk leder virksomheten:

1. ikke kan antas å ha den nødvendige erfaring til å utøve stillingen eller vervet,
2. er dømt for et straffbart forhold, og det utviste forhold gir grunn til å anta at vedkommende ikke vil kunne ivareta stillingen eller vervet på forsvarlig måte, eller
3. i stilling eller ved utøvelsen av andre verv har utvist en slik atferd at det er grunn til å anta at vedkommende ikke vil kunne ivareta stillingen eller vervet på forsvarlig måte.

Kongen kan gi kredittinstitusjon med hovedsete i stat som ikke omfattes av Det europeiske økonomiske samarbeidsområde og som kan likestilles med sparebank, tillatelse til gjennom filial å drive bankvirksomhet i Norge, herunder ta imot innskudd fra en ubegrenset krets av innskytere og bruke ordet «bank», «sparebank» eller lignende i sitt navn eller ved omtale av sin virksomhet i Norge. Tillatelse kan kun gis kredittinstitusjon som har tillatelse i sitt hjemland til å drive tilsvarende virksomhet og som er underlagt betryggende tilsyn der.

For filial av kredittinstitusjon med tillatelse etter fjerde ledd gjelder denne lovs bestemmelser med unntak av kapittel 2, 3, 7, 8 og § 25. §§ 18 til og med 21 får likevel anvendelse. Kongen kan fastsette nærmere regler for slike filialers virksomhet i Norge.

Før kredittinstitusjonen starter sin virksomhet i Norge gjennom filial, skal det være etablert et tilfredsstillende samarbeid om tilsyn mellom tilsynsmyndighetene i kredittinstitusjonens hjemland og Kredittilsynet.

Avgjørelse av søknad om tillatelse etter første og fjerde ledd skal meddeles søkeren innen seks måneder etter at søknaden er mottatt. Dersom søknaden ikke inneholder de opplysninger som er nødvendige for å avgjøre om tillatelse skal gis, regnes fristen fra det tidspunkt slike opplysninger ble mottatt.

Kredittilsynet kan helt eller delvis tilbakekalle tillatelse gitt i medhold av første og fjerde ledd hvis den tillatte virksomhet ikke er begynt innen ett år fra den dag tillatelsen ble gitt.

§ 4. En sparebanks vedtekter skal ha bestemmelser om:

1. sparebankens navn (foretaksnavn),
2. den kommune der sparebanken har sitt sete,
3. grunnfondets størrelse og i tilfelle forrentning og tilbakebetaling av det,
4. kommune der sparebanken har en eller flere avdelinger, jfr. § 17,
5. den eller de avdelinger som har lokalt forstanderskap, jfr. § 17 a, og den eller de avdelinger som har lokal kontrollkomité, jfr. § 17 b,
6. sammensetning og valg av forstanderskap, kontrollkomité og styre og i tilfelle sammensetning og valg av lokale forstanderskap, kontrollkomiteer og styrer og av en eller flere valgkomiteer,
7. sparebankens virksomhet, og hvordan overskuddet kan brukes,
8. innsetting og uttak av innskudd og fastsetting av innskudds- og utlånsrenter,
9. regnskapsføring, revisjon, årsregnskap og årsberetning,
10. oppbevaring av og tilsyn med de verdier sparebanken har ansvaret for,
11. hvem som kan binde banken ved sin underskrift,
12. aldersgrense for bankens tjenestemenn.

5. Endring av en sparebanks vedtekter kan vedtas av forstanderskapet når forslag om det er satt fram i et tidligere møte. Vedtaket er gyldig når minst to tredjedeler av dem som er til stede, og minst halvdel av alle forstandere stemmer for det. Vedtaket kan ikke settes i verk før det er godkjent av Kongen.

§ 6. Når sparebankens vedtekter er godkjent, skal styret melde banken til registrering i Foretaksregisteret. Med meldingen skal følge bekreftelse fra styret om at sparebankens grunnfond er fullt innbetalt.

...

Tredje kapittel. Sparebankenes organer.

§ 8. Forstanderskapet skal ha så mange medlemmer som vedtektene bestemmer med minst fjerdeparten så mange varamedlemmer.

Forstanderskapet sammensettes, og medlemmene velges, etter nærmere bestemmelser i vedtektene. Minst tre fjerdedeler av medlemmene skal være personer som ikke er ansatt i sparebanken. Det skal legges vekt på at de valgte medlemmer til sammen avspeiler sparebankens kundestruktur og andre interessegrupper samt samfunnsfunksjonen. I sparebank som har utstedt omsettelige grunnfondsbevis, jf. § 2 annet ledd velges minst en femdel og ikke mer enn to femdel av forstanderskapets medlemmer og varamedlemmer av eierne av grunnfondsbevisene etter nærmere bestemmelser i vedtektene.

I sparebankens vedtekter kan det bestemmes at de medlemmene som innskyterne (kommunestyrene, fylkestinget) skal velge, helt eller delvis skal velges av de(t) lokale forstanderskap.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om valgene. I særlige tilfelle kan Kongen gjøre unntak fra bestemmelsene i annet ledd. I sparebank som er dannet ved sammenslutning av sparebankeid forretningsbank og sparebank, kan Kongen tillate at inntil to femdel av forstanderskapets medlemmer og varamedlemmer velges av sparebanker som eier grunnfondsbevis.

Medlemmene av forstanderskapet velges for 4 år. Varamedlemmer som velges av innskyterne velges for 1 år. Varamedlemmer som velges av de ansatte velges for 2 år. Varamedlemmer som velges av kommunestyret (kommunestyrene, fylkestinget) og av grunnfondsbevisene velges for 4 år. Funksjonstiden for medlemmene av forstanderskapet løper ut når årsregnskapet for foregående kalenderår er fastsatt og nye medlemmer er valgt.

Til medlemmer og varamedlemmer kan bare velges myndige personer.

Til medlemmer og varamedlemmer kan ikke velges:

1. styremedlemmer og revisorer i sparebanken,
2. personer hvis bo er under konkursbehandling, akkordforhandling eller privat administrasjon,
3. sparebankens tjenestemenn, med mindre valget skjer etter reglene i § 8 c.

Et medlem av forstanderskapet hvis tjenestetid er ute, går ikke ut av forstanderskapet før nytt medlem er valgt i hans sted.

...

§ 28. Overskudd av en sparebanks virksomhet etter fradrag av renter av eventuelle grunnfondsbevis i henhold til § 2 annet ledd skal legges til sparebankens fond. Inntil 25 prosent av gjenværende overskudd kan likevel brukes til allmenntilretteleggelse. Kredittilsynet kan dispensere fra bestemmelsen i dette ledd.

Det som etter forrige ledd kan brukes til almenntilretteleggelse, kan helt eller delvis settes av til et gavefond med samme formål.

Åttende kapittel. Sammenslutninger eller avvikling.

§ 47. Vedtak om at en sparebank skal avvikle sin virksomhet, eller at den skal sluttet sammen med eller overdras til en annen bank eller flyttes, skal gjøres etter de regler som er fastsatt i § 5. Før et slikt vedtak blir godkjent, skal kommunestyret (kommunestyrene) ha hatt anledning til å uttale seg. Vedtaket skal meldes til Foretaksregisteret og kunngjøres i Brønnøysundregistrens elektroniske kunngjøringspublikasjon og to ganger i de aviser som er vanlig lest i distriktet.

Før vedtak som nevnt i første ledd kan godkjennes, skal banken godtgjøre at følgende er gjennomført til beskyttelse av bankens innskytere:

1. Banken skal gi innskyterne skriftlig informasjon om vedtaket og om hva vedtaket innebærer for innskytternes rettigheter og sikkerhet.
2. Dersom vedtaket innebærer endringer av betydning for innskytternes rettigheter eller for sikkerheten for innskytternes krav, har innskyterne rett til å si opp kontoen uten kostnader. Banken skal gi innskyterne skriftlig varsel om denne retten, samt fastsette en rimelig frist for når oppsigelsen må være foretatt.

Vedtaket som nevnt i første ledd skal meldes til Foretaksregisteret og kunngjøres i Brønnøysundregistrens elektroniske kunngjøringspublikasjon og to ganger i de aviser som er vanlig lest i distriktet.

Sammenslutning med eller overdragelse til annen bank kan ikke foretas uten at alle kjente skyldnader er sikret, og kan ikke gjennomføres før tre måneder etter kunngjøringen i Brønnøysundregistrens elektroniske kunngjøringspublikasjon.

Når en sparebank avvikler sin virksomhet, skal Kredittilsynet oppnevne et avviklingsstyre og kan fastsette nærmere regler for avviklingen. Etter at alle sparebankenes skyldnader er dekket, skal det overskytende gå til fremme av sparebankvirksomhet i vedkommende kommune (kommuner) etter vedtak av forstanderskapet og godkjenning av Kongen.

Dersom en sparebank sluttet sammen med eller overdras til en forretningsbank, skal departementet oppnevne en nemnd på tre medlemmer til å fastsette overtakelsesbeløpet. Hele dette beløp skal gå til formål som bestemt i forrige ledd. Utgiftene ved skjønnet betales av sparebanken.

Paragrafen her gjelder ikke når sparebanker omdannes etter bestemmelsene i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner kapittel 2 avsnitt III.

§ 48. Kongen kan ta tilbake godkjenning av en sparebanks vedtekter når han mener at det er grunn til det fordi sparebankenes styre eller andre organer ikke virker overensstemmende med

bestemmelser i denne lov eller sparebankens vedtekter, eller når det ellers finnes misligheter ved sparebankenes ledelse eller virksomhet. Før det blir gjort, skal sparebankens styre ha hatt høve til å uttale seg innen en av departementet satt frist.

Når godkjenning av en sparebanks vedtekter er tatt tilbake, skal bankens virksomhet avvikles som fastsatt i § 47 femte ledd.

...

Vedlegg 2

Utdrag av lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven) av 10. juni 1988 nr. 40

§§ 2-1 til 2-6, 2-18 til 2-24, 2a-1 til 2a-7, 2a-10 til 2a-16, 3-1 til 3-3 og 3-6.

Kapittel 2. Finansinstitusjonene.

§ 2-1. Anvendelsesområde

Bestemmelsene i dette kapittel gjelder finansinstitusjoner. Som finansinstitusjon regnes også selskap eller annen institusjon som er morselskap i finanskonsern eller morselskap i en del av dette.

I. Eierforhold m.v.

§ 2-2. Erverv av eierandeler i finansinstitusjoner

Erverv av kvalifisert eierandel i en finansinstitusjon kan bare skje i henhold til tillatelse gitt av Kongen etter reglene i paragrafen her. Som kvalifisert eierandel regnes her en eierandel som representerer 10 prosent eller mer av kapitalen eller stemmene i en finansinstitusjon, eller som for øvrig gir adgang til å utøve en vesentlig innflytelse i ledelsen av institusjonen og dens virksomhet.

Det samme gjelder erverv som medfører at en kvalifisert eierandel økes slik at den vil utgjøre eller overstige henholdsvis 20, 25, 33 eller 50 prosent av kapitalen eller stemmene i institusjonen, eller ved annet erverv som gir bestemmende innflytelse som nevnt i aksjeloven § 1-3 og allmennaksjeloven § 1-3. Enhver som vil avhende en kvalifisert eierandel eller redusere den så meget at eierandelen deretter er mindre enn en prosentvis grense som nevnt, skal gi melding om dette til Kredittilsynet.

Den samlede eierandel til en eier beregnes ut fra de eierandeler denne eier og i tillegg:

- eierandeler som denne etter avtale har rett til å erverve på eget initiativ,
- eierandeler som denne etter avtale har rett til å utøve stemmerett for, unntatt stemmerettsfullmakt som nevnt i aksjeloven § 5-2 og allmennaksjeloven § 5-2 når det ikke er gitt vederlag for fullmakten, og
- eierandeler som en person som omfattes av § 2-6 eier eller har rett til å erverve eller utøve stemmeretten for.

Ved beregning av eierandeler som nevnt i annet ledd inkluderes ikke avtale om erverv betinget av tillatelse etter finanslovgivningen, med mindre avtalen innebærer at:

- eierne gis rett til vederlag på mer enn 5 prosent av markedsverdien av aksjene på tilbudstidspunktet,
- eierne gis rett til lån fra tilbyderer, eller
- eierne rett til å utøve stemmerettigheter knyttet til aksjene begrenses.

Søknaden skal angi størrelsen på den eierandel det tas sikte på å erverve. Kongen skal avgjøre om tillatelse skal gis innen tre måneder fra den dag fullstendig søknad er mottatt. Dersom søknaden ikke inneholder de opplysninger som er nødvendige for å avgjøre om tillatelse skal gis, regnes fristen fra det tidspunkt slike opplysninger ble mottatt. Dersom vedtak ikke er truffet når fristen utløper, anses tillatelse gitt.

Kongen kan gi forskrift til gjennomføring av bestemmelsene i denne paragrafen, herunder regler om hvilke opplysninger søknaden skal inneholde. Kongen kan gi forskrift om plikt for finansinstitusjoner til å gi melding om eiere som har kvalifiserte eierandeler i institusjonen, og plikt for juridiske personer som har kvalifiserte eierandeler i finansinstitusjon til å gi melding om hvem som inngår i styret og ledelsen.

§ 2-3. Egnethetsvurdering

Kongen kan gi tillatelse til erverv av eierandeler i en finansinstitusjon dersom erververen er egnet til å utøve slik innflytelse i finansinstitusjonen som den samlede eierandel beregnet i henhold til § 2-2 vil gi grunnlag for. Dersom det omsøkte ervervet vil gi erververen en eierandel som utgjør eller overstiger 25 prosent, skal tillatelse nektes hvis ikke Kongen er overbevist om at de hensyn som er nevnt i annet ledd tilsier at ervervet gjennomføres. I tillegg skal Kongen i slike tilfeller være overbevist om at ervervet ikke vil medføre uø-

skete virkninger for kapital- og kredittmarkedenes virkemåte. Det kan settes vilkår for tillatelsen.

Ved vurdering av om tillatelse skal gis, skal Kongen særlig legge vekt på om:

- a) erververen anses egnet som eier ut fra tidligere handlemåte i forretningsforhold, tilgjengelige økonomiske ressurser og hensynet til forsvarlig virksomhet,
- b) erververen vil kunne bruke sin innflytelse i institusjonen til å oppnå fordeler for egen eller tilknyttet virksomhet, eller indirekte øve innflytelse på annen næringsvirksomhet,
- c) ervervet er i samsvar med målsetningen om et finansmarked basert på konkurranse mellom innbyrdes uavhengige institusjoner, eller vil kunne svekke institusjonens uavhengighet i forhold til andre næringslivsinteresser,
- d) eierforholdene i institusjonen etter ervervet vil vanskeliggjøre effektivt tilsyn med institusjonen.

Kongen kan i forskrift fastsette ytterligere retningslinjer for skjønnsutøvelsen.

Kongen kan tilbakekalle en tillatelse dersom det er grunn til å anta at innehaveren har utvist slik handlemåte at forutsetningene for tillatelse ikke lenger er til stede.

§ 2-4. (Opphevet ved lov 20. juni 2003 nr. 42 (i kraft 1. januar 2004 iflg. forskrift 18. desember 2003 nr. 1639).)

§ 2-5. Aksjetegningsgarantier

En finansinstitusjon kan ikke stille garanti for aksjetegning for så vidt garantien vil kunne føre til overtakelse av aksjer ut over den grense for institusjonens samlede beholdning av eierandeler i andre selskaper som følger av lovgivningen.

§ 2-6. Konsolidering av eierandeler

Like med aksjeeierens egne aksjer regnes i forhold til reglene i § 2-2 de aksjer som eies eller overtas av:

- a) aksjeeierens ektefelle, mindreårige barn eller personer som aksjeeieren har felles husholdning med,
- b) selskap hvor aksjeeieren har slik innflytelse som nevnt i aksjeloven § 1-3,
- c) selskap innen samme konsern som aksjeeieren, og
- d) noen som det må antas aksjeeieren har forpliktende samarbeid med når det gjelder å gjøre bruk av rettighetene som aksjonær,

Kongen avgjør i tvilstilfelle om aksjer som aksjeeieren ikke eier, skal likestilles med egne aksjer etter reglene i første ledd.

...

III. Omdannelse av finansinstitusjoner til aksjeselskap og allmennaksjeselskap

§ 2-18. Virkeområdet

Bestemmelsen i avsnitt III i loven her (§§ 2-18 til 2-24) gjelder

1. gjensidige forsikringsselskaper
2. kredittforeninger,
3. sparebanker.

Kongen kan fastsette forskrifter om omdannelse av finansinstitusjoner som omfattes av denne paragraf og om virksomheten til den stiftelsen og det eller de aksjeselskap eller allmennaksjeselskap som opprettes.

§ 2-19. Vedtak om omdannelse

Vedtak om omdannelse må godkjennes av Kongen. Kongen kan sette nærmere vilkår for godkjenningen, herunder vilkår knyttet til vedtektene i den omdannede institusjonen og dens morselskap.

Omdannelse etter avsnitt III i loven her skjer ved at finansinstitusjonenes aktiva og passiva i sin helhet overføres til et nystiftet aksjeselskap eller allmennaksjeselskap.

Ved omdannelsen skal det enten

- a) foretas en fordeling av alle aksjene i det nystiftede selskapet til finansinstitusjonens kunder med unntak av aksjer som utstedes ved ombytting av grunnfondskapital eller
- b) opprettes en stiftelse som skal være eier av alle aksjene i aksjeselskapet eller allmennaksjeselskapet med unntak av aksjer som utstedes ved ombytting av grunnfondskapital.

Sparebanker kan likevel bare omdannes etter reglene i første punktum bokstav b.

Utdeling av aksjer etter tredje ledd bokstav a skal skje på grunnlag av kundeforholdet. I omdanningsvedtaket kan det bestemmes at kunder med rett til aksjer under en fastsatt grense skal tilføres kontanter i stedet for aksjer. Kongen kan gi nærmere regler om fordelingen av aksjer. Reglene i verdipapirhandeloven kapittel 7 om prospektkrav ved offentlige tilbud kommer til anvendelse.

Det kan opprettes et aksjeselskap eller et allmennaksjeselskap som skal være morselskap i et konsern hvor det aksjeselskapet eller allmennaksjeselskapet som skal videreføre finansinstitusjonens virksomhet, inngår. I slike tilfeller kan aksjer til stiftelsen, kundene og grunnfondsbeviserne deles ut direkte fra morselskapet.

I gjensidige forsikringsselskaper treffes omdannelsesvedtaket av generalforsamlingen med mindre avgjørelsen etter vedtektene er tillagt representantskapet. I kredittforeninger treffes vedtaket av representantskapet. I sparebanker tref-

fes vedtaket av forstanderskapet. Vedtaket krever tilslutning fra minst to tredeler av de avgitte stemmer. Vedtaket skal inneholde nærmere bestemmelser om rettighetene til andelseierne i grunnfondet etter § 2-21.

Stiftelsen som er opprettet ved omdanningen av en sparebank skal ha et langsiktig og stabilt formål med sitt eierskap i den omdannede sparebanken eller dens morselskap og videreføre sparebanktradisjonen.

§ 2-20. *Virkninger av omdannelsen*

Konsesjonen for finansinstitusjonens virksomhet overføres til aksjeselskapet eller allmennaksjeselskapet.

Institusjonens forpliktelser overføres til aksjeselskapet eller allmennaksjeselskapet. Kreditorer etter de overførte forpliktelser kan ikke motsette seg omdannelsesvedtaket.

Det ansvar som låntakere eller forsikringstakere måtte ha til å dekke tap ved virksomheten, kan også gjøres gjeldende etter omdannelsen av institusjonen. Selskapet eller stiftelsen kan ikke pålegge låntakere eller forsikringstakere nytt tilleggsansvar.

Selskap som opprettes ved omdannelse av et gjensidig forsikringsselskap betraktes som forsikringsaksjeselskap eller som forsikringsallmennaksjeselskap i forhold til forsikringsloven.

§ 2-21. *Grunnfondskapital*

Grunnfondsbeveiseierne skal tilføres en andel av det samlede antall aksjer som tilsvarer forholdet mellom deres andel av grunnfondsbeviskapitalen og egenkapitalen på omdannelsestidspunktet. I omdannelsesvedtaket kan det bestemmes at grunnfondsbeveiseiere med en andel av grunnfondsbeviskapitalen under en fastsatt grense skal tilføres kontanter i stedet for aksjer.

§ 2-22. *Organisering av stiftelsen*

For stiftelsen gjelder reglene om næringsdrivende stiftelser, jf. stiftelsesloven § 4 annet og tredje ledd, såfremt annet ikke er fastsatt i eller i medhold av loven her.

Stiftelsens vedtekter og vedtektsendringer skal godkjennes av Kredittilsynet som fører tilsyn med stiftelsens virksomhet etter kredittilsynsloven. Utgiftene ved tilsynet utlignes etter samme lov.

Vedtektene skal inneholde regler som angir:

1. stiftelsens foretaksnavn,
2. kommunen hvor stiftelsen er hjemmehørende,
3. stiftelsens formål,
4. hvordan stiftelsens midler skal kunne plasseres,

5. antallet styremedlemmer og hvordan styret skal dannes og suppleres,
6. hvilke andre organer enn generalforsamling og styre stiftelsen eventuelt skal ha, hvordan organene dannes og suppleres, og hvilken myndighet og hvilke oppgaver disse skal ha,
7. grunnkapitalens størrelse,
8. valg av medlemmer til generalforsamlingen,
9. når generalforsamlingen skal holdes,
10. hvordan vedtektene endres,
11. anvendelse av årsoverskudd og dekning av eventuelt underskudd,
12. avvikling av stiftelsen,
13. hvordan formuen skal disponeres ved avvikling.

Vedtektene kan også inneholde bestemmelser om begrensning av det antall stemmer et medlem kan avgi på generalforsamlingen. I en stiftelse som er opprettet ved omdannelse av en sparebank krever vedtektsendring tilslutning fra to tredeler av alle medlemmer som har rett til å møte på generalforsamlingen. For slike stiftelser gjelder også at ingen av medlemmene av generalforsamlingen kan være personer som er ansatt eller har tillitsverv i den omdannede sparebanken eller et annet selskap i samme konsern som den omdannede sparebanken. Det skal legges vekt på at medlemmene avspeiler den omdannede institusjonens kundestruktur og andre interessegrupper. I slike stiftelser skal minst halvparten av medlemmene av generalforsamlingen velges av og blant den omdannede institusjonens kunder.

Styret i stiftelsen velges av generalforsamlingen. Styrets sammensetning skal reflektere sammensetningen av de grupper som har stemmerett på generalforsamlingen.

På generalforsamlingen har et medlem rett til å få behandlet spørsmål som han melder skriftlig til styret innen en uke før møtet holdes.

Ansatt eller tillitsvalgt i stiftelsen kan ikke være ansatt eller tillitsvalgt i den omdannede institusjonen eller et annet selskap i samme konsern som den omdannede institusjonen.

§ 2-23. *Stiftelsens virksomhet*

Stiftelsen forvalter aksjer som ble tilført stiftelsen ved opprettelsen og midler som mottas som utbetaling på aksjer. Stiftelsen kan utstede grunnfondsbevis for å kjøpe aksjer i selskapet. Stiftelsen kan selge aksjer i det tilknyttede aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, kjøpe aksjer eller grunnfondsbevis i andre institusjoner samt forvalte sin likviditet bl.a. ved bankinnskudd og kjøp av statspapirer.

Utstedelse av grunnfondsbevis krever samtykke av Kredittilsynet. Kongen kan gi nærmere regler om slike grunnfondsbevis.

I en stiftelse som er opprettet ved omdanning av en sparebank må en beslutning om salg av aksjer i den omdannede sparebanken eller dets morselskap treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring. Beslutning i morselskapet til den omdannede sparebanken om salg av aksjer i banken krever tilslutning fra stiftelsens generalforsamling med flertall som for vedtektsendring. En stiftelse som er opprettet ved omdanning av en sparebank kan ta opp lån begrenset oppad til ti prosent av stiftelsens kapital eksklusiv innlån. Slike stiftelser kan kun utstede grunnfondsbevis eller oppta lån etter tilslutning fra stiftelsens generalforsamling med flertall som for vedtektsendring. Ved utdeling av gaver til allmenntilgjørende formål fra slike stiftelser gjelder reglene i lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker § 28 tilsvarende. Vedtektene kan fastsette strengere regler enn det som følger av første og annet punktum.

§ 2-24. Sammenslåing og avvikling av virksomhet

Stiftelsen kan vedta å avvikle virksomheten. Avvikling krever godkjenning av Kongen. Kongen kan også ellers beslutte at stiftelsen skal avvikles dersom forutsetningene for dens virksomhet er vesentlig endret. Vedtak om å avvikle eller slå sammen en stiftelse som er opprettet ved omdanning av en sparebank krever tilslutning fra stiftelsens generalforsamling med flertall som for vedtektsendring.

Ved avvikling etter første ledd kan Kongen fastsette at formuen skal disponeres på en annen måte enn den som er fastsatt i vedtektene, herunder ved fordeling som nevnt i 5. ledd. Det skal i denne forbindelse spesielt legges vekt på å ivareta kundenes eller selskapets interesser eller stiftelsens formål.

Hvis stiftelsen ved sammenslåing av to finansinstitusjoner hvorav den ene tidligere er omdannet etter avsnitt III i loven her, velger å opprettholde virksomheten, skal kretsen av stemmeberettigede utvides til å gjelde hele den sammenslåtte finansinstitusjon.

Ved sammenslåing av to finansinstitusjoner som begge tidligere er omdannet etter avsnitt III i loven her, avgjør Kongen om de to stiftelsene skal slås sammen, med mindre en av stiftelsene treffer vedtak om å avvikle virksomheten. Reglene i første og annet ledd og § 2-22 gjelder tilsvarende.

Ved sammenslåing eller avvikling etter alternativene ovenfor kan Kongen bestemme at stiftelsens formue skal fordeles på den omdannede finansinstitusjonens kunder og på hvilken måte dette skal

gjennomføres. Fordelingen skal skje etter de samme prinsipper som etter § 2-19 tredje ledd bokstav a.

Reglene i kapitlet her gjelder ikke for en stiftelse som er opprettet ved omdanning av en sparebank, hvis stiftelsen eier mindre enn ti prosent av aksjene i den omdannede sparebanken eller i tilfelle i den omdannede sparebankens morselskap.
...

Kapittel 2a. Finanskonsern mv.

§ 2a-1. Anvendelsesområde m.v.

Bestemmelsene i dette kapittel gjelder finanskonsern og deres virksomhet når ikke annet følger av bestemmelse i eller i medhold av lov.

Nærmere regler om finanskonsern, morselskap i et finanskonsern eller i en del av dette, og deres virksomhet kan fastsettes ved forskrift gitt av Kongen. Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om hvilke bestemmelser som skal gjelde for utenlandske foretak.

§ 2a-2. Definisjoner

Definisjoner:

- Som finanskonsern regnes i dette kapittel konsern der minst ett selskap, som ikke er morselskapet, er finansinstitusjon som omfattes av § 1-4. Som finanskonsern regnes også konserngruppe som etter § 2a-17 er etablert ved en avtale mellom sparebank og gjensidig forsikrings-selskap om at foretakene skal ha et felles styre.
- Som blandet konsern regnes i dette kapittel finanskonsern der det inngår både bank og forsikringsforetak.
- Som delkonsern regnes i dette kapittel to eller flere selskap innen et finanskonsern som innbyrdes står i et konsernforhold til hverandre. Morselskapet i et finanskonsern inngår ikke i delkonsern.
- Som finansinstitusjon regnes i dette kapittel også selskap som bare er morselskap i et finanskonsern eller i en del av dette, uten å drive annen virksomhet enn å forvalte sine eierinteresser i konsernet. Som finansinstitusjon og morselskap i finanskonsern regnes også samvirkeforetak av låntakere som etter endring av sine vedtekter ikke har adgang til å drive annen virksomhet enn å forvalte sine eierinteresser i konsernet, og som har overført virksomheten som kredittinstitusjon til foretak i konsernet.
- Som eierforetak regnes i dette kapittel annet foretak enn foretak som nevnt i § 1-4 og bokstav d som er morselskap til en finansinstitusjon.

- f) Som tilknyttet foretak regnes i dette kapittel et foretak som er et datterselskap, et annet foretak der en kapitalinteresse besittes eller som er underlagt felles ledelse.
- g) Som deltakende foretak regnes i dette kapittel et foretak som er et morselskap, et annet foretak som har en kapitalinteresse eller underlagt felles ledelse.
- h) Som kapitalinteresse regnes rettigheter til kapital i andre foretak, uansett om de er knyttet til verdipapirer eller ikke, som ved å skape en varig tilknytning til disse foretakene skal bidra til foretakets virksomhet, samt en direkte eller indirekte eierandel på 20 prosent eller mer av stemmerettene eller kapitalen i et foretak.
- i) Som felles ledelse regnes i dette kapittel der to eller flere foretak ved avtale eller vedtektsbestemmelser er underlagt felles ledelse eller der de samme personene utgjør flertallet i foretakenes styrende eller kontrollerende organer, og disse personene har fungert i regnskapsåret og inntil det tidspunktet årsregnskapet ble utarbeidet.

I. Konsesjon

§ 2a-3. *Krav om konsesjon m.v.*

En finansinstitusjon som er et morselskap som nevnt i § 2a-2 bokstav d og konserngruppe som nevnt i § 2a-2 bokstav a annet punktum kan ikke etableres uten tillatelse gitt av Kongen. Tillatelse skal nektes hvis morselskapets styremedlemmer, administrerende direktør eller annen person som faktisk leder virksomheten:

- a) ikke kan antas å ha den nødvendige erfaring til å utøve stillingen eller vervet,
- b) er dømt for et straffbart forhold, og det utviste forhold gir grunn til å anta at vedkommende ikke vil kunne ivareta stillingen eller vervet på en forsvarlig måte, eller
- c) i stilling eller ved utøvelsen av verv har utvist en slik atferd at det er grunn til å anta at vedkommende ikke vil kunne ivareta stillingen eller vervet på en forsvarlig måte.

Uten Kongens tillatelse kan ingen inneha så stor eierinteresse i en finansinstitusjon at det vil bestå et konsernforhold mellom erververen og finansinstitusjonen. Som finansinstitusjon regnes også verdipapir- og eiendomsmeglerforetak samt foretak som forvalter verdipapirfond. Som erverv regnes også overtagelse av en vesentlig del av virksomheten til en finansinstitusjon.

Avgjørelse av søknad om tillatelse til etablering av finansinstitusjon i finanskonsern skal meddeles søkeren innen seks måneder etter at søknaden er

mottatt. Dersom søknaden ikke inneholder de opplysninger som er nødvendige for å avgjøre om tillatelse skal gis, regnes fristen fra det tidspunkt slike opplysninger ble mottatt.

En finansinstitusjon kan ikke uten tillatelse gitt av Kongen etablere datterselskap eller filial i utlandet eller erverve mer enn 10 prosent av eierandelen i utenlandsk finansinstitusjon.

§ 2-6 gjelder tilsvarende ved etablering eller erverv etter annet og fjerde ledd.

Kongen kan sette vilkår som nevnt under første, annet og fjerde ledd. Som vilkår kan settes at virksomheten i konsernet eller foretak som inngår i dette, er organisert på en bestemt måte eller drives innenfor visse rammer eller at visse typer virksomhet ikke kan drives. Det kan også settes andre vilkår i samsvar med de hensyn som lovgivningen om finansinstitusjoner skal ivareta.

§ 2a-4. *Søknad om konsesjon*

Søknad om tillatelse etter § 2a-3 skal inneholde de opplysninger som må anses å være av betydning for behandling av søknaden. Ved etablering eller erverv av en finansinstitusjon skal konsesjonssøker vedlegge vedtekter eller vedtektsutkast og en driftsplan for konsernets tre første driftsår. Driftsplanen skal som hovedregel inneholde:

- a) opplysninger om konsernets selskapsstruktur etter etableringen eller ervervet,
- b) en oversikt over driftsopplegg og rutiner for de forretninger og tjenester som de ulike foretak i konsernet vil tilby,
- c) opplysninger om konsernets kapitalforhold,
- d) budsjetter for etablerings- og administrasjonskostnader,
- e) budsjetter med resultatregnskap, balanseregnskap og finansieringsanalyse for hvert av de tre første driftsår, og
- f) prognose for finansiell stilling i hvert av de tre første år.

II. Organisering

§ 2a-5. *Morselskap i finanskonsern*

Morselskap i finanskonsern kan være:

- a) finansinstitusjon som omfattes av § 1-4,
- b) foretak som omfattes av § 2a-2 bokstav d, eller
- c) eierforetak som omfattes av § 2a-2 bokstav e.

§ 2a-6. *Selskaper som kan inngå i finanskonsern*

I tillegg til morselskap som nevnt i § 2a-5, kan når ikke annet følger av lov eller forskrift, finanskonsern omfatte:

- a) finansinstitusjoner,
- b) forvaltningsselskap for verdipapirfond,

- c) eiendoms- og investeringselskaper,
- d) inkassoselskaper,
- e) selskap som formidler finansielle tjenester, og
- f) selskap med naturlig tilknytning til finansierings- eller forsikringsvirksomhet.

Organiseringen av et finanskonsern skal godkjennes av Kongen. I forbindelse med godkjenningen kan det stilles vilkår om at selskap som inngår i finanskonsern skal være direkte eiet av morselskap som nevnt i § 2a-2 bokstav d eller organiseres i samme delkonsern. Det kan stilles vilkår om størrelsen på morselskapets eierandel. En bank kan ikke eies av en annen bank. I blandet konsern skal enten:

- a) morselskapet være holdingselskap som nevnt i § 2a-2 bokstav d,
- b) forsikringsselskapet utøve bestemmende innflytelse i banken gjennom et 100 prosent eiet datterselskap som etter sine vedtekter ikke skal drive annen virksomhet enn å forvalte sine eierinteresser i foretak som ikke driver forsikringsvirksomhet, eller
- c) banken utøve bestemmende innflytelse i forsikringsselskapet gjennom et 100 prosent eiet datterselskap som etter sine vedtekter ikke skal drive annen virksomhet enn å forvalte sine eierinteresser i forsikringsselskaper.

Foretak som formidler finansielle tjenester, skal organiseres slik at stillingen som uavhengig mellommann best mulig sikres.

For foretak som driver forsikringsvirksomhet gjelder særlige regler fastsatt i eller i medhold av lov om forsikringsvirksomhet.

Navnet på morselskapet, konsernenheten eller konsernet skal fremgå i navnet eller av et tillegg til navnet til ethvert foretak som inngår i et finanskonsern når dette er norsk.

Kongen kan i særlige tilfelle gjøre unntak fra første og annet ledd.

§ 2a-7. Endringer i organiseringen

Morselskapet i et finanskonsern plikter å melde til Kredittilsynet ved følgende endringer i organiseringen av et finanskonsern:

- a) avhendelse av eierandeler som nevnt under § 2a-3 fjerde ledd i en finansinstitusjon.
- b) avhendelse av datterselskap i et finanskonsern som ikke omfattes av § 2a-3 annet ledd. Bestemmelsen gjelder tilsvarende ved avhendelse av en vesentlig del av virksomheten til et datterselskap,
- c) nedleggelse av filial i utlandet.

Andre endringer i organiseringen enn nevnt i første ledd skal godkjennes av Kongen, med min-

dre annet følger av forskrift. Kongen kan fastsette nærmere regler om at tilfeller som er omfattet av meldeplikten etter første ledd skal være konsekvenspliktige.

...

IV. Særregler om morselskap som nevnt i § 2a-2. bokstav d)

§ 2a-10. Organisasjonsform, vedtekter

Et morselskap i finanskonsern skal være foretak som nevnt i § 2a-2 bokstav d. Vedtektene i et morselskap og endringer i disse skal godkjennes av Kredittilsynet.

For morselskap som er aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, gjelder aksjeloven eller allmennaksjeloven med mindre annet følger av lov eller forskrift. Aksjeloven § 3-5 første ledd tredje punktum og § 8-1 annet ledd og allmennaksjeloven § 3-5 første ledd tredje punktum og § 8-1 annet ledd gjelder ikke for selskapet.

For morselskap i finanskonsern som nevnt i § 2a-2 bokstav d annet punktum, gjelder reglene om finansieringsforetak i kapittel 3 tilsvarende.

§ 2a-11. Organer

Morselskap skal ha representantskap. Kongen kan fastsette nærmere regler om representantskapets organisering og virksomhet.

Morselskap og foretak som inngår i konsernet kan ha identisk representantskap.

Foretakene i konsernet skal ha samme revisor når ikke annet følger av lov eller forskrift.

Et morselskap skal ha kontrollkomité. Kontrollkomiteen skal påse at virksomheten i hele konsernet drives på en hensiktsmessig og betryggende måte, herunder samarbeide med kontrollkomiteene i konsernselskapene. Departementet kan samtykke i at flere selskaper, herunder morselskap i konsernet, kan ha identisk kontrollkomité.

§ 2a-12. Økning av ansvarlig kapital

Uten samtykke av Kongen kan den ansvarlige kapital ikke økes på annen måte enn ved fondsopplegg.

Vedtaket om nedsettelse av aksjekapitalen er ikke gyldig uten samtykke av Kongen.

§ 2a-13. Taushetsplikt

Ansatte og tillitsvalgte i morselskapet har taushetsplikt med hensyn til opplysninger de får om andres forretningsmessige eller private forhold, med mindre de etter lov eller forskrift har plikt til å gi opplysninger.

§ 2a-14. Fusjon og fisjon

Fusjon og deling (fisjon) av morselskapet kan ikke gjennomføres uten tillatelse gitt av Kongen.

§ 2a-15. Avvikling m.v.

Vedtak om avvikling eller oppløsning av morselskapet kan ikke gjennomføres uten tillatelse gitt av Kongen. Dette gjelder ikke hvis selskapets konsesjon trekkes tilbake. I så fall plikter styret straks å iverksette avviklingen.

Kredittilsynet trer i tingrettens sted ved anvendelsen av reglene i aksjeloven kapittel 16 og allmennaksjeloven kapittel 16.

Konkurs og gjeldsforhandling etter konkursloven kan ikke åpnes i morselskapet.

§ 2a-16. Etablering av konsern med morselskap som nevnt i § 2a-2 bokstav d første punktum

Generalforsamlingen i en finansinstitusjon som eier eller ønsker å eie en så stor eierandel i en annen finansinstitusjon at det består et konsernforhold mellom de to institusjonene, kan med samtykke av Kongen beslutte at konsernet skal organiseres med morselskap som nevnt i § 2a-2 bokstav d første punktum. Beslutningen krever flertall som for vedtektsendring.

Beslutning etter første ledd gjennomføres ved at aksjeeierne i den finansinstitusjonen hvor beslutningen er truffet, får sine aksjer byttet om med aksjer i det selskapet som skal være morselskap. Generalforsamlingens beslutning har virkning som tegning av de aksjer som skal utstedes i det selskapet som skal være morselskap i bytte med de aksjer selskapet mottar.

Når det er truffet generalforsamlingsbeslutning etter første ledd og det selskapet som skal være morselskap har truffet slike vedtak som ombyggingen forutsetter, skal aksjeeierne registreres som aksjeeiere i aksjeeierregisteret til det selskapet som skal være morselskap, eventuelt skal de innføres i aksjeeierboken til dette selskapet.

...

Kapittel 3. Finansieringsforetak.**§ 3-1. Anvendelsesområde m.v.**

Bestemmelsen i dette kapittel gjelder finansieringsforetak. Nærmere regler om finansieringsforetak og deres virksomhet kan fastsettes ved forskrifter gitt av Kongen.

Med finansieringsforetak forstås finansinstitusjon som ikke er

1. sparebank eller forretningsbank,
2. selskap eller annen institusjon som omfattes av forsikringsloven,

3. låneformidlingsforetak.

I. Organiseringen av foretaket**§ 3-2. Selskapsform, organisasjon m.v.**

Finansieringsforetak kan ikke uten samtykke av Kongen organiseres på annen måte enn som aksjeselskap, allmennaksjeselskap, selveiende institusjon (stiftelse) eller samvirkeforetak av låntakere. Som vilkår for tillatelsen kan Kongen stille krav til foretakets organisasjon.

Vedtektene skal ha nærmere bestemmelser om organiseringen av foretaket. Lovgivningen om aksjeselskaper får anvendelse på foretak som er organisert som aksjeselskap, og lovgivningen om allmennaksjeselskaper får anvendelse på foretak som er organisert som allmennaksjeselskap, hvis ikke annet følger av denne lov eller av forskrifter gitt i medhold av loven. Aksjeloven § 3-5 første ledd tredje punktum og § 8-1 annet ledd og allmennaksjeloven § 3-5 første ledd tredje punktum og § 8-1 annet ledd gjelder ikke for finansieringsforetak som er organisert som aksjeselskap eller allmennaksjeselskap.

§ 3-3. Konsesjon

Finansieringsforetak kan ikke drive virksomhet uten tillatelse av Kongen. Dette gjelder ikke foretak som nevnt i § 1-4 annet ledd. Finansieringsforetak må ha særskilt tillatelse av Kongen for å drive virksomhet som kredittforetak (jf. § 1-5 nr. 1). Finansieringsforetak skal ha forretningskontor og hovedkontor i Norge.

Søknad om tillatelse skal inneholde de opplysninger som må anses å være av betydning for behandling av søknaden. Konsesjonssøker skal vedlegge vedtekter eller vedtektsutkast og en driftsplan for foretakets tre første driftsår. Driftsplanen skal som hovedregel inneholde:

- a) opplysninger om foretakets selskapsstruktur etter etableringen,
- b) en oversikt over driftsopplegg og rutiner for de forretninger og tjenester som foretaket vil tilby,
- c) opplysninger om foretakets kapitalforhold,
- d) budsjetter for etablerings- og administrasjonskostnader,
- e) budsjetter med resultatregnskap, balanseregnskap og finansieringsanalyse for hvert av de tre første driftsår, og
- f) prognose for finansiell stilling i hvert av de tre første år.

Tillatelse skal nektes dersom vilkårene etter denne lov ikke er oppfylt eller dersom styremedlemmene, administrerende direktør eller annen person som faktisk leder virksomheten:

1. ikke kan antas å ha den nødvendige erfaring til å utøve stillingen eller vervet,
2. er dømt for et straffbart forhold, og det utviste forhold gir grunn til å anta at vedkommende ikke vil kunne ivareta stillingen eller vervet på forsvarlig måte, eller
3. i stilling eller ved utøvelsen av andre verv har utvist en slik atferd at det er grunn til å anta at vedkommende ikke vil kunne ivareta stillingen eller vervet på forsvarlig måte.

For tillatelsen kan settes som vilkår at virksomheten drives på en bestemt måte eller innenfor visse rammer eller fra visse faste forretningssteder. Det kan også settes andre vilkår som er egnet til å ivareta de interesser som skal beskyttes ved denne lov, herunder om adgang til å endre tidligere fastsatte vilkår.

Vedtektene skal godkjennes av Kongen og kan ikke endres uten godkjenning av Kongen.

Søknad om tillatelse etter første ledd skal nektes hvis ikke Kongen er overbevist om at eiere av kvalifisert eierandel og innehav av slike eierandeler er i samsvar med § 2-3. Med kvalifisert eierandel menes en eierandel som representerer 10 prosent eller mer av kapitalen eller stemmene i institusjonen, eller som for øvrig gir adgang til å utøve en vesentlig innflytelse i ledelsen av institusjonen og dens virksomhet.

Avgjørelse av søknad om tillatelse etter første ledd skal meddeles søkeren innen seks måneder etter at søknaden er mottatt. Dersom søknaden ikke inneholder de opplysninger som er nødvendige for å avgjøre om tillatelse skal gis, regnes fristen fra det tidspunkt slike opplysninger ble mottatt.

...

§ 3-6. *Avvikling, fusjon m.v.*

Vedtaket om at et finansieringsforetak skal avvikle virksomheten, sluttet sammen med eller overdras til et annet foretak eller endre organisasjonsform, må godkjennes av Kongen. Vedtaket krever tilslutning fra minst to tredeler av de avgitte stemmer. Foretakets kreditorer kan ikke motsette seg vedtaket såfremt gjennomføringen ikke vil forringe den forutsatte sikkerhet, eller forringelsen må anses uvesentlig.

Er foretaket organisert på annen måte enn som aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, treffes vedtaket av representantskapet. Kongen kan gi regler om gjennomføringen av vedtaket.

Erverv av aksjer i finansieringsforetak som har tillatelse etter § 3-3 er avhengig av godkjenning fra Kongen når ervervet medfører at foretaket vil inngå i et konsern.

Vedlegg 3

Utdrag av lov om forsikringselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsvirksomhetsloven) av 10. juni 2005 nr. 44

Kapitlene 3, 4, 5 og 13

Kapittel 3. Alminnelige selskapsrettslige regler

§ 3-1. Selskapsformer

Forsikringsselskaper må organiseres som aksjeselskaper, allmennaksjeselskaper eller gjensidige selskaper.

For forsikringsaksjeselskaper eller forsikringsallmennaksjeselskaper gjelder reglene i aksjeloven eller allmennaksjeloven, med mindre annet er bestemt i eller i medhold av loven her. Aksjeloven § 3-5 første ledd tredje punktum og § 8-1 annet ledd og allmennaksjeloven § 3-5 første ledd tredje punktum og § 8-1 annet ledd gjelder ikke for forsikringsselskaper.

Aksjeloven og samvirkeloven gjelder ikke for gjensidige forsikringsselskaper, med mindre noe annet er bestemt i eller i medhold av loven her.

§ 3-2. Vedtekter

Et forsikringsselskaps vedtekter skal godkjennes av Kongen og kan ikke endres uten godkjenning av Kongen.

Vedtektene i et livsforsikringsselskap skal inneholde regler om fastsettelse av utbytte på aksje- eller garantikapitalen.

§ 3-3. Registrering

Et forsikringsselskap skal anmeldes til Foretaksregisteret senest seks måneder etter at tillatelse etter § 2-1 er gitt.

Registerføreren skal kontrollere at selskapet har tillatelse etter § 2-1 til å drive virksomhet, og at dets vedtekter er godkjent etter § 3-2.

For gjensidige forsikringsselskaper gjelder aksjeloven § 2-20 tilsvarende.

§ 3-4. Foretaksnavn

Et forsikringsselskaps foretaksnavn må inneholde ordet «forsikring» eller andre ord eller

uttrykk med samme betydningsinnhold. Dessuten må selskapsformen fremgå av selskapets foretaksnavn.

§ 3-5. Særlige regler for konsernforhold

Et forsikringsselskap kan inngå i et konsernforhold i samsvar med finansieringsvirksomhetsloven § 2a-6 bare dersom:

- morselskapet, selskapene i konsernenheten eller annet eierselskap ikke er kredittforsikringselskap, og
- morselskapet, selskapene i konsernenheten og i tilfelle alle andre selskaper i det konsern forsikringsselskapet tilhører, enkeltvis og samlet oppfyller vilkårene i § 6-1 og § 6-2 i loven her. Kongen kan i forskrift gjøre unntak fra bestemmelsene i denne bokstav og gi forskrifter om at konsernet samlet må oppfylle også andre regler gitt i eller i medhold av loven her.
- konsernforholdet er etablert etter tillatelse etter finansieringsvirksomhetsloven § 2a-3.

§ 3-6. Sammenføyning, deling mv.

Sammenføyning (fusjon) og deling (fisjon) av forsikringsselskaper og morselskaper til forsikringsselskaper, kan ikke gjennomføres uten Kongens tillatelse. Likt med sammenføyning og deling regnes overtakelse eller avhendelse av en vesentlig del av virksomheten, herunder forsikringsportefølje. Kongen avgjør i tvilstilfelle hva som anses som vesentlige deler av selskapets eiendeler. § 13-1 annet ledd første punktum gjelder tilsvarende.

Erverv av aksjer i et forsikringsselskap som allerede har tillatelse etter § 2-1 til å drive virksomhet, er avhengig av Kongens godkjenning når ervervet medfører at selskapet vil inngå i et konsern.

§ 3-7. Forhøyelse av ansvarlig kapital

Uten samtykke av Kongen kan den ansvarlige kapital ikke settes ned eller økes på annen måte enn ved fondsopplegg. Det kan knyttes slike vilkår til samtykket som er egnet til å ivareta de interesser som skal beskyttes ved denne lov og lov av 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner.

§ 3-8. Overdragelse av forsikringsportefølje

Overdragelse av hele eller deler av et selskaps forsikringsportefølje krever tillatelse fra Kongen når forsikringsporteføljen enten er tegnet etter reglene om etableringsadgang eller etter reglene om adgang til å yte tjenester som følger av EØS-avtalen, og forsikringsporteføljen ønskes overdratt til forsikringsselskap med hovedsete i EØS-området. Bestemmelsen i første punktum gjelder også når forsikringsporteføljen overdras mellom forsikringsselskap med hovedsete i samme EØS-stat.

Kongen gir nærmere regler om overdragelse i henhold til første ledd, herunder om:

- a) nødvendige bekreftelser, samtykke mv. fra tilsynsmyndigheter i andre EØS-stater,
- b) selskapets plikt til å informere forsikringstakere,
- c) forsikringstakernes rett til å si opp forsikringsavtalen,
- d) offentliggjøring av overdragelse.

Denne bestemmelsens første og annet ledd gjelder tilsvarende for overdragelse av forsikringsportefølje fra filial av forsikringsselskap med hovedsete i annet enn EØS-stat til forsikringsselskap etablert i Norge eller i annen EØS-stat.

Kapittel 4. Særlige selskapsrettslige regler for gjensidige forsikringsselskaper**§ 4-1. Stiftelse**

Et gjensidig forsikringsselskap kan stiftes av en eller flere stiftere. Stifterne skal opprette, datere og skrive under et dokument som inneholder utkast til vedtekter og bestemmelser som nevnt i § 4-4.

Minst halvdel av stifterne skal være bosatt i riket og ha bodd her i de siste to år, om ikke Kongen gjør unntak i det enkelte tilfellet. Like med personer som er bosatt i riket, regnes staten og norske kommuner samt norske selskaper med begrenset ansvar, samvirkeforetak, foreninger og stiftelser. Bestemmelsen i første punktum gjelder ikke for statsborgere i stater som er part i EØS-avtalen når de er bosatt i en slik stat. Første punktum gjelder heller ikke for juridiske personer som nevnt i EØS-

avtalen art. 34 annet ledd, som er opprettet i samsvær med lovgivningen i en av EUs medlemsstater eller en EFTA-stat, og som har sitt vedtektsbestemte sete, sin hovedadministrasjon eller sitt hovedforetak innen EU- eller EFTA-statenes territorium.

§ 4-2. Garantifond

Garantifondet (garantikapitalen) kan bestå av ansvarlig lånekapital. Lånet kan ytes fra et aksjeselskap eller et allmennaksjeselskap som er stiftet for dette formål, fra et annet selskap eller fra andre.

Lånekapital som nevnt i første ledd kan også tas opp ved at det utstedes omsettelige grunnfondsbevis med representasjonsrett i generalforsamlingen, jf. § 4-3 bokstav b. Kongen kan bestemme at visse regler i aksjeloven får anvendelse for grunnfondsbevis. Vedtak om tilbakebetaling av grunnfondsbevis utstedt etter dette ledd er ikke gyldig uten etter tillatelse av Kongen. Kongen kan fastsette nærmere regler om begrensninger i adgang til å eie grunnfondsbevis, herunder også begrensninger i utlendingers adgang til å eie grunnfondsbevis.

§ 4-3. Vedtekter

Vedtektene skal foruten det som er nevnt i § 5-1 første ledd angi:

- a) Det som er angitt i aksjeloven § 2-2 første ledd nr. 1, 2, 3, 6 og 7.
- b) Reglene for medlemskap, sammensetning av generalforsamling og stemmerett på generalforsamling.
- c) Det antall forsikringer og den samlede forsikringssum som skal være tegnet, for at selskapet skal kunne starte sin virksomhet.
- d) Reglene for medlemmenes ansvar innbyrdes.
- e) Reglene for oppløsning av selskapet.
- f) Reglene for anvendelse av årsoverskuddet og dekning av eventuelt underskudd.
- g) Reglene for når generalforsamling skal holdes.
- h) Reglene for hvem som skal innkalle til generalforsamling, og hvordan innkallingen skal skje.

§ 4-4. Stiftelsesdokument

Stiftelsesdokumentet skal dessuten angi:

- a) Forsikringenes art.
- b) Når den konstituerende generalforsamling må være holdt for at tegning av forsikring skal være bindende for medlemmene.
- c) Størrelse på et eventuelt garantifond.
- d) Hvor stor del av garantifondet som eventuelt skal innbetales straks og reglene for det garan-

terende selskaps forpliktelse til å gjøre ytterligere innbetaling til garantifondet.

- e) Reglene for forrentning og tilbakebetaling av et eventuelt garantifond.
- f) Eventuelle regler om at det garanterende selskap skal kunne øve innflytelse på eller føre tilsyn med forsikringsselskapet.
- g) Hvem som skal betale stiftelsesomkostningene, og eventuelt godtgjørelse til noen for arbeidet i forbindelse med stiftelsen.

Bestemmelser som ikke er angitt i stiftelsesdokumentet, kan ikke gjøres gjeldende mot selskapet.

§ 4-5. Innbydelse til forsikringstegning

Bestemmelsen i § 2-1 om konsesjon er ikke til hinder for at det med henblikk på å stifte et gjensidig forsikringsselskap kan skje inntegning av medlemmer. Før selskapet er registrert, løper ikke selskapets forsikringsansvar, og premie kan ikke innkreves.

§ 4-6. Innkalling til konstituerende generalforsamling

Stifterne innkaller medlemmene til den konstituerende generalforsamling, som skal avholdes senest seks måneder etter at stiftelsesdokumentet er undertegnet. Oversittes denne fristen, er tegning ikke bindende.

§ 4-7. Konstituerende generalforsamling

Beslutning om å stifte selskapet treffes på konstituerende generalforsamling.

Tegningslisten skal holdes tilgjengelig for tegnerne i minst en uke før generalforsamlingen på et sted som angis i innkallingen.

På den konstituerende generalforsamlingen skal stifterne legge fram stiftelsesdokumentet og tegningslisten.

Blir ikke det antall forsikringer og den forsikringssum tegnet som skal være tegnet etter stiftelsesdokumentet, jf. § 4-3 bokstav c, kan selskapet ikke besluttes stiftet. Forsikringssum som er innbetalt, skal i så fall uten opphold betales tilbake.

Før det gjensidige forsikringsselskapet kan besluttes stiftet, skal den konstituerende generalforsamlingen ha behandlet og avgjort forslag som måtte være fremsatt om endringer i vedtektene eller i stiftelsesdokumentet for øvrig. Generalforsamlingen kan likevel ikke treffe beslutning i strid med stiftelsesdokumentet i saker som nevnt i § 4-3 bokstav b, c, d og e og § 4-4 bokstav a, c, d og e.

Forslaget om å stifte selskapet anses vedtatt dersom det får tilslutning fra flertallet av de avgitte stemmer og fra minst to tredjedeler av den kapital som er representert på generalforsamlingen. Blir det ikke oppnådd slikt flertall, bortfaller stiftelsen av selskapet.

Når selskapet er stiftet, skal generalforsamlingen velge kontrollkomité og i tilfelle representantskap eller styre.

§ 4-8. Utligning av overskudd og underskudd

Med mindre annet er bestemt i vedtektene, skal overskudd eller underskudd utlignes på dem som var medlemmer i samme regnskapstermin, i forhold til en beregnet forskuddspremie.

I vedtektene til livsforsikringsselskap kan det bestemmes at medlemmene ikke skal ha ansvar for selskapets forpliktelser, men at underskudd i stedet skal utlignes ved en forholdsmessig reduksjon av forsikringskravene.

§ 4-9. Ansvar overfor tredjemann

Medlemmenes ansvar for selskapets forpliktelser kan bare gjøres gjeldende av selskapet.

Selskapets krav på bidrag fra medlemmene ved utligning av underskudd kan ikke overdras, pantsettes eller tas til utlegg for gjeld.

§ 4-10. Samarbeid

Gjensidige selskaper kan gjennom samarbeidsavtaler danne konsernheter basert på felles vedtektsfestede selskapsorganer, og vedtektene kan i slike tilfelle avvike fra reglene i denne lov og i lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner.

Kapittel 5. Selskapets organer mv.

§ 5-1. Styre

Forsikringsselskap skal ha et styre på minst tre medlemmer. Selskapets ansatte skal være representert i styret. Kongen kan fastsette nærmere regler om dette. Styret skal ha et flertall av personer som ikke er ansatt i selskapet eller i selskaper i samme konsern. Lederen skal velges blant dette flertallet. Vedtektene skal inneholde bestemmelser om varamedlemmer.

Styremedlemmene velges av representantskapet. Har selskapet ikke representantskap, velges styremedlemmene av generalforsamlingen. Den valgrett som tilkommer representantskapet eller generalforsamlingen, kan i vedtektene overføres

til andre, men ikke til styret selv eller medlemmer av styret.

Reglene i denne paragraf gjelder også for morselskap til forsikringsaksjeselskap eller forsikringsallmennaksjeselskap. I disse tilfellene gjelder ikke første ledd fjerde og femte punktum for det selskap som eies. Kongen kan samtykke i at det eide forsikringsselskap har identisk styre med eierselskapet.

§ 5-2. Administrerende direktør

Forsikringsselskap skal ha administrerende direktør (daglig leder).

§ 5-3. Aksjelovens anvendelse på gjensidige selskaper

Reglene i aksjeloven §§ 6-1 til 6-3 og §§ 6-6 til 6-34 gjelder tilsvarende for gjensidige forsikringsselskaper, med mindre annet følger av loven her. For gjensidige forsikringsselskaper med mer enn 1.000 medlemmer på tidspunktet for valg av styremedlemmer gjelder samvirkeloven § 69 tilsvarende.

§ 5-4. Representantskap

I forsikringsselskaper med mer enn 50 ansatte skal det velges et representantskap med 12 medlemmer eller et høyere tall delelig med 3, som fastsettes av generalforsamlingen.

To tredjedeler av medlemmene med varamedlemmer velges av generalforsamlingen. De valgte medlemmer skal til sammen avspeile selskapets interessegrupper, kundestruktur og samfunnsfunksjon. Vedtektene skal fastsette nærmere regler om dette. I vedtektene kan valgetten overføres til andre.

En tredjedel av medlemmene med varamedlemmer velges av og blant de ansatte etter regler fastsatt av Kongen.

Kongen kan dispensere fra kravet om at selskapet skal ha representantskap. I så fall skal selskapets styre så vidt mulig sammensettes etter reglene i denne paragraf.

Representantskapet skal ha de oppgaver som påligger en bedriftsforsamling etter allmennaksjeloven §§ 6-35 til 6-40, med mindre selskapets vedtekter gir representantskapet en videre kompetanse.

Reglene i første, annet, tredje og femte ledd gjelder også for morselskap til forsikringsaksjeselskap eller forsikringsallmennaksjeselskap.

§ 5-5. Kontrollkomité

Forsikringsselskap skal ha en kontrollkomité med minst tre medlemmer og ett varamedlem. Medlemmer og varamedlemmer velges av generalforsamlingen. Ett medlem av komiteen skal tilfredsstillende krav som stilles til dommere etter lov av 13. august 1915 nr. 5 om domstolene § 54 annet ledd. Valget av dette medlem skal godkjennes av Kredittilsynet. Kredittilsynet kan dispensere fra bestemmelsene i de to foregående punktum.

Samarbeidende selskaper kan ha felles kontrollkomité.

Reglene i denne paragraf gjelder også for morselskap til forsikringsaksjeselskap eller forsikringsallmennaksjeselskap. I disse tilfellene bestemmer Kongen om første ledd skal gjelde for det selskap som eies.

Medlemmene i kontrollkomiteen kan ikke være leder eller nestleder i representantskapet, styremedlem, varamedlem til styret, selskapets revisor eller ansatt i forsikringsselskapet, eller så nært beslektet eller besvogret med disse som nevnt i forvaltningsloven § 6.

§ 5-6. Kontrollkomiteens oppgaver og myndighet

Kontrollkomiteen skal føre tilsyn med forsikringsselskapets virksomhet, og påse at det følger lover, forskrifter og vilkår, samt vedtekter og vedtak i selskapets besluttede organer. Kontrollkomiteen kan ta ethvert forhold innen selskapet opp til behandling.

Kontrollkomiteen kan til enhver tid forlange seg forelagt selskapets protokoller og dokumenter, og kreve at tillitsvalgte og ansatte gir de opplysninger som komiteen mener er nødvendige for at den skal kunne utføre sitt verv.

Representantskapet vedtar instruks for kontrollkomiteen. Instruksen godkjennes av Kredittilsynet.

§ 5-7. Kontrollkomiteens innberetnings- og rapportplikt

Kontrollkomiteen skal føre protokoll over sine møter. Protokollen gjøres kjent for styret.

Kontrollkomiteen skal gi innberetning til representantskapet minst én gang i året.

Får komiteen kjennskap til betydelige forsømler, feil eller misligheter av større betydning eller rekkevidde eller mener den at selskapet har lidt store tap, skal den straks ta dette opp med Kredittilsynet.

§ 5-8. Generalforsamling

Kredittilsynet trer i tingrettens sted ved utøvelse av myndighet som nevnt i aksjeloven § 5-8 annet ledd og § 5-12 første ledd tredje punktum og allmennaksjeloven § 5-8 annet ledd og § 5-12 annet ledd. Aksjelovens bestemmelser om generalforsamling får tilsvarende anvendelse på gjensidige selskaper.

§ 5-9. Revisjon og granskning

Representantskapet velger en eller flere registrerte eller statsautoriserte revisorer, og godkjenner revisors godtgjørelse.

Kredittilsynet trer inn i tingrettens sted ved utøvelse av myndighet etter aksjeloven og allmennaksjeloven §§ 5-25 til 5-27 og § 7-3. Reglene i aksjeloven kapittel 7 og §§ 5-25 til 5-27 og revisorloven gjelder tilsvarende for gjensidige forsikringsselskaper.

...

Del VI. Forskjellige bestemmelser**Kapittel 13. Avvikling mv.****§ 13-1. Avvikling av forsikringsselskap**

Vedtak om avvikling, oppløsning eller flytting av forsikringsselskap må godkjennes av Kongen. Dette gjelder ikke hvis selskapets konsesjon trekkes tilbake. I så fall plikter styret straks å iverksette avvikling.

Før vedtak som nevnt i første ledd kan godkjennes, skal selskapet godtgjøre at følgende er gjennomført til beskyttelse av forsikringstakerne og de sikrede:

1. Selskapet skal gi forsikringstakerne skriftlig informasjon om vedtaket og om hva vedtaket innebærer for forsikringstakerne og de sikredes rettigheter og sikkerhet.
2. Dersom vedtaket innebærer endringer av betydning for forsikringstakerne eller de sikredes rettigheter eller for sikkerheten for deres krav, har forsikringstakerne rett til å si opp forsikringsavtalen uten kostnader. Selskapet skal gi forsikringstakerne skriftlig varsel om denne retten samt fastsette en rimelig frist for når oppsigelsen må være foretatt.

Etter at vedtak om avvikling eller oppløsning er godkjent, må tegning av nye og fornyelse av eldre forsikringer ikke finne sted.

Kredittilsynet trer i tingrettens sted ved anvendelsen av reglene i aksjeloven og allmennaksjeloven kapittel 16. Aksjeloven kapittel 16 får tilsvarende anvendelse på gjensidige selskaper.

§ 13-2. Plikt til å avvikle gjensidig selskap

Synker forsikringsbestanden i et gjensidig forsikringsselskap under det som er vedtektsfestet etter § 4-3 bokstav c, plikter styret straks og med høyst 14 dagers varsel å sammenkalle det selskapsorganet som har myndighet til å vedta avvikling av selskapet.

Blir avvikling ikke vedtatt, og er bestanden fortsatt for lav tre måneder etter at selskapsorganet holdt sitt møte, plikter styret å iverksette avvikling. Tegning av nye og fornyelse av eldre forsikringer må ikke finne sted etter at avvikling er vedtatt eller iverksatt.

§ 13-3. Overdragelse av forsikringsbestanden

Avviklingsstyret kan inngå avtale med annet forsikringsselskap om overføring av hele forsikringsbestanden. Avtalen må godkjennes av Kredittilsynet.

§ 13-4. Omdanning til annen selskapsform

Kontrakter inngått med forsikringsselskap før omdanning til annen selskapsform er også etter omdanningen bindende for forsikringsselskapet og dets medkontrahenter.

§ 13-5. Fusjon og fisjon

Et gjensidig forsikringsselskap kan overdra eiendeler, rettigheter og forpliktelser i sin helhet til et annet gjensidig forsikringsselskap mot at medlemmene blir medlemmer i det overtakende selskapet.

Kredittilsynet trer i tingrettens sted ved utøvelse av myndighet som nevnt i aksjeloven § 13-15 og § 14-7, jf § 13-15. Reglene i aksjeloven kapitlene 13 og 14 og § 4-26 gjelder tilsvarende for gjensidige forsikringsselskaper, med unntak av reglene i aksjeloven §§ 13-25 og 14-12.

Vedlegg 4

Forskrift om grunnfondsbevis i sparebanker, kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskaper av 7. februar 2001 nr. 108

Kap. 1. Anvendelse av allmennaksjelovens regler for grunnfondsbevis

§ 1. Anvendelsesområde og definisjoner

Forskriften gjelder grunnfondsbevis i sparebanker, kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskaper når annet ikke følger av bestemmelsene i forskriften.

Med institusjon menes i denne forskrift sparebank, kredittforening og gjensidig forsikringsselskap.

Med øverste myndighet menes i denne forskrift:

- for sparebanker: forstanderskapet
- for gjensidige forsikringsselskaper: generalforsamlingen
- for kredittforeninger: representantskapet.

Forskriften gjelder tilsvarende for foretak som nevnt i finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 bokstav d annet punktum.

§ 2. Registrering i Verdipapirsentralen

Når institusjonen første gang utsteder grunnfondsbevis, skal den uten opphold sørge for at det i Verdipapirsentralen opprettes et register over grunnfondsbevisiere. Registeret skal være tilgjengelig for enhver. Bestemmelsene i allmennaksjeloven § 4-1 til og med § 4-10 gjelder tilsvarende så langt bestemmelsene passer.

§ 3. Overdragelse

Et grunnfondsbevis kan fritt overdras om ikke annet følger av lov, forskrifter, institusjonens vedtekter eller avtale. Allmennaksjeloven § 4-12 til og med § 4-14 gjelder tilsvarende så langt bestemmelsene passer.

I vedtektene kan retten til fritt å overdra og erverve grunnfondsbevis bare innskrenkes ved bestemmelser som nevnt i allmennaksjeloven § 4-15 (2). Allmennaksjeloven § 4-15 (3) og (4) gjelder tilsvarende så langt bestemmelsene passer.

§ 4. Utstedelse av grunnfondsbevis

Utstedelse av grunnfondsbevis besluttes av øverste myndighet i institusjonen med flertall som for vedtektsendring.

Allmennaksjeloven § 10-1 til og med § 10-3 gjelder tilsvarende så langt bestemmelsene passer. Innbetaling på grunnfondsbevis kan ikke ytes i annet enn penger.

Beslutning som nevnt i første ledd kan ikke iverksettes før den er godkjent av Kredittilsynet.

§ 5. Fullmakt til styret

Øverste myndighet i institusjonen kan med flertall som for vedtektsendring gi styret fullmakt til å utstede grunnfondsbevis. Fullmakten skal inneholde grunnfondsbeviskapitalens størrelse, eventuelt det beløp grunnfondsbeviskapitalen kan forhøyes med og hvor lang tid fullmakten skal gjelde for, begrenset oppad til to år. Allmennaksjeloven § 10-14 (2) og (3) til og med § 10-19 gjelder tilsvarende så langt bestemmelsene passer.

Styrets beslutning om utstedelse av grunnfondsbevis kan ikke iverksettes før den er godkjent av Kredittilsynet.

§ 6. Overkursfond

Overkurs ved tegning av grunnfondsbevis etter fradrag for omkostninger i forbindelse med tegningen, tillegges et overkursfond. Overkursfondet kan bare brukes til:

- a) dekning av utgifter ved forhøyelse av grunnfondsbeviskapitalen;
- b) dekning av tap som ikke kan dekkes på annen måte, jf. denne forskrift § 28;
- c) fondsemissjon, hvis ikke institusjonen har udekket underskudd.

§ 7. Forhøyelse av grunnfondsbeviskapitalen

Ved forhøyelse av grunnfondsbeviskapitalen har grunnfondsbevisiere fortrinnsrett til de nye grunnfondsbevisene i samme forhold som de fra før eier grunnfondsbevis i institusjonen. Allmenn-

aksjeloven kap. 10 romertall I gjelder tilsvarende ved forhøyelse av grunnfondsbeviskapitalen så langt bestemmelsene passer.

§ 8. Fondsemisjon

Øverste myndighet i institusjonen kan med flertall som for vedtektsendring beslutte at grunnfondsbeviskapitalens pålydende skal forhøyes ved overføring av midler som kan utdeles som utbytte eller ved overføring fra overkursfondet. Vedtak som nevnt skal godkjennes av Kredittilsynet.

Allmennaksjeloven § 10-20 tredje ledd om generalforsamlingens beslutning ved fondsemisjon, samt § 10-21 til og med § 10-23 gjelder tilsvarende så langt bestemmelsene passer.

For gjensidige forsikringsselskaper gjelder at grunnfondsbevisenes pålydende ikke kan forhøyes forholdsmessig mer enn garantifondet.

§ 9. Lån med rett til å kreve utstedt grunnfondsbevis

En institusjon kan ved avtale om lån gi fordringshaveren rett til å kreve utstedt grunnfondsbevis mot innskudd i penger eller mot at fordringen nyttes til motregning. Vedtak om slikt låneopptak skal godkjennes av Kredittilsynet. Allmennaksjeloven § 11-2 til og med § 11-9 gjelder tilsvarende så langt bestemmelsene passer. Slike lån eller fullmakt til slike låneopptak vedtas av øverste myndighet i institusjonen med flertall som for vedtektsendring.

§ 10. Tegningsrettsgrunnfondsbevis

Når det besluttes at institusjonens grunnfondsbeviskapital skal forhøyes ved nyttegning av grunnfondsbevis, kan øverste myndighet i institusjonen med flertall som for vedtektsendring bestemme at de grunnfondsbevis som tegnes i forbindelse med kapitalforhøyelsen skal gi grunnfondsbevisetegneren rett til senere å kreve utstedt ett eller flere nye grunnfondsbevis mot innskudd. Ved bruk av retten til å kreve utstedt grunnfondsbevis etter slik beslutning, kan grunnfondsbeviskapitalen forhøyes uten ytterligere beslutning av øverste myndighet i institusjonen. Allmennaksjeloven § 11-10 (2) og § 11-11 gjelder tilsvarende så langt bestemmelsene passer. Vedtak som nevnt skal godkjennes av Kredittilsynet.

§ 11. Frittstående tegningsretter

Øverste myndighet i institusjonen kan med flertall som for vedtektsendring beslutte at det skal

utstedes tegningsretter som gir rettighetshaveren rett til senere å kreve utstedt ett eller flere nye grunnfondsbevis i institusjonen. Ved bruk av retten til å kreve utstedt grunnfondsbevis etter en slik beslutning, kan grunnfondsbeviskapitalen forhøyes uten ytterligere beslutning av øverste myndighet i institusjonen. Allmennaksjeloven § 11-12 og § 11-13 gjelder tilsvarende så langt bestemmelsene passer. Vedtak som nevnt skal godkjennes av Kredittilsynet.

§ 12. Nedsettelse av grunnfondsbeviskapitalen

Beslutning om å nedsette grunnfondsbeviskapitalen treffes av øverste myndighet i institusjonen. Det beløp nedsettelsen gjelder kan bare brukes til:

- dekning av tap som ikke kan dekkes på annen måte, jf. denne forskrift § 28;
- utdeling til grunnfondsbevisiere eller sletting av institusjonens egne grunnfondsbevis etter denne forskrifts § 13 annet ledd;
- avsetning til overkursfond.

Vedtak om nedsettelse av grunnfondsbeviskapitalen krever godkjennelse fra Kredittilsynet. Allmennaksjeloven § 12-1 (2) til og med § 12-7 gjelder tilsvarende så langt bestemmelsen passer.

§ 13. Erverv av egne grunnfondsbevis/lån m.m.

Allmennaksjeloven § 9-1 om forbud mot tegning av egne aksjer gjelder tilsvarende for grunnfondsbevis.

En institusjon kan erverve egne grunnfondsbevis på annen måte enn ved tegning dersom den samlede pålydende verdi av egne grunnfondsbevis etter ervervet ikke overstiger 10 pst. av grunnfondsbeviskapitalen. Det kan bare erverves egne grunnfondsbevis dersom institusjonens ansvarlige kapital, fratrukket beholdning av egne grunnfondsbevis, tilfredsstiller finansieringsvirksomhetslovens krav til ansvarlig kapital. Allmennaksjeloven § 9-2 (2) og (3), § 9-3, 2. punktum til og med § 9-8 gjelder tilsvarende så langt bestemmelsene passer.

Erverv av egne grunnfondsbevis krever godkjennelse av Kredittilsynet.

§ 14. Utbytte

Allmennaksjeloven § 3-3a om fond for urealiserte gevinster gjelder tilsvarende for institusjoner som har utstedt grunnfondsbevis.

Årlig utbytte av grunnfondsbevis etter vedtak av øverste myndighet i institusjonen, kan bare utdeles fra årsoverskuddet i henhold til det fast-

satte resultatregnskapet for regnskapsåret. Utbyttet kan ikke settes høyere enn det som er forenlig med forsiktig og god forretningsskikk under tilbørlig hensyn til tap som måtte være inntruffet etter regnskapsårets avslutning, eller som må forutsettes å ville inntreffe.

Summen av det årlige utbyttet og de årlige avsetninger til utjevningfondet, jf. § 26 kan ikke utgjøre større andel av korrigert årsoverskudd enn grunnfondsbeviskapitalens, overkursfondets og utjevningfondets andel av institusjonens korrigerte ansvarlige kapital.

Korrigert ansvarlig kapital utgjør i denne paragraf institusjonens ansvarlige kapital slik den fremgår av årsregnskapet, minus fond for vurderingsforskjeller, fond for urealiserte gevinster, fondsobligasjoner og ansvarlig lånekapital. Den korrigerte ansvarlige kapitalen skal være fratrukket avsatt utbytte som er klassifisert som egenkapital (IAS 10), og egenkapitalkomponenter for konvertible obligasjoner som institusjonen selv har utstedt, jf. IAS 32.

Korrigert årsoverskudd utgjør i denne paragraf resultatet for regnskapsåret korrigert for overføringer til og fra fond for vurderingsforskjeller og etter avsetning til fond for urealiserte gevinster og overføringer fra fond for urealiserte gevinster som tidligere er resultatført.

Kap. 2. Begrensninger i adgangen til å eie grunnfondsbevis

§ 15. Begrensning i eierandeler

Bestemmelsene i finansieringsvirksomhetsloven § 2-2, § 2-3, § 2-5 og § 2-6 gjelder tilsvarende for grunnfondsbevis så langt bestemmelsene passer.

Kap. 3. Representasjonsrett og stemmerett

§ 16. Representasjonsrett

Gjensidige forsikringsselskaper kan i vedtektene fastsette representasjonsrett for eierne av grunnfondsbevis i generalforsamlingen. I såfall skal følgende gjelde:

- a) eierne av grunnfondsbevis skal ikke til sammen kunne avgi stemmer for mer enn 25 prosent av stemmene
- b) dersom eierne av grunnfondsbevis representerer mer enn 25 prosent av antall stemmer som er til stede, nedsettes stemmetyngden for det enkelte grunnfondsbevis forholdsmessig.

Gjensidige forsikringsselskaper kan i vedtektene fastsette representasjonsrett for eierne av grunnfondsbevis i representantskapet.

Kredittforeningen og foretak som nevnt i finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 bokstav d annet punktum kan i vedtektene fastsette at eierne av grunnfondsbevisene skal ha rett til å velge inntil $\frac{1}{4}$ av medlemmene av representantskapet. Første ledd bokstav b gjelder i så fall tilsvarende.

I sparebank som har utstedt omsettelige grunnfondsbevis, jf. sparebankloven § 2 annet ledd velges minst en femdel og ikke mer enn to femdeler av forstanderskapets medlemmer og varamedlemmer av eierne av grunnfondsbevisene etter nærmere bestemmelser i vedtektene.

§ 17. Stemmerett

Hvert grunnfondsbevis gir en stemme. For øvrig gjelder bestemmelsene i finansieringsvirksomhetsloven § 2-6 tilsvarende.

Kap. 4. Valg av representanter for eierne av grunnfondsbevis i sparebanker og kredittforeninger

§ 18. Valgmøte

Valgmøte skal holdes hvert år innen utgangen av april måned.

I sparebank velges minst en femdel og ikke mer enn to femdeler av forstanderskapets medlemmer og varamedlemmer til forstanderskapet etter nærmere bestemmelser i vedtektene for fire år. I øvrige institusjoner velger valgmøtet en firedel av medlemmer og varamedlemmer til øverste myndighet i institusjonen for fire år. Av de medlemmer som er valgt ved første valg, går minst en firedel ut etter loddtrekning ved hvert av de tre neste valg og deretter hvert år de som har gjort tjeneste lengst.

Når særlige forhold tilsier det kan Kredittilsynet samtykke i at valgmøtet utsettes til et senere tidspunkt.

§ 19. Innkalling til valgmøte

Formannen i institusjonens øverste myndighet fastsetter tid og sted for valgmøte. Innkallingen skjer ved brev til alle eiere av registrerte grunnfondsbevis senest 14 dager før møtet og gjennom oppslag i institusjonens ekspedisjonslokaler og kunngjøring i to aviser som er angitt i vedtektene.

I innkallingen kan det kreves at de eiere som vil møte, må ha meldt dette til institusjonens hovedkontor innen en bestemt frist som ikke må løpe ut tidligere enn 3 dager før møtet.

Innkallingen skal inneholde opplysninger om:

- bestemmelser om stemmerett
- hvilke tidsrom valget gjelder for og hvem som er på valg
- hvor valgkomiteens forslag er lagt frem til gjennomsyn.

§ 20. Møteledelse mv.

Den som åpner møtet skal før første avstemning opprette en fortegnelse over møtende eier av grunnfondsbevis, og eventuelle fullmektiger for eierne med oppgave over hvor mange stemmer hver av dem representerer. Valgmøtet ledes av formannen i institusjonens øverste myndighet, eller nestformann hvis formannen ikke er til stede, inn- til valgmøtet har valgt møteleder.

§ 21. Valgkomiteens forslag mv.

Valgkomiteens formann eller annet medlem av komiteen skal redegjøre for dens innstilling. Alle stemmeberettigede har forslagsrett på valgmøtet. Det skal holdes særskilt valg på medlemmer og varamedlemmer. Rekkefølgen for varamedlemmers møteplikt fastsettes ved valget.

Valgmøtet avgjør tvist om stemmerett og valgbarhet. Eierne av grunnfondsbevis kan ikke delta i avstemning om egen stemmerett eller valgbarhet. I tilfelle av stemmelikhet gjelder det vedtak møteleder har stemt for.

§ 22. Avstemningsregler

Avstemningen skjer skriftlig dersom ikke samtlige møtende samtykker i at avstemningen skjer på en annen måte. Den eller de er valgt som har fått flest stemmer. I tilfelle av stemmelikhet foretas loddtrekning.

§ 23. Protokoll mv.

Møtelederen skal sørge for at det føres protokoll for valgmøtet. I protokollen skal tas inn de vedtak og valg som valgmøtet har fastsatt med angivelse av utfallet av stemmegivningen. Fortegnelsen over møtende eiere av grunnfondsbevis og eventuelle fullmektiger for eiere skal tas inn i eller vedlegges protokollen. Protokollen skal undertegnes av møtelederen og minst en annen person som utpekes av valgmøtet blant de tilstedeværende. Protokollen skal være tilgjengelig for eiere av grunnfondsbevis som forlanger det og oppbevares på en betryggende måte.

§ 24. Feil ved valget

Kredittilsynet kan erklære et valg ugyldig og gi pålegg om nytt valg dersom feil ved valget kan ha hatt innflytelse på utfallet.

Kap. 5. Fusjon

§ 25. Innløsning ved fusjon

Hvis institusjonen har truffet vedtak om å fusjonere med en annen tilsvarende institusjon, kan grunnfondsbevisiere som representerer minst 1/10 av grunnfondsbeviskapitalen kreve at det innkalles til grunnfondsbevisiermøte for å ta stilling til om grunnfondsbeviskapitalen skal kreves innløst. Grunnfondsbevisierne som representerer til sammen minst 2/3 av den samlede grunnfondsbeviskapitalen, kan beslutte å kreve sine bevis innløst etter markedsverdi. Innløsningsverdien fastsettes i mangel av minnelig overenskomst ved skjønn. Utgiftene i den forbindelse belastes institusjonen. Eventuelt innløsningskrav bortfaller hvis fusjonen ikke gjennomføres. På grunnfondsbevisiermøtet gjelder ellers prosedyrereguleringene i § 19, § 20 og § 21 annet ledd tilsvarende så langt de passer. Innkallingen må uttrykkelig angi hva saken gjelder.

Første ledd sjette og syvende punktum gjelder ikke for gjensidige forsikringsselskaper.

Innkalling til grunnfondsbevisiermøte etter første ledd kan sendes ved bruk av elektronisk kommunikasjon dersom grunnfondsbevisieren uttrykkelig har godtatt dette.

Kap. 6. Avsetning til utjevningsfond. Prioritetsforhold mv.

§ 26. Avsetning til utjevningsfond

En institusjon kan avsette av årets overskudd til et utjevningsfond som kan brukes til å opprettholde utbytte til grunnfondsbevisierne. Overføringer fra fond for urealiserte gevinster kan også avsettes til utjevningsfondet.

Følgende begrensninger skal gjelde for avsetningsadgangen og anvendelsen av fondet:

1. Summen av de årlige avsetninger til fondet og kontantutbytte kan ikke utgjøre større andel av korrigerert årsoverskudd, jf. § 14 femte ledd, enn grunnfondsbeviskapitalens, overkursfondets og utjevningsfondets andel av institusjonens korrigererte ansvarlige kapital, jf. § 14 fjerde ledd.
2. Utbetalinger fra utjevningsfondet kan bare skje når dette er forsvarlig ut fra institusjonens egenkapitaldekning.

§ 27. Avvikling

Grunnfondsbeviskapitalen, overkursfondet og utjevningfondet skal tilfalle grunnfondsbeviserne ved en eventuell avvikling av institusjonen forutsatt at alle kreditorer har fått fullt oppgjør.

§ 28. Prioritetsrekkefølge

Ansvarlig kapital i institusjonene har følgende prioritetsrekkefølge:

1. Ansvarlig lånekapital.
2. Fondsobligasjoner
3. Grunnfondsbeviskapital.
4. Overkursfondet.
5. Utjevningfondet, grunnfondet og gavefondet har lik prioritet.

Utjevningfondet, grunnfondet og gavefondet nedskrives forholdsmessig ved en eventuell underskuddssituasjon eller ved avvikling av institusjonen.

Fondsobligasjonene og grunnfondsbeviskapitalen nedskrives forholdsmessig hvis kjernekapitalen faller under 5 pst. eller kapitaldekningen faller under 8 pst., og grunnfondsbeviskapitalen skrives ned. Hvis fondsobligasjoner er skrevet ned, kan de skrives opp før grunnfondsbeviskapitalen betjenes. Hvis hele grunnfondsbeviskapitalen er tapt, skrives fondsobligasjoner ned med endelig virkning. Ved nedskrivning av fondsobligasjoner, skal renteberegningsgrunnlaget for obligasjonene justeres ned tilsvarende.

§ 29. Utfyllende regler

Kredittilsynet kan ved forskrift eller enkeltvedtak gi nærmere bestemmelser om fordelingen av egenkapitaleffekten i forbindelse med anvendelse av nye regnskapsregler, herunder regler om fordeling av det korrigerede årsoverskuddet i etterfølgende år i tilfeller hvor engangseffekten ikke fordeles i henhold til grunnfondsbevisbrøken.

Kap. 7. Sanksjoner, ikrafttreden**§ 30. Straffebestemmelser**

Overtredelse av denne forskrift straffes etter sparebankloven § 59, forsikringsvirksomhetsloven § 14-1 og lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner § 5-1, med mindre forholdet rammes av en strengere straffebestemmelse.

§ 31. Ikrafttredelse

Denne forskrift trer i kraft straks. Forskrift om grunnfondsbevis i sparebanker fastsatt 9. februar 1999 nr. 202, forskrift om grunnfondsbevis i kredittforeninger fastsatt 19. oktober 1990 nr. 810, og forskrift om grunnfondsbevis i gjensidige forsikringsselskaper fastsatt 19. oktober 1990 nr. 811 oppheves samtidig.

Kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskaper som har utstedt grunnfondsbevis før forskriftens ikrafttreden, skal innen ett år etter ikrafttreden sørge for at opplysningene i grunnfondsbevisregisteret i Verdipapirsentralen er i samsvar med aksjelovgivningens bestemmelser.

Vedlegg 5

Utdrag av lov om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven) av 13. juni 1997 nr. 45

Kapittel 2, §§ 3-1 til 3-3 a, §§ 4-1 til 4-18,
kapittel 5, §§ 6-12 til 6-34, §§ 8-1 til 8-6,
kapitlene 9 til 14, §§ 16-1 til 16-14

Kapittel 2. Stiftelse av allmennaksjeselskap**I. Stiftelsesgrunnlaget. Aksjetegning****§ 2-1. Stiftelsesdokument**

(1) For å stifte et allmennaksjeselskap skal den eller de som skal tegne aksjer i selskapet (stifterne), opprette et stiftelsesdokument. Stiftelsesdokumentet skal inneholde selskapets vedtekter (§ 2-2) og de bestemmelser som er nevnt i § 2-3.

(2) Dersom aksjeinnskudd skal kunne gjøres med andre eiendeler enn penger, noen skal gis særskilte rettigheter i forbindelse med stiftelsen eller selskapet skal dekke utgifter ved stiftelsen, må også dette være bestemt i stiftelsesdokumentet, jf §§ 2-4 og 2-5.

§ 2-2. Minstekrav til vedtektene

(1) Vedtektene skal minst angi:

1. at selskapet skal være et allmennaksjeselskap;
2. selskapets foretaksnavn;
3. den kommune i riket hvor selskapet skal ha sitt forretningskontor;
4. selskapets virksomhet;
5. aksjekapitalens størrelse, jf § 3-1;
6. aksjenes pålydende (nominelle beløp), jf § 3-1;
7. antallet aksjer;
8. antallet eller laveste og høyeste antall styremedlemmer, jf § 6-1;
9. om selskapet skal ha flere daglige ledere eller om styret eller bedriftsforsamlingen skal kunne bestemme at selskapet skal ha flere daglige ledere, samt i så fall om flere daglige ledere skal fungere som kollektivt organ;
10. hvilke saker som skal behandles på den ordinære generalforsamlingen, jf § 5-6.

(2) Dersom selskapet ved sin virksomhet ikke skal ha til formål å skaffe aksjeeierne økonomisk utbytte, skal vedtektene inneholde bestemmelser om anvendelse av overskudd og av formuen ved oppløsning.

§ 2-3. Minstekrav til stiftelsesdokumentet ellers

(1) Stiftelsesdokumentet skal dessuten angi:

1. stifternes navn eller foretaksnavn, adresse og fødselsnummer eller organisasjonsnummer;
2. antallet aksjer som skal tegnes av hver av stifterne;
3. det beløpet som skal betales for hver aksje (aksjeinnskudd);
4. tidspunktet for oppgjør av aksjeinnskudd, jf § 2-11;
5. hvem som skal være medlemmer av selskapets styre, og hvem som skal være selskapets revisor.

(2) Departementet utarbeider standardformulærer for stiftelsesdokumenter.

§ 2-4. Bestemmelser om særskilte rettigheter

(1) Stiftelsesdokumentet skal inneholde enhver avtale eller annen bestemmelse om

1. at aksjer skal kunne tegnes med rett eller plikt til å gjøre innskudd med andre eiendeler enn penger, at innskuddet skal kunne gjøres opp ved motregning, eller at aksjer skal kunne tegnes på andre særlige vilkår. Det skal i så fall angis hvilke eiendeler det gjelder, innskytternes navn og adresse, hvor mange aksjer selskapet skal yte for innskuddet, og hvilke vilkår som skal gjelde;
2. at selskapet skal overta andre eiendeler enn penger mot vederlag i annet enn aksjer. Det skal i så fall angis hvilke eiendeler det gjelder, overdragerens navn og adresse, det vederlaget som selskapet skal yte, og hvilke vilkår som skal gjelde;
3. at selskapet skal bli part i en avtale, eller at noen skal ha særskilte rettigheter overfor eller fordele av selskapet. I så fall skal det angis hvilke vilkår som skal gjelde, og navn og adresse på den som er tilgodesett.

(2) I stedet for å innta avtalen eller bestemmelsen i stiftelsesdokumentet, kan det i stiftelsesdokumentet henvises til avtalen eller bestemmelsen eller til redegjørelse etter § 2-6. I så fall skal hovedpunktene i avtalen eller redegjørelsen gjengis i stiftelsesdokumentet, og avtalen skal vedlegges stiftelsesdokumentet.

(3) En avtale eller bestemmelse som ikke er tatt inn i stiftelsesdokumentet etter første ledd eller gjengitt i stiftelsesdokumentet etter annet ledd, kan ikke gjøres gjeldende mot selskapet.

§ 2-5. Stiftelsesutgifter som dekkes av selskapet

(1) Selskapet kan bare dekke utgifter ved stiftelsen når det beløpet som betales for aksjene, overstiger aksjenes pålydende med et beløp som minst tilsvarende stiftelsesutgiftene. I stiftelsesdokumentet skal det angis hvilke utgifter det gjelder, hvordan de er beregnet, og navn og adresse på den som er tilgodesett.

(2) For en avtale eller bestemmelse som nevnt i første ledd gjelder § 2-4 annet og tredje ledd tilsvarende.

§ 2-6. Redegjørelse om aksjeinnskudd med andre eiendeler enn penger og særskilte rettigheter

(1) Skal selskapet overta eiendeler eller bli part i en avtale som nevnt i § 2-4, skal det utarbeides en redegjørelse som minst inneholder

1. en beskrivelse av hvert innskudd, erverv eller avtale. Hvis en bestående virksomhet skal overtas, skal årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning for virksomheten for de tre siste år tas inn i eller vedlegges redegjørelsen. Det skal gis opplysning om resultatet av driften i tiden etter den seneste balansedagen. Foreligger ikke årsregnskap for virksomheten, skal det gis opplysning om resultatet av driften i de tre siste år;
2. opplysning om de prinsipper som er fulgt ved vurderingen av de eiendeler selskapet skal overta;
3. opplysning om de forhold som kan være av betydning for bedømmelsen av en avtale eller bestemmelse om at selskapet skal overta eiendeler eller bli part i en avtale;
4. erklæring om at de eiendeler selskapet skal overta, har en verdi som minst svarer til det avtalte vederlaget, herunder pålydende av de aksjer som skal utstedes som vederlag, med tillegg av eventuell overkurs. Verdsetting av

immaterielle eiendeler som skal overtas som aksjeinnskudd, skal særskilt begrunnes.

(2) Stifterne skal sørge for at redegjørelsen blir utarbeidet av én eller flere uavhengige sakkyndige. Som uavhengig sakkyndig skal benyttes en statsautorisert eller registrert revisor. Departementet kan i forskrift bestemme at også andre yrkesgrupper kan benyttes som uavhengige sakkyndige. Reglene om revisors undersøkelsesrett m.v. i revisorloven § 5-2 tredje ledd gjelder tilsvarende.

(3) Redegjørelsen skal vedlegges stiftelsesdokumentet.

§ 2-7. Innskudd med andre eiendeler enn penger

Eiendeler som ikke kan balanseføres etter regnskapsloven, kan ikke brukes som aksjeinnskudd. En plikt til å utføre et arbeid eller en tjeneste for selskapet kan ikke i noe tilfelle brukes som aksjeinnskudd. Eiendeler som selskapet mottar som aksjeinnskudd, skal vurderes til virkelig verdi på dagen for åpningsbalansen, med mindre det følger av regnskapsloven at innskuddet skal videreføres til balanseførte verdier.

§ 2-8. Åpningsbalanse

(1) Stifterne skal utarbeide og datere og undertegne en åpningsbalanse som skal vedlegges stiftelsesdokumentet.

(2) Åpningsbalansen skal settes opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser. En registrert eller statsautorisert revisor skal avgi erklæring om at balansen er utarbeidet i samsvar med disse reglene. Åpningsbalansen med revisors erklæring skal tidligst være datert fire uker før stiftelsen, jf § 2-9. Kongen kan gi forskrift med nærmere regler om kravet til åpningsbalanse. I forskriften kan det gjøres unntak fra reglene i første til tredje punktum.

(3) Aksjeinnskudd skal regnskapsføres som aksjekapital og i tilfelle som overkurs ved emisjon. Aksjeinnskudd skal regnes netto etter fradrag for utgifter til stiftelsen.

(4) Selskapet skal ha en egenkapital etter åpningsbalansen som minst svarer til selskapets aksjekapital.

§ 2-9. Stiftelse av selskapet

Stifterne skal datere og undertegne stiftelsesdokumentet. Når alle stifterne har undertegnet stiftelsesdokumentet, er aksjene tegnet og selskapet stiftet.

§ 2-10. Aksjetegning som ikke er bindende

(1) Tegning av aksje på annen måte enn fastsatt i § 2-9 er ikke bindende for selskapet eller for tegneren. Det samme gjelder tegning av aksje med forbehold som ikke stemmer med tegningsgrunnlaget. Tegningen blir likevel bindende dersom selskapet blir registrert uten at selskapet eller tegneren har varslet Foretaksregisteret om at tegningen ikke anses bindende.

(2) Bestemmelsen i første ledd tredje punktum gjelder tilsvarende når aksjetegningen er ugyldig etter alminnelige regler for formuesrettslige disposisjoner. Registreringen gjør likevel ikke tegningen bindende når den er falsk, forfalsket, foretatt under grov tvang eller er i strid med vergemålsloven.

(3) Er en aksjetegning ikke bindende, kan styret nedsette aksjekapitalen og slette aksjen, med mindre dette ville være i strid med § 3-1 første ledd. Blir aksjekapitalen nedsatt etter første punktum, kan styret skaffe tilsvarende dekning for aksjekapitalen ved særskilt beslutning om nyttegning. Kapitel 12 om nedsetting av aksjekapitalen gjelder ikke for styrets beslutning om å sette ned aksjekapitalen etter dette leddet.

II. Forfall og oppgjør av krav på aksjeinnskudd m.v.**§ 2-11. Forfallstid for selskapets krav på aksjeinnskudd**

Selskapets krav på innskudd oppstår ved aksjetegningen og forfaller på det tidspunktet som er fastsatt i stiftelsesdokumentet. Dette tidspunktet kan ikke være senere enn det tidspunktet selskapet meldes til Foretaksregisteret, jf § 2-18.

§ 2-12. Oppgjør av krav på innskudd

(1) Aksjeinnskudd kan ikke være lavere enn aksjens pålydende. Blir en aksje tegnet mot et lavere vederlag, skal aksjens pålydende likevel skytes inn.

(2) Avtale om å gjøre opp kravet på innskudd på andre måter enn fastsatt i stiftelsesdokumentet frigjør ikke innskyteren. Selv om det er bestemt i stiftelsesdokumentet at kravet kan dekkes opp ved motregning, er et slikt oppgjør ikke frigjørende så langt motregningen kan være til skade for selskapet eller dets kreditorer.

§ 2-13. Forsinket oppgjør av krav på innskudd

(1) Ved forsinket oppgjør av krav på innskudd i penger plikter aksjeeieren å betale rente fra for-

fallstidspunktet etter lov om renter ved forsinket betaling mm.

(2) Ved forsinket oppgjør av krav på innskudd i andre eiendeler enn penger plikter aksjeeieren å erstatte selskapet rente regnet av innskuddets verdi etter åpningsbalansen.

(3) Ved forsinkelse med oppgjøret av krav på innskudd skal styret i rekommandert brev oppfordre aksjeeieren til å gjøre opp innen sju dager regnet fra avsendelsen av brevet. I brevet skal aksjeeieren gjøres kjent med følgene av at fristen oversites, jf femte ledd. Har aksjeeieren ikke kjent adresse, skal betalingsoppfordringen kunngjøres i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon.

(4) Vet selskapet at aksjen har skiftet eier eller er pantsatt, skal rettighetshaveren varsles på samme måte som i tredje ledd. Det samme gjelder dersom det er tatt utlegg eller arrest i aksjen.

(5) Blir oppgjør ikke foretatt innen den fastsatte fristen, kan styret la en annen tegne aksjen mot å påta seg innskuddsforpliktelsen. Dersom det ikke er rimelig utsikt til at det skyldige beløpet kan inndrives, eller inndrivingskostnadene ikke står i rimelig forhold til beløpets størrelse, kan styret i stedet nedsette aksjekapitalen og slette aksjen, med mindre sletting vil være i strid med § 3-1 første ledd. Er aksjekapitalen nedsatt etter annet punktum, kan styret innen seks måneder etter at selskapet er registrert, skaffe tilsvarende dekning for aksjekapitalen ved særskilt beslutning om nyttegning. For styrets beslutning om å sette ned aksjekapitalen etter dette leddet gjelder ikke kapittel 12.

§ 2-14. Mangler ved innskudd i andre eiendeler enn penger

(1) Hefter det ved overføringen en faktisk eller rettslig mangel ved et innskudd i andre eiendeler enn penger, plikter aksjeeieren å erstatte selskapet dets tap ved mangelen.

(2) Er en rettslig mangel til hinder for overføring, plikter aksjeeieren å gjøre opp innskuddet i penger.

§ 2-15. Bortfall av krav på innskudd ved preklusjon

Faller selskapets krav på innskudd bort ved preklusjon, skal styret treffe beslutning om nedsetting av aksjekapitalen og sletting av aksjen samt i tilfelle også om nyttegning. Reglene i § 2-10 tredje ledd gjelder tilsvarende.

§ 2-16. Ansvar for innskudd ved eierskifte til aksje

Skifter en aksje eier før kravet på innskudd er gjort opp, blir den nye og den tidligere eieren solidarisk ansvarlige for kravet når aksjeervervet er meldt til selskapet.

§ 2-17. Selskapets rådighet over krav på innskudd mv

Selskapets krav på innskudd kan ikke overdras. Det kan heller ikke stilles som sikkerhet eller tas til utlegg for gjeld.

III. Melding til Foretaksregisteret**§ 2-18. Melding av selskapet til Foretaksregisteret**

(1) Selskapet skal meldes til Foretaksregisteret innen tre måneder etter at stiftelsesdokumentet er undertegnet.

(2) Før selskapet meldes til Foretaksregisteret skal aksjeinnskudd være ytet fullt ut herunder skal resultatet av teknisk bistand, forsknings- og utviklingsarbeider mv være stilt til rådighet for selskapet. I meldingen til Foretaksregisteret skal det opplyses om at selskapet har mottatt aksjeinnskuddene. Dette skal bekreftes av revisor.

(3) Er selskapet ikke meldt til Foretaksregisteret innen fristens utløp, kan registrering ikke finne sted. Forpliktelser etter stiftelsesdokumentet er da ikke lenger bindende. Det samme gjelder om registreringen nektes på grunn av feil som ikke kan rettes.

§ 2-19. Ansvar for melding om innbetalt aksjekapital

(1) Styrets medlemmer og revisor er solidarisk ansvarlig for det som måtte mangle av den aksjekapital som i meldingen til Foretaksregisteret er oppgitt og bekreftet innbetalt eller gjort opp på annen måte. Dette gjelder selv om det ikke er voldt skade.

(2) Ansvar etter første ledd gjelder ikke mangler som skriver seg fra verdsettingen av innskudd i andre eiendeler enn penger.

§ 2-20. Rettigheter og forpliktelser før registrering i Foretaksregisteret

(1) Før allmennaksjeselskapet er registrert, kan selskapet som sådant ikke erverve andre rettigheter og pådra seg andre forpliktelser overfor tredjepersoner, enn dem som følger av stiftelsesdokumentet eller av lov.

(2) For forpliktelser som er pådratt i selskapets navn før registreringen, og som selskapet ikke hef-

ter for etter første ledd, er de som har pådratt forpliktelsen, personlig og solidarisk ansvarlig når ikke noe annet må anses avtalt med kreditor. Ved registreringen overtar selskapet forpliktelsen.

(3) Er det før registreringen inngått en avtale som ikke binder selskapet etter første ledd, og visste den annen part i avtalen at selskapet ikke var registrert, kan denne gå fra avtalen dersom selskapet ikke er meldt til Foretaksregisteret innen fristen i § 2-18 eller meldingen blir avvist innen fristens utløp. Var parten ukjent med at selskapet ikke var registrert, kan han eller hun gå fra avtalen frem til selskapet registreres. Bestemmelsene i dette leddet kan fravikes ved avtale.

Kapittel 3. Selskapskapitalen**I. Bundet egenkapital****§ 3-1. Aksjekapital**

(1) Et allmennaksjeselskap skal ha en aksjekapital på minst en million norske kroner.

(2) Aksjekapitalen skal være fordelt på én eller flere aksjer som rettighetene som aksjeeier knytter seg til. Aksjene skal lyde på like stort beløp.

§ 3-2. Overkursfond

(1) Selskapet skal ha et fond for overkurs ved aksjetegning.

(2) Overkursfondet kan bare anvendes til:

1. dekning av utgifter ved kapitalforhøyelse, jf § 10-12 annet ledd;
2. dekning av underskudd som ikke kan dekkes av posten annen egenkapital etter regnskapsloven § 6-2 C II nr. 2;
3. fondsemisjon, hvis ikke selskapet har udekket underskudd;
4. andre formål, hvis selskapet følger reglene i kapittel 12 om nedsetting av aksjekapitalen.

§ 3-3. Fond for vurderingsforskjeller

Selskapet skal ha et fond for vurderingsforskjeller. Dersom selskapet regnskapsfører selskapsinvesteringer i datterselskap, tilknyttet selskap eller felleskontrollert virksomhet etter egenkapitalmetoden eller bruttometoden, skal selskapet sette av til fondet en positiv differanse mellom investeringenes balanseførte verdi og deres anskaffelseskost. En forskjell som skyldes gevinst ved transaksjon mellom investor og et selskap regnskapsført etter egenkapitalmetoden, kan selskapet unnlate å avsette til fondet. En slik forskjell skal til enhver tid ikke være

større enn investors gjenværende urealiserte gevinst.

§ 3-3a. Fond for urealiserte gevinster

Selskapet skal ha et fond for urealiserte gevinster. Dersom selskapet vurderer eiendeler til virkelig verdi, skal det sette av til fondet en positiv differanse mellom balanseført verdi av hver enkelt eiendel eller gruppe av eiendeler og deres anskaffelseskost under hensyn til effekten av utsatt skatt. Dette gjelder tilsvarende ved vurdering av gjeld til virkelig verdi. Selskapet skal avsette til fondet på samme måte som etter annet punktum dersom det ved verdiregulering eller på annen måte regnskapsfører eiendeler til en verdi som overstiger anskaffelseskost.

Plikten til å avsette til fond for urealiserte gevinster omfatter ikke differanser etter første ledd knyttet til vurdering av:

1. finansielle instrumenter i samsvar med regnskapsloven § 5-8,
2. pengeposter i utenlandsk valuta,
3. eiendeler som nevnt i § 8-1 første ledd nr. 2,
4. andre poster når det er fastsatt i forskrift gitt av departementet.

Fondet kan løses opp når og i den grad grunnlaget for avsetningen ikke lenger er til stede.

Departementet kan i forskrift gi regler om beregning av differansen etter første ledd.

...

Kapittel 4. Aksjeeierne, overgang av aksjer mv

I. Aksjeeieres rettigheter i selskapet

§ 4-1. Likhetsgrunnsetningen/aksjeklasser

(1) Alle aksjer gir lik rett i selskapet. I vedtektene kan det likevel bestemmes at det skal være aksjer av ulike slag (flere aksjeklasser). Vedtektene skal i så fall angi hva som skiller aksjeklassene, og aksjenes samlede pålydende innen hver klasse.

(2) I vedtektene kan det bestemmes at aksjer i én aksjeklasse skal kunne byttes med aksjer i en annen klasse.

§ 4-2. Innføring i aksjeeierregisteret som vilkår for å utøve aksjeeierrettigheter

(1) Erververen av en aksje kan bare utøve de rettigheter som tilkommer en aksjeeier når ervervet er innført i aksjeeierregisteret, eller når erver-

vet er meldt og godtgjort uten at det hindres på grunn av bestemmelsene i §§ 4-16 til 4-23. Dette gjelder likevel ikke retten til utbytte og andre utdelinger og retten til nye aksjer ved kapitalforhøyelse.

(2) Ved eierskifte kan erververen og avhenderen avtale at avhenderen kan utøve rettigheter som aksjeeier frem til disse går over til erververen.

§ 4-3. Aksjer i sameie

Eier flere en aksje i sameie, må de oppnevne en enkelt sameier til å opptre som aksjeeier overfor selskapet, hvis ikke noe annet er bestemt i vedtektene.

II. Aksjeeierregisteret

§ 4-4. Krav til aksjeeierregister

(1) Når et allmennaksjeselskap er stiftet, skal styret uten opphold sørge for at det opprettes et aksjeeierregister for selskapet i et verdipapirregister. Opprettes aksjeeierregisteret før selskapet er registrert i Foretaksregisteret, skal dette angis. Når registrering i Foretaksregisteret er foretatt, skal styret straks melde dette til verdipapirregisteret.

(2) Aksjeeierregisteret skal inneholde opplysning om:

1. selskapets navn;
2. selskapets aksjekapital;
3. aksjenes pålydende;
4. aksjeeiernes navn, fødselsdato og adresse, eller - for juridiske personer - foretaksnavn, organisasjonsnummer og adresse;
5. antall aksjer som eies av den enkelte aksjeeier, og i tilfelle hvilken aksjeklasse aksjene tilhører;
6. dersom det er flere aksjeklasser i selskapet, hvilke særregler som gjelder for aksjene i de klasser som er undergitt særregler;
7. om retten til å omsette eller pantsette aksjer er innskrenket ved vedtektsbestemmelse;
8. om aksjene kan innløses uten aksjeeierens samtykke;
9. om det er særlige plikter knyttet til aksjene ut over betaling av aksjeinnskuddet.

§ 4-5. Innsynsrett i aksjeeierregisteret

Aksjeeierregisteret skal være tilgjengelig for enhver. Kongen kan gi regler om innsynsrett etter første punktum, og kan bestemme at selskapet etter begjæring skal gi utskrift av aksjeeierregisteret mot en nærmere fastsatt godtgjørelse.

§ 4-6. Opplysningsplikt ved vedtektsendringer

Blir vedtektene endret slik at det som er registrert, blir villedende på en måte som kan føre til tap eller ulempe, skal styret straks sørge for at opplysningene blir endret.

§ 4-7. Eierskifte

Tidligere eier skal sørge for at det straks etter eierskifte sendes melding til verdipapirregisteret om dette.

§ 4-8. Kapitalforhøyelse

(1) Ved kapitalforhøyelse skal de nye aksjene registreres fra det tidspunktet de gir rettigheter i selskapet.

(2) Er kapitalforhøyelsen ikke registrert i Foretaksregisteret, skal aksjeeierregisteret angi dette. Når registrering i Foretaksregisteret er foretatt, skal styret straks melde dette til verdipapirregisteret.

§ 4-9. Aksjebevis

(1) Når en aksjeeier er registrert i aksjeeierregisteret, skal selskapet gi aksjeeieren melding om dette.

(2) Meldingen skal dateres og angi det som er registrert om aksjeeieren og dennes aksjeinnehav. Blir det som er registrert endret, skal aksjeeieren ha melding om dette.

§ 4-10. Forvalterregistrering

(1) En bank eller annen forvalter som er godkjent av Kongen, kan føres inn i aksjeeierregisteret i stedet for en utenlandsk aksjeeier når aksjene er opptatt til handel på norsk regulert marked. Som utenlandsk aksjeeier regnes selskap registrert i utlandet, med mindre selskapets hovedkontor befinner seg her i riket, samt utenlandsk statsborger som ikke er bosatt her i riket. Kongen kan samtykke i forvalterregistrering av aksjer som tilhører utenlandske aksjeeiere også i andre tilfeller enn nevnt i første punktum. Et annet norsk verdipapirregister kan etter forskrift gitt av Kongen opprette et delregister som føres inn i aksjeeierregisteret på vegne av aksjeeier. § 4-5 gjelder tilsvarende for delregisteret. Selskapet kan vedtektsfeste at aksjene i selskapet ikke skal kunne forvalterregistreres.

(2) Aksjeeierregisteret skal inneholde opplysninger om forvalterens navn og adresse og at denne er forvalter av aksjene. Det skal også fremgå hvor mange aksjer forvalteroppdraget til enhver tid omfatter.

(3) En forvalter kan ikke utøve andre rettigheter i selskapet enn retten til å motta utbytte eller andre utdelinger på de aksjer forvalteroppdraget omfatter, herunder tildeling av nye aksjer ved kapitalforhøyelse. Forvalteren har fullmakt til å motta slike utdelinger.

(4) Dersom selskapet eller en offentlig myndighet krever det, plikter forvalteren å gi opplysninger om hvem som eier de aksjer forvalteroppdraget omfatter, og om hvor mange aksjer hver enkelt eier.

(5) Kongen kan gi forskrift om forvalterregistrering, herunder om forvalterens plikt til å gi offentlig myndighet opplysning om eierforholdene til de aksjer som forvaltes, og plikt til å rapportere periodisk om eierforholdene til offentlig myndighet eller til andre.

III. Tegningsrettsregister**§ 4-11. Tegningsrettsregister**

(1) Selskapet skal ha et tegningsrettsregister i det verdipapirregisteret selskapets aksjer er registrert i.

(2) I tegningsrettsregisteret skal innføres:

1. fortrinnsrett som tilkommer en aksjeeier når aksjekapitalen skal forhøyes ved nytegning;
2. rett til å kreve utstedt aksje som tilkommer en fordringshaver i henhold til avtale om lån til selskapet;
3. rett til å kreve utstedt aksje som tilkommer en aksjeeier som følge av nytegning av aksje i selskapet;
4. rett til å kreve utstedt aksje som tilkommer innehaveren av særskilt tegningsrett utstedt av selskapet.

(3) Tegningsrett som nevnt skal også registreres på konto som rettighetshaveren har i et verdipapirregister. § 4-10 gjelder tilsvarende.

(4) Tegningsrettsregisteret skal inneholde opplysninger om:

1. selskapets navn;
2. rettighetshaverens navn, fødselsdato og adresse, eller - for juridiske personer - foretaksnavn, organisasjonsnummer og adresse;
3. antall aksjer tegningsretten omfatter, eller hvor mange tegningsretter som kreves for tegning av en aksje;
4. den aksjeklasse de nye aksjer skal tilhøre dersom det er eller skal være aksjer av ulike slag i selskapet;
5. hvorvidt tegningsretten er knyttet til aksje eller fordring, og om rettighetshaveren i så fall skal kunne skille tegningsretten fra aksjen eller fordringen.

(5) Innsynsretten etter § 4-5 gjelder tilsvarende for tegningsrettsregisteret.

IV. Overdragelse og annet eierskifte

§ 4-12. Særlig meldeplikt for styret, ledende ansatte mv

(1) De enkelte medlemmer av styret, revisor, daglig leder og andre ledende ansatte skal omgående gi styret melding om både egne og personlig nærstående salg eller erverv av aksjer eller andre verdipapirer i selskapet. Meldingen skal innføres i en særskilt protokoll.

(2) Bestemmelsene i første ledd gjelder tilsvarende for salg og erverv av aksjer eller andre verdipapirer i andre selskaper i samme konsern.

(3) Kongen kan gi nærmere regler om meldeplikt etter denne paragrafen.

§ 4-13. Legitimasjons- og rettsvernsregler ved eierskifte

(1) Om rettsvirkninger av registrering i et verdipapirregister gjelder reglene i verdipapirregisterloven §§ 7-1, 7-2 og 7-4.

(2) Erververen av en aksje får ikke bedre rett enn avhenderen til utbetaling av utbytte og andre utdelinger fra selskapet. Annen utdeling enn utbytte er likevel bare frigjørende i forhold til en senere godtroende erverver dersom den er registrert på aksjeeierens konto i et verdipapirregister.

(3) Vedtektene er bindende for erververen selv om aksjeeierregisteret inneholder uriktige eller ufullstendige opplysninger. Begrensning i retten til å omsette eller pantsette aksjer som ikke er registrert, kan likevel bare gjøres gjeldende mot erververen dersom:

1. erververen kjente eller burde ha kjent til begrensningen da ervervet ble registrert, eller
2. unnlatt registrering skyldes feil i et verdipapirregister.

§ 4-14. Tegningsrett til aksjer

Bestemmelsene i §§ 4-7, 4-12 og 4-13 gjelder tilsvarende for tegningsrett til aksjer.

V. Adgangen til å omsette og pantsette aksjer

§ 4-15. Adgangen til å omsette aksjer

(1) Aksjer kan skifte eier ved overdragelse og på annen måte for så vidt annet ikke er bestemt i lov, selskapets vedtekter eller avtale mellom aksjeeierne.

(2) Er det fastsatt i vedtektene at erverv av aksje er betinget av samtykke, at aksjeeier eller erververer av aksje skal ha bestemte egenskaper, eller at en aksjeeier eller annen skal ha rett til å overta en aksje som har skiftet eier eller som ønskes overført, gjelder bestemmelsene i §§ 4-16 til 4-23.

(3) For omsetningsbegrensninger som er fastsatt i vedtektene eller avtale mellom aksjeeierne, gjelder avtaleloven § 36 tilsvarende.

(4) Bestemmelsene i første til tredje ledd, jf §§ 4-16 til 4-23, gjelder tilsvarende for tegningsrett til aksjer.

§ 4-15a. Pantsettelse av aksjer

Aksjer kan pantsettes når annet ikke er fastsatt i vedtektene. Pant i aksjer får rettsvern etter reglene i verdipapirregisterloven. Avtalen kan bestemme at utbytte skal utbetales til panthaveren uten de begrensninger som følger av § 8-3 annet ledd.

VI. Vedtektsbestemmelser om samtykkekrav ved eierskifte

§ 4-16. Styrets beslutning

(1) Dersom erverv av aksje etter vedtektene er betinget av samtykke, hører det under styret å avgjøre om samtykke skal nektes, hvis ikke vedtektene bestemmer noe annet. Styret skal snarest mulig etter at ervervet er meldt til verdipapirregisteret, avgjøre om samtykke skal gis.

(2) Samtykke kan ikke nektes ved eierskifte ved arv når erververen er den tidligere eiers nærstående. For øvrig kan samtykke bare nektes når det foreligger saklig grunn for det. I vedtektene kan det fastsettes nærmere vilkår for å nekte samtykke.

(3) Erververen skal uten opphold underrettes om avgjørelsen. Gis det ikke samtykke, skal begrunnelsen angis, og erververen skal dessuten orienteres om hva som er påkrevd for å bringe forholdet i orden, jf § 4-17.

(4) Er erververen ikke underrettet om at samtykke er nektet innen to måneder etter at melding om ervervet kom inn til verdipapirregisteret, anses samtykke å være gitt.

§ 4-17. Virkningen av at samtykke blir nektet

(1) Nekter styret å gi samtykke til ervervet, kan erververen

1. omgjøre avtalen med avhenderen, hvis ikke noe annet er fastsatt i avtalen;

2. avhende aksjen;
3. reise søksmål om gyldigheten av nektelsen.

(2) Tiltak etter første ledd må være iverksatt innen to måneder etter at erververen mottok underretning om at samtykke til ervervet var nektet, hvis ikke vedtektene har lengre frist. Oversittes fristen, kan styret kreve aksjen solgt gjennom namsmyndighetene etter reglene om tvangssalg. Bestemmelsene i tvangsfullbyrdsloven § 10-6, jf § 8-16 om det minste bud som kan godtas, gjelder ikke ved salget. Er det reist søksmål om gyldigheten av en nektelse, kan tvangssalg tidligst finne sted to måneder etter at rettskraftig dom foreligger.

VII. Vedtektsbestemmelser om at en erverver eller eier av en aksje skal ha visse egenskaper

§ 4-18. Vedtektsbestemmelser om at en erverver eller eier av en aksje skal ha visse egenskaper

Er det fastsatt i vedtektene at en erverver eller eier av en aksje skal ha visse egenskaper, kan styret gi en erverver eller eier som ikke tilfredsstillende vilkårene, en frist på minst tre måneder for å bringe forholdet i orden. Har eieren ikke innen fristen

1. omgjort avtalen,
2. avhendet aksjene, eller
3. reist søksmål for å få avgjort om kravene i vedtektene er tilfredsstillende, gjelder reglene om tvangssalg i § 4-17 annet ledd.

...

Kapittel 5. Generalforsamlingen

I. Alminnelige regler

§ 5-1. Generalforsamlingens myndighet

(1) Gjennom generalforsamlingen utøver aksjeeierne den øverste myndighet i selskapet.

(2) Generalforsamlingen kan likevel ikke overprøve bedriftsforsamlingens beslutning etter § 6-37 første og fjerde ledd eller styrets beslutning etter § 6-37 fjerde ledd annet punktum. Kongen kan i det enkelte tilfellet gjøre unntak fra første punktum når selskapet er et datterselskap og de ansatte i datterselskapet har rett til representasjon i styret eller bedriftsforsamlingen etter beslutning som nevnt i § 6-5 eller § 6-35 femte ledd, eller en vedtektsbestemmelse med tilsvarende innhold.

§ 5-2. Aksjeeiernes møterett. Fullmektig

(1) Aksjeeierne har rett til å møte i generalforsamlingen, enten selv eller ved fullmektig etter

eget valg. Møteretten kan ikke begrenses i vedtektene.

(2) Fullmektigen skal legge frem skriftlig og datert fullmakt. Hvis fullmakten legges frem ved bruk av elektronisk kommunikasjon, skal det være benyttet en betryggende metode for å autentisere avsenderen. Fullmakten anses å gjelde bare for førstkommande generalforsamling hvis det ikke går tydelig frem at noe annet er ment. Aksjeeieren kan når som helst kalle tilbake fullmakten.

(3) Aksjeeiere har rett til å ta med rådgiver, og kan gi talerett til én rådgiver.

§ 5-3. Krav om forhåndsvarsel til selskapet

(1) I vedtektene kan det fastsettes at aksjeeiere som vil delta i generalforsamlingen, skal meddele dette til selskapet innen en bestemt frist. Fristen kan ikke utløpe tidligere enn fem dager før møtet.

(2) Fristen skal angis i innkallingen til generalforsamlingen. En aksjeeier som ikke har meldt fra innen fristens utløp, kan nektes adgang.

§ 5-4. Stemmerett. Inhabilitet

(1) Hver aksje gir én stemme når noe annet ikke følger av loven eller vedtektene. Vedtektene kan inneholde bestemmelser om stemmerettsbegrensning som er knyttet til person. I vedtektene kan det også fastsettes at aksjene i en aksjeklasse ikke skal gi stemmerett eller skal ha begrenset stemmevekt. Slik vedtektsbestemmelse skal godkjennes av departementet dersom det samlede pålydende av aksjer i selskapet med slike stemmerettsbegrensninger skal utgjøre mer enn halvparten av aksjekapitalen i selskapet.

(2) En stemmerettsbegrensning som er knyttet til en aksje eller person, er uten betydning i forhold til bestemmelser i denne loven som gir rettigheter til hver aksjeeier eller til aksjeeiere som eier eller representerer en viss del av aksjekapitalen. Det samme gjelder i forhold til bestemmelser som - for at en beslutning skal være truffet - krever tilslutning fra en viss del av den aksjekapital som er representert på generalforsamlingen.

(3) Stemmerett kan ikke utøves for en aksje som tilhører selskapet selv eller et datterselskap. En slik aksje skal ikke regnes med når en beslutning krever samtykke fra samtlige aksjeeiere eller en viss del av aksjekapitalen, eller når en rett kan utøves bare av eierne av en viss del av selskapets aksjekapital.

(4) Ingen kan selv eller ved fullmektig eller som fullmektig delta i en avstemning på generalforsamlingen om søksmål mot seg selv eller om eget

ansvar overfor selskapet, og heller ikke om søksmål mot andre eller om andres ansvar dersom han eller hun har en vesentlig interesse i saken som kan være stridende mot selskapets.

§ 5-5. Ledelsens rett og plikt til å være til stede på generalforsamlingen

(1) Styrelederen, daglig leder og lederen for bedriftsforsamlingen skal være til stede på generalforsamlingen. Ved gyldig forfall skal det utpekes en stedfortreder. Andre styremedlemmer og andre medlemmer av bedriftsforsamlingen kan være til stede på generalforsamlingen.

(2) Styremedlemmene, daglig leder og medlemmene av bedriftsforsamlingen har rett til å uttale seg på generalforsamlingen.

II. Generalforsamlingens møter

§ 5-6. Ordinær generalforsamling

(1) Innen seks måneder etter utgangen av hvert regnskapsår skal selskapet holde ordinær generalforsamling.

(2) På den ordinære generalforsamlingen skal følgende saker behandles og avgjøres:

1. godkjenning av årsregnskapet og årsberetningen, herunder utdeling av utbytte;
2. andre saker som etter loven eller vedtektene hører under generalforsamlingen.

(3) Den ordinære generalforsamlingen skal også behandle styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte etter § 6-16 a. Det skal holdes en rådgivende avstemning over styrets retningslinjer for lederlønnfastsettelsen. Retningslinjer om ytelser som nevnt i § 6-16 a første ledd tredje punktum nr 3 skal godkjennes av generalforsamlingen.

(4) Årsregnskapet, årsberetningen, revisjonsberetningen, bedriftsforsamlingens uttalelse etter § 6-37 tredje ledd og styrets erklæring etter § 6-16 a skal senest en uke før generalforsamlingen sendes til hver aksjeeier med kjent adresse.

§ 5-7. Ekstraordinær generalforsamling

(1) Styret, bedriftsforsamlingen eller lederen for bedriftsforsamlingen kan bestemme at det skal innkalles til ekstraordinær generalforsamling.

(2) Styret skal innkalle til ekstraordinær generalforsamling når revisor eller aksjeeiere som representerer minst en tjuedel av aksjekapitalen, skriftlig krever det for å få behandlet et bestemt

angitt emne. Styret skal sørge for at generalforsamlingen holdes innen en måned etter at kravet er fremsatt.

III. Innkalling til generalforsamling

§ 5-8. Myndighet til å innkalle til generalforsamling

(1) Generalforsamlingen innkalles av styret. I selskap med bedriftsforsamling kan det bestemmes i vedtektene at generalforsamlingen skal innkalles av bedriftsforsamlingens leder.

(2) Dersom styret eller bedriftsforsamlingens leder ikke innkaller generalforsamling som skal holdes etter loven, vedtektene eller tidligere beslutning av generalforsamlingen, skal tingretten gjøre dette snarest når det kreves av et styremedlem, et medlem av bedriftsforsamlingen, daglig leder, revisor eller en aksjeeier. Utgiftene dekkes av selskapet.

§ 5-9. Stedet for generalforsamlingen

Generalforsamlingen skal holdes i den kommune der selskapet har sitt forretningskontor, hvis ikke vedtektene bestemmer at den skal eller kan holdes på et annet bestemt angitt sted. Er det av særlige grunner nødvendig, kan generalforsamlingen holdes et annet sted.

§ 5-10. Krav til innkallingen

(1) Generalforsamlingen innkalles ved skriftlig henvendelse til alle aksjeeiere med kjent adresse. Innkallingen skal angi tid og sted for møtet.

(2) Innkalling til generalforsamlingen skal være sendt senest to uker før møtet skal holdes, om ikke vedtektene setter en lengre frist. En slik vedtektsbestemmelse gjelder ikke ved innkalling som foretas på bakgrunn av krav etter § 5-7 annet ledd.

(3) Innkallingen skal bestemt angi de saker som skal behandles på generalforsamlingen. Forslag om å endre vedtektene skal gjengis i innkallingen. Innkallingen skal også angi hvem styret har utpekt til å åpne generalforsamlingen, eller hvem som skal åpne generalforsamlingen etter bestemmelse i vedtektene, jf § 5-12 første ledd. Styret skal utarbeide forslag til dagsorden i samsvar med det som er bestemt i loven og vedtektene.

(4) For selskaper som omfattes av verdipapirhandeloven § 5-4, gjelder i tillegg kravene i verdipapirhandeloven § 5-9 annet og tredje ledd.

§ 5-11. Aksjeeiers rett til å få saker behandlet på generalforsamlingen

En aksjeeier har rett til å få behandlet spørsmål på generalforsamlingen som han eller hun melder skriftlig til styret i så god tid at det kan tas med i innkallingen. Har innkallingen allerede funnet sted, skal det sendes ut ny innkalling dersom det er minst to uker igjen til generalforsamlingen skal holdes.

IV. Møterege**§ 5-12. Åpning av møtet. Møteleder**

(1) Generalforsamlingen åpnes av styrets leder eller av den styret har utpekt. Har selskapet bedriftsforsamling, åpnes generalforsamlingen av bedriftsforsamlingens leder eller en annen person som er utpekt av bedriftsforsamlingen. Er det fastsatt i vedtektene hvem som skal være møteleder, jf tredje ledd annet punktum, åpnes generalforsamlingen i stedet av møtelederen.

(2) Tingretten skal utpeke den som skal åpne generalforsamlingen dersom dette senest sju dager før generalforsamlingen kreves av aksjeeiere som representerer mer enn en tjuedel av aksjekapitalen. Det samme gjelder når generalforsamlingen er innkalt av retten. Rettens avgjørelse kan ikke ankes.

(3) Generalforsamlingen skal velge en møteleder, som ikke behøver å være aksjeeier. Vedtektene kan fastsette hvem som skal være møteleder.

§ 5-13. Fortegnelse over aksjeeierne på møtet

Den som åpner møtet, skal før første avstemning opprette en fortegnelse over de aksjeeiere som har møtt, enten selv eller ved fullmektig. Fortegnelsen skal angi hvor mange aksjer og stemmer hver av dem representerer. Fortegnelsen skal anvendes inntil den måtte bli endret av generalforsamlingen.

§ 5-14. Saker utenfor dagsordenen

(1) Saker som ikke er meddelt aksjeeierne etter reglene om innkalling av generalforsamlingen, kan ikke avgjøres på møtet uten at alle aksjeeiere samtykker.

(2) At saken ikke er angitt i innkallingen, er likevel ikke til hinder for at

1. den ordinære generalforsamling avgjør saker som etter loven eller vedtektene skal behandles på møtet;
2. den ordinære generalforsamling avgjør forslag om gransking etter § 5-25 første ledd;

3. det vedtas å innkalle til ny generalforsamling for å avgjøre forslag fremsatt i møtet.

§ 5-15. Ledelsens opplysningsplikt

(1) En aksjeeier kan kreve at styremedlemmer, medlemmer av bedriftsforsamlingen og daglig leder på generalforsamlingen gir tilgjengelige opplysninger om forhold som kan innvirke på bedømmelsen av

1. godkjenningen av årsregnskapet og årsberetningen;
2. saker som er forelagt aksjeeierne til avgjørelse;
3. selskapets økonomiske stilling, herunder om virksomheten i andre selskaper som selskapet deltar i, og andre saker som generalforsamlingen skal behandle, med mindre de opplysninger som kreves, ikke kan gis uten uforholdsmessig skade for selskapet.

(2) Dersom det må innhentes opplysninger, slik at svar ikke kan gis på generalforsamlingen, skal det utarbeides skriftlig svar innen to uker etter møtet. Svaret skal holdes tilgjengelig for aksjeeierne på selskapets kontor og sendes alle aksjeeiere som har bedt om opplysningen. Dersom svaret må anses å være av vesentlig betydning for bedømmelsen av forhold som nevnt i første ledd, skal svaret sendes alle aksjeeiere med kjent adresse.

§ 5-16. Protokoll

(1) Møtelederen skal sørge for at det føres protokoll for generalforsamlingen.

(2) I protokollen skal generalforsamlingens beslutning inntas med angivelse av utfallet av avstemningene. Fortegnelsen over de møtende etter § 5-13 skal inntas i eller vedlegges protokollen.

(3) Protokollen undertegnes av møtelederen og minst en annen person valgt av generalforsamlingen blant dem som er til stede. Protokollen skal holdes tilgjengelig for aksjeeierne hos selskapet og oppbevares på betryggende måte.

V. Flertallskrav mv**§ 5-17. Alminnelig flertallskrav**

(1) En beslutning av generalforsamlingen krever flertall av de avgitte stemmer, om ikke noe annet er bestemt i loven. Står stemmetallet likt, gjelder det som møtelederen slutter seg til, også når denne ikke har stemmerett.

(2) Ved valg eller ansettelse anses den eller de valgt som får flest stemmer. Generalforsamlingen kan på forhånd bestemme at det skal holdes ny

avstemning dersom ingen får flertall av de avgitte stemmer. Står stemmetallet likt, treffes avgjørelsen ved loddtrekning.

(3) I vedtektene kan det fastsettes flertallskrav som avviker fra det som følger av paragrafen her, og gis avvikende regler om følgen av stemmelikhet.

§ 5-18. Vedtektsendring

(1) Beslutning om å endre vedtektene treffes av generalforsamlingen, hvis ikke noe annet er fastsatt i lov. Beslutningen krever tilslutning fra minst to tredeler så vel av de avgitte stemmer som av den aksjekapital som er representert på generalforsamlingen.

(2) Beslutning om vedtektsendring som forringer en hel aksjeklasses rett, må tiltres av eiere av to tredeler av den representerte kapital i denne klassen. Dessuten må minst halvdel av stemmene fra de aksjeeiere som ikke eier aksjer i noen annen klasse, være avgitt for forslaget.

(3) I vedtektene kan det fastsettes strengere flertallskrav enn det som følger av paragrafen her.

§ 5-19. Kvalifisert flertallskrav

(1) Det kreves tilslutning fra eiere av aksjer som utgjør mer enn ni tideler av den aksjekapital som er representert på generalforsamlingen, og dessuten flertall som for vedtektsendring, for en beslutning som for utgitte aksjer innebærer at aksjeeiernes rett til utbytte eller til selskapets formue reduseres på annen måte enn ved bestemmelse som nevnt i § 2-2 annet ledd.

(2) I et selskap hvor aksjene kan skifte eier uten samtykke fra selskapet etter § 4-15 annet ledd, jf §§ 4-16 og 4-17, kreves det flertall som nevnt i første ledd også for en beslutning som innebærer at utgitte aksjer bare kan erverves med samtykke fra selskapet. I et selskap hvor aksjene kan skifte eier uhindret av regler om forkjøpsrett etter § 4-15 annet ledd, jf. §§ 4-19 til 4-23, gjelder det samme flertallskravet for en beslutning som for utgitte aksjer innebærer at aksjeeierne skal ha rett til å overta en aksje som skal skifte eier (forkjøpsrett). Flertallskravet i annet ledd gjelder dessuten for en beslutning som for utgitte aksjer innebærer at aksjeerververe eller aksjeeiere skal ha visse egenskaper, jf. § 4-18.

§ 5-20. Krav om enstemmighet mv

(1) En beslutning krever tilslutning fra samtlige aksjeeiere når den for utgitte aksjer innebærer

1. at aksjeeiernes forpliktelser i forhold til selskapet økes;
2. at retten til å overdra eller erverve aksjer i selskapet innskrenkes på annen måte enn nevnt i § 5-19 annet ledd;
3. at aksjer kan være gjenstand for tvungen innløsning;
4. at rettsforholdet mellom tidligere likestilte aksjer endres;
5. at aksjeeiernes rett til utbytte eller til selskapets formue reduseres ved bestemmelse som nevnt i § 2-2 annet ledd.

(2) Dersom en slik beslutning bare berører en del av aksjeeierne, krever beslutningen tilslutning fra samtlige berørte aksjeeiere og dessuten flertall som for vedtektsendring.

§ 5-21. Misbruk av generalforsamlingens myndighet

Generalforsamlingen kan ikke treffe noen beslutning som er egnet til å gi visse aksjeeiere eller andre en urimelig fordel på andre aksjeeieres eller selskapets bekostning.

VI. Søksmål om ugyldige beslutninger

§ 5-22. Myndighet til å reise søksmål om ugyldighet

En aksjeeier, et styremedlem, et medlem av bedriftsforsamlingen eller daglig leder kan reise søksmål med påstand om at en beslutning av generalforsamlingen er ugyldig, fordi den er blitt til på ulovlig måte eller for øvrig er i strid med loven eller selskapets vedtekter. Slikt søksmål kan også reises av et flertall av de ansatte eller alternativt fagforeninger som omfatter to tredeler av de ansatte.

§ 5-23. Frist for å reise søksmål

(1) Søksmål om gyldigheten av en beslutning etter § 5-22 må reises innen tre måneder etter at den ble truffet. Ellers er beslutningen gyldig.

(2) Reglene i første ledd gjelder ikke når

1. beslutningen er av en slik art at den ikke kan treffes selv med samtykke av alle aksjeeierne;
2. lov eller vedtekter krever at samtlige eller visse aksjeeiere må samtykke i beslutningen og slikt samtykke ikke er gitt;
3. innkalling til generalforsamlingen ikke har skjedd, eller reglene om innkalling har vært vesentlig satt til side;
4. søksmål reises innen to år etter utløpet av fristen i første ledd og retten finner at saksøkeren har hatt rimelig grunn for sin fristforsømmelse,

og at det ville føre til åpenbart urimelig resultat om beslutningen måtte anses gyldig.

§ 5-24. Dom om ugyldighet

(1) En dom som fastslår at en beslutning av generalforsamlingen er ugyldig, eller som endrer beslutningen, har virkning for alle som har rett til å reise søksmål etter § 5-22.

(2) Dommen kan bare gå ut på endring av beslutningen dersom det nedlegges påstand om det, og retten kan fastslå det innhold beslutningen skulle ha hatt.

(3) Er beslutningen meldt til Foretaksregisteret, skal dommen meldes og registreres der. Selskapet bærer utgiftene.

VII. Gransking

§ 5-25. Forslag om gransking

(1) En aksjeeier kan fremsette forslag om gransking av selskapets stiftelse, forvaltning eller nærmere angitte forhold ved forvaltningen eller regnskapene. Forslaget kan fremsettes på en ordinær generalforsamling eller på en generalforsamling der det fremgår av innkallingen at sak om slik gransking skal behandles.

(2) Får forslaget tilslutning av aksjeeiere som har minst en tidel av den aksjekapital som er representert på generalforsamlingen, kan enhver aksjeeier innen en måned etter generalforsamlingen kreve at tingretten ved kjennelse beslutter gransking.

§ 5-26. Tingrettens avgjørelse

(1) Tingretten skal ta til følge et krav om gransking etter § 5-25 annet ledd, dersom retten finner at den har rimelig grunn.

(2) Før avgjørelsen treffes, skal retten gi selskapet og i tilfelle den som granskingen ellers vil omfatte, anledning til å uttale seg.

(3) Retten oppnevner én eller flere granskere. Det som er bestemt om revisor i revisorloven §§ 4-1 til 4-7 og § 5-2 tredje ledd gjelder tilsvarende for granskerne. De har taushetsplikt etter samme regler som revisor.

(4) Retten fastsetter godtgjørelse for granskerne. Kostnadene ved granskingen bæres av selskapet. Retten kan bestemme at selskapet på forhånd skal deponere et passende beløp.

§ 5-27. Granskingsberetningen

(1) Granskerne skal avgi skriftlig beretning om granskingen til tingretten.

(2) Retten innkaller generalforsamlingen til behandling av granskingsberetningen. Beretningen skal senest en uke før møtet sendes til hver aksjeeier med kjent adresse.

Kapittel 6. Selskapets ledelse

...

II. Ledelsens oppgaver og saksbehandling mv

§ 6-12. Forvaltningen av selskapet

(1) Forvaltningen av selskapet hører under styret. Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten.

(2) Styret skal fastsette planer og budsjetter for selskapets virksomhet. Styret kan også fastsette retningslinjer for virksomheten.

(3) Styret skal holde seg orientert om selskapets økonomiske stilling og plikter å påse at dets virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll.

(4) Styret iverksetter de undersøkelser det finner nødvendig for å kunne utføre sine oppgaver. Styret skal iverksette slike undersøkelser dersom dette kreves av ett eller flere av styremedlemmene.

(5) Hvis det er avtalt at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamling, jf § 6-35 annet ledd, har styret den myndighet som fremgår av § 6-37 fjerde ledd.

§ 6-13. Styrets tilsynsansvar

(1) Styret skal føre tilsyn med den daglige ledelse og selskapets virksomhet for øvrig.

(2) Styret kan fastsette instruks for den daglige ledelse.

(3) I selskaper som bare har én aksjeeier, skal styret sørge for at avtaler mellom selskapet og aksjeeieren nedtegnes skriftlig.

§ 6-14. Daglig ledelse

(1) Daglig leder står for den daglige ledelse av selskapets virksomhet og skal følge de retningslinjer og pålegg styret har gitt.

(2) Den daglige ledelse omfatter ikke saker som etter selskapets forhold er av uvanlig art eller stor betydning.

(3) Daglig leder kan ellers avgjøre en sak etter fullmakt fra styret i det enkelte tilfellet eller når styrets beslutning ikke kan avvendes uten vesentlig ulempe for selskapet. Styret skal snarest underrettes om avgjørelsen.

(4) Daglig leder skal sørge for at selskapets regnskap er i samsvar med lov og forskrifter, og at formuesforvaltningen er ordnet på en betryggende måte.

§ 6-15. Daglig leders plikter overfor styret

(1) Daglig leder skal minst hver måned, i møte eller skriftlig, gi styret underretning om selskapets virksomhet, stilling og resultatutvikling.

(2) Styret kan til enhver tid kreve at daglig leder gir styret en nærmere redegjørelse om bestemte saker. Slik redegjørelse kan også kreves av det enkelte styremedlem.

§ 6-16. Datterselskaps forhold til morselskapet

(1) Styret i et datterselskap plikter å gi styret i morselskapet opplysninger som er nødvendige for å kunne vurdere konsernets stilling og resultatet av konsernets virksomhet.

(2) Morselskapet skal underrette styret i et datterselskap om forhold som kan ha betydning for konsernet som helhet. Morselskapet skal også underrette datterselskapets styre om beslutninger som kan ha betydning for datterselskapet, før endelig beslutning treffes.

§ 6-16a. Erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte

(1) Styret skal utarbeide en erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til daglig leder og andre ledende ansatte. I vedtektene kan det fastsettes at erklæringen skal utarbeides av et annet organ. Erklæringen skal omfatte lønn og tillegg godtgjørelse i form av:

1. naturallytelser,
2. bonuser,
3. tildeling av aksjer, tegningsretter, opsjoner og andre former for godtgjørelse som er knyttet til aksjer eller utviklingen av aksjekursen i selskapet eller i andre selskaper innenfor det samme konsernet,
4. pensjonsordninger,
5. etterlønnordninger,
6. alle former for variable elementer i godtgjørelsen, eller særskilte ytelser som kommer i tillegg til basislønnen.

(2) Erklæringen skal inneholde retningslinjer for fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse som nevnt i første ledd for det kommende regnskapsåret. Retningslinjene bør angi hovedprinsippene for selskapets lederlønnspolitik. Retningslinjene skal angi om det skal kunne gis godtgjørelse i til-

legg til basislønn, om det skal settes vilkår eller rammer for slik godtgjørelse, og hva disse i så fall går ut på, samt eventuelle ytelseskriterier eller andre tildelingskriterier. Retningslinjene for ordninger som nevnt i første ledd tredje punktum nr 3 er bindende for styret, hvis ikke noe annet er fastsatt i vedtektene. For øvrig er retningslinjene veiledende, men det kan fastsettes i vedtektene at de skal være bindende. Dersom styret i en avtale fra- viker retningslinjene, skal begrunnelsen for dette angis i styreprotokollen.

(3) Erklæringen skal også inneholde en redegjørelse for den lederlønnspolitikken som har vært ført det foregående regnskapsåret, herunder hvordan retningslinjene for lederlønnfastsettelsen er blitt gjennomført.

(4) Erklæringen skal dessuten gi en redegjørelse for virkningene for selskapet og aksjeeierne av avtaler om godtgjørelse som nevnt i første ledd tredje punktum nr 1 til 6 som er inngått eller endret det foregående regnskapsåret.

§ 6-17. Godtgjørelse fra andre enn selskapet

(1) Et styremedlem, daglig leder eller noen ansatt i selskapet må ikke i anledning av rettshandel for selskapet ta imot godtgjørelse fra andre enn selskapet. Dette gjelder også godtgjørelse som en medkontrahent eller hans eller hennes representant har betinget seg hos selskapet.

(2) Godtgjørelse som styremedlem eller daglig leder ikke kan motta, kan heller ikke mottas av deres nærstående.

(3) Godtgjørelse som er avtalt eller mottatt i strid med forbudet i første eller annet ledd, tilfaller selskapet. Det samme gjelder avkastning av og eiendeler som er kommet i stedet for godtgjørelsen.

(4) Paragrafen her er ikke til hinder for at styremedlem som ikke deltar i den daglige ledelse, kan opptre som mellommann overfor selskapet mot vanlig mellommannsgodtgjørelse dersom

1. styremedlemmet ikke også representerer selskapet, og
2. forretningen inngår i mellommannsvirksomhet som styremedlemmet driver som næring.

§ 6-18. Begjæring om gjelds- og konkursbehandling

(1) Begjæring om gjeldsforhandling eller konkursbehandling for selskapet kan bare fremsettes av styret.

(2) Under konkursbehandling representerer styret selskapet som konkursskyldner.

§ 6-19. Styrets saksbehandling

(1) Styret skal behandle saker i møte, med mindre styrets leder finner at saken kan forelegges skriftlig eller behandles på annen betryggende måte. Årsregnskap og årsberetning skal behandles i møte. Når tilsetning av daglig leder hører under styret, skal fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til daglig leder skje i møte. Det samme gjelder når styret fastsetter lønn og godtgjørelse til andre ledende ansatte.

(2) Styrets leder skal sørge for at styremedlemmene så vidt mulig kan delta i en samlet behandling av saker som behandles uten møte. Styremedlemmene og daglig leder kan kreve møtebehandling.

(3) Styrebehandlingen ledes av styrelederen. Deltar verken styrelederen eller varalederen, velger styret en leder for styrebehandlingen.

(4) Daglig leder har rett og plikt til å delta i styrets behandling av saker og til å uttale seg, med mindre annet er bestemt av styret i den enkelte sak.

§ 6-20. Krav om styrebehandling mv

(1) Styrelederen skal sørge for behandling av aktuelle saker som hører inn under styret.

(2) Styremedlemmene og daglig leder kan kreve at styret behandler bestemte saker.

§ 6-21. Forberedelsen av saker

(1) Daglig leder forbereder saker som skal behandles av styret i samråd med styrets leder.

(2) En sak skal forberedes og fremlegges slik at styret har et tilfredsstillende behandlingsgrunnlag.

§ 6-22. Varsel om styrebehandling

Styrebehandling varsles på hensiktsmessig måte og med nødvendig frist.

§ 6-23. Styreinstruks

(1) I selskaper hvor de ansatte har representasjon i styret, skal styret fastsette en styreinstruks som gir nærmere regler om styrets arbeid og saksbehandling.

(2) Instruksen skal blant annet inneholde regler om hvilke saker som skal styrebehandles og daglig leders arbeidsoppgaver og plikter overfor styret. Instruksen skal også inneholde regler for innkalling og møtebehandling.

(3) Kongen kan gi forskrift om styreinstruks.

§ 6-24. Når kan styret treffe beslutning

(1) Styret kan treffe beslutning når mer enn halvdel av medlemmene er til stede eller deltar i styrebehandlingen, om ikke strengere krav er fastsatt i vedtektene.

(2) Styret kan likevel ikke treffe beslutning uten at alle styremedlemmene så vidt mulig er gitt anledning til å delta i behandlingen av saken.

(3) Har noen forfall og det finnes varamedlem, skal varamedlemmet innkalles.

§ 6-25. Alminnelig flertallskrav

(1) En beslutning av styret krever at flertallet av de styremedlemmer som deltar i behandlingen av en sak, har stemt for. Ved stemmelikhet gjelder det som møtelederen har stemt for. De som har stemt for et forslag som innebærer en endring, må likevel alltid utgjøre mer enn en tredel av samtlige styremedlemmer.

(2) Strengere stemmeregler kan fastsettes i vedtektene.

§ 6-26. Flertallskrav ved valg og ansettelse

(1) Ved valg og ansettelse anses den valgt eller ansatt som får flest stemmer. Styret kan på forhånd bestemme at det skal holdes ny avstemning dersom ingen får flertall av de avgitte stemmer.

(2) Står stemmetallet likt ved valg av styreleder eller møteleder, avgjøres valget ved loddtrekning. I andre tilfeller av stemmelikhet gjelder det som møtelederen har stemt for.

(3) Strengere stemmeregler kan fastsettes i vedtektene.

§ 6-27. Inhabilitet

(1) Et styremedlem må ikke delta i behandlingen eller avgjørelsen av spørsmål som har slik særlig betydning for egen del eller for noen nærstående at medlemmet må anses for å ha fremtredende personlig eller økonomisk særinteresse i saken. Det samme gjelder for daglig leder.

(2) Et styremedlem eller daglig leder må heller ikke delta i en sak om lån eller annen kreditt til seg selv eller om sikkerhetsstillelse for egen gjeld.

§ 6-28. Misbruk av posisjon i selskapet mv

(1) Styret og andre som etter §§ 6-30 til 6-32 representerer selskapet, må ikke foreta noe som er egnet til å gi visse aksjeeiere eller andre en urimeelig fordel på andre aksjeeieres eller selskapets bekostning.

(2) Styret og daglig leder må ikke etterkomme noen beslutning av generalforsamlingen eller et annet selskapsorgan hvis beslutningen strider mot lov eller mot selskapets vedtekter.

§ 6-29. Styreprotokoll

(1) Det skal føres protokoll over styrebehandlingen. Den skal minst angi tid og sted, deltakerne, behandlingsmåten og styrets beslutninger. Det skal fremgå at saksbehandlingen oppfyller kravene i § 6-24.

(2) Er styrets beslutning ikke enstemmig, skal det angis hvem som har stemt for og imot. Styremedlem og daglig leder som ikke er enig i en beslutning, kan kreve sin oppfatning innført i protokollen.

(3) Protokollen skal underskrives av alle de medlemmer som har deltatt i styrebehandlingen. Har styret minst fem medlemmer, og er beslutning truffet i møte, kan styret velge to til å underskrive. I så fall skal utskrift sendes samtlige styremedlemmer med frist for merknader, som i tilfelle kan kreves inntatt i protokollen.

III. Selskapets forhold utad

§ 6-30. Representasjon utad

Styret representerer selskapet utad og tegner dets firma.

§ 6-31. Fullmakt til å tegne selskapets firma

(1) Styret kan gi styremedlemmer, daglig leder eller navngitte ansatte rett til å tegne selskapets firma. Slik fullmakt kan fastsettes i vedtektene, som også kan begrense styrets myndighet til å gi rett til å tegne selskapets firma.

(2) Retten til å tegne selskapets firma kan når som helst tilbakekalles. Vedtektsfestet fullmakt kan tilbakekalles av styret når generalforsamlingens beslutning ikke kan avvertes uten skade for selskapet.

(3) Bestemmelsene om daglig leder i § 6-27 gjelder tilsvarende for firmategner som ikke er daglig leder eller medlem av styret.

§ 6-32. Daglig leders representasjon utad

Daglig leder representerer selskapet utad i saker som inngår i den daglige ledelse.

§ 6-33. Overskridelse av myndighet

Har noen som representerer selskapet utad etter reglene i §§ 6-30 til 6-32 ved disposisjon på selskapets vegne gått ut over sin myndighet, er dispo-

sisjonen ikke bindende for selskapet når selskapet godtgjør at medkontrahenten forsto eller burde ha forstått at myndigheten ble overskredet, og det ville stride mot redelighet å gjøre disposisjonen gjeldende.

§ 6-34. Mangler ved valg av styremedlem eller tilsetning av daglig leder

Etter at valg av styremedlem eller tilsetning av daglig leder er registrert i Foretaksregisteret, kan mangler ved valget eller tilsetningen ikke påberopes overfor en tredjeperson, med mindre selskapet godtgjør at tredjepersonen kjente til mangelen.

...

Kapittel 8. Utdeling av utbytte og annen anvendelse av selskapets midler

I. Utbytte og konsernbidrag

§ 8-1. Hva kan utdeles som utbytte

(1) Som utbytte kan bare deles ut årsresultat etter det godkjente resultatregnskapet for siste regnskapsår og annen egenkapital etter fradrag for

1. udekket underskudd;
2. balanseført forskning og utvikling, goodwill og netto utsatt skattefordel;
3. den samlede pålydende verdi av egne aksjer som selskapet har ervervet til eie eller pant i tidligere regnskapsår, og kreditt og sikkerhetsstillelse etter §§ 8-7 til 8-9 som etter disse bestemmelsene skal ligge innenfor rammen av fri egenkapital;
4. den del av årsoverskuddet som etter lov eller vedtekter skal avsettes til et bundet fond eller ikke kan utdeles som utbytte.

(2) Selskapet kan ikke utdele utbytte dersom egenkapitalen etter balansen er mindre enn ti prosent av balansesummen, uten å følge en fremgangsmåte som fastsatt i §§ 12-4 og 12-6 for nedsetting av aksjekapitalen.

(3) Egenkapital som kan utdeles som utbytte etter første og annet ledd uten å følge fremgangsmåten etter §§ 12-4 og 12-6, regnes som selskapets frie egenkapital.

(4) Det kan ikke i noe tilfelle besluttes utdelt mer enn forenlig med forsiktig og god forretnings-skikk, under tilbørlig hensyn til tap som måtte være inntruffet etter balansedagen, eller som må forventes å ville inntreffe.

(5) Ved beregningen av fri egenkapital kommer kreditt til en aksjeeier ikke til fradrag etter første

ledd nr 3 i den grad kreditten avvikles ved at det foretas en avregning i utbyttet.

§ 8-2. *Beslutning om utbytte*

Beslutning om utdeling av utbytte treffes av generalforsamlingen etter at styret har lagt frem forslag om utdeling eller annen anvendelse av overskudd. Har selskapet bedriftsforsamling, kan det bestemmes i vedtektene at beslutning om utdeling av utbytte skal treffes av bedriftsforsamlingen med forbehold for generalforsamlingens fastsettelse av årsregnskapet og årsberetningen. Det kan ikke besluttes utdelt høyere utbytte enn styret har foreslått eller godtar. Innenfor rammene av styrets forslag kan bedriftsforsamlingen fastsette det høyeste beløpet som kan utdeles som utbytte.

§ 8-3. *Utbetaling av utbytte*

(1) Utbyttet tilfaller de aksjeeiere som er aksjeeiere på det tidspunktet beslutningen treffes, om ikke noe annet fremgår av beslutningen.

(2) Retten til utbytte kan ikke skilles fra eierretten for lenger tid enn to år.

(3) Utbetalingsdagen kan ikke settes senere enn seks måneder etter beslutningen.

§ 8-4. *Klage til tingretten*

(1) Aksjeeiere som eier minst en tjuedel av aksjekapitalen, kan anmode tingretten om å fastsette et høyere utbytte enn fastsatt etter § 8-2. Retten skal ved kjennelse fastsette et høyere utbytte dersom det er urimelig lavt ut fra hensynet til aksjeeierne, selskapets likviditet og forholdene ellers.

(2) Retten kan ikke beslutte å utdele mer enn fem prosent av selskapets egenkapital etter balansen og ikke mer enn tillatt etter § 8-1 og selskapets vedtekter.

(3) Retten kan avvise anmodningen dersom aksjeeierne ikke på forhånd har gjort rimelig forsøk på å få styret og i tilfelle generalforsamlingen med på beslutning om høyere utbytte.

§ 8-5. *Konsernbidrag*

(1) Selskapet kan utdele konsernbidrag til annet konsernselskap, jf. skatteloven §§ 10-2 til 10-4. Som konsernselskap regnes også foretak som inngår i et konsern etter samvirkeloven § 5.

(2) Bestemmelsene i §§ 8-1 til 8-4 gjelder tilsvarende for utdeling av konsernbidrag. Summen av utbytte og konsernbidrag kan i et enkelt år ikke overstige grensen etter § 8-1.

II. Gaver

§ 8-6. *Gaver*

(1) Generalforsamlingen kan beslutte å gi leilighetsgaver, og dessuten gaver til allmenntilgjengelig eller liknende formål som må anses rimelige ut fra gavens formål, selskapets stilling og omstendighetene for øvrig.

(2) Styret kan til samme formål gi gaver som i forhold til selskapets stilling er av liten betydning.

(3) Andre gaver kan bare gis med tilslutning fra samtlige aksjeeiere og bare dersom gaven ligger innenfor rammene av de midler som kan benyttes til utdeling av utbytte.

...

Kapittel 9. Egne aksjer

I. Tegning av egne aksjer

§ 9-1. *Forbud mot at selskapet tegner egne aksjer*

(1) Et allmennaksjeselskap kan ikke tegne egne aksjer. Et datterselskap kan heller ikke tegne aksjer i morselskapet. Er en aksje i selskapet tegnet av andre enn selskapet, men for selskapets regning, anses aksjen tegnet av den som har opptrådt som aksjetegner.

(2) Dersom aksjer i forbindelse med stiftelsen tegnes i strid med reglene i første ledd første punktum, anses stifterne for å ha tegnet aksjen for egen regning. Dersom aksjer i forbindelse med kapitalforhøyelse tegnes i strid med reglene i første ledd første og annet punktum, anses styret for å ha tegnet aksjene for egen regning. Stifterne eller styremedlemmene hefter solidarisk for det beløpet som skal betales for aksjen. Stiftere og styremedlemmer som har stemt imot aksjetegningen, eller som kan godtgjøre at de på beslutningstidspunktet verken kjente til eller burde ha kjent til den ulovlige aksjetegningen, er likevel ikke ansvarlige etter reglene i første, annet og tredje punktum.

II. Erverv av egne aksjer på annen måte enn ved tegning

§ 9-2. *Selskapets adgang til å erverve egne aksjer*

(1) Et allmennaksjeselskap kan erverve egne aksjer dersom den samlede pålydende verdi av beholdningen av egne aksjer etter ervervet ikke overstiger ti prosent av aksjekapitalen. Ervervet må ikke medføre at aksjekapitalen med fradrag av det samlede pålydende av beholdningen av egne

aksjer blir mindre enn minste tillatte aksjekapital etter § 3-1 første ledd.

(2) Beholdningen av egne aksjer omfatter aksjer som selskapet eier eller har avtalepant i. Aksjer ervervet til eie eller pant av andre enn selskapet, men for selskapets regning, regnes som ervervet av selskapet. Et morselskaps beholdning av egne aksjer omfatter også de aksjer som et datterselskap eier eller har avtalepant i.

(3) Selskapet kan bare erverve aksjer som er fullt innbetalt.

§ 9-3. Krav til fri egenkapital mv

Et allmennaksjeselskap kan bare erverve egne aksjer dersom selskapets frie egenkapital (jf § 8-1 tredje ledd) etter den senest fastsatte balansen overstiger det vederlaget som skal ytes for aksjene. Det kan ikke i noe tilfelle erverves egne aksjer ut over det som er forenlig med forsiktig og god forretningskikk, under tilbørlig hensyn til tap som måtte være inntruffet etter balansedagen, eller som må forutsettes å ville inntreffe.

§ 9-4. Fullmakt fra generalforsamlingen

(1) Selskapet kan bare erverve egne aksjer dersom generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring har gitt styret fullmakt til å foreta slike erverv.

(2) Fullmakten skal gjelde for et bestemt tidsrom, som ikke kan være lenger enn 18 måneder. Fullmakten skal angi den høyeste pålydende verdien av de aksjer som selskapet i alt kan erverve, og det minste og høyeste beløp som kan betales for aksjene.

(3) Generalforsamlingen skal også angi på hvilke måter erverv og avhendelse av egne aksjer kan skje.

(4) Generalforsamlingens beslutning skal meldes til Foretaksregisteret og må være registrert før aksjer kan erverves i henhold til fullmakten.

§ 9-5. Avtalepant i egne aksjer

Bestemmelsene i §§ 9-2 til 9-4 gjelder tilsvarende for selskapets erverv av avtalepant i egne aksjer. Ved anvendelsen av §§ 9-3 og 9-4 regnes den fordring avtalepantet skal sikre, som vederlag fra selskapet.

§ 9-6. Unntak fra §§ 9-2 til 9-5

(1) Bestemmelsene i §§ 9-2 til 9-5 er ikke til hinder for at egne aksjer erverves som gave, ved tvangsinn drivelse til dekning av selskapets for-

dring, ved overtakelse av annen virksomhet gjennom fusjon, fisjon eller på annen måte eller ved innløsning etter § 16-19.

(2) Hvis den samlede pålydende verdi av beholdningen av egne aksjer (jf § 9-2 annet ledd og første ledd i paragrafen her) overstiger ti prosent av aksjekapitalen, skal en aksje ervervet etter første ledd så snart som mulig og senest innen to år etter ervervet avhendes eller slettes ved nedsetting av aksjekapitalen.

§ 9-7. Virkning av ulovlig erverv av egne aksjer

(1) Har selskapet inngått en avtale om erverv av en aksje eller avtalepant i strid med reglene i §§ 9-2 til 9-5, er avtalen ugyldig dersom den andre avtaleparten innså eller burde ha innsett at selskapet handlet i strid med reglene. Dersom ugyldighet blir konstatert etter at selskapet har oppfylt sin del av avtalen, kan selskapet holde tilbake aksjen inntil vederlaget betales tilbake.

(2) Dersom en aksje er ervervet i strid med reglene i §§ 9-2 til 9-5 og avtalen er bindende for selskapet etter første ledd, skal de aksjer ervervet gjelder, så snart som mulig og senest innen tre måneder etter ervervet avhendes eller slettes ved nedsetting av aksjekapitalen. Kan aksjen ikke avhendes innen fristens utløp uten tap for selskapet, skal de som ervervet aksjen på selskapets vegne, overta aksjen på samme vilkår som selskapet. Styremedlemmer som har stemt imot ervervet, eller som kan godtgjøre at de på beslutningstidspunktet verken kjente til eller burde ha kjent til det ulovlige aksjeervervet, er likevel ikke ansvarlige etter reglene i annet punktum.

(3) Har selskapet i strid med bestemmelsene i § 9-5 ervervet pant i egne aksjer, og avtalen ikke anses ugyldig etter første ledd, skal pantsettelsen bringes til opphør innen utløpet av fristen i annet ledd.

§ 9-8. Datterselskaps erverv av aksjer i morselskapet

Reglene i §§ 9-2 til 9-7 gjelder tilsvarende for et datterselskaps erverv av eller avtalepant i aksjer i morselskapet.

Kapittel 10. Forhøyelse av aksjekapitalen

I. Kapitalforhøyelse ved nytegning av aksjer

§ 10-1. Beslutning av generalforsamlingen

(1) Beslutning om å forhøye aksjekapitalen ved nytegning av aksjer treffes av generalforsamlingen

hvis ikke noe annet er bestemt i denne loven. Slik beslutning kan ikke treffes før selskapet er registrert.

(2) En beslutning om å forhøye aksjekapitalen skal minst angi:

1. det beløp aksjekapitalen skal forhøyes med. Det kan i stedet fastsettes en øvre og en nedre grense for forhøyelsen;
2. aksjenes pålydende (nominelle beløp);
3. det beløp som skal betales for hver aksje, eller en fullmakt for styret til senere å fastsette tegningskursen innenfor en øvre og nedre grense som skal angis i beslutningen;
4. hvem som kan tegne de nye aksjene;
5. fristen for å tegne aksjene. Fristen for tegning av aksjer på grunnlag av fortrinnsrett etter § 10-4 må ikke være kortere enn to uker fra avgivelsen av underretningen etter tredje ledd;
6. tid og sted for oppgjør av aksjeinnskudd;
7. de regler som ved overtegning skal gjelde for fordelingen av aksjer som ikke er tegnet på grunnlag av fortrinnsrett, hvis ikke fordelingen er overlatt til styret;
8. fra hvilket tidspunkt de nye aksjene gir rett til utbytte;
9. dersom det er eller skal være aksjer av ulike slag i selskapet, hvilken aksjeklasse de nye aksjene skal tilhøre;
10. hvor mye som i tilfelle skal betales i provisjon for garanti for tegning av aksjer. Det skal redegjøres for innholdet av garantien.

(3) Aksjeeiere eller andre som etter beslutningen skal ha rett til å tegne de nye aksjene, skal gis skriftlig underretning, med mindre adressen er ukjent. Underretningen skal angi hva man skal gjøre dersom man vil bruke fortrinnsretten, og hvilken frist som gjelder for å benytte den.

(4) Departementet utarbeider standardformularer for kapitalforhøyelse ved nyttegning av aksjer.

§ 10-2. Aksjeinnskudd i annet enn penger og andre særlige tegningsvilkår

(1) Generalforsamlingens beslutning om kapitalforhøyelse skal inneholde enhver avtale eller bestemmelse om

1. at aksjer skal kunne tegnes med rett eller plikt til å gjøre innskudd med andre eiendeler enn penger (jf § 10-12 første ledd), at aksjeinnskuddsforpliktelsen skal kunne gjøres opp ved motregning (jf § 10-12, jf § 2-12 annet ledd annet punktum), eller at aksjer skal kunne tegnes på andre særlige vilkår. Det skal angis hvilke eiendeler det gjelder, innskyterens navn og adres-

se, hvor mange aksjer selskapet skal yte for innskuddet, og hvilke vilkår som skal gjelde;

2. at selskapet skal overta andre eiendeler enn penger mot vederlag i annet enn aksjer. Det skal angis hvilke eiendeler det gjelder, overdragerens navn og adresse, det vederlaget som selskapet skal yte, og hvilke vilkår som skal gjelde;
3. at selskapet skal bli part i en avtale, eller at noen skal ha særskilte rettigheter overfor eller fordele av selskapet. Det skal i så fall angis hvilke vilkår som skal gjelde, og navn og adresse på den som er tilgodesett.

(2) I stedet for å gjengi avtalen eller bestemmelsen i generalforsamlingens beslutning kan det henvises til en skriftlig avtale etter reglene i § 2-4 annet ledd.

(3) Styret skal sørge for at det utarbeides en redegjørelse etter reglene i § 2-6. Redegjørelsen skal tidligst være datert fire uker før generalforsamlingens beslutning.

(4) Redegjørelsen og skriftlig avtale som nevnt i annet ledd skal inntas i eller vedlegges innkallingen til generalforsamlingen.

(5) En avtale eller bestemmelse som ikke er tatt inn i eller angitt i generalforsamlingens beslutning slik det kreves i denne paragrafen, kan ikke gjøres gjeldende mot selskapet.

§ 10-3. Styrets forslag

(1) Styret skal utarbeide forslag til generalforsamlingens beslutning om kapitalforhøyelse, jf §§ 10-1 og 10-2, samt forslag til de vedtektsendringer som er påkrevd.

(2) Forslaget skal begrunnes. Det skal gis en kort redegjørelse for forhold som må tillegges vekt når det gjelder å tegne nye aksjer. Dersom generalforsamlingen ikke samtidig skal behandle årsregnskapet, skal redegjørelsen også omfatte hendinger som er inntruffet etter siste balansedag, og som er av vesentlig betydning for selskapet.

(3) Dersom det foreslås at generalforsamlingen skal treffe beslutning etter § 10-5 om å fravike aksjeeiernes rett til å tegne de nye aksjene, skal dette særskilt angis og begrunnes.

(4) Styrets forslag skal inntas i eller vedlegges innkallingen til generalforsamlingen.

(5) Avskrift av seneste årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning skal utlegges på selskapskontor samtidig med innkallingen, hvis ikke generalforsamlingen samtidig skal behandle årsregnskapet. Innkallingen skal opplyse om dette.

§ 10-4. Aksjeeiernes fortrinnsrett

(1) Ved forhøyelse av aksjekapitalen ved aksjetegning mot innskudd i penger har aksjeeierne fortrinnsrett til de nye aksjene i samme forhold som de fra før eier aksjer i selskapet.

(2) Aksjeeiernes fortrinnsrett kan ikke settes til side i vedtektene. Har selskapet flere aksjeklasser, og forskjellen gjelder stemmerett, rett til utbytte eller rettigheter ved utlodning av selskapets eiendeler ved oppløsning av selskapet, kan vedtektene likevel bestemme at aksjeeierne ved forholdsmessig kapitalforhøyelse innen hver aksjeklasse bare skal ha fortrinnsrett til aksjer innen den aksjeklasse de fra før har aksjer i.

(3) Blir fortrinnsretten ikke nyttet fullt ut, har de aksjeeiere som har brukt sin fortrinnsrett, og som vil overta en større andel av aksjene, rett til å tegne den andelen av kapitalforhøyelsen som ikke er tegnet. De aksjer det gjelder, skal i så fall fordeles mellom disse aksjeeierne mest mulig i forhold til det antall tegningsretter hver av dem har nyttet. Styret kan likevel beslutte at ubrukte tegningsretter skal selges slik at verdien kommer de aksjeeiere til gode som ikke har nyttet sin tegningsrett. Dersom selskapet har vedtektsbestemmelse som nevnt i annet ledd annet punktum, gjelder bestemmelsen i dette ledds første og annet punktum for hver aksjeklasse, likevel slik at aksjer som ikke er tegnet av aksjeeierne i én aksjeklasse, også kan tegnes av aksjeeierne i andre aksjeklasser.

(4) En fortrinnsrett ved kapitalforhøyelse som er knyttet til en aksje, kan ikke av aksjeeieren skilles fra aksjen før kapitalforhøyelsen er besluttet.

§ 10-5. Tilsidesettelse av aksjeeiernes fortrinnsrett

Generalforsamlingen kan med flertall som for vedtektsendring beslutte å fravike det som er bestemt om aksjeeiernes fortrinnsrett i § 10-4 eller i vedtektene. Generalforsamlingen kan likevel ikke beslutte større avvik fra aksjeeiernes fortrinnsrett enn det som er angitt i styrets forslag, med mindre de aksjeeiere som vil få sin rett forringet, samtykker i dette.

§ 10-6. Innføring av fortrinnsretten i tegningsrettsregisteret

Fortrinnsrett til å tegne nye aksjer skal innføres i tegningsrettsregisteret i verdipapirregisteret etter reglene i § 4-11.

§ 10-7. Tegning mv.

(1) Tegningen av nye aksjer skal skje på et særskilt tegningsformular som er inntatt i eller vedlagt tegningsinnbydelse eller prospekt som er utformet i samsvar med de krav som følger av lov eller forskrift. Første punktum er ikke til hinder for at aksjer tegnes på et elektronisk dokument, forutsatt at det også tilbys tegning på fysisk dokument, dersom en aksjetegner krever det. Nye aksjer kan også tegnes i protokollen for generalforsamlingen som beslutter kapitalforhøyelsen.

(2) Tegningsformularet skal angi hvor den som tegner nye aksjer kan gjøre seg kjent med beslutningen om kapitalforhøyelse, innkallingen til generalforsamlingen med vedlegg som nevnt i §§ 10-2 og 10-3, selskapets vedtekter, årsregnskapet og årsberetningen for de to siste år og annet tegningsmateriale. Tegningsformularet skal også angi hvordan tegningskursen skal fastsettes dersom denne skal fastsettes av styret etter § 10-1 annet ledd nr 3.

(3) Tegning av aksje på annen måte enn det som er fastsatt i paragrafen her, eller med forbehold som ikke stemmer med generalforsamlingens beslutning, er ikke bindende for selskapet eller tegneren. Bestemmelsene i § 2-10 gjelder tilsvarende.

(4) Bestemmelser i denne loven er ikke til hinder for at selskapet kan bli ansvarlig etter en skadeløserklæring som utstedes i forbindelse med kapitalforhøyelsen til noen som på forretningsmessig basis gjennomfører eller tilrettelegger kapitalforhøyelsen. Ansvar etter første punktum er begrenset til det samlede beløpet av aksjeinnskudd regnet netto etter fradrag for utgifter til kapitalforhøyelsen.

§ 10-8. Utilstrekkelig tegning

Blir det minstebeløpet som er fastsatt av generalforsamlingen ikke tegnet innen tegningsfristens utløp, bortfaller kapitalforhøyelsen.

§ 10-9. Melding til Foretaksregisteret

(1) Er det minstebeløpet som er fastsatt av generalforsamlingen tegnet, skal kapitalforhøyelsen meldes til Foretaksregisteret innen tre måneder etter tegningsfristens utløp. Meldingen skal angi beløpet for kapitalforhøyelsen.

(2) Før kapitalforhøyelsen meldes til Foretaksregisteret, skal aksjeinnskudd være ytet fullt ut, herunder skal resultatet av teknisk bistand, forsknings- og utviklingsarbeider mv være stilt til rådighet for selskapet. I meldingen til Foretaksregisteret skal det opplyses om at selskapet har mot-

tatt aksjeinnskuddene. Dette skal bekreftes av revisor. § 2-19 gjelder tilsvarende.

(3) Er kapitalforhøyelsen ikke meldt til Foretaksregisteret innen fristens utløp, kan registrering ikke finne sted. Tegningene av aksjer er da ikke lenger bindende. Det samme gjelder om registrering nektes på grunn av feil som ikke kan rettes.

§ 10-10. Registrering av kapitalforhøyelsen

(1) Aksjekapitalen anses forhøyd med det beløp som er angitt i meldingen etter § 10-9 når kapitalforhøyelsen er registrert i Foretaksregisteret.

(2) Kapitalforhøyelsen kan ikke registreres dersom det samlede beløp av aksjer som er bindende tegnet og tildelt, etter fradrag av aksjer som er slettet etter reglene i § 10-12 fjerde ledd, jf § 2-13 femte ledd, er mindre enn den fastsatte kapitalforhøyelsen eller det minstebeløpet som må tegnes etter generalforsamlingens beslutning.

§ 10-11. Rettigheter etter de nye aksjene

De nye aksjene gir rettigheter i selskapet fra registreringen av kapitalforhøyelsen, om ikke noe annet er fastsatt i generalforsamlingens beslutning. Retten til å møte på generalforsamlingen og andre rettigheter som enhver aksjeeier har, inntre i alle tilfelle senest ved registreringen.

§ 10-12. Aksjeinnskudd, forfall og oppgjør mv

(1) Eiendeler som ikke kan balanseføres etter regnskapsloven, kan ikke brukes som aksjeinnskudd. En plikt til å utføre et arbeid eller en tjeneste for selskapet kan ikke i noe tilfelle brukes som aksjeinnskudd. Eiendeler som selskapet mottar som aksjeinnskudd, skal vurderes til virkelig verdi på tidspunktet for redegjørelsen etter § 10-2, med mindre det følger av regnskapsloven at innskuddet skal videreføres til balanseførte verdier.

(2) Aksjeinnskudd skal regnskapsføres som aksjekapital og i tilfelle som overkurs ved emisjon. Aksjeinnskudd skal regnes netto etter fradrag for utgifter til kapitalforhøyelsen. Overstiger utgiftene til kapitalforhøyelsen den overkursen som betales for aksjene, kan utgiftene likevel dekkes av overkursfondet eller av fri egenkapital (jf § 8-1 tredje ledd).

(3) Selskapets krav på innskudd stiftes ved aksjetegningen og forfaller på det tidspunktet som er fastsatt i generalforsamlingens beslutning. Dette tidspunktet kan ikke være senere enn det tidspunktet kapitalforhøyelsen meldes til Foretaksregisteret, jf § 10-9.

(4) §§ 2-12 til 2-17 gjelder tilsvarende for oppgjøret av aksjeinnskuddet. Hvis tilbud om tegning av aksjer ved kapitalforhøyelsen rettes til 100 personer eller flere og gjelder et beløp på minst 100 000 euro, kan en annen enn aksjetegneren gjøre opp et forfalt aksjeinnskudd på aksjetegnerens vegne etter følgende regler:

1. Slike aksjer skal foreløpig registreres på en egen konto i verdipapirregisteret. Aksjene gir ikke rettigheter i selskapet før tegneren har gjort opp aksjeinnskuddet eller en annen enn tegneren har overtatt rettighetene etter reglene i nr 2 og 3, jf § 4-2.
2. Dersom aksjetegneren ikke har gjort opp aksjeinnskuddet innen syv dager etter at vedkommende er gitt oppfordring om dette, kan den som har gjort opp på vegne av aksjetegneren, etter registreringen av kapitalforhøyelsen overta aksjen selv ved å melde dette til selskapet innen to dager etter at fristen i oppfordringen har gått ut, eller selge den for tegnerens regning og risiko. For den nevnte oppfordringen gjelder § 2-13 tredje ledd tilsvarende. Salget skal foretas til børskurs eller en kurs som etter markedets stilling er rimelig.
3. Dersom en slik adgang fremgår av tegningsgrunnlaget, kan aksjen overtas eller selges etter reglene i nr 2 etter tre dager fra forfallstidspunktet og uten særskilt betalingsoppfordring. Skal aksjen overtas, må dette meldes til selskapet innen to dager etter at aksjene tidligst kunne vært overtatt.

§ 10-13. Særskilt innbetalingskonto for aksjeinnskudd

Aksjeinnskudd i penger skal innbetales på særskilt konto i en kredittinstitusjon som kan drive virksomhet her i riket. Kontoen kan ikke disponeres av selskapet før kapitalforhøyelsen er registrert. Den kan heller ikke overdras, stilles som sikkerhet eller tas som utlegg for gjeld. Dersom kapitalforhøyelsen faller bort, skal det beløp som er innbetalt på aksjene, uten opphold betales tilbake til aksjetegnerne. Det samme gjelder dersom en aksjetegning ikke godtas eller ikke er bindende.

II. Styrefullmakt om kapitalforhøyelse ved nytegning av aksjer

§ 10-14. Generalforsamlingens beslutning om tildeling av styrefullmakt

(1) Generalforsamlingen kan med flertall som for vedtektsendring gi styret fullmakt til å forhøye aksjekapitalen ved nytegning av aksjer.

(2) Generalforsamlingens beslutning om styrefullmakt skal angi:

1. det beløp aksjekapitalen i alt skal kunne forhøyes med;
2. hvor lang tid fullmakten skal gjelde for;
3. om aksjeeiernes fortrinnsrett etter § 10-4 skal kunne fravikes;
4. om fullmakten omfatter kapitalforhøyelse mot innskudd i andre eiendeler enn penger eller rett til å pådra selskapet særlige plikter, jf § 10-2;
5. dersom det er eller skal være aksjer av ulike slag i selskapet, hvilken aksjeklasse de nye aksjene skal tilhøre. Skal de nye aksjene utgjøre en egen klasse, skal også hovedtrekkene ved de rettighetene som skal gjelde for den nye aksjeklassen, angis;
6. om fullmakten omfatter beslutning om fusjon etter § 13-5.

(3) Styrefullmakten kan ikke gjelde et større beløp enn at det samlede pålydende av aksjer som kan utstedes etter fullmakten, ligger innenfor halvdel av aksjekapitalen på den tid da fullmakten ble registrert. Fullmakten kan ikke gis for mer enn to år om gangen.

§ 10-15. Styrets forslag til generalforsamlingens beslutning

Styret skal utarbeide forslag til generalforsamlingens beslutning om tildeling av styrefullmakt, jf § 10-14. Bestemmelsene i § 10-3 gjelder tilsvarende.

§ 10-16. Melding til Foretaksregisteret

Generalforsamlingens beslutning om styrefullmakt skal uten opphold meldes til Foretaksregisteret. Styret kan ikke gjøre bruk av fullmakten før den er registrert.

§ 10-17. Styrets beslutning om kapitalforhøyelse

(1) For styrets beslutning om å forhøye aksjekapitalen gjelder § 10-1 tilsvarende.

(2) Skal nye aksjer kunne tegnes mot innskudd i andre eiendeler enn penger, eller skal det for øvrig gjelde andre særlige tegningsvilkår, skal vilkårene fastsettes av styret. § 10-2 gjelder tilsvarende.

(3) Aksjeeiere eller andre som etter beslutningen skal ha fortrinnsrett til å tegne de nye aksjene, skal gis underretning etter reglene i § 10-1 tredje ledd.

§ 10-18. Tegningen

Ved tegningen av nye aksjer gjelder reglene i § 10-7 tilsvarende, likevel slik at nye aksjer kan tegnes i protokollen for styremøtet.

§ 10-19. Gjennomføringen av kapitalforhøyelsen

(1) Bestemmelsene i §§ 10-8 til 10-13 gjelder tilsvarende for kapitalforhøyelse i henhold til styrebeslutning.

(2) Styret kan foreta de vedtektsendringer som kapitalforhøyelsen gjør påkrevd.

III. Kapitalforhøyelse ved fondsemisjon

§ 10-20. Generalforsamlingens beslutning om fondsemisjon

(1) Forhøyelse av aksjekapitalen ved fondsemisjon kan skje ved overføring til aksjekapitalen fra overkursfondet (jf § 3-2 annet ledd nr 3) og fra fri egenkapital. § 8-1 tredje ledd gjelder tilsvarende for hva som skal regnes som selskapets frie egenkapital, men likevel slik at det kan overføres egenkapital til aksjekapitalen selv om vilkårene i § 8-1 annet ledd ikke er oppfylt.

(2) Beslutning om fondsemisjon treffes av generalforsamlingen. Beslutningen kan ikke treffes før selskapet er registrert i Foretaksregisteret.

(3) Generalforsamlingens beslutning skal angi

1. det beløp aksjekapitalen forhøyes med;
2. om kapitalforhøyelsen skal gjennomføres ved at aksjenes pålydende forhøyes eller ved utstedelse av nye aksjer;
3. dersom det er eller skal være aksjer av ulike slag i selskapet, hvilken aksjeklasse de nye aksjene skal tilhøre.

§ 10-21. Forslag om fondsemisjon

Styret skal utarbeide forslag til beslutning om fondsemisjon samt forslag til de vedtektsendringer som er påkrevd. Forslaget skal begrunnes. § 10-3 gjelder tilsvarende.

§ 10-22. Melding til Foretaksregisteret

Generalforsamlingens beslutning om kapitalforhøyelsen skal meldes til Foretaksregisteret.

Aksjekapitalen anses forhøyd med det meldte beløp når kapitalforhøyelsen er registrert.

§ 10-23. Tildeling av aksjene

(1) Dersom kapitalforhøyelsen skal skje ved utstedelse av nye aksjer, skal de nye aksjene tildeles selskapets aksjeeiere i samme forhold som de fra før eier aksjer i selskapet.

(2) Er det flere aksjeklasser i selskapet, skal aksjeeierne bare tildeles aksjer innen den aksjeklassen de fra før har aksjer i, dersom ikke noe annet er fastsatt i vedtektene. For øvrig kan første ledd ikke fravikes i vedtektene.

(3) § 10-11 gjelder tilsvarende.

Kapittel 11. Finansielle instrumenter

I. Lån med rett til å kreve utstedt aksjer

§ 11-1. Adgangen til å ta opp lån hvor fordringen gir rett til å kreve utstedt aksjer

Et allmennaksjeselskap kan ved avtale om lån gi fordringshaveren rett til å kreve utstedt aksjer mot innskudd i penger eller mot at fordringen nyttes til motregning.

§ 11-2. Beslutning av generalforsamlingen

(1) Opptak av lån som nevnt i § 11-1 besluttes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring. Ved bruk av retten til å kreve utstedt aksjer etter en slik låneavtale kan aksjekapitalen forhøyes uten ytterligere beslutning av generalforsamlingen.

(2) Generalforsamlingen skal for hvert enkelt lån fastsette lånevilkårene. Beslutningen skal angi:

1. det samlede lånebeløp. Det kan fastsettes en øvre og en nedre grense for beløpet;
2. hvem som kan tegne lånet;
3. fristen for tegning av lånet. Fristen for tegning på grunnlag av § 11-4 må ikke være kortere enn to uker fra avgivelsen av underretningen etter tredje ledd;
4. fordringens pålydende (nominelle beløp) og rente;
5. kursen ved tegningen av lånet. Generalforsamlingen kan overlate til styret å fastsette tegningskursen innenfor en øvre og en nedre grense som fastsettes av generalforsamlingen;
6. tid og sted for når lån skal være innbetalt til selskapet;
7. de regler som ved overtegning skal gjelde for fordelingen av lån som ikke er tegnet på grunn-

lag av fortrinnsrett, hvis ikke fordelingen er overlatt til styret;

8. vilkår for å kunne kreve utstedt aksjer, herunder hva som skal ytes som vederlag for de nye aksjene;
9. fristen for å bruke retten til å kreve utstedt aksjer. Fristen må ikke være lengre enn fem år fra generalforsamlingens beslutning ble truffet;
10. dersom det er eller skal være aksjer av ulike slag i selskapet, hvilken aksjeklasse de nye aksjene skal tilhøre;
11. hvilken stilling rettighetshaverne skal ha ved selskapets beslutning om forhøyelse eller nedsetting av aksjekapitalen, ved ny beslutning om utstedelse av tegningsretter som omhandlet i dette kapitlet, eller ved oppløsning, fusjon, fisjon eller omdanning. Det kan bestemmes at rettighetshaverne ved slike beslutninger skal ha samme rettigheter som en aksjeeier;
12. fra hvilket tidspunkt de nye aksjene gir rett til utbytte;
13. om tegningsretten av fordringshaveren skal kunne skilles fra fordringen og utnyttes uavhengig av denne.

(3) Aksjeeiere eller andre som etter beslutningen skal ha rett til å tegne lånene, skal gjøres kjent med beslutningen etter reglene i § 10-1 tredje ledd.

§ 11-3. Styrets forslag

Styret skal utarbeide forslag til generalforsamlingens beslutning om opptak av lån som nevnt i § 11-1, jf § 11-2 annet ledd. § 10-3 gjelder tilsvarende.

§ 11-4. Aksjeeiernes fortrinnsrett

Aksjeeierne har fortrinnsrett til tegning av lån som nevnt i § 11-1. Bestemmelsene i §§ 10-4 og 10-5 gjelder tilsvarende. § 10-4 gjelder likevel ikke for aksjer som utstedes på grunnlag av tegningsretten.

§ 11-5. Tegning av lån, innføring i tegningsrettsregister

(1) For tegning av lån som nevnt i § 11-1, gjelder § 10-7 tilsvarende.

(2) Rettighetene til å kreve utstedt aksjer skal innføres i et tegningsrettsregister, jf § 4-11.

§ 11-6. Melding til Foretaksregisteret om beslutningen om låneopptaket mv

(1) Blir det minstebeløpet som er fastsatt av generalforsamlingen ikke tegnet innen tegnings-

fristens utløp, bortfaller beslutningen om låneopp-taket. Beløp som er innbetalt, skal i så fall uten opphold betales tilbake.

(2) Er beløpet som er fastsatt av generalforsamlingen tegnet, skal beslutningen uten opphold mel-des til Foretaksregisteret. Meldingen skal inneholde opplysning om det beløpet aksjekapitalen kan forhøyes med, og om fristen for å bruke retten til å kreve utstedt aksjer i selskapet.

(3) § 10-13 gjelder tilsvarende for innbetaling av lån.

§ 11-7. Gjennomføring av kapitalforhøyelsen ved utstedelse av nye aksjer

(1) Når fristen for å bruke retten til å kreve utstedt aksjer i selskapet er utløpt, skal kapitalforhøyelsen straks meldes til Foretaksregisteret. Varer fristen lengre enn 12 måneder, skal styret senest en måned etter utløpet av hvert regnskapsår melde det beløpet som aksjekapitalen er forhøyd med i løpet av året. Når registrering har funnet sted, anses aksjekapitalen forhøyd og aksjer utstedt med det beløpet som er meldt.

(2) Endringer i selskapets vedtekter som kapitalforhøyelsen gjør nødvendige, kan meldes uten ytterligere beslutning av generalforsamlingen.

(3) De nye aksjene gir rettigheter i selskapet etter reglene i § 10-11. Utstedes aksjene mot inn-skudd, gjelder reglene om innbetaling av aksjeinn-skudd i §§ 2-12 til 2-17 og §§ 10-12 og 10-13 tilsvarende. Selskapets krav på innskudd stiftes ved aksjetegningen og forfaller på det tidspunkt som er fastsatt i generalforsamlingens beslutning.

§ 11-8. Generalforsamlingens beslutning om tildeling av styrefullmakt

(1) Generalforsamlingen kan med flertall som for vedtektsendring gi styret fullmakt til å treffe beslutning om opptak av lån som nevnt i § 11-1.

(2) Generalforsamlingens beslutning skal angi:

1. det samlede beløp for lån som kan tas opp;
2. det beløp aksjekapitalen i alt skal kunne forhøyes med;
3. hvor lang tid fullmakten skal gjelde for;
4. om aksjeeiernes fortrinnsrett ved tegning av lånene etter § 11-4, jf §§ 10-4 og 10-5, skal kunne fravikes;
5. dersom det er eller skal være aksjer av ulike slag i selskapet, hvilken aksjeklasse de nye aksjene skal tilhøre. Skal de nye aksjene utgjøre en egen klasse, skal også hovedtrekkene ved de rettighetene som skal gjelde for den nye aksjeklassen, angis.

(3) Styrefullmakten kan ikke gjelde et større beløp enn at det samlede pålydende av de aksjer som kan utstedes i henhold til låneavtale på bakgrunn av fullmakten, ligger innenfor halvdelens aksjekapitalen på den tid da fullmakten ble registrert. Fullmakten kan ikke gis for mer enn to år om gangen.

(4) Styret skal utarbeide forslag til generalforsamlingens beslutning om styrefullmakt. Forslaget skal begrunnes. Bestemmelsene i § 10-3 gjelder tilsvarende.

(5) § 10-16 gjelder tilsvarende.

§ 11-9. Styrets beslutning om låneopptak i henhold til fullmakt mv

(1) For styrets beslutning om opptak av lån som nevnt i § 11-1, gjelder § 11-2 tilsvarende.

(2) Aksjeeiere eller andre som etter beslutningen skal ha rett til å tegne lånene, skal gjøres kjent med beslutningen etter reglene i § 10-1 tredje ledd.

(3) For tegning av lånene gjelder § 10-18 tilsvarende. § 11-7 gjelder tilsvarende.

II. Tegningsrettsaksjer

§ 11-10. Beslutning av generalforsamlingen om utstedelse av tegningsrettsaksjer

(1) I beslutning om kapitalforhøyelse ved nyttegning av aksjer etter § 10-1 kan generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring bestemme at de aksjer som tegnes i forbindelse med kapitalforhøyelsen, skal gi aksjetegneren rett til senere å kreve utstedt én eller flere nye aksjer mot innskudd. Ved bruk av retten til å kreve utstedt aksjer etter en slik beslutning kan aksjekapitalen forhøyes uten ytterligere beslutning av generalforsamlingen.

(2) Generalforsamlingens beslutning skal i tillegg til det som følger av § 10-1, angi:

1. vilkår for å kunne kreve utstedt aksjer, herunder hva som skal ytes som vederlag for de nye aksjene;
2. fristen for å bruke retten til å kreve utstedt aksjer. Fristen må ikke være lengre enn fem år fra generalforsamlingens beslutning ble truffet;
3. dersom det er eller skal være aksjer av ulike slag i selskapet, hvilken aksjeklasse de nye aksjene skal tilhøre;
4. hvilken stilling rettighetshaverne skal ha ved selskapets beslutning om forhøyelse eller nedsetting av aksjekapitalen, ved ny beslutning om utstedelse av tegningsretter som omhandlet i dette kapitlet, eller ved oppløsning, fusjon, fisjon eller omdanning. Det kan bestemmes at

- rettighetshaverne ved slike beslutninger skal ha samme rettigheter som en aksjeeier;
5. fra hvilket tidspunkt de nye aksjene gir rett til utbytte;
  6. om tegningsretten av aksjeeieren skal kunne skilles fra aksjen og utnyttes uavhengig av denne.

§ 11-11. Fortrinnsrett, tegningsrettsregister, melding til Foretaksregisteret

(1) Reglene i § 10-4 om aksjeeiernes fortrinnsrett gjelder ikke for aksjer som utstedes på grunnlag av rettigheter som nevnt i § 11-10.

(2) Rettighetene til å kreve utstedt aksjer skal innføres i et tegningsrettsregister, jf § 4-11.

(3) Beslutningen om å utstede aksjer etter § 11-10 skal meldes til Foretaksregisteret, jf § 10-9. Meldingen skal angi at de aksjer som kapitalforhøyelsen gjelder, gir rett til å kreve utstedt nye aksjer i selskapet, det beløpet aksjekapitalen kan forhøyes med ved bruk av tegningsrettene og fristen for å bruke retten til å kreve utstedt aksjer. § 11-7 gjelder tilsvarende.

III. Frittstående tegningsretter

§ 11-12. Beslutning av generalforsamlingen om utstedelse av frittstående tegningsretter

(1) Generalforsamlingen kan med flertall som for vedtektsendring beslutte at det skal utstedes tegningsretter som gir rettighetshaveren rett til senere å kreve utstedt én eller flere nye aksjer i selskapet. Ved bruk av retten til å kreve utstedt aksjer etter en slik beslutning kan aksjekapitalen forhøyes uten ytterligere beslutning av generalforsamlingen.

(2) Generalforsamlingens beslutning skal angi:

1. antallet tegningsretter som skal utstedes. Det kan fastsettes en øvre og en nedre grense for antallet;
2. hvem som skal tegne tegningsrettene;
3. fristen for tegning av tegningsrettene. Fristen for tegning på grunnlag av fortrinnsrett må ikke være kortere enn to uker fra avgivelsen av underretningen etter tredje ledd;
4. det vederlaget som skal ytes for tegningsrettene. Generalforsamlingen kan overlate til styret å fastsette vederlaget innenfor en øvre og en nedre grense som fastsettes av generalforsamlingen;
5. de regler som ved overtegning skal gjelde for fordelingen av tegningsretter som ikke er tegnet på grunnlag av fortrinnsrett, hvis ikke fordelingen er overlatt til styret;

6. vilkår for å kunne kreve utstedt aksjer, herunder hva som skal ytes som vederlag for de nye aksjene;
7. fristen for å bruke retten til å kreve utstedt aksjer. Fristen må ikke være lengre enn fem år fra generalforsamlingens beslutning ble truffet;
8. dersom det er eller skal være aksjer av ulike slag i selskapet, hvilken aksjeklasse de nye aksjene skal tilhøre;
9. hvilken stilling rettighetshaverne skal ha ved selskapets beslutning om forhøyelse eller nedsetting av aksjekapitalen, ved ny beslutning om utstedelse av tegningsretter som omhandlet i dette kapitlet, eller ved oppløsning, fusjon, fisjon eller omdanning. Det kan bestemmes at rettighetshaverne ved slike beslutninger skal ha samme rettigheter som en aksjeeier;
10. fra hvilket tidspunkt de nye aksjene gir rett til utbytte.

(3) Aksjeeiere eller andre som etter beslutningen skal ha fortrinnsrett til tegning, skal gjøres kjent med beslutningen etter reglene i § 10-1 tredje ledd.

(4) Styret skal utarbeide forslag til generalforsamlingens beslutning om utstedelse av tegningsretter som nevnt i første og annet ledd. § 10-3 gjelder tilsvarende.

§ 11-13. Fortrinnsrett, tegningsrettsregister, melding til Foretaksregisteret mv

(1) Aksjeeierne har fortrinnsrett til tegning av tegningsrettene. Bestemmelsene i §§ 10-4 og 10-5 gjelder tilsvarende. § 10-4 gjelder likevel ikke for aksjer som utstedes på grunnlag av tegningsretter som nevnt i § 11-12.

(2) Rettighetene til å kreve utstedt aksjer skal innføres i et tegningsrettsregister, jf § 4-11.

(3) § 10-7 om tegning, § 11-6 om melding til Foretaksregisteret og § 11-7 om gjennomføring av kapitalforhøyelsen ved utstedelse av nye aksjer gjelder tilsvarende.

(4) Det beløpet som betales for tegningsrettene, skal tilføres overkursfondet.

IV. Lån med særlige vilkår

§ 11-14. Lån med særlige vilkår

Opptak av lån med rente som helt eller delvis avhenger av det utbyttet som utdeles til aksjeeierne eller av selskapets resultat, må besluttes av generalforsamlingen eller av styret etter fullmakt fra generalforsamlingen. Generalforsamlingens beslutning om lånopptak eller fullmakt til lånopptak krever flertall som for vedtektsendring.

Kapittel 12. Nedsetting av aksjekapitalen

§ 12-1. Beslutning av generalforsamlingen

(1) Beslutning om å nedsette aksjekapitalen treffes av generalforsamlingen. Det beløpet nedsettingen gjelder (nedsettingsbeløpet) kan bare brukes til:

1. dekning av tap som ikke kan dekkes på annen måte;
2. utdeling til aksjeeierne eller sletting av selskapets egne aksjer etter kapittel 9;
3. avsetning til fond som skal brukes etter generalforsamlingens beslutning.

(2) Beslutningen skal angi nedsettingsbeløpet og hva det skal brukes til. Det skal også angis om kapitalnedsettingen skal gjennomføres ved innløsning av aksjer eller ved nedsetting av aksjenes pålydende. Beslutning som nevnt i første ledd nr 2 eller 3 kan bare treffes etter forslag fra styret eller med styrets samtykke.

(3) Dersom det i forbindelse med nedsettingen skal skje utdelinger til aksjeeierne med større beløp enn nedsettingsbeløpet, skal generalforsamlingens beslutning angi dette høyere beløpet og hvordan det skal dekkes.

(4) Bestemmelsene i §§ 12-1 til 12-7 gjelder ikke nedsetting av aksjekapitalen etter § 2-10 tredje ledd, § 2-13 femte ledd, § 2-15, § 10-7, jf § 2-10 tredje ledd, § 10-12 fjerde ledd, jf § 2-13 femte ledd og § 2-15.

§ 12-2. Beregning av tap. Krav til egenkapital mv

(1) Ved beregningen av selskapets tap etter § 12-1 første ledd nr 1, skal balansen for siste regnskapsår legges til grunn. Beregningen kan bygge på en mellombalanse som er fastsatt og revidert etter reglene for årsregnskapet.

(2) Beslutning som nevnt i § 12-1 første ledd nr 2 eller 3, kan ikke gjelde større beløp enn at det etter nedsettingen er full dekning for den gjenværende aksjekapitalen og selskapets bundne egenkapital etter § 8-1 første ledd. Ved beregningen av beløpet skal balansen for siste regnskapsår legges til grunn. Før det er fastsatt balanse for siste regnskapsår skal beregningen skje på grunnlag av en mellombalanse, som er utarbeidet og revidert etter reglene for årsregnskap, og med en balansedag som ikke ligger lenger tilbake i tid enn seks måneder før dagen for generalforsamlingens beslutning. I samsvar med forsiktig og god forretningsskikk skal det likevel tas tilbørlig hensyn til hendelser som måtte være inntruffet etter balansedagen og tap som må forventes å ville inntreffe. Revisor skal bekrefte at det etter nedsettingen vil være full dekning for selskapets bundne egenkapital.

§ 12-3. Styrets forslag om å nedsette aksjekapitalen

(1) Styret skal utarbeide forslag til generalforsamlingens beslutning om å nedsette aksjekapitalen, samt forslag til de vedtektsendringer som er nødvendige. Forslagene skal inntas i eller vedlegges innkallingen til generalforsamlingen.

(2) Forslagene skal begrunnes. Det skal gis en kort redegjørelse for forhold som må tillegges vekt ved kapitalnedsettingen. Dersom generalforsamlingen ikke samtidig skal behandle årsregnskapet, skal redegjørelsen også omfatte hendelser som er inntruffet etter siste balansedag, og som er av vesentlig betydning for selskapet.

(3) Innkallingen skal opplyse at siste fastsatte årsregnskap med revisjonsberetning er utlagt på selskapets kontor til gjennomsyn, hvis ikke generalforsamlingen samtidig skal behandle årsregnskapet.

§ 12-4. Melding til Foretaksregisteret

Generalforsamlingens beslutning om å nedsette aksjekapitalen skal meldes til Foretaksregisteret. Er melding ikke kommet inn innen to måneder etter at beslutningen ble truffet, bortfaller kapitalnedsettingen.

§ 12-5. Ikrafttredelse uten kreditorvarsel

(1) Skal hele nedsettingsbeløpet brukes til dekning av tap etter § 12-1 første ledd nr 1, trer kapitalnedsettingen i kraft når meldingen etter § 12-4 er registrert. Utdeling av utbytte kan i så fall ikke besluttes før det har gått tre år fra registreringen i Foretaksregisteret, med mindre aksjekapitalen igjen er blitt forhøyd med et beløp som minst svarer til nedsettingen, eller reglene i § 12-6 er blitt fulgt.

(2) Kapitalnedsettingen trer også i kraft når meldingen etter § 12-4 er registrert dersom selskapet samtidig med meldingen om kapitalnedsettingen melder at aksjekapitalen er forhøyd ved nytegning av aksjer mot innskudd slik at selskapets bundne egenkapital blir minst like høy som tidligere.

§ 12-6. Ikrafttredelse etter kreditorvarsel

Skal nedsettingsbeløpet helt eller delvis brukes som nevnt i § 12-1 første ledd nr 2 eller 3, gjelder følgende regler:

1. Foretaksregisteret skal, så snart beslutningen om kapitalnedsetting er registrert, kunngjøre beslutningen og varsle selskapets kreditorer

om at innsigelse mot at nedsettingen settes i kraft, må meldes til selskapet innen to måneder fra kunngjøringen i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon. Kunngjøringen skal rykkes inn i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon og to ganger med minst en ukes mellomrom i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. Kunngjøringen i avisen kan gjengis i kortform med henvisning til den elektroniske kunngjøringen.

2. Gjør en kreditor med uomtvistet og forfalt fordring innsigelse før fristen etter nr 1 er utløpt, kan beslutningen om kapitalnedsetting ikke settes i kraft før fordringen er betalt. En kreditor med omtvistet eller ikke forfalt fordring kan kreve at betryggende sikkerhet blir stilt, dersom fordringen ikke fra før er betryggende sikkerhet. Tingretten avgjør tvist om det foreligger en fordring og om sikkerheten er betryggende. Retten kan forkaste krav om sikkerhet etter annet punktum når det er klart at det ikke foreligger noen fordring eller at kapitalnedsettingen ikke vil forringe kreditors mulighet til å få dekket fordringen. Krav om rettens avgjørelse må være fremsatt innen to uker etter at kreditor fremsatte kravet om betaling eller sikkerhetsstillelse.
3. Når fristen etter nr 1 er utløpt og forholdet til de kreditorer som i tilfelle har fremsatt innsigelse er avklart etter nr 2, trer beslutningen om kapitalnedsettingen i kraft når melding om dette blir registrert i Foretaksregisteret. En bekrefteelse underskrevet av styret og revisor om at forholdet til selskapets kreditorer ikke er til hinder for at beslutningen trer i kraft, skal følge med meldingen.
4. Utdeling til aksjeeierne kan først finne sted når nedsettingen av aksjekapitalen er trådt i kraft. Utdelinger som skjer i forbindelse med kapitalnedsettingen, skal registreres på aksjeeierens konto i verdipapirregisteret.
5. Kapitalnedsettingen faller bort dersom melding etter nr 3 ikke er kommet inn senest ett år etter at nedsettingen ble besluttet.

§ 12-7. Vedtektsbestemt innløsning av aksjer

(1) I selskapets vedtekter kan det gis bestemmelser om innløsning av aksjer ved nedsetting av aksjekapitalen. Både selskapet og aksjeeieren kan gis rett til å kreve innløsning.

(2) Innløsning etter krav fra selskapet i medhold av bestemmelse i vedtektene kan gjennomføres uten kreditorvarsel etter § 12-6 dersom

1. innløsningen gjelder aksjer som er utstedt etter at eller samtidig med at innløsningsregelen ble registrert i Foretaksregisteret.
2. aksjene innløses uten utdeling, eller utdelingen ikke overstiger selskapets frie egenkapital (jf § 8-1 tredje ledd) etter siste årsregnskap, og
3. et beløp tilsvarende de innløste aksjenes pålydende avsettes til overkursfondet.

Kapittel 13. Fusjon (sammenslåing av selskaper)

I. Virkeområde mv

§ 13-1. Hvilke selskaper omfattes

Bestemmelsene i kapitlet her gjelder fusjon mellom allmennaksjeselskaper, samt fusjon mellom ett eller flere allmennaksjeselskaper og ett eller flere aksjeselskaper. Bestemmelsene i kapitlet her gjelder også fusjon mellom aksjeselskaper hvis vederlaget i aksjer skal ytes av et allmennaksjeselskap, jf § 13-2 annet ledd.

§ 13-2. Fusjonsreglenes virkeområde

(1) Sammenslåing av selskaper er undergitt reglene om fusjon i kapitlet her når et selskap (det overtakende selskapet) skal overta et annet selskaps (det overdragende selskapets) eiendeler, rettigheter og forpliktelser som helhet mot at aksjeeierne i dette selskapet får som vederlag

1. aksjer i det overtakende selskapet, eller
2. slike aksjer med et tillegg som ikke må overstige 20 prosent av det samlede vederlaget.

(2) Tilhører det overtakende selskapet et konsern, og har ett eller flere av konsernselskapene samlet mer enn 90 prosent av både aksjene og stemmene på generalforsamlingen i det overtakende selskapet, kan vederlaget i aksjer i stedet være aksjer i morselskapet, eller aksjer i et annet datterselskap hvor morselskapet alene eller gjennom datterselskap har mer enn 90 prosent av både aksjene og stemmene på generalforsamlingen. Kapitalforhøyelsen i morselskapet eller datterselskapet kan gjennomføres ved at en fordring som utstedes av det overtakende selskapet, og som svarer den egenkapitalen det overtakende selskapet tilføres ved fusjonen, nyttes som aksjeinnskudd. Fordringen står tilbake for det overtakende selskapets øvrige fordringshavere.

II. Beslutning om fusjon

§ 13-3. Godkjenning av fusjonsplanen

(1) Styrene i de selskapene som skal fusjonere, skal utarbeide en felles fusjonsplan. Planen skal utarbeides etter reglene i §§ 13-6 til 13-8 og under- tegnes av styrene.

(2) I det enkelte selskap treffes beslutningen om fusjon ved at generalforsamlingen godkjenner fusjonsplanen med flertall som for vedtektsendring. I et overdragende selskap kan slik beslutning treffes selv om selskapet allerede er besluttet oppløst for avvikling, med mindre utlodning til aksjeeierne er påbegynt.

(3) I et overdragende selskap har godkjennin- gen også virkning som tegning av de aksjene som skal mottas som vederlag fra det overtakende selskapet.

§ 13-4. Utstedelse av aksjer i det overtakende selskapet

De aksjene som det overtakende selskapet skal utstede som vederlag til aksjeeiere i et overdra- gende selskap, utstedes etter reglene om kapitalforhøyelse i kapittel 10 (fusjon ved overtakelse) eller etter reglene om stiftelse i kapittel 2 (fusjon ved stiftelse av nytt selskap) med de særreglene som følger av kapitlet her.

§ 13-5. Styrebeslutning i det overtakende selskapet

(1) Kan kapitalforhøyelsen i det overtakende selskapet gjennomføres i henhold til styrefullmakt etter reglene i §§ 10-14 til 10-19 som angir at den omfatter fusjon, kan beslutningen om fusjon treffes av styret. Har selskapet bedriftsforsamling, kan beslutningen likevel ikke treffes av styret uten at fusjonsplanen er godtatt av bedriftsforsamlingen.

(2) Beslutningen kan ikke treffes av styret dersom aksjeeiere som representerer minst fem prosent av aksjekapitalen krever det innen to uker etter at saksdokumentene er utsendt etter § 13-12. Styret skal i så fall sørge for at møte i generalforsamlingen holdes innen en måned etter at kravet er fremsatt.

III. Fusjonsplanen og øvrige saksdokumenter

§ 13-6. Fusjonsplanens innhold

(1) En fusjonsplan skal minst angi:

1. selskapenes foretaksnavn, forretningskommuner, adresser og organisasjonsnummer;
2. fra hvilket tidspunkt transaksjoner i et overdra- gende selskap regnskapsmessig skal anses å

være foretatt for det overtakende selskapets regning;

3. det vederlaget som skal ytes til aksjeeierne i det eller de overdragende selskapene;
4. vilkår for utøvelse av rettigheter som aksjeeier i det overtakende selskapet, og for registrering i aksjeeierregisteret;
5. hvilke rettigheter aksjeeiere med særlige ret- tigheter og innehavere av tegningsrett som nevnt i §§ 11-1, 11-10 og 11-12 i det eller de over- dragende selskapene skal ha i det overtakende selskapet;
6. enhver særlig rett eller fordel som skal tilfalle medlemmer av styret, daglig leder eller uav- hengige sakkyndige ved fusjonen;
7. utkast til åpningsbalanse for det overtakende selskapet. Åpningsbalansen skal settes opp i samsvar med gjeldende regnskapsregler. Registrert eller statsautorisert revisor skal avgi en erklæring om at balansen er gjort opp i sam- svar med disse reglene.

(2) I fusjonsplanen kan det fastsettes at det overtakende selskapet skal overta forvaltningen av det eller de overdragende selskapene så snart pla- nen er godkjent av alle selskapene som deltar i fusjonen.

§ 13-7. Forslag i fusjonsplanen vedrørende utstedelse av aksjer i det overtakende selskapet mv

(1) Fusjonsplanen skal også inneholde forslag til beslutning om kapitalforhøyelse og vedtekts- endringer i det overtakende selskapet i henhold til reglene i § 10-21 eller § 10-3, jf § 10-17. Nye særlige bestemmelser om aksjeeiernes rettsstilling skal angis.

(2) Ved fusjon ved stiftelse av nytt selskap skal planen i stedet inneholde forslag til stiftelsesdoku- ment for det overtakende selskapet. Reglene i §§ 2- 1 til 2-5 gjelder tilsvarende så langt de passer.

§ 13-8. Vedlegg til fusjonsplanen

Som vedlegg til fusjonsplanen skal følge:

1. vedtektene for de selskapene som deltar i fusjo- nen;
2. de deltakende selskapenes årsregnskap, årsbe- retning og revisjonsberetning for de siste tre regnskapsår;
3. mellombalanser for de deltakende selskaper, dersom planen undertegnes mer enn seks måneder etter balansedagen for det senest fast- sette årsregnskapet. Mellombalansene skal være utarbeidet og revidert etter reglene for årsregnskap, og balansedagene må ikke ligge

lenger tilbake i tid enn tre måneder før dagen for undertegningen av planen. Kongen kan ved forskrift fastsette unntak fra og gi nærmere regler om kravet til mellombalanser, og kan fastsette andre krav til revisjon av mellombalanser enn det som følger av annet punktum.

§ 13-9. Rapport om fusjonen

(1) Når fusjonsplanen er ferdig, skal styret i hvert selskap utarbeide en utførlig skriftlig rapport om fusjonen og hva den vil bety for selskapet.

(2) Rapporten skal i det minste:

1. forklare og begrunne fusjonen, rettslig såvel som økonomisk;
2. forklare og begrunne, rettslig såvel som økonomisk, vederlaget til aksjeeierne i overdragende selskap(er);
3. omtale særlige vanskeligheter ved fastsettelsen av vederlaget;
4. redegjøre for den betydning fusjonen kan få for de ansatte i selskapet.

§ 13-10. Sakkyndig redegjørelse for fusjonsplanen

(1) Styret i hvert selskap skal sørge for at det utarbeides en sakkyndig redegjørelse for fusjonsplanen. Bestemmelsene i § 2-6 annet ledd gjelder tilsvarende.

(2) Redegjørelsen skal minst angi:

1. hvilke fremgangsmåter som er brukt ved fastsettelsen av vederlaget til aksjeeierne i det overdragende selskapet og om fremgangsmåtene har vært hensiktsmessige. Er flere fremgangsmåter brukt, skal aksjeverdien ved hver beregningsmåte og hvilken betydning hver av dem har hatt for vederlaget opplyses;
2. en omtale av særlige vanskeligheter ved fastsettelsen av vederlaget;
3. om vederlaget til aksjeeierne er rimelig og saklig begrunnet.

(3) Redegjørelsen for det overtakende selskapet skal også fylle kravene som følger av § 2-6 første ledd eller § 10-2, likevel slik at ved anvendelsen av § 10-2 tredje ledd annet punktum, skal redegjørelsen tidligst være datert åtte uker før generalforsamlingens beslutning.

§ 13-11. Forholdet til de ansatte og bedriftsforsamlingen

(1) Tillitsvalgte i de selskapene som skal fusjonere, skal ha informasjon og har rett til drøfting i samsvar med reglene i arbeidsmiljøloven § 16-5.

(2) Fusjonsplanen med vedlegg og rapporten fra styret skal alltid gjøres kjent for de ansatte i selskapene.

(3) Har selskapet bedriftsforsamling, skal fusjonsplanen og øvrige saksdokumenter forelegges for bedriftsforsamlingen.

(4) En uttalelse fra bedriftsforsamlingen skal inngå i saksdokumentene ved den videre behandlingen av fusjonsplanen i selskapet. Det samme gjelder innkomne skriftlige uttalelser fra de ansatte eller representanter for de ansatte.

§ 13-12. Underretning til aksjeeierne

(1) Fusjonsplanen og øvrige saksdokumenter (jf §§ 13-6 til 13-11) skal sendes til hver enkelt aksjeeier senest en måned før generalforsamlingen skal behandle planen.

(2) Skal beslutningen i det overtakende selskapet treffes av styret etter § 13-5, skal dokumentene sendes til aksjeeierne senest en måned før generalforsamlingen i hvert av de overdragende selskapene.

§ 13-13. Melding av fusjonsplanen til Foretaksregisteret

(1) Et allmennaksjeselskap som omfattes av fusjonsplanen, skal melde planen til Foretaksregisteret senest en måned før generalforsamlingen skal behandle planen. Skal beslutningen treffes av styret etter § 13-5, skal planen meldes senest en måned før generalforsamlingen i det eller de overdragende selskapene.

(2) Foretaksregisteret skal kunngjøre at det har mottatt planen, hvilke selskaper som skal delta i fusjonen, og at planen er tilgjengelig hos Foretaksregisteret.

(3) Kunngjøring skal skje i Brønnøysundregistrens elektroniske kunngjøringspublikasjon og i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. Kunngjøringen i avisen kan gjengis i kortform med henvisning til den elektroniske kunngjøringen.

IV. Gjennomføringen av fusjonen

§ 13-14. Melding av fusjonsbeslutningene til Foretaksregisteret

Senest en måned etter at fusjonsplanen er godkjent av generalforsamlingene, og eventuelt av styret, i alle de selskapene som deltar i fusjonen, skal beslutningene meldes til Foretaksregisteret. Oversittes fristen, bortfaller beslutningen.

§ 13-15. Kreditorvarsel

(1) Foretaksregisteret skal kunngjøre beslutningene om fusjon og varsle selskapenes kreditorer om at innsigelse mot fusjonen må meldes til selskapet innen to måneder fra kunngjøringen i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon.

(2) Kunngjøringen skal rykkes inn i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon og to ganger med minst en ukes mellomrom i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. Kunngjøringen i avisen kan gjengis i kortform med henvisning til den elektroniske kunngjøringen.

§ 13-16. Innsigelse fra kreditorer

(1) Gjør en kreditor med uomtvistet og forfalt fordring innsigelse før fristen etter § 13-15 er utløpt, kan fusjonen ikke gjennomføres før fordringen er betalt.

(2) En kreditor med omtvistet eller ikke forfalt fordring kan kreve at betryggende sikkerhet blir stilt, dersom fordringen ikke fra før er betryggende sikret. Tingretten avgjør tvist om det foreligger en fordring og om sikkerheten er betryggende.

(3) Retten kan forkaste krav om sikkerhet etter annet ledd når det er klart at det ikke foreligger noen fordring eller at fusjonen ikke vil forringe kreditors mulighet til å få dekket fordringen.

(4) Krav om rettens avgjørelse må være fremsatt innen to uker etter at kreditor fremsatte kravet om betaling eller sikkerhetsstillelse.

§ 13-17. Ikrafttredelse av fusjonen

(1) Når fristen for innsigelse etter § 13-15 er utløpt for alle selskapene som deltar i fusjonen, og forholdet til de kreditorer som i tilfelle har fremsatt innsigelse etter § 13-16, er avklart, skal det overtakende selskapet gi melding til Foretaksregisteret for alle selskapene som deltar, om at fusjonen skal tre i kraft. Når fusjonen er registrert, inntreer følgende virkninger av fusjonen:

1. det overdragende selskapet er oppløst;
2. det overtakende selskapet er stiftet eller aksjekapitalen i selskapet er forhøyet;
3. det overdragende selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser er overført til det overtakende selskapet;
4. aksjene i det overdragende selskapet er byttet om med aksjer i det overtakende selskapet.

Aksjer i det overdragende selskapet som eies av det overdragende selskapet selv eller det overtakende selskapet, eller som eies av noen som opptrer i eget navn, men for det overdragende eller det overtakende selskapets regning, kan ikke byttes om med aksjer i det overtakende selskapet;

5. krav på vederlag i annet enn aksjer er forfalt, med mindre annet er fastsatt;
6. andre virkninger som er bestemt i fusjonsplanen.

(2) Selv om forholdet til kreditorer som har fremsatt innsigelse etter § 13-16, ikke er avklart, kan tingretten etter krav fra det selskapet fordringene gjelder, beslutte at fusjonen kan gjennomføres og meldes til Foretaksregisteret.

(3) Ved fusjon etter § 13-2 annet ledd skal meldingen til Foretaksregisteret vedlegges en erklæring fra styret i det overtakende selskapet om at eierforholdene i konsernet ved ikrafttredelsen oppfyller kravene etter bestemmelsen.

§ 13-18. Forvaltningen av overdragende selskap

(1) Når fusjonen er registrert i Foretaksregisteret, kan det overtakende selskapet etter alminnelige regler overføre formelle posisjoner som eier eller rettighetshaver til eiendeler som har tilhørt et overdragende selskap.

(2) Fastsetter fusjonsplanen at det overtakende selskapet skal overta forvaltningen av et overdragende selskap så snart planen er godkjent av alle selskapene, jf § 13-6 annet ledd, skal det overtakende selskapet sørge for at det overdragende selskapets eiendeler og saker holdes atskilt inntil fusjonen trer i kraft.

(3) Utbetaling av vederlag i annet enn aksjer til aksjeeiere i selskap som er registrert i et verdipapirregister, skal registreres på aksjeeierens konto i verdipapirregisteret.

(4) Det overtakende selskapet skal oppbevare det eller de overdragende selskapenes oppbevaringspliktige regnskapsmateriale etter bokføringsloven § 13 og bøker i minst ti år etter at fusjonen er registrert. Registrerte regnskapsopplysninger i det eller de overdragende selskapene på fusjonstidspunktet skal kunne gjengis som angitt i bokføringsloven § 6 i minst ti år etter at fusjonen er registrert. Har det eller de overdragende selskapenes aksjer vært registrert i et verdipapirregister, skal det overtakende selskapet også oppbevare en utskrift av aksjeeierregisteret, slik dette er ved registreringen av fusjonen i Foretaksregisteret.

§ 13-19. Særlige rettigheter i et overdragende selskap

(1) Aksjeeier eller andre som har tegningsrett etter §§ 11-1, 11-10 eller 11-12 eller andre særlige rettigheter i et overdragende selskap, kan kreve rettighetene innløst av det overdragende eller det overtakende selskapet dersom rettighetene i det overtakende selskapet ikke minst tilsvarer rettighetene vedkommende hadde i det overdragende selskapet.

(2) Innløsningssummen skal fastsettes etter rettighetenes virkelige verdi. Oppnås ikke enighet, fastsettes innløsningssummen ved skjønn, med mindre en annen fremgangsmåte blir avtalt.

V. Ugyldig fusjon

§ 13-20. Søksmål om ugyldighet

Søksmål med påstand om at et selskaps beslutning om fusjon skal kjennes ugyldig, må reises før fusjonen er registrert i Foretaksregisteret etter § 13-17. Søksmål som reises etter utløpet av fristen, skal avvises.

§ 13-21. Frist for å avhjelpe mangler

Reises søksmål om ugyldighet, skal retten gi selskapet en frist på tre måneder for å bringe i orden det forholdet søksmålet bygger på.

§ 13-22. Dom om ugyldighet

(1) Dom som kjenner beslutningen om fusjon ugyldig, har virkning for alle med søksmålsrett i selskapet.

(2) Er beslutningen om fusjonen meldt til Foretaksregisteret etter § 13-14, skal retten uten opphold melde dommen til Foretaksregisteret, som kunngjør dommen på selskapets kostnad i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon og i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. Kunngjøringen i avisen kan gjengis i kortform med henvisning til den elektroniske kunngjøringen.

§ 13-23. Selskapets ansvar

Når generalforsamlingens beslutning kjennes ugyldig, hefter selskapet solidarisk med de øvrige selskaper som deltar i fusjonen, for de forpliktelser som er oppstått etter at virkningene av fusjonen skulle ha inntrådt, men før kunngjøringen av dommen etter § 13-22 annet ledd.

VI. Fusjon mellom konsernselskaper

§ 13-24. Fusjon mellom morselskap og heleid datterselskap

(1) Eier et allmennaksjeselskap samtlige aksjer i et annet allmennaksjeselskap eller aksjeselskap, kan selskapenes styrer vedta en fusjonsplan som går ut på at datterselskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser som helhet skal overføres til morselskapet uten vederlag. Det samme gjelder dersom et aksjeselskap eier samtlige aksjer i et allmennaksjeselskap.

(2) For gjennomføringen av fusjonen gjelder følgende regler:

1. Styrene skal utarbeide en felles fusjonsplan etter reglene i § 13-6.
2. § 13-11 gjelder tilsvarende.
3. Senest en måned før styrets beslutning i morselskapet skal hver aksjeeier i dette selskapet sendes følgende dokumenter:
  - a) fusjonsplanen, jf nr 1;
  - b) de deltakende selskapenes årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning for de tre siste regnskapsår;
  - c) mellombalanser for de deltakende selskapene. § 13-8 nr 3 gjelder tilsvarende.

Dokumenter som nevnt i bokstavene b og c kan i stedet legges ut til ettersyn for aksjeeierne på morselskapets forretningskontor. Aksjeeierne skal i så fall innen fristen etter første punktum underrettes om at dokumentene er tilgjengelige på denne måten ved skriftlig henvendelse til hver enkelt aksjeeier. I underretningen skal aksjeeierne gjøres oppmerksom på at de kan kreve å få tilsendt dokumentene vederlagsfritt.

4. Senest en måned før styrets beslutning i morselskapet skal allmennaksjeselskaper som deltar i fusjonen, melde fusjonsplanen til Foretaksregisteret. § 13-13 gjelder tilsvarende.
5. Senest en måned etter at fusjonsplanen er vedtatt av styrene i alle de selskapene som deltar i fusjonen, skal beslutningene meldes til Foretaksregisteret. §§ 13-14 til 13-16 gjelder tilsvarende.
6. §§ 13-17 til 13-19 gjelder tilsvarende.

VII. Fusjon over landegrensene

§ 13-25. Virkeområde mv.

(1) Bestemmelsene i §§ 13-25 til 13-36 gjelder fusjon mellom ett eller flere allmennaksjeselskaper og ett eller flere utenlandske selskaper med begrenset ansvar som har sitt registrerte forretningskontor eller sitt hovedkontor i en annen EØS-

stat, og som er underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat enn Norge. Et allmennaksjeselskap kan bare fusjoneres med et utenlandsk selskap etter første punktum som har en selskapsform som etter sin stats selskapslovgivning svarer til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap. Også aksjeselskap kan delta i en fusjon som nevnt i første og annet punktum, og reglene i §§ 13-25 til 13-36 gjelder i så fall også for aksjeselskapet.

(2) Ved fusjon etter første ledd gjelder følgende regler tilsvarende for det norske selskapet så langt de passer og med de tilpasninger som følger av §§ 13-25 til 13-36:

1. § 13-2 første ledd. Begrensningen i § 13-2 første ledd nr. 2 gjelder likevel ikke dersom det etter lovgivningen som et av de deltakende selskapene er underlagt, er adgang til å gjennomføre fusjon med et tillegg til vederlaget i aksjer som overstiger 20 prosent av det samlede vederlaget,
2. § 13-3 annet og tredje ledd,
3. §§ 13-4 og 13-5,
4. § 13-8 nr. 1 og 2 og § 13-9,
5. §§ 13-11 til 13-16,
6. § 13-17 annet ledd,
7. § 13-18 første, tredje og fjerde ledd,
8. § 13-19,
9. §§ 13-21 til 13-23.

§ 13-26. Utarbeidelse av fusjonsplan

(1) Styret i allmennaksjeselskapet skal sammen med de kompetente organer i de utenlandske selskapene som deltar i fusjonen, utarbeide en felles fusjonsplan. Planen skal undertegnes av styret.

(2) Fusjonsplanen skal minst angi:

1. selskapenes selskapsform, foretaksnavn og registrerte forretningskontor, herunder forslag om dette for det overtakende selskapet etter fusjonen,
2. bytteforholdet mellom aksjer eller selskapsandeler og eventuelt vederlag i tillegg til aksjer eller selskapsandeler som skal ytes til aksjeeierne i det overdragende selskapet,
3. regler om tildeling av aksjer eller selskapsandeler i det overtakende selskapet,
4. sannsynlige virkninger av fusjonen for sysselsettingen i selskapene,
5. fra hvilket tidspunkt aksjene eller selskapsandelene gir rett til utbytte i det overtakende selskapet, og alle særlige vilkår som gjelder for å utøve denne retten,
6. fra hvilket tidspunkt transaksjoner i et overdragende selskap regnskapsmessig skal anses å

være foretatt for det overtakende selskapets regning,

7. hvilke rettigheter aksjeeiere med særlige rettigheter og innehavere av tegningsrett som nevnt i §§ 11-1, 11-10 og 11-12 i det eller de overdragende selskapene skal ha i det overtakende selskapet eller hvilke tiltak som foreslås til fordel for slike rettighetshavere,
8. enhver særlig rett eller fordel som skal tilfalle de uavhengige sakkyndige, medlemmer av selskapets kontroll- eller tilsynsorganer, medlemmer av styret, daglig leder eller tilsvarende beslutningstakere,
9. vedtekter for det overtakende selskapet etter fusjonen,
10. fremgangsmåten for fastsettelse av nærmere regler for arbeidstakernes innflytelse i det overtakende selskapet, der dette er relevant,
11. opplysninger om vurderingen av de eiendeler og forpliktelser som overføres til det overtakende selskapet,
12. datoen for de deltakende selskapenes årsregnskap som har dannet grunnlag for fastsettelsen av vilkårene for fusjonen.

§ 13-27. Rapport om fusjonen

(1) I tillegg til det som er fastsatt i § 13-9, skal styrets rapport om fusjonen redegjøre for den betydning fusjonen kan få for kreditorene og aksjeeierne i selskapet.

(2) Rapporten skal gjøres tilgjengelig for aksjeeierne og de tillitsvalgte, eller for de ansatte i selskapet, senest en måned før generalforsamlingen skal behandle fusjonsplanen.

§ 13-28. Sakkyndig redegjørelse for fusjonsplanen

(1) Styret i hvert selskap som deltar i fusjonen, skal sørge for at det utarbeides en sakkyndig redegjørelse for fusjonsplanen. Redegjørelsen skal utarbeides av en eller flere uavhengige sakkyndige. Selskapene kan likevel i fellesskap anmode den ansvarlige myndighet i en EØS-stat hvor et av de deltakende selskapene er registrert, om å oppnevne en eller flere uavhengige sakkyndige, eller i fellesskap engasjere en eller flere uavhengige sakkyndige som er godkjent av en slik myndighet, til å gjennomgå den felles fusjonsplanen og utarbeide en felles skriftlig redegjørelse til alle aksjeeierne i de deltakende selskapene.

(2) Som uavhengig sakkyndig etter første ledd annet punktum skal benyttes en statsautorisert eller registrert revisor. Det samme gjelder der selskapene engasjerer norsk uavhengig sakkyndig

etter reglene i første ledd tredje punktum. Departementet kan i forskrift bestemme at også andre yrkesgrupper kan benyttes som uavhengige sakkyndige etter første ledd.

(3) Redegjørelsen skal minst ha det innhold som følger av § 13-10. Redegjørelsen skal gjøres tilgjengelig for aksjeeierne senest en måned før generalforsamlingen skal behandle fusjonsplanen. Dersom felles skriftlig redegjørelse etter første ledd tredje punktum er utarbeidet på et annet språk enn norsk, svensk eller dansk, skal en autorisert oversettelse av redegjørelsen til norsk gjøres tilgjengelig for aksjeeierne innen fristen i annet punktum.

(4) Kravet om sakkyndig redegjørelse etter første til tredje ledd gjelder ikke dersom samtlige aksjeeiere i selskapene som deltar i fusjonen, samtykker til dette.

§ 13-29. Melding og kunngjøring av fusjonsplanen

I tillegg til det som er fastsatt i § 13-13, skal meldingen til Foretaksregisteret og Foretaksregisterets kunngjøring inneholde opplysninger om:

1. selskapsform, foretaksnavn og registrert forretningskontor for hvert av selskapene som deltar i fusjonen,
2. registeret der hvert av selskapene er registrert, og selskapenes registreringsnummer,
3. fremgangsmåten for utøvelse av rettigheter som tilkommer kreditorer og mindretallsaksjeeiere, der dette er relevant, i hvert av selskapene, samt adressen hvor fullstendige opplysninger om reglene for denne fremgangsmåten kan fås kostnadsfritt.

§ 13-30. Vilkår for godkjenning av fusjonsplanen

Generalforsamlingen kan sette som vilkår for å godkjenne fusjonsplanen at en etterfølgende generalforsamling i selskapet uttrykkelig godkjenner de ordninger som fastsettes for arbeidstakernes innflytelse i det overtakende selskapet.

§ 13-31. Fusjonsattest

(1) Når fristen for innsigelse etter § 13-15, jf. § 13-25 annet ledd nr. 5, er utløpt for et allmennaksjeselskap som deltar i fusjonen, og forholdet til de kreditorer som har fremsatt innsigelse etter § 13-16 er avklart, skal selskapet gi melding til Foretaksregisteret om at det har oppfylt vilkårene for å gjennomføre fusjonen. Foretaksregisteret skal utstede en attest som bekrefter at de dokumenter og formaliteter som kreves forut for fusjonen, er utarbeidet og gjennomført.

(2) Dersom det overtakende selskapet skal være underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat enn Norge, skal et allmennaksjeselskap som deltar i fusjonen, sende attesten etter første ledd sammen med en kopi av fusjonsplanen som er godkjent av generalforsamlingen, til den ansvarlige myndighet i denne EØS-staten innen seks måneder etter tidspunktet for utstedelse av attesten.

§ 13-32. Registrering av fusjonen

(1) Skal det overtakende selskapet være underlagt lovgivningen i Norge, skal fusjonen registreres i Foretaksregisteret når følgende vilkår er oppfylt:

1. alle utenlandske selskaper som deltar i fusjonen, har meldt fusjonsattesten fra den ansvarlige myndigheten i den EØS-staten selskapet er registret, innen seks måneder etter tidspunktet for utstedelse av attesten, sammen med en kopi av fusjonsplanen som er godkjent av generalforsamlingen i selskapet,
2. alle selskapene som deltar i fusjonen, har godkjent fusjonsplanen på samme vilkår,
3. ordninger for arbeidstakernes innflytelse er fastsatt i samsvar med § 13-34, der dette er relevant,
4. det overtakende selskapet er lovlig stiftet der fusjonen gjennomføres ved stiftelse av nytt selskap,
5. lovgivningen for øvrig ikke er til hinder for å registrere fusjonen.

(2) Ved fusjoner som nevnt i første ledd skal Foretaksregisteret uten opphold underrette registreringsmyndighetene i de EØS-statene der de deltakende selskapene er registrert, om at fusjonen har trådt i kraft.

(3) Dersom det overtakende selskapet skal være underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat enn Norge, skal fusjonen registreres i Foretaksregisteret når Foretaksregisteret har mottatt melding fra registreringsmyndigheten hvor det overtakende selskapet er registrert, om at fusjonen har trådt i kraft.

§ 13-33. Rettsvirkninger av fusjonen

(1) En fusjon over landegrensene skal ha de rettsvirkninger som følger av § 13-17 første ledd nr. 1 til 6. I tillegg skal fusjonen ha som virkning at de deltakende selskapenes rettigheter og plikter som følger av arbeidsavtaler eller arbeidsforhold og som gjelder på det tidspunkt fusjonen trer i kraft, overføres til det overtakende selskapet.

(2) Rettsvirkningene av fusjonen inntreffer på det tidspunkt som er fastsatt i lovgivningen som regu-

lerer det overtakende selskapet. Dersom det overtakende selskapet skal være underlagt norsk rett, inntreer rettsvirkningene når fusjonen blir registrert i samsvar med § 13-32 første ledd.

§ 13-34. Arbeidstakernes innflytelse

Kongen gir i forskrift nærmere regler om arbeidstakernes innflytelse i det overtakende selskapet, herunder om avgjørelse av tvister. Reglene i forskriften gjelder i stedet for tilsvarende regler i denne lov eller annen lovgivning om arbeidstakernes rett til representasjon i styrende organer.

§ 13-35. Ugyldighet

(1) Søksmål med påstand om at et allmennaksjeselskaps beslutning om fusjon over landegrensene skal kjennes ugyldig, må reises før Foretaksregisteret har utstedt fusjonsattest etter § 13-31. Søksmål som reises etter utløpet av fristen, skal avvises.

(2) Retten som et søksmål etter første ledd er brakt inn for, kan beslutte at søksmålet skal ha oppsettende virkning for utstedelse av fusjonsattesten etter § 13-31 eller for registrering av fusjonen etter § 13-32.

(3) En fusjon over landegrensene kan ikke kjennes ugyldig etter at fusjonen har trådt i kraft.

§ 13-36. Fusjon over landegrensene mellom morselskap og heleid datterselskap

Ved fusjon over landegrensene der et selskap eier samtlige aksjer i et eller flere andre selskap som deltar i fusjonen, gjelder §§ 13-25 til 13-35 med følgende tilpasninger:

1. Fusjonsplanen skal inneholde de opplysninger som følger av § 13-26 annet ledd nr. 1, nr. 4 og nr. 6 til 12.
2. § 13-28 om sakkyndig redegjørelse gjelder ikke.
3. § 13-3 annet ledd (jf. § 13-25 annet ledd nr. 2) om generalforsamlingens godkjennelse av fusjonsplanen gjelder ikke for det overdragende selskapet.

Kapittel 14. Fisjon (deling av selskaper)

I. Virkeområde mv

§ 14-1. Hvilke selskaper omfattes

(1) Bestemmelsene i kapitlet her gjelder fisjon av allmennaksjeselskap.

(2) Bestemmelsene i kapitlet her gjelder også ved fisjon av et aksjeselskap når et allmennaksjeselskap er overtakende selskap eller skal yte vederlaget i aksjer (jf § 14-2 tredje ledd).

§ 14-2. Fisjonsreglenes virkeområde

(1) Deling av et selskap er undergitt reglene om fisjon i kapitlet her når selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser skal fordeles på selskapet selv (det overdragende selskapet) og ett eller flere overtakende selskaper mot at aksjeeierne i det overdragende selskapet får som vederlag

1. aksjer i selskapet eller i ett eller alle av de overtakende selskaper, eller
2. slike aksjer med et tillegg som ikke må overstige 20 prosent av det samlede vederlaget.

(2) Fisjon er også undergitt reglene i kapitlet her når det overdragende selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser skal fordeles på to eller flere overtakende selskaper mot at aksjeeierne i det overdragende selskapet får vederlag som angitt i første ledd.

(3) Tilhører et overtakende selskap et konsern, og har ett eller flere av konsernselskapene samlet mer enn 90 prosent av både aksjene og stemmene på generalforsamlingen i det overtakende selskapet, kan vederlaget i aksjer i stedet være aksjer i morselskapet, eller aksjer i et annet datterselskap hvor morselskapet alene eller gjennom datterselskap har mer enn 90 prosent av både aksjene og stemmene på generalforsamlingen. Kapitalforhøyelsen i morselskapet eller datterselskapet kan gjennomføres ved at en fordring som utstedes av det overtakende selskapet, og som svarer den egenkapitalen det overtakende selskapet tilføres ved fisjonen, nyttes som aksjeinnskudd. Fordringen står tilbake for det overtakende selskapets øvrige fordringshavere.

II. Fremgangsmåte og virkning

§ 14-3. Gjennomføring av fisjonen

(1) I det selskapet som skal deles (det overdragende selskapet), gjennomføres fisjonen etter reglene i §§ 14-4 til 14-11.

(2) I det eller de overtakende selskapene gjennomføres fisjonen etter reglene om stiftelse i kapittel 2 (fisjon ved stiftelse av nytt selskap) eller etter reglene om kapitalforhøyelse i kapittel 10 (fisjon ved overføring til et eksisterende selskap), med de særregler som følger av §§ 14-4 til 14-11.

(3) Når det overdragende selskapet fortsetter, gjelder § 12-2 tilsvarende.

§ 14-4. Fisjonsplan mv

(1) Styret i det selskapet som skal deles, skal utarbeide og undertegne en fisjonsplan som minst inneholder opplysning om forhold som angitt i § 13-6 første ledd. I tillegg skal fisjonsplanen angi:

1. fordelingen av selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser på de selskapene som deltar i fisjonen;
2. fordeling av aksjer og annet vederlag på aksjeeierne i det overdragende selskapet.

(2) Ved fisjon ved overføring til et eksisterende selskap skal styrene i de selskapene som deltar, utarbeide en felles fisjonsplan.

(3) Bestemmelsene i §§ 13-7 til 13-13 gjelder tilsvarende.

§ 14-5. Opplysningsplikt

Styret i det selskapet som skal deles, skal gi opplysninger til sin generalforsamling og til styret i et overtakende selskap om vesentlige endringer i eiendeler, rettigheter og forpliktelser som har funnet sted i tiden mellom undertegningen av fisjonsplanen og behandlingen av fisjonsplanen i generalforsamlingen.

§ 14-6. Beslutning om fisjon

(1) I selskapet som skal deles, treffes beslutningen om fisjon ved at generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendringer godkjenner fisjonsplanen. § 13-3 tredje ledd gjelder tilsvarende.

(2) Ved fisjon ved overføring til et eksisterende selskap treffes beslutning på tilsvarende måte i det overtakende selskapet. § 13-5 gjelder tilsvarende.

(3) Skal aksjeeierne i det overdragende selskapet ikke kunne delta i samme forhold i alle selskapene som deltar i fisjonen, kreves det tilslutning fra alle de avgitte stemmer og fra hele den aksjekapital som er representert i generalforsamlingen.

§ 14-7. Melding til Foretaksregisteret, kreditorvarsel

Bestemmelsene i §§ 13-14 til 13-16 gjelder tilsvarende.

§ 14-8. Ikrafttredelse mv

(1) Bestemmelsene i § 13-17 og § 13-18 første, tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende.

(2) Er det flere overtakende selskaper, skal hvert av disse gi melding til Foretaksregisteret om ikrafttredelsen. Virkningene av fisjonen inntreer når melding fra alle overtakende selskaper er registrert.

(3) Er det overdragende selskapet oppløst ved fisjonen, skal minst ett av de overtakende selskapene melde oppløsningen til Foretaksregisteret.

§ 14-9. Særlige rettigheter i det overdragende selskapet

Bestemmelsene i § 13-19 gjelder tilsvarende.

§ 14-10. Ugyldig fisjon

Bestemmelsene i §§ 13-20 til 13-23 gjelder tilsvarende. § 13-23 gjelder likevel slik at hvis det er flere overtakende selskaper som deltar i fisjonen, er et overtakende selskap ikke ansvarlig for forpliktelser som er pådratt av andre overtakende selskaper.

§ 14-11. Fordeling av eiendeler og forpliktelser

(1) Hvis det ut fra fisjonsplanen ikke lar seg gjøre å bestemme hvilket selskap som skal eie en eiendel, eies denne i sameie mellom selskapene etter forholdet mellom de nettoverdier som har tilfalt selskapene ved fisjonen.

(2) Hvis det ut fra fisjonsplanen ikke lar seg gjøre å bestemme hvilket selskap som skal hefte for en forpliktelse som var oppstått før virkningen av fisjonen inntreer, hefter de selskapene som har deltatt i fisjonen, solidarisk for forpliktelsen.

(3) Hvis det selskapet som skal hefte for en forpliktelse etter fisjonsplanen, ikke oppfylder forpliktelsen, hefter de selskapene som har deltatt i fisjonen, solidarisk for forpliktelsen. Heftelsen er likevel for hvert av de øvrige selskapene begrenset til et beløp tilsvarende den nettoverdien som tilfalt selskapet ved fisjonen.

III. Fisjon over landegrensene**§ 14-12. Fisjon over landegrensene**

(1) Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder fisjon hvor de deltakende selskapene er eller skal være underlagt lovgivningen i minst to forskjellige EØS-stater.

(2) Et allmennaksjeselskap kan delta i en fisjon etter første ledd dersom følgende vilkår er oppfylt:

1. lovgivningen som de øvrige deltakende selskapene er eller skal være underlagt, er ikke til hinder for å gjennomføre fisjonen,
2. lovgivningen som det eller de overtakende selskapene er eller skal være underlagt, gir de ansatte minst like gode representasjonsrettigheter som det som følger av rådsdirektiv 2005/56/EF artikkel 16.

(3) I et norsk overdragende selskap gjennomføres fisjonen etter reglene i fjerde ledd. I et norsk overtakende selskap gjennomføres fisjonen etter reglene om stiftelse i kapittel 2 (fisjon ved stiftelse av nytt selskap) eller etter reglene om kapitalforhøyelse i kapittel 10 (fisjon ved overføring til et eksisterende selskap), med de særregler som følger av fjerde ledd.

(4) For gjennomføringen av en fisjon over landegrensene gjelder følgende regler tilsvarende så langt de passer:

1. § 14-1, § 14-2 første og annet ledd og § 14-3 tredje ledd,
2. § 13-26, jf. § 14-4 første ledd annet punktum nr. 1 og 2, og § 13-7 og § 13-8 nr. 1 og 2,
3. § 13-9, jf. § 13-27, og § 13-10,
4. § 13-11 og forskrift fastsatt i medhold av § 13-34,
5. §§ 13-12 og 13-13, jf. § 13-29,
6. § 13-30,
7. §§ 14-5 og 14-6,
8. §§ 13-14 til 13-16 og §§ 13-31 og 13-32,
9. § 13-17, jf. § 13-33,
10. §§ 14-8, 14-9 og 14-11,
11. § 13-35.

...

Kapittel 16. Oppløsning og avvikling

I. Oppløsning og avvikling etter beslutning av generalforsamlingen

§ 16-1. *Beslutning om oppløsning*

(1) Beslutning om å oppløse selskapet treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring når ikke noe annet er bestemt i lov.

(2) Er det inntrådt forhold som etter vedtektenes skal medføre oppløsning av selskapet, eller skal selskapet oppløses som følge av bestemmelse i lov, skal generalforsamlingen så snart som mulig treffe beslutning om oppløsning av selskapet. Beslutningen treffes med flertall av de avgitte stemmer.

(3) Generalforsamlingen kan ikke treffe beslutning om oppløsning etter at selskapet er besluttet oppløst ved dom eller kjennelse etter reglene i kapitlet her.

§ 16-2. *Avviklingsstyre. Selskapets øvrige organer*

(1) Når selskapet er besluttet oppløst, skal generalforsamlingen eller eventuelt bedriftsforsamlingen velge et avviklingsstyre som trer i stedet for styret og daglig leder. Valget gjelder på ube-

stemt tid, med en oppsigelsesfrist for avviklingsstyrets medlemmer på tre måneder.

(2) Bestemmelsene om styret i kapittel 6, herunder reglene om ansattes rett til å velge medlemmer av styret, gjelder tilsvarende for avviklingsstyret.

(3) Reglene om generalforsamlingen og bedriftsforsamlingen gjelder under avviklingen så langt de passer.

§ 16-3. *Melding til Foretaksregisteret*

Beslutning om å oppløse selskapet skal straks meldes til Foretaksregisteret. Meldingen skal inneholde opplysninger om medlemmene av avviklingsstyret.

§ 16-4. *Kreditorvarsel*

(1) Ved registrering av meldingen om oppløsning skal Foretaksregisteret kunngjøre beslutningen om å oppløse selskapet. I kunngjøringen skal selskapets kreditorer varsles om at de må melde sine krav til avviklingsstyrets leder innen to måneder fra kunngjøringen i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon. Navn og adresse til avviklingsstyrets leder skal fremgå av kunngjøringen.

(2) Kunngjøringen skal rykkes inn i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon og to ganger med minst en ukes mellomrom i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. Kunngjøringen i avisen kan gjengis i kortform med henvisning til den elektroniske kunngjøringen.

(3) Alle kreditorer med kjent adresse skal så vidt mulig varsles særskilt av selskapet.

§ 16-5. *Selskapets stilling under avviklingen*

(1) Når oppløsning er besluttet, skal selskapet ved sitt foretaksnavn på brev, kunngjøringer og andre dokumenter tilføye ordene «under avvikling».

(2) Selskapets virksomhet kan fortsette under avviklingen i den utstrekning det er ønskelig for en hensiktsmessig gjennomføring av avviklingen.

(3) Under avviklingen skal årsregnskap avlegges, revideres og sendes til Regnskapsregisteret etter samme regler som ellers.

§ 16-6. *Avviklingsbalanse mv*

(1) Avviklingsstyret skal lage en fortegnelse over selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktel-

ser, og gjøre opp en balanse med henblikk på avviklingen.

(2) Fortegnelsen og balansen skal i revidert stand legges ut på selskapets kontor til ettersyn for aksjeeierne. Gjenpart av balansen med revisors erklæring skal sendes til alle aksjeeiere med kjent adresse.

§ 16-7. Dekning av selskapets forpliktelser

(1) Avviklingsstyret skal sørge for at selskapets forpliktelser dekkes i den utstrekning ikke kreditor har frafalt sitt krav eller samtykker i å ta en annen som debitor i stedet.

(2) Kan en kreditor ikke finnes, eller nekter han eller hun å motta sitt tilgodehavende, skal beløpet deponeres i Norges Bank etter reglene i lov 17 februar 1939 nr 2 om deponering i gjeldshøve.

§ 16-8. Omgjøring av selskapets eiendeler til penger

Selskapets eiendeler skal omgjøres i penger så langt dette er nødvendig for å dekke dets forpliktelser. For øvrig skal eiendelene omgjøres i penger med mindre aksjeeierne er enige om naturalutdeling.

§ 16-9. Utdeling til aksjeeierne

(1) Utdeling til aksjeeierne av annet overskudd enn utbytte etter § 8-1 kan ikke finne sted før selskapets forpliktelser er dekket og det er gått minst to måneder siden kunngjøringen av kreditorvarsellet i Brønnøysundregistrens elektroniske kunngjøringspublikasjon etter § 16-4.

(2) Utdeling kan likevel foretas når det bare gjenstår uvisse eller omtvistede forpliktelser og det avsettes et tilstrekkelig beløp til dekning av dem. Med mindre annet er avtalt, skal beløpet settes inn på felleskonto for selskapet og den kreditor det gjelder, slik at uttak ikke kan skje uten begge parters skriftlige samtykke eller endelig dom.

(3) Utdelingen skal registreres på aksjeeierens konto i verdipapirregisteret.

§ 16-10. Endelig oppløsning

(1) Etter avsluttet utdeling fremlegges revidert oppgjør for generalforsamlingen. Når oppgjøret er godkjent, skal det meldes til Foretaksregisteret at selskapet er endelig oppløst.

(2) Bestemmelsene i §§ 17-3 til 17-5 gjelder også etter endelig oppløsning.

(3) Avviklingsstyret skal sørge for at selskapets oppbevaringspliktige regnskapsmateriale etter bokføringsloven § 13 og bøker oppbevares i minst ti år etter den endelige oppløsningen. Registrerte regnskapsopplysninger skal kunne gjengis som angitt i bokføringsloven § 6 i minst ti år etter den endelige oppløsningen. Avviklingsstyret skal også sørge for at det oppbevares en utskrift av aksjeeierregisteret, slik dette er når selskapet registreres som endelig oppløst.

§ 16-11. Etterutlodning

Det som måtte tilfalle selskapet av beløp som er avsatt etter § 16-9 annet ledd, utdeling til aksjeeiere som ikke blir hevet, og det som for øvrig måtte vise seg å tilhøre det oppløste selskapet, utloddet etter skuddsvis. Er beløpet så lite at en etterutlodning ville volde uforholdsmessig ulempe eller kostnad, kan avviklingsstyret i stedet anvende det til veldeilige, humanitære eller miljømessige formål.

§ 16-12. Ansvar for udekkede forpliktelser

(1) Overfor kreditorer som ikke har fått dekning etter § 16-7 og heller ikke er tilstrekkelig sikret ved avsetning etter § 16-9 annet ledd, hefter aksjeeierne solidarisk inntil verdien av det som vedkommende har mottatt som utdeling etter § 16-9. Overfor slik kreditor hefter dessuten avviklingsstyrets medlemmer solidarisk uten begrensning, hvis det ikke godtgjøres at de har opptrådt med tilbørlig aktsomhet.

(2) I regressomgangen skal fordeling skje mellom aksjeeierne i forhold til hva hver enkelt har fått utdelt. Lov 17 februar 1939 nr 1 om gjeldsbrev § 2 tredje ledd gjelder tilsvarende.

(3) Kreditors krav etter første ledd foreldes tre år etter at selskapets endelige oppløsning ble registrert i Foretaksregisteret.

§ 16-13. Omgjøring av beslutning om oppløsning

(1) Beslutning om å oppløse selskapet kan omgjøres av generalforsamlingen med det flertall som var nødvendig for beslutningen om oppløsning. Er selskapet oppløst på grunn av bestemmelser i lov eller vedtekter, kan beslutningen bare omgjøres når oppløsningsgrunnen ikke lenger er til stede.

(2) Omgjøring kan ikke besluttes dersom selskapet har foretatt utdeling til aksjeeierne av annet enn utbytte. Er egenkapitalen mindre enn aksjekapitalen, må aksjekapitalen dessuten være nedsatt til det beløpet som er i behold. Er den egenkapital

som er i behold, mindre enn minstekravet etter § 3-1, må den bringes opp til minst dette beløpet.

(3) Omgjøringen av en beslutning om oppløsning og medlemmene av selskapets nye styre skal straks meldes til Foretaksregisteret.

§ 16-14. Tingretten overtar ansvaret for avviklingen

(1) Tingretten kan ved kjennelse beslutte å overta ansvaret for avviklingen av selskapet når særlige grunner taler for det dersom

1. selskapet ikke er meldt endelig oppløst til Foretaksregisteret senest ett år etter registreringen av melding etter § 16-3, eller

2. aksjeeiere som representerer minst en femdel av aksjekapitalen krever det.

(2) Styret eller i tilfelle avviklingsstyret skal gis anledning til å uttale seg før avgjørelsen treffes. Foretaksregisteret skal gi tingretten melding om at fristen etter første ledd nr 1 er utløpt.

(3) Har retten overtatt avviklingen, skal den videre avvikling skje etter reglene i § 16-18. Rettens kjennelse har virkning som en kjennelse om konkursåpning etter konkursloven kapittel VIII.

(4) Er selskapet oppløst på grunn av bestemmelsene i lov eller vedtekter, kan boet bare leveres tilbake til selskapet etter konkursloven § 136 dersom oppløsningsgrunnen ikke lenger er til stede. § 16-13 annet ledd gjelder tilsvarende.

Vedlegg 6**Vedtekter for Gjensidige Forsikring BA**

§§ 3, 5.1 til 5.2, 5.7 til 5.11, 6.1, 6.8, 7.1 og 15 til 17

Vedtatt av generalforsamlingen 30. oktober 2007 med endringer vedtatt senest 19. april 2008

§ 3. Ansvarlig kapital

3.1. Selskapet kan ha to klasser egenkapital: Klasse I-kapital (grunnfondsbeviskapital) og klasse II-kapital (øvrige egenkapital).

Klasse I-kapital består av:

- Pålydende grunnfondsbeviskapital.
- Overkursfond.
- Utjevningsfond.
- Annen kapital av klasse I-kapital.

Klasse II-kapital består av:

- Opptjent kapital av klasse II-kapital.
- Kompensasjonsfond.
- Annen egenkapital av klasse II-kapital.

Selskapets eierbrøk utgjør forholdet mellom klasse I-kapital og summen av klasse I-kapital og klasse II-kapital etter siste reviderte selskapsregnskap godkjent av generalforsamlingen.

Kompensasjonsfondet kan bare brukes til dekning av utgifter ved forhøyelse av grunnfondsbeviskapitalen når dette er vedtatt av generalforsamlingen etter § 3.6. siste ledd, og til dekning av tap i samsvar med § 3.5. annet punktum. Kompensasjonsfondet kan også brukes til aksjekapital ved en omdanning av selskapet, og utbetales til kundene ved oppløsning og avvikling, jfr. § 16.

3.2. Selskapets pålydende grunnfondsbeviskapital utgjør kroner 3.860.000.000 fordelt på 77.200.000 grunnfondsbevis (egenkapitalbevis) á kroner 50. Selskapets grunnfondsbevis skal være registrert i Verdipapirsentralen (VPS).

3.3. Selskapet kan ta opp fondsobligasjonslån, ansvarlig lånekapital og annen ansvarlig kapital.

3.4. Prioritetsrekkefølgen til selskapets ansvarlige kapital er:

- Ansvarlig lånekapital.
- Fondsobligasjoner.
- Pålydende grunnfondsbeviskapital.

d) Overkursfond og kompensasjonsfond.

e) Opptjent egenkapital av klasse II-kapital, annen egenkapital av klasse II-kapital, utjevningsfond og annen egenkapital av klasse I-kapital.

Skal selskapets ansvarlige kapital nedskrives, foretas nedskrivningen forholdsmessig ut fra størrelsen på henholdsvis klasse II-kapitalen og klasse I-kapitalen innenfor hver kapitalklasse i første ledd med mindre annet følger av regler gitt i eller i medhold av lov. Først nedskrives således klasse II-kapital og klasse I-kapitalen i bokstav e) forholdsmessig ut fra summen av de kapitaltyper som i bokstav e) inngår i klasse II-kapitalen og summen av de kapitaltyper som i bokstav e) inngår i klasse I-kapitalen. Er all kapital i bokstavklasse e) nedskrevet, og det er behov for ytterligere kapitalnedskrivning, foretas nedskrivning av de typer kapital som er nevnt i bokstavklasse d) på tilsvarende måte. Deretter foretas nedskrivning på tilsvarende måte for kapital innen bokstavklasse c), b) og a) i nevnte rekkefølge.

3.5. Selskapets årsoverskudd skal fordeles på klasse I-kapitalen og klasse II-kapitalen i samsvar med eierbrøken. Ansvarlig kapital skal nedskrives ved en eventuell underskuddssituasjon i samsvar med § 3.4.

3.6. Med Kredittilsynets samtykke kan generalforsamlingen beslutte at selskapet skal forhøye pålydende grunnfondsbeviskapital ved å utstede nye grunnfondsbevis i henhold til forsikringsloven § 4–2 med tilhørende forskrift. Beslutningen må få tilslutning fra minst 4/5 av det antallet stemmer som er representert på generalforsamlingen.

Ved utstedelse av nye grunnfondsbevis har grunnfondsbevisene fortrinnsrett til de nye grunnfondsbevisene i samme forhold som de fra før eier grunnfondsbevis i selskapet. Generalforsamlingen kan etter forslag fra styret og med tilslutning fra minst 2/3 av det antall stemmer som er representert på generalforsamlingen, beslutte å fravike grunnfondsbevisene fortrinnsrett. Beslutningen om å fravike grunnfondsbevisene fortrinnsrett krever i tillegg tilslutning fra minst 2/3 av det antall grunnfondsbevisstemmer som er representert på generalforsamlingen.

Generalforsamlingen kan ikke beslutte større avvik fra grunnfondsbeveiseiernes fortrinnsrett enn det som angis i styrets forslag.

Generalforsamlingen kan vedta at grunnfondsbevis skal utstedes som oppgjør for overtakelse av et forsikringsselskap eller annen finansinstitusjon. En slik beslutning innebærer en fravikelse av grunnfondsbeveiseiernes fortrinnsrett til nye grunnfondsbevis. For slik beslutning gjelder det som er bestemt i foregående ledd tilsvarende.

Ved utstedelse av grunnfondsbevis til en kurs høyere enn pålydende, skal det beløp som overstiger pålydende fordeles mellom overkursfondet og kompensasjonsfondet. Generalforsamlingen fastsetter beløpet som skal tilføres kompensasjonsfondet før en emisjon kan gjennomføres. Beløpet må være innenfor rammen av styrets forslag og formålet med kompensasjonsfondet, og beslutningen må få tilslutning fra minst 4/5 av det antallet stemmer som er representert på generalforsamlingen.

Utgiftene til kapitalforhøyelsen skal dekkes av overkursen med mindre annet er vedtatt av generalforsamlingen i forbindelse med emisjonen.

3.7. Ved en omdanning av selskapet til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap skal grunnfondsbeveiseierne tilføres en andel av det samlede antall aksjer som tilsvarer deres andel av eierbrøken på omdanningstidspunktet.

Egenkapital som tilføres ved fusjon med annet gjensidig forsikringsselskap, tillegges klasse II-kapitalen. Differansen mellom bokført egenkapital og transaksjonsverdi fordeles mellom klasse I-kapitalen og klasse II-kapitalen etter tilsvarende prinsipp som fordeling av overkurs etter § 3.6.

Grunnfondsbeveiseiernes rett etter lovgivningen til å kreve innløsning av grunnfondsbevisene til markedsverdi ved fusjon med annet gjensidig forsikringsselskap, kan ikke gjøres gjeldende etter utløpet av kreditorfristen, jfr. forsikringsloven § 13-5 og aksjeloven § 13-14. Reglene i § 5.8. annet og tredje ledd gjelder tilsvarende så langt de passer når det gjelder utøvelse av møte-, tale- og stemmerett på det grunnfondsbeveiseiermøtet som behandler spørsmål om innløsning.

Ved omdanning og fusjon skal utgiftene dekkes i samsvar med prinsippene i § 3.6. siste ledd så langt det passer.

3.8. En transaksjon som føres direkte mot egenkapitalen, skal føres slik at endring av eierbrøken søkes unngått når ikke annet følger av ufravikelig lovregel eller er resultat av et kapitalinnskudd eller kapitaluttak fra grunnfondsbeveiere eller kunder. Denne regelen gjelder tilsvarende ved endring av regnskapsprinsipp, ved korrigerende eller tidligere årsregnskap og andre lignende regn-

skapsposterings som ikke føres etter kongruensprinsippet. For slike regnskapsposterings gjelder ikke regelen i § 3.5. annet punktum.

Hvis det er nødvendig for å unngå en endring av eierbrøken ved begivenheter som nevnt i første ledd, kan generalforsamlingen for det aktuelle regnskapsåret fravike fordelingsregelen i § 3.5. ved å tilordne en større andel av selskapets overskudd til klasse II-kapitalen inntil eierbrøken er gjenopprettet.

3.9. Generalforsamlingen kan med tilslutning fra minst 4/5 av det antallet stemmer som er representert på generalforsamlingen, gi styret fullmakt til å forhøye pålydende grunnfondsbeviskapital ved å utstede nye grunnfondsbevis. Hvis styret ved benyttelse av fullmakten skal kunne fravike grunnfondsbeveiseiernes fortrinnsrett, krever beslutning om slik fullmakt i tillegg tilslutning fra minst 2/3 av det antall grunnfondsbevisstemmer som er representert på generalforsamlingen.

3.10. Generalforsamlingen kan med tilslutning fra minst 2/3 av det antall stemmer som er representert på generalforsamlingen, beslutte å gi styret fullmakt til å erverve egne grunnfondsbevis innen lovgivningens ramme. Beslutning om slik fullmakt krever i tillegg tilslutning fra minst 2/3 av det antall grunnfondsbevisstemmer som er representert på generalforsamlingen.

3.11. Generalforsamlingen kan med tilslutning fra minst 2/3 av det antall stemmer som er representert på generalforsamlingen, beslutte å nedsette grunnfondsbeviskapitalen helt eller delvis med utdeling til grunnfondsbeveiseierne. Beslutning om slik nedsettelse krever i tillegg tilslutning fra minst 2/3 av det antall grunnfondsbevisstemmer som er representert på generalforsamlingen.

3.12. Selskapets grunnfondsbevis skal være notert på Oslo Børs.

...

§ 5. Generalforsamling

5.1. Selskapets øverste myndighet er generalforsamlingen.

På generalforsamlingen har de møtende utsendinger valgt av kundenes eierutvalg, brannkasser og sjøtrygdslag selskapet har hovedavtale med, til sammen 75 prosent av stemmene, og grunnfondsbeveiseierne har til sammen 25 prosent av stemmene.

Hver brannkasse og hvert sjøtrygdslag velger én utsending (jfr. § 5.6.), og hvert eierutvalg velger 5 utsendinger (jfr. § 12.11. bokstav a)).

Grunnfondsbeveiseierne har representasjonsrett i generalforsamlingen.

I generalforsamlingen avgis til sammen 1.600 stemmer, som fordeles i samsvar med §§ 5.7. og 5.8.

5.2. Generalforsamlingen kan bare behandle de saker som er nevnt i innkallingen.

5.7. Utsendinger valgt av eierutvalgene, og brannkassenes og sjøtrygdelagenes representanter, har til sammen 1.200 stemmer i generalforsamlingen. Hver brannkasse som er representert, har én stemme pr. hele 1.000 kunder, likevel minst 2 stemmer. Hvert sjøtrygdelag som er representert, har 2 stemmer. De øvrige stemmene fordeles først forholdsmessig mellom de representerte eierutvalg basert på antall kunder i eierutvalgenes geografiske områder, og deretter likt mellom møtende utsendinger valgt av det enkelte eierutvalg. Ved beregning av stemmer skal selskapets kundepordefølge pr 1. januar i det året generalforsamlingen avholdes, legges til grunn.

5.8. Grunnfondsbeveiseierne har til sammen 400 stemmer på selskapets generalforsamling. Stemmene fordeles mellom de grunnfondsbeveiseiere som er representert på generalforsamlingen.

Grunnfondsbeveiseier som ved generalforsamlingens åpning er innført i aksjeeierregisteret (VPS), eller som har meldt og godtgjort erverv av grunnfondsbevis, har møte-, tale- og stemmerett. Grunnfondsbeveiseier kan ikke stemme for grunnfondsbevis ervervet i strid med eierkontrollreglene i finansieringsvirksomhetsloven kapittel 2.

Alle grunnfondsbevis gir samme stemmetyngde. På generalforsamlingen kan det avgis stemme på bakgrunn av skriftlig og datert fullmakt. For forvalterregistrerte grunnfondsbevis gjelder reglene i allmennaksjeloven § 4-10 og lovgivningen ellers.

5.9. Generalforsamlingens forhandlinger ledes av representantskapets ordfører eller annen valgt møteleder.

5.10. Hvis ikke annet er bestemt ved lov eller vedtekter, treffes beslutninger med vanlig flertall blant de møtende stemmer. Ved stemmelikhet er møtelederens standpunkt avgjørende, unntatt ved valg hvor loddtrekning skal finne sted.

5.11. Generalforsamlingen skal:

- a) Godkjenne årsregnskapet og årsberetningen, herunder disponering av årsresultatet.
- b) Fastsette antallet og velge medlemmer og varamedlemmer til representantskapet, unntatt de ansattes representanter, jfr. § 6.1.
- c) Velge representantskapets ordfører og varaordfører for 1 år. De ansattes medlemmer er

ikke valgbar til disse verv. Ingen kan være ordfører i mer enn seks perioder.

- d) Velge medlemmer og varamedlem til kontrollkomiteen, samt komiteens leder og nestleder.
- e) Velge medlemmer og varamedlemmer til valgkomiteen og fastsette instruks for valgkomiteen, jfr. § 9.
- f) Fastsette godtgjørelse til medlemmer av representantskapet, kontrollkomiteen og valgkomiteen.
- g) Fastsette retningslinjer for valg til kundenes eierutvalg, jfr. § 12, og fastsette instruks for eierutvalgenes valgkomiteer. Det er bare utsendinger valgt av eierutvalgene som har stemmerett ved fastsettelse av retningslinjene og instruksen.
- h) Fastsette selskapets vedtekter og endringer i disse, samt treffe vedtak i tilfelle avvikling eller omdanning av virksomheten, jfr. § 16.
- i) Behandle og avgjøre andre saker som etter lov eller vedtekter hører inn under generalforsamlingen.

§ 6. Representantskap

6.1. Representantskapet skal bestå av 36 eller et høyere antall medlemmer, delelig med 6, som fastsettes av generalforsamlingen.

Utsendinger til generalforsamlingen som er valgt av eierutvalgene, og representantene for brannkassene og sjøtrygdelagene, skal særskilt velge 3/6 av medlemmene og varamedlemmene i representantskapet.

Grunnfondsbeveiseierne skal i generalforsamlingen særskilt velge 1/6 av medlemmene og varamedlemmene i representantskapet.

2/6 av medlemmene med 5 varamedlemmer i nummerrekkefølge velges av og blant ansatte i selskapet og i brannkasser selskapet har hovedavtale med.

6.8. Representantskapet skal:

- a) Føre tilsyn med at selskapet ledes og dets formål fremmes i samsvar med lovgivning, vedtekter og vedtak truffet av generalforsamlingen og representantskapet.
- b) Fastsette antall styremedlemmer og varamedlemmer, og velge disse. Det er bare de ansattes medlemmer i representantskapet som har stemmerett ved valg av ansattes medlemmer og varamedlemmer i styret. Det er bare de øvrige medlemmene i representantskapet som har stemmerett ved valg av de øvrige medlemmene i styret.

- c) Velge styrets leder og nestleder for 1 år. De ansattes medlemmer er ikke valgbar til disse verv, men har stemmerett ved valget.
- d) Fastsette retningslinjer for selskapets virksomhet.
- e) Avgi uttalelse til generalforsamlingen om årsregnskapet og årsberetningen bør godkjennes, herunder disponering av årsresultatet.
- f) Fastsette godtgjørelse til styret.
- g) Fastsette instruks for kontrollkomiteen.
- h) Velge statsautorisert revisor og godkjenne revisors godtgjørelse.
- i) Etter forslag fra styret treffe avgjørelse i saker som angår investeringer av betydelig omfang i forhold til selskapets ressurser, og rasjonalisering eller omlegging av driften som vil medføre større endring eller omdisponering av arbeidsstyrken.
- j) For øvrig behandle de saker som etter lov eller vedtekter hører inn under representantskapet.

...

§ 7. Styre

7.1. Styret består av 9-12 medlemmer etter representantskapets beslutning. Inntil 1/3 og minst 3 av styrets medlemmer med varamedlemmer skal være ansatt i selskapet eller i brannkasser selskapet har hovedavtale med.

...

§ 15. Utbytte

15.1. Utbytte til kundene og utbytte til grunnfondsbeveiseierne kan utdeles fra årsoverskuddet i henhold til det fastsatte resultatregnskapet for regnskapsåret. Utbyttet kan ikke settes høyere enn det som er forenlig med forsiktig og god forretningskikk under tilbørlig hensyn til tap som måtte være inntruffet etter regnskapsårets avslutning, eller som må forutsettes å ville inntreffe.

Beslutning om utdeling av utbytte treffes av generalforsamlingen. Generalforsamlingen kan fastsette nærmere regler om utbyttepolitikk.

15.2. Utbytte til grunnfondsbeveiseierne og utbytte til kundene skal utbetales i samsvar med eierbrøken, jfr. likevel § 15.4.

15.3. Utbytte til kundene skal baseres på premie i regnskapsåret. Utbytte utbetales til dem som

er kunder i selskapet på utbetalingstidspunktet med mindre generalforsamlingen bestemmer noe annet. Generalforsamlingen fastsetter nærmere regler for beregning og utbetaling av utbytte.

Kundenes eventuelle rett til utbytte kan ikke overdras.

15.4. Underskudd dekkes som bestemt i § 3.5., jfr. § 3.4.

Godkjenner generalforsamlingen et revidert selskapsregnskap med underskudd, vil eierbrøken bli endret fordi klasse II-kapital vil utgjøre en forholdsvis mindre andel av egenkapitalen enn tidligere. Ved behandling av årsregnskapet for påfølgende år kan generalforsamlingen beslutte at utbetaling av utbytte til kundene skal unnlates eller reduseres for helt eller delvis å rette opp en slik endring av eierbrøken, selv om utbytte utbetales til grunnfondsbeveiseierne. Beslutning om unnlatt eller redusert utbytte kan ikke treffes senere enn på den tredje ordinære generalforsamling etter den generalforsamling som godkjente regnskapet med underskudd.

§ 16. Oppløsning og avvikling

Beslutter generalforsamlingen at selskapet skal oppløses, foregår oppløsningen i samsvar med lovgivningen. Klasse I-kapitalen skal tilfalle grunnfondsbeveiseierne forutsatt at alle kreditorer har fått fullt oppgjør. Klasse II-kapitalen fordeles i tilfelle på kundene i forhold til betalt premie i de siste tre driftsår. Er det nødvendig å nedskrive kapitalen, gjelder § 3.4.

§ 17. Endring av vedtektene

Endring av selskapets formål, jfr. § 1.2., krever tilslutning fra minst 4/5 av det antall stemmer som er representert på generalforsamlingen.

Endring av andre bestemmelser i vedtektene krever tilslutning fra minst 2/3 av det antall stemmer som er representert på generalforsamlingen.

Endring av §§ 3.1., 3.4. til og med 3.6., 3.7. første, annet og fjerde ledd, 3.8. til og med 3.12., 5.1. annet og fjerde ledd, 6.1. tredje ledd, 9.1. første ledd, 15.2. og 17. tredje ledd, krever i tillegg tilslutning fra minst 2/3 av det antall grunnfondsbevisstemmer som er representert på generalforsamlingen.

Endringer i vedtektene trer tidligst i kraft når de er godkjent av Kongen.

Vedlegg 7**Oversikt over sparebankstrukturen****Oversikt av 2. oktober 2008 sendt til Banklovkomisjonens sekretariat fra Sparebankforeningen****1 Samarbeid og allianser**

Det er 122 sparebanker i Norge (per juni 08). De siste tiårene er antallet blitt betraktelig redusert fra mer enn 600 sparebanker på slutten av sekstitallet. Reduksjonen er et resultat av fusjoner av sparebanker for å danne større, mer slagkraftige enheter.

Målsettingen bak denne konsentrasjonen var blant annet å få til en bedre betjening av næringslivet i distriktene. De senere årene har denne tendensen blitt svakere. De store distrikts- og regionsparebankene står i dag for en vesentlig del av sparebankenes samlede kapital. De 15 største sparebankene utgjør mer enn 75 prosent av den totale forvaltningskapitalen i sparebanknæringen.

De siste årene har de fleste sparebankene inngått strategiske og operative samarbeid, blant annet for å oppnå stordriftsfordeler ved innkjøp og på teknologisisiden.

2 SpareBank1-alliansen

SpareBank 1-alliansen er et bank- og produktsamarbeid der SpareBank 1-bankene samarbeider gjennom det felleseide holdingselskapet SpareBank 1 Gruppen AS. SpareBank 1-alliansen består av 20 sparebanker og en forretningsbank og en lang rekke produktselskaper. SpareBank 1-bankene har samlet omkring 350 kontorer og er tilstedeværende i alle landets fylker. SpareBank 1-alliansens overordnede mål er å sikre den enkelte banks selvstendighet og regionale forankring gjennom sterk konkurranseevne, lønnsomhet og soliditet.

SpareBank 1 Gruppen AS

SpareBank 1 Gruppen AS er eid av SpareBank 1 Nord-Norge (19,5%), SpareBank 1 SMN (19,5%), SpareBank 1 SR-Bank (19,5%), Samarbeidende Sparebanker AS (19,5%), Sparebanken Hedmark 1 (12%) og Landsorganisasjonen/fagforbund tilknyttet LO (10%). SpareBank 1 Gruppen AS, som ble etablert i 1996, samordner prosjektene, forvalter merkevaren og eier produktselskapene som opererer i det norske markedet. SpareBank 1 Gruppen AS har også ansvar for et omfattende alliansesamarbeid som gir bankene stordrifts- og kompetansefordeler.

Samarbeidende Sparebanker er eiet av 16 SpareBank 1 – banker.

SpareBank 1 Gruppen AS, som morselskapet i et finanskonsern, eier aksjene i:

- SpareBank 1 Livsforsikring AS	(100 %)
- SpareBank 1 Skadeforsikring AS	(100 %)
- Bank1 Oslo AS	(100 %)
- Odin Forvaltning AS	(100 %)
- Actor Fordringsforvaltning	(90 %)
- First Securities AS	(24,5 %)

Figur 7.1

I SpareBank 1-alliansen inngår også Eiendomsmegler 1 og SpareBank 1 Boligkreditt som eies direkte av bankene i alliansen.

3 Terra-Gruppen

Terra-Gruppen AS (TG AS) er både en bankallianse og et finanskonsern. TG AS eies av 78 selvstendige og lokalt forankrede sparebanker.

TG AS, med sine datterselskaper, utvikler og selger et bredt spekter av konkurransedyktige tjenester og produkter innen forsikring, sparing og plassering, kapitalmarkeds tjenester, finansiering og eiendomsmegling.

Produktene og tjenestene leveres hovedsakelig til Terra-bankene som også eier Terra-Gruppen. I tillegg leveres de finansielle produktene og tjenestene direkte til private og institusjonelle investorer.

Terra-Gruppen omfatter spesialiserte produkt- og tjenesteselskap som til sammen utgjør et bredt produkt- og tjenestetilbud. En rekke drifts- og infrastruktur tjenester leveres også til Terra-bankene. Effektive IKT-løsninger, betalingsformidling, kompetanseutvikling, samt markedsinformasjon og samfunnskontakt bidrar sammen med de finansielle produktene til økt konkurransekraft både for den enkelte bank og for Terra-Gruppen

Sparebankene som eier Terra-Gruppen utgjør en bankallianse som ivaretar medlemmenes behov for grunnleggende driftstjenester. Bankalliansen arbeider for å forvalte og forsterke effekten av Terra-bankenes størrelse og innkjøpsmakt for å forsterke stordriftsfordelene og utvide rammene for effektiv drift. Terra-Gruppen skal også bidra til å ivareta Terra-bankenes interesser overfor eksterne miljøer og målgrupper.

Her er Terra-Gruppen AS' organisasjonsstruktur:

4 DnBNOR

DnB NOR er Norges største finanskonsern. Konsernet ble dannet 4. desember 2003, etter en fusjon mellom finansgruppene DnB og Gjensidige NOR. Konsernet er organisert som et aksjekonsern med holdingselskapet DnB NOR ASA på toppen. Holdingselskapet eier følgende hovedselskaper:

- DnBNOR Bank ASA
- DnBNOR Kapitalforvaltning Holding AS
- Vital Skade AS
- Vital Forsikring ASA

Figur 7.2

DnBNOR Bank ASA og DnBNOR Kapitalforvaltning Holding AS eier en rekke norske og internasjonale datterselskaper.

DnBNOR har samarbeidsavtaler med Lillesands Sparebank, Helgeland Sparebank, Flekkefjord Sparebank, Søgne og Greipstad Sparebank, Etne Sparebank, Haugesund Sparebank, Tingvoll Sparebank, Luster Sparebank, Sauda Sparebank og Skudenes og Aakra Sparebank.

5 Frittstående sparebanker

Det er 12 banker som er alliansefrie. Dette er Cultura Sparebank, Fana Sparebank, Gildeskål Sparebank, Sandnes Sparebank, Sparebanken Møre, Sparebanken Pluss, Sparebanken Vest, Sparebanken Øst, Spareskillingsbanken, Voss Sparebank, Sparebanken Sør og Sparebanken Sogn og Fjordane.

6 Oversikt

Terra-Gruppen AS	SpareBank 1-Alliansen	DnB NOR	Alliansefrie
Totalt 78 sparebanker	Totalt 21 sparebanker	Totalt 11 sparebanker	Totalt 12 sparebanker
Andebu Sparebank	SpareBank 1 Telemark	DnB NOR	Cultura Sparebank
	Halden Sparebank		Fana Sparebank
Arendal og Omegns Sparekasse	Lom og Skjåk Sparebank	Samarbeidsavtaler:	Gildeskål Sparebank
Askim Sparebank	Modum Sparebank	Lillesands Sparebank	Sandnes Sparebank
Aurland Sparebank	Nøtterø Sparebank	Helgeland Sparebank	Sparebanken Møre
Aurskog Sparebank	Rygge-Vaaler Sparebank	Flekkefjord Sparebank	Sparebanken Pluss
Bamble og Langesund Sparebank	SpareBank 1 Gran	Søgne og Greipstad Sparebank	Sparebanken Vest
Berg Sparebank	SpareBank 1 Gudbrandsdal	Etne Sparebank	Sparebanken Øst
Bien Sparebank			
Birkenes Sparebank	SpareBank 1 Hallingdal	Haugesund Sparebank	Spareskillingsbanken
Bjugn Sparebank	SpareBank 1 Jevnaker Lunner	*Tingvoll Sparebank	Voss Sparebank
Blaker Sparebank	SpareBank 1 Kongsberg	Luster Sparebank	Sparebanken Sør

Figur 7.3

Bud Fræna og Hustad Sparebank	SpareBank 1 SMN	Sauda Sparebank	*Sparebanken Sogn og Fjordane
Bø Sparebank	SpareBank 1 Nord-Norge	Skudenes og Aakra Sparebank	
Drangedal og Tørdal Sparebank	SpareBank 1 NordVest		
Eidsberg Sparebank	SpareBank 1 Ringerike		
Etnedal Sparebank	SpareBank 1 SR-Bank		
Evje og Hornnes Sparebank	SpareBank 1 Vestfold		
Fjaler Sparebank	Sparebanken Volda Ørsta		
Fornebu Sparebank	Kvinnherad Sparebank		
Gjerstad Sparebank	Sparebanken Hedmark		
Grong Sparebank	Sparebanken Hardanger		
Grue Sparebank	(i SpareBank 1-alliansen inngår også Bank 1 Oslo)		
Haltdalen Sparebank			
Harstad Sparebank			
Hegra Sparebank			
Hjartdal og Gransherad Sparebank			
Hjelmeland Sparebank			
Hol Sparebank			
Holla og Lunde Sparebank			
Høland Sparebank			

Figur 7.4

Hønefoss Sparebank			
Indre Sogn Sparebank			
Jernbanepersonalets Sparebank			
Klepp Sparebank			
Klæbu Sparebank			
Kragerø Sparebank			
Kvinesdal Sparebank			
Larvikbanken Brunlanes Sparebank			
Lillestrøm Sparebank LillestrømBanken			
Lofoten Sparebank			
Marker Sparebank			
Meldal Sparebank			
Melhus Sparebank			
Nes Prestegjelds Sparebank			
Neset Sparebank			
Odal Sparebank			
Ofoten Sparebank			
Opdals Sparebank			
Orkdal Sparebank			
Rindal Sparebank			
Rørosbanken Røros Sparebank			
Selbu Sparebank			

Figur 7.5

Seljord Sparebank			
Setskog Sparebank			
Soknedal Sparebank			
Sparebanken Hemne			
Sparebanken Narvik			
Spydeberg Sparebank			
Stadsbygd Sparebank			
Strømmen Sparebank			
Sunndal Sparebank			
Surnadal Sparebank			
Time Sparebank			
Tinn Sparebank			
Tolga-Os Sparebank			
Totens Sparebank			
Trøgstad Sparebank			
Tysnes Sparebank			
Valle Sparebank			
Vang Sparebank			
Vegårshei Sparebank			
Vestre Slidre Sparebank			
Vik Sparebank			
Ørland Sparebank			
Ørskog Sparebank			

Figur 7.6

Øystre Slidre Sparebank			
Afjord Sparebank			
Aasen Sparebank			

Siste endringer:

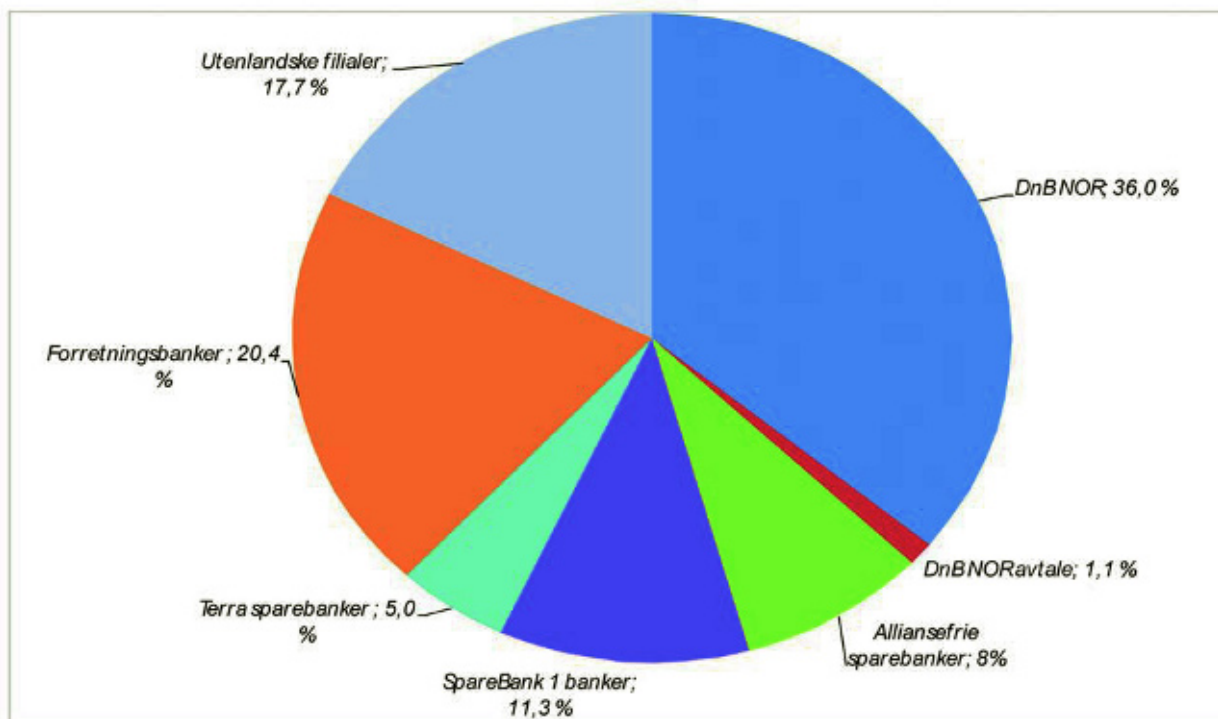
- Sparebanken Telemark og Sparebanken Grenland ble en juridisk enhet 01.06.08. Nytt navn er SpareBank 1 Telemark
- Sparebanken Midt-Norge endret i mars 08 sitt foretaks- og markedsnavn til SpareBank 1 SMN. Samtidig opphører SpareBank 1 Romsdals Fellesbank som eget merkenavn.
- Sparebanken Telespar endret 15.05.07 navnet til Fornebu Sparebank (Forneubanken).
- Ankenes Sparebank og Narvik Sparebank ble en juridisk enhet fra 1.03.07. Nytt navn er Sparebanken Narvik.
- Grong Sparebank og Verran Sparebank fusjonerte fra 13.11.06. Nytt navn er Grong Sparebank.
- Ofoten Sparebank og Tjelsund Sparebank fusjonerte fra 13.11.06. Nytt navn er Ofoten Sparebank.
- Sparebanken Hardanger gikk inn i SpareBank-1 Alliansen. 14.09.06
- *Tingvoll Sparebank har søkt om å fusjonere med Sparebanken Møre.
- *Sparebanken Sogn og Fjordane har søkt om omdanning og fusjon med Gjensidige.
- Hegra Sparebank gikk inn i Terra-Gruppen (fra å være samarbeidsbank med DnB NOR)
- Sparebanken Hedmark, Sparebanken Volda og Ørsta samt Kvinnherad Sparebank gikk inn i SpareBank 1-alliansen (våren/sommeren 2006)
- Sparebanken Rana og Helgeland Sparebank fusjonerte 1. april 2005. Den fusjonerte bankens navn er Helgeland Sparebank. Samarbeidet med DnB NOR er besluttet videreført i Helgeland Sparebank etter fusjonen. Helgeland Sparebank er dermed gått ut av Terra-Gruppen.
- Holla Sparebank og Lunde Sparebank fusjonerte 01.10.04. Banken heter nå Holla og Lunde Sparebank
- Fana Sparebank, Voss Sparebank og Sparebanken Volda Ørsta gikk ut av Terra-Gruppen AS (alliansefrie pr 01.01.05)
- Spareskillingsbankens samarbeidsavtale med DnB NOR er sagt opp (uavhengig pr 01.01.05)
- Jernbanepersonalets sparebank har gått inn i Terra-Gruppen (juli 2004)
- SpareBank 1 Vest gikk ut av 1-gruppen 01.01.04. Banken er alliansefri og heter nå Sparebanken Vest
- Sparebanken Sogn og Fjordane og Sparebanken Flora-Bremanger har fusjonert ved at Sparebanken Flora-Bremanger ble en del av Sparebanken Sogn og Fjordane 13.10.03
- Sparebanken Telespar opprettet 22.05.03
- Enebakk Sparebank har gått inn i Lillestrøm Sparebank (mai 2003).
- Borge Sparebank har endret navn til Lofoten Sparebank. Fortsatt i Terra-Gruppen AS.
- Surnadal Sparebank og Stangvik Sparebank har fusjonert. Banken heter nå Surnadal & Stangvik Sparebank (01.10.01)
- Øksendal Sparebank har fusjonert inn i Tingvoll Sparebank (24.07.01)
- Surnadal Sparebank er nå med i Terra-Gruppen AS, og har ikke lenger avtale med Gjensidige NOR Sparebank (01.06.01)

* Søknadene er avslått av Finansdepartementet og sakene er til behandling i Banklovkommissjonen som ventes å komme med sin innstilling i første halvår 2008.

II Relevant tallmateriale fra finansnæringen fordelt på markedsandeler, forvaltningskapital mv.

Markedsandeler ekskl boligkreditt pr 30.06.08	Forvaltningskapital andel
DnB NOR	36,0 %
DnB NOR avtale	1,1 %
Alliansefrie sparebanker	8,5 %
SpareBank 1 banker	11,3 %
Terra sparebanker	5,0 %
Forretningsbanker	20,4 %
Utenlandske filialer	17,7 %
Sum	100 %
Sum Sparebanker	61,9 %

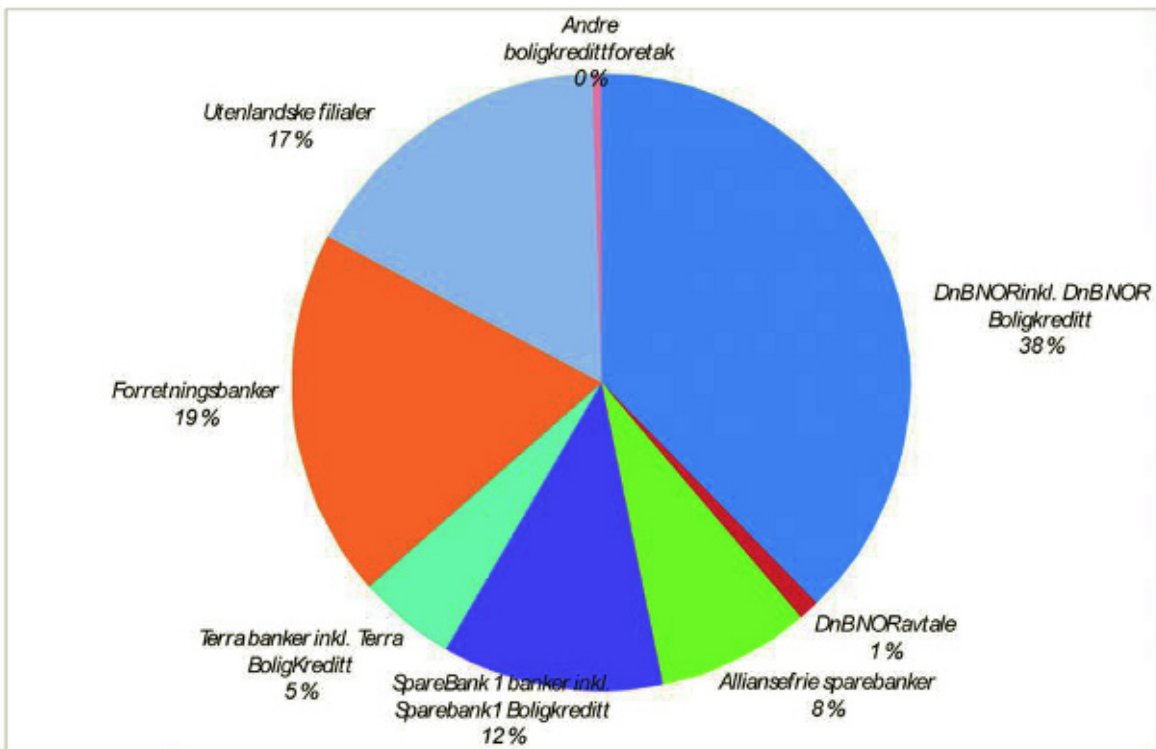
Figur 7.7

Kilde: Bankens sikringsfond, revisjonskontoret og Kredittilsynet

Markedsandeler inkl boligkreditt pr 30.06.08	Forvaltningskapital andel
DnB NOR inkl. DnB NOR Boligkreditt	37,7 %
DnB NOR avtale	1,1 %
Alliansefrie sparebanker	8,0 %
SpareBank 1 banker inkl. Sparebank1 Boligkreditt	11,6 %
Terra banker inkl. Terra BoligKreditt	5,1 %
Forretningsbanker	19,3 %
Utenlandske filialer	16,7 %
Andre boligkredittforetak	0,5 %
Sum	100,0 %
Sum Sparebanker	63,5 %

Figur 7.8

Kilde: Bankens sikringsfond, revisjonskontoret og Kredittilsynet

Tabeller hentet fra Kredittilsynets "RAPPORT FOR FINANSINSTITUSJONER 1. halvår 2008":

Tabell 3.1 Strukturen i det norske finansmarkedet målt i prosent av forvaltningskapital*
30.06.08

Prosent	Bank	Finansierings- selskap	Kreditt- foretak	Verdipapir- fond	Skade- forsikring	Livs- forsikring	Sumkonsern
DnBNOR**	37	31	19	24	0	30	32
Nordea	14	8	3	7	0	6	11
Sparebank1/Samarb. Sparebanker***	12	7	4	8	6	3	9
Storebrand	1	0	1	9	1	28	5
Terra-gruppen****	5	1	2	1	1	0	3
Sumfinanskonsern	69	47	30	49	9	67	60
Øvrige selskaper	31	53	70	51	91	33	40
Totalt marked****	100	100	100	100	100	100	100

* Sum gruppe er sum forvaltningskapital i de ulike bransjer og vil avvike fra konsernens egne konsernregnskap

** Inkl. Nordlandsbanken

*** For Sparebank 1 Gruppen og Terra-gruppen er eierbankene inkludert i markedsandelene

**** I totalt marked inngår utenlandske institusjoners filialer i Norge

Figur 7.9

Tabell 3.2 Utenlandskeide datterselskaper og filialers markedsandeler i det norske finansmarkedet målt i prosent av forvaltningskapital* 30.06.08

Prosent	Bank	Finansierings- selskap	Kreditt- foretak	Skade- forsikring	Livs- forsikring
Utenlandskeide datterselskaper	17	21	8	2	6
Utenlandskeide filialer	18	20	1	34	1
Sum utenlandskeide	34	41	9	36	7
Norskeide institusjoner	66	59	91	64	93

* Grenseoverskridende virksomhet er ikke inkludert

Figur 7.10

Vedlegg 8

Banklovkommisjonens tidligere utredninger

I avsnitt 1.2 foran omtales Banklovkommisjonens oppdrag tilknyttet denne utredningen. Når det gjelder Banklovkommisjonens opprinnelige mandat med senere endringer, vises det Banklovkommisjonens Utredning nr. 7 (NOU 2001: 24 Ny livsfor-sikringslovgivning) hvor dette er inntatt. I avsnittene 8.1 til 8.21 nedenfor, gis det en fremstilling av Banklovkommisjonens tidligere avgitte utredninger. Det er til nå avgitt 21 utredninger fra Banklovkommisjonen. I den utstrekning Banklovkommisjonens forslag ikke har vært enstemmige, omtales bare flertallets forslag.

1 NOU 1994: 19 Finansavtaler og finansoppdrag

NOU 1994: 19 Finansavtaler og finansoppdrag (Utredning nr. 1) ble avgitt til Justisdepartementet 15. desember 1994.

Utredningen behandlet regler om sentrale kontraktstyper som finansinstitusjoner og lignende foretak, herunder statsbanker, tilbyr publikum.

Lov om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven) ble vedtatt 25. juni 1999. Loven trådte i kraft 1. juli 2000. Loven har regler om innskuddskonto, betalingsoppdrag, låneavtaler og kausjoner, samt om megler-, agent- og rådgivningsoppdrag på finanssektorens område.

Banklovkommisjonen foreslo ingen begrensninger i långiverens adgang til å overdra fordringer. I finansavtaleloven § 45 ble det imidlertid fastsatt at fordringer bare kan overdras til andre foretak enn finansinstitusjoner dersom låntakeren gir samtykke til overdragelsen. Flertallet i Justiskomiteen ønsket å beskytte låntakeren ytterligere og ønsket en vurdering av en regel som ga låntakeren anledning til å kjøpe fordringen på seg selv, om den ble framsatt for salg av långiveren (Innst. O. nr. 84 (1998-99)). Stortinget vedtok å be Regjeringen om å komme raskt tilbake til Stortinget med forslag som åpnet for at låntakeren fikk forkjøpsrett når fordringen ble overdratt. Justisdepartementet ba Banklovkommisjonen utrede spørsmålet. Dette ble gjort i Utredning nr. 5, NOU 1999: 31 Oppkjøp og inndrivning av fordringer m.v., s

2 NOU 1995: 25 Sikringsordninger og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner

NOU 1995: 25 Sikringsordninger og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner (Utredning nr. 2) ble avgitt til Finansdepartementet 28. november 1995. I utredningen ble det foreslått regler om betalings- og soliditetssvikt i finansinstitusjoner, samt om offentlig administrasjon av banker og forsikringsselskaper mv.

Lov om sikringsordninger for banker og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner ble vedtatt 6. desember 1996 (banksikringsloven) og trådte i kraft 1. januar 1997.

Banklovkommisjonens forslag til regler om forsikringsselskapers garantiordning ble ikke ferdigbehandlet av departementet i forbindelse med ovennevnte lov. Enkelte av bestemmelsene i sikringsfondsloven om betalings- og soliditetsvansker og om offentlig administrasjon (kapittel 3 og 4), må ses i sammenheng med de regler som er foreslått i NOU 1998: 14 Finansforetak m.v. (Utredning nr. 4) om oppløsning og avvikling av finansforetak (lovutkastet kapittel 9). Hvilke av disse regelverk som formelt vil bli gjort gjeldende i en konkret situasjon vil blant annet avhenge av om finansforetaket er i en økonomisk krise eller om man bare ønsker å avvikle foretakets virksomhet. I NOU 1998: 14 er det foreslått det at enkelte av bestemmelsene i sikringsfondsloven skal gjelde så langt de passer ved avvikling etter finansforetaksloven. Det vises for øvrig til avsnitt 8.4 nedenfor.

Stortingets granskningskommisjon for bankkrisen (Smith-kommisjonen) omtaler rettsreglene om krisehåndtering, herunder gjeldende sikringsfondslov, i kapittel 8.2 i sin rapport av 29. juni 1998.

3 NOU 1996: 24 Betalingssystemer m.v.

NOU 1996: 24 Betalingssystemer m.v. (Utredning nr. 3) ble avgitt til Finansdepartementet 11. november 1996. Utredningen inneholdt forslag til lov om betalingssystemer m.v. med motiver. Forslaget

omhandlet systemer basert på felles regler for avregning, oppgjør og overføring av betalinger mellom banker (interbanksystemer). Interbanksystemene utgjør de organiserte ordninger mellom bankene som er nødvendige for å gjennomføre betalinger mellom bankene og deres kunder. Videre omhandlet lovforslaget de systemer som lå til grunn for de enkelte betalingstjenester som institusjonene tilbyr kundene når overføringen bygger på betalingskort eller annen form for selvstendig brukerlegitimasjon. Lovforslaget omfattet også betalingssystemer som ikke er knyttet til kundekonti i banker og finansieringsforetak.

Lov om betalingssystemer m.v. (betalingssystemloven) ble vedtatt 17. desember 1999. Loven trådte i kraft 14. april 2000. Loven behandler interbanksystemer og systemer for betalingstjenester for overføring av penger fra eller mellom kundekonti i banker og finansieringsforetak. Systemer for betaling som ikke er knyttet til kundekonti i banker eller finansieringsforetak omfattes ikke av loven.

4 NOU 1998: 14 Finansforetak m.v.

NOU 1998: 14 Finansforetak m.v. (Utredning nr. 4), ble avgitt til Finansdepartementet 18. august 1998. Utredningen har vært på høring og er til behandling i departementet. Enkelte forslag er allerede vedtatt ved endringer av finansieringsvirksomhetsloven, sparebankloven og forretningsbankloven.

Utredningen inneholder forslag til ny felles lovgivning for banker, forsikringsselskaper og andre finansforetak. Det foreslås regler om etablering, konsesjonsbehandling, organisering mv. av finansforetak og finanskonsern, samt eier- og kapitalforhold. Banklovkommisjonens lovforslag er i hovedsak enstemmig.

Gjeldende lovbestemmelser om finansinstitusjoner er nedfelt i fire lover – sparebankloven, forretningsbankloven, finansieringsvirksomhetsloven og forsikringsvirksomhetsloven. Banklovkommisjonens lovforslag innebærer en stor grad av samordning og forenkling av disse lovene, som gjør lovverket lettere tilgjengelig og mer brukervennlig. Banklovkommisjonen har i tillegg samordnet regelverket med den nye aksjelovgivningen og lovforslaget oppfyller de krav som daværende EØS-regelverk på finansområdet stilte.

Banklovkommisjonen har, i samsvar med mandatet, på flere områder innarbeidet i lovforslaget sentrale bestemmelser som i dag er gitt ved forskrift. Dette gjelder blant annet de forskrifter som regulerer markedsadgangen for kredittinstitu-

sjoner og forsikringsselskaper innenfor EØS, samt regler om ansvarlig kapital og kapitaldekning.

Banklovkommisjonen foreslår en forenkling av organstrukturen i finansforetak ved at det ikke lenger skal være et lovpålagt krav å ha representantskap og kontrollkomité. Banklovkommisjonen mener at de oppgaver som disse organene har i dag vil bli ivaretatt gjennom Banklovkommisjonens samlede forslag til regler om organisering.

Det foreslås regler som klargjør den adgang ulike samvirke- og enkelte andre institusjoner enn banker skal ha til å drive særlige typer av innskuddsvirksomhet.

Banklovkommisjonen har lagt til grunn at gjeldende eierbegrensingsregel på 10 prosent i finansinstitusjoner ligger fast, og foreslår at kjøpsrett til eierandel her skal regnes som like med eierandel. Banklovkommisjonen har imidlertid vært opptatt av at regelverket ikke skal stenge for nødvendige strukturendringer og markedstilpasninger innen finansnæringen i årene fremover. På denne bakgrunn foreslår Banklovkommisjonen blant annet regler om at det ikke skal være et absolutt krav om heleie av konsernselskaper, slik det i praksis er i dag, men at det i forbindelse med et oppkjøp kan gis konsesjon ved en eierandel, medregnet forhåndsaksepter, ned til to tredeler. Et tilsvarende forslag er fremmet av Selvig-utvalget i NOU 2002: 3 Eierbegrensning og eierkontroll i finansinstitusjoner. Selvig-utvalget foreslår også at gjeldende eierbegrensingsregler erstattes med et skjønnsbasert system basert på den modell for kontroll med eierforholdene i finansforetak som EØS-direktiver innen finansområdet bygger på.

Videre foreslår Banklovkommisjonen at det som ledd i en strategisk samarbeidsavtale mellom to finansinstitusjoner (finansforetak) kan gis tillatelse til at den ene finansinstitusjonen kan eie inntil 30 prosent av den andre institusjonen. Ved lov 17. desember 1999 nr. 96 ble finansieringsvirksomhetsloven § 2-2 nr. 10 endret slik at finansinstitusjoner, etter tillatelse fra Kongen, kan ha eierandeler svarende til inntil 25 prosent av aksjekapitalen eller stemmene i en annen finansinstitusjon som et ledd i en strategisk samarbeidsavtale.

Det foreslås en videreføring av gjeldende bestemmelser om krysseie i finansinstitusjoner.

Det foreslås at sparebanker skal kunne omdannes til aksjeselskap/allmennaksjeselskap. Flertallets forslag ble fulgt opp av Finansdepartementet i Ot.prp. nr. 59 (2001-2002). Stortinget vedtok 11. juni 2002 endringer i sparebankloven, forretningsbankloven og finansieringsvirksomhetsloven som gir sparebanker adgang til å omdanne seg til aksjeselskaper eller allmennaksjeselskaper. Endrings-

loven ble sanksjonert av Kongen i statsråd 21. juni 2002. Sparebanker kan, i tråd med Banklovkommissjonens forslag, bare omdannes etter den såkalte stiftelsesmodellen, jf. finansieringsvirksomhetsloven § 2-19 annet ledd bokstav b). Dette innebærer at aksjene i banken, med unntak av de som tilfaller grunnfondsbeveiseierne, etter omdannelsen eies av stiftelsen. For å unngå en u hensiktsmessig eierstruktur åpnes det for kontantutbetaling til mindre grunnfondsbeveiere. Så lenge stiftelsen eier 10 prosent eller mer så kan banken benytte ordet «spare» eller «sparebank» i sitt firma. Så lenge stiftelsen eier 10 prosent eller mer skal banken fortsatt være medlem av Sparebankenes sikringsfond. Faller eierandelen under 10 prosent skal banken være medlem av Forretningsbankenes sikringsfond.

Banklovkommissjonen foreslår at selveiende finansinstitusjoner gjennom avtale kan etablere konserngruppe som ledes av et felles konsernstyre. Bakgrunnen for forslaget var søknad fra Gjensidige og Sparebanken NOR om å etablere et felles blandet finanskonsern. Ved lov 4. juni 1999 nr. 36 ble forslaget fulgt opp ved at finansieringsvirksomhetsloven ble endret slik at sparebank og gjensidig forsikringsselskap kan inngå avtale om å opprette en konserngruppe ved at foretakene har felles styre (konsernstyre). Med virkning fra 1. januar 2003, gis sparebanker anledning til å omdannes til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, jf. lov 21. juni 2002 nr. 32 om endringer i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner mv.

5 NOU 1999: 31 Oppkjøp og inndrivning av fordringer m.v.

NOU 1999: 31 Oppkjøp og inndrivning av fordringer m.v. (Utredning nr. 5) ble avgitt til Justisdepartementet 18. november 1999. Utredningen inneholdt forslag til lovgivning som skulle gjelde for oppkjøp og inndrivning av forfalte fordringer, særlig misligholdte lånefordringer kjøpt opp til betydelig underkurs.

Banklovkommissjonen foreslo at virksomhet med erverv og inndrivning av forfalte krav skulle utløse krav om inkassobevilling og at Kredittilsynet skulle ha tilsyn med slik virksomhet. Det ble også foreslått nye regler i inkassoloven som satte grenser for hvor stor egeninteresse innkreverne kunne ha i at inndrivningen lykkes. Banklovkommissjonen fremmet videre et forslag om innføring av et foretaksrettet bevillingssystem for all inndrivingsvirksomhet, med unntak av advokaters fremmedinkasso.

Banklovkommissjonen ble av Justisdepartementet bedt om å utarbeide et lovforslag som ga skyldneren forkjøpsrett ved overdragelse av fordringen, jf. foran avsnitt 8.1. I Banklovkommissjonen gjorde det seg gjeldende ulike syn på i hvilken utstrekning innføring av en forkjøpsrett vil bidra til å styrke stillingen til låntakere flest, og i hvilken utstrekning det vil være behov for forkjøpsrett ved siden av de foreslåtte endringer i inkassoloven, som det under alle omstendigheter ble antatt å være behov for.

Kommissjonens forslag ble delvis fulgt opp i lov om endringer i inkassoloven av 16. mars 2001 nr. 8. Endringene i inkassoloven trådte i kraft 1. januar 2002. Lovens øvrige forarbeider er Ot.prp. nr. 26 (2000-2001), Innst. O. nr. 47 og Besl. O. nr. 61. I loven utvides definisjonen av inkassovirksomhet til også å omfatte oppkjøp av forfalte pengekrav og egen inndrivning av disse. Justisdepartementet har foreslått nye regler om en klagenemnd for inkassosaker. En avtale som åpner for en inkassoklagenemnd, ble av Forbrukerrådet og Norske Inkassobyråers Forening undertegnet 28. oktober 2002. Videre har Justisdepartementet foreslått en reduksjon av maksimalsatsen for skyldnerens erstatningsplikt for utenrettslige inndrivingskostnader og regler om opplysningsplikt overfor skyldneren om dennes adgang til å søke gjeldsordning ved overdragelse av fordringer. Det vurderes også om det bør fastsettes nye sanksjoner mot brudd på god inkassoskikk. Disse forslagene har til formål å bedre skyldnerens rettsstilling.

6 NOU 2001: 23 Finansforetakenes virksomhet

NOU 2001: 23 Finansforetakenes virksomhet (Utredning nr. 6) ble avgitt til Finansdepartementet 29. juni 2001. Lovforslaget bygger videre på lovforslaget fremmet i Banklovkommissjonens Utredning nr. 4, NOU 1998: 14 Finansforetak m.v.

Utredning nr. 6 inneholder forslag til ny felles lovgivning for banker, forsikringsselskaper og andre finansforetak. Det foreslås regler om organisering av virksomheten, herunder utkontraktering av tjenester, verdipapirisering, likviditet, plasseringsgrenser, pantesikrede obligasjoner, produktpakker og behandling av kundeopplysninger.

I utredningen behandles enkelte alminnelige regler for finansforetaks virksomhet. Banklovkommissjonen foreslår blant annet at det innføres en bestemmelse om god forretningsskikk for finansforetak. Videre foreslår Banklovkommissjonen regler om finansforetaks opplysningsplikt overfor

kunder og bruk av opplysninger om kunder, herunder regler om konfidensialitet og taushetsplikt.

Banklovkommissjonen beskriver og vurderer spørsmål som bortsetting av tjenester (outsourcing), og foreslår regler for slik bortsetting. Banklovkommissjonen foreslår at finansforetak pålegges en meldeplikt til Kredittilsynet før de utkontrakterer deler av den konsesjonspliktige virksomheten og/ eller funksjoner som påvirker utførelsen av denne virksomheten.

Det foreslås å gi banker, forsikringsselskaper og kredittforetak adgang til verdipapirisering. Verdipapirisering innebærer at fordringsmasser av ulike slag selges til et foretak hvis virksomhet er begrenset til å eie fordringene og til å finansiere ervervet gjennom utstedelse av obligasjoner.

Banklovkommissjonen foreslår videre at et kredittforetak skal kunne ta opp obligasjonslån sikret med porteføljepant (pantesikrede obligasjoner). I flere EU-land er det gitt særskilte lovbestemmelser som gjør slike obligasjoner til særlig sikre investeringsobjekter. Banklovkommissjonen foreslår bestemmelser som gjør det mulig for norske kredittforetak å utstede slike obligasjoner.

Banklovkommissjonen foreslår endringer i bankers likviditetskrav slik at man som hovedregel går bort fra dagens ordning med kvantitative likviditetskrav og erstatter dette med kvalitative krav. Tilsyn føres gjennom løpetidsrapportering. Reglene om likviditet gjelder for alle finansforetak.

Banklovkommissjonens forslag er delvis tatt inn i lov 13. desember 2002 nr. 77 om endringer i finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (verdipapirisering og obligasjoner med fortrinnsrett).

7 NOU 2001: 24 Ny livsforsikringslovgivning

NOU 2001: 24 Ny livsforsikringslovgivning (Utredning nr. 7) ble avgitt til Finansdepartementet 29. juni 2001.

I Utredning nr. 7 behandler Banklovkommissjonen livsforsikringslovgivningen, med hovedvekt på kollektiv pensjonsforsikring. I utredningen legger Banklovkommissjonen frem forslag til et nytt regelsett for regulering av livsforsikringsselskapers virksomhet. Regelforslaget er basert på nye prinsipper for regulering av forholdet mellom kunde og forsikringsselskap. Banklovkommissjonen foreslo at bestemmelsene ble inntatt som et nytt kapittel 8a i lov 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet (senere opphevet ved lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv.). Formålet med

reglene er å øke forutberegnelighet og oversiktighet for forsikringskundene. I utredningen behandles også et begrenset antall spørsmål som direkte angår individuell livsforsikring.

Forslaget har vært ute til høring, og er tatt inn i lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsvirksomhetsloven).

8 NOU 2002: 14 Finansforetakenes virksomhet II

NOU 2002: 14 Finansforetakenes virksomhet II (Utredning nr. 8) ble avgitt til Finansdepartementet 27. juni 2002.

I Utredning nr. 8 behandler Banklovkommissjonen utbytte og konsernbidrag, finansforetaks eie av aksjer, andeler og fast eiendom, kredittforetaks adgang til å eie bank eller forsikringsselskap, tvisteløsningsordninger, tilsynsmyndighetenes kompetanse vi-å-vis finansforetakene, nasjonale og overnasjonale tilsynsmyndigheter, fjernsalg av finansielle tjenester og tiltak mot hvitvasking av penger. Lovforslaget bygger på lovforslag fremmet i Utredning nr. 4 (NOU 1998: 14 Finansforetak m.v.) og Utredning nr. 6 (NOU 2001: 23 Finansforetakenes virksomhet), og må ses i sammenheng med disse utredningene avgitt av Banklovkommissjonen. Forslaget har vært ute til høring, og deler er tatt inn i lov 10. juni 1988 nr. 44 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven), mens andre deler fortsatt er til behandling i Finansdepartementet.

9 NOU 2002: 21 Oppsigelse mv. av forsikringsavtaler

NOU 2002: 21 Oppsigelse mv. av forsikringsavtaler (Utredning nr. 9) ble avgitt til Justisdepartementet 18. desember 2002.

I Utredning nr. 9 foreslår Banklovkommissjonen en revisjon av reglene om fornyelse og oppsigelse av andre forsikringsavtaler enn livsforsikringsavtaler. Forslagene omfatter skadeforsikring, sykeforsikring og ulykkesforsikring.

Det foreslås at forsikringstakeren i forsikringstiden skal kunne flytte forsikringen fra ett selskap til et annet. Videre foreslås en endring av fristene for å unnlate å fornye forsikringen ved utløpet av forsikringstiden, og en plikt for forsikringsselskapet til å informere forsikringstakeren om reglene for å unnlate fornyelse. Hensikten med forslagene er å styrke forsikringstakerens stilling og hindre

innlåsningsmekanismer som er uheldige for konkurransen i forsikringsmarkedet.

Banklovkommissjonen har ikke sett behov for å endre reglene om forsikringstakerens rett til oppsigelse av livsforsikringsavtaler. Banklovkommissjonen foreslår at regelrevisjonen blant annet skjer ved en endring av lov om forsikringsavtaler av 16. juni 1989 nr. 69 kapitlene 3 og 12.

Lov 29. april 2005 nr. 22, som trådte i kraft 1. januar 2006, endret lov om forsikringsavtaler. Det ble da blant annet innført en rett til automatisk fornyelse og flytting av forsikringer.

10 NOU 2003: 11 Konkurransen i kollektiv livsforsikring

NOU 2003: 11 Konkurransen i kollektiv livsforsikring (Utredning nr. 10) ble avgitt til Finansdepartementet 5. mars 2003. Utredningen er delt i to deler som begge omfatter emneområder av sentral betydning for konkurranseforholdene i markedet for kollektiv pensjonssparing.

Den første delen inneholder utkast til ny lovgivning om kommunale pensjonsordninger tilpasset behovet for ryddige konkurranseforhold i det kommunale markedssegment. Banklovkommissjonens lovutkast vil gjøre det mulig for samtlige livsforsikringsselskaper å markedsføre kommunale pensjonsprodukter som imøtekommer de krav som etter Arbeidsrettens dom av 8. oktober 2002 følger av den dagjeldende Hovedtariffavtale i kommunal sektor. Det forutsettes at de dispensasjoner fra gjeldende lov om forsikringsvirksomhet som er meddelt ulike selskaper, skal bortfalle.

Den andre delen av utredningen inneholder et lovutkast med et samlet regelverk om flytting av livsforsikrings- og pensjonskontrakter. Lovutkastet viderefører prinsippet om alminnelig flytterett i lov om forsikringsvirksomhet § 7–8. I denne delen av utredningen har Banklovkommissjonen lagt vesentlig vekt på forenkling, opprydding og modernisering av de detaljerte og omfattende forskrifter som i dag gjelder på området. Lovutkastet omfatter flytting av så vel private som kommunale pensjonsordninger.

Ot.prp. nr. 11 (2003-2004) Om lov om endringer i lov 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet m.v. (kommunale pensjonsordninger m.v.) ble godkjent i Statsråd 24. oktober 2003, med et lovforslag som med mindre endringer svarte til Banklovkommissjonens forslag. I forsikringsvirksomhetsloven ble det ved lov av 19. desember 2003 nr. 121, vedtatt et nytt kapittel 8b. Kommunale pensjonsordninger og et nytt kapittel 8c. Flytting. Loven trådte

i kraft 1. januar 2004, og følger nå av lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsvirksomhetsloven).

11 NOU2003: 28 Kjønn- og aldersnøytralitet i kollektive pensjonsordninger

NOU 2003: 28 Kjønn- og aldersnøytralitet i kollektive pensjonsordninger (Utredning nr. 11) ble avgitt til Finansdepartementet 10. desember 2003.

Utredningen inneholder forslag til endringer i forsikringsvirksomhetsloven som åpner for at livsforsikringsselskaper kan etablere fellesordninger for å sikre kjønn- og aldersnøytralitet i ytelsesbaserte foretakspensjonsordninger som inngår i fellesordningen. Kjønn- og aldersnøytralitet i pensjonsordninger med innskuddspensjon og engangsbetalt foretakspensjon er ivaretatt ved endringer som ble foretatt i innskuddspensjonsloven og foretakspensjonsloven ved lov av 13. desember 2002 nr. 75.

Forslaget sørger for at fellesordningen for premieberegning som helhet sikres en premie som er tilstrekkelig til å dekke de rettigheter som samtlige medlemmer av pensjonsordningene i en fellesordning opptjener i løpet av året. Det samlede premievolum til en fellesordning skal etter forslaget fordeles mellom pensjonsordningene etter kjønn- og aldersnøytrale kriterier. Forslaget er basert på det samme system og de samme lovtekniske løsninger som Banklovkommissjonen foreslo for kommunale pensjonsordninger i Utredning nr. 10, NOU 2003: 11 Konkurransen i kollektiv livsforsikring. I sin behandling har Banklovkommissjonen lagt vekt på å finne løsninger som er prøvet i praksis og som vil kunne fungere på en forutberegnelig måte dersom markedet velger å ta dem i bruk.

Forslaget har vært ute på høring, og er tatt inn i lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsvirksomhetsloven).

12 NOU 2004: 24 Pensjonskasselovgivning. Konsolidert forsikringslov

NOU 2004: 24 Pensjonskasselovgivning. Konsolidert forsikringslov (Utredning nr. 12) ble avgitt til Finansdepartementet 11. november 2004. Utredningen er delt i to deler.

Den første delen inneholder forslag til endringer i forsikringsvirksomhetsloven av 1988 (senere

opphøvet ved lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikrings-selskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv.) som innebærer at det tas inn bestemmelser om pensjonskasser og om pensjonskassers virksomhet i loven. Lovforslaget gjennomfører EUs pensjonskassedirektiv (2003/41/EF) i norsk rett. Ved utarbeidelsen av lovforslaget har Banklovkommissjonen lagt vekt på at pensjonskassene skal kunne operere innenfor de samme rammebetingelsene som er foreslått for livsforsikringsselskaper i Innst. O. nr. 4 (2004-2005). Lovforslaget åpner for interkommunale pensjonskasser og felles pensjonskasser for foretak med pensjonsordning som inngår i samme fellesordning for premieberegning under forutsetning av at Banklovkommissjonens lovforslag i Utredning nr. 11, NOU 2003: 28, gjennomføres. Det åpnes også for at foreninger for selvstendig næringsdrivende kan etablere felles pensjonskasse for sine medlemmer og deres arbeidstakere.

Banklovkommissjonen foreslår også at det åpnes for etablering av egne innskuddspensjonsforetak som kan tilby innskuddspensjonsordninger uten forsikringselement, hvor arbeidstakernes pensjonsrettigheter er sikret i samsvar med kravene i EUs pensjonskassedirektiv. Dette vil etter Banklovkommissjonens vurdering også sikre konkurransen innenfor dette segmentet av pensjonsmarkedet.

Den andre delen av utredningen inneholder forslag til en redaksjonell opprydding av forsikringsvirksomhetsloven. Forslaget omfatter de endringer i forsikringsvirksomhetsloven som er foreslått i Innst. O. nr. 4 (2004-2005), i Utredning nr. 11, NOU 2003: 28, og forslaget til bestemmelser om pensjonskasser i den første delen av utredningen her. En konsolidert forsikringslov vil sikre oversiktighet i forsikringslovgivningen på en bedre måte enn det som vil være tilfelle i gjeldende forsikringsvirksomhetslov, dersom de foreslåtte endringer i loven gjennomføres.

Lov om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsvirksomhetsloven) av 10. juni 2005 nr. 44, trådte i kraft 1. juli 2006.

13 NOU 2005: 15 Obligatorisk tjenestepensjon

NOU 2005: 15 Obligatorisk tjenestepensjon (Utredning nr. 13) ble avgitt til Finansdepartementet 1. juli 2005.

I forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 12 (2004-2005) Pensjonsreform – trygghet for pensjonene, vedtok Stortinget den 26. mai 2005 at det

skal innføres obligatorisk tjenestepensjon i arbeidsforhold, og at disse ordningene skal utformes innenfor foretakspensjonsloven og innskuddspensjonsloven (pensjonslovene). Stortinget forutsatte at nødvendig lovgivning skulle være vedtatt og satt i kraft 1. januar 2006. På denne bakgrunn ga Finansdepartementet i brev av 27. mai 2005 Banklovkommissjonen i oppdrag å framlegge en utredning med tilhørende utkast til lovgivning om obligatorisk tjenestepensjon innen 1. juli 2005.

Etter Banklovkommissjonens utkast skal foretak som i dag ikke har pensjonsordning for sine arbeidstakere, ha plikt til å opprette en pensjonsordning i henhold til foretakspensjonsloven eller innskuddspensjonsloven som sikrer arbeidstakerne alderspensjon i tillegg til ytelsene fra eksisterende folketrygd. De foretak som allerede har etablert tjenestepensjonsordninger i henhold til foretakspensjonsloven eller innskuddspensjonsloven, vil ikke berøres forutsatt at pensjonsordningen allerede gir alderspensjon som er likeverdig med, eller bedre enn, alderspensjon etter minstekravene.

På bakgrunn av at verken foretakspensjonsloven eller innskuddspensjonsloven stiller krav til størrelsen på alderspensjonsytelsene, har det vært et sentralt spørsmål i Banklovkommissjonens arbeid og i et utkast til lov om obligatorisk tjenestepensjon å konkretisere hvilke minimumsstandarder for alderspensjonsytelser som bør lovfestes. I denne forbindelse har Banklovkommissjonen fått utarbeidet omfattende beregninger som utgjør en del av utredningen.

Lov om obligatorisk tjenestepensjon av 21. desember 2005 trådte i kraft 1. januar 2006.

14 NOU 2006: 12 Fellespensjonskasser

NOU 2006: 12 Fellespensjonskasser med utkast til endringer i forsikringsloven (Utredning nr. 14) ble avgitt til Finansdepartementet 2. mai 2006.

I forbindelse med behandlingen av Ot.prp. nr. 68 (2004-2005) om forsikringsloven og endringer i innskuddspensjonsloven, traff Stortinget et anmodningsvedtak hvor Regjeringen ble bedt om å legge fram lovforslag om fellespensjonskasse for flere private foretak etter mønster av en interkommunal pensjonskasse. På denne bakgrunn ba Finansdepartementet i brev av 26. august 2005 Banklovkommissjonen utrede spørsmålet, herunder lovforslag, om fellespensjonskasse for flere private foretak innen 1. mai 2006.

I sitt lovforslag foreslo Banklovkommissjonen endringer i forsikringsloven kapittel 7 som innebærer at det åpnes for at flere uavhengige foretak kan

gå sammen om å etablere en fellespensjonskasse for foretakenes pensjonsordninger. Samarbeidet mellom foretakene og således etableringen av en fellespensjonskasse, vil være basert på en samarbeidsavtale som omfattes av alle foretakene som inngår i fellespensjonskassen. Det er videre foreslått en del særlige regler vedrørende utforming av vedtektene, fellespensjonskassens øverste organ og særlige forhold knyttet til endringer i samarbeidet som ligger til grunn for fellespensjonskassen. Banklovkommisjonen har ikke sett behov for at det gjøres endringer i annen lovgivning enn forsikringsloven kapittel 7.

Forslaget ble fulgt opp i lov 15. juni 2007 nr. 29 om endringer i forsikringsvirksomhetsloven (fellespensjonskasser), og ble tatt inn i forsikringsvirksomhetsloven kapittel 7. Endringene trådte i kraft 1. juli 2007.

15 NOU 2006: 17 Kredittforening som konsernspiss

NOU 2006: 17 Kredittforeninger som konsernspiss (Utredning nr. 15) ble avgitt til Finansdepartementet 8. september 2006.

I utredningen vurderte Banklovkommisjonen spørsmål knyttet til kredittforetaket Landkreditt og en konserngruppe med konsernlignende tilknytning mellom foreningen Landkreditt og andre finansforetak (herunder bank). Banklovkommisjonen utarbeidet utkast til lovendringer som i tilfelle vil legge forholdene til rette for slik konserndannelse.

Lov om endringer i finansieringsvirksomhetsloven og enkelte andre lover (kredittforening som konsernspiss mv.) ble vedtatt 15. juni 2007 med ikrafttredelse 1. juli 2007. Loven åpner for at kredittforeninger kan etableres som morselskap i et finanskonsern, i form av en eierforening som etter sine vedtekter ikke skal drive annen virksomhet enn å forvalte sine eierinteresser i foretakene som inngår i finanskonsernet. Eierforeningen vil i et slikt konsern være et rent holdingsselskap uten operativ finansieringsvirksomhet. Et slikt holdingsselskap har hittil bare kunnet etableres i form av et aksjeselskap eller allmennaksjeselskap. Banklovkommisjonens forslag var enstemmig.

16 NOU 2007: 1 Meglerprovisjon i forsikring

NOU 2006: 20 Meglerprovisjoner i forsikring (Utredning nr. 16) ble avgitt til Finansdepartementet 16. januar 2007.

Banklovkommisjonen hadde utarbeidet forslag til lovbestemmelser som setter forbud mot at forsikringsmeglere mottar provisjoner fra forsikrings-selskapene. I sitt lovforslag foreslo Banklovkommisjonen at et forbud mot meglerprovisjoner i forsikring gjennomføres ved at det tas inn en bestemmelse i forsikringsformidlingsloven som sier at forsikringsmeglingsforetak som driver virksomhet her i riket ikke har adgang til å motta provisjon eller annet vederlag for forsikringsformidlingen fra forsikringsselskapet. Det foreslås videre at det i forsikringsloven tas inn en bestemmelse om at forsikringsselskap ikke har adgang til å betale provisjon eller annet vederlag til forsikringsmeglere i anledning formidling av en kontrakt. På bakgrunn av internasjonale forhold foreslås det at det gjøres unntak fra forbudet for enkelte forsikringsområder som er av utpreget internasjonal karakter. Dette gjelder blant annet deler av sjø- og energiforsikringsområdet. Banklovkommisjonen har ikke sett at en innføring av et slikt forbud mot provisjoner medfører behov for at det gjøres endringer i annen lovgivning.

Lov om forsikringsformidling (forsikringsformidlingsloven) trådte i kraft 1. januar 2006, jf. lov 10. juni 2005 nr. 41.

17 NOU 2007: 5 Frarådningsplikt i kredittkjøp

NOU 2007: 5 Frarådningsplikt i kredittkjøp (Utredning nr. 17) ble avgitt til Justis- og politidepartementet 29. mai 2007.

Utredningen inneholdt utkast til ny § 4 tredje ledd og ny § 5 annet og tredje ledd i kredittkjøp-loven. Bakgrunnen for mandatet gitt av Finansdepartementet i samråd med Justis- og politidepartementet, var at Stortinget 2. desember 2004 ba Regjeringen fremme forslag til lovendringer som pålegger utlåner frarådningsplikt, etter mønster av finansavtaleloven § 47, også ved relevante former for utlån som reguleres av kredittkjøp-loven.

Banklovkommisjonen foreslo i denne utredningen endringer i kredittkjøp-loven som innebærer at kredittyter og selger pålegges en frarådningsplikt i kredittsituasjoner som omfattes av kredittkjøp-loven. Frarådningsplikten innebærer at i tilfeller hvor kredittyter eller selger må anta at forbrukerens økonomiske evne eller andre forhold på dennes side, tilsier at forbrukeren bør overveie å avstå fra kredittkjøpet eller å gjennomføre kredittkjøpet, skal forbrukeren skriftlig underrettes om dette før kredittkjøp inngås eller salgstingen overgis forbrukeren.

Bestemmelsene ble tatt inn ved lov 20. juni 2008 nr. 45. Lov om endringer i lov om kredittkjøp m.m. (frarådingsplikt).

18 NOU 2007: 17 Individuell pensjonsordning

NOU 2007: 17 Individuell pensjonsordning (Utredning nr. 18) ble avgitt til Finansdepartementet 19. desember 2007.

Utredningen har utkast til ny lov om individuelle pensjonsavtaler. Bakgrunnen for oppdraget var et pensjonsforlik i Stortinget av 21. mars 2007 mellom Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Utkastet til lov om individuelle pensjonsavtaler innebærer at alle personer over 18 år, uavhengig av arbeidstilknytning, kan inngå individuell pensjonsavtale i form av innskuddspensjonsavtale eller pensjonsforsikringsavtale innenfor rammene for fradrag i skattepliktig inntekt til enhver tid. Avtalen skal sikre alderspensjon og kan tilbys av bank, livsforsikringsselskap, pensjonsforetak og forvaltningsselskap for verdipapirfond. Lovutkastet åpner for at avtalen i tillegg til alderspensjon kan omfatte uføre- og/eller etterlatteytelser. Det er også åpnet for at pensjonskapitalen knyttet til individuelle pensjonsavtaler i en rekke tilfeller kan samordnes med andre pensjonsrettigheter som kunden har. Dette vil gi kunden bedre oversikt over sine samlede pensjonsrettigheter og åpner for effektivisering av forvaltningen og administrasjonen av pensjonsrettighetene.

Lov om individuell pensjonsordning ble vedtatt 27. juni 2008 nr. 62. Loven trådte i kraft samme dag. §§ 6-2 nr. 2 og 3 trådte først i kraft 31. desember 2008.

19 NOU 2008: 13 Eierkontroll i finansinstitusjoner

NOU 2008: 13 Eierkontroll i finansinstitusjoner (Utredning nr. 19) ble avgitt til Finansdepartementet 6. august 2008.

Utredningen inneholder utkast til endringer i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner på område for prosedyreregler og kriterier ved behandlingen av erverv og forhøyelse av eierandeler i finansinstitusjoner innenfor EØS-området.

Banklovkommissjonens utkast til endringer i finansieringsvirksomhetsloven reflekterer at de nye bestemmelsene om eierkontroll ved erverv av

eierandeler i direktiv 2007/44/EF er meget omfattende, og utkastet innebærer endringer i finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-2 til 2-6.

Banklovkommissjonen har sett det som en fordel å kunne videreføre systematikken og opplegget i gjeldende lov så langt dette er mulig uten vesentlige endringer. Endringene av bestemmelsene er begrenset til det som er nødvendig for en forsvarlig gjennomføring av endringsdirektivet i norsk rett. Direktiv 2007/44/EF gjør ikke endringer i gjeldende regler om eierkontroll ved konsesjonstildelingen. I tidligere regler var egnethetsvurderingene ved henholdsvis konsesjonstildeling og erverv av eierandeler basert på de samme kriterier. I norsk rett var dette gjort ved at konsesjonstidelingsreglene henviste til eierkontrollreglene ved erverv. Endringsbestemmelsene i direktiv 2007/44/EF medfører her et skille. For å markere denne forskjellen, har Banklovkommissjonen derfor også foreslått mindre justeringer i finansieringsvirksomhetsloven § 3-3, forretningsbankloven og forsikringsloven.

Banklovkommissjonens forslag var enstemmig.

20 NOU 2008: 20 Skadeforsikrings-selskapenes virksomhet

NOU 2008: 20 Skadeforsikringsselskapenes virksomhet (Utredning nr. 20) ble avgitt til Finansdepartementet 16. desember 2008.

Utredningen inneholder en gjennomgang av virksomhetsreglene for skadeforsikring med utkast til endringer i lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsloven).

Arbeidet med virksomhetsreglene for skadeforsikring ble startet opp i januar 2005. Ved brev av 2. mai 2005 og 23. november 2006 ba Finansdepartementet Banklovkommissjonen se på særlige forhold knyttet til kontoordninger i skadeforsikring og erstatningsordninger som dekker kunders ansvar for overtredelsesgebyr eller bøter som følge av lovovertridelser.

Ved lovutkastet til nye virksomhetsregler for skadeforsikring i denne utredningen vil forsikringsloven fremstå i en fullstendig revidert og modernisert form. Banklovkommissjonen har i tidligere utredninger gått igjennom virksomhetsreglene for livsforsikringsselskaper og pensjonsforetak.

Banklovkommissjonens lovutkast til nye virksomhetsregler for skadeforsikring innebærer på en rekke punkter at sentrale hovedprinsipp i gjeldende forskriftsregler for skadeforsikring, løftes

opp i forsikringsloven. På en del områder er det funnet grunn til å foreslå materielle endringer og presiseringer i forhold til eksisterende regelverk. Dette gjelder blant annet for forsikringstekniske avsetninger som følge av innføring av nye regnskapsregler for forsikring. Lovutkastet inneholder videre utkast til nye regler om selvforsikringsordninger. Det er også utformet et opplegg for utligningsordninger for nødvendighetsforsikringer for privatkunder som omfatter tilfelle der forsikrings-selskapene etter de nye reglene i forsikringsavtaleloven i utgangspunktet kan nekte kunden forsikring.

Banklovkomisjonens forslag var enstemmig.

21 NOU 2008: 21 Nettbankbasert betalingsoverføring

NOU 2008: 21 Nettbankbasert betalingsoverføring (Utredning nr. 21) ble avgitt til Justis- og politidepartementet 15. desember 2008.

Utredningen behandler regler knyttet til sikkerhet ved bruk av nettbank. Utredningen inneholder utkast til endringer i lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven). Banklovkomisjonen foreslo i denne utredningen at det inntas et nytt avsnitt Va i kapittel 2 i finansavtaleloven som blant annet vedrører utilsiktet og urettmessig bruk av nettbasert betalingstjeneste. Utkastet innebærer at tap ved utilsiktede eller urettmessige betalingsoverføringer som følge av feilbruk eller misbruk, bare delvis skal bæres av

kunden. Banklovkomisjonen har vurdert det som hensiktsmessig å videreføre prinsippene fra finansavtaleloven §§ 34 flg., særlig reglene om betalingskort i finansavtaleloven § 35. Disse bestemmelsene gjelder kun for misbruk av betalingskort. Banklovkomisjonen mener likevel at behovet for ansvarsregulering når det gjelder tap som har oppstått ved bruk av nettbasert betalingstjeneste, gjør seg gjeldende både når det gjelder feilbruk fra kundens side og uvedkommendes misbruk av nettbankkonti.

For tilfeller hvor kunden har utvist grov uakt-somhet når det gjelder bruk av nettbasert betalingstjeneste eller oppbevaring av nødvendig brukerlegitimasjon, og dette har ført til tap som følge av at utilsiktede eller urettmessige betalingsoverføringer er iverksatt, skal kunden bære en større del av tapet. Egenandelen er her satt noe høyere enn for betalingskortene. Formålet har vært å legge til rette for en rimeligere tapsfordeling i visse særlige tilfelle og statuere at nettbaserte betalingstjenester har så mange iboende risiki at kunden må opptre aktsomt og forsiktig i sin bruk av tjenesten.

Når det gjelder krav til dokumentasjon, har Banklovkomisjonen, av både prosessøkonomiske og samfunnsøkonomiske hensyn, sett det som hensiktsmessig at kundens krav om tilbakeføring er begrunnet og at kunden i tillegg plikter å gi opplysninger til institusjonen om, og på hvilken måte, det er gjort forsøk på å få betalingsmottakeren til å tilbakeføre beløp som utilsiktet eller urettmessig er overført til mottakeren.

Banklovkomisjonens forslag var enstemmig.

Norges offentlige utredninger

2008 og 2009

Statsministeren:

Arbeids- og inkluderingsdepartementet:

Om grunnlaget for inntektsoppgjørene 2008.
NOU 2008: 10.

Yrkessykdommer. NOU 2008: 11.

Skift og turnus – gradvis kompensasjon for
ubekvem arbeidstid. NOU 2008: 17.

Barne- og likestillingsdepartementet:

Kvinner og homofile i trossamfunn. NOU 2008: 1.

Kjønn og lønn. NOU 2008: 6.

Med barnet i fokus. NOU 2008: 9.

Finansdepartementet:

Kulturomsutvalget. NOU 2008: 7.

Revisjonsplikten for små foretak. NOU 2008: 12.

Eierkontroll i finansinstitusjoner. NOU 2008: 13.

Om foretaksstyring og tiltak mot manipulering
av finansiell informasjon. NOU 2008: 16.

Skadeforsikringsselskapenes virksomhet.

NOU 2008: 20.

Kapital- og organisasjonsformer i sparebanksektoren mv.

NOU 2009: 2

Fiskeri- og kystdepartementet:

Retten til fiske i havet utenfor Finnmark.

NOU 2008: 5.

Fornyings- og administrasjonsdepartementet:

Individ og integritet. NOU 2009: 1.

Forsvarsdepartementet:

Helse- og omsorgsdepartementet:

Fordeling av inntekter mellom regionale helseforetak.

NOU 2008: 2.

Justis- og politidepartementet:

Fra ord til handling. NOU 2008: 4.

Bourbon Dolphins forlis den 12. april 2007.

NOU 2008: 8.

Barn og straff. NOU 2008: 15.

Fiskefartøyet "Western"s forlis 6. februar 1981.

NOU 2008: 19.

Nettbankbasert betalingsoverføring. NOU 2008: 21.

Kommunal- og regionaldepartementet:

Kultur- og kirkedepartementet:

Kunnskapsdepartementet:

Sett under ett. NOU 2008: 3.

Fagopplæring for framtida. NOU 2008: 18.

Landbruks- og matdepartementet:

Miljøverndepartementet:

Nærings- og handelsdepartementet:

Olje- og energidepartementet:

Samferdselsdepartementet:

Utenriksdepartementet:

Samstemt for utvikling? NOU 2008: 14.

Offentlige publikasjoner

Opplysninger om abonnement,
løssalg og pris får man hos:
Akademika AS
Avdeling for offentlige publikasjoner
Postboks 84 Blindern, 0314 Oslo
E-post: offpubl@akademika.no
Telefon: 22 18 81 00
Faks: 22 18 81 01
Grønt nummer: 800 80 960

Publikasjonen er også tilgjengelig på
www.regjeringen.no